d. no 1

880
8575

శ్రీరస్తు

శ్రీమతే రామానుజాయనమః

ఆచార్యరత్నహారము.

ఈస్వరూపప్రబంధము

వంగీపురము సీతారామాచార్యకవిచే

సాంప్రదాయికముగ ప్రకటింపఁబడెను.

మొదటికూర్పు 500

రాజమహేంద్రవరము.

ఆలవల్లి వెంకట కృష్ణమాచార్యులు ద్రవ్యమున.

శ్రీ వాణీవిలాసముద్రాక్షరశాల.

1909

[కాపీరైట్] వెల రు 2—8—0 [రిజిష్టర్డు

విశిష్టాద్వైత సాంప్రదాయ ప్రబోధక గ్రంథములును, ఆళ్వారాదిసూరి సరి శ్రీప్రబంధంబులును దియంగుభాషలో నరుసు. రెంటిని బోధించునాచార్యసూక్తిముక్తావళి యను ప్రబంధంబు పూర్తి ముండెనది. అది యిదిఁబునప్పు ముద్రితముగాక గ్రంథము తెచ్చుటను దొరకకుండుటచే దాని నెల్లెనిప్పునమ్ము ముద్రితము గావించు కుతూహలంబు నామనంబున నంకురించి యుంమలసుం బ్రయత్నంబు నలుపఁబూన మదీయబాంధవులు ప్రసంగవశంబున ఆచార్యరత్నహారమునందలి కొన్ని పద్యంబులు వచించుటగని వారివలననిట్టిద మతి యొకప్రబంధ మాచార్యసూక్తిముక్తావళివలె కేవలసీసపద్యాత్మకము గాక వివిధపద్యగద్యాత్మకంబయి యుండుట యెఱింగి దానిసంపాదింపఁ బలువిధములఁ బాటుబడఁ దొడంగితి. అయిన నాప్రయత్నంబు చాలకాలమువరకు సఫలముకాదయ్యె. మామకబాంధవుల నేకులవద్ద నీప్రబంధము తాళపత్రకోశరూపంబున నుండియు వారిలోనొకరును "పుస్తకంవనితావిత్తం పరహస్తం గతంగతః" మటంచు నీఁజాలరైరి. అనేకవిధంబుల వారివేఁడికొనియుఁ బ్రయోజనంబులేమి నూరకుండ నీగ్రంథకర్తకు మునిమనుమం డగువేంకటాచార్యుండు తానేముద్రింపించెద నని దానినంతయుఁ గాగితపుపుస్తకముపయి వ్రాయించ దొడఁగి రామానుజప్రపత్తియైనం బూర్తిసేయలేక కొన్నిమాసములకు బద్ధకించెను.

ఆవేంకటాచార్యుండు శరీరాస్వస్థత ప్రబలి యొకసంవత్సరానంతరంబ నాచేఁ బ్రార్థితుండయి రామానుజప్రపత్తిమాత్రమే యుంచిన తాటాకులవిడిసంపుటంబును దానవదవరలో లిఖియింపఁజేసిన కాగితపు పుస్తకమును నాకొసంగిన నేనానంద పరవశుండనయి బహువిధంబుల నాతనిం బ్రస్తుతించి యాకోశంబులు పరిశీలించి కాగితపు పుస్తకము వ్యాకరణ యుక్తంబుగ నుండమి నామనంబునకు సంతుష్టిలేక నేనదియంతయుమరల మందిప్రతిగా వ్రాయఁదొరకొని నాలుగుమాసంబులకు రామానుజప్రపత్తి ముగియించితి. ఇంతలో వేంకటాచార్యుండు నాయుద్యమంబునకు సంతసించుచు భగవదాజ్ఞఁ బరమపదంబునకుఁ జనియె.

పిమ్మట రమారమి సంవత్సరంబున కయ్యాయను వేంకటాచార్యుని భావుకుండు మరిగంటి కృష్ణమాచార్యులవారు విచ్చేసినపుడు తద్గ్రంథంబు పరిశీలించుచుండ దాళపత్రికోశంబు లన్నియుఁ జెదలపాలగుట చూచి వాటినన్నిటిం గోతిపాలు వేయుచుండ వారితో మగుడ నేను పూర్వప్రకారంబ విజ్ఞాపించుకొన వారును జెదపురుగులచేఁ దూటులు పడిన తాళపత్రకోశం బొకటి యొసంగిరి. పెన్నిధిఁ గన్నపేద చందంబున నది దొరకిన

మాత్రమునకే సంతసించుచు నీనవీకరంబునఁ దాల్చి మదీయయుద్యమంబు కొనసాగింప బూనితి. అందలి కొన్ని భాగంబులు విచ్ఛిన్నంబు లగుట నాకొలఁదిపాటి బుద్ధిబలాటంబు పూర్తిసేయుచు నొకసంవత్సరంబునకు మిగతసంపుటమంతయుఁ బరిపూర్తిగావించితి.

ఈప్రబంధము నంతయు నావశ్యకంబుగా రెండుమూడు సారులు జదివి యనంత అపూర్వమౌ యాచార్యసూక్తుల నంతయు తెలిఁగియు మరలఁజావిం బరికించి రెండింట నియ్యాచార్యరత్నహారంబు స్వరూపసాంప్రదాయాది రహస్యంబులు పెక్కులు తేటతెల్లముగ విశేషించి యుండుటఁ గని దీనికి యవ్యాప్తింపఁ బూని యనేకముద్రాయంత్రములకేగియాటాపి తుదకేలట కరసందికి తక్కువ గాకుండుటతెలిసి స్వయముగ ప్రత్యేకమిందుకయి యొక యచ్చుకూటంబు సంపాదించి ముద్రింపించితిని.

కాకపత్రకోశం బయ్యరియ్యడల శిథిలంబగుటచేత నాటినుండియెంత పాటుపడిడినను, సగముచ్ఛ్రయిన శేషవాతి సద్విద్యావృద్ధుండు మంగిపురము వేంకటరాఘవాచార్యులు తమకోశం బొసంగినను, త్వరలో నచ్చు పూర్తము చేయవలెనను తొందరచే నచ్చుటచ్చుట దోషంబు లుండియుండును. ప్రమాదవశంబున నాదృష్టికిఁ దొలఁగిచనిన స్ఖాలిత్యంబులేమైనను న్నచో చదువరులు దయవలచి మాకుఁదెలిపినచో వానిని ద్వితీయముద్రణమున సవరించుకొనెదము. ఇందుమూలమున మా చదువరులను వేడుకొనుచున్నారము.

రాజమహేంద్రవరము.
25—7—1900.

చిలకమర్తి వేంకట కృష్ణమాచార్యులు.

శ్రీరస్తు.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

ఆచార్యరత్నహారము

రామానుజచరిత్ర.

ప్రథమతరంగము.

శా. శ్రీకమలానిరంతరవిశిష్టకృపాకలితాత్మబుద్ధితో
లోకసుఖార్థతత్త్వవచనవేంకటియదానసమగ్రసత్కృపా
శ్రీకరుఁడు దివ్యకేశవపురిం దగు కేశవదేవుఁ డెప్పుడ
స్తోకనమస్త వైభవవిశోభితుఁడై విలసిల్లుఁగావుతన్.

మ. సిరికెక్కన్ గుమరంబుగన్ మెఱయుమా శ్రీకేశవస్వామికిం
బఱపై మామకదృక్ప్రకారవిలసత్ప్రాంతంబు కాంతి న్నిరం
తరముల్ రాజిలు కేశవమూర్తి కుమతధ్వాంతం బణంగంగ స్వరా
దముఁడై రాజిలుఁగాత కేశవపురం దాసుల్ ప్రకీర్తింపఁగన్.

మ. గరుడగ్రామనివర్తి [illegible] బిందువుల్ [illegible]
ఖరరక్షాకరయాతరక్షకుఁడునై గారాముసత్కృతిం
గురియున్ [illegible] మాధవం డిరుగు తాస్త్రవ్యం డెప్పుడున్ సంతతం
బుధసంపత్తి నవాయనమ్ము [illegible] పాద్మరమం గావుతన్.

ఉ. వైష్ణవమార్గమెల్ల గురువక్త్రనిరూపణవాక్యపద్ధతిన్
విష్ణురమా[illegible]యనుచుఁ జిమ్మటఁ ద్రిప్పఁ బరిఁగు దిక్కులే
జిష్ణులు నిత్యసూరులు [illegible] దగునట్టి పాఖ్యవ
దీక్షుఁడు వైష్ణవామ్నా[illegible] ప్రకాశింపుచుఁ బ్రోవుఁగావుతన్.

జ్వాలల్ పెక్కులు దిక్కుల బొలయ దుష్టచ్ఛేదనం బెప్పుడున్
శ్రీలక్ష్మీశమనోనుకూలముగ . సిం జేయుచుం దద్భుజా
గ్రాలంబౌ గారవించేవ మైత్రినమచ్చక్రావన్యాయుధం బుగ్రదు
శ్శీలాపాయముఁ దక్క జేయవలెన్ శ్రీకాంత యోగాపురిన్ .
కమలాకమలాహితవిధి । భ్రమకరమయ్యెను నిరంతరము దిలకింపన్
గమలాహితకర మగుచుం । ఖము వాకిభుజమున మెఱయుఁగాత నిరతమున్
తాను వ్యక్తమయ్యెఁ వమజామనంతవఁ । బయలుదు కతలఁ కృపాకడేడు
మెసఁగ . మ్మగార్గి మిత్రశవస్వామి । భుజమునందు నెపుడు బొసఁగ . . .
నిమతిబల . . . లద లేమియు చక్రము కార్గ నొసఁప్పటం
. . . . కార్యమ లేమి . . తరంబు ను
త్తమతిప . . . . . తఁ బాఁ వల్లరిందుగఁ గ్రాల . . . కం
బమతీశ . . . .
పగతుర్బొంటదా . . . . । . . . .
మల్లవి . . . . । . . . .
దానవాగ్నేనదుల . . . .
కాపారదామోగిముఖ్యమ । . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
పకుఁ దగ శ్రీయుతిం దుఁ . . . .
దిగ్రద్రుం దుష్ట వి . . . .
లం ద్రాక్షాద్యమిత్రప్రపక్షతుల . . . .
సాంద్రుండై వెలయుంచె నందు బుధు . . . .
గీంద్రుం దీప్యతి . . . .
పలవిద్యార్థనగర్వమున్ దలఁగు నీకున్ మాకు తేరందు ని
ష్ఠలఁ బొల్పొంగ దేశకంబు నరియున్ గార్థమున్ దెల్ప న
ట్లుచె నేన్వవతేఁ గ్రాల దాశరథి లీలన్ మాకు కాదాత్మన
త్ప్యాలకూటుస్సదు నంతతోగ్నిసమ్యక్తున్ మీకు నిం దోక్షమున్
బహుజన్మార్జితధూతసంచయహితబ్రాహ్మమ్ముఖ్యాత్మిదు.
స్వామాహాత్మ్యవిరోధపాపసుకృతాంచద్భావనలో తప్ప న

స్వాహాహో శిష్యునిఁ జేసి శ్రీరంగదయానల్పాబ్ధి వాధూలగో
త్రజు హారితాయుని వేంకటార్యగురుచంద్రుఁ దుర్విఁ గీర్తించెదన్.

వ. అనంతరంబ మదీయవంశప్రకారం బొకింత వివరించెద.

శా. నానాకర్మఫలానురూపవివిధానంతాంగసంబంధసం
ధానాజ్ఞానవిమూఢజీవహితకృత్ [illegible]
ద్రానేకోపకృతిం బ్రతిష్ఠకరుఁడై కాయత్రసిద్ధ్యర్థిమ
శ్రీనారాయణుఁ బుల్లసిల్లు లక్ష్మీకాంతుఁ గొల్చెదన్.

శా. శ్రీకల్యాణగుణస్తోమదయాహృద్యాబ్జజాండైకదం
నాకేశాదిస్తుతిక్రియాసార్థం [illegible] వాధ్యం బుధ
శ్రీగోష్ఠీనగరుజగన్ముఖుఁడు నిర్దేశించె నిష్పాతక
[illegible] స్వామిని మోసలక్ష్మి జగదుత్పత్తిక్రియం జేయుచున్.

సీ. బ్రహ్మాదిదేవతాపంక్తిజాతిమున జ | న్మింపు విష్ణుప్రసాదధర్మ
[illegible] వీర్యవంతుఁ బ్రపన్నుఁడై యతిమౌని | హోమునిం గొల్చె నాదిసృష్టి.
[illegible] ద్రావిడయూఁ బతిఁ గొల్చు | ధర్మవాసుఁ [illegible] సంఖ
[illegible] మత్యాదిమహితాత్ముఁ డగుచుఁ బ్రఖ్యాత | గోత్రజులు లనిదెలియవగున్ స్ఫుట
[illegible] నియోగిత [illegible] | నరయువినుగుండు నిజమూర్తిఁ దొలఁగు
[illegible] | [illegible] లక్ష్మణుండు సంభవమొందెన్ -

[illegible] స్వామి [illegible] గణ్యచరితుం డక్షీణపాండిత్య [illegible]
[illegible] తెలంగుబంగిపురిలో [illegible] ధారి యా
శ్రీవేంకటార్యపయోధి దివ్యమహిమన్ శ్రీరామమిశ్రు స్వామ
[illegible] పూర్వంబుగ నాశ్రయించి తిరునారాయణ [illegible]
[illegible] | [illegible] సంప్రదాయములు తెలుప
[illegible] శాస్త్రాంగపూర్వము గాఁగ నభ్య | సించి జగదేకపాండిత్యసిద్ధి మించె.

[illegible] సుతుండు శ్రీ [illegible] పుత్రుండు రామానుజాచార్యుం
[illegible] ధర్మాచార్యుం [illegible] పుండు [illegible] చార్యుం
[illegible] వినాయకుండు [illegible] చార్యుం [illegible] సుతుండు రామార్యుం
[illegible] నయుండు రాఘవాచార్యుం [illegible] జుండు వీరరాఘవాచార్యుం
[illegible] వెంకటలక్ష్మి [illegible] యుండు రాఘవాచార్యుండును [illegible]
[illegible] చార్యుండును సీతారామాచార్యుండును రామవరదించాచార్యుండు ననియొడి నలుపురు
[illegible] క్రమంబున జనించిరి.

క. సీతారామార్యుం డని । ప్రీతి వెలయ గురువరుండు పెట్టిన పేరన్
ఖ్యాతముగ దగు వైష్ణవ । జాతిచరణరేణువు నయి సన్మతి నుంటిన్

వ. అట్టియే నొక్క శుభదినంబున శ్రీమన్నారాయణారాధనానంతరంబు భగవద్భక్తి
తానపరతానేకపరిచర్యావిశేషు లగు శేషప్రభృతులు రామానుజయోగాది నామధే
యంబుల భరతఖండభూదేశంబులో ద్రవిడప్రముఖదేశంబుల నవతరించి యతించను
లగుజనుల నముపదేశంబుల విభ్రాంతి వారించి మోక్షంబు నొందుచుండ సకలలోక
ముఖోపకారకు లగుటం దదీయచరిత్రైకదేశంబు మాదృగ్జనాగోచర
ప్రదేశంబయిన శ్రీపదిగవాతి నిర్మలభక్తిరసావేశంబున నస్మదాభాసవుల విలక్షణ
చరిత్రరచనంబున బహుప్రబంధవివిధసామాన్యవస్తువర్ణనావిశేషకలుషితం బగునదీ
యరసనతోశనంబు సేయ నుద్యోగించి.

క. వారికి గ్యా రయారక్షితి । కారికి నిరంతరనివృత్తికాంక్షరేఖ్యో
పరిధృతపృథుగోవర్ధన । గిరికి భవాంబుధినిమగ్నకిరితరికిన్.

క. వనమాలికి భాగవతా । వనపాలికి నతభవోర్ధవనశీలికిం బా
వనగుణశాలికి నంతే । వనభూతవిలాసవైభవశాలికిన్.

క. శంఖ వరచక్ర కాయుధ । ధారికి నప్రాకృతావతారికి హితసం
చారికి గాళికుమారి । దారక్షణసారిహృత్కాంతసదవతారికిన్.

క. శేషవనారిదంచ । శేషవకేశునకు నిత్యకీర్తిపరవా
రీశో మేశవిరవి । పాశమనోభ్యన్తర్పభావునకుం దమిన్.

వ. సమర్పణంబుగా నంతటికిం దెలియుకొలుత రచియింప నుద్యోగించిన యాచార్య
రత్నహారంబునకుం గథాక్రమం బెట్టిదియనుట దుర్గాయానుమతిసూచకం
దగుచునిట్టు కథాక్రమంబు ముందు వివరీకృతం బయ్యె నెట్లనిన

శా. ప్రాకారంబులు గోపురంబులు శుభప్రాసాదముల్ చంద్రశా
లాశోభిగృహమంటపాంగణము లారామాళులప్పుష్పవా
టీకాసారములు రత్నచిత్రితములై కెంపారు నిల్లప్పుడున్
వైకుంఠంబు వెలుంగుఁ గాలకృతదుర్వారవ్యథాశూన్యమై.

వ. అందు దివ్యరత్నమయాతపత్రస్తంభగుంభితంబును, మణివిలసితకళాభాసిత
తోరణాట్టాలకవిచిత్రతరచిత్రలీలాకలాపవిలాసచిత్రనికరంబును, సహజసముచిత
కపారిజాతసౌగంధికసంతతామోదపరిభ్రాంతమత్తమధుకరనికరంబును, గర్పూరా
గరుకస్తూరికాగంధసింధురవశభరితంబు నాయుష్పవన్మంటపములు సవరగఱుగ
దివ్యశ్వేతపవిత్రయుక్తపరివారంబును, విచిత్రహేమలీలావిలాసినీగణపరివృతంబును,

శ్రీభూనీళాదిసుందరీమణీకరకిసలయసంస్పృశితపాదపద్ముండు [illegible] వాత్సల్య[illegible]
వర్ణిగాను.

౧. సామగానములు [illegible] మొప్ప శ్రోత్రము సలుప్రముగ గొంచు [illegible]
సాంరాణకూలోపచారంబులను [illegible] చేగ గొంచు తాచరించు
[illegible]గంధగంధిలపుష్పములఫరూపములగ గొంచు [illegible] నింపుల [illegible]
[illegible]నైవేద్యంబులనై తగువేళ గొంచు [illegible]
[illegible] నిత్యులు [illegible] దివ్యకైంకర్యము [illegible] దివ్యమంట
[illegible] వసువేదకల్యాణైక బవ్వ [illegible] విరాజిల్లు నారాయణుండు.

౨. [illegible] భోగిశయనుసమయు [illegible] భూనీళావాస్త్ర
[illegible] పలికె సరసము [illegible]

౩. [illegible] ధవిద్యనిద్ర విధేయులు [illegible]
[illegible] వారికింబునకు [illegible]
[illegible] మైదుకమునుల [illegible]
[illegible] మంతరింగములు [illegible]

౪. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

౫. [illegible]
[illegible] ప్రకటిన [illegible].

౬. [illegible] యిట్లు [illegible].
[illegible] నాయకేశ్వరుల [illegible]
[illegible]

౭. [illegible] మహామహావ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

౮. [illegible] ముక్తి [illegible]
[illegible]
[illegible]

దేవుఁడు దలంచి రిప్పనికయి మున్న విష్వక్సేనుఁడును శంఖచక్రములు [illegible]
ఆర్పి జనియించి దుష్టులై యున్నవారలఁ! గటకటా యనిదావి దాయుటకు [illegible]
శ్రీ వైకుంఠపు దక్షిణ మాయిద్దు నేనురులు! నిర్వహింపఁగ లేరిది [illegible] మరలు
సీ. అనుటయు శేషుఁ డెట్లు లను నబ్బర భాండకటాహాధారుఁడై [illegible]
ల్లహఁ గృపఁ బ్రోచు మీరునను లాలన మొప్పఁగఁ గొన్ని [illegible]
ట్లుటయు నాపయి వగు నియర్ నెల [illegible] గఁ గోరకాం [illegible]
వుర భవదాజ్ఞ భూమిపయిఁ బుట్టి శరీరుల నింపుఁ జేర్చి [illegible]
గీ. మఱియు నొకవిన్నపము సేతుఁ గరుణ వినుము! దేవ [illegible]
నాయుష్యము సేయ మానవుల పటుఁ బెమ్పుటకు నేను [illegible] సేత.
క. అని నమ్రుకుఁడై పంరిము! బోనరఁ బలికి [illegible]
ల్లయుఁ గాని అనుజ్ఞగొనిథా! త్రిని శేషుఁడింపుదుఁ దవరించఁ దలంచెన్.
వ. అంతకు మున్న మర్త్యలోకంబున.
సీ. అనఘుఁడు [illegible] గొనియాడఁగ [illegible] వర్తనంబు స
ర్వాత్మఁ బ్రకటించి దాని నరయుం [illegible] దెల్లెడ విస్తరింప్ర సే
[illegible] నమ్రుఁ డెప్పుఁ దని [illegible] మునవరోగి [illegible]
[illegible] మునకుంపుచుండె మరి దర్శయు రంగపురీశు సన్నిధన్.
వ. అక్కాలంబున
సీ. యామునాచార్యుఁ డైనట్టి [illegible] | పుత్త్రుఁ దపోనిష్ఠ [illegible]
ఘోరమాంసముల [illegible] | కిముపురకుఁ బ్రబోధ [illegible]
సీ. వివాహశోభనంబు సేయ [illegible] తెఱపుఁ జేసెను [illegible]
మాన్యసకుసు రెండవ పరియుల [illegible] గమలాయువ [illegible]
[illegible]
సీ. పుడమి భరతఖండమునఁ జూచె [illegible] | వకుఁ బ్రసిద్ధిక [illegible]
మోజనములమూర మొప్పఁగొండి [illegible] | శనువ భూతపురి [illegible] నదియు
వ. చల్లని గాన్పు తెల్ల వెనశైలములోఁ [illegible] రాజవీథు [illegible]
శ్వల్లిను పుష్పగంధములు ధూపము [illegible]
శృల్లిత దాక్షిణ్య [illegible] విష్ణుగృహంబులు శిల్పసంపద
[illegible]
క. హారీతసగోత్రుఁడు ద్విజుఁడు! [illegible] వైష్ణవ [illegible]
[illegible]

పనుపమ నిట్లు కేశవుడు పత్నియుం దానయుండి మండి శ్రీ
త్యము శుభగోష్ఠి కేర్చి నట నచ్యుతుసాన్నిధి శేషుడు న్నిరా
శమీప్రను కేశవాస్య మెయి నయ్యెన జేర్పం దదీయ సత్కృపం
గ్రమమునం దాల్చెం గాంతిమతి గర్భధినుంగొను తూర్పుదిక్కునన్.

ఇట్లు గర్భిణియై యుండి త్రిప్రకారంబుం గలియుగంబున శాలివాహనశకవర్షంబులు
తొమ్మన్నూట ముప్పది తొమ్మిది చనన్.

మేషసంక్రమణ మేతచైత్రాద్యమున పక్షపంచమి గురువాసరమున
నార్ద్రియందుం గర్కటకాఖ్యలగ్నంబునం । గాంతిమతి పుత్రుంగాంచె నెంతె.

బాలరవి కాంతి భాసిలు । న్నాలాన గని కనులు విప్ప ప్రముదాంభోధిం
దేలుచు బంధుపు దాను షు । శీలుడు కేశవుడు బుద్ధి జెంతలి వేగన్.

పురిం గలవారి నెల్లం గదుం బొందు కంజి తిన్నాణ పుట్టు వే
శ్రుణుపంగ రామజన్మమున భక్తి నమోఘ్యనుగ్గవాను బో
లె రహిం జెలంగి భూతి గంగలమాన్పు లంపటున్ స్వమం
తిరముల మర్చనంబు విని శ్రుతల్పత్తి నోనర్చి రెంతయున్.

అదిమొదలుగ రామానుజుం । దుం యుండి నిరంతరము నమహోత్సవము గతుగ
మున నుంపవంగ కేటేటను । వనలన జేతురు ధరిత్రినైష్ణవు లెల్లన్.

అపుడు శ్రీశైలపూర్ణాచార్యుడు తన చెల్లెలికిం బుత్రజనన మెంతెంగి వేగ
వచ్చి సుస్మితకాంతిం బరంగు బాలకుం గనుంగొని యమానుషుండని తలంచెందు
సంతుష్టం గేశవుండు బంధించినదియా రామా వాయు గురువయి పరిధవిల్లు
శ్రీశైలపూర్ణాచార్యులచేత నచ్చాలును నాతిథ కి శంఖచక్రాంకనంబు
లొలలెవ్వలిచి తద్దివ్యరీతు లెంచి । శ్రీమ రామానుజుం డని నామకరణ
మాచరించినం గుమతిగర్వాంధతమస । మణగి వలించె లసించె నీయుర్వి యెల్ల.

వపున వర్ధిల్లు బాలకువలన చూచి । మాపటంబు శేషముఖనిత్యసూరులందు
కొక్కండొండు జనించెం గాకున్న నిట్టి । తేజ మెంటలతు నెందు సంధిల్లు ననిరి.

అంతం గ్రమక్రమంబున.

తనయున కన్నప్రాశన । మును చౌలం బుపనయనముం బోలంగం దగున
ట్లొనరించి వేదముం జదివిం । చెను గేశవుం డాత్మహితవిశిష్ట ప్రీతిన్.

మతియుం బద్మహస్త బాలరూపకమై తనరు । యుగ్మజ నంతసించి రోజుమా సర్వ
పర్వ నముల నలిచి శక్తెల్లం జేయుచు । నుండం గొన్ని రోజుల కాగరణము తెంచు.

కేశవపుత్రుండు తనకుం బాణ్యవిద్యలు నేర్పవలయునని తలంచి గ్రహోత్సవంబున సుల్లిల్లు

ద్విజకులచూడామణియు సకలవేదవేదాంగవేదాంతపారగుండును శైలపూర్ణ
నామధేయునకు యథావిధి నమస్కృతం గావ్యాదానంబు సేసి రామాయణ
శాస్త్రంబులు చదివిరి మఱి.

ఉ. అనుపమ తేజ మొప్పఁ బదియాఱుగురర్థముసల్ విచారణో
త్తన మొనరించి శేషుఁడు వైష్ణవలోకముఁ జెందఁ బుత్రుఁడుం
దనమది నెంచుకైనఁ బరితాపము లేక యథార్థకృత్యముల్
గొనుకొని తీర్చి కొన్ని దినముల్ గర మచ్చట నుండి యంతటన్.

గీ. సకలశాస్త్రంబు లాతనిచే సరవిఁ గాంచ వలఁది యప్పుడు కంచిలో నెలకొనుచు [illegible]
పుం దరుముపంచెరువు నందె సుందరుడు వా[illegible] యూని యప్పుడే వేగి రామానుజుండు

ఉ. తల్లియుఁ భార్య దానును ముదంబున నప్పుడె నిల్చి యాదవుం
డల్లనఁ జెప్పుచుం జదివె శాస్త్రము లక్షణముద్ది రేజము
ల్లల్లనఁ జూచి యాతఁడు నరాకృతిఁ బూనిన శేషుఁ డంచు లోఁ
దల్లడ మొంది యాదవుఁడు తత్క్షణ పాపముఁ జెప్పచున్నటన్.

సీ. అద్వైతపతితుండు నత్యధిక [illegible] నట ప్రఖ్యాతుఁడై దాశహింప
ధరఁ గలమాంత్రికుల్ [illegible] వచ్చి [illegible] [illegible]
[illegible] యాదవ పండితుండు [illegible] గొలచి [illegible]
[illegible] నిలచి యాదవప్రకాశకుండు ని [illegible] [illegible]
[illegible] మనఁ జని [illegible] [illegible] చిదిలి [illegible] నని [illegible]
[illegible] డయు యుండి ప్రయోగించి [illegible] [illegible] నని [illegible] [illegible]

గీ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] జరియించ [illegible] [illegible] [illegible]

ఉ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] వినుము యాదవుం [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] భయంబు లేకలని [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

క. అని మఱియు నిట్లనెను.

గీ. నీవు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] సారొందుటనిట విన్నపము సేయు [illegible] [illegible] [illegible]

చ. ఒడలు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] నామము [illegible]

దడవఁగ దానిపశ్చిమతటాకముఁగట్టువ నొక్కపుట్టలో
తుషేముగ నీవు నీమదిని మోహమునవచ్చుట నిక్క మింతయున్.
ఉ. ఇటు బహుకాల మీవు చరియింపఁగ వైష్ణవుఁ డొక్కఁడేగి యు
చ్ఛిష్ట నొకనాఁడు పాద మెంగి సాపడి పోయిన నీవు చాలయా
కటఁ దలియాకు నాకి తగుకాలగతిన్ మృతిఁజెంది యిట్టియు
త్కృష్ట బహువిద్యలం దనరు బ్రాహ్మణజన్మముఁ జెంది తెంతయున్.
మదీయపూర్వజన్మవృత్తాంతంబు వినుము.
ద్విజకులంబునఁ బుట్టి సద్విద్య లెల్ల । జదివి యజ్ఞంబు గావించుసమయమున వి
ధానమంత్రక్రియాలోప మైనఁ గాల। గతిని మృతిఁ జెంది బ్రహ్మరాక్షసుఁడ నైతి.
వినిటు రక్కసుండ నయి యెల్లపురింబులఁ బర్వతంబులం
గానల ద్రోసి కిమ్మటను గంచిపురిం గని యందు సుందరో
ద్యానవిహారశీల నవయౌవన యైనగుణీని వేడ్క లో
నూనఁగ నావహించి సుఖ మొప్పఁగ నిచ్చట నుంటి యాదవా.
మ. విను మిథ్యాపతియాజ్ఞ మాంత్రికులు వేవే వచ్చి మంత్రించి గ్ర
స్తన భీతిల్లి పలాయనం బయిరి మంత్రప్రౌఢిమం బన్ను నిం
చన నేతున్ విడిపింప నీతరమె యత్నా యిమ్మహామూర్తి తో
భవరామానుజపావతీర్థమునఁ బాపం బేది యే నేగెదన్.
చ. అనుటయు రాజ హృష్టుఁ డయి యప్పుడ యక్షునఁ జేరి పుత్రికన్
మనుపు మటంచు మ్రొక్కఁ జరణద్వయి మల్లనఁ గన్యకాశిరం
బునఁ దగ నిల్పి తజ్జలము పొందుగ, ద్రావఁగఁ జేసి పొమ్ము పొ
మ్మని దయఁ గేశవాత్మభవుఁ డానతి యిచ్చిన నిస్తులస్థితిన్
గీ. బ్రహ్మరాక్షసుఁ డక్కన్యఁ బాసి దివ్య। మహిమఁ దనరారి దివ్యవిమాన మెక్కి
పోయె రామానుజుని నుతింపుచు సమస్త। లోకములు చూడ నుత్తమలోకమునకు
ఉ. రక్కసుచేత నప్పుడు నిరాకృతయై కడుచన్ని యవ్వెతం
దక్క వెలుంగుపుత్రిఁ గని దద్దయుఁ బ్రీతిలి యద్ధరేశుఁ డిం
పెక్కఁగఁ గేశవాత్మజున కెల్లఁ గడుం గనకాభిషేకముం
గ్రక్కునఁ జేసి మ్రొక్కి యొకకానుక యాదవు నర్చించినన్.
ఉ. అంతట వీడుకొల్పి నట యాదవుఁ డింటికి వచ్చి శిష్యుని
జెందినగొప్పయుం దనరు జెందినయయ్యశమానమున్ మదిం
గుందఁగఁ జేయఁ జాల వెలుగొందుచు నోరుచు నాటనుండియుం

గండివహోమునకున్ హితము గాదిక [illegible] మనస్కరంబునన్.

వ. అంత నిచ్చట.

క. తన పెదతల్లికిఁ గొడుకయు । తన [illegible] రామానుజాఖ్యుఁడారఫు [illegible]
విని [illegible] ద్వయమది । తనయుఁడు గోవిందుఁ డెలమిఁ దగ నిచ్చటికిన్

వ. అమ్మహానుభావునకు గురుత్మ [illegible] దుర్మతనిరసనంబున వైరాగ్యమార్గ [illegible]
[illegible] క్రమక్రమంబునఁ జతుర్వేదంబులు సాంగోపాంగంబు [illegible]
నించి రామానుజాచార్యు [illegible] స్వదర్శనంబునకుం బూర్వపక్షంబు
గా [illegible] జరుపుచున్న వాఁ [illegible]

క. [illegible] రామానుజునిఁ గని [illegible] నమ్మహాత్ముఁడు [illegible]
మన్నించి [illegible] । [illegible]

సీ. [illegible]
[illegible] రామానుజుఁ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

మ. [illegible] రామానుజా
[illegible]
[illegible]
[illegible]

క. [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible]

సీ. రామానుజ [illegible]
[illegible]
నీవు [illegible]
[illegible]

మాఘమాసమ్మునందు [illegible] | [illegible] గుణుగుణిలబుద్ధి
[illegible] రామానుజాచార్యు [illegible] | [illegible]

ఉ. [illegible] శిష్యు [illegible] | [illegible] చే
[illegible] రామానుజా
[illegible]
[illegible]

వ. [illegible] రామానుజాచార్యు [illegible]
[illegible].

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

గీ. [illegible] | [illegible] రామానుజాచార్యు [illegible]
[illegible].

క. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]

సీ. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible] శిష్యు [illegible].

సీ. [illegible] రామానుజ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] రామానుజా | [illegible]
[illegible] | [illegible]

క. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].

క. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].

క. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].

మ. అని యిట్లొండొరు ముచ్చటింపవిని కావ్యం బొప్పఁ దన్నుం గృపన్
మనుపన్ వచ్చినయాదిదంపతులుగా మన్నించుచున్ మ్రొక్కి యి
ట్లను రామానుజుఁ డింక మా కిఁక సహాయార్థంబు మీ రెవ్విధం
బున వేంచేసిన లక్ష్మి చక్రి యని సమ్మోదంబునం జెందిరన్.

తే. ఉదకము తెల్ల వెలుఁగను రవి । యుదయించిన వెనుక నరిగి యుదకము దెత్తు
న్ని తిరింపఁ డనుచుఁ దా నా । యం దగ న్నిదురించి యంతలో వేగుటయున్.

వ. అంతట మేల్కాంచి రటఁ దెల్లవారిన జల మొసఁగుదు నని బలికి తీవు
చను దెమ్ము కూపము గనుపింతు నని కిరాతుఁడు పల్కి రామానుజుఁడు ప్రియమున
దమ వెంట నరుదేరఁ బడయక యొకకొంతదూరము చని కృపదొలఁక నయ్యో
యిదిగో కనుంగొను మీవు కెప్పుడి నని యానతియిచ్చి భార్యయును దానుఁ
గర మపూర్వతనొంప నొక్కఁడును వెరపుగదురఁ గూపము వెడలి యక్కడనుబల్లె
లూళ్లు నదిని శ్రీయఃపతియున్నతపురి ! మానసముఖములు జూచి రామానుజుండు.

గీ. అధ్వగులఁ జేరి యడిగి వారదియు క్షీర । నది యనియుఁ జాల చెలువున్ వెలుంగు
నదియు సత్యవ్రతక్షేత్రమనియుఁ జెప్ప । మది మహావిస్మయము సంభ్రమంబు మీఱ.

వ. సత్యవ్రతక్షేత్రనామంబునం దనరు కాంచీపురిం బ్రవేశించి తనగృహంబున కరిగి కాం
తిమతికిఁ దాఁ బోయివచ్చినవృత్తాంతం బంతయు నాకర్ణింప నక్కాంత యత్యాద
రంబున బుత్రున కిట్లనియె.

సీ. హితము సెప్పెద వత్స యీక్షేత్రమునఁ గ్రాలువరదరాజాఖ్యదైవమున కంత
రంగదాసుఁడు శబర్యంతంబునఁ దుకియకులమునఁ బుట్టిన యలఘుమహిముఁ
డచ్యుతదాస్య మహర్నిశం జేమఱ కొనరించు పూర్ణభాగ్యోదయుండు
ఘనుఁడు కాంచీపూర్ణుఁ డనఘుఁ డాతనికి నీవృత్తాంత మెఱిఁగింపు వేగ నవ్వు
డపుడ రామానుజుం డట కరిగి చెప్పె । నమ్మహాకూపజలము నిత్యమ్ము నీవు
తనకుఁ దెమ్మటకై వరదప్రభుండు । పనిచె నటుసేయుమని యతఁ డనిన నలరి.

ఉ. చని తనతల్లి కప్పలుకు చందమునఁ జెప్పుచుఁ బ్రత్యహంబుఁ గాం
చనమయకుంభరాజమున సయ్యన నప్పనుమాతిపీరు దె
చ్చి నిరతమున్ సమర్పణము సేయుచు నుండెను హస్తిశైలనా
థున కతిభక్తిఁ బెద్దలు గడుం దనుఁ బ్రస్తుతి సేయ నమ్రుఁడై.

వ. అక్కాలంబున.

శా. శ్రీరంగం బను దివ్యదేశనగరిన్ సింహాసనాంతంబునన్
సారక్ష్మాపుఁడు యామునుం డతిరాట్టై వచ్చిముఖ్యాంగుఁడై

ద్యామాఘోక్తుల మద్దతాదు లెదుటం దర్కించవే శాక్తి నిం
డారం బాలుఁగ నుండె విష్ణుమతసిద్ధాంతంబు పాలింపుచున్.

చ. ఈగతి యామునుండు వసియించి శఠారికృతప్రబంధది
వ్యాగమశేషతోపనిషదర్థయుతద్రవిడోక్తు లింపునం
దోఁగుచు నొక్కనాఁ డొగిఁ గనుంగొని గన్నులు మూసి ధ్యానలీ
లాగరిమ న్నిజేశు దలంచి కనుంగవ విచ్చి యత్తఱిన్.

సీ. శిష్యులఁ బిలిచి వచించె నిట్లని మీర లరిగి కాంచుఁడు ప్రాజ్ఞ నఖిలసుజన
వినుతు సులక్షణవిదితు క్షమాదిగుణాఢ్యు సదాచారు నఖిలశాస్త్ర
తత్త్వజ్ఞు నిర్ధరఁ దడయక వెనకిరం డనియాజ్ఞ నొసఁగ వారవుడ యరిగి
క్రమ మొప్ప నన్వేషణము సేయు శిష్యగురుఁ డాన తిచ్చినవిధ మంతయునుఁజె
ప్పఁ దగు శేషావతారమంపనుఁ బాచి | చని ధ్రువీకరింప నప్పుణ్యుఁ గనుఁగొనంగ
నరుగుటను రోగపీడితుఁ డగుట వ చట | యామునమునీంద్రుఁ డనమర్త్యుఁ డగుచునుండె.

వ. అంత నక్కడ.

గీ. యాదవుండు శిష్యు లందఱు దాను నై | మ్మది గంగ కరిగి మాఘమాస
వాసరముల నుజను నైలరి స్నానము | లొప్పి సేయుచుండ నొక్కనాఁడు.

శా. గోవిందుం డుదకంబు సొచ్చి తగఁ గ్రుంకుల్ వెట్టుచో దోయిటం
భావింపన్ శివలింగ మొండు గనుఁగొంపన్ విస్మయం బొంది యచ్చో
విద్యారతి నున్న యాదవునకుం జూపింప విశ్వేశ్వరుం
డా విర్భావము సెందెఁ బ్రీతి నిది నీ వర్చింపు మం చాతఁడున్.

గీ. చెప్పి మాఘమాస శిష్టదినంబులు | బుచ్చి సకలతీర్థములఁ గ్రుంకి
యొంది యేగునతనిఁ గంచి పర్యంతముఁ | బంపి ద్యుమతిసుతుఁడు భక్తి వెలయ.

క. తదాజ్ఞఁ గొని మంగళగ్రామంబునం దనగృహంబున కరిగి.

మ. తనయూరం దగుచోట లింగ మటు సంస్థాపించి దాఁ గాళహ
స్తిని రాజిల్లశివుఁడుఁ గాఁడఁ ఇని ప్రీతిన్ ప్రొక్కి యప్పట్టణం
బున నుండెం గడు బాలుఁ జంపుటకు నిర్మాతృధాత్మ్యుఁ డుద్యుక్తుఁ డ
య్యె నటందుం దనుఁ బిట్టఁ జూపరులు బోధింప యాదవుం డంతటన్.

వ. ఇట్లు గంచిలోఁ దనగృహంబున కరిగి యాదవుండు.

చ. హరికృప నప్పుడుండు నిలయంబునఁ జేరుట నంతయున్ హితుల్
వసన వెలుంగఁ జెప్పఁ దల [illegible] మదిన్
నేఁ బరిమళి శిష్యుల [illegible] గని యాదవుఁ డిట్లు [illegible]

తనయుఁడు శేషాచార్యునకుఁ దప్పనిరాఁ డవతార మెంతయున్.

క. శ్రీవల్లభపూర్ణకృపం । బ్రోవంబడునతనితో విరోధము మునుకం
ఖావింప నాని హేతువు । గావున మీరలిఁక వినయగౌరవవృత్తిన్.

గీ. మైత్రి యలవరించి మాటలఁ గడుఁ దియ్యఁ । దనము గదురఁ గలఁక దలఁగఁజేసి
యిటుకఁ దోఁచి తెంపు కుటిలత వదలి యే । నమ్మహాత్ముఁ బ్రీతి నలరఁజేతు.

ఉ. అనుటయు శిష్యులెల్ల వినయంబునఁ గేశవపుత్రుఁ జేరి యా
య్యాదవ వృద్ధులోకమ్ము లొప్ప సుజనాగ్రణి నీ విట లేకయుంట నా
ర్తినిఁ బడె యాదవుండు చనుదెమ్మని బల్కిన నీవు దెచ్చిన
ప్పని కడవెట్టి యఘ్నుఁడు బల్లరు యాదవునొద్ది కేగుచున్.

క. మునుపటి వలె వేదాంతం । బనుదిన మద్వైతమతగతారము తెలియం
గవ రామానుజాఁ డంతయు । వినుతింపఁగఁ జదువుచుండె విరతశ్రద్ధన్.

సీ. రామానుజునిఁ జాచ్చి యామునముని శిష్యులఁ దా నతిశ్రమగమన
మునఁ గంచి కరుదెంచి మును గురుఁ డగునిన కెదురు గావచ్చి యుండవలనాగి
మొక్కు కాంచీపూర్ణు మున్నిడుకొని హస్తిశైలేశు జనార్ధిను శంఖచక్ర
ధరు దివ్యభూషణుఁ బరమప్రపన్నార్తిహరు దేవరాజు దివ్యప్రభావు
దర్శనముచేసి గడుభక్తి నమస్కరించి మానసమునఁ బ్రార్థించి తీర్థ
మింపు చే గ్రోలి శఠకోప ములమిఁ దలఁదాల్చి యంచుచుఁ బ్రసాద మర్థిఁ బరిగ్రహించె.

శా. చేతులెత్తి మొక్కుచు వచ్చుటన్ వెడలి కాంచీపూర్ణుఁడును దాను సం
ప్రీతిం గాంచియుండుటం గనుట కర్థిన్ వచ్చుచో దండనుం
జేతం బూని ముకుందుఁ జూడ నెదుటన్ శిష్యాళితో యాదవుం
జూతేరం గని యాతఁ డెవ్వఁ డనుచుం దెల్పు మన్నం డ్వరన్.

వ. కాంచీపూర్ణుం డిట్లనియె.

గీ. యాదవుండను పేర నిద్ధ్యాతి నితఁడు । సకలవిద్యల నధికుఁడై ప్రకటకీర్తి
వెలుగ నద్వైతమతము ప్రవిస్తరింప । జేయుచు ననేక శిష్యులు చేరి చదువ.

వ. అవిస్పష్టజ్ఞ బృందంబునందు.

సీ. ఆజానుబాహుఁడు రాజతామలదేహుఁ డనిపిన్న నాథుఁ డప్రతిమశోభుఁ
డు శంఖగళుఁడు పాండుర వస్త్రయుతుండు సురుచిరోచ్చాయుఁడు నిరసకోపుఁ
డనఘుఁడు నాఁడు శిఖకుట్టలవాసుఁ డాయుర్త్రయుఁ డమేయుగుణుఁడు..
సమయాచారుఁడు నిరంతరలోకతారకుఁ డచ్యుతభక్తిఁ దధ్యయుతుఁడు
[illegible]

ఘనుఁడు శ్రీయతిపతి కాంచిపూర్ణుఁ! డనఁ బ్రసిద్ధుఁడు రామానుజుండు.

వ. అని యుపలాలింప మాదముగ యామునదేశికుఁ డప్పొత్తు ప్ర
స్థానఁ గమలాగ్రఁ జూచి కుసుతంబుల నెల్ల నగంచు శేషుఁ డో
య్యన జనియించె నిప్పుడిది నా ప్రతి వచ్చిన నిఘ్నమంచు వ
చ్చునో పెద్దరోఁకఁబోవునో ద్విజాఁడునుఁ దాను నటంచు నున్నెడన్

గీ. యామునుండును నతఁ డాసు లెనుగు చెరువు । పట్టి రామానుజాఁడు వోఁకగఁ బడిఁయ
నల్లిమాగమమున కెడసాల కరుడు । యామునాఖ్యుండు చక్రి విట్లునుచు వేఁడె.

మ. తగ గోష్ఠాయి నుతుం గనుం జెమిటి శాస్త్రంబుల్ వినన్ మాగవాండుగి
మాట్లాడుచు గుడ్డి జూచును భవప్రోద్భవ్యద్యయుం జెందునం
తఁగడుం గేశవపుత్రి రత్నమున కిన్నల్ వేగ సుజ్ఞాన మి
మ్ము గరుత్మద్రథరాజ శ్రీవరద సమ్మూర్తి ప్రసన్నుండవై.

వ. అని యివ్విధంబున సన్నుతించి వరదరాజానుజ్ఞం గైకొనుచు నిందు వసి
యింపు మని కాంచీపూర్ణునకు నియమించి శిష్యులుం దానును యామునముని
ముందుకొని పురవీథిని శ్రీరంగంబు ప్రవేశించి.

క. రామానుజా సుజ్ఞాన । శ్రీమహితుని పేరునుఁ దస ప్రసద్విక్షుల వ
ర్యామునుఁ డప్పుడు గోటించి భూమిఁ గ్రాలు స్తోత్రంబునును రచియించెన్.

వ. అంత నిర్యాణ.

సీ. రామానుజుఁడు నిశ్చలశ్రద్ధ మును పటీవలె నిప్పుడు గలుగు చు బలిమి నొకఁ
డాఁడు ప్రార్థితుండయి నయమున నూనెచే యాదవప్రకాశుఁ దల యంటుకొని
శిరమున కపార్థ ముద్ధతి శిష్యులకు నాతఁ డుపదేశ మొనరింప నోర్వలేక
కట్టల్యాఁ జూచిన కాంతిమతి సుతు కన్నుల పడి న్యాసమును లోలిక
శిరము తొడల సరిఖ తైలబిందు చయంబు । పగిదిఁ బడిన నరికిపడుచు యాద
వుండు నడక మెత్తి పాఠ్యాన వేదుని! యామునుఁ బలికెఁ గేశవాత్మజుండు.

మ. గుణసంపన్నుఁడయిన శాస్త్రయుం డయి వెలుఁగుం జక్రి వేదాంతవా
క్యగణార్థితరితకీపామ్య మహార్థ కప్యాసం బందు ధ
ర్మగణముం జేసెవ వమ్మగొనా యిటులపార్థం బెట్లు భావించి తీ
వాబుమూర్తింబు సహింప నెవ్వఁడి నే సాధింప శక్తుండనే.

గీ. అనినఁ గట్టల్యా యాదవుఁడట్లు తైన । శాస్త్రవాక్యముల నెంగిన యర్థ మేమి
చెప్పె మని దిక్కరింప నికేమనేక । యాదవుఁడు వేద్యుఁ డిట్లు యానతిచ్చె.

గీ. లోకులుగలిగిటు వనత కరుణ చూపుట | నాకె మెప్పుగ శరణాగతులకు ...

[illegible] బంబున తెల్లవారిన దశమునవతి । [illegible] క్షేత్రము [illegible].
క. అని గీర్వాణశ్లోకంబు లొకట । విన్న విని యాదవుండు వంచలింపుచు నిక నీ
తెలిసిన దుష్పాండిత్యం । బున మాయెడ నుండక దగవు బోవ్వనిక వడిన్.
క. అని కాంచీపూర్ణున క । వ్వవి యెల్లం జెప్పి యంతనివంపున భక్తిన్
మసుపటివలె వరదున । కిని మణికుంభమున జలము దెచ్చుచు నుండెన్.
తే. అని రామానుజుం డిట్లు సేయు జలకైంకర్యంబు గావించుటన్
విని శ్రీరంగమునందు యామునుఁడు మద్భక్తిన్ మహాపూర్ణ నా
మునితో నిట్లనె నీవు కంచినగరంబుం బోవ్చ యేవిన్నవిం
చిన స్తోత్రంబుఁ జదివి [illegible] శ్రీసన్నధ [illegible].
క. అని యామునుఁ డానతియి । చ్చిన నవ్విప్రార్యుఁ డట్లనేయుదు ననుచుం
జని కంచివరదరాజుం । గనుగొని సేవించి వినుతి గావించి యటన్.
వ. కాంచీపూర్ణుని గాంచి సేవించి వెడలి శ్రీ వరదరాజాలయంబున కందుఱుదెంచు
తెరువున నిలచి స్తోత్రరత్నంబుఁ జదివింపుచున్నంతఁ గొంతతడవునకు రామానుజుం
డు జలకలశంబు శిరంబున నిడుకొని దెచ్చుచుఁ దన్నుమయి సముదీరితంబగు [illegible]
వధికాతిశయోక్తిగ్రస్త మన్శ్లోకంబు విని యత్యద్భుతంబును హర్షంబునుం జెంది
యమ్మహాపూర్ణునితో నిట్లనిరి.
సీ. ఈశ్లోక మెవ్వరిజెప్పుడు రచియించి రానతిమ్మని వినయమున నడుగ
ద్విజుఁడు యాముననామధేయుఁడు పంచసంస్కారపరుండు రంగపురవాసి
విద్యాధికుఁడు భక్తవేద్యుఁడు వైష్ణవుఁడనఘుఁ డమరేశ్వరమునఁ బ్రిదండి
యై దీనిరచియించె నంచు మహాపూర్ణుఁ డద్యంతవార్త చెప్పార నదివిని
గాంతిమంతుఁడు యామునాంతికమున । కరుగ వచ్చెద నని వరదేశునకు [illegible]
[illegible] సమర్పించి దమిఁ గమలాపతికృతు । హాజ్ఞ గైకొని యేగె బూర్ణార్యుఁ గూడి
తే. అంత నళ్ళిడి యామునాచార్యుండును బ్రహ్మపదంబున కరుగుటయుఁ గాలం
బగుటయు సముచితప్రకారంబున.
గీ. స్నానమాడుదు మార్గ్య పుండ్రముల దీర్చి । నిత్యకర్మాద్యనుష్ఠానవిధులు నా
చరించి భక్తిమై శ్రీరంగనాథునర్చ । నంబు సేయుచుండె శిష్యజనంబుతోడ.
చ. చని యట రంగనాథునకు సాగిలి మ్రొక్కి ప్రపత్తిఁ జూపుదో
దన [illegible]
గనుఁగొని [illegible]
[illegible]

తే. కాని శ్రీశఠగోప తీర్థప్రసాద | ములను గవిఁయపూర్వకముగను బొంది
యున్న నిత్యవిభూతిఁ బ్రాప్తవగనో | సంగుటంబున సంతుష్టాంతరంగుఁ డగుచు.

ఆ. తేఁమితరము కేల విన్నవించున రామానుజాఁడు రంగనున్నా నరవి యా
మునాయతిరంగ మునుఁడు శిష్య | ప్రేముగుల నెంచుకొఁ బరమపదమున కరిగెఁ.

మ. సారప్రజ్ఞ శిష్యులయ్యతనియొడల్ పాదపీఠంబు గొంచుఁ గా
వేఁగ జేరి యాపు గ్రోవఁగ వచ్చెఁ వేగఁ మహాభక్తితో
శ్రీరామానుజాఁ డానతిచ్చె నటు లార్తింపఁ బటుమ్ వైష్ణవుల్
వారల్ విరుల గుంపుగుంపు లటు దోవా గాననం బేసుకో.

ఆ. అని యుటరిచు వమ్మతమునఁ | జని కొంచపుమారసున వెసం గొండటు యా
మునయతి యని పట్టి నగ | బ్బుఁ బాండ్యాను బోడి మూర్తిఁ గనెఁ.

గీ. కొంచపంకిఁ జెలసె గంధల నంచు రామానుజానఁ బూన్డుఁ డనియె నిట్లు
భైరవ మానా నానముగాఁ గంకు శ్రీశాస్త్ర | ముకిచితిగ మనను పాకఁ నేలు.

సీ. నిన్నుఁ జూడఁగఁ గోరి సన్నగా నను బంచెఁ గోటక యాది సమకూటి దయ్యె
నడ మును … తిరుగ … స్థాపనంబు
చేవమ్మతి సేరింప దొరకొన దతనేగ మునురు మనముఁ గాంత
… చేతులను ముడిచి
యొక … నాస్తికేమను కని రుపుడమ్మతమును
జెంది రామానుజాంబ మిళిత్తుభక్తి | తంచటుచు విస నిట్లని యానతిచ్చె.

ఉ. ఇమ్మహాయోగివరుఁ డేను నాకించుక ముచ్చటించ నో
క్కమ్మటి నిల్లవారు లెడ రొంటక ముక్తికిఁ బోవఁగా నుపా
యముమ్ము విరించు వెళ్లుర తాంబువఁ గట్టుడు నిక్కమమ్ముగా
నమ్మి మనీర లప్పని గనంబడవయ్యె నికేమి సేయుదుఁ.

ఆ. అని సంభాషింపుచు వాళ్లని యమ్ముని దేహముం బరీక్షింపఁగఁ దే
తమ మూఁడంగుళములు బోట | మున వేలిని నంటి యున్న మది వెలఁ బొసరఁగ.

ఉ. పుట్టువు తోన యుట్టు మునిముఖ్యునియంగుళు లేకమయ్యెనో
గట్టిగ వట్టు గాకో పలుకం దగు నన్నఁ గలంగి శిష్యులే
మిట్టివిధంబు ముక్కుఅంగ మెప్పను నావు దలంచు నెంతయుం
బెట్టుగఁ జూచి యామునమునీంద్రుతమేమని యల్లవారలున్.

వ. ఇట్లని రయ్యా శ్రీశఠారాతిమునివరప్రముఖులు శ్రోత్రియులఁ బ్రేమవిశేషంబున
బ్రహ్మసూత్రభాష్యరచనంబును … వనియప్పుడప్పుడు ప్రసంగవశంబున

కావలసిత్రుదింతియుకాని వేఱొండు మేమెఱుఁగ మనుటయు శ్రీరామానుజాంఘ్రు
వైష్ణవబృందమ్మునకును నవ్విగ్రహంబున కభిముఖుండై యిట్లనియె.

క. ఇమ్మాఁకు కార్యములు నే । నిమ్మగఁ గావింతు సంశయింపఁగ నిలదం
చు మెన్నగిది నేలు మ్రొక్కిన । నమ్మాఁడంగదులు నవగ నద్భుత మొప్పన్.

క. అనుపమ మగునత్తెఱఁగెల్లను వైష్ణవు లాకలించి రామానుజా ది
త్యునిఁగా నెంచిరి వారిం । గని యాతఁడు మ్రొక్కి వినయగతి నిట్లనియెన్.

మ. ఘను సర్వోత్తము యామునుం దెలియలేక స్వైరబ్రమాదంబుఁ బొం
దినవాఁడం బుఱపల్కులేల నిఖిల దిగ్దేశుండు రంగేశుఁ డి
ప్పని యీ వొప్పున సంఘటించెఁ గృపనాపై మాని గావింపుఁడే
జనులుం గందికి నంచు నిట్లునఁ దిఱుఁగె వారలత్యాదరులై.

గీ. రంగనాథునిఁ జూచి చనంగవలదు । ననిన నిర్ధయు నవ్వుఁ గనుటకుఁ బని
లేనివుమ నాఁడె నమస్కరించి మునివి । కంచిపురికేగె వారెల్లఁ దోడ్కొనుచు నేగ.

వ. ఇట్లు చని చని.

సీ. తెల్పున సూర్యుఁ బగ్గెలు నతిత్వర వీటి నతిక్రమించి భూ
సురవినుత యతిక్షీరనదిఁ జూచుచుఁ గ్రుంకి ధృతాతి నిర్మలాం
బరవిరలోర్ధ్వపుండ్ర పరిభాసితవేదరులఁ దేజరిల్లి స
త్వరఁ గృత నవమానిత్యతర్పణముఖ్యదివాకృత్యుఁ డై.

వ. తగుభంగి నన్నదిఁ దాఁటి గోపురము లుద్యానంబు లీక్షించి కం
చిగ భావించుచు నేగి యూరిఁ గదల్ శ్రీహస్తిశైలేశు నిం
పుగ సేవించి ముహూర్త మచ్చట స్తవంబుల్ సేయుచు న్నిచ్చి పొం
దుగ నంతం దనయింటి కేగి మెలఁగెం దారంపు సౌఖ్యంబులన్.

గీ. మెలఁగి మఱునాఁడతఁడు బ్రాహ్మముహూర్త । కాలమున లేచి శౌచ్యాదిక
క్రియలను జేసి కమలాపతికుమారుఁడేం తానుబోయి వచ్చెనవిధ మెల్లఁబోలఁజెప్ప.

సీ. తనగురు వయిన యాదవులకు విజాచార్యపదము సేయుట వినిబహువిధములఁ
జింతించి యంతట శిష్యజనంబుల రావించి శిష్యులు రహి నావర్ప
వలసినకృత్యాను బలఘుభక్తి నొసర్ప నెంచియు వరదు సేవించి నియతి
నద్దేవుతో మున్నటాదుమాఁ గైంకర్య మొనరింపుచుండ నాయ్యుఁ డయ్యు యమ్మ
నాథ్యుఁ డెవ్వఁడవలె జల మర్థిఁదెచ్చు । చుండి యరదాంతరంగ ధృతుమ్మఁ డగుచుండి
తాపతికుమారు నొక్క కాలమునఁ జేరి । విన్నవించెను నేర్పడఁ బిన యమొప్ప.

గీ. వరదకృపఁ బాతకంపాహరపటుగ నమ్మఁ । జేయు వినవి నేఁడిస దేవుసంగ

సంగఁ దగుభక్తి శేషునేఁడుగ వశము । గావని రమాపతినుతుండు గ్రమ్మరించె.

వ. ఇట్లు ప్రత్యాఖ్యాతుండై వెండియు.

ఉ. ఓకులాఁ దగ్గుఁ జేరి యుద్ధవముగం దుర్త్యతిస్పర్శ మీరు మా
మకగేహంబున వారగింపు మని ప్రేమన్ వేఁడ నబ్బుద్ధితో
శిక్ష యెల్లం దనలోఁ దలంగి యిది వారింపన్ భువిన్ లోకర
క్షకు విచ్చేసినయట్టి యాసంయమిని మదిం గాందించు టంచుం గడన్.

వ. ఇవ్విధంబునం జింతించి కాంచీపూర్ణుం డనుమతించుటయు రామానుజుండును గృహంబున కరిగి భార్యచే సవిశేషంబులుగాఁ బలుతెఱంగుల పాకంబులు చేయించి భగవదారాధనాదికంబు యథావిధి నొనరించి యవ్వార కగ్గుఱుంపు రాకవడయుటకతనిఁ దాన పని యతనిఁ దోడి తెచ్చుటకు హస్తిగిరికి దక్షిణమార్గంబున నరిగిన నప్పుడ కాంచీపూర్ణుం డుత్తరపుఁ దెరువున రామానుజాగ్రహంబునకు వచ్చె.

సీ. లక్ష్మణార్యునతి యాఁతఁడు కాంబను జూచి నీపతి యొండెగో తలఁచి యతని
మీరాక దడసిన మిమ్ముఁ దోడ్తెచ్చుట కరిగె నిప్పుడ వచ్చు నంతదనుక
విశ్రమింపు మని యవ్వనిత బల్కుటయు నాఁకటను నిల్పఁజాల నయ్య భుజించి
వరదుసేవకుఁ జనవలయు నీపతి వచ్చునంత కిచ్చుట నిల్వఁ గలవి యగును
తల్లిరో వేగ నన్నంబు దయనొసంగు | మనినఁ బతిచిత్త మెఱుఁగక యబలయోడిగొ
భంగిఁ దనుచోట నన్నమొసఁగ నరిగి | భోజనమొనర్చి శ్రీపతిపుర్గముఁ జనె.

తే. పనివడి ప్రాగ్గోపురమున | తెరువునఁ దనయింటి కగఁ దెలియుయ వర్గాం
తెఱఁ గెఱిఁగి దని యొకభృత్యకను | ద్వార మెంగిలియారు పారవైచి కనలుచున్.

వ. స్నానంబు సేయుచుండ నప్పుడు.

చ. కనుపడి లక్ష్మణార్యుఁడు తగం జని యింట నతండు లేమి న
ప్పుడ తనయింటికిం జనుమ ముద్దియనంగ గని నీవు వెండి యి
ట్లని నిటు నీరమానుటకుఁ గారణ మేమన రక్షకాంబ యిం
పడరఁగ నంతయుం దెలుప నాతఁడు మత్సరటంచు ఖిన్నుఁడై.

ఉ. శ్రీహరియాజ్ఞ లేనిపని సేయఁగ శక్యమె యంచు వెండి యు
త్సాహ మెలర్ప వద్గురుసన్నిధి కేగి మహానుభావ నీ
వైహికచింతలేని పరమార్థవిదుండవు గావ నాయెడన్
స్నేహ మెసంగ నొక్కపని చెప్పెద నప్పనిఁ దీర్పు మిప్పుడున్.

చ. ప్రతిదిన మీవు శ్రీవరదరాజు సుగోష్ఠుల మంట మున్నన
న్మతి బహుకార్యచింతనము దేవసన్నిధి కిన్ని వచ్చితే.

[illegible] సకుతీరము లావతి యమ్మని నేడు గూర్చి దే
శత డటు నేను నంచు వరదాంతిక సేతనూ జేంది యుకొన్నాడే.

౩. ఆనాటని రంగనేరంగ [illegible] డగి ధారకాలవ లగనున విసు
మన్న కాంచీపూర్ణు నాగ జూచి శ్రీహస్తిగిరిపతి [illegible] చరిత
[illegible] యుపవి [illegible] సేవించు మద్యకు డవయి [illegible] యట్టు
తో చెక నటయు [illegible] దెల్పు మని లక్ష్మణార్య పార్థన ముపుపతి [illegible]
శాక బరబున్న తిరుకు దాను వేడు । మూర్త్యనాయాను న్యాసము పోలవంతి
మ [illegible] తిను మూర్తి దివ్య [illegible] । నాశ్రయించు మహాపూర్ణునకు చెప్పె.

౪. [illegible] నివిశాల్యయును ధర [illegible] దెలుప నేడు
జనుమని యామున్లయున నా । తను పటి నమసించి సాష్టాంగం సేవించెన్.

౫. తిరుమది మహాపూర్ణ గోష్ఠి విచారంబున మర్మార్థవాక్యపద్ధతిన్
[illegible] వరదేకు నమ్మని [illegible] పూర్ణుని నాశ్రయింపు జ
యుం జని లక్ష్మణాచార్యుడు [illegible] నరశుపు గవ
[illegible] బహువిధంబుల [illegible] ... (వి. అంతకమునుపు

౬. [illegible] యామునాచార్యనియోగం బోర్పు [illegible] యు (శ్రీరంగంబున.
[illegible] సర్వోత్తమ తెల్ల [illegible] మదిం గాంక్షించి [illegible]
[illegible] బరగ్గాన్ వీను డప్పుదు । శైలసేం గాంచీపురం దివ్య తే
జమున రామానుజు దాని [illegible] శ్రోత్రమం [illegible].

౭. [illegible] యామునాచార్య వచటికి వేడు నరిగి । పంచిన [illegible] లోనంగి పరమని [illegible]
నమ్మహాముహు నివృత్తి కర్థి దోడి । తేర శ్రీరంగంపు డని పూని తెలియంబడెన్.

౮. అబ్బుర [illegible] వార లటు [illegible] గనుక్ మనంబులో
[illegible] రంగదేవుకడ [illegible] తదాజ్ఞ [illegible]
[illegible] నంప వారందును గోరికి [illegible] కుటుంబయుక్తుడై
దబ్బర [illegible] నిగుడం జని [illegible] గంటికిన్.

౯. చని వేగిరంపు పయనమ్ము నను మధురాంతిక పురంబు రాజిల [illegible]
గని పొచ్చె న[illegible] వద్దినమున రామానుజుం డచ్చెరు [illegible].

౧౦. కోదండంబున బాణ మెక్కి దినదర్ రామచంద్రుడు స్నానాం
[illegible] ముని [illegible] యామునాచార్య శిష్యుండని
[illegible] తదీక్షితం [illegible] గాంక్షించి [illegible]
[illegible] గనవచ్చితిని [illegible]

వ. [illegible]

క. [illegible]
[illegible]

మ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

గీ. [illegible]
[illegible]

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

గీ. [illegible]
[illegible]

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

మ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

వ. [illegible]

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

* శ్లో. [illegible]

[illegible] ద్రవిడాచార్యు [illegible]
ము [illegible] ప్రతాపనాశ్యం [illegible] | [illegible] గమించినుండె [illegible].
౧. [illegible] | యాలపి యుగ [illegible]
మ [illegible] లక్ష్మణాచార్యుఁ డ [illegible] | [illegible] భార్యఁ [illegible]
౨. అన్నను [illegible]
[illegible]
[illegible] భార్య [illegible]
[illegible]
౩. [illegible]
౪. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
౫. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible] లక్ష్మణాచార్య భార్య.
౬. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].
౭. [illegible] | [illegible]
[illegible] | లను [illegible].
౮. లక్ష్మణాచార్య భార్య [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].
౯. [illegible] శ్రీ [illegible]
[illegible].
౧౦. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].
౧౧. [illegible] లక్ష్మణాచార్యుఁ [illegible]
[illegible].
౧౨. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

వ. [illegible]

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

తే. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

వ. అంతకమున్న రామాయణ చరిత్రుకి [illegible]
రంబున [illegible]
ప్రసిద్ధుండై ప్రథమ [illegible]
శంబున దాశరథ [illegible]
రుంబు ప్రబలుచు [illegible].

క. అతఁ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

క. [illegible]
[illegible]

వ. [illegible]
[illegible]

క. [illegible]
[illegible]

సీ. ఒకనాఁడు పూర్ణభాగోన్నతి యాదవగిరిని యెందరున్నను మెల్లఁ జనుచు
ఆజానుబాహు సుసమకుమార్యతేజుఁ జ్వాలాయమానుఁ ద్రిదండధారి వాస్తు
బ్రధితకమండలుఁ బ్రస్ఫురద్ద్వాదశ ఊర్ధ్వపుండ్రశోభితశరీరు
దివ్యకరకస్థితదీప్యచ్ఛిఖు విరళశిరోజుఁ భావితసదేక
ధవళయజ్ఞోపవీతసుందరు యతీంద్రు । శిష్యులకు వేదగ్రంథముల్ సెప్పుచును ఓ
గంతములఁ దేజమొలయు నున్నట్టియార్యుఁ । గాంచి పాపావనంతువిగాఁ దలంచి

ఆ. నిరుపమభక్తి సన్నిధికి నెమ్మది నేగి నమస్కరించి స
త్వరఁ దనయింటి కేగి గరువంబునఁ బుత్రున కిట్లు సెప్పె నీ
వరయక లక్ష్మణార్యు విడనాడితి వర్ధక యుంక దుష్టధీ
కరుఁ గరుణానిధిన్ యతిశిఖామణి సద్గురు నాశ్రయింపవే.

ఉ. జగముల దుష్టలం దెలుప సాధులఁ బ్రోవ రమేశునాజ్ఞ నిం
పొగఁ జనియించు శేషుఁ డితఁ డున్నతు లోకమతేశపుత్రుఁ డా
దిగ తగుప్రాజ్ఞు లిద్దరు నుతింపుచుఁ గొల్చెద రప్రతుం డన
ర్యాగుఁ డఖిలాంపకారణుఁ డవాప్తసమస్తగుణుండు పుత్రకా.

ఉ. మున్ను పరాశరాదులు నమోయని మ్రొక్కిరి వారి వేఁడి య
త్యున్నతసత్పదాలి జలజోద్భవముఖ్యులు నిల్చియుండి రా
వెన్నఁ గానలేనిబహువిద్యలు సొమ్ములు పీఠమేనిపై
నున్నటు గాదె నీమదిని నూహ యొనర్పుము పొమ్ము పొమ్మికన్.

చ. అనవుడుఁ దల్లి కిట్లనియె యాదవుఁ డమ్మరొ మున్ను లక్ష్మణా
ర్యున కపరాధ మేను బలురూపములం గడుఁ జేసినాఁడ న
ప్పుని ధరణిప్రదక్షిణముఁ బాయక సేయుటఁ దక్క నెంటఁ
మునె ముదిమిన్ వణంకుననుఁ బాకము సేయఁగఁ జాల నిత్తరిన్.

క. అట్టిన కపచార మెవఁడు గార్యంబునఁ జేయు వానికల్మషము ధరక
స్థైర్యమున వలగొనఁగ నాచ్ఛృమ్యలు గొపియాడఁ దలఁగు సత్యముజననీ.

వ. దీనికి నీవుఁ వోఁదినయుపాయంబూహింపుమని యాదవుం డడిగిన జనని యిట్లనె.

క. రామానుజునకు నియతింబ్రేమఁ బ్రదక్షిణము సేయ బ్రియంగంబులకున్.
వేమఱు శతవారము లటులోమి ప్రదక్షిణము సేత మురవగుఁ బుత్రా.

క. అనుటయుఁ దన్నబుద్ధి నందియు। మననిమితముఁ బాపదలచి యాదవుఁడున్
జని శ్రీరామానుజుండు యతీంద్రుని గని యనుదంచి పాదనోత్సుకుండయి నన్

క. తను బ్రార్థించిన యాదవుఁ గని కరుణానిధి యతిశిఖామణియాజ్ఞం।

గాని కూరనాథుఁ డందఱు విన నతనికి శ్రుతులు స్మృతులు వివరించి పలికెన్.

వ. యాదవుండును పాదంబులకుఁ బాణి కేలిపడికి మూఁకాఁడ నోడిన.

క. పండితలోకంబున నధికుండ నగుదునని యెంచెఁ గూరేశుఁడె స
ర్వాంగిత్వమునఁ దటంబు నఖండమగాఁ బలికె రచటఁ గలవారెల్లన్.

ఉ. కూరకులోత్తమోక్తులను గొబ్బునఁ దా మెఱుమాట చెప్పఁగా
నేరక వాని విద్య్యని గణించుచు యాదవుఁ డంత నింటికిం
జేరె శ్రుతిస్మృతిప్రముఖసిద్ధవచోర్థము లిట్లు సాధువా
చారయ మొప్పఁదెల్పి యతిచంద్రుకడం దగెఁ గూరనాథుఁడున్.

క. ఒకనాఁటిరాత్రి గలలోనికి యతివరు నాశ్రయింపు మీవని వరదుం
డకుటిలనయుఁ జెప్పిన నమ్మిక చాలక యాదవుండు మెలఁగుచునుండెన్.

చ. యతివరు నాశ్రయింపు తనయా యని తల్లియుఁ బ్రస్తుతోడ నం
తత మెఱిఁగింపుచుండి యొకనాఁడు దమిన్ వరదేశుఁ గాంచి వ
చ్చుతఱి నశివ్యయోగిజనుఁ జూచి జగంబున విష్ణుదేవుఁ డీ
గతిఁ జరియించె నాకొఱకికన్ శుభమొందు భజింప నిఘ్నునన్.

క. అనిపలఁచు నెడ నుపశ్రుతి యును బొందుగఁ జొప్పడన్ మహోత్సుకరై స
య్యన నింటికిఁ జని యాదవుఁ గని యంతయుఁ జెప్ప నదియుఁ గైకొనకతఁడున్.

సీ. చనుచుఁ గాంచీపూర్ణుఁ గని సందియము దెల్పి వరదాంతరంగి వీవె దయనిదియు
హరికెఱిఁగించి తదాజ్ఞ నాకు వచింపు మనిపేఁడ నట్లమ్మహాత్ముఁ డరిగి
యడిగివచ్చి కలలో నానతిచ్చినరీతి యతిరాజుఁ జేరు మీవనుచుఁ జెప్ప
విగతసంశయుఁడయి వేగమ జని యతివరువల గొని మ్రొక్కి గరముపనయ
నంబు మొదలగుకర్మజాలంబు వెండియును బ్రియంపడి గావించుకొని సమ్యగ
పంచసంస్కారములు గాంచి వడిఁ ద్రిదండయతియయి శమాదిగుణసమున్నతవహించి

వ. గోవిందదాసుం డనెడి దాస్యనామంబునం బ్రసిద్ధుండై గురుని యనుమతిగొని
యతిధర్మసముచ్చయం బను గ్రంథంబు యతులవశ్యంబును ద్రిదండశిఖా
యజ్ఞోపవీతంబులు ధరియింపవలయు నని యనేకప్రమాణప్రథితంబుగా
రచియించి నల్వకాలంబును ద్రావిడగ్రంథాధ్యయనంబును దదర్థానుభవంబునుం
జేయుచుఁ గొంతకాలంబునకు శరీరంబు విడిచి పరమపదంబు బొందెనంత.

గీ. కాంచనాస్తినగరిఁ గ్రామగోవిందుఁడను తనయుఁ గలుగఁ జేయు మీవటంచు
శ్రీయతీంద్రుఁ డెలమి శ్రీశైలపూర్ణాఖ్యునకును లేఖవంపె నయము మిగుల.

ఉ. పండితులెల్ల విస్మయము బర్వ శకున్ వినుచుండ దుష్టవా

ఖండన పూర్వకంబుగ దగం దనశిష్యుల కెల్లశాస్త్రముల్
గంపమరంగఁ దెల్పుచునుఁ గర్గొని యుండఁగ నాశ్రయింప ని
ట్లుండె యతిప్రభుండు వరవోన్నత సంతత మోదకారియై.

వ. అంత శ్రీరంగంబున.

ఉ. యామునశిష్యులై తగుమహాత్ములు పెద్దలు తద్వియోగజా
తామితఖేదులై గడు నిరాశ్రయులౌట యతీంద్రు సత్కథల్
వేమఱు వించు నాక్కతఁ జేసుక గుంపయి రంగనాథుతో
నేమ మొసంగ నిందు యతిశేఖరుఁ దెమ్మని వేడఁ జక్రియున్.

శా. భక్తాలాపము లాలకించి వినయప్రాగల్భ్యముల్ మీఱ స
ద్భక్తశ్రేష్ఠ యతీంద్రు నేగ నిటకుం బంపింపు మంచుం బ్రభు
త్వోక్తిం బల్కె దేవరాజకడకుం బ్రోద్యద్గతిం బంప న
య్యుక్తుల్ దా జదివించి యప్పరదుఁ డాజ్ఞల్ జూప గానప్పుడున్.

వ. లేఖ తెచ్చిన వైష్ణవుం జూచి.

గీ. పలికె నిట్లు యాచకుల్ బహువిధముల । దాతలను వేఁడి యభిమతార్థములొసంగఁ
దగని యభిమానధనము నర్థము నకొంకు । రతుమఁగడువిందు మెంమనీవుగు మనిన.

చ. వశివరఁజేగి రంగవిభుపాలఁ దదుక్తులు దెల్ప నేప్ప జా
ప్పడ వారి యామునాత్మభవు వైష్ణవు నాట్యము దేవగాన మె
ప్పుడు దనమ్రోలఁ జేయునటముర్ పరరంగునిఁ బంపెభక్తి యే
ర్పడ వరదేశు వేఁడి యతిరాజును దెమ్మట కంచుఁ జెప్పమున్.

సీ. వారియాజ్ఞ వరరంగుఁ జరిగి కంచికి గురుపుత్రుఁ డౌనన్న సొంపుగను వాద్య
నినద మొప్పఁగ నెదుర్కొని కాంచీపూర్ణుఁ గని వరదేశుదర్శనముఁ జేసి
బహుమతిఁ గొని తగుగృహమున నద్దిన మధ్వశ్రమంబెల్ల నపనయించి
వశిముఖు నాఁడు శౌర్యాహ్నికకృత్యముల్ దీర్చి యలంకారదీపితాంగుఁ
డగుచుఁ బ్యాగాఖ్యమంటపమ్ము గురువరదుఁ । జేరి యొమ్ముగ సంవశీక్షింప దివ్య
గానమును నర్తనము సేయఁగను బ్రహృష్టుఁ । డగుచు వరదేశుఁ డిట్లని యానతిచ్చె.

క. నీవలనఁ బ్రీతిఁ జెందితిఁ । గావున ననువిననిఁ గోరకను దెలుకోమ్మికల్
నీవెవ్వి గోర నిచ్చెద । శ్రీవైష్ణవ యనఁ బ్రహృష్టచిత్తుం డగుచున్.

మ. వరరంగుండు యతీంద్రు నిమ్మనుచు నొవ్వన్ వేఁడి యమ్మాటక
వ్వరదుం డెప్పుడు నివ్వఁజాల ననుచున్ వారింప మీరట్లు ద
ప్పరలాడం దగవంచుఁ జెట్టిలిక సంభాషించి రామానుజుం

గరములఁ జేకొని రమ్మురమ్మనుచుఁ దాఁ గర్షించె ధీరస్థితిన్

వ. అప్పుని మరలింప నశక్తుండై.

మ. వరదుం డూరక యున్న మ్రొక్కి వగ దోఁపం బాయుచున్ దేవు పా
దములై వీడ్కొని దేవరాజపదచింతం గూరనాచార్యదా
శరథుల్ రా వరరంగుతో నరిగె కాంచన్ లక్ష్మణాచార్యుండు న
ద్వయగేహంబున కేగుచిత్త విలపన్యుల్ గన్నతోఁ ధాగరన్.

వ. ఇవ్విధంబునం జని కతిపయ ప్రయాణంబుల నుత్తర కావేరిం గని సముచిత ప్రకా
రంబున సపరివారంబుగా నుత్తరించి శ్రీరంగపురంబు వైపు రేవునఁ దజ్జలంబులఁ
గృతావగాహుండై యతిధవళ సికతాతలంబున నిత్యకృత్యంబులు దీర్చుచుండ నంతకు
మున్న మహాపూర్ణాదుల వలన రామానుజాగమనం బెఱింగి రంగపతియు విష్వక్సే
ను మహాపూర్ణాది పరివారంబుతో నిజచ్ఛత్రచామర ప్రముఖదివ్య చిహ్నంబుఁ
గొని యెదురుగ నాహ్వానించుటయు నవిష్వక్సేనుండు.

సీ. పరజయోత్తరించి వెలుగుముక్తున కుర|వైభవమున నెదురేగవచ్చు నిత్య
సూరిచయమురీతిఁ జొప్పడు పూర్ణార్య | ముఖ్యులతోడ నెదురుఁబోయి జూచి

తే. పరిజనుఁ జనుశంఖలో యతి | వరుఁ డొగి నైవేశపూర్ణ నరపవములకుం
ద్వర వందన మొనరించె వ | త్తతి నంఘ పగినగతిఁ గృతనమస్కృతుడై.

ఆ. ప్రతిసిలువంత యతిలోకచంద్రుఁడును స | మస్తశిష్యపరివృతుఁ డగుచుఁ జని య
దారగతినొప్పు నేడు ప్రాకారములను | గోపురము లాలయములు గన్గొని ముదమున

క. చని యేడవ యావరణం | బునఁ దనరయి మంటపమున మున్నమరి రయం
బున నెదురుగ వచ్చువయా | వననిధి రంగేశు భక్తవరదుని గనుచున్.

ఉ. అచ్చెరువొంది యేమిది యటంచును దాయఁగ నేగి మ్రొక్కినన్
మెచ్చుచు నిన్నివాళ్ల కలిమిం జనుదెంచితివిన్నఁ జూచి
వచ్చుట చిత్రమే యని కృపన్ యతిభర్తకు రంగభర్త బల్
మచ్చిక మెంచి బల్కె ననుమానము బాపి వినంగ నందఱున్ -

చ. సకలచరాచరంబులను జక్కగ ముక్తికిఁ జేర్ప వచ్చె నీ
వొకనికి మాత్రము నూర కట నుండఁగఁ గూడునె ముక్తికెల్ల స్పృ
ష్టికిఁ బతి నీవ జక్కగను వదింతు విభూతుల రెంటికీవ నా
యకుఁడవు నీ యొడం జనుల వంప నశేషులఁ జేయుమా దృఢిన్.

క. ఇటకును విభూతిద్వయనా | యకుఁ డనునామమున లోకు లందఱు వినఁగా
దక బిల్వఁబడుచు నిటమా | ధుకరుల సమ్మదము లెల్ల మునువలె నిమ్మన్.

ఉ. నన్నుఁ [illegible] వింత యుండు ముని యానందంబుచే నాతని
స్పృష్టి రంగేశ్వరుఁ డంతఁ బూర్ణుఁడు [illegible] స్నానించి వ
త్సలుఁడు [illegible] మున్ను [illegible] లింగ ధరం బుట్టి ప్ర
[illegible] ప్రవిడో [illegible] చే [illegible] శార్వర్యముల్ [illegible] గాఁ

గీ. అర్చావతారమై యందుఁ [illegible] శ్రయము । చాటుచు వేరుకున్న మూర్తివిమానుఁ
డును ద్రికాలవేదియు నగుచున్నట్టుండె । లాలిత్య ప్రాభవాంగమునుఁ.

మ. కలికాలంబున నొక్క వత్సరము లేక [illegible] శేషాంశంబుచే
నిల నై బుట్టి యొకండు శ్రీహరిహితం దీక్షించి ప్రపన్నులా
త్ములు లోకోపకారు [illegible] వేద శాస్త్రకరీ
తుఁ [illegible] కాలంగింపుచు [illegible] దర్శనుల్.

క. కావున దయ నట్లుండఁ । ద్రోవ నవతరించునిను విధూతిద్వయమున్
దేవం బాలింపుచుఁ దముఁ । ద్రోవుమనుచు [illegible] చెపుడున్.

గీ. అనుచు రంగేశుఁడును గురుఁ [illegible] ఇచ్చి । నట్టి మూర్తుల [illegible] పరమ [illegible]
[illegible] చి యంగీకరించి [illegible] । [illegible] వేగ [illegible] వెడ్లె.

ఉ. శేషశయానుఁడై [illegible] ప్రముఁడప్పుడు [illegible] సన్నుర
ద్భావ [illegible] ధరుల్ [illegible] బుధలింప [illegible]
[illegible] గంబున గడుందులకింక [illegible]
[illegible] రంగ [illegible] సుధీహిత [illegible] వ్రముఁడై.

వ. [illegible] విధంబున [illegible] నీకొని [illegible]
సమాపీనుఁడైన యావసరంబున మహోత్సవుండు.

సీ. [illegible] రాదుల [illegible]
[illegible] త్రియా యుక్తుల నధికారులను [illegible] గజేయ
రంగేశ్వరుని యంబర ప్రముఖాఖిలవస్తువులును [illegible] నథీన
[illegible] సమ్మానమూర్తియు వారల సంతత [illegible] త్రియా [illegible]
[illegible] నిర్విఘ్నముఁడై యుండవలయు నటంచుఁ । [illegible]
[illegible] మహాసముదర్శనుల్ [illegible]

వ. [illegible] నయ్యతీంద్రుఁడు.

ఉ. [illegible] కాఁగనువారి కెల్ల [illegible] నైన [illegible]
[illegible] ర్యముల్ [illegible] నై [illegible]

క్రీని వెలయుంగ రంగపతి తిత్యనికూరిమిఁ బ్రార్థనోక్తి కా
తనరమ్యసూక్తులన్ వరదుఁడా యని శ్రేదము తక్కి తద్ది రెర్.

గీ. యతినృపతి రంగనాథసమాగమకథ । వినిన వ్రాసినఁ జదివిన విన్నవించిన
వెట్టిపాపాత్ములును కాపవెల్ల కాసి । చేయుదురు ముక్తి కార్యంబు జెప్పఁజేల.

క. కాయలిత్రోత్తము వైష్ణవ । పారమచసుత్యా తన్ముప్రముఖవతో
దూరత్వాంబోధిని । తారక్న విజ్ఞానమంచితస్ఫుటవదా.

పంచచామరము. శ్రుతిప్రయత్న సంతతస్తుతాభిపారసద్గుణా
శ్రితాశ్రితార్తి నాశదీక్షితా ఘిరాధినూరిసం
మతామతాంతరాబ్ధిఫేన వాయుతాసమాన స
త్యతీక్ష్ణసవాక్యరోళికాఘవాంచితాధిదాహినా.

గద్యము. ఇతి శ్రీమద్వాధూలగోత్ర వేంకటాచార్యపదాంభోజాతత్ర
శ్రీకౌండిన్యగోత్ర పంగిపుటేటాదాము విరచితం బైన
యాచార్యరత్నహారంబను
ప్రథమతరంగము.

ఆచార్యరత్నహారము.

రామానుజపర్వ.—ద్వితీయతరంగము.

క. శ్రీనగమౌళిశేఖరవేద్యగు | రామనుధవా త్ర్యక్షశశి చూడామణిచే
వ్యాసపశేకస్థలమత ం | శ్రీనిలయాధారివక్ష కేశవదేవా.

వ. అవధరింపుము,

సీ. అంతట నొకనాఁడు యతిరాజుచే మున్న గోవిందు విష్ణుభక్తునిఁగఁ జేయు
టకు శైలపూర్ణునకును లేఖతోఁ బంపఁబడి వారు గొన్ని దివసము లయిన
శ్రీరంగమునకు వచ్చి విశిష్టభక్తి యతీంద్రుఁ గన్గొని మ్రొక్కి యెల్లవారు
వినఁ దాము పోయినపని వేగ సఫలమయ్యె నని చెప్పిన నుఁడుఁ జెలిమి శైల
పూర్ణగోవిందు లేగఁ బోనిగి గొక్కి | వోట నుత్తీర్ణుకు శేచాప్పనఁ దగఁ
తెలుపు మని గారవమున నడిగించి యతిని | యతిశిఖామణితోడ నిట్లనిరి వారు.

ఆ. శైవసమయమున్న వాలవదిపె యుండు | వేంకటాచల మెక్కి శ్రీవేంకటేశ్వ
రునకు మ్రొక్కించి శైలపూర్ణునకు మేము | తగుతెలుంగున మాయాశ్రితంబు తెలుప.

క. వైష్ణవుంజై యుండుటపలెన | గోవిందుని జూచి యున్నగోలిలఁ దయన
క్కవిధమ్ముల యతిచంద్రముఁడు బోవఁ బనిచె నట్లే వేగఁ బోయెదననుచున్.

ఆ. శిష్యుఁడను మేము దనవెంటఁ జేరి నడువ | గాళహస్తికిఁ జని యందు ఖిల్ల మొల్లగ
వారిచే నిది గోవిందు వచ్చు తెరువటంచుఁ దెలియుచుఁ గొంచుమ్ము గాచియుంటి.

క. ఒక్కతటాకమునకట్టునఁ | జక్కఁగఁ గూర్చుండి శిష్యసంఘంబులకు
న్నిక్కమగు శ్రుత్యర్థము | లక్కడ వివరింపుచుండె శాస్త్రులు మెచ్చన్.

మ. పరమప్రేమను జూడిది స్నఖశిఖాపర్యంతమ్మున్ జూసిచే
యుచు రుద్రాక్షపుఁ బేరులెల్ల శౌర్యం బంధించి పంచాక్షరీ
స్మరబుద్ధిం జపియించుచున్ శివునకై చేరం ఘటంబూని స
త్వర గోవిందుఁడు నత్తటాకమునకున్ వచ్చెం జలంబుల్ గొనన్.

వ. ఇవ్విధంబున వచ్చి నీరంబుఁ గొని చను గోవిందునకు శ్రీశైలపూర్ణుం డిట్లనియె.

మ. తల నుంచెం గొసుమంబుఁ దాల్చి శివు శిరం బైనయిన్నిట్టిదా
తల ముంచెన్ ఫల మేమి దీని నిజమారం జెప్పు మన్నం దగన్

శ్రీల గోవిందుండు విస్మయం బందుచుఁ బ్రత్యక్షముఁ బ్రణమిల్లి నర
స్వామిని చేసిన శైలపూర్ణుడు గరుణ చాత్సల్య మేపారఁ గాఁగ.

౩. ధన్యత్వం గొన్నావని పెంపుగా నంటినదియొక్కటి నాన్ని దినంబులుగ వెనుకటి మీ
మంచిదియని వెంటనే నమ్మినాస్త్రరాధనము గాకతప్పిపుడం బిది తెలిసి యొకనాటి
నట్టింటిలోపలగట్టిన మడ్డిపెట్టునిదం యొక్కంటి గోవిందుడు గోరుచున్నాత.

౪. మరుటిఁ ద్రిపుర్యుడను పెంపు జాగరిత రుద్రాక్షములు ధగ వసిం గోవిందుం
డెద రుద్రపత్రములు । జదువుచు నుతకార్య మంటకుఁ జనుదెంచుతరిన్.

౫ శ్రీశైలపూర్ణాఖ్యంను.

౧. యామునాచార్యక్ష్మరస్తోత్ర మూకరించి । కదలం పెద్దారివిక యామున్లో కమొక్కయాదు
పైని లిఖియుంచి యాతను విద్యుత్తోవ । మంచి యేమియు నెఱుఁగ నవ్వారికన్న.

౨. గోవిందుఁ డది పుచ్చుకొని పఠింపుచు నీవు పడియుందు మిందని పారవైచి
నీరు ఘటంబున నించి వచ్చుచుఁ బ్రోక ధ్యానించి యరసి యయ్యాకు మరల
వెదికెలఁగాని దలచించి మెల్లన మునుఁ బాదుచు శ్లోక శ్లోకమైన
మిగులఁ జింతించు వార్మికుఁడో యనఁగ మామందలి నిల్చి యుండాంసమీడ
హస్తగత మయ్యె వ్రాసిన యర్థముగల । యాకిదియ యన్న విద్యలయర్థ మెల్ల
జాజివను మామకార్థముతో వారివనుచు । కలిగ శ్రీశైలపూర్ణుండు పలుకుటయును

౩. గోవిందుండు మహాత్మ నీచతురవాక్యాల్ చాలు చా లెల్లెడం
బ్రోవక్ పెక్కులు మీరలాక్క తెరువందు న్నిల్వనేలా యనం
బోవన్ మేలగు నొక్కట్రోవిచట మేము న్నిల్చుమంచుం దయం
గావం బల్కెడు మాసితో మరల బల్కెంతా చెప్ప గోవిందుడున్.

౪. బంధుల విడు బంపఁగ వచ్చితిరె యన గోవు గొనరాక గురుఁడు చెప్ప
టయు గోంక్షురికె మనుష్ఠాతకుఁ బాదన మాకా కాతో చెల్పుమనుచు నేడ్చి
మేవల్లుఁడదుగ సుస్థానముషలన నల్చినదిత్రంబది యనుచు మాతు
లందు చెప్పిన భేద మందునే బుజాత్మకముల నవి ప్రశ్న మింపుగ నతండు
నేను రెంటికి భేదము సిద్ధమనుచుల చెప్ప గురుఁడు నిరుత్తరుఁ జేసి తమచుఁ
గ నిశ్చయము చెప్పె తద్వాక్యక్స్యద్రాహ మిరి వాడని గురుఁడు చెప్పెఁ జంపులకరించుకొనును

౫. పరిభావనమునం జింతా । పరత దగ దెబ్బను తాను మాట బలికినఁ బద్య
తర మెందఁగఁ జాలక గదుం । వ్యర్థఁ బని గోవిందుఁ డది యొడంబడియుండునట్

౬. భాగినేయునితో నిట్లు సంభాషణంబు । చేసి యాతని ప్రత్యేకముఁ జేయునిమ్ము
నను శ్రీశైలపూర్ణుండు నిద్ర మేను । పొందె నను దేర నేనగ దుఃఖభరమునన్.

మ. అని శ్రీవైష్ణవు లప్డు విన్నపము సేయన్ లక్ష్మణాచార్యుఁ డి
ట్లనియెం గూరకులేశ దాశరథి ముఖ్యానేక శిష్యాంచితం
బున గోవిందుఁడు యామునోక్తిహితభావుం డయ్యె వాఙ్మాత్ర మ
మ్మునితర్కోక్తుల నన్న చూడఁబడె శ్రీపూర్ణార్యుఁడు న్నేర్పునన్.

గీ. ఉత్తరము లిడినట్టి గూఢోక్తులకు నిజార్థ మెఱిఁగింతు శ్రుతి స్మృతి నపరిమితము
లర్థములు మీర లేకమార్గానువర్తు । లగుట యెట్లను తలఁపున నడిగె మొదట.

క. సకలముఁ బరికించి యొకానొకఁడు వసం దెలియు వనెడి యురుగీతోక్తిం
బ్రకటిత మయ్యె సదుత్తర । మిఁక రెండవప్రశ్నమునకు నెఱిఁగింతుఁ దగన్.

గీ. సర్వభూతములును జననాశనముల । తరము లగుట బంధుసంజ్ఞ గలిగె
వారి ముక్తి కనుపవలయు నద్దల నెఱిఁగించె భాగినేయుఁ డించుకంత.

క. నిను జ్ఞానము లేకం బశు । వనఁ దిరిగెడి నన్ను బట్టి స్వాధీనుని సే
యను వచ్చితి మనుతలఁ । పానరఁ దెలియ మాతులుఁడు సదుత్తరమిచ్చెన్.

సీ. పశుశబ్ద మరయ గోపరమౌట గోవుతో నెనయైన నేను బావనుఁడఁగాను
యనుభావ మెల్ల మేనల్లుఁడు మూఁడవప్రశ్నము చేఁ దెల్ప ఫాలఫలక
ముల నూర్ధ్వపుండ్రముల్ మొదలగు చిహ్నముల్ గల వైష్ణవులు త్రిజగములఁ బావ
నము సేతురనియు నెన్నఁగ శంఖ చక్రోర్ధ్వపుండ్రధారణము విప్రులకు శ్రుతివి
ధించె ననియును దగుట గణించ శుభ్రమైన వైష్ణవమార్గమునందుఁ దిరుగఁ
దావకాంఘ్రిరజంబు మాతలల నొప్పు । ననుతలఁపుచే సదుత్తర మమరె నపుడు.

చ. తనమదిఁ జక్రిఁ గొల్చుటకుఁ దత్పరతాలబ్ధ వాంఛితార్థ
క్తిని గొని కొన్ని జన్మము లోగిం జనఁ దిమ్మట విష్ణుభక్తిఁ బొం
గనుటకు భేద మెద్ది యనుగట్టితలం దెఱిఁగించె శాస్త్రదృ
ష్టిని గడు నాకలించి యవిశేషత నాలవప్రశ్న యుక్తిచేన్.

వ. వర్ణాశ్రమోచితకర్మరూపం బయిన యవిద్యచే మృత్యువు తరించి విద్యచే నమృతంబు బొందు ననియును సర్వజ్ఞత్వాద్యనంతకల్యాణగుణగణుండగు నారాయణుని యష్టాక్షరీమంత్రం బెట్టివారికి ముక్తిసాధకంబనియును, నితరదేవతాపరుల కనేకజన్మసహస్రంబుల కైన నొందియు శ్రీమన్నారాయణు నాశ్రయింపక ముక్తి దొరకదనియును శ్రుతిస్మృతులం బ్రకటితంబులగుటఁ దెలియఁజేయుటకు శ్రీశైలపూర్ణుండు సదుత్తరం బిచ్చిన వేదశాస్త్రతత్త్వజ్ఞుం డగు గోవిందుఁడు డోలాందోళితచిత్తుండై నిరుత్తరుండయ్యెఁ దదీయమానసం బంతకంతకు నిర్మలంబగుట యెఱింగి గురుండు నతండు స్వాధీనుం డగు నని నిశ్చయించె నని యివ్విధంబున.

శా. కూరేశాదిసమస్తశిష్యులు వినం గోవిందుప్రశ్నాదులిం
పారం దా వివరించి పిమ్మట నతం డమ్మూము గొల్లంగతిం
జేరెం దెల్పఁ డటంచు వైష్ణవులతో శ్రీలక్ష్మణార్యుండు చె
న్నారం బల్కిన వార లిట్లని, రనన్యార్హస్థితి స్నగ్రములై.

గీ. వెండి శ్రీశైలపూర్ణుఁడు వేంకటేశ్వరునకుఁ బ్రణమిల్లి మేము తన్ననుసరించి
రా వరిగి కాళహస్తిపురంబు జేరి । యొక్క పువ్వులతోఁటలో నుండియపుడు.

వ. ఇటు బిల్వపల్లవసంగ్రహంబుకొఱకై రాఁగలం డని యొక్క తరుమూలంబున
వసియించి ద్రవిడోక్తిచే శఠకోపయతి యానతిచ్చిన సహస్రగీతులకు
వ్యాఖ్యానంబు శిష్యోత్తముల కుపదేశించు నవసరంబున నగ్గోవిందుఁడు.

మ. శివపుష్పార్థము పాటలీక్షితిరుహాగ్రశ్రేష్ఠంబుపై నెక్కి రెం
డవ నూటం బదమూఁటిసంఖ్య గల గాథల్ వానివ్యాఖ్యాన మా
ర్గవ మొప్పన్ వినుచుం బుధుల్ దునుము చాశ్చర్యంబుచే నంతనా
లవపద్యంబున కర్థమెల్ల విని పల్కం జొచ్చె నప్పూర్ణులోన్.

గీ. బొడ్డుఁదమ్మివలనఁ బుట్టినలోకముల । నిట్టి సృష్టిఁజేసిన యట్టి విష్ణుఁ
దప్పి యన్యదేవతలకర్చపుష్పాదు । లర్పణంబు సేయు టజ్ఞమగును.

చ. అని శఠకోపసూక్తి యిపు డానతి యిచ్చెఁ దట్లు నిక్కమే
యని యడుగం గురుండు విను మచ్యుతునర్చన దప్పి యన్యపూ
జనములు సేయఁగూడదు నిజం బని చెప్పిన నట్ల వెండియుం
దనియక మూఁడుమాట్లకును దప్పక ప్రశ్నము చేసి యాతఁడున్.

గీ. వానికిఁ దప్ప పూజ యన్యదేవతలకుఁ । జేయఁగూడ దని విశిష్టసరణి
నమ్మ తెలియునట్లు ముమ్మారు శ్రీశైల । పూర్ణుఁ డెలుఁగఁ జెప్ప బుద్ధి దెలిసి.

సీ. త్రికరణంబులను సందియ మంతయుఁ దలంగి గోవిందుఁ డటమున్న గూర్మి నొండెల
నిసుమంతయును దప్పనీక గట్టినయట్టి రుద్రాక్షములపేర్లు రోసి పెటుకు
పెటుకునఁ దెంచి శపించుచు నన్నియు దూరంబుగ విసరి పారవైచి
వృక్షము దిగి పువ్వుపేటిక నెడగల విడిచి చెమ్మనఁ గొప్పడినబూది
దెస నదుం బట్టపెట్టి గట్టిగను దుడిచి । యర్చనం బన్యులకుఁ దగదని త్రివార
ముసు రవంబునఁ బలుకుచు గురునికడకు । వడివడిగ వచ్చి పదములఁబడి వగపున.

చ. తెలియనివాఁడ నన్ను వినుతించినవాఁడ మహావిపత్పయో
ధులఁ బడియున్నవాఁడ నను ద్రోయక నేగమ సత్కృపానము

ద్రు లయినమీరు వీఁడిపుడు రూఢముగా శరణంబు నొందె ని
మ్ములఁ గరుణింప యోగ్యుఁ డనిపూని కృతార్థుని జేయుఁ డిత్తఱిన్.

వ. అని మఱియు నిట్లనియె.

సీ. హారిఁ గిరీటు భూషాంచితగళుఁ బుండరీకాక్షు శంఖచక్రాద్రివరు విష్ణు
శ్రీవత్సుఁ గాంచనచేలు బ్రహ్మాదిచరాచరజగదంతరాత్మ నిఖిల
కల్యాణగుణు జగత్కారణు నారాయణుని వీడి శర్వ కేశుని నిషిద్ధ
గళు విరూపాక్షు దుష్కరకపాలధరు నేకస్త్రలబ్ధి దురక్షిమాలి
కుని దిగంబరు పితృవన ఘోరనిలయు నశుభవేషుని రుద్రు నే నాశ్రయించి
బహుప్రపత్తిణములు సేసి పంబతెఱఁగుల వేఁడి మ్రొక్కితి నంతయు వృథయవ్వృథయ.

క. కేవన్నమోప మగుతుల సేవన మించుకయుఁ జెంపు సేయక యిటనా
చే వెఱ్ఱి బిరతిఁగ వృథా వర్తిత మయ్యె సుగతి దప్పెను నాకున్.

మ. అని ఫీతిల్లి పదంబులం బడిన మేనల్లుం గటాక్షించి శ్రీ
లసు దన్మస్తక మెత్తి మేన్ దుడిచి సల్లాపంబులం జాలలా
లనముం జేయఁగ నంత నంతయున వాలస్యంబునన్ శైవ్రులె
ల్లను గికన్ విని గుంపు గుంపు లయి యాలాపంబు లాప్పారఁగన్.

వ. అప్పటికిఁ జనుదెంచి.

క. తను గనక మాఱుమొగమై కుమతి ముడిగి గుడు భజించు గోవిందునను
త్తమచరితుఁ గాంచి భ్రమసంభ్రమములఁ బూర్ణార్యుఁ డాలచుఁ జూచి పడిన్.

గీ. ఇట్లు బిల్కారి మామత మెల్లకడలఁ వెలుఁగఁజేయుచు నున్నగోవిందు నిపుడు
మమ్మపాసి జల్లి వేవేగ మాయమోహితుగను జేసితి రిటుసేయఁ దగునె మీకు.

చ. అనుటయుఁ బూర్ణుఁ డిట్లను దురాపథముల్ దినిపించి మీరలీ
తని విమతాంతిరస్కుగ ద్రుతంబుగఁ జేసితి రింతెకాని మే
మొనుపలేదు మీరకుగుఁ దూఱుడి యిగ్గుణశాలి నన్న వా
డు నెనయుదోఁపఁ బల్కె రిటు శ్రోత్రదమిం ద్యుమతీతనూజతోన్.

ఉ. ఏమిది తండ్రి వెఱ్ఱివయి యిచ్చట నుంటివి రమ్మటంచుఁ బల్
ప్రేమఁ గరంబుఁ బట్టి వదిలించి తటాలున వారి కాతఁడున్
మోమరద్రిప్పి బల్కెమను ముట్ట నయుక్తము మీకుఁ బూర్వక
ర్మామిత పాప మాఱె నిఁక నచ్యుతభక్తుఁడ । బొందు మీరికన్.

గీ. ఇంతపర్యంతమును మీర శేను నేను। మీరలును నొక్కటయియుంటిమీర యిపుడు
విష్ణుభక్తుఁడ నగుటను వినుఁడు నేను। నేను మీరలు మీర గణింపఁ జెలసె.

క. అని రయమునఁ దన మెయిభూ|షణములు వారిపయి వైచి చప్పటులు మహో
న్నతద మెసఁగఁ గొట్టిన శిష్యునికి వగచి కుపితులయి శివద్విజు లెల్లన్.

క. పట్టి నిను శివునికడ కిటు | గట్టిగఁ గొని చనుదు మనుచుఁ గలహింపుచు మీ
రిట్టులు చేసితి రదె మీ|రిట్టులు చేసితి రటంచు నిటు లుభయము లాగన్.

క. రవి గ్రుంకునంత కప్పుట | నవిరళకోపముల నించు కవల గనకవై
ష్ణవులు శివద్విజు లితరము | లవుమాటల జగడమాడి రత్యుద్ధతులై.

గీ. శైవు లడ్డగింపఁ జన వల్లకాక వే| మంచటమును బూన్ని యనుసరించి
యుంటి మచట శైవు లుండిరి మముఁ దాట్టు|కొని యిద్దు లగుచుఁ గోపమొప్ప.

శా. ప్రాతఃకాలమునన్ శివద్విజుఁడు నిద్రం దూలి మేల్కాంచుచుం
బ్రీతిన్ స్వప్నమునందుఁ దాను శివుచే విన్నట్టివృత్తాంతమున్
మాతో నిట్లని చెప్ప నప్పలుకుగా మాయావి బౌద్ధాదివే
దాతీతాన్యమతంబులన్ మునుపు పద్మాచారముల్ చిక్కినన్.

క. దత్తాత్రేయాఖ్యను హరి| యత్తఱిఁ బుట్టుచుఁ ద్రిదండయతి యయి ధరణిం
దత్త్వధర్మము శ్రుత్యా | యత్తముగాఁ జేసె నిది యథార్థము గాదే.

మ. భ్రమ మొప్పన్ విను మిప్పు డెల్లజనముల్ పాషండచార్వాక బౌ
ద్ధముఖానేకమతస్థులై శ్రుతిహితార్థంబుల్ దిగం ద్రోచి జా
డ్యమునం గ్రమ్మఱ శేషశంఖరథాంగాదుల్ రమేశాజ్ఞను
ర్వ్యమునందొంద యతీంద్రదాశరథిగోవిందాదులై బుట్టుచున్.

సీ. విలసిల్లి రందు గోవిందుచేఁ బూజలుగొనఁగోరి యేను మకుటవన గంగ
నీటఁ దక్కరమున నిలిచినఁ బడఁద్రోయ శతికృప నింతపర్యంత మధిక
నియతఁ బూజించె నిశ్చయ మిది గోవిందముఖ్యులు శ్రీహరిప్రముఖులిచ్చ
విహరించువారు భావింప మాకును నియామకు లట్టిపూజ్యుల నకట యిట్లు
చుట్టి యొలయించఁ దగదని గట్టిగాను| శివుఁడు దెలుపుటఁ జెప్ప నచ్చెరువుజెంది
శైవులందఱు గుంపులై జనిరి యలసి | వారిలో వారు చాల వివాదపడుచు.

వ. అంత శైలపూర్ణుండు గోవిందుం దోడ్కొని వేంకటాచలంబునకు నరుదెంచి.

గీ. భాగినేయున కచట శుభముగ క్షౌర|మపుడు సేయించి పూర్ణకృపార్ద్రుఁ డగుచుఁ
బంచసంస్కారములు తగుభంగి మెసఁగఁ ద్రావిడామ్నాయపఠనతత్పరుని జేసె.

క. గోవిందుం డతినిశ్చల|భావంబున దాస్య మెల్లభంగుల దమి నా
నావిధములఁ దనగురునకుఁ| గావింపుచు నచట నుండె గను యతిచంద్రా.

గీ. అనిశాస్త్రరముగఁ దనకు గోవిందుని చరిత్ర మెల్లఁ దెలిపి విరతు పొంది
యున్న వైష్ణవుల సముత్కటకృపఁ జూచి యమితముదము జెందె వగ్గురుండు.
గీ. వేదాంతముపనిషత్స్మృతి పురాణ వాక్యముల్ భాష్యార్థమెల్ల యెడల నమరియున్న
కుమతజేతి యైనగోవిందు చరితము । దలఁచువాఁడు ముక్తిదాత గాఁడె.
సీ. యతివరుఁ డంతఁ బ్రహ్మకడ నర్థి వ్యాయార్థము న్యాయశాస్త్రమా
ని మగుతత్త్వముం బురుషనిర్ణయ శాస్త్రము గీతలన్ సము
ద్ధత మగునర్థసంగ్రహము దివ్యపరాశరపుత్ర సూత్రవా
క్యతతులు పాంచరాత్ర మహితాగమసార మెఱింగె సత్వరన్.
వ. అంతనక్కాలంబున
ఉ. మతిగతిఁ బూర్వకర్మపరిపాకవశంబునఁ బాండ్యదేశసం
స్థితమగు మాఱనేరిపురి శ్రీహరిభక్తుఁడు శూద్రజాతుఁడై
యతికృషికర్మమార్గమున నాబుధితుల్యుఁడు శాలిపాలనాం
చితహితవృత్తినుండి క్షుధ జెందినవేళకు భక్ష్యమేమియున్
హితులకు లేక యున్న దరిఁగల చెప్పిన మూడునోసిమల్.
* ఉ. బురదజలంబు త్రాగ వటువోయిన యామునిఁ గోరి గాంచి యా
పరణి నొనర్చి తేలవన సంయమి యాఁకటిచిచ్చు వేకువం
దారకు నయుష్య్న సిద్ధమయి నోరికి నద్రియ యాదరించి మీ
సరిగురుసేవ నిత్యమును సల్పుదలం డిల ధన్యుఁ డన్నిటన్.
* క. పోరియు భక్ష్యమావంబున । స్ఫురియించెను నేఁడు హితముపానరింపవే కో
గురువర యని మ్రొక్కిన వాత్సల్యగుణనిధుఁ డొసఁగెఁ బంచసంస్కారాదుల్.
* వ. అస్తోకకాలంబున సకలహితంబులు బడసి శ్రీరంగమున కరిగి ప్రాకారంబులబయట
నేకాంతిపపంబునందుండి యనుదినోదయంబున మేల్కాంచి యథావిధి స్నానమాచ
రించి యూర్ధ్వపుండ్రకలితుండై తులసీకమలబీజ వలయములు ధరించి తనయింట
దైవవశంబున లభించు నాహారముఁ బొంది నిశ్చలాత్ముఁడై వసియించుచునంత.
* గీ. మాఱనేరినంబికి రాచప్రణము పొడమఁ । జెలియనఁబడి నిశీథమందరిగి తాను
దెచ్చు శ్రీరంగనాయకు తీర్థమునను । ప్రణముగడిగి ప్రసాదంబు పఱచి కట్టు.
* ఉ. అది దిని క్రొవ్వి పెన్ గ్రిము లనంత శ్రమంబిడి బాధసేయ న
య్యాది హరికృత్యమందుఁ గలదైన మహోన్నతు దలంప కెప్పుడున్
మది గురుపాదపద్మములు బాయక తత్పదప్రాప్తి కాత్రమున్
వదలక యుండెనంత గురువర్య కృపాతిశయంబు జూడఁగన్.

*చ. ఒకనడురేయిచీఁకటి గురూత్తమువెంబడి లక్ష్మణార్య దే
శికుఁడు రహస్యమేగి వగఁజెందని సాధువుబోధగాంచి యా
లకను బ్రపత్తివట్టి విపులంబగు బాధ నివృత్తియయ్యె హీ
నకులుఁడు దానివేఁదెలిసి నాకములేదని సంశయాత్ముఁడై.

*గీ. ఆర్తిఁజెంది మిగుల నక్కటా శ్రీయామునార్య చరణదాసుఁ డందుమేలు
గాంచి యోర్వలేని కఠినబాలుండెవ్వఁడనుచుఁ బరితపింప నతనిఁ జేరి.

*గీ. నేనరామానుజాఖ్యుఁడ నీదుశ్రమము । గాంచి యిట్లొనర్చితి వేఱుగాదుసామ్య
యలుగవలదన్న నయ్యార్యుఁడనియెనెంతె । వింతమోహమువఁ జెలునవ్వు వేడ్క మిగుల.

*చ. భువి మముబోఁటిచేతనులఁ బ్రోవనరాకృతి నెట్టిపోల్కిను
ద్భవమయి నట్టి శేషుఁడవు మద్గురువులానతియిచ్చిరట్లు క
న్గవ నినుఁగంటి మంటి సిరికాంతుకృపాఫల మిాశ్రమాదు లే
నవనుభవించి యాత్మగురునగ్రములు చెందఁగఁజేయ నావుడున్.

*క. అఱమఱలేకయు సంయమి । గురుఁడట్లు రయునచ్చిమఠముకుంబోయి మఱే
మెఱుఁగని మాడికి నుండెను । బనుపడి కొన్నిదినములటు పరఁగిన యంతన్.

గీ. వైష్ణవోత్తముఁడయి పరఁగుశాకదుఃహీన । కులుఁడు మృతినిజెంద గురునియాజ్ఞ
బ్రహ్మవేదవిధులు భక్తి మహాపూర్ణుఁ । డాచరించెఁ బెద్దలపహసింప.

క. ఇంచుకయును దనమదిఁ ద । లంచక సంస్కార మిప్పగిది శూద్రున క
ర్పించెఁ దమి మహాపూర్ణుం । డంచుం నిందించి రప్పు డఖిలజనంబుల్.

చ. అది విని లక్ష్మణార్యుఁడు రయంబున వచ్చి మహాత్మఁ బూర్ణు నె
మ్మదిఁ గని సత్కులీనులసమస్థితి శూద్రుల కెట్లు ధర్మముల్
చెదరఁగ బ్రహ్మమేధవిధి సేయుట మేలె యటంచు విన్నవై
వదనము వంచి యున్నయతివల్లభు నాతఁడు చూచి యిట్లనున్.

గీ. రామచంద్రుఁడు పక్షికులమున నీచమయినగద్దకు బ్రహ్మమేధాది విధులు
చేసె విదురునియింట భుజించెఁ గృష్ణుఁ । డెఱుఁగవె జ్ఞానులకు వర్ణ మెక్కుడగునె.

*క. విను గ్రద్దకు విదురున కిల । తను తక్కువె రామునకును దమి కృష్ణునకే ।
ఘనుడనె మరియును దెలిపెద । వినుమని యిటులానతిచ్చె వేదార్థంబుల్.

*వ. మహాభారతమునం దానుశాసనిక పర్వంబునందు.

శ్లో॥ ఋషీణాంచ నదీనాంచ సాధూనాంచ మహాత్మనామ్
ప్రభవో నాధిగన్తవ్య స్త్రీణాందుశ్చరితస్యచ.

తస్మాద్గ్రవింతాకర్తు వ్యామహర్షీణాంసముద్భవే
యథాసర్వ గతోహ్యగ్ని స్తథాతేజో మహాత్మసు.

ఋషులు, నదులు, సాధువులు, మహాత్ములు వీరియొక్కయు స్త్రీలదుశ్చరిత్రలయొక్కయు పుట్టుకనుగురించి తెలిసికొన ప్రయత్నము చేయగూడదు. సర్వత్రనుండు నగ్నికలె వారునుపవిత్రులు.

ఆశ్వమేధికపర్వంబునందు.

శ్లో॥ క్షాంతిందాంతం జితక్రోధంజితాత్మానంజితేంద్రియం
తమహం బ్రాహ్మణంమన్యే శేషాశ్శూద్రా ఇతిశ్రుతిః

శాంతుండును, సుప్రతిశీలుడు, కోపరహితుడు, జితేంద్రియుడు, జితాత్ముండును, బ్రాహ్మణులు, తక్కిన వారందరు శూద్రులు.

శ్లో॥ నజాతిఃపూజ్యతే రాజన్ గుణాఃకల్యాణకారకాః
చండాలమపి వృత్తస్థం తందేవా బ్రాహ్మణంవిదుః

కల్యాణగుణంబులేకాని జాతిపూజింపబడదు. సుగుణంబులుగల చండాలుండును బ్రాహ్మణుండేయగు.

శ్లో॥ మద్భక్తాన్ శూద్రసామాన్యా దవమన్యంతియేనరాః
నరకేష్వపతిష్ఠంతివర్ష కోటిం నరాధమాః
చండాలమపిమద్భక్తం నావమన్యేతబుద్ధిమాన్
అవమత్యపతత్యేవరౌరవే నరకేనరః.

మద్భక్తుఁశూద్రుడని యవమానించువాడునరాధముడయి, రౌరవనరకంబునగూలును.

శ్లో॥ మమమద్భక్తభక్తేషు ప్రీతిరభ్యధికానృప
తస్మాన్మద్భక్తభక్తాశ్చపూజనీ యావిశేషతః
కీటపక్షిమృగాణాంచమయి సన్యస్తచేతసామ్
ఊర్ధ్వామేవగతిం విద్ధికింపునః జ్ఞానినాంనృణామ్.

నాభక్తులందును, భక్తులభక్తులందును నాకు విశేషమగు ప్రీతి యగుట, నందరు నాభక్తభక్తులనే పూజింపవలయు ననుదలచుటచే పురుగులు, పక్షులు, జంతువులు మోక్షమునొందుచుండ జ్ఞానులగురించి చెప్పనేల. * (21, తిరునామము)

శ్లో॥ అపార్థకంప్రభాషంతే శూద్రాభాగవతాఇతి
నశూద్రా భగవద్భక్తా విప్రా భాగవతాన్మృతాః.

భాగవతులనియు, శూద్రులనియు, నపార్థము భావించుచుండిరి. భగవద్భక్తుడు

☞ * నల్లాన్ తాతాచార్యకృతతిరునామంబుల నాయాసంఖ్యలు చూడుము.

శూద్రుండును గాడు, భగవద్భక్తిలేని భాగవతుండు భాగవతుండును గాడు.

ఉద్యోగపర్వంబున.

శ్లో॥ సర్వవర్ణేషు తే శూద్రా యేహ్యభక్తా జనార్దనే

సర్వవర్ణములయందును పరాత్మయగు నారాయణునియెడల భక్తిలేనివారందఱును శూద్రులే యగుదురు. (8 తిరునామము)

అని యిట్లు పంచమ వేదంబగు మహాభారతాది గ్రంథంబులు బోధించుచున్నవి. మఱియు శ్రుతిస్మృత్యాదు లనేకంబులు గలవు. అన్నియు నిచ్చోఁ జెప్పఁగ నన్నిటు లను గనేల యనిన యతిపతులు బ్రాహ్మణాంత్యజాదులకు సమముగఁ బ్రకటించె.

క. కుల పదసద్వివేకము। చాలక నర్చించి సేయు జనని పనుల శా
గనికిని సేయునుడువు। నేటివిపుణ్యమంచు శాస్త్రసమ్మతము కుటన్.

ఉ. పాడివారలగు బ్రాహ్మణోత్తముల చేసిన పూజ్యంబులు
వ్యాసముని బోధించినారని పాడుచు దివ్యప్రబంధకం
చాతురు వ్యాఖ్యలంపు ఇటుల నై
గూడినపంచ సంతసిలె గుర్వును శ్రీశఠకోపదీప్త్రిరై. (9 తిరునామము

వ. అంతినర్మగాయమ్మ.

చ. ఒకపరి రంగనాయకు మహోత్సవరంగము నందు రంగనా
యకునకు సాష్టాంగంబులిడి దమినంపలు వైష్ణవు లాలకింప మా
మకజనకుండు శాస్త్రహితవృత్తి నస్విలు నంపకుస్త్రచే
యొకయధమైన చాత్రజన దూరకు మానెరి మీసంపింగన్.

గీ. ఇట్లు పేక్షించి యుండు నీచేల లక్ష్మి। యానసీయాన యొకి యుమ్మైనవాల
పలదు పలపన రంగమునిలిచి పూర్ణ। బ్రహ్మ రథమున రక్షించె బ్రాహ్మలలర.

గీ. యతిలలామునిశేషుగా పతి నెంగి। శ్రీమహాపూర్ణుఁ పట పుండరీకనేత్రుఁ
డానుమామునిఁ దదీయశిష్యునిగ జేసి। తేఁ యు నిటు బచ్చె లక్ష్మణాదేశమునకు.

క. యామునుఁడు రహస్యార్థము। శేషునియుఁ గొన్ని జెలిపె నేరచి గోష్ఠీ
ధాముఁ డగుపూర్ణునకు నీవామహితుని నాశ్రయింపు మనవు దలయించన్.

వ. మహాపూర్ణు నాదేశంబున దయంబున గోష్ఠీపురంబున కరిగి యంపరిని తిరుక్కో
ట్టూరునంబి యను ద్రవిడనామంబున నుండు గోష్ఠీపూర్ణుం గనుంగొని.

చ. కదు ప్రియమొంది యయ్యతిశిఖామణి ప్రక్కచనఁ దన్నెపంబ లం
బడి దయ మూలమంత్రమునఁ జెప్పినయర్థము దెల్పుమంచు నా

క్కడు దమి విన్నవింప విని కుంభిని మంత్రగురుండు మెల్లఁ జొ
ప్పడ నిటు పల్కెఁ బూర్ణుఁడు దివాకరతేజ యతీంద్రచంద్రమా.

గీ. మూలమంత్రార్థ మిక్కాలికాలవేళఁ । దెలియఁ దగినట్టియధికారి లేఁడు చూడ
లేఁడు వడిఁ బొమ్ము పొమ్మని లీల విముఖుఁ । డైన యతిపతి వగచుచు నరిగె మరలి

వ. ఇట్లు విషాదంబున యతీంద్రుండు శ్రీరంగపురంబున కరుగ నంత నొక్కనాఁడు గోష్ఠీపూర్ణుండు శ్రీరంగంబునకు రంగరాజమహోత్సవ దర్శనార్థియై వచ్చి యయ్యుత్సవంబు సేవించి ప్రహృష్టుండై మరలి చనునెడ రంగేశ్వరుండు తనతీర్థశఠకోపాదికంబు లర్చకులచేఁ బ్రయత్నపూర్వకంబుగా నర్పింపంజేసి మదీయుండగు లక్ష్మణాఖ్యుఁడను గురుశ్రేష్ఠుండ వగునీవు రహస్యార్థంబులు కృపసేయుమని యానతిచ్చిన గోష్ఠీపూర్ణుఁడిట్లనియె.

ఉ. ధనములకాంక్ష మానమును ధాన్యము మసూయయు లేక వత్సరా
యనములు మాసపక్షముల నహ్నపరీక్షణ మాచరింపఁ జే
న్నని మతి నున్నవానికి నవల్పరహస్యము దెల్పుమంచు ము
న్నని యపు డిచ్చవచ్చినటు లాడుట బోలునె యన్నవాఁడదుర్.

గీ. తనువు ప్రాణము గేహము ధనము గుణము । కర్మవిజ్ఞానములు గురుఁ గని తదర్థ
మూని యుండెడి వాఁడె శిష్యుండు గాన । యట్టిమా యతిపతికి మంత్రార్థమిమ్ము.

సీ. అని రంగభర్త సెయ్యమున మాటికి మాటి కానతిచ్చినఁ బూర్ణుఁడట్లు సేయ
నని చక్రిమెచ్చుకోఁ బల్కెను మొగమాడి వల్లెయని యనుజ్ఞాతుఁ డయి యతివరు
నడికి రమ్మని వేగ చనియె గోష్ఠీపూర్ణుఁడంత యతిశ్రేష్ఠుఁ డరిగి పూర్వ
రీతిఁ బ్రార్థింప నాలించక నలేఁడు పొమ్మని పల్కె నిట్లు మంత్రార్థగౌర
వంబు ధర నంవతికిఁ దెలియం బరమహితార్థ మష్టాదశావృత్తు లట్లు దిరిగి
పదునెనిమిదవమాఱు భాష్పములు కనుల । నురుల నడలుచు యతివరుఁ డరిగె మరలి.

క. రామానుజార్యుఁ బూర్ణుఁడు । వేమఱు శోధించి యొంచ వేగనతనికిన్
శ్రీమంత్రార్థముఁ దెలుపఁ ద । లాయామతి నాయత్తుఁడైన నట్టితఁ గూర్మిన్.

శా. గోష్ఠీపట్టణవాసి వైష్ణవుఁడు కోర్కుల్ మీఱ రంగేశు బ్ర
హ్మిష్ఠుల్ దోఁజనుదేర శేగి పాఠిఁ జేర్మింగాంచి యేతెంచి య
గ్గోష్ఠీపూర్ణునకున్ యతీంద్రుని వెతల్ ఘోషింపుచున్ వైష్ణవ
శ్రేష్ఠుం డస్తఁ జితుండు మీర లుపదేశింపన్ రహస్యార్థముల్.

చ. అని కరఁగొప్పఁ జెప్పఁ దనయార్తి సహింపని తండ్రివోలె న
ష్టుషు వడిఁ బోడితెమ్ము టకుఁ గ్రక్కునఁ బూర్ణుఁడు నొక్కశిష్యుఁ బం

చిన నతఁడేగి రంగపురిఁ జేరి కడుం దమి శిష్యకోట్లు గొ
ల్వ నమరి చింతసేయు యతివల్లభుఁ గన్గొని సుప్రహృష్టుఁడై.

ఉ. యతిపతితోడఁ బూర్ణుఁ డుదయార్థిఁ ద్రిదండపవిత్రమాత్రసం
గ్గతిఁ దగి మిమ్ము రమ్మనిరి శిష్యుల నిచ్చట నుంచి మీర లే
కతముగ రమ్మటంచుఁ బలుకన్ యతిపుంగవుఁ డేగె వేగ న
గ్గతి దనయాజ్ఞఁ గూరపతిదాశరథుల్ దను వెంటఁ గూడిరన్.

వ. ఇవ్విధంబునం జని గోష్ఠీపురంబు ప్రవేశించి గోష్ఠీపూర్ణు చరణంబుల శిరంబు సేర్చి నమస్కరించి నమ్రుండై యున్న యతీంద్రుం గనియుఁ గనికరమున గోష్ఠీపూర్ణుం డిట్లనియె.

ఉ. ఏకతమిందు రమ్మనిన నిద్దఱఁ దోడ్కొనివచ్చి తివ్విధ
న్నీకు రహస్యవాక్యములు నే నుపదేశము సేయఁ బోలదే
వ్వేకువనేఁచి వాక్కమనిన విన్ము ద్రిదండపవిత్రమాత్రి
ర్వ్యాకులత మాత్రమై యొంటిగ వచ్చుటెఁ దద్వ్యతిరిక్త మన్న నే.

గీ. అని యతీంద్రుఁడు పలికి యట్లయిన శిర॥ త్రిదండెక్కు పత్రమని తెలుపఁగ గొప్ప
చేసి యుచితగతిఁ బూర్ణుతోఁ జెప్పె మఱల నమ్రుఁడై వినయమ్ము ఘనమ్ముగాఁగ.

వ. ఇక్కారణంబునఁ బవిత్రస్థానం బై దాశరథి త్రిదండస్థానంబని యంగీకరించి పూర్వ కంబుగా నంగీకరించి భగవద్భాగవతకైంకర్యంబు సేయు లేపప్పాదశవారంబు శిష్యునకుఁ జెఱిగి నిరాకృతుండై పేరి యిన్నదినమ్ము నిరాహారుండై యాలయ మంత్రా ర్థము బోసంగి కృతార్థుం జేయుమని మఱియు ననేక ప్రకారంబులం బ్రార్థించిన బ్రసన్నుండై యగ్గోష్ఠీపూర్ణుండు.

సీ. లేచి మంత్రార్థము తెలియఁగఁ దగు నధికారివి నీవు గాన యిక
తముగ రమ్మని యొక్క విమలస్థలమున నుండి దోడ్కొని చని శిష్యు కొట్టవాఁడ
వియ్యర్థ మెవ్వరి కెఱింగింప కని పలుతెఱంగుల నొక్కి కడుఁ బలికి
శ్రీప్రణవమాదిని నమఃపదము మధ్యమున నారాయణపదరాజ మంత్రమునుఁ బో
సంగి దీక్షింపు మంత్రరాజమునఁ దనరు నర్థముల నెల్ల స్ఫుటముగ నపుడు లక్ష్మ
ణార్యునకుఁ జక్క నుపదేశమాచరించి ।, ముఖ్యసత్పాత్రదాన మబ్బుటను జెలఁగె.

చ. గురునకు మ్రొక్కి యాస్థగతి గొబ్బున వీడ్కొని లక్ష్మణార్యుఁడ
ప్పురి విలసన్నృసింహ విభుముఖ్య మహోత్సవసర్పనాగతా (31 వ నామము)
పరిమితవైష్ణవోత్తముల పంక్తులకుం దెలియంగఁ జాటె స
ద్గురుకృపారిసన్నిధిం గరుణ గూరిచు మంత్రసమాహితార్థముల్.

క. అది విన్నతయు విని కోపము । గదురఁగఁ బూర్ణుండు యతిశిఖామణిఁ గని నీ
కిది గోప్యమనుచుఁ జెప్పితి । గద గురుని నిరాకరింపఁగాఁ దగ వగునే.

వ. ఇంతి సాహసంబు సేయుటచే నీవు గురుద్రోహి వైతివి దానికి ఫలం బెద్ది యని
కడు నిర్వేదించుచు నడిగిన నగ్గోష్ఠీపూర్ణునకు యతీంద్రుం డిట్లనియె.

గీ. ఏమి గురుద్రోహి యప్పుడు వివిధనరక । కూపి యను నంత యొకఁడెగ యప్పాపమేల
చేసితని పూర్ణుఁడడుగ విశిష్టయుక్తి । వెండియును బల్కె రామానుజుండు వేగ.

ఉ. ఏనొకరుండ దుర్గతుల నిడుమలంబడఁ గూలువాఁడ ని
మ్మానవులెల్ల నీపయు నమమంతము భజింతు రన్న న
ప్పూనిక జాతి పూర్ణుఁ డిటు పూనఁ నరింపఁగఁ జాలవైతిరా
మానుజుఁ డచ్యుతాజ్ఞ ధరయందు జనించిన శేషుఁ డంచుఁగన్.

క. కారుణ్య తన కనిష్టము । లోకుల క్షేమమగునని యిలఁ జేసెరె శో
భానుఁ డటు మాకుఁ బట వుతిఁ । యికడ దగురంగనాథుఁ డిది తథ్యముగన్.

వ. అని శ్లాఘించి మహాత్మ యని పిలిచి యతిపతిం గౌఁగిలించుకొని యఖిలవైష్ణ
వులం జూచి యిప్పర్యంతంబు ప్రసిద్ధం బగుమాట వదలి యింతటనుండి రామానుజ
సిద్ధాంతంబని శాస్త్రాదుల నంకితంబు గావింపఁ దగునని యాజ్ఞాపించె మహాత్ముండును
దీనికి ప్రతిఫలంబు యొంచెదు మానాఁగని సుప్రసిద్ధుండయ్యె నంత గోష్ఠీపూర్ణుం
డం దేమిమా శాఖ వతిరహస్యార్థలంబులకుఁ దోడ్పడి యని మాకంటెను శ్రీవత్సపతి
డగుట మహాత్ముండు వేర నీకు శాశ్వతంబుగా వెలయం గలదని యత్యాదరం
బున నాలింగనంబు గావించి వెండియు నిట్లనియె.

చ. వినుమొక వార్తఁ రంగపతి వేడుక నన్ని యాదరించి స
య్యన నరజాతి కీవు చరమార్థము దెల్పు మటన్న నిప్పుడి
ప్పని కొకఁడైన నష్టముఁ ధ్రువంబుగ నంబడఁ డంచు నేను జె
ప్పినఁ గడుఁ జింతచేసి హరి వెండియు నానతి యిచ్చె నత్తఱిన్.

క. నేనరసి యరసి యొకయుత । మానుని నీకడకుఁ బుత్తు మారాడక నీ
వానకుఁ జరమార్థ । శ్రీని దెలుపుమనిరి నీకుఁ జెప్పెద నదియున్.

గీ. అని యోజించి కూరనాథునకు మాత్ర । మెఱుక సేయుము నితరులకెఱుక సేయ
నను మ శపథము సేయు రామానుజునకు । నర్థవిధమునఁ జరమార్థమానతిచ్చి.

వ. ఈచిత్రప్రకారంబున శుశ్రూషాపరు లగుచు శుద్ధమనస్కు లగువారలకు దీని నుపదే
శింపు మని నియమించి.

క. మఱియు నిటు బలికె యామును।గురుఁ డాత్మజాతు ననేకగోష్ఠ్యర్థము లా
దరమునఁ జెప్పె నటుఁ జని । సరవి నవియు నదుపదేశసరణిఁ దెలియుమా.

గీ. అని నిజాత్మజు సౌమ్యనారాయణాఖ్యు । శిష్యునిగ గాని రతిఁ గాసేయు మనుచు
నప్పగించిన యతివర్యుఁ డట్లసేసి । గురునిఁ దగుతెఱఁగున వీడుకొని ముదమున.

మ. తనశిష్యుల్ గను గుంపుగుంపులయి కోపం బొప్ప నొక్కుమ్మడిన్
వెనుకన్ ముందఱఁ బార్శ్వదేశముల నర్చిం గప్పుచున్ సత్వరం
బనుదేరన్ యతిశేఖరుండరిగి వాచాలోచనాతీతశో
భనలీలాకర మైనరంగపురిఁ గ్రేవం జూచి సంప్రాప్తుఁడై.

క. పురిఁ దఱియఁజొచ్చి రంగే।శ్వరుఁ గని ప్రణమిల్లి పోయివచ్చిన విధమున్
వసుధ నెఱిఁగించి వీడ్కొని । యరిగి మఠంబున సశిష్యుఁడై నివసించెన్.

ఉ. కూరకులేశుఁ డంత యతికుంజరునంఘ్రుల మ్రోలఁ జేర్చి యిం
పార మహానుభావ చరమార్థ మిఁకం గృపసేయుఁ డన్న నీ
వూఱడి యొక్కవత్సరము నుష్ఠితి వేఁడినఁగాక యిట్లు ని
న్నారయ కేనొసంగఁ దగవా యని లక్ష్మణయోగి బల్కినన్.

గీ. దేహ మస్థిరముగఁ దెలిసి వేగిరపడు।నన్ను దడవు గడువ న్యాయమగునె
యనుచు నిగచుశిష్యుఁగని యతిచంద్రుఁడు।పాయ కొకటి దెలిపెఁ బ్రౌఢి మెఱయు.

మ. ఒకమాసంబుపదేష్ట గేహమున శిష్యుం డన్నమున్ మాని యై
ష్టికుఁడై యుండిన వత్సరవ్రతము నూహించు నబ్బంగి నీ
విఁక నారంభము సేయుమంచుఁ బలుకన్ వీక్షించి యమ్మాటకు
త్సుకతన్ మాసము భోజనం బుడిగి శుశ్రూషాపరుండై నకున్.

వ. కూరేశుండు యతీశువలనఁ జరమశ్లోకార్థంబు సవిస్తరంబుగా నెఱుఁగుటయు.

సీ. తదనంతరంబున దాశరథియు యతిసింహున కంజలి చేసి కరుణఁ
బరమార్థ ముపదేశసరణిఁ దెల్పు మటన్నఁ గూరేశ్వరుఁడు దక్క మీరలెల్ల
గూఢమిప్పనికిఁ బాత్రులుగారు కోరిక దనర గోష్ఠీపూర్ణు ననుసరించు
మని యతిశేఖరుఁ డానతిచ్చుటయు గోష్ఠీపురంబున కేగి శిష్యవృత్తిఁ
బూర్ణునకుఁ బ్రణమిల్లి తత్పూర్ణకరుణఁ। దన్నొలయకున్న నాఱునెలల్ దాశరథి స
ముత్సుకత దాస్యపరుఁడయియున్నఁ।బూర్ణుఁడొక్కనాఁ డాతనికిపయ ఱొప్పఁ బలికె.

ఉ. పేఁద్రవ్రజను. యతీంద్రసంబంధుఁడ వంచు నిన్నుఁ గ
మతి న్నిరూపించితి మాకు శిష్య

స్థితిం జరింపం బనిచెప్పఁ దన్నున్
యతాత్ముఁడై యిట్లని వాకొనెఁ దంతన్.

క. చరమార్థము దెలియఁగ యతి। వరు పనుపున నిటకుఁ గోరి వచ్చితిఁ గరుణా
కర యని చెప్పఁగ దా। శరథికిఁ బూర్ణార్యుఁ డనియె సాంత్వనముగన్.

క. ధరవిద్యాకులశీలుఁ గొ। ల్పను పదములు బుద్ధి నీవు వారిం జరమా
ర్థ్యనఁ జరమార్గము యతివరుఁ డెవనికి నొసఁగు నవేటికేగు మనుటయున్.

భుజంగప్రయాతము. అనుజ్ఞాతుఁడై లక్ష్మణార్యున్ సభక్తిం
బ్రణామంబు గావించి ప్రార్థించి పూర్ణా
ర్యసన్న్యస్తులం దెచ్చి యాథార్థ్యరూపం బ
య్యుపన్యాసతాత్పర్య మం దార్తి నొందించె నిట్లన్.

సీ. ఒకనాఁడు మహాపూర్ణ। రసమూర్తి యాతఁడాయి యడుగునఁ బడెం
జెలిమి వచ్చి తండ్రి కీర్తి। నటకా యద్భుతకీర్తి మహాత్మ్య వినమా.
గుణములారఁ జేసి జనుఁడు దాఁ దెలిసి। చేఁడ నశ్రు హాస్య దృష్టి
పగుల నొక్కదాని పనివడి పృచ్ఛించి। నంత శిష్యుఁ జెప్పటంచుఁ బలికె.

వ. కావున వారొక్కదాని నిమ్మని ప్రార్థించుటయు.

గీ. అపుడు తండ్రి యితరులను బాసి పనికొల్పు। దొరక నొకయుపాయ మెఱుఁగుచు
శిష్యుఁడైనతన చెలికి యుపాయ। మన్న జాతిని నడుగు మరియు సఖియు.

సీ. పతిఁజని లక్ష్మణార్యుఁ డనుపై ఖలిఁ గన్గొని యాత్మవాంఛయే
ర్పడ కాంక్షింప సైన్యసభన్ యతిభూపతిఁ పూర్ణ పురమున
నొప్పడఁ గర మారాధించి చరమార్గము వేఁడెడి భాగినేయుఁడా
సుతుఁ డయి యీమెతోఁ జనుము ప్రస్తుతిక నీవని యానతిచ్చినన్.

వ. అట్లాశరథియు.

క. వల్లెయని యాజ్ఞ దా। నల్లనఁ దోడుకొని యరిగి యాత్మీయుఁ గనం
బెల్లముగ దాస్యపరుఁడై। యుల్లమలరఁ నుండనంత నొక్కనాఁడు మునన్.

గీ. వారివారికిట నిరువురు వైష్ణవోత్త। ములు సభామధ్యమున వాదములువలుపు గు
నొక్కసాత్త్వికుం డుక్తులనొక్క చెప్ప। నితరుఁ డవియుప్రమాణము లెన్న నను.

క. ఆతని, వ్యాధికరణోక్తుల। చేతను వంచింపఁ దెలిసి చెల్లునె కట యీ
రీతిని నన్యాయము లా। నతివ్వ నని దాశరథి యనం గోపమునన్.

క. ఈయుద్ధవిధి విలుంగవు। గా యనఁగ వివాదమూర్తి వైకొని స్మార్తం
బీయుక్తిగ నతిసారం। బీయది యని తెలుప వారి తెల్లరు మెచ్చెన్.

వ. మహానుభావా [illegible] వ[illegible]రించుట మాకిష్టంబుగాదు [illegible]యు మను టయు [illegible].

గీ. [illegible] | తాను చేసి మరలఁ [illegible]
యనిన [illegible] | [illegible]

* మ. కోమలి [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

* క. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].

* చ. అనుడు [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

* గీ. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].

వ. [illegible] విధంబులఁ
[illegible]
[illegible] నగుదెంచి
[illegible] వ్రతయని
[illegible] చరితార్థంబు దగు తెలుంగున సవి
స్తరంబుగా నుపదేశించి గోష్ఠీపూర్ణుం[illegible] దాస్యంబు సేయుట
[illegible] వైష్ణవ[illegible] గాంచె నంత.

గీ. [illegible] శ్రీ[illegible] | [illegible] ప్రవిడ
వేదసర్వస్వ[illegible] | [illegible] కరుదెంచి శ్రద్ధ[illegible].

క. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].

సీ. అంత[illegible] గోష్ఠీపూర్ణుఁడరుదెంచి శ్రీరంగపురనివాసుఁ
[illegible] వైష్ణవుఁడని [illegible]
[illegible] తెలుంగు

మని చెప్పి యుఁగ నట్టురుఁడు మాలధరుసన్నిధి సద్వ్యాఖ్య చదువు చుండ
నొక్క గాథకు గురుఁడు వేఱొక్క రీతి నర్థ ముపదేశ మొనరింప నది కాదనంగ
దని యతీంద్రుఁడు చెప్పుట కలిగి తనగృహంబునకుఁ బోయె మాలాధరార్యుఁడంత.

వ. గోష్ఠీపూర్ణుండు తద్వృత్తాంతంబు విని శ్రీరంగపురంబునకు మరల సత్వరం బరుదెంచి తిరుమాలయాండానకు ప్రసిద్ధనామంబునం దగిన యమ్మాలాధరుం గాంచి యతనితోడ సవిశేషంబుగా నంతయుఁ దెలిపి యిట్లనియె.

ఉ. రామానుజమునిశ్రేష్ఠుఁడు శ్రీమాధవభక్తుల కిప్పుడెల్లచోఁ
ప్రేమ విశేషముల్ యతివరేణ్యుని దెల్పుట కల్గఁజేయఁగా
నేమిటు కమ్మహాత్ముఁ డనయుం డిది జగ్గురుశిక్షార్థమై
యామునవర్ణ్యసత్ప్రతిపాదకుఁ జెప్పె నిజమ్ము నమ్ముమా.

వ. సమస్తార్థంబు లెఱింగియు లోకశిక్షార్థంబు నిన్ను గురుంగాఁ గైకొని తెలియుచున్న రామానుజుండయిన యతనికి మునియతీంద్రోత్తముని లక్ష్మణాచార్యుకడకుం జని యుపదిష్టవ్యాఖ్యానంబు చదువుటకు నియమించి చనిన నిప్పుడవలె యతీంద్రుండు మాలాధరుసన్నిధిం గ్రంథంబు చదువుచుండ నొక్కనాఁడు.

మ. ఒక గాథార్థము మాలికాధరుఁడు పేర్కొన్న ప్రకారంబునం
బ్రకటింపన్ విని యామునాచార్యుఁ డటు చెప్పన్ లేదు శేషంబు దే
శికుఁ డట్టంబుగఁ జెప్ప యామునగురున్ సేవించలేదిట్టి నీ
కికటా తత్త్వ వ్యాఖ్యార్థ మెటు లభ్యం బయ్యెనో చెప్పుమా.

వ. అని మాలాధరుం డడిగిన ద్రోణాచార్యునందు భక్తిగల యేకలవ్యుండునుం బోలె యామునాచార్యునందు భక్తి నింతయు నెఱింగితి నింతయుఁ గాని వేఱొక్కటి లేదని వినయంబున విన్నవించు యతీంద్రుని యెడ నతిసంతుష్టుండై గ్రంథాధ్యయన సమాప్తి యయిన తిమ్మటి సుందరబాహుం డనుతనకుమారు నయ్యతివరునకు శిష్యుంగా నొసంగి మాలాధరుం డిట్లనియె.

క. యతివర వరరంగనియెడ । నతులవిశేషార్థముల రయంబునఁ గొనుమా
శ్రీవరముఁ డిస్తురుఁడని । యతి ప్రస నెఱిఁగించి తనగృహంబున కరిగెన్.

సీ. గురుఁడిట్లు చెప్ప సత్వర వరరంగుఁ జేరి యతీంద్రుఁ డాజ్ఞలు భక్తిఁ
బ్రతినాళ్ళఁ గాంచి నపాలాసంగుమ ధనుర్మాసోత్సవోత్సుక రంగనాథ
సమ్ముఖనాట్యకృత్ప్రభాంత యామునసుతుఁ డవ్వన నయ్యయి తేవ యొడల
నూపితపవిత్ర నింపారఁగ నలంకృత సుశ్రూషణం బిట్లు సారధి సేయుఁ
జాధి మాయాపవర్గముల్ చూఱకొనఁగ । వేచి యిటు దాస్యసంతతి భావితుఁడవై

కోటి చెప్పఁగ నలవి కానిరహస్య । పాలితం బగు పంచమోపాయవిధము.

క. ఆవరగంగుఁడు యతిపతుఁ । గని శరణాగతుల భక్తిఁ గని యన్య మెఱుం
గని మధురకవి బలెన్ । వును దనను మటుంచు మఱియుఁ బూనికఁ జెలిగాన్.

చ. పరుఁడు పరాయణంబు పరబ్రహ్మము శ్రీవర విద్య యంచియుం
గురుఁడుగ నెంచి చిత్తమునఁ గూర్చి యుపాయ ముపేయముల్ సదా
గురుఁడని యుండు మంచు నతిగోప్య శుభార్థముఁ జెప్పి యప్పరా
పరునకు గొట్టనంబి యమ్మహాత్మను శిష్యుని జేసెఁ బ్రీతుఁడై.

వ. తనకుఁ బుత్రులు లేమి నిర్వ్యథంబునఁ దనతమ్ముని యతిపతికి శిష్యుంగాఁ జేసినట్టి
డగు శుమ గురుకయి యనంతిఫలంబుల మంత్రములయందు దాఁచిరి యా దారి
యామునయోగీంద్రుండు కాంచీపూర్ణ మహాపూర్ణ గోష్ఠీపూర్ణ మాలాధరి వారిచే
లేరియడి సన్న్యాసినామంబులం దగు [illegible]
యూరునంబి తిరుమల యాండాను తిరువరంగ [illegible]
నామంబుల నొప్పారెడి గురుమూర్తియందు [illegible]
ద్రుం డాశ్రమకోష్ఠ [illegible] శ్రీరంగ [illegible]
విలసిల్లె. గావున [illegible] (18 [illegible])
అగ్ర్యుడగు [illegible] యతీంద్ర [illegible]
[illegible] బొందెను. [illegible]
మమంజిరి యెట్టయిన రామానుజ [illegible]
నాయకమణియుండో [illegible] ప్రకాశించును
గద్యత్రయంబును, భగవదారాధన క్రమంబును సఫలప్రశస్తంబుగా రచియించి.

మ. పరమబ్రహ్మము శ్రీకుఁడంచు శ్రుతివాగ్వ్యాఖ్యానంబులం జాటుచుం
బరులా డిందమ వ్యాకరించి విమతభ్రాంతుల్ దలంగించి సు
స్థిరతన్ వైష్ణవదర్శనంబు భువి వర్ధిల్లంగ రంగమం
దిరునత్యాది సమస్తకార్యముల నధ్యక్షుఁడై చెన్నొందుచున్.

ఉ. కో యెంథర్మకర్త యతికూటమి శిష్యుని గర్వయుక్తుఁడై
దేవుని కార్యముల్ తగువిధి న్నడిపించక యున్న నాతనిం
ద్రోవగ వశ్యుఁ జేసికొన బుద్ధిఁ దలంచి వచింపనా
కోవెల తీరియుంట సమకూరెను వాంఛిత్ర శ్రేష్ఠమాదటన్.

క. శ్రీవత్సచిహ్న మిశ్రులఁ । గావింప నిమ్మంత్రమధికారి మునులు మీ
మాంస [illegible] । భూసురగుణ నానతి చిరకుండాల్చి యాటన్.

క. తిరిగా పరిషేచనము సం । కల యొనరిచి తీర్థమారగింపక యున్నం
గలయభిమతంబడిగి కొ । వెలదిగము ముద్ర దెచ్చి వెసొసగుటయున్.

గీ. వార్షమందుచుఁ గూరేశుఁ డారగించి । దీని ముద్రలు లక్ష్మణయోగికీయ
రంగరాజకైంకర్య సామ్రాజ్య మేలు । చుండె నుదతరకీర్తి ధీయుతులు వొగడ.

శా. రంగేశార్చకు లయ్యతీంద్ర కృతమర్యాదల్ సమర్చావిధుల్
శృంగారంబులు సేయ వేసరి తెనం జేలాదికంబుల్ హరిం
చం గాలం బెడలేక ఖేదిల వరాజత్రేజ రామానుజుం
ద్రుంగం జేయఁగ వారిలో నొకమహాదుర్మార్గుఁ డుద్యుక్తుఁడై.

చ. పరమదరిద్రుఁ డీనునొక వైష్ణవు సేకత మొప్పఁ జేరి లో
నరయక హేమనిష్కవసనాదుల మిక్కిలి తృప్తుఁజేసి నీ
వరనిమనంబులో దృఢవిషాన్నము భిక్ష యొసంగి యియ్యతీ
శ్వరు సమయింపు మన్న దినచర్యకు నప్పని కొప్పి యాతఁడున్.

ఉ. భార్యకుఁ జెప్ప నప్పడఁతి భర్తకు మాఱనలేక లక్ష్మణా
చార్యున కట్లు భిక్షయిడ చక్కఁగ మ్రొక్కి పదంబు గీటినం
గార్య మెఱింగి యొక్క శవకంబున కక్కడఁ బెట్టి దానిచా
వాస్యఁడు చూచి యన్న మది యాదిగ మాని క్షుధానమాప్తికిన్.

ఉ. సీరము మాఁదుకోసకులు నిత్యముఁ ద్రావుచు నున్నఁ దత్సమా
చార మెఱింగి పూర్ణుఁడు వెసం జనుదే నట దక్షిణస్థకా
వేరిపథంబునం గురుని వేగ యెదుర్కొని యుష్ణనందు గ్రీ
ష్మారుణి తాలితప్తసికతావనిఁ జాగిలి మ్రొక్కనత్తఱిన్.

వ. అగ్గోష్ఠిపూర్ణుండు.

ఉ. డాయక తెమ్ము తెమ్మనకొడంబడి కన్గొనుచుండఁ జూచి యా
త్రేయసగోత్రుఁ డొక్కగురుదేవుఁడు వైష్ణవుఁ డోయిచోటియా
యేయెడనుంచి యాగునవు నీగతిఁ జంపఁగ వచ్చి తెంతగా
ర్పేయని దాను గ్రింవఁబడి వీఁపున వర్గుఁ జేర్చియుండినన్.

చ. స్వగురు శరీరపోషణము సల్పునతండె యదార్థశిష్యుఁడ
ప్పగిది నమస్తశాస్త్రములపద్ధతిఁ శిష్యగణంబు తాల్చఁగా
లఁగ వెలబోయె శిష్యనలక్షణ లక్షణ లక్షితుండితం
డగు నగుగాక యీనొగసు టయ్యాలు శిష్యులె చోద్యమెంతయున్.

ఉ. తెమ్మని వారి సిద్ధిని దెనఁగ నెత్తుముఁ బూన్పఁ డీతఁ డె
వమ్మున శిష్యుఁ డేమనిన వీరిఁ జన్నముఁ బెట్ట విజ్ఞుఁ డై
కొమ్మని లక్ష్మణార్యునకుఁ గూరిమిఁ జెప్పి ఘనంగఁ దత్ప్రవా
రమ్మునఁ జేయుచుండె యతిరాజు నిరాకృత మార్యతేజుఁ డై.

కం. ఈకరణిఁ గొన్ని దినములు | పోకను వెలుగంది యుగశిఖం బోదిగొనఁగాఁ
జేకుఱక సమయ మరయుచు | నైకొని యొక నాఁడు రంగనాథార్చకుఁడున్.

గీ. విషముఁ గలిపి తీర్థముఁ దెచ్చి వెలుఁపు గదుర | నడకతోఁ ద్రొక్కుపడఁగ మేనవడఁకముఁ జె
మటలు దిగఁబోయ మెల్లన వచ్చి నిలువఁ | నబ్బమునఁ గని యతిపతి యార్యవినుత.

ఉ. నేఁ డిది యేల యింత కడు నివ్వెఱఁ దూలుచు నుండి రన్న న
త్రాఁ డరికన్నుఁ గోనల విముప్పుచు నశ్రులు సందుమీఱఁగా
వాఁడి తొలంగి నేఁడు విషపాతకుఁ డైతిని గావుమంచుఁ దా
వేఁడి పదంబులం బడిన నీడఁడి మాటలు పల్కి జేలకో,

గీ. విషముఁ గలుపునట్టి విష్ణుపసాదంబు | విషముఁ జెంది భక్తవేద్య నొక్క
తెమ్మ వెలపులు నిగి యిచ్చిరి కసుభోగ్య | మనుచు మూఁడుపాళ్లు నారగించె.

వ. అట్లు నిగ్రహయంబున నందలియాశ్చర్యంబునకు వర్తిష్ఠంబు నారగించి యిసుమంతయు దానిగుణంబునకుఁ బాత్రుండు గాక పూర్ణచంద్రుని భాతి ప్రకాశించుచుండు నంత.

శా. విద్వద్గ్రామణి యజ్ఞమూర్తి యనునద్విప్రుండు కాశీని విప
శ్చిద్వాసంబుల శాస్త్రసమ్మతివిపశ్చిద్గెల్చి సవ్యాకృతిన్
యుద్యద్వాసనా వస్తుసంగేలవ శిష్య శ్రేణితోఁ బుస్తకో
ద్యద్వల్లవ్యకటాళితో వచ్చె విద్యాగర్వదుర్వారితన్.

మ. చని శ్రీరంగమునన్ యతీంద్రుఁగని శాస్త్రశ్రేణి వాదించుచో
టను దా గెల్వ యతీంద్రుఁ డెంతయును గ్రంథశ్యాగిగాఁ దానయో
డినఁ దత్పాదుకులం దలన్నిలిపి యూఢిం దన్మఠస్థాయిగా
ననఘాత్రిం బణ మూని వాదమిడె నట్లష్టాదశాహావధిన్.

చ. అనుపమశాస్త్రపద్ధతి నహర్నిశ మొండొరుఁ గెల్వఁ గోరియు
త్తరి దమ్మపక్షఁ జూపుచు మదించిన సింహములట్ల పల్కుగో
ర్కను బలువావయుద్ధము దలంగక సేయఁగ యజ్ఞమూర్తి బ
లిష్ఠకుమానోక్తు లెల్లఁ ద్రుంచెం బదియేడవనాఁటి మాటలన్.

గీ. మరలి యజ్ఞమూర్తి మఠమునకరిగిన | నఖిలవేత్త లక్ష్మణార్యుఁ డప్పు
డెల్లచెలి గుణపీఠమునఁ డ వర్యాదా | వరద యనుముఁ గండకరము కలంచి.

వ. నిదురించు సమయంబున దేవరాజు ప్రత్యక్షంబుగం జెంది యయ్యద్వైతి
నీకు శిష్యుం డగు యామునరచితం బగు మాయావాదిమతఖండనం బగు గ్రంధం
బున బ్రధితంబు లగు యుక్తుల నతని జయింపుమని యానతిచ్చి తిరోహితుం డైన
రామానుజుండు వాదివారియుని మేల్కాంచి యబ్బురం బంది నిత్యకృత్యంబులు దీర్చి
సశిష్యుండై వాదస్థానంబుం బ్రవేశించిన.

ఉ. ధీరత యజ్ఞమూర్తి చనుదెంచి యతీంద్రుని దివ్యసుప్రభా
కారము దుర్నిరీక్ష్యమయి గ్రాలుట కచ్చెరువొంది మాయిదౌ
పోవుట దక్కి నిక్క మగుబుద్ధి నమస్కృతిఁ జేసి తద్దయుం
గోరుచు నున్నఁ జూచి యతికుంజరుఁ డావరి మెప్ప నవ్వుచున్.

ఉ. వాదము దక్కి నిట్లు తగవా యన నీకును శేషమూర్తికిన్
ఖేదములేక యుండుట నఖేదకుయుక్తులఁ బోరఁ జాల న
న్నాదరదృష్టిఁ జూడు మని యాతఁడు వేఁడుట కొప్పి పెండియున్
వాదసమాప్తి కిట్లనుచుఁ బల్కె యతిప్రభుఁడున్ సుయుక్తిగాన్.

వ. పండితోత్తమా వినుము. సగుణశ్రుతుల విద్యాతిరోహిత బ్రహ్మపరంబు లగుట బ్రహ్మ నిర్గుణంబనిన నిర్గుణశ్రుతి విరోధంబు లేదను మీమత సిద్ధాంతంబు యుక్తిక్షమంబుగా దెట్లన్న జ్ఞానస్వరూపి యగు పరబ్రహ్మను మిథ్యారూపం బయిన జ్ఞానంబు గప్పిన దానిని వారింప నెవ్వరికి శక్యంబు గాదు. నాశంబు లేనియవిద్య నిత్యం బగుట బ్రహ్మకు నితరం బెద్దియు లేదనిచెప్పి తెట్లు జొప్పడు నని యివి మొదలగుయుక్తిశతంబు లానతిచ్చి యట్లుగావున నద్వైతగజంబు ద్వైతి పంకంబునేమునింగి ననిన నుభయపక్షసభికులది యంగీకరించి యతీంద్రు నభివందించుటయు.

గీ. దూరముగ నేక దండముఁ బారవైచి । మ్రొక్కి కేల్మోడ్చి యయ్యజ్ఞమూర్తి జతుఁడ
నైతిననిన శిఖాదికత్యాగమునకు । నియ్యకృతి యొనర్చి యతనికి నెవరు దనర.

సీ. చక్రాంకవాదిపంచవిధసంస్కారము లొనరించి యుపవీత ముదక పాత్ర
కాపీనముఁ ద్రిదండకటిసూత్రములు శరీరావసానముదాఁక నర్థిఁదాల్పు
మని చెప్పి కరుణచే నపుడు వరదరాజమన్నాథుఁ డనియిడి మహితనామ
ధేయ ముంచుచుఁ బాదతీర్థము భుక్తశేషాన్న మర్పించిన నతని కయ్య
తీంద్రుఁ డర్పించి భట్టనాథేరితప్ర । బంధమాది దనర్పఁ జొప్పడినద్రావి
డేల్ద్రావిడగాథలు తేఁగఁ దెల్పి । తెలుగొక్కమతంబున విశదుఁ జేసె.

గీ. అంతథ త్రావ్యనగరిపూర్ణార్యుఁడు మధుర । రయమున పురిఁ దగుపూర్ణుఁ డనంతయజ్ఞ
కర్త యయ్యతిరాజు ప్రభావము విని । వచ్చి సేవించి యాశ్రయాంఘ్రి నిగుడ.

ఉ. వారికి యజ్ఞమూర్తి యతివల్లభుసంస్తుతి నొంది పంచసం
స్కారము లాచరించి చటకల్ల ధకంతని శిష్యశాఖని
స్కారఫలంబు నొసఁగె యతి చంద్రుఁడు వారికి సంఘటించె నా
విరలు నస్తుసం దలప మేలగు నందు వచించె నమ్రతన్.

ఉ. ఇటు లత్యద్భుతవైభవుండు యతిలోకేంద్రుండు కాంచిపురం
బటలోఁ గొందఱు వైష్ణవుల్ తెరువునన్ మన్నాథు సంవాస మె
చ్చుట యందుం బుడివారిఁ దా మడిగి యొంచెన్ వారు మన్నాథు లి
చ్చుటఁ జెంపారెవ లిద్ద రంచెవరనంజాలిన్ వెఱం దూలుచున్.

క. రామానుజాభిధానుఁ డౌ మన్నాథుఁ డని తెలియ నడిగి తెలిసి యా
రామానుజుఁ గని శిష్యశ్రీ మెఱసిరి విదితహితవి శిష్యరణు లై.

సీ. అది యంతయును విని యజ్ఞమూర్తియుఁ జాల శోకించి చని గురుఁ జూచి సన్ను
తిం యుంచుట మేర మీఱి మన్నాథు లిద్ద రనుచు జనులు బల్కిరి దివాకు
దురతి శయాదివిశ్వైకం బటు గాన కింకర వృత్తి నీకెలన నుండు
నవి యొనఁ బరిచి తిదాజ్ఞ నచ్చట దాశ్యపరుఁ డయి యుండుచు బరమభక్తి
గురుఁడె సకలము దేహులకు నని ద్రవిడ సూక్తిచే రచియించె గురూత్తమాజ్ఞ
వాయొడం జ్ఞానసార ప్రమేయసారనామకగ్రంథయుగళి మంచిఱు మతిఁ ప.

తే. తదనంతరంబు.

మ. యతిచంద్రుం డొకనాఁడు ద్రావిడవచో వ్యాఖ్యల్ స్వశిష్యాళి కు
త్కృతమూర్తుల్ వివరించు నప్పు డొకగాథల్ వెంకటే శున్ను వుల్
మృతిపర్యంతముఁ గొల్వఁగా వలయుఁ బామ్మా యంచు నర్థంబు వి
స్తృత మైనం గని యగ్గురుం డిటువచించెన్ వైష్ణవశ్రేణితోన్.

క. మీలో వెంకటభూధర | పాలున కనుదినము తులసివనిఁ గూర్చి త
త్మాలిక లొసఁగెడిపనికిం | జాలినవా రెవరో నాకునయ్యనఁ జెప్పుఁడా.

చ. అన వినిరేది వైష్ణవుఁ డనంతసమాఖ్యుఁ డొకండు లేచ యి
ప్పని కొనరింతు నంచు యతివల్లభువానతి వెంకటాద్రికిం
జని సుమవృక్షముల్ తలఁచి సయ్యన వచ్చిలఁ జేసి ప్రత్యహం
బును దమి వెంకటేశునకుఁ బొందుగ నిచ్చుచు నుండె మాలికల్.

క. అది యంతయు విని చని చూ | చెద నని రంగపతి కొలుఁగఁ జెప్పి తదాజ్ఞన్
ముదముగఁ బ్రయాణమై చనె | సదయుఁడు యతివరు శిష్యసంఘము గొలువన్.

క. మఱి చని మార్గంబునందు.

మ. మహితక్షేత్రముల న్ప్రియంబలరఁ బ్రేమన్ గ్రొక్కి పాథేయ మి
త్యహితల్పస్మృతి యంచు నేగి బహుదివ్యక్షేత్రముల్ ద్రోవఁ గాం
చి శారీయుంచు నమస్కరింపుచు వడిన్ శ్రీదేహళీపట్టణ
స్థు హృతార్తాఘుఁ ద్రివిక్రముం గని కడున్ స్తోత్రంబు గావింపుచున్.

గీ. అచటు గదలుచు నష్టసహస్ర మనుపు | రంబుదాపల మార్గవిక్రాంతి గాయు
వొక్క పువ్వుఁ బోఁట విడిసి యయ్యూరి వైష్ణ | వులను గని వారి చే నెల్లఁ దెలియనడిగి.

క. వరదుఁడు యజ్ఞేశుఁడు నను | నిరువురు గలరా పురిని యతీంద్రుని శిష్యుల్
వరదుఁడు మిక్కిలి పేదయుఁ | దఱచుగ యజ్ఞేశుఁ డధికధని కుండ గుటన్.

క. యజ్ఞేశుకడకు నిరువురు | ప్రాజ్ఞులు దెలుపంగఁ దమకు భాగమనము గు
ర్వాజ్ఞఁ జని స్వాగతిమడగ | కజ్ఞత వర్ఘ్యంబుఁ బాద్య మర్పింపమికిన్.

చ. అన విని యింగి సంయమికులాగ్రణిఁ జేరుచుఁ గార్యహాని వి
చ్చేసి వరితిఁ దెల్ప నటఁ జేరఁగనొల్లక యూరువల్లెలం
గ్రాసము బిచ్చ బిచ్చమెత్తు వరదార్యు గృహాంగణమంది ద్వారముల్
మూసి గడెంబిగించి సతిలోపల యుండుటఁ జెంగి పిల్వఁగన్.

ఉ. లేమి వివస్త్రయై వెడలలేకయు ముప్పిరిగొన్న సిగ్గునన్
లోమొఱఁగం గుమారి చెవిలో సారఁ దత్క్వర మొగ్గి ఱట్టినే
నేమని బల్కుదాన గురునెట్లు చూతును నగ్నయైనచో
భామకుఁ బూషితోఁ దగదు భాషణమందురు ప్రాజ్ఞలెంతయున్.

గీ. మాఱుబలుకకున్న మాయింట నిల్వఁ | డయుగు నెచటికేని యని తలంచి
స్వకరతాళసంజ్ఞ సలుప వేగ్రహియించి | యింగితజ్ఞుఁడు యతిపుంగవుండు.

ఉ. మోపముఁ జెంది దిగ్గ నదుమున్ బిగియించిన కాటి విప్పి పై
మీఁదుగ లోనికు న్విసరివేసిన నయ్యది తాల్చి ప్రోయఁజే
గాదులు ద్వారముం దెఱచి గ్రక్కున శ్రీగురుమ్రొక్కి యర్ఘ్యపా
ద్యాదుల నర్చ జేసి విబుధాశ్రితులం గ్రమమొప్పఁ గొల్చియున్.

వ. గారవించి యందఱికి నాతిథ్యమొసంగి తనలో నిట్లని వితర్కించు.

శా. పూర్వం బేమితపం బొనర్చితిమొ యీపుణ్యాత్ముఁ డీనేఁడు మా
సర్వాఘంబులు బాపవచ్చెఁ దివసీసంబున్ ధనం బేడదే
గుర్వర్థంబయి కాయమిత్తగృహసద్గోధాన్యముల్ దాల్చు వి
ద్గర్వప్రక్రియ నేమమండదఁడె నిక్కంబైన శిష్యుం డహా.

గీ. గావున నెట్టిదైనను గాంచి విందు । సేయవలె నన్న కలిమిని సేయలేని
శక్యతోఁ బాలవృత్తినైఁ బడసి నిత్య । భావిత తదీయారాధనాగములు.

గీ. పాపమైనను బుణ్యమైన పరిఢవిల్లు । నర్థశాస్త్రము పాలించు నట్టి యత్నము.
పాపమును పుణ్యమైనను బరిఢవిల్లు । నర్థశాస్త్రమునూహించి యుంతేఁ గాన;

క. యాచన కేగిన పతి రాఁ । జూచిన నస్తమును మగుడు జూడఁగ నేలా
యాచార్య రూపహారికి । శుద్ధిచేసిన సర్వ సాహాయ్య కాత్మజనై.

చ. వెస ననుఁ గాంచి పంచశరువేపనఁ దూలుచు సౌమ్యఁ జూపుచుం
విసువుపాపాత్మక క్రియకు వేఁడియు వేఁడెదు వైశ్యుఁ జేరి మాం
పసహితమూర్తిశక్తి మలసంతత పూరిత దేహ మిద్ది సా
హసమున నవ్విద్రవ్యముల నంపిన నంచును నిశ్చయాత్మయై.

సీ. సింధువందుతు బాలు వెల్వొము జగితోడఁ గమ్మ చంద్రమండలంబు తే
సాగుపాలు చిలికన్న గిడఁ గాటుకతోడఁ దళతళ దంత ముక్తములతోడ
గలుగల్లుమను గాజుకంకణంబులతోడ రమణీయ ముక్తాహారములతోడ
జిరాడుజిలుగైన చెంగావివలుతోడ రాయంచనడయు యారంబుతోడ.
ముద్దుమోమున లేఁనవ్వు మొలకతోడఁ । జల్లచూపులఁ గుబేరాననంబుతోడ
వైశ్యసుతునింటి కేగి గుర్వరుఁడు వచ్చె । నాతిథేయము సలిపిన నగుమగోర్కి.

చ. అన యువనాతుండు వినయమ్మున వేఁడిన మూఁగ చందమం
జనుఁ గనుగొనఁగ సేయఁ గనఁజాలదు భూపలనింటికంపి వం
గొన కిపు దివ్యధంబునను గోరిక వచ్చెను మధ్యహాంతరం
బునకు గురుండ కారణము బోయిఁక బంపెద నంచు సెందుమక్.

ఉ. బియ్యముఁ బప్పు నుప్పు వరిపిండియు శర్కర కూరగాయలున్
నెయ్యియుఁ జింతపండు నవనీతము క్షారము పాలు పెరుగులుం
దియ్యనిపండ్లు పాత్రములుఁ దేనియ యాది సమస్తవస్తువుల్
సయ్యన నా మెలోఁ బనుప సంయమిసన్నిధిఁ జేర్చిచేచినన్.

గీ. స్నానమాచరించి తలిపాసిన రొమనప్పు । తడసిజేల యనుచు నొడివి శివప
నచ్యుతార్చ నాద్యనంతిరంబునఁ బరి । మారఁగి నియమించి యారగించె.

ఉ. అంత యతీశుఁ డార్తికుల కర్థము లానతియిచ్చు వేళ గ్రా
మాంతర యంఘవృత్తియయి యావరదార్యుఁడు నిల్చి సేకరో
కాంతరో విందు లెట్టుటయుఁ గ్రచ్చుఁ చెల్వని పూన్పగుచ్చిన
ట్లంతయు వాలకించి సుమహోత్సవ వాలిక యయ్యె మేలనా.

క. పరగురుభక్తిని తింతు । సురక్షితము దోష భయము సుంత లేకుమా
సురలు గొని యాడుముని సా । పరజీవన పరమూ గాక భార్యాదితల్లీ.

వ. అని స్వభార్య సమ్మానించి సంయమిరాజ్యోపరపరం భక్తిపూర్వకంబుగా స్తుతి
మిగ్ల బహుభంగుల స్తుతించి తదీయ శ్రీపాద తీర్థంబు సేవించి భగవద్భాగ
వతాచార్య భుక్తావశిష్టంబగు ప్రసాదంబు నారగించి భార్యాసమేతుం
డయి సుఖంబుండె నంత.

చ. యతిపతి శ్రీపదోదకము నర్థులసీకళికా ప్రసాదముల్
పతి గొని యేగి కేశి ప్రసాదములిచ్చిన వైశ్యుఁ డవ్విధ
స్మృతి భుజియించి జ్ఞానియయి పాపములంబసి తల్లి ఘోరదు
ర్మతి మపనాహుయుండ ధనమాంద్యము నన్నిటఁ బచేసెఁ గావున.

ఉ. తల్లివిశేష తంత్రిపరప్రభుఁ డేతనయుండ వీరు మా
తల్లక్షమించి వీరగురుపదద్వయసేవకుఁ జేయుమంచు గొల్
గొల్లని యేడ్వ నవ్వెలఁది గొబ్బునఁ దోఁగ్రనిపోయి శిష్యగా
నొల్ల నొసంగెఁ యతిగురుమూర్తియుఁ డట్ల యనుగ్రహింపుడున్.

క. దివసములు చన్నఁ గార్పా । సవనసిరి సదాగృహమున సలిపెను శ్రీభా
గవత తదీయారాధన । లు వినుచు యక్షేశుఁ దర్పులు సలుపుసలపున్.

చ. మనమున నాలుగొల్ప యతివర్యుని యాగమనంబు శిష్యచే
విని వినవచ్చు లుంటి నవినేకమునం గురుపూజలేని యీ
ధనము దేహమేల నిఁకఁ దప్పక పూజ యొనర్తు నంచు వేఁ
జని యనుతాపమంది యతిచంద్రు పదంబుల వ్రాలి వేఁడినన్.

గీ. తొలిఁదరసాంగ్ర మొనరుచుతులుపచెప్పు ను । మములఁ జేకొనఁదగ దెంతమాత్యనకన
సాపరాధ చేతను నీవి సదయఁ బ్రోవ । వేయటంచు నప్రశలునించి వేడుటయును.

గీ. పంచసంస్కారముల నలవడదు వైష్ణ । వత్వ పరిపూర్తి భాగవతాగ్ర్యసంబు
నర్థపంచకమును తదీయానువర్త । నంబు నాచార్యవరు నధీనతయు లేక.

క. శ్రీవైష్ణ వాతిథిం గను । వో వైకుంఠునిగ దలఁచి స్తుతి నర్ఘ్యాదుల్
గావించి యన్నమున సం । భావించి తమలము చందనము కుసుములతోన్.

క. గొలువవలె నహాజభక్తిని । లలిఁ బూర్వోక్త ప్రపన్నలక్షణములునీ
విలువెల్లపెనకఁ గానవు । కలదంభములోడ భ్యాతిఁ గనవచ్చితివే.

వ. అనిపుడు లజ్జితుండయి మానునవిన్నదనంబుదోఁపఁ బదంబులు పట్టి భవదీయాగ
మనంబు [illegible] యుపన్యాసనంబు వలన [illegible] శరీరంబు వాలిచితిఁ గాని యయ్యం

ముగఁ గాదని బహువిధంబులఁ బ్రార్థించి సకలశిష్య సహితుండవగు నిష్ఠురింప
వివిధవస్తుసముదాయంబులు దెచ్చి గృహంబునం దునిచి యిట్లు తెలిపితిఁ గాన
నన్ననుగ్రహింపవేఁడు పదంబు వీడకున్న శ్రీమహాభాగవతుల సకలోపచారంబుల
నర్పించుచుండుమని హితంబొసర్చి యజ్ఞేశు వీడుకొల్పి.

ఉ. వేంకొలంది వైష్ణవులు వేడుకతోఁ జనుదేరఁ గంచి క
ద్వేలమువంబునం జని మతింపుచు శ్రీకమలేశపుత్రు, శ్రీ
లాలసమాన సత్వరదరాజును గన్గొని మ్రొక్కి దివ్యవా
చాలత వేఁడి యేగి దివసత్రయ మచ్చటఁ బుచ్చి సత్వరన్.

చ. చని వృషశైలదక్షిణాశం గిరి యొక్కెడ్త్రోవఁ జూడఁదే
లిన కపిలాఖ్యతీర్థమున జెం దశకారి సుతాది మాయలం
దనరుట మారితీర్థ మను నామమునం దగె నందుఁ గ్రుంకి య
మ్మునులకు మ్రొక్కి కొన్నిదినముల్ దమి నచ్చట నుండ నర్తిలెన్.

చ. యతిపతి భావ మారసి యనంతుఁడు లోనగు వేంకటాచల
స్థితబహు వైష్ణవుల్ గలసి చెంతికి వచ్చి నమస్కరించి శ్రీ
పతి యగు వేంకటేశ్వరుని వైభవ మిస్తర వృద్ధిఁ బొందఁ బ
ర్వత మిపు డెక్కి మంగళము వర్ధిలఁ జేయు మటంచు వేఁడినన్.

క. ఇన్నగ మెక్కక యిచ్చట । మున్నె సరోయోగిముఖులు మ్రొక్కి పవిత్ర
త్సన్నుతపథాను వర్తనఁ । దన్నె రాజని గురుండు దగఁ జెప్పటయున్.

ఉ. వారపు డంద ఱొక్కటయి వైష్ణవు లెవ్వరు వేంకటాద్రిపై
కారయ నొక్కరైన చనరంచు పృథాధ్యవసాయ మాత్మనిం
డారఁగ నున్న వస్తుఁడనంతముఖార్యులఁ బ్రీతిసేఁత స
త్పూరుష కృత్య మంచుఁ దలపోసి గడంగి గిరీంద్ర మెక్కఁగన్.

ఉ. స్నానమొనర్చి దానవశన వ్రతుఁడై యతిచంద్రుఁ డాద్యసో
పానము మ్రొక్కి బహువైష్ణవసంఘ మనంతముఖ్యులుం
దో నరుదేర నేగి నమ్ముదోవ నడుం దనకై ప్రసాదతీ
ర్థానతదేహుఁడై యొదురు నాప్యుని మాతులుఁ గాంచి మ్రొక్కుచున్.

గీ. పిన్నవానిఁ జేరఁ బెట్టి పంపక నివి । మీరు తెచ్చు టర్హమే యటన్న
వేంకటాద్రి శేఁదువెదకినఁ జిన్న నా । కన్న నమదు మామ విన్నవించె.

క. [illegible] పరమాత్మ । ర్యమ్మునఁ దీర్ఘముఁ బ్రసాద మర్థవిధమున్
[illegible] గొని యతిపతి [illegible] । ప్రేమ్మునఁ దమభంగి వనిగి గౌరవమొప్పన్.

[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] పరివార [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] క్రొ. [illegible] ముద్ర ధారణము [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] విమాన గోపుర విశేషముల కద్భుతపడి క్రమ మెలర్ప
వరిష్ఠి రామానుజాఖ్య నవంత [illegible] । తం బయిన దివ్య బృందావనంబుఁ [illegible]
[illegible]వట మృగ పక్షి తరుజానరాదిజీవ । సముదయము నిత్యమూరివర్గ మని దలఁచి.
[illegible] [illegible]రామదేవునకుఁ బ్రణమిల్లి కులశేఖరరచిత సోపాన ప్రముఖమ్ము లతిక్రమించి
బలి[illegible] నమస్కరింపుచు యామునం బను పేరం దగు పుష్పమంటపంబునకుఁ
గృతవందనుండై ధనన్తం క్రమణశుద్ధ ద్వాదశియందు సమస్త తీర్థంబు [illegible]
[illegible]కమించు నట్టి స్వామి పుష్కరిణి తీర్థస్వీకారంబు సేసి విష్వక్సేనాదులకుఁ
బ్ర[illegible]ంబు [illegible] మణిమంటపంబునకు గ్రొక్కి లోపలి [illegible] [illegible]
యుంబున మూర్తి దివ్య ప్రశాంతాస్వరం దగు వెంకటేశ్వరుం గాంచి యానందాశ్రువం
బులు నేత్రము[illegible]లు నడుమఁ దగ తెలుంగున నమస్కారాదికం బొనర్చి [illegible]
బున నిలిచి [illegible] [illegible].

[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]కోటములం [illegible] శైలపూర్ణ [illegible]
వరిఁ ద్రిదశాంబులం ద[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] చతురష్ట గాధలు విశిష్ట[illegible] [illegible] రమా
పతికడ నుండె వగ్గుఁడు వైష్ణవ[illegible] తెల్లఁ [illegible]

[illegible]. అంత ధ్వంశదీప్త లడర వేంకటభర్త । [illegible] [illegible] యనను సీమ
[illegible] [illegible] విభూతిద్వయాధిప । [illegible] [illegible] [illegible] వమ్ము మనిన.

[illegible]. [illegible] నంవ [illegible] విష్ణుఁ గన్గొన [illegible] మో
దమ్మున లక్ష్మణార్యుఁడు యథావిధి మ్రొక్కి యనుజ్ఞఁ గాంచి శై
ల [illegible] డగ్గతి పురంబున నొప్పెడి శైలపూర్ణు గే
హమ్మున భిక్ష సేయుచు దయ [illegible] [illegible] యటన్.

[illegible]. [illegible] యనవరతం బాచార్య కైంకర్య [illegible] దగు [illegible] [illegible] [illegible]
పించి శ్రీ శైలపూర్ణుస్వామి రామాయణార్థంబు దెలియుచు [illegible] సంవత్సరం
బుండె నప్పుడు.

[illegible]. గోవిందుఁ డొకనాఁడు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] మునిశ్రే [illegible]

[illegible]

క. అది [illegible] గని [illegible] । [illegible] మునిరయము [illegible]
టం [illegible] । [illegible] గురుడు [illegible]

మ. [illegible] వేంకటపెల్లి [illegible] రామాయణం
[illegible] మధ్య [illegible] మేనల్లుం [illegible]
[illegible] శైలస్వామి [illegible] రంగం [illegible]
[illegible] కుదురు [illegible] దండ [illegible]

చ. [illegible] ఘన [illegible] గాంచి [illegible]
[illegible] విలయం [illegible] కనాని ప్రాణి వేసవిం
[illegible] నగరులు [illegible]
[illegible] శ్రీరాం [illegible] చేయుము [illegible]

క. [illegible] । [illegible]
[illegible] శైల [illegible] । సేవక [illegible]

గీ. [illegible] । [illegible] గురుండు
[illegible] । వేయ [illegible]

క. [illegible] । వేగము [illegible]
శ్రీ [illegible] । కావిధ [illegible]

మ. విని [illegible] వేగం గురు [illegible]
[illegible]
[illegible] శ్రీరంగ [illegible]
[illegible] రంగపతికిం [illegible]

చ. [illegible]
[illegible] వేంకట ధరాధర వాసున్ శ్రీనివాసు [illegible]
[illegible] కవి [illegible] యటంచు రం
గ [illegible]
[illegible] రంగపతి [illegible]
[illegible]

[illegible] వా [illegible] మతి [illegible]
ద్యుతిమతి పుత్రు [illegible] బుధుల్ [illegible]
[illegible] యుం [illegible] ముచ్చట [illegible]
[illegible] మని యా ద్యుతి [illegible] చెప్పుటయుఁ [illegible]

౨. గో. దూ. [illegible]

౩. ఎనుబదివాగ్దాలకు [illegible] మించి [illegible]
[illegible] జెప్పుము [illegible]
[illegible] బుగ [illegible]
[illegible] నేను [illegible]

౪. [illegible] | [illegible] యుం [illegible]
[illegible]

౫. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]

౬. అప్పుడు [illegible]

౭. ద్యుతిమతి [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]

౮. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

౯. గోవిందా [illegible] | [illegible]
వేనేగ వరిగి [illegible] | [illegible] యును దాను [illegible]

౧౦. [illegible] సేరు | నప్పు పది యెల్ల ద్యుతిమతి [illegible]
[illegible] యేమనిన [illegible] | [illegible] గోవిందుఁడిటు [illegible]

౧౧. [illegible]
[illegible] మల [illegible] భార్య [illegible]
[illegible] యుండు [illegible] తాను [illegible]
[illegible]

౧౨. [illegible]
[illegible]

ఁగఁగఁ జేగ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

౮. ఆనఁ దడిబట్టలతోడను [illegible] [illegible] గృహస్థధర్మ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] పాపకా
రణ మునిన్ మహాత్మ విను లాభము లేని ప్రయోజనంబు నే
యు నగునె [illegible] జేగ యతియాత్రయ మిత్యుని వేఁడె నాగఁడున్.

౯. మాటిమాటికి స్త్రీమందిరంబుల ప్రొద్దుపోవు [illegible] వైరాగ్యగుణము [illegible]
[illegible] యతిం[illegible] [illegible] [illegible] నరిని నప్పుడు [illegible] [illegible]
[illegible] మన్నాథుఁ [illegible] శ్రీ[illegible] [illegible] బదములం [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] గాంచి [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

౧౦. [illegible] యతిసుకృత । [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
సేవించుచుండె నిర్మల । భావంబున [illegible] పదపద్మంబున్.

౧౧. తదనంతరంబ:

౧౨. ధీయుతుఁడైన యామునమునిప్రభుసన్నిధి [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] నిర్వహించవో
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

౧౩. [illegible] శాస్త్రనాదముల [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

౧౪. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] । [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] । [illegible] [illegible] [illegible].

౧౫. [illegible] [illegible] । [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] । [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

౧౬. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]?

వారని రాత్రిఁ గంటి నదియంతయు వ్రాయుచు నుండె నంతయు నిం
పారఁగఁ బెక్కుశిష్యులుగాని యుగ్గడుఁ డింటికి వచ్చి వ్యాప్తుఁడై.

సీ. దాశరథ్యాది శాస్త్రజ్ఞులఁ గని యిట్టు లనె దత్సమని వెంట వైష్ణవకులతి
లకులు జేసి రపార్థములేను వాస్తవమైన యర్థముఁ దగ రచింతు
నని వారి యనుమతిఁ గొని కూరపతి లేఖకునిగా నమర్చి నీమనసు రాని
వాక్య మెల్లను వ్రాయ వలదని నియమించి గ్రంథము సూత్రముల రచనసేయ,
తతని "విష్ణుశేష తారహితజ్ఞాతృ । తోపపాదక" మనియుక్తి యతివ
రుండు చెప్ప వ్రాయకుండెఁ గూరేశుండు । వెండి చెప్పి చెప్పి విసికి గురుఁడు.

ఉ. చెప్పినవాక్య మెల్ల నటసేయక వ్రాయవ భాష్య మిఁక నే
నొప్ప రచింపరాదె యని యొప్పక కోపముఁ జెంద వారలుం
దప్పక చూచుచుండె యతినాథుఁడు వెండి దదర్థ మాత్మలో
నప్పుడు మాటి మాటికిని యారసి తానను తాప మొందుచున్.

గీ. తనర "విష్ణుశేషతా సహితజ్ఞాతృ । తోప పాదక" మను సూక్తిఁ జెప్ప
వ్రాసె శిష్యుఁ డిట్లు వసుస శ్రీభాష్యము । రచనచేసె యతిలలాముఁడపుడు.

ఉ. యామునయోగిచంద్ర హృదయాదిమకాంక్షిత భాష్య మిట్లు వా
నామహిత ప్రమాణ ఘటనాపటు వాక్పటచే రచించె ని
ష్కామి యభేదవాదు లిడ ముఖ్య మటంచు భజింప దుర్మత
స్తోమమతుల్ నశింప విబుధుల్ గడువేడ్క నుతింప వ్యాప్తుఁడై.

వ. ఇవ్విధంబున శ్రీ భాష్యంబును, వేదాంతదీపంబును, వేదాంతసారంబును, వేదా
ర్థ సంగ్రహంబును, గీతాభాష్యంబును రామానుజుండు రచియించి శిష్యులచేతం బఠి
యింపం జేయుచుండె నంత.

గీ. సకలదిగ్విజయార్థమై చనుట కెలమి । వైష్ణవులు వేడఁ గైకొని భక్తిరంగ
దణుతుకావతిఁ జోళమండలము పొచ్చి । యచటికవులను గెలిచి వేదాంతసరణి.

మ. చని యచ్చోటను పాండ్యమండలమునన్ సద్దివ్య దేశంబు లె
ల్లను సేవించి సమస్తపండితుల శాస్త్రప్రౌఢ వాక్సర్వధో
రణి నిర్జించినఁ గొంద శిష్యులయి వారల్ తోడ రాఁగాని యిం
పున శ్రీమత్కురికాపురిస్థ శఠకోపుం జూచి సంప్రాప్తుఁడై.

వ. శఠారిప్రతి పాదకంబును దివ్యప్రబంధంబు నగు గాథాదశకంబు పఠియించి యా
శ్చాదరంబున నమ్మాళ్వా రాభరణంబు [illegible] తీర్థంబును ప్రసాదంబు
నమాలికయుఁ గైకొని యిట్లని వినుతించె.

చ. అనుపమ వేదశాస్త్రవ్యాఖ్యానమయాగమవాద విభేదనుం డతి
ఘను గురికాపురీశు శుభమూర్తిని గారవమొప్ప వాఙ్మా
ఢి నవ పరిత్యజాలిడు వశేషపదస్థ శతార్థిశాస్త్రవా
ర్థాణ రచితాంబరారు మకుళాభరణున్ శరణంబు వేండెదన్.

సీ. అనికోనియాడి యఘ్నునఁ డనుజ్ఞాతుఁ డైచనిరంగపురంబు నకలశిష్య-
లోగి రాఁగఁ జేరి మహోత్తుంగ విగ్రహు పూర్ణాభ్యవిష్ణు నపూర్వభక్తి
సేవించుతతి యతిశేఖరుఁ బన్నెండువేల వేదాంతు లభిజ్ఞులైన
డెబ్బదినాలుగు దివ్యపీఠస్థులు విష్ణుభక్తులు పెక్కువేలు గొలువఁ
దేజరిల్లెడి యమ్మహాదేశికుఁ గని । నే నవతరించి యేమియు నిర్వహించ
లేనిపని యేయుపాయ మెఱింగి నీవు । చేసి తని ప్రశ్న మొనరించె శ్రీవరుండు.

ఉ. అడిగెడురీతి మీరడుగ నప్పనిఁ జెప్పెద నంచు లక్ష్మణా
ర్యుఁడు పలుక న్నిజంబని సరోరుహనాభుఁడు శిష్యుడై ఖరిం
బుడమి వసింపఁ బూర్ణగురుపాలకెక్కె యతీశుఁడు పీఠమెక్కె య
ప్పుడు మనురాజ మప్పనికి మూలము సుమ్మని విన్నవించినన్.

చ. పరమకృపన్ యతిప్రభుని బ్రహ్మరథస్థుని జేసి త్రిప్పి స
త్వరఁ గొనియాడెఁ బూర్ణుఁడట పల్లభ నాయపరాధముల్ సహిం
చి రహి ననుజ్ఞ యిమ్మని వశిష్టమతి న్నుతియించి శిష్యులా
దరమునఁ గొల్వరా గురుఁడు తాఁ జనెఁ గేరళదేశభూమికిన్.

క. ద్వారములు మూఁటఁ గడు శ్వం । గారంబునఁ జూడఁ దగిన ఘనవైష్ణవమం
దారు హరిఁ బద్మనాభును । దారగతిం జూచి మ్రొక్కి తగఁ బొగడి యటన్.

గీ. అచటి దుర్మతవాదులు వరసి యరసి । శాస్త్రసద్వాక్య ధోరణి సరవి గెలిచి
గెలిచి మఱియును దక్షిణలలితదివ్య । దేశముల నెల్ల సేవించి ధీరవృత్తి.

క. తెలుపునఁ గడుపడమటి సా । గర మధ్యం బైన యతిశిఖామణి వడిను
త్తర దిఙ్మార్గము పట్టుచు । నరిగెఁ బుడమినిండి శిష్యు లరుదేరఁ దమిన్.

వ. ద్వారవతీ పురంబును, మధురను ప్రయాగనగరియు, సాలగ్రామంబును, నయోధ్యను, బదరికాశ్రమంబును, నైమిశారణ్యంబును, బృందావనంబును, సముచితప్రకారంబున వీక్షించుచుఁ జని భట్టమంటపంబుఁ జూచి శారదాపీఠంబుఁ జేరె.

సీ. శారద శాసనసంభ్రమమ్మై తల్పుఁ దీసి యతీశ వ్యాస మహాడి
శ్రుతి కర్థ మెట్లు నిరూపించు ననవుడుఁ గప్యాస జల మది కరము బిల్వ
కరన మార్తాండుఁడు కమియగు నలిని చే వికసితమగుట భావింప నావ

మఱ్ఱికపాట్యనదీప్య త్పుండరీక లోచనయుంగ మిది యర్థసంప్రదాయ
మనుచు యతిపతి పలుక వ్యాసార్యదృష్ట | రచిత భాష్యము భక్తిం దలంధరించి
కలుకల సాచి పట్టి యగ్గించి భాష్య | కారుండని పేరు పెట్టె వాగ్వనితప్రీతి.

వ. హయగ్రీవ విగ్రహం బొక్కటి యర్పించె నప్పుడు లక్ష్మణమునీంద్రుండు.

క. శారదలో ప్రత్యర్థవి | చారణ నిదె యడిగి తెమిశంక నమడు వి
స్ఫారాదర తుదురవచ | నారూఢప్రౌఢిం బల్కె నమ్ముద్దియయున్.

శా. మున్నద్వైతమత ప్రవర్తకుండు సమ్యగ్జాత్ముం డౌశంకరుం,
డన్నాసిగ్గరి మర్కటాసనసముద్య త్పుండరీకాక్షులం
చున్నాలో వివరించె నప్పలుప కెమ్మొంచితిన్ బుద్ధిసం
పన్నున్నిన్నని వాస్తవార్థ మిటు సంభాషింప హర్షించితిన్.

వ. అనిన శారదాశోక హాశనుం డనిపేరుంగాంచె ననంతరంబ.

చ. అచటి సమస్తపండితు లనల్పపుంగోపము లొప్ప వచ్చి వా
గ్రచనల శాస్త్రవాదముల గట్టిప్రసంగముం జేసి యోడి యో
డి చనుటం దద్ధరాపతియు దివ్య ననంతుం డటంచు బుద్ధి నెం
చుమ దమి శిష్యుం డయ్యెనవి చూచి సహింపక విప్రులండఱున్.

క. అభిచారహోమ మొనరుప | నభయు యతీంద్రుని వధింప నయ్యభిచార
ప్రభవోగ్రభూత మోడుచు | రభసంబునం జని ప్రయోక్తలం బాధించెన్.

శా. వారున్మత్తులువోలె పీథులను దుర్వ్యాగ్రస్తులై యుప్పడా
హారం జేమియుం గైకొనన్ మఱచి వస్త్రాభిభావతం ద్రిమ్మరం
గారుణ్యంబున రాజు వేండ గురుం డక్ష్మాణవ్యముం బాపె నీ
ర్ష్యారోషంబులు దక్కి తద్విజులు శిష్యత్వంబుం బ్రాపింపంగన్.

గీ. రాను వెత్తితవము వడలిన ముదమొంది | సపరివారుండయి ప్రశస్తభక్తి
వచ్చురాజు పోవంబంపె మూండామడ | దూర మరిగి గురుండు గౌరవమున.

వ. తనశిష్యుం డయిన యద్దేశపతి విద్యాధంబునం బురంబున కరుగ నియమించి కాశీ
పురంబున గంగావగాహనంబు సేసి భోగిశయనుం దనుపేర నొప్పారు చక్రధరు
నకు మ్రొక్కి కాశ్మీరా శివకంచిత మండలంబు నఖిలశాస్త్రంబుల నిర్జించి వారల
నందఱ శిష్యులంగాం గైకొని శ్రీ పురుషోత్తమంబును శ్రీ జగన్నాథమున కేగు
దెంచి యచ్చటి ప్రచ్ఛన్న బౌద్ధుల నదుక్తిపాదంబున జయించి యవ్వరంబున
రామానుజుం డనుపేర మఠం బొకటి నిర్మించి యచ్చట గొన్ని దినంబులు సుఖం
బుండె.

సీ. అస్థలవైభవమంతయు శాసించి శ్రీ పాంచరాత్ర ప్రసిద్ధవైష్ణ
వాగమధర్మంబు లందేర్పఱుపఁబూన భవదీక్షితము లిటఁ బనికిరావు
మీరిటువచ్చుటే మిగులభాగ్యము మాకు సత్యంబ యని జగత్స్వామి పలుకఁ
బూని యెవ్విధినైనఁ బో దివ్యదేశంబు గావించి కదలెద గాక యనుచుఁ
గదలకున్నంత శైవారి గరుడి తన్ను | దాల్చి చనుగతి యతిచంద్రుఁ దవదుమాఁగ్రు
ఖండు వహియించి గొనిచని యరుణకాంతి | యల్లుకొను వేళ శ్రీకూర్మమందు దించె.
క. లింగమని నన్ను గొలుతురు | వెంగలులై యటుఖులి చట వీరలకిపుడీ
వింగితము దెలిపి గాసిం | ద్రుంగింపుమటంచు వేఁ దిరోహితుఁ డయ్యెన్.
గీ. అజగన్నాథుఁ డీగొనఁడాయెనంచు | శ్వేతకుండాన స్నానంబు సేసి జలము
నూర్ధ్వపుండ్రార్థమై మేన నొగి ధరించి | చందనతరుమూలంబునఁ జక్కనుండ.
ఉ. ముందొక బ్రహ్మచారి యగు ముద్దులబాలుఁడు డాసి మ్రొక్కి మీ
రెందులనుండి వచ్చి తిరు వెచ్చటికేగుదు రేల నొంటిమై
నిందులనుండి రాత్రితులు వేడ పవిత్ర త్రిదండ ముఖ్యముల్
సందడి శైవ పాశుపతసంకుల మిచ్చోటు లేమిసేతురన్.
గీ. ముద్దుపలుకులు చక్కనిమోము కనుల | చిలుకు కన్నులు కావివల్వలు పవిత్ర
వర్ణులూర్ధ్వ పుండ్రంబులు దండము సిగ | గాంచి వార్తించి సర్వసంగతులు దెలిసి.
గీ. శ్వేతమృత్తులేమి యూర్ధ్వపుండ్రములు | గొనక యుంటి వనుచు గనియె వెయున
చెంతఁ ద్రవ్వితీసి శ్రీచూర్ణముకు గుచో | వేంచోటు చూపవే ధరించె.
ఉ. పావడ వేఁడ నావకుగు సంయమి యొందుఁ ద్రిదండ హీనుఁడై
పావడఁ గూడ దన్న పరసంభు ఫలంబులు పాలు శర్కరల్
పాపఁడు దెచ్చి నిత్యము సమర్పణచేయుచునుండె నంతనా
శ్రీ పురుషోత్తమంబు యతిశిష్యులతో జగదాధి నాధుఁడున్.
శా. శ్రీ కూర్మంబున కేగి మీగురుఁడు వేఁశేరంగఁ బొండాతనిన్
మాకిందేమియుఁ జేయవద్దనిన నస్మద్ద్రోహితో
మాటేమీ పనిలేదు పొమ్మనుచుఁ గూర్మక్షేత్రముం జేరి నా
రే కాంగల్ మఱి బ్రహ్మచారి కనరాఁ డెచ్చోట్లు గాలించినన్.
సీ. వ్యాపులంబు వెంటరాఁ బని శైవులందఱి మున్న మహాత్ములు వెన్ను గూర్చి
యాదికూర్మాకృతి హరిచూపుమని తపం | బాచరించిన వారికట్లదోఁచె
నీశ్వేతశైలమై యిప్పటికైనను గనుపించుచున్నాఁడు కనుక మట్ల
మహితసాలగ్రామ మాలికాలంకృత శ్రీకూర్మమూర్తియా మాకు దైవ

మట్టు గావున శైవులరయినమీరు । వారికి నెలుపంగఁదగ దర్చ యనిన వారు
పూర్వముఖమునుండి యీతనిఁ బూజసేతు । మభిముఖశివలింగ మొక్కని హరియకాదు.

* చ. అన్నవుడు రెండుపక్షముల కత్యధికంబగు వాదముల్ సనన్
వినుమిది నిశ్చయంబు గుడివెన్కకుఁబోయి సభక్తి వేఁడ వీఁ
డుతు వెనుకైన నీతఁడు ముకుందుఁ డటంచును శైవులాడఁ గన్
గొనుఁ డిదె బిల్వమాకభిముఖుండరయునా హరి కామి లింగమే.

* క. అని యుంపతి యనుమతి గొని । శ్రవణంబడిఁ గూరనాథదాశరధులనుం
జనుదేరఁ బ్రదక్షిణముం । జని కోవెలవెనుక నిలచి జనులెల్లవినన్.

* గీ. పద్మనాభ నీవ పరతత్వమైతేని । యాదికూర్మరూప మందితేని
భక్తసాక్షఁ బ్రోవుపనిపనం తేని । శ్వేతకుండముకడఁ జెప్పితేని.

* క. వెనుదిరిగి కటాక్షింపవె । యని ప్రపదన మొదవ లక్ష్మణార్యుఁడు వేగం
బున జిఱజిఱ మని దిరిగెం । దనకభిముఖుఁ డగుచుఁ గూర్మనాథుఁడు తృటిలోన్.

* చ. వెలవెల బోయి శైవులట వింతమొగంబులు వెట్టి శేషుఁడీ
యిలనవతారమొందుట గ్రహించి శ్రుతిస్మృతి సత్ప్రమాణముల్
దలపడి వాదమాడి యన్నృతంబున గోడి యతీశులక్ష్మణా
ర్యుల శరణంబు జొచ్చిరి గురూక్తులదాటక ముఖ్యశిష్యులై.

*మ. పరివారంబును దాను గూడి నిపల్లసజ్ఞానదయాశాలి య
గ్గురుచంద్రుం డటం దదర్చకులకుం గూర్మేశపూజాక్రమం
బెఱుఁగంజెప్పి తదీయ వీక్షణుని జయేత్యుక్తిచే భూనభోం
తర మెల్లం గడు నిండఁగా నరిగె నంతన్ వేగ సింహాద్రికిన్.

* సీ. శ్రీవరాహనృసింహు సేవించి యాస్థానమంటపంబున నొక్క బ్రాహ్మణుండు
నతిరాజసుఁడు కృష్ణమార్యభక్తుని గని గానంబు సేయుమీకనుల మొగిని
హరిమూడ రామానుజాఖ్యుండు యతిమనపురమున దిగియుండెఁ బరమపదము
కలుగునో యతనికిఁ గలుగదో యడిగి మాకామాటయొకఁగింపుమనుచుఁ బలికి
శిష్యులుగొలువ గోష్ఠివసించి చనియె । నంత వాకృష్ణమార్యుండు నటరి తన్న
గేహభక్తులు వయలలో చేరటన్న । గర్వమున నినుపకరింతు । గాకయనుచు.

* ఉ. ఈణమునఁ దాశముంగాని త్రివిక్రమసన్నిధి కేయిఁ జొక్కపుం
గానము సేయు మాధురిమ గాంచి వరాహనృసింహదేవుఁ డిం
పూనఁగఁ దాళగానముల శొప్పి స్వభక్తుని కన్ను బ్రోల వి
న్నాణపు రంపు నృత్యముల నాట్యముసేయుచు నున్న యత్తఱిన్.

* క. యతిపతి మాటలు దెలిసిన । నతనికిఁ గాకాతఁడిచ్చె నందరికిని సం
  తతి మఱి మోక్షమునిరా । యతిపతి కడుదొడ్డవాఁడటంచుఁ దలంచెన్.
* చ. మఱుదినమయ్య తిర్మలుఁ డలమానవమున్నును మాఱుమాటలే
  కన్నరణి నృసింహుఁ డాడె ననఁగా నెఱిఁగించిన నేఁడు మీకును
  బరమపదంబు గల్గునో సభక్తి వరాహనృసింహదేవుచే
  నెఱిఁగియు మాకు దెల్పెఁడన నెంతయు గర్వమదంబు వాటిలన్.
* గీ. హరిని గన్నుదోయి మోల నాడింప గలమాకు । సంశయంబె మోక్షసాధనంబ
  యనినఁ గృష్ణమార్య వరె యతిచంద్రుండు । నడుగఁ దప్పు గలదె యడిగి తెలుపు.
* చ. అనుటయు సంతసించి రెయి నాహరిసన్నిధిఁ గృష్ణమార్యుఁడుం
  ఘన తరగీతవాద్యముల గానము సేసి ముకుందుఁ డెందమె
  య్యనఁ గరఁగించి మాకు, గలదో గతి యంచు ముకుందు । డూరకుం
  డినఁ గని యూరకుంటి తగునే యన నిట్లనె శ్రీముకుందుఁ డయ్యెడన్.
* ఉ. భక్తుఁడనౌదు మాకు ననుమానము తీఱదు వేదజాలముల్
  ముక్తిమదీయ మంచును ద్రిలోకములెల్లఁ జాటుచున్నవా
  ముక్తిని ధారవోసితి విభూతియుగంబును మున్నె వేఁడమ
  ద్భక్తుఁడు లక్ష్మణార్యునకు దాన సంశయమయ్యె నీమనన్.
* గీ. భక్తవశ్యుఁడఁగాక నేఁబరుఁడనౌనె । యిచ్చితి మరల నేనె యిఁకఁ బుచ్చుకొనను
  ధారవోసిన దాని చేకొనుట కెల్ల । నాతఁడయ్యెనుగు ముక్తి నాహక్కు గాదు.
* క. యతిపతి నినుఁగుమారుఁడె । గతికలదని వేదనియసగర్త కనక న
  స్థతి యిప్పుడగుట కోఁచిన । నగపడి చెప్పెదు నిప్పుడగమి నతిఁడిప్పనముస్.
* వ. వారును గృష్ణమార్యుడు వెండియు నిట్లనియె.
* సీ. సరవి వీణాగానసంగీతములమించి లీలమైఁ నృత్యకేళిసలిపించి
  కవితంబు సెప్పి బాగడి నీకడనఁ బొంచి నిన్నుఁ గన్నులఁ దోయిల శోభ జెంది
  గడపముంగిటి కల్పకంబని మదిఁ గాంచి ప్రియభక్తుఁడను పెద్దపేరు గాంచి
  శైశవంబాదిగా స్వామికైంకర్యమించి పగటిసన్యాసినై భక్తువంచి
  యవురభక్తిభావనలన్ని యడవిఁ గలసె । చదువుశాస్త్రంబులన్నియుఁ జట్టువడియె
  మాయసన్యాసినేనైతి మమునుఁ దొలిచె । నన నవాహనృసింహుండు ననియె వెండి.
* వ. నీయుబల్కు నేల నీగర్వాంధకారంబు నిన్నిఁ తెప్పట్టుజేసె పంచసంస్కారాకారక
  శ్రీతయార్థపంచక జ్ఞానుల గుప్రపన్నులకుఁ బరమపదంబు కరతలామలకంబు గాని
  యన్య భక్తులకలవడదు. బుధులనుపదిఁ జూచుము సుపర్వశుద్ధ సత్త్వాత్మ శో

ధావితుంగకీర్తులగుచు మోక్షంబునొందుదురు. భువింజరాచరరూపంబు లన ద్వి
విధంబులందుం జరవిగ్రహము యతీంద్రరూపము నచరరూపము విగ్రహాదికంబు.
అస్మత్స్వరూపుం డగురామానుజార్యాఖ్య సదాచారసంపన్న శాస్త్రజ్ఞయతీశుం
గనుగొని లేచి మ్రొక్కకయూరకుంటివి.

గీ. పాడితివటంచుఁ గడుగర్వపడితివీవు । భక్తిభావనఁ దనఁ గన్పడితి కీవు
పాడితివి గాన నృత్యము లాడితీవు । ముక్తిజ్ఞానవిస్పష్టము భక్తవర్య.

చ. సుకవితముగాననృత్యములు సూత్రప్రసంగము లెన్నముక్తిదా
యకములె యగ్రవస్తులవ నర్హముగాక భవత్కవిత్వగా
యకతతి నిత్యభోగ్యమగు నందు శపించినఁ గృష్ణమార్యుఁడున్
వికలత నీవిమానము భువింబడుఁ గోవెల కాలిపోవుతన్.

ఉ. అనినమి మాటలు శాపమిడి యాతఁడు వోయెను భక్తశాపముం
గొనహరిభక్తవశ్యతని గొన్నిదినాలకు మ్లేచ్ఛరాజునుం
దనబలసంయుతుం డవలితాకు విమానము గూల్చి దేవళం
బునుదగులంబెట్టి పుట్టునూరెనుఁ బోసనహించి యేగెనన్.

క. మనమున బశ్చాత్తాపము । ననితరగతకుండు కృష్ణమార్యుఁడుపడి లోఁ
గినుక విడచి సింహాద్రి । ఘనవాదాబ్జముల కెఱఁగి స్తుతివేఁడుటయున్.

ఉ. ఎవ్వనిమస్తకంబుల నిదెండుమాకొసగన్నిటంటి భ
క్తుని పయిఁ గ్రోధంగా బలవొక్కొ యనృతించును గాదు పాడిట
స్పష్టము మును చెప్పినట్లు యతివర్య సుహూర్తము నాశ్రయింపవేఁ
గనుమిఁక సందియింపడక సయ్యనముక్తిఁ యొసంగు నావుతున్.

వ. మహాప్రసాదంబని చని యతీంద్రు మఠమున కేగుదెంచి.

క. తులసీకుసుమాలాకలి । తుల శంఖసుదర్శనాంచితుల సంఖ్యాతీ
తుల నేకాంతులఁ బీతప । తుల వైష్ణవ సంఘసంతతులఁ దగుయతులన్.

సీ. పాపగని యుబ్బురంపడుచు నారాయణ స్మరణ విత్తిలుద్వార పాలురఁగని
కృష్ణమాచార్యు లిచ్చోట నిచ్చువారని యతిపతి కెఱిఁగింపుఁడనిన దాను
వెఱగిమరలివచ్చి యాకృష్ణమార్యులోఁ బనిలేదు మాకని పలికిరనినఁ
జనుదెంచి నృహరికా సంగతి దెలిపిన నాచార్యశబ్దమయ్యతికిఁ గాక
తక్కిన జనులకది తగమి నీవాచార్య । పదమున కభిమానపడక వేమ
మాత్రమె వినిపింపు మరల బొమ్మనిన న । ప్పగిది నాతఁడరిగి పలుక నెంచి.

వ. కృష్ణాఖ్యుండు వచ్చియున్నవాఁడని సంయమీశ్వరుఁ డూరకుండుటయు నాతండు మఱలవరాహ నృసింహుల కవ్వార్త రయిజెంగించి అడిగెక్ కృష్ణదాసుఁడ నను మని భోర్థించిన నటిగియట్లు దెలిపి యుడయవరుసమ్మతిం ద్వారికులు లోనికిఁగొని చన రామానుజాంగ్రిఁ గాంచి శిరమువంచి సాష్టాంగ దండప్రణామం బాచరించిన నతి నిం గటాక్షించి పంచసంస్కారములు నర్థపంచకంబు నాకార త్రయము మొదిగా నఖిలహితము లాచరించి స్వరూపోచిత సకలకైంకర్యంబు లొనరించుచు నీవాఁడ గొల్చి యుండుము మని యాజ్ఞాపింప నతండు నట్లసేసి కాలక్రమంబునఁ బరమ పదంబు జెందె, నంత యతీంద్రుండు.

చ. చని నరసింహ దేవునకు సయ్యన మ్రొక్కి కరం బహోబలం
బున గరుడాద్రినిన్ నృహరిమూర్తి (జ్వాలానృసింహు) మెఱుంగు రథాంగపాణికిం
పునఁ బ్రణమిల్లి శిష్యగణముల్ గొలువన్ జని వేంకటాద్రి కో
య్యనఁ జని యప్పుడచ్చట మహాకలహధ్వని వించు ధీరతన్.

ఉ. వారలఁ జేరి జగ్గడర వాదము లిట్లు నరింప నేల మీ
కోరిక నాకుఁ దెల్పుఁ డిదిగో సమవృత్తి వచింతు నావుఁడుం
బోరుట దక్కి వైష్ణవులునుం బహుశైవులు రెండువైపులం
జేరుచు భాష్యకారునకుఁ జెప్పిరి యిట్లని వాదహేతువుల్.

వ. అందు ముందుగా శైవు లిట్లనిరి.

గీ. మేముపూజింపఁదగినస్వామిహరుఁడనుచు | మూర్తియిప్పర్వతమునసొంపుగ వసింప
జెంచి యర్చింపఁ గొండఁగిరి మొట్లు మీరు | జగడ మాడుదు రూఱకచావఁగోరి.

చ. అనుటయు వైష్ణవుల్ కినుక నాననముల్ కనుపింప ని
ట్లని రిది వేంకటేశ్వరుని యాకృతి యాట నిరంతరంబుఁ బూ
జనములు మే మొనర్ప నీవు శైవులు మాహరి నాక్రమించు టె
ల్లను విను గుట్టులం దనువులుక్ వది వీడఁగఁ గోరి కాదొకో.

గీ. అనుచు వ్యర్థవుష్టులై మరి నాపరాని | బలుకినుక శైవసంఘముపయిఁ గినుకుకు
వైష్ణవులఁ జాల వారించి భాష్యకారుఁ | డుభయ పక్షస్థులకుఁ దెఱఁగొప్పఁ బలికె.

వ. తొల్లి రంగదాసుండు పుష్పమాలికలు రచియించి యీ వేంకటేశ్వరున కిచ్చునటం చుచు మార్గంబున దేవశాస్త్రీల వస్త్రలయి కాసారంబున జలకేళిసలుపుటగాంచి స్థల నము జెంది లజ్జా నతుండై చని సచేలావగాహనంబు సేసి మరల రచించి పుష్ప దామంబులఁ గొనివచ్చి సమర్పించిన వేంకటేశ్వరుండు నీవుసుఖకాంక్షి వగుట భువిఁ జక్రవర్తి వయిపుట్టుము. కృతుని కృతిఫలవ విన్నుఁ బ్రోచెదననిన నాతండు తొండ

మాన్ చక్రవర్తియయి భ్రష్టి యొకతఁడు బలవద్విరోధులు తన్ను బాధింప వేంకటే
శ్వరుఁగని మ్రొక్కి తనయవస్థ దెలిపి శార్ఙ్గిచే శంఖచక్రములు బడసి యరిగిన నాఁటి
నుండియు భక్తవాత్సల్యం బచ్చుపడ శంఖచక్రంబులు కరంబుల దాల్పకుండె.
మఱియుఁ బరతత్త్వ నిరూపణంబునకై మునులపంపున భృగు మహర్షి చనుదెంచి
శ్రీపతి యురంబు దన్నిన సిరియు మగని క్షమాశీలంబునకుం గోపించి పురుషో
త్తముండను నామంబున కుప్పొంగి పేసఁ బొందితి నీతని హైన్యం బెఱుంగ నయితి
ఎని వొలంగి కనుపింపక చనిన, శ్రీపతియు నీపద్మ సరసికిఁ డఁ బదివేల యబ్దంబులు
లక్ష్మికై తపంబొనరింప నీపద్మసరసి యందొక పద్మంబునలక్ష్మి గనుపించె. విప్రాం
ఘ్రిహతిఁ బోలె వెలసిన శ్రీవత్స చిహ్నం బిప్పటికిని గలదు. అసంఖ్యేయ కల్యా
ణగుణ మసంపదచే నాచిన్నవన్నె గానంబడుట మగని కౌఁగిట నలమేలు మంగ
యై లక్ష్మి చెందియుండె యీపద్మకాసారంబు విడవ మనంబొప్పక మగనితో
నిచట సుఖంబుండె. వేటకాఁడై వచ్చి విహరించి యలసి యీ యజ్ఞవ రాహుని
యుండనుండె. గావున నతనికి శంఖచక్రంబులుసిరియు నెట్లుగలుక నేర్చు. అయినను

చ. గుహునకు వేంకటేశ్వరునకుం గనుతింపఁ బ్రధానచిహ్నముల్
రహిరచియించి సన్నిధిని రాత్రి యుంచుమ దెవ్వి దాల్చు వి
గ్రహ మటు సందియంబులు వలంగు ననన్ విని సమ్మతించి దు
స్సహ కలహంబు మాని నడి శైవులు వైష్ణవు లాదరంబునన్.

వ. స్కందమునకు శూలడమ్ముగంబులును శ్రీ వేంకటేశ్వరునకు శంఖచక్రంబులును సా
ధారణ చిహ్నంబు లగుట నవి గొని యతిచక్రవర్తి మున్నుగా నందఁ బెద్దలగు
వారు వేంకటేశ్వరుసన్నిధికిం జని యంతరాలయంబున నెవ్వరు లేకుండునట్లు శోధిం
చి యయ్యాయుధంబులు విగ్రహంబుపదంబులదరి నునిచి బైటికందఱు నేకకాలం
బున నిర్గమించి కవాటంబు దృఢంబుగా బంధించి నిర్నిద్రులై యొకరి నొకరేమఱ
క యారాత్రి గడిపి మఱునాఁ డరుణోదయంబునఁ గవాటంబుఁ దెఱచి చూచిన.

సీ. శంఖచక్రములు భుజంబులఁ జాల వె | లింగె శైవులెదఁ గలంగి వగవ
శూలడమ్ముగములును జాపట్టెఁ బదముల | దరిని వైష్ణవులు గడంగి పొగడ.

చ. కనుకని శైవు లప్పుడు వికావికలై పఱువెత్తి వేగఁ బా
ఱిరిఁ గని వైష్ణవుల్ యతివరేణ్యు ననేకవిధంబులం గడుం
బ్రణుతి యొనర్చి రంత యతిరాజు తిరుమల దివ్యదేశపా
లనమున కిద్దరన్ సుజనులన్ నియమించి చనెన్ సశిష్యుఁడై.

వ. ఇట్లు శంఖచక్రంబు లొసంగి హరికాచార్యులరు, యలమేలు మంగ నిచ్చి మామ

గారలును, తన కాంచీపట్టణంబున వరదరాజుల దర్శించుచు మధురాంతకపురంబున
శ్రీనారాయణ దేవు సభివందించి యందు నున్న నాథముని యోగాభ్యాసంబుఁ
జేసిన శుభస్థలంబులకుఁ గృతవందనుండై. శ్రీరంగపురంబుఁ బ్రవేశించి శ్రీరంగ
నాయకు సేవించి యద్దేవుచేఁ గృతకుశల ప్రశ్నుండై యనుజ్ఞఁ గొని యతియాతి
శ్రేష్ఠుండు మఠంబున వివసించెనంత.

గీ. కంచినగరికిఁ బడమరగాఁగఁ గ్రోశ । దూరమునఁ గూరనామాగ్రహార మొకటి
వెలయునందు మహాత్ముఁడు పెద్దకూర । నాథుఁ డనువిప్రుఁ డొప్పుధనంబు గలిగి.

సీ. దారసుతాదులు దాసులుఁ దన కన్న సన్న మెలంగ భాస్కరుఁడు వొడిచి
నది యాదిగాఁగఁ బ్రత్యహ మర్ధరాత్రి పర్యంతము బధిరపంగ్వంధమూక
జనులలోనుగఁ గల్గు సకలమానవులకుఁ గోరినరీతి నింపార సాద
రమునఁ బ్రియోక్తిపూర్వముగ నఘ్నుఁడన్న మొప్పఁడు లేపక కిడుచు నుండ
నొక్కనాఁ డర్ధరాత్రి ఘోరోద్యదళని । పాతనిర్ఘోషమునఁగఁ బత్నాకనిలయ
పిసరములకంచు తల్పులు వేయుచప్పు । డవరి విని లక్ష్మి వరదున కనియెనపుడు.

చ. పిడుగులు మ్రోఁతకీతిగడుఁ బెట్టుగఁ జప్పుడు పుట్టె దీని నే
ర్పడ నెఱిఁగింపు నావుడుఁ గృపన్ వరదుం డనెఁ బెద్దకూర నా
థుఁడు విబుధాగ్రగణ్యుఁ డగుమాయఁడు కూరపురంబునన్ వెలిం
గెడు నతఁడన్న మిట్లిపరికిం దయ నెప్ప డిడుం బ్రసన్నుఁడై.

గీ. అతనివాక్యప్రమాణములందుఁ గాంత్యకవాట । ఘటనగనప మిది జగత్ప్రసిద్ధ
మనిన వలరి లక్ష్మి యతని నిచ్చటకీర । ప్పింపు మనుమఁ జాల వేఁడుటయును.

క. పరిమాంతరంగ కాల । స్థితుఁడై శుభగంధలసదు శిరవ్యాజనో
త్కటుఁ డగు కాంచీపూర్ణున । కిట లేకప్పని ముకుందుఁ డాజ్ఞాపించెన్.

వ. ఇట్లనుజ్ఞాతుండై కంచినుంచి కాంచీపూర్ణుం డరుదెంచి మహాకూరనాథుంగని పరి
రాజానతిచ్చినవాక్యంబు లెఱింగించినఁ బేరుంగూరత్తాళ్వా నను ప్రసిద్ధనామంబు
నం దగు మహాకూరనాథుం డిట్లనియె.

చ. కులమున విద్య విత్తమునఁ గూడిన భూరి మదత్రయంబు త
గ్గలఁ జరియించునేను జగతీస్థలిఁ దన్మద వర్జితుల్ మహా
త్ములు గనఁ జాలునట్టి శుభమూర్తుల శ్రీవరదేశులన్ విని
శ్చలమతిఁ జూడఁ గూడునె యసాధ్యపుఁ గార్యముఁ దెల్పితే విటన్.

ఉ. వారలఁ జూడ నోడుదు ధ్రువం బిది రాఁగని యూహించి యు
ద్దీప్తునిఁ బోఁబంచి తనదివ్య సమస్తసవస్తువు లెల్ల నిచ్చి

పారఁ బరిత్యజించి యతఁ డప్పుడు రంగపురంబు త్రోవ దు
ర్వారవిరక్తి నేగ నిజవల్లభ యూరక వెంట నంటి రాన్.
వెనుటయు బెట్టుకాలువది సన్నపుత్రోవను ముందుఁ బోవు భ
ర్తను గని చోరు లిందు సతతంబుఁ జరించెద రంటేఁ బోవఁగా
దనుక కవగూడి యిద్దరము తొందర నేగుద మంచు భార్య ప
ల్కిన విని యమ్మహాత్ముఁ డడిగెన్ వెసి నిట్లని నిస్పృహస్థితిన్.

క. దొంగలు కొనఁ దగువస్తువు | లుం గలవే నీకడన్ విలోకింపు మనన్
బంగారుగిన్నె పాత్రదా | వం గొనివచ్చుట లతాంగి పతి కెఱిఁగించెన్.

వ. అప్పలుకు విని కూర సాధుం డిట్లనియె.

గీ. ఇట్టి సొమ్ములు వస్త్రము లిష్టజనముఁ | బుత్రు లపరిమితద్రవ్యములు సమస్త
సంపదలు వీడి నిస్పృహాఁ జక్కవచ్చు | మనకు సౌవర్ణచషక మెప్పనికిఁ జెప్పుమ.

గీ. పాఱవైవు మనినఁ బతియాజ్ఞ నగ్గిన్నె | పాఱవైచె నపుడు భార్య మొగముఁ
గాంచి యిప్డుభయము గలదె నీకని యతఁ | డడుగ నభయమనియె నవ్వెలంది.

సీ. నిస్పృహు లయి యిట్లు నెమ్మది నిద్దఱు చనిచని శ్రీరంగమను పురముఁ
జేరి రంగేశుని సేవించి యప్పురి శోభిల్లు రామానుజునకుఁ జాల
నెనరు మెప్పఁగ భక్తిఁ బ్రణమిల్లి రంతఁ దత్కృపకుఁ బాత్రుఁడయి సాధ్వియును దాను
నియతిచే నొకయింట నివసించి యుంఛవృత్తిని దినచర్య మోదించి గడుపు
చును సమస్తజనంబు దగ్గరి ధర్మిత్రి | నిర్మలుఁ డౌ నిస్పృహుఁడు ధృఢధర్ముఁ డిమ్మ
హానుభావుఁ డని గొనియాడఁ గూర | నాథుఁ డనుపమభక్తి నన్నగరి మెలఁగె.

గీ. యతిపతికి ముఖ్యశిష్యుఁడై యనుదినంబు | నుంఛవృత్తిని దినచర్య యొప్పుచుచు
చుండెఁ గూరాన్వయాభరణుండు రంగ | నగరిఁ దన్నెల్లవార లింపుగనుతింప.

గీ. ఇట్లు కొంతకాల మేగిన నొకనాఁడు | వాన బెట్టు గురియ వైటికి నుంఛ
వృత్తి కరుగలేక వెడవెడ నిత్యకృ | త్యములు దీర్చి యమ్మహాత్ముఁ డపుడు.

ఉ. కాకికుమారసూక్తులఁ దగం బఠియించుచు నింట విద్యయుం
గూరయు లేమి నాఁకలి దగుల్కొన కూరక యుండె యంతలో
సూరుఁడు గ్రుంక సాంధ్యవిధి సొంపుగఁ దీర్చి పరుండె నెమ్మనిం
దారయుఁ దాను నిస్పృహమనస్కుల నాఁకలిదప్పి లెక్కసే.

వ. అయ్యవసరంబున.

చ. వినఁదగె రంగనాయకుని వేడన కాల విజృంభి కాహళీ
ధ్వని యది యాలకించి పతి దైవత యైతగు కూరనాథు భా

మునిజగదీశ యాకలిని మించెను భక్తులు జాలిమాలి భో
జన మొనరించి తీవని నిశన్ మదిలోనఁ దలంప నయ్యెడన్.

క. తనభక్తురాలి మాటకుఁ । గనికరపడి రంగపతియుఁ గలను మహాపూ
ర్ణుని పాదుస్నానముం గొని । చను మిపు డని చెప్పనతఁడు సమ్మతి మెసఁగన్.

చ. గమగమ శర్కరాజ్యములఁ గ్రాలి నివేదిత మైనపాయసా
న్నముఁ గొని ఛత్రచామర కనచ్ఛు భవాద్యము లొప్ప నప్డు శే
గమ టని కూరవంశవరుఁ గాంచి యొసంగిన రెండు ముద్దలం
డమరఁగఁ గొంచు నవ్విబుధు నంపి యతండు దలంచె నీగతిన్.

క. మున్నఖిలాభీష్టార్థము । లెన్నేనియు నొసఁగి యిప్పు డేమిటికై యీ
యన్నము వెంచియుఁ బంపెడి । నెన్నఁగఁ జిత్ర మని భార్య కిట్లనియెఁ దగన్.

క. ఏమేనియుఁ నీ విపుడో । భామా జింతిలితె యనుడు భార్య వినతయై
తామదిఁ దలఁచినవిధము మ । హా మృదులోక్తుల వచింప నఘునుఁ డలుకన్.

గీ. ఇవ్విధంబున నోయింతి యేల చేసి । తనుచుఁ దాఁ బాయసంపుముద్దనొకటియుపు
డారగించినఁ బతియాజ్ఞ నవ్వెలంది । రెండవది యారగించె సంప్రీతినిగుడ.

వ. ఇట్లారగించి కూరకులేంద్రుఁడు భార్య గర్భముఁదాల్చి శుభకృత్సంవత్సర వైశాఖ మాస పౌర్ణమాసియం దనూరాధాఖ్య నక్షత్రంబున రంగనాథ ప్రసాదంబున శిశువుల నిద్దరంగాంచిన జాతకర్మాది సంస్కారంబులకు రామానుజుండు కర్తయై కూరపతి నిర్భరుండై యూరకుండె నంత.

శా. జాతాశౌచదినంబు లేగ యతిరాజస్వామి యచ్చోటికిం
బ్రీతిన్ వచ్చి వసించి యాశిశువులన్ వీక్షింప నెంబారుతోఁ
జేతోవృత్తి నెఱుంగఁ జేయఁ జని నిస్సీమస్ఫుర ద్రూపరే
ఖాతేజోలసమానులౌ శిశువులం గాంచెంది గోవిందుఁడున్.

క. కరతలములపయి వారిం । గర మరుదుగఁ బవ్వళింపఁగాఁ జేయుచు నె
వ్వరి దృష్టిదోషమున బా । లుర కేతెత వచ్చునో తలుండని ప్రీతిన్.

వ. మంత్రరత్నంబు జపించుచుఁ దెచ్చి రామానుజన కగపరిచినమహానుభావుండతి విస్మితుండై యెంబారున కిట్లనియె.

గీ. మంత్రరత్నసుగంధ మిమ్మంచి శిశువు । లందుఁ దగె నేమిహేతువో యనినదృష్టి
దోషభయమునవ్యయముదానోచకటజ । పించుచుంటిగించె వెంచిగోవిందుఁడపుడు.

క. నావిని యతిపతి వీరల । కీ వఖిలార్థములు దెలుపుమీ యని మణిభూ
షావరము లొసఁగి నిజ య । శ్లోకంబునిచేత బాలకులకుం బ్రీతిన్.

వ. అర్థప్రకారంబునఁ జాతకాంకనంబుఁ జేయించి.

సీ. అంత రామానుజుఁ డచటఁ బరాశరభట్టుఁడన్ పేరొక బొట్టెఁడికిని
వ్యాసభట్ట సమాహ్వయంబు శ్రీరామదేశికనామ మొక బొట్టెఁడికిని నేర్పఁ
నియమించి యామునవినుతద్వితీయ మనోరథపూర్తి నింపారఁ జేసె
నట్టితి గోవిందునకుజుఁ డౌ బాలగోవిందున కొక్కఁడు నందనుండు
పుట్టు టెఱిఁగి మోదమున యతిచంద్రుఁ డ । చ్చటికి నేగి సకలజనులు వినఁగ
నర్భకునకు శ్రీ పరాంకుశ పూర్ణార్య । డనెడి పేరుఁ బెట్టె నతిముదమున.

వ. వైష్ణవసిద్ధాంతంబునకు ముఖ్యప్రవర్తకుం డగు శఠారి పేరిట్ల బాలకునకుఁ బెట్టియా మునమునీంద్రు మూఁడవకోర్కి దీర్చి రామానుజుండు సంతుష్టుండయ్యె నంత.

క. బాలురు త్రిజగన్నుత । శీలురు తేజోవిశేషజితనియత విభా
పాలురు శోచద్దుర్మత । జాలురునై పెరిగి రఖిలజనములు వొగడన్.

మ. కరుణాసింధుఁడు భక్తవత్సలుఁడు రంగస్వామి కూర్మిం బరా
శరభట్టాఖ్యుఁ గుమారుగాఁ గొనిన వాత్సల్యంబునన్ లక్ష్మియు
చ్చియుతన్ మద్రసపాత్రప్రసాదమునఁ బోషించెం గదు న్నిత్యమం
దఱు జూడం దలిదండ్రు లాత్మజపరిత్రాణం బొగిం జేయరే.

*వ. తమకభిమానపుత్రుల దమకన్నుల క్రమోల నాకవాడుంచిన పసిఁడి పళ్ళెరమందలి యాత్మనివేదిత పాయసాన్నం బాయర్భకులుగాంచి జానుకరంబులజరగివచ్చి యా రగింప నలిగి యర్చకులు వారివ్యాలికనిపిన రంగేశుఁడారాత్రి రాజస్వప్నం బున మామకపుత్రుల పాపదవిన్యాళ యర్చకుల్ తర్జించి యడిచి బయటికంపుటచే నీవర్పించు తీవిని నేడు పాపతవయిని బిడ్డఁడాకొన్న దండ్రికింబాధగాదె యనిన రాజానర్చకులం దండించి యనిపె నంత.

గీ. అట్లు పెరుగుచు నొక్కనాఁ డాత్మజన్మ । వాసరోత్సవమున శఠవైరిసూక్తి
పఠన మొనరించుచునుఁ గూరపతినిఁ జూచి । పలికె నిట్లని శీల నబ్బాలకుఁడు.

క. చీఁకటికిం దెజంబున । కేకస్థితి తగదు గాన యుద్గాథల నా
లోకింప నగుత్వబ్బుహా । త్వాకలనం బొకరి కెట్టు లయ్యె ననుటయున్.

ఉ. బాలకు యుక్తి యుక్తమగు ప్రశ్నము కూరకులేంద్రుఁ డింపువం
దేలి గణించి నీవనుపనీతుఁడ వౌటఁ బ్రతిస్ఫుటార్థముల్
గేలికి నైన నిక్క మతిఁగింపఁగఁ గూడ దటంచు దువ్వుచున్
లాలన మొప్పఁ జెప్ప ధనలాభము మానిని కంత కక్కడే.

సీ. అంత సర్వజ్ఞభట్టార్యుం [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

గీ. బాలుఁ డిట్లు [illegible]
[illegible]

వ. ఇట్లు యుక్తివంతంబైన సర్వజ్ఞభట్టార్యుండు బాలకునకుఁ [illegible]
రంబున [illegible]
పసంహరించె నంతఁ [illegible]

ఉ. ఉపనయనం బొనర్చి [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

శా. [illegible] తెలుఁగు [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

వ. [illegible]
[illegible] శ్రీపరాశరభట్టార్యుండు [illegible]
[illegible] నామధేయుం డగు [illegible]

మ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

క. [illegible]
[illegible]

వ. [illegible]
[illegible]

పూర్ణసేనసంబంధులు కలయుక్క వైష్ణవ ప్రభుల నివహంబుఁ గూరనాథసమా
ఖ్యుంబుగాఁ బ్రఖ్యాత మహాపూర్ణ పండితోత్తమ సంపన్న సంకల్పము పనియుండు
సంతోషించి శ్రీవిష్ణుచిత్తాంకము రంగపతికిడిన్న భాష్యము కుమారునకుఁ జెల్లించెను
పలుకయు వని విన్నవించెన.

ఉ. నాకుఁ దండ్రి! విటులవం బనిలేదని చేసేసి వా
యాస మిఁకెల నీకని రమాంబుజ వాతఁ బోవఁబంది లీ
లాసమవృత్తి నాకుఁ దన కావృతిఁ జెంకిరి సేయు మంచు న
ల్లాస మెలర్పఁ బుస్తకలతోఁ బమి రంగపతిఁ బొంచు చెప్పన్

గీ. భూతలస్థ భవ మెటఁగ నప్పూర్ణుఁ డెలమి । బొంది కూరకులేందు దూరంపునులతోఁ
నస్తకులఁ జెప్పి చేయించె వస్యజనులు । భాష్యకారాదులెల్ల నా భవ్యునకు.

సీ. అంటటనొక్కనాఁ డఖిలవైష్ణవులును వత్తరిచ్చి కూర్పున్న సమయమునను
యతిపతి పల్కె నే యతుకైత నొక్కదాశరథి దక్కఁగ సమస్తవిదకను
లందుల నపటి యుస్సరమ పుస్తకము త్రిదండి పాదముఁ జేరిరి యుండఁడగ విన్న
వాక్యకీవల నాస్యని రామాయణ మయి వేద ముమ్మడి నల్గునిక్క
మునుకవ త్యాగిముల ద్రవిడోక్తులను శ । ఠారి భేదఁ బ్రస్ఫుటము లయ్యొనమునుటు
వారమాత్మ మెఱఁగింది పరిమళిములు । యతియమునగముల బంత పెం పొసఁగుమిదుఁడు.

మ. నిమతోపట్టినయెపు మప్పుఁ గెకఁదెంతే భూదిపోవాలల
ప్రచురత్ప్రయున వాఁలు గానక ధనుర్దాసాఖ్య నిర్ఘోష మం
మెడుఁ గా న్నప్పిచ్చి యాసం బుద్ధిఁ గని పోటుల్ పెంప్పె సద్భావని
స్ఫుట నిర్మాణుతసుందరిత్వాతుఁడు వారిస్త్రీకిఁ దా వశ్యుఁడై.

ఉ. దాని ముఖాంబుజం బెపుడుఁ దప్పక చూచుచు నందె వంతె న
మ్మానిని యుక్కపాఁడు పని మాధవుఁ డైత్రిదివోత్సవంబు గాం
ఛూనఁగఁ జూడ రంగపురి కొయ్యవఁ బోవఁగ వచ్చి పదీ
యానుపమాన నాట్యమున కాతపఁడ యటుండుఁ గూర్చు చేఁక.

గీ. దుష్టచిని నీడబట్టి తిన్నుఖము నియున । దైన యొడలెల జూడదు నికుంగ
నకరిడెఁ జనిగ యతినాఁడు దప్పి । చిత్తమింటి కమ్మలఁ జేరవలె.

మ. జగతిగ మూఁడుఁ గాత్ర్య కేశము దాస్యం దేవ్యవక మోహాక్షుం
శ్ర్కుఁ గాకంమట గల్పీం బుతుటు కిద్యారిడిం నిక్షేపా
గికఁ దివ్యాప్రశాంధములను సమేధగ వేద్యకం దాస్యమం
పుగఁ గాంచెడి శ్రీమద్యతిపతి భాత్రమకాపిరిన్

ఉ. స్నిగ్ధ తలంగి యిట్లు మరుచెయ్యుల మూఢత నేసుటిని చే
ద్గతి రంగనాథునిరొమ్ము దృఢచిత్తుని చేతువంచు నే
వస్తువదల్పడుఁ డొక్కరుడ వక్రముఁడై తగుమల్లుఁ డిల్ల న
మ్యగ్గతి వాపుఁ బంచి నెల వాతడు వచ్చినఁ జూచి ప్రీతుఁడై.

ఉ. కోపము మాని బుద్ధి గయి గొమ్మ్రాను లెవ్వరు మున్న వేశ్యకుం
జే వడి వీధి దాస్యములు సేయుచు నున్నారె లోకు లందఱున్
నీవవిఁ జూచి హేయపురుషున్ ఫలమేమియు లేదు వత్స యి
య్యాపద యేల నీ కనఁ గృతాంజలియై యతఁ డిట్లనెం దయన్

సీ. హేమాంబ యొసగెడి యిక్కామిని కన్నులు కడుఁగొప్ప లగుటఁ దక్కమలపత్ర
సన్నిభ నేత్రములు ఘానర్చ రఘురాతపమున వాఁడుట కోర్వ కప్పగిది నీవఁ
బట్టితి వొక్కడుప్పటి నింతెగాని వేఱొకటి లేదఁక శిష్యు నుచితరీతి
నియమింపుఁ డని పల్క నీవు చూచినకన్నుఁగవకంటె గొప్పకన్గవను నీకుఁ
గానుపింతు నని పగఁ వానియనుమతిఁ । గాంచి యతనిఁ గొనిచనుఁ గనుగొనెలయు
యతివరేణ్యుఁ డరిగి యత్యుత్తలావణ్య । శాలి యైనరంగశాయిఁ జూప.

ఉ. చేరల మీఱు కన్నులతిసీసుమకోమల దేహమంచిత
స్మేరముఖంబు భూషణవిశేష పింఛ దవర్ష్య రత్న వి
స్ఫారమచుల్ సువర్ణపటహారము గల్గుజగన్నివాసు ల
క్ష్మీరమణుం గనుంగొని దమిం గను మూయక చూచుచుండెడిన్.

వ. మఱియుఁ దనకరంబునఁ బట్టియత్యాదరంబున రామానుజుండిట్లు గొప్పకన్నులవా
రలకును లేవుపరీక్షింపుమనుటయునతండవిచ్ఛిన్నప్రేమసద్భావుఁ డై సేవించుచుండెనంత.

శా. వారస్త్రీవిపులాక్షి గోలు విరతావాప్తాంగ మోహాన్ మహా
క్రూరున్ మల్లని యెల్లవారు తనదేశ్యుల్ సన్నుతింపం గరం
బా రామానుజుఁ డిట్లు రంగపతి భక్తాగ్రేసరుం జేసి యిం
పారన్ వేగఁ బరేశ్ మతంబునకు శిష్యశ్రేణు లగ్గింపఁగన్.

క. యతిపతి యభిమానించిన । కతనం దను రంగభర్త కరుణించుట క
ద్భుతపడి మల్లుండు జగ । త్పతి దాస్యం బేమఱక శుభస్థితి దనరెన్.

వ. ఇట్లతిభక్తిం బరిచర్య సేయుచు నొక్కనాఁడు గురుం డగురామానుజుం జేరి పంచ
సంస్కారంబులు కృపసేయవలయు నని ప్రార్థింప నద్దయావాహగురుం డట్లు గావిం
చెఁ బిళ్ళయురంగవిల్లి దాసరి యనిపేరిడి ద్రవిడభాష్యం దనయదాస్యభావమ్ముననం
ప్రసిద్ధుండై యతిం డుండె నంత.

క. పాన్నాచ్చి యవ్విధము విని । గ్రన్ననఁ జని గురుపదముల రహిఁ బడి శిష్య
త్వోన్నతిఁ గని గుణపువ । మిన్నక మల్లుఁడునుదాను మెలఁగె న్నియతిన్.

వ. ఇట్లు జ్ఞానభక్తి వైరాగ్యంబుల నసమానంబును సకలదుర్విషయ విస్పృహంబునునై యమ్మహితుఁ డఖిలజనంబులుఁ గొనియాడ విలసిల్లె నంత.

చ. ఒకతఱి రంగనాయకు మహోత్సవ శాంతిదినంబునం దపా
క్షికుఁడు గురుండు దాశరథితోఁ దన కూఁతుఁగఁ బట్టి తీర్థవా
టికిఁ జని నీరమాడియుఁ దురీయకులుం డగు వల్లుచెయ్యి బ
ట్టుకు మరలీమ కేగినఁ గనుం గని విస్మయ మొంది రందఱున్.

ఉ. స్నాన మొనర్చి శూద్రకులజాతుని నంటుట గూడ దంచు లో
లో నవు డంచుఁ గొంచ ఱితరుల్ బహుభంగులఁ బల్కఁ గుంది యి
మ్మానిసి నేల యంటె ఇది మాకుఁ గనుం దెలవంపు లయ్యె రా
మానుజ యంచు సన్నిధిమహాత్ములు పల్కిన నాలసింపుచున్.

సీ. యతిపతిపల్కె విద్యాధనకుల మదరితుఁడు పక్షితుఁడు ధనుర్దాసుఁ డమ్మ
హాత్ముని కేలు నే నంటుట పోలదే యనుటయు నుభయవేదాంత భావ
విమలగజన్మలు మన వారుఁ దుర్మదుఁ డల్పుఁ డౌ మల్లుతో నైనసములు
గాఁజాల రైరని కమువాక్క గుజగుజ లాడుశిష్యులతలఁ పాకలించి
వేగ విడ గట్ట వారిరవేసివట్టి । చేలములచే రెను పెడల్పు చీరికల న
పృశ్యగతి వర్థరాత్రిని దెచ్చుటకు యు । తీంద్రుఁ డొకశిష్యుఁబనిచె దానికతమున.

వ. అతండు రహస్యప్రకారంబునఁ దద్వస్త్రాంచలఖండంబుల సంగ్రహించె నంత.

ఉ. వేగిన లేచి యొండొరులఁ బిల్చుచు స్నానమొనర్చి శుద్ధులై
యేగుచు శుద్ధవస్త్రముల నెల్లఁ గనుంగొని యంచులంతలో
నాగతిఁ జింపఁగాఁ బడుట కచ్చెరువొంది పరస్పరంబు వా
రాగక నుగ్రులై కలహమాడి రటన్ బహువంపుమాటలన్.

వ. అయ్యవసరంబున ననుష్ఠానంబు దీర్చుచు.

చ. చిఱునగ వొప్ప నగ్రజుఁడు చిన్నతఁ బోకుఁడు పెద్దలైన మీ
రరయక గుప్తకీలకులరై యిటు లివ్విధరాని మాటలాం
డౌర లనఁగూడ దంచుఁ బ్రియ మొప్పఁగ వారల నూఱడించి క్ర
మ్మఱ నొకనాఁటిరాత్రి యమి మల్లుఁడుఁ దాను ముచ్చటింపుచున్.

గీ. వస్త్రశకలములకు నగచువారల నేక । తముగఁ బిలిచి మీరు తపయ కరిగి
మల్లుభార్యయింటి మంచిసొమ్ములు దొంగి । లించి తెండటంచుఁ బంచె గురుఁడు.

చ. పట్టిచిన వార లగ్గురునిపంక్తిన మ్మునియిల్లు సొచ్చి పా
న్పునఁ గదు వామభాగమునఁ బొందరి సిద్ధరెపోవుస్వాధ్వి సిం
గని తడివైప్రు సొమ్ములు తగం హరియించిన మేలుకాంచి యు
వ్వనిత కనుంగొనెన్ వెవరి వైష్ణవులం గనువిచ్చి యత్తఱిన్.

గీ. చూచి ధవళోర్ధ్వపుండ్ర భాసురలలాటు | లగుట వైష్ణవు లను మదిఁ దలంచి తొంది
యెడమభాగముసొమ్ము లేర్పడఁగ వారు | గొనఁగఁ గుడిపక్క కొత్తిగిలె నులకాంగి.

వ. ఇట్లు హేమాంబ నిద్రావశంబునం బోలె నొత్తిగిలుట మేల్కనుటగా నిరూపించి పలాయితులై వారలు మఱలివచ్చి రహస్యప్రకారంబున రామానుజునకుఁ దాము తెచ్చినభూషణంబు లొసంగ నప్పరమపురుష్యుం డప్పుడు ధనుర్దాసుం బ్రియవచన పూర్వకంబుగా గృహంబున కనిపి యతం డెఱుంగకుండ నందుఁ గొందఱ సద్భక్తుల కపహృత భూషణంబుల నొసంగి పాసంగెడి వార్త తెలిసిగి రమ్మని నియమించిన నట్టిరిగి వైష్ణవులు ప్రచ్ఛన్నంబుగాఁ దస్కరాపహరణంబున సిరిచి ఱింతకమున్న మఱ్ఱింటు గృహంబు సొచ్చువవసరంబున

ఉ. తానటమేలుకాంచుటను దాయకవైష్ణవు లెల్లఁ జాలినన్
మేను చమర్చ లేచి యట మున్నక యుండిన వారె సొమ్ములె
ల్లైన గ్రహింతు రొత్తిగిలు టప్పుడు తప్పని చింతసేయున
మ్మానిని ధర్మరాశగవి మన్ననమీఱఁ గడుం జవంబునన్.

గీ. కాళ్ళుగడుగ నుదకకలశము చేఁగొని | యెదురుగాఁగఁ జన్నంగనికి వా
రొక్కవైపుసొమ్ము లొప్పఁ జెప్పితి కట్టు | చెల్ల దిదటు వనమదమ్ము ఁడనిగ.

వ. తద్వృత్తాంతం బంతయు నామూలాగ్రక్రమంబుగాఁ బోనాచ్చినాలకరిని వెంపియుసట్లునగు.

శా. స్వాతంత్ర్యంబున నీవు నొత్తిగిలుటన్ వారిట్లవేం చేసి ర
క్షీతన్ సత్వర తంత్రవై దగిన వారే సొమ్ము లెల్లెనఁ జే
ఛేత స్నెయ్యున సంగ్రహింతు రిట నీచే వైష్ణవానర్థ ధా
పాతల్పాద్యుఁడ నైతి నేమనుదు నెంతన్ నిన్ను ఖేదంబునన్.

క. పరతంత్రు లాపదలఁ బొం | దరు వేగ స్వతంత్రు లెపుడు నానాఃఫ దు
స్తర దుఃఖంబులఁ జెందెద | రెఱిఁగియు నీవిట్లు చేసి తేమిటికి ముదున్.

క. నా దుఃఖింపుచుఁ జేతులఁ | జరణంబులఁ గనఁగఁ గొని ప్రశస్త పథ స్థితిన్
గురవే నమో నమో యని | తరుణియుఁ దాఁ బ్రవ్యక్తించెఁ దగ మ్రొక్కిందున్.

గీ. అనటఁ గొంతఱు వైష్ణవు లరుగుదెంచి | సంపతులపల్కు లన్నియుఁ జప్పకయ్యా
తీర్థముకుఁ జెప్ప నమ్మహా మొదఁగ నద్రు | వంతు వారల కిట్లని నెంచు జేము.

సీ. బట్టచీరలకై తిట్టులాడితివి మా రమ్మల్లఁ దతనిభార్య యనుచుఁ జేసి
నున్న సామ్ముల విరిగి లాగఁ గొంచు బోయితిరని చాలఁ గంతులు రకట [illegible]
[illegible] లనేక వైఖరి నిశ్చల పారతంత్ర్యమునఁ జొప్పడెదు మఱిఁ
[illegible] వినకంటె నేవియు నవక దృఢజ్ఞాను లగుచు నుండంగ వలదె
యునిన వారలప్పు డదియుంతయు [illegible] । తలలు వంచి తప్పెఁ దప్పెఁ [illegible]
[illegible] మనుచు [illegible] కూరక । యుండి నిద్దురించి రొప్పదక్క.

వ. అమఱునాఁడు.

చ. తనకను వైరాల మందిమ్మదు తల్లము వేంకటించి వచ్చు స
[illegible] వైష్ణవోత్తముల [illegible] [illegible] దటంచు [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] మోదము [illegible]
[illegible] [illegible] మల్లిగని తల్లువడంపు [illegible].

క. [illegible] [illegible] । [illegible] [illegible] నిలచెఁ బ్రియశ్రియ దా
[illegible] [illegible] । [illegible] [illegible] జ్ఞనము గలవాఁడై.

గీ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] । [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] । [illegible] [illegible] [illegible].

వ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] నిర్వికారాంతరంగు
[illegible] [illegible] కైంకర్యంబు సేయుచుండెడి వమ్మహానుభావు
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] సేయుచుండె నంత
[illegible]. (తిరునామము 3)

క. [illegible] వైష్ణవఘను [illegible] । [illegible] [illegible] [illegible] విన మా
[illegible] [illegible] । [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

చ. [illegible] గొప్ప [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ముదిచియుఁ గాదిదారమునఁ ద్రోవు [illegible] దిసెతఁ గాంచి [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] సర్వమా
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] వారలున్.

ఉ. వకి యతిరాజుఁ జేరి యటమ్మల్లని భార్యయుఁ జెప్పలేదు నా
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] యంతఁ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] వైష్ణవు [illegible] సద్దయున్
[illegible] [illegible] [illegible] మనుం [illegible] [illegible] [illegible].

క. [illegible] [illegible] [illegible] । [illegible] [illegible] [illegible]

ఘోరబడి తలుపులు మూసి యి । తర మేమియు లేదటంచుఁ దగఁ దెలిపెనట్లే.

సీ. ఓకనాఁడు యతిభర్త యొకమూఁగఁ దోడ్కొని యొకయింటిలోపలి కొయ్యనరిగి
తలుపు మూసెంచి యాత్మశరీర మెఱచేతఁ దరచి చూపించిన సరవివశుఁడు
తనను రక్షకునిఁగ సద్విగ్రహంబుఁ భావించె నప్పుడు మూగవిభుఁడు దాని
నరసి కవాటరంధ్రాంతరంబులఁ జూచి మూఁగనై పుట్టకపోతి నకట
యట్లు బుట్టిన యాతనిఁ గావరించి । యిట్టు విశిష్టాగములు కృపనెఱుఁగఁ జేయు
సత్కులంబునఁ బుట్టి శాస్త్రములు చదివి । నట్టి నాకిది దొరకొన దనుమనసె.

వ. మఱియు నొక్కనాఁడు.

మ. స్థిరబుద్ధిస్థితి నొక్కయింటఁ దగుగోష్ఠిప్రాజ్ఞ రామానుజా
దరయుం గద్దాని విూద లోఁ దలఁచు కార్యం బెద్ది నాకిప్డు చే
గిర వాక్రుమ్మఁ దటస్థ నాకెఁడిటు పల్కెన్ మూగు నాచార్యుఁ
దర మా పీఁఠమును నాదు మూర్ధ్నఁ గనుచున్ భావింతు నంచున్ గృపన్.

చ. అనుటయు నిద్దఱెట్టియును నప్పరమార్థము నొల్లఁ బుద్ధి ధీ
జనులకు నగ్గురుం డెఱుఁగఁ జాట నశేషశరీరు లార్త్మని
ష్ఠ సులభంబుగాఁ గొని ప్రపత్తి సద్గురుభక్తి ముక్తులై
చనిరి త్రిపాద్విభూతి కతశాంత నిరంకుశ వైభవంబునన్.

మ. వరబుద్ధిం దగుపట్టి కంతయు గృహావ్యాపార మప్పించి ని
ర్భరుఁడై యుండెడి తండ్రిపోలిక గురున్ రంగేశుఁ డొప్పించి యా
శ్రితుఁ డంతంతకు మంత్రరత్న మనుదివ్య ద్రవ్యదానంబు లం
దఱకిం జేసెను వారవన్యగతచింతల్ ముక్తి ప్రాపింపఁగన్.

క. యతిపతికి నియత చతుస్స । ప్తతి పీఠస్థులును శిష్యతద్విశ్యముఖ
స్థితి నానాదేశస్థుల । గతికృప గురుభక్తి ముఖ్య మని చాటుటయున్.

క. రామానుజాఖ్యమంత్రముఁ । బ్రేమ నెఱిఁగి యొల్లనాడు శ్రీశుఁడు పరం
ధామమున నుండుగసాగి । సామాన్యమె యతివరేణ్యు శాసన మహహా.

సీ. యతిపతిశాసన మఖిలకోశముల నిప్పగిది వర్ధిల్లుచుఁ దగుట నిప్పు
డని సర్వవిన్న విష్ణుమతం బొకడిపల్క ప్రకటిత మయ్యెఁ బరంబుఁ దలఁచి
వేదోక్తకర్మముల్ విష్ణుకైంకర్య రూపంబుగఁ జేయుచు భాష్యకారుఁ
దలఁచుచు నిరతము ద్రావిడగాథలు చదువుచు బహువిధాసంఖ్య నరక
వాసు లనుకంపఁ జేకొని తమిలోజ । సర్వవర్ణంబులందు నసంఖ్యాకులు
పురుషులు యతిసంబంధమునను విష్ణు । పదముఁ జేరుచు నుండిరాపదలఁ గడచి.

గీ. ఘనకులంబునందుఁ జనియించె వైష్ణవుఁ । డెంచ మనల నిఁక తరింపఁ జేయు
ననుచుఁ జిత్రపితామహాదు లాడుదురు పై । ననుటఁదలఁపఁ జక్కనయ్యె నప్పుడు.

క. సకలాంతరాత్మ సర్వా । ధిక సుమహాభక్త జనవిధేయ రమారం
జక నిగమాభిష్టుతర । క్షక వైష్ణవచిత్త పద్మసదన ముకుందా.

ఉపేంద్రవజ్రము. జగన్నివాసా సమచర్య సర్వ
త్రగా విధీశాది నుతాతమఃపా
రగా గరుత్మద్రథరాజ శేషో
రగేశశయ్యా నితరాంశయానా.

గద్యము. ఇది శ్రీ మద్వాధూలసగోత్ర వేంకటాచార్య సదాచార్య
కృపాపాత్రాత్రేయసగోత్రి పంగిపురి సీతారామ
విరచితంబైన యాచార్య రత్నహారంబున
రామానుజప్రభయందు ద్వితీయ
తరంగము.

ఆచార్యరత్నహారము.

రామానుజప్రభ.—తృతీయతరంగము.

క. శ్రీమన్నారాయణ, కరు । ణామృతవారాశి, వైష్ణవారాధిత, ని
స్సీమప్రభావ, భక్త । క్షేమంకర, నిఖిలసేవ్య, కేశవ, దేవా.

వ. అవధరింపుము.

చ. తిరుమలయందు మంచిదొక తీర్థము పాపవినాశనంబనం
బరఁగెడుఁ దానినుండి కడుభక్తిని దీర్థపుటింటి నిత్యముం
తిరుమలనంబియే దనకుఁ దెచ్చుట కష్టముగాఁదలంచి శ్రీ
హరి యొకవింత సేసె నొకయామడ పట్టుట రాకపోకలన్.

ఉ. వేఁటకుఁబోయి రాచసుతువేషము బూని మృగంబుకూటువన్
దాఁటి నిశాతబాణహతిఁ దాప్పుచు మిక్కిలిసొమ్మసిల్లి యా
పూఁటకు విశ్రమించి తరుమూలమునం దలనిండు కుంభమున్
మాఁటుక మంత్రరత్నమును బల్కుచు వచ్చెడు పూర్ణు గాయుచున్.

క. అలసి దగగొంటి తాతా । జల మిమ్మని వేఁడ స్వామిస్నానంబునకై
జల మియ్యదివ్యజన ద । న్యుల కని చనుమండ వెంట నోపిక చనుచున్.

గీ. వేఁడి బహుభంగులను వేఁడి వేఁడిఁ వేఁడి । పూర్ణుఁ డియ్యకొనమిఁ బోనిపోనియానము
వెనుకఁ జప్పుడు సేయక చనుచు వింట । శరముసంధించి బిందెకుఁ దూఱనొనర్చె.

ఉ. అంజలిపట్టి తజ్జలము లానిరి గ్రోలుకొలంది బిందెలో
నం జలమేగి చుల్కనయినం గడు నబ్రము కెంది వెన్కకై
పుం జనుబాలుఁ గాంచి తొలుపుచ్చితె యియ్యపచార మేటికై
యంజనశైల నాధుఁడెడ నక్కట చేసితివయ్య బాలకా.

ఉ. ఆమడదూరమేగి జల మయ్యెడనించి ధరించి తెంచి యీ
యామడ వోవునప్పటికి నక్కట కాలము మించి పోవదే
స్వామికి దీర్ఘమాసుకొనఁ జక్కనిక్కార్య మొనర్చినాఁడవే
యామము దాఁటె ప్రొద్దునిక నయ్యెడ కెప్పుడువోయి వచ్చెదన్.

*వ. అని విచారించు శ్రీశైలపూర్ణునకు బాలస్వరూపుండగు శ్రీ వేంకటేశ్వరుం
డిట్లనియె.

*సీ. దగఁగాని యెల్లోర్పెల్లితిని తప్పయినన్ క్షమియించి తాత నా
దెగడకు దాఁపునందుఁ గనఁబించెద నీరము రమ్మటంచుఁ దె
చ్చ్చగమున నూఱు చెమ్మటలు నంటెఁ జూచిన నాతఁ డాపుటం
బోగి నటువట్టి రొంతికను బొట్టులు బొట్టులుగార నిట్లనెన్.

*ఉ. ఎన్నఁడు నింజ చేప్పు ఘట మీ సలిలంబటు బొట్లు బొట్లు గా
ర్చెన్నఁ దివాలిమాట లిట హూధిగ నమ్మక మంకు చేష్టలన్
వెన్నని గలిసేతఁ దగవే తిరుమంజనకాల మధ్యమో
నన్ను నికేమి సేతు వని హా రెకు నొచ్చుకొనంగ బాలుఁడున్.

*గీ. పుస్సుమోమున జేటునవ్వు మొలకలెత్త | తాత బాలకుపై దయవలపవలయు
గాకయలుగవచ్చునెయనుగ్రహము విడచి | చూడుమిన్నియు దెస్సూలిచ్చెయుదక సనుమ.

*చ. తగిగాని మాపునంపలరు ధన్యవ నాఁడి శరంబుమూన్పుపై
గుఱికొని కర్ణచుంబనము గూడిచి ఝుంకృతి సేసి వీకనై
నణిముఖి నేము బూయిధగ మస్త బలిష్ఠము నిష్ఠురంబునై
కలికి తాఁటివోయి శిలతటంబున నిగ్గర వెంటుపుట్టెన్.

*గీ. తాత యాతాళగంగ యీ ధారజలము | వీని నిత్యమ్ము మాకిఁక దివ్యతీర్థ
నతఁడు చూడ దిరోహితుఁడయిన మదిని | వేంకటేశ్వరుగా నమ్మి విశ్వసించె.

*క. అతనికి నాఁడు నా బాల్యుని | పితామహ పితామహుండని పేర్కుప్రసిద్ధిం
బతని కులస్థు నిపటికి ప్రసిద్ధిన మొసఁగుదురు వారికి రహి తత్పలములన్.

*వ. అంత నొకనాఁడు.

*సీ. పరిమ తపోపమానమున భాసిలు గోష్ఠిని ప్రెంకి సంయమీ
శ్వరుగని సాత్త్వికుండొకఁడు వైష్ణవ లక్షణ మాన తిమ్మనన్
దిరుమల నంటిఁ గాంచినను చెల్వెదుఁ బొమ్మన నంజనాద్రి సం
బరమునఁ జేరి నలిబిగని వైష్ణవ లక్షణ మానతిమ్మనెన్.

*చ. పలుకుల నాదరింపు మను భాగవతుం దన మందిరంబునం
దలయక నుండఁ జేసి వారియాగ మొనర్చి కరంబు బ్రాహ్మణా
దుల నముపం క్తి భక్తిమిడి తోయము వ్రాత నియ్యాపోశన
మ్మిడి నతఁ డారగింపఁ గని మెచ్చి ప్రహృష్టుఁడై చనెన్.

*గీ. అంత సద్వ్యాపకుల పంక్తి నాముదిన | మిడిన వరిశయమున పార్శ్వపడకతినిరో
బ్రహ్మవేత్తల పంక్తి మాన్పదిన మొంగి | యారగించెను నంబియు వరనిపజ్ఞ.

*క. పరమసాత్త్వికమునక | బ్బురపడు పూర్ణార్య వేడబో నెంచియనుక్
సరిమిని సైంధవఘనబక | చరణా యుధరీతి నుండఁ జను నీ పగిదిన్.

*చ. అనఁ గడు సందియంపడుచు నార్య వసింగొని రంగధామమున్
జొని యతిచంద్ర నీపలుకు చొప్పున శ్రీ వృషశైల పూర్ణ వేఁ
డిశ నతఁ డేమి యుం దెలుపఁడే యనికుందిన నచ్చటేమి చే
సెనొ యవిదెల్పమంచు నవి చెప్పిన నయ్యతి బల్కె నొయ్యనన్.

*సీ. వరకృపా రస పూర్ణ వాఙ్మనఃకాయుఁడై సైంధవ మట్లుండు సాత్త్వికుండు
ఒకదివ్య దేశమందుండి యుజ్జీవించు సరసిని బకమట్లు సజ్జనుండు.
పారతమార్థిక సంగ్రహం బొనరించుఁ జరణాయుధమునట్లు సత్త్వముండు
దురభిమానాత్యంత దూరస్థితిని జెందు వసుధ నీ పోలికవైష్ణవుండు
ఐయన శ్రీ శైలపూర్ణభావంబు లివియ | యీయముదారార్థములనెల్ల దెలుగనగుర
టంచు శిష్యసంఘంబున కానతిచ్చె | సంయమీశ్వరుఁ డందఱు సంతసింప.

*వ. మఱియొక దినంబున.

*క. శ్రీరంగనాయకోత్సవ | ప్రారంభమునందు మందిరాంగణభూమిం
గూరేశుఁడు సమ్మార్జన | మారంభము సేసె జలము లటఁ జల్లు తఱిన్.

*సీ. చలువ మడుంగు దువ్వలువలు ధరియించి బిల్లగోచి సొగసు మీఱఁ దీర్చి
స్ఫుటముగా ధవళోర్ధ్వపుండ్రము ల్రచియించి నీలకుండలములు నీటుదీర్చి
మల్లెపూసరములు పిల్లసిగం జుట్టి చలువచందనము జొబ్బిలంగ నలఁది
తనవల్లెవాటు కాటిని తిరుముడిగట్టి తుణి బాహుమూలంబు తొరఁగ వెలది
వైష్ణవకుమారుఁ డొక్కఁడా మార్గవీథి | నరుగుచుండఁగ నతనిపై ననిలగతిని
నీటిబిందులు చిందినఁ గూరపతిని | పరుషములు పల్కి యలుకపై తరలిచనిరి.

*తే. భాగవతాపచార నిరుపంబునఁ గూరిత నాచు దీనతన్
రోగనిపీడితుండయి గురుం భజియింపఁ గూరనాథుడుం
బాఁగఁగ వైష్ణవుండు దివసంబులకున్ యమఁజేర ధర్మరా
జేగురు మాడుదూత లిటు లేమఱుపాటున దెప్పి రంచనెన్.

*ఉ. ఆవ్వరు వైష్ణవుం[illegible] కప్ప డతిత్వర వచ్చునంతలోఁ
దన.శమ దగ్ధఘాట గని దగ్గఱ. [illegible]

గాని పరికించి దేవళము చూచుచు నేచి జలంబు ఘోత్రయుగ్మ,
గొనక త్యజించి సంయమియు గూరపతి ప్రముఖాళి గొల్వఁగన్.

క. అరుదేరఁ గూరనాథుని । చరణాబ్జములందు వ్రాలి చనక వసింపన్
మరలించుక చనియును దన । చరణంబులు పీడికున్న సందియపడు మున్.

క. అతివిస్మయమున వాతఁడు । యతిపతి సిదియే మటన్న నపరాధము నో
ర్చితి మని ముమ్మారిప నీ । పతగము మిసుమిసుచు నమిట వడినరిగెనటోన్

వ. తోడన పక్షిరూపంబు బాసి దివ్యసుందర విగ్రహుండై దేదీప్యమాన విమానంబున మింట నిలిచి కూరనాథా యీపంటు విశ్వసుండగు రామానుజుండు నాదురవస్థం దెలిసికొనె. వీరి యుడు ఘోరాపచారి వెంబడించి నరిగంబు జేంచిన యుమ్ముడు నన్ను గూర్చి నీవు పరమభాగవతోత్తమునియెడ నపచారివయితివి గాన నిద శ్రీహరి సహింపఁడు. తిర్యగ్జంతువు వై కుటుంబ క్లేశమ్ము గాన నీవతని శరణొందుమని బుచ్చిన మరలి వచ్చి మిమ్ము శరణంబు వేడి యపచారనివృత్తి గాంచి పరమపదంబున కేగుచుంటి నని మాత్రకుం జనెను. (కావున శాస్త్రనిషిద్ధంబు భాగవతాపచారంబొనరింప వలదు.) వ. మఱియొక దినంబున.

శా. శ్రీరంగామృత సత్ప్రవాహ మనఁ దని సింగాంచి సంగీత
స్వారస్యంబు నతిక్రమించి ఘనవేదార్థాది వోలాడి వి
స్తార శ్రీల మదాన్వితుండయి కలౌఘప్రాప్త పీఠామృతం
గానాంబుల గీతముల్ చెలఁగ నూయాయాఁగ భూదేవుఁడున్.

గీ. ఒక్కదినమున లక్ష్మణయోగిచంద్రుఁ । డమ్మహాపీఠ నడుగుచు నరిగెఁగాని
తివిరి యీపటువేదికు సాత్త్వికుని జేయు । మనుచు బంపెను కూరేశమునివరేణ్యుఁడు.

క. వినిగురువానతి వెలకి । తనిఁ దమి భవసంధ్యమదాన్వితు ననుగ నే
నానతిం పవ నని ప్రశ్నించెడి । జనుచుండెను నిత్య మద్విజనిలయమునకున్.

సీ. భూతిగూఢింతి నహిమ్నంబోలె స్వరూపముఁ దెలుపక మాటిఁటఁ దక్కగిమన్న
గానైకలోలుఁడై కరము నేకించు వాద్విజుని వీక్షించి యాదట్నమూర్తి
తనకు గ్రీష్మ బెల్లుప్పఁ దలఁచి పతాకాదివస్త్రావహిద్దాంబులను మహత్వ
కాండక్రియలందుఁ గాలమానములందు స్వరకల్పనలను మూర్ఛనములందుఁ
జాలశంకింప వినివా [illegible] । నుత్తరముఁ జెప్పఁజాలకయుండె. ప్రశ్నింప
సన్నుతింపఁగ మిగుల నాసక్తిఁ జిత్తుఁడు । ధరణిలో వాదమునను భ్రోత్రియుఁడు.

గీ. ఓయతీశ్వర తప్పదని శాస్త్రపూర్వకుండ । ధారణములను బ్రహ్మకుఁ దగని పగుణ
గానిరూపణమ్మును మీరలాని జేతు । రదియుఁ జెల్పెఁడు. మకు పేరార్ధసదతి.

వ. నాపుకు కూరసాధుం డిట్లనియె.

శ్రుతి॥ పవిత్రం తే వితతం బ్రాహ్మణస్పతే ప్రభుర్గాత్రాణి పర్యేషి విశ్వతః
అతప్తతనూర్నతదామో అశ్నుతే శ్రుతాస ఇద్వహంతస్తత్సమాశత॥
దేవసాయే వినూతేన బాహునా సుదర్శనేన
ప్రయాతమానవో లోకో సృష్టిం వితన్వతి బ్రాహ్మణాః స్వర్యన్వహాన్ని।
అగ్నినా తైతప్తం ద్విభుజే ధారయ న్నూర్ధ్వపుండ్ర మాలిఖేత్।
న్యాత్మస్వికేశం భవతి వపునరాగ మనమేతి
బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతా మాప్నోతి॥

ఘోషురాసాక్షానంబుగా నాలకింపుము. శ్రుతంవలన జననసముద్రంబు దాటఁ గోరువారు లోవిష్ణు పవిత్రంబు లగుశంఖచక్రంబులు బాహుమూలంబుల ధరియింతురు. మిగిలినవా రంగంబులఁ దానకపురాణలింగంబుల నర్చింతురనియును, సామశ్రుతి వలనఁ

శ్రుతి॥ పవిత్ర మిత్యగ్ని॥ అగ్నిర్దైవ సహస్రారః॥ సహస్రారో నేమిః
నేమినాలప్తతనుః బ్రాహ్మణస్సాయుజ్యగ్ం సాలోక్యమాప్నోతి॥

చక్రతిప్తశరీరులు పరబ్రహ్మసాయుజ్యంబును సలోకత్వంబును బొందుదురనియును అథర్వశ్రుతివలనఁ

శ్రుతి॥ చక్రం బిభర్తి వపుషాభితప్తం బలం దేవానామమితస్య విష్ణోః।
స ఏతి నాకం దురితా వినూయ ప్రయాంతి యద్వ్యతయో వీతరాగాః
విష్ణుర్యాను విక్రమస్య చిహ్నైరంకితా లోకే సుభగా భవామః
విష్ణోస్తత్ పరమం పదం యే గచ్ఛంతి లాంఛితాః
చక్రతాపాయా గ్నౌ ప్రతిష్ఠ్య బ్రాహ్మణస్య దక్షిణే బాహావ్ధారయేత్।
శంఖము పవిత్రం। యంపాంచ జన్యమాదాయా గ్నౌ ప్రతేష్ప
బ్రాహ్మణ స్యోత్తర బాహౌ ధారయేత్।

చక్రాదిలాంఛితాంగులు లోకంబుల శుభగులై విష్ణుపరమపదంబుఁ బొందుదురనియును,

శ్రుతి॥ నిశక్షేపసువర్ణ మభిద్యమానం మర్త్య బాహుమదధత్స్వదర్శనం
విష్ణోరిదం భూరిత దభూరితేజః ప్రపశ్యతి దివానక్తం భయస్తజహాసః
బాహుబుచే ప్రుష్కలసంహితా యాం ప్రతే విష్ణోరబ్జ చక్రే పవిత్రే జనాన్మంబోధిం
తర్తవేదక్షణే వ్రామూలే బాహోర్దధతే న్యేపురాణలింగా న్యగేతావకాన్యర్షయంతి॥

ఇత్యాదిశ్రుతివాక్యంబువలన సుదర్శనంబు బాహుమూలంబున ధరించవలెనియు

శ్లో॥ వినాయజ్ఞో పవీతేన వినాచక్రస్య ధారణాత్
వినాన్యమేన వైష్ణపశ్చండాలస్య మవాప్నుయాత్॥

శ్రుత్యాది పారాశర సంహితవలన యజ్ఞోపవీతం బెట్లు బ్రాహ్మణులకు విశేషించి శంఖ చక్రంబులు ధరించకున్న ఫలంబాలత్వ మొందుననియు.

శ్లో॥ బ్రాహ్మణైః క్షత్రియై ర్వైశ్యైః శూద్రైశ్చ కృతలక్షణైః
అర్చనీయశ్చ వై శ్చ నిత్యముద్దిశ్య కర్మసు॥

అని మహాభారతమందు భీష్మపర్వంబు వలన బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులు చక్రాంకితులై తమతమ కర్మంబులు విడిచినను వారలచేత జగదీశ్వరుండ ర్చనీయుండును వందనీయుం డనియును;

శ్లో॥ అష్టాక్షర విదస్సర్వే తప్తచక్రాంకితాస్తథా
సేవకా వాసుదేవస్యత దైవ నటవర్తకాః
అన్యేచవైష్ణవాస్తత్రసర్వే చక్రేణ లాంఛితాః

అనులింగ పురాణంబువలన తప్త చక్రాంకితు లష్టాక్షరీవిదులు నగు వైష్ణవు లందఱు వాసుదేవ సేవకులనియును,

శ్లో॥ యేషాం చక్రాంకితం గాత్రం శూద్రేష్వపి చదృశ్యతే
తేనైస్సర్గస్య సేత్రానో బ్రాహ్మణా భువి దుర్లభాః॥

అను నారదీయ పురాణంబు వలనఁ జక్రాంకిత శరీరులగు శూద్రులును జక్రాంకితవిహీనులు బ్రాహ్మణులను దుర్లభం బగుపదంబు బొందుదు రనియును,

శ్లో॥ అనగ్నిధారిణో విప్రాఃసర్వ కర్మ సుగర్హితాః
అవైష్ణవత్వ మాపన్నా నరకం యాంతి నిశ్చయమ్॥
చక్రచిహ్నాది రహితంబ్రాహ్మణం కలుషాన్వితం।
అవైష్ణవంతు తందూరాత్త్యజ పాక మువసంత్యజేత్॥

అనుహారీతస్మృతివలనఁ జక్రాంకితులు గాక వైష్ణవత్వము నొందనివారు సర్వకర్మగర్హితులై నరకప్రాప్తి నొందుదురు చక్రచిహ్నంబులు లేని కలుషాన్వితుఁ బ్రాహ్మణుని దూరంబుగాఁ బరిత్యజింప వలయు ననియు,

శ్లో॥ సర్వాపాప్తర్శ నాద్దానాద్య జనాద్వందనాదపి
చక్రాంకితస్య విప్రస్య విష్ణుసాయుజ్య మాప్నుయాత్॥
తథైవచక్ర హీనస్య పూజనా ద్వందనాదపి
వైష్ణవో నిరయం యాతి యావదా భూతసంప్లవమ్॥
అచక్రధారిణో విప్ర శ్రుతిస్మృతి సమన్వితః
శ్వశేచ్ఛం డాల భాండస్థం తద్ఘృత మమృతంయథా॥

[illegible]

అని [illegible] చక్రాంకితుం డగు విష్ణుని వద్దంది వానితో సల్లాపంబు సల్పుటచే విష్ణుసాయుజ్యంబు గాంచు. వైష్ణవుండు చక్రహీనుఁ డై యుండిన నమస్కరించినఁ బ్రత్యవాయంబగు [illegible] బడియుండు. శ్రుతిస్మృతి సమన్వితుండై చక్రాంకధరహితుండగు వానిచేఁ [illegible] చేయఁబడు కర్మంబులు నిష్ఫలంబులు గావలయునని యు,

శ్లో॥ శ్రీకృష్ణ చక్రాంక విహీనగాత్రం శ్మశానతుల్యం ప్రవదంతి సంతః।
దృష్ట్వా నరస్తం నృపతేన వాపాస్నాత్వా సమర్చ్యేద్ధరి మంగళాత్మకమ్॥
చక్రచిహ్నవిహీనంతు యశ్శ్రాద్ధే భోజయిష్యతి
వృథాంభవతి తచ్ఛ్రాద్ధం నిరాశాః పితరోగతాః॥

అను హారీత యోక్త ప్రకారంబు వలన శంఖచక్రాది చిహ్నంబులు లేని శరీరము శ్మశానతుల్యం బగుటచే నట్టివారిఁ జూచిన స్త్రీపురుషులు సచేల స్నానమాచరింపవలయు, శ్రాద్ధకర్మయందు చక్రాది చిహ్నంబులు లేని విప్రుని భుజియింపఁ జేసిన యా శ్రాద్ధంబు వ్యర్థంబు. నిరాశచే పితృదేవతలేగుదురనియును,

శ్లో॥ అచక్రధారిణం విప్రం యశ్శ్రాద్ధే భోజయిష్యతి
రేతోమూత్ర పురీషాణి పితృభ్యస్స ప్రయచ్ఛతి
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన తప్తం వైష్ణవ యోగ్యతః
ఇత్యాది శ్రుతిభిః ప్రోక్తం విష్ణోశ్చక్రస్య ధారణం
తస్మాచ్చక్రాది సంస్కారః కర్తవ్యో విప్రసత్తమ
చక్రలాంఛనహీనేన కృతం కర్మచ నిష్ఫలం
ఆచార్యోపిధ వక్యాణ్యా చక్రప్రుంగ్రావ [illegible]
పురతోగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య స్వగృహోక్త విధానతః॥

అను హారీత స్మృతి వలనఁ జక్రాది భగవచ్చిహ్నంబులు లేని విప్రుని శ్రాద్ధకర్మంబునందు భుజియింపఁ జేయువాఁడు పితృదేవతలకు రేతో మూత్ర పురీషాదుల [illegible] ననియును, మఱియు,

పద్మపురాణము. శ్లో॥ విష్ణుచక్రాంకితో విప్రో యస్మిన్ దేశే వసేత్సుఖం
తద్దేశో ముక్తిదః పుణ్యో వైష్ణవానాం మహః ప్రియః॥

చక్రాంకితుఁడు నివసించు భూమియే దివ్యదేశంబు, వానితో [illegible] యాత్రయుండి యుం [illegible] ఇహపరసాధనంబు [illegible]

[illegible] శ్లో॥ [illegible]
[illegible]

నివసంతి మహాత్మానో యత్ర చక్రాంకితా ద్విజాః।
దేవా దేవర్షయో నిత్యం తద్దేశం పర్యుపాసతే.

శంఖచక్రచిహ్నంబులు ధరియించుటవలన వేయియశ్వమేధంబులయు నూఱువాజపేయంబులయు ఫలము కలుగుచున్నది. చక్రాంకితు లేకాంతముగ నుండుచోట దేవతలు దేవమునులు నిత్యము ననుసరించియుందురు.

భవిష్యత్పురాణము. శ్లో॥ యోనరో మమభక్తస్తు దివ్యచిహ్నాని ధారయేత్
శ్వపచో వా పశుఘ్నో వా మమలోకం సగచ్ఛతి.

నీచుండేని శ్వపచుండేని గోహంతకుండేని మద్దివ్యచిహ్నంబు దాల్చువాఁ గల్మషరహితుండై మామకపదవిం బొందు.

హారివంశము. శ్లో॥ సర్వభూతసమాయుక్తం వైష్ణవద్వేషి యో నరః
స చండాలో మహాపాపీ రౌరవం నరకం వ్రజేత్.

వైష్ణవద్వేషి చండాలుండును మహాపాతకుండు నయి రౌరవనరకంబు నొందు.

పారాశర్యస్మృతి. శ్లో॥ శంఖచక్రోర్ధ్వపుండ్రాది రహితం బ్రాహ్మణాధమః
స జీవన్నేవ చండాలః సర్వకర్మబహిష్కృతః.

శంఖచక్రోర్ధ్వపుండ్రములు లేని విప్రుండు జీవితచండాలుండు, సర్వకర్మనిషిద్ధుండు.

శ్లో॥ కృష్ణాయుధాంకితో మర్త్యో యత్ర యత్రావతిష్ఠతి
స్మశానమపి తత్తీర్థం కింపునః పుణ్యభూమయః.

శంఖచక్రాంకితుఁడు స్మశానభూమి వసించినను అది పుణ్యక్షేత్రమగుటఁ బుణ్యక్షేత్రము చెప్పనేల.

శ్లో॥ చక్రాంకితభుజం దృష్ట్వా యస్తు తన్నాభివాదయేత్
తిర్యగ్యోనిశతం ప్రాప్య విష్ఠాయాం జాయతే క్రిమిః.

చక్రధారణభుజంబులం జూచి నిందించువాఁడు నూఱుజన్మంబులు తిర్యగ్యోనియందు జన్మించి మలమండలికీటజన్మ మెత్తు.

హారీతస్మృతి. శ్లో॥ చక్రాంకితస్య విప్రస్య పాదప్రక్షాళితం జలం
పీత్వా పాతకసాహస్రైర్ముచ్యతే నాత్ర సంశయః
చక్రాంకితభుజం విప్రం యో భూమ్యామభివాదయేత్
లలాటే పాంసుసంఖ్యాతే విష్ణులోకే మహీయతే.

పతితుండయిన చక్రాంకితుని పాదప్రక్షాళితజలంబు గ్రోలినమనుజుండు ముక్తుండగును. చక్రాంకితునకు భూమిసోఁకి దండంబిడువాని ఫాలంబంటిన భూరేణువు లెన్నియో యన్ని వేలయేండ్లతఁడు పుణ్యలోకప్రాప్తుండగు ననియు శ్లాఘించుచున్నవి. కావున దప్తచక్రాంకనం బెల్లెడ శ్రుతిస్మృతి ఇతిహాసపురాణాది సకలశాస్త్రంబుల ప్రసిద్ధంబని మఱలనిట్లనియె,

సీ. మోహింపుమీ వధర్వోపనిషత్తున యాత్మహితార్థమై హరిపదాబ్జ
తిని మధ్యమున రొండుదనర సితోర్ధ్వపుండ్రము ధరించిన యట్టి సుమతులెల్ల
పుణ్యమూర్తు లవాప్తమోక్షులు మాధవప్రియు లూర్ధ్వపుండ్రధారి యగుదేహి
సర్వరక్షకుఁ బరసాంఖ్య యోగాభిగమ్యుని శ్రియఃపతిఁ జేరియుండు సతము
బహుళసంసార పాశముల్ బాసి ముక్తిఁ । బొందుననియు నాత్మజ్ఞేయ యనుజుఁ డుదిత పుం
దాటలకునైన కప్పంబు కట్టబోట్టు । బెట్టఁదగ నూర్ధ్వపుండ్రము బెట్టవలయు.

వ. ఇందుకుఁ శ్రుతి ప్రమాణంబులు.

శ్రుతి॥ హ్యతోర్ధ్వపుండ్రః కృతచక్రధారీ। విష్ణుం పరం ధ్యాయతే యో మహాత్మా।
స్వరేణమంత్రేణ సదా హృది స్థితం పరాత్పరం యన్మహతో మహాంతం॥

అను కఠవల్లియును.

శ్రుతి॥ ధృత్వోర్ధ్వ పుండ్రం పరమే శితారం నారాయణం సాంఖ్య యోగాధిగమ్యం।
జ్ఞాత్వా విముచ్యేత నరాస్సమస్తైస్సంసారపాశైరిహ చైవ విష్ణుమ్॥

ఇత్యాది మహోపనిషదుక్త ప్రపంచంబును,

శ్రుతి॥ హరేః పదాకృతిమాత్మనో హితాయ। మధ్యేచ్ఛిద్రమూర్ధ్వపుండ్రం యో ధారయతి
సపరస్య ప్రియో భవతి। సపుణ్యవాన్ భవతి। సముక్తిమాన్ భవతి॥

అను అధర్వణవేదంబును,

శ్రుతి॥ కిం పవిత్రాణాం పవిత్రం। కేనవా కర్మాణి సఫలాని।
కిం ముక్తిరక్షి హామర్త్యానాం। కేనమకారణే నామ్యుతత్వమేతి।
సహోవాచ। సాధుతేమ యోగ్యశ్రుణు భోపవిత్రం।
సులభం సుకరం యద్విష్ణుక్షేత్రం। తత్రమృత్స్నాం గృహీత్వా తామూర్ధ్వతాం దీప్యద్ధంకత్।
అమృతమ్మేతేన మృత్స్నా భవతి। తాం శుద్ధజలేన ప్రణవే నధర్ష యేత్।
దేవపితృకర్మాణ్యారభమాణః। తయానిత్య మూర్ధ్వపుండ్రం బిభృయాత్।
మన్త్రైః కేశవాదీనాం చైత గృహీతం కర్మవిఫలం తన్నిగ్రహిష్ణు యుః।
తదేవమక్షయ్యం భవతి। నాసాది కేశాంత మూర్ధ్వపుండ్రం విష్ణోస్సన్నిధిస్య
పదస్యాకృతి। ఏకాంగుళం హాసరో రక్షమూలం తమత్యన్తం చర్మ శాస్త్రోక్తాదైవ వా॥

ఇత్యాది కాత్యాయనోపనిషద్వాక్యంబును; మఱియు స్మృత్యాదిక ప్రమాణంబులు వినుము.

శ్లో॥ స్త్రీపుండ్రం ద్వయైః శైవ గోర్యం పట్టాకారం తథైవచ।
న చాన్యదేవతాభక్తా రాపద్యపి కదాచన।
బ్రాహ్మణానామూర్ధ్వ పుండ్రస్స్యాత్ క్షత్రియస్యార్ధ చంద్రకం।
వైశ్యస్య వర్తులాకారం శూద్రస్య త్రిపుండ్రకం॥

ఊర్ధ్వపుండ్రం తు శూద్రాణాం నాశనీయం కదాచన।
ధారయేత్ క్షత్రియో వాపి విష్ణుభక్తో భవేద్యది॥

అను బ్రహ్మాండోక్త ప్రకారంబున.

గీ. బ్రాహ్మణులు నూర్ధ్వపుండ్రంబు రాజులర్థ । చంద్రునాకృతిగను వైశ్యజాతివ ర్తు
లముగ వాలవజాతి యష్టముగ నుదుట । బెట్టవలయు నిరంతర ప్రీతితోడ॥

క. తీసుకు దాటలేనం । గతిచెడంగ త్రిపుండ్రధారి కాఁగూడదు సూ
ష్మతి నట్లు సేయుఁ గనుగొన । ప్రతి జెండెడి నతడు నిగడితంబయ్యె ధ్రువిక.

శ్లో॥ ఊర్ధ్వపుండ్రస్య మాహాత్మ్యం వక్ష్యామి శుభదర్శనే
ధారణాదేవ ముచ్యేత భవబంధాద్వి మూఢధీః॥
ఏకాంతినో మహాభాగాస్సర్వే మమ హితే రతాః
సాంతరాళం ప్రకుర్వీత ఊర్ధ్వపుండ్రం పదాకృతి॥

ఇత్యాది పద్మపురాణంబు వలన, శివుండు పార్వతితో యూర్ధ్వపుండ్రంబులు భగవత్ప
దాకృతులుగా ధరింపవలయు నట్టి యూర్ధ్వపుండ్రంబులు ధరించుటకు.

శ్లో॥ శ్రుతిస్మృత్యుక్త మార్గ ప్రోక్తాపి తా వైరాగ్యకారిణీ
రక్షావక్ష కరీ ప్రోక్తా॥ ....

ఇత్యాది వాక్యంబున ముక్తిపదంబగు శ్రుతిస్మృత్యుక్త సంప్రోక్తవలయు.

గీ. మహితాత్ముల సీపయోజాక్షి మాలికలు గ । కంబులన్ శంఖచక్రచిహ్నంబులుంచు
బాహులన్ నదుటనూర్ధ్వపుండ్రముల నుదుట । విమలమగు వైష్ణవులు పొందుదురు ఖిలజగతి॥

శ్లో॥ పద్మనేత్రైవ మంత్రేణ ముద్రాభి మామనుస్మరన్ (అను॥ 1,26)
లలాటే ధారయేన్నిత్యం విష్ణుపాయుధ్యా మాప్నుయాత్॥
యో న ధారయతే మర్త్యో మామకం చిహ్నమీదృశం
తిర్యగ్జాయి ప్రరాత్మానం మదీయాజ్ఞాతిలంఘినమ్।
వ్యాళంస్పృష్ట్వా యథాలోకే దష్టురాభయ సంయుతాః।
యూర్ధ్వపుండ్రాంకితం దృష్ట్వా మృత్యుర్యమకింకరాః॥
ఊర్ధ్వపుండ్రసంయుక్తో మ్రియతే యస్తు మానవః।
చండాలోపి విశుద్ధాత్మా విష్ణులోకే మహీయతే।
శోభనార్ధపుండ్రస్య ధారణాదపి మానవః
దేవాశ్చ పాపసంఘాశ్చైత్య వ్యాసే నాత్రసంశయః

ఇత్యాది బ్రహ్మపురాణోక్తప్రకారంబున నన్నిస్మరించుచు ద్వాదశోర్ధ్వపుండ్రంబు
లు ధరించు వారు ముక్తియుక్తులం కొందు. ఊర్ధ్వపుండ్రధారులగని యమభటులు

భయంబు జెందుదురు. వరాహపురాణమున నూర్ధ్వపుండ్రంబులు ధరించి మృతుండయ్యెనేని వాడు విష్ణులోకంబున సుఖించు. కేవలోర్ధ్వపుండ్ర ధారణంబు వలనను పాపంబులు దొలగి విముక్తుండగు.

శ్లో॥ చతురంగుళమూర్ధ్వాగ్రం ద్వ్యంగుళం విస్తృతం తథా
ద్విజః పుండ్రం మృదా కుర్యాత్ సాంతరాళం తు ధారయేత్ ॥

అనుసాంఖ్యపురాణంబుబట్టి బ్రాహ్మణుండు చతురంగుళ ప్రమాణోర్ధ్వాగ్రంబును ద్వ్యంగుళ విస్తృతంబును నవక్రంబును సుందరంబగునట్లు శ్వేతమృత్తికచే సాంతరాళపుండ్రంబు ధరింపవలయు.

శ్లో॥ చతురంగుళమూర్ధ్వాగ్రం ద్వ్యంగుళం విస్తృతం తథా
మృదా పుండ్రం ద్విజః కుర్యాత్ సాంతరాళం మనోహరం ।
ద్వ్యంగుళం త్ర్యంగుళం వాపి మధ్యేచ్ఛిద్రం ప్రకల్పయేత్
ద్వ్యంగుళం పార్శ్వమేకం స్యాదూర్ధ్వపుండ్రస్య లక్షణమ్ ॥

అనుహారీతస్మృతి ప్రకారంబున చతురంగుళములపొడవును, పార్శ్వంబులయందంగుళద్వయమాత్రంబు వెడల్పును, ద్వ్యంగుళ త్ర్యంగుళపరిమాణంబైన యంతరాళంబును గలుగునట్లుగా మనోహరంబగు పుండ్రంబు శ్వేతమృత్తికచే విప్రుండు ధరింపవలయు.

శ్లో॥ ఆచమ్య ధారయేత్ పుండ్రాణి మృదా శుభ్రేణ పూర్వవత్
నాసికామూలమారభ్య కేశాంతం పరికల్పయేత్ ।
హరిద్రేణ చూర్ణేన కుంకుమేనాథవా తథా
ఊర్ధ్వపుండ్రస్య మధ్యే తు లక్ష్మీస్థానం ప్రకల్పయేత్ ॥

అనుధారద్వాజసంహితవలన బ్రాహ్మణుం డాచమనం బొనర్చి నాసాదికేశపర్యంతము ఫాలస్థలంబున ధవళోర్ధ్వ పుండ్రంబును ధరించి తదంతరాళంబున లక్ష్మీస్వరూపం బగు శ్రీచూర్ణరేఖ ధరింపవలయు.

శ్లో॥ తతో దివ్యంచ హారిద్రం సమ్యాదతులసీదళం
కుంకుమేన ధారయేచ్చూర్ణం పుండ్రేషు ద్వాదశేషు చ ।
ఊర్ధ్వపుండ్రస్య మధ్యే తు దివ్యచూర్ణంచ ధారయేత్
శ్రీకరం విజయం పుణ్యం సర్వదోషప్రణాశనం ॥
ఊర్ధ్వపుండ్రస్య మధ్యే తు రజనీచూర్ణముత్తమం
లక్ష్మీరూపధర స్నిగ్ధ్యముస్య ద్రవ్యం సధారయేత్ ॥
విష్ణురూపేణ సంస్పృష్టం తచ్చూర్ణం శిరసా వహేత్
తస్యాశుభాని సర్వాణి పుణ్యమాప్నోతి మానవః ॥

అను యత్రిస్మృతివలన కుమారుండు ధవళచ్ఛిద్రోర్ధ్వ పుండ్రంబులయందు దివ్యంబు శ్రీకరంబు విజయావహంబు బుణ్యప్రదంబు సర్వదోష ప్రణాశనంబు లక్ష్మీస్వరూపంబు నగు హారిద్రా చూర్ణంబు ధరింపవలయు. నితరద్రవ్యంబు ధరింపఁ గూడదు। అట్లు ధరించిన సమస్త శుభంబులు నశించి పుణ్యాత్ముండగు.

శ్లో॥ ఊర్ధ్వపుండ్రమను దాధాముపద్మాసనం సౌమ్యమేవచ
తథలంకరణా వాహాం హారిద్రాం ధారయేచ్ఛ్రియం॥
విలోక్యదర్పణం విద్వానూర్ధ్వపుండ్రం మనోహరం
శుభ్యాంగుళి మాకాంక్ష్య హారిద్రా చూర్ణసంయుతం॥

అను సనత్కుమార సంహిత వలన విద్వాంసుడు దర్పణం బవలోకించుచు శ్రీ చూర్ణశోభాలంకృతంబు లగు ధవళచ్ఛిద్రోర్ధ్వ పుండ్రంబులు ధరియింపవలయు,

శ్లో॥ యోనివా చోర్ధ్వపుండ్రేణ యత్కుర్యాత్కర్మ వైదికం
నిష్ఫలం తస్యతత్కర్మ భస్మన్యేవ హుతిర్యథా॥

అను మత్స్యపురాణంబువలన, నూర్ధ్వపుండ్రంబు ధరింపక వైదికకర్మం బాచరించిన నది భస్మాహుతి యట్లు నిరర్థకంబు.

శ్లో॥ ఊర్ధ్వపుండ్ర విహీనస్తు సంధ్యాకర్మ సమాచరేత్
తత్సర్వం రాక్షసైర్నీతం నరకంచ సగచ్ఛతి।
నిత్యం నైమిత్తికం కామ్యం త్రివిధం శుభబోధతః।
ఊర్ధ్వపుండ్ర విహీనస్య సర్వంతి నిష్ఫలం భవేత్॥.

అను హారీతస్మృతి క్రమంబున నూర్ధ్వపుండ్ర రహితుండై సంధ్యావందనాది కర్మంబులాచరించిన తత్కర్మం బంతయు రాక్షసు లపహరింతురు. వాఁడును దుర్గతింపఁ బడును.

సీ. విమలబుద్ధులు మాని విను సమబుద్ధినై యాశ్వర సంహిత శశ్వదభ్య
దాంగపరిమృష్ట, మగుచూర్ణమును వలఁ దాల్చిన నశ్వమేధ ఫలంబు
గని దేహ విష్ణులోకము జెందు నూర్ధ్వపుండ్రాంత రాళమున సిరికిస్థానమి
పట్టందుఁ బనవు జొప్పడఁ గ్రాలు శ్రీ చూర్ణరేఖను శ్రీని ధరింప వలయు
ననిపరాశరస్మృతియందు బ్రహ్మ। చారియతులొక్కొకటి గృహస్థవానపుల
మూఁడు మూఁడేసియుపవీతములుధరింపఁ। దగు నజనవండనూలుఁ దాల్పనటావు.

క. మొలత్రాడు గోచి రెండగు। తెలివలువలు నుంగరములు దీపింప గృహ
స్థులు దాల్చవలయు ననుచును। వెలయించెను మీరలివియు విన్నవియోగదా.

వ. కావున నేయ్యాతుము నిందితమునగు విభూతిపుండ్రములు నొల్లలదకించి రుద్రాక్షమాలలు కంఠమున దాల్చుట నీవంటి బ్రాహ్మణునకు దగదని తెలియవే.

శ్లో॥ శివాశ్రిత మయుగ్రనిర్మాల్యం । లింగమాభిన ధారయేత్.

అను న్యాయంబున వైదిక కర్మాదిరతుం డగు విప్రునకు నిషిద్ధం బగిన నక్కుటీంద్రుండు శైవశాక్తేయంబు నిషిద్ధం బంటిరి వేదచోదితంబు లైనధర్మంబులు నిందింపబడునే యను నట యీ కూరనాథుం డిట్లనియె. సృష్టికాదియయి వేదంబులు పుట్టుటవలన సకలకర్మంబులకుఁ బరిసమితి వేఱువేఱుగా బుట్టుచు నెవ్వరెట్టిఫలమాసించిన వారికాఫల మొసగుటుం జేసి మనుష్యులు ప్రకృతిపాశబద్ధులై యైహికఫలంబుల పేక్షింప నైశ్వర్యంబు గలుగును. దానమాత్సర్యంబు జనించు, మాత్సర్యంబు వలన నహంకారముద్భవించు, నహంకారంబున సత్త్వరజస్తమోగుణంబులావరించు, నందువలన నింద్రియంబులు ప్రబలంబగు, నిద్రియసంచారంబున మనంబునకుఁ జంచలత్వ మొదవును. చంచలత్వంబున విషయాసక్తుఁ డాడుకొను, విమ్మట లోభంబు పుట్టు, లోభంబువలన నజ్ఞానంబు జనించు దానం బాపపుణ్యాహంబులు ప్రబలంబగు, నయ్యవి పునరావృత్తి హేతువగు గావున నింతకు మూలంబు ఫలాపేక్షయె సుమీ. ఇట్టి శాక్తేయంబు ముముక్షులకు నిషిద్ధంబును భాగవతులకు ననాదరణీయంబును. అనినవిని విప్రుండు మరలనిట్లనియె. శివుండు సర్వాంతర్యామి యనియు దేవతాశ్రేష్ఠుండనియు శివలాంఛనంబులు ముక్తిప్రదములనియు సకలపురాణంబులు వాక్రుచ్చుచుండుట లేదె యనిన కూరేశుం డిట్లు వచించె. హరుండు సమస్తకారకుండనుట నిషిద్ధంబు గాదు. విధియను నామంబున నధికారంబు నొంది నారాయణు నాజ్ఞానుసారంబుగ బ్రవర్తించుచుండుఁ గావున నన్నింటికి నారాయణుం డధిష్ఠాత యని మూర్తింబున బ్రహ్మరుద్రదేవగణంబులు తన్నధికారంబులు నలుపుచుండును.

శ్రుతి. ఏకోహవై నారాయణ ఆసీత్ । దివ్యోదేవ ఏకో నారాయణః
తత్వం నారాయణః పరః । నద్వితీయోస్తి అన్యం దేవ్రైః.

శ్లో॥ విష్ణోపకాశముద్భూత జగత్తత్రైవ సంస్థితం
స్థితిసంయమకర్తాసౌ జగతోస్య జగచ్చ సః.

శ్లో॥ తత్వం జిజ్ఞాసమానానాం హేతుభిస్సర్వతోముఖైః
తత్వమేకోమహాయోగీ హరిర్నారాయణః పరః.

అని నారాయణనైరూపణ శ్రుతిహాద్యుపనిషత్పారాశర్యాది భారతశతంబుల జగజ్జన్మాది కారణంబును పరమతత్వంబును పరమపావనుండును నారాయణుండును గాని యున్యుండుగాడు. అట్టివేదంబు లాధారంబుగా తీసుకొని శాక్తేయ సౌరగాణాపత్య బౌద్ధ జైన చార్వాకాది మతంబులు జనించినవి. తామసపురాణంబులు వీటిం బ్రతిపాదించుచుండు. తామసపురాణంబులు ప్రపన్నుల కనాదరణీయంబులు. వేదంబులు సకలకృత్యసంధవస్థానము గాన తుచ్ఛంబులు క్షుద్రకరంబులనియుఁ బరిత్యజింపవ లనియుఁ జెప్పక తప్పదు.

కనుక క్షీరనీరంబుల విభజించు హంసంబు లెట్టులు తామసశాస్త్రంబులు నిషేధించిసా త్త్వికపురాణంబులు ప్రమాణంబులుగా నవలంబించుట పరమధర్మంబులును, భాగవతా ప రిశీయరిబును. అనిన భూసురుండు "భర్గో దేవస్య ధీమహి" యనునది వేదవాక్యంబు గాదే? యనుటఁ గూరేశుండు వెండియు నిట్లనియె.

శ్లో॥ మృద్రాక్షంమృద్రనిర్మాల్యం శిలయాపి న ధారయేత్
యః కామాద్ధారయేత్ కశ్చిత్ ద్విజశ్చాంద్రాయణం చరేత్.

అని మునుగలస్మృతిచే శీలార్థమైనను బ్రాహ్మణుండు రుద్రాక్షరుద్రనిర్మాల్యంబులు ధరింప గూడదు. ఈధర్మము లంఘించువాడు ప్రాయశ్చిత్తార్హుండు. శైవపాశుపతాంగంబు గాని పరమవైదికకర్మసిద్ధాంతి గాదు. వేదవిరహితుఁగూడ ధారణార్హులుగారని వేదషష్ఠితు లసి నిషేధంబు గాదే?

శ్రుతి॥ బ్రాహ్మణస్య వికర్మస్యాం తిర్యక్పుండ్రస్య ధారణం
సహ్యాపత్యేవ మంతవ్యం తిర్యక్పుండ్రస్య ధారణాత్।
స్మృతి॥ త్రిపుండ్ర ధారణం విప్రం యః శ్రాద్ధే భోజయిష్యతి
నష్టం భవతి తత్ శ్రాద్ధం దాతా చ నరకం వ్రజేత్।

అని బ్రాహ్మణసూతీ శాతిస్మృతి వచనంబులచే కర్మకాలంబుల నిషేధింపఁబడు. తిర్య క్పుండ్రములు వాస్తవము నవాదరణీయంబు నీ యూర్ధ్వపుండ్రంబు ముముక్షుల కాదర ణీయంబు. మరియు ముముక్షు వితరదేవతల నాశ్రయింప జనదు. నిర్గుణుండే ముక్తిదా ను. అనిన విప్రుండు మరల నిట్లనియె.

శ్లో॥ రామభద్రః ప్రతిష్ఠాను లింగపూజా విధాయకం॥

అనియిట్లు నిర్ణయింపం బడిన రుద్రుం డధికుండుగాడే. అట్లైనఁ గూరనాథుం డను యిట్టి వాల్మీకోక్తిగాదు పురాణాంతరోక్తంబంటి వేని వాల్మీకియందు దశరథా త్మజుండై యవతరింప,

శ్లో॥ వాల్మీకిరభవద్బ్రహ్మా వాణీ వాక్యస్య రూపిణీ॥

అనియెడు పురాణవచన ప్రామాణ్యంబున బ్రహ్మాంశ సంభూతుండగు ప్రాచేతసునివలన వెడలిన సరస్వతి శ్రీరామాయణాబ్ధి ధానేతి హాసరత్నంబగుట నితి హాసశ్రేష్ఠంబైన శ్రీ రామాయణంబునకంటె నతిదుర్బలంబైన యొకతామస పురాణంబునందు ప్రతిపాది తంబైన యర్థంబు సాత్త్వికుల కనాదరణీయంబు గాదే యనుట ద్విజుండు మరల నిట్ల నియె. రావణ వధచే బ్రహ్మహత్యా పాతకంబు తన్నుఁబొందకుండ రామావతారుండగు నారాయణుండు లింగపూజనం బొనరించె. నాతని కూరేశుం డిట్లు వచించె పరదారా పరద్రవ్యాపహరణంబును సాధుజనవిరోధంబును జేయుట రావణుండు వధార్హుండై

గాని పూర్వపక్షంబు గాదు. ఆతతాయియైన వాని వధించుట రాజులకు శతయాగఫలంబు లభించునని వేదంబులు మొరలిడుచుండ రావణుం జంపుట బ్రహ్మహత్య యనువాదు హాస్యాస్పదంబు.

శ్లో॥ ఆతతాయినమాయాన్తం హన్యాదేవావిచారయన్
ఆతతాయీ వధోదోషో హన్తుర్భవతి కశ్చన॥

అను మనుస్మృతి సిద్ధంబు కావున రావణుం జంపుట పరరాజ ధర్మంబు. అదియునుం గాక వేదాంతి యేని యాచార్యుండ యేని, సర్వసాధన సమన్వితుండై వెదకించి యుద్ధంబు సేయు వాని వధించుట యెంతయు బరమధర్మంబు. ఇయ్యెడ భాగవతంబున ఫలిత వాక్య ప్రసక్తి గలదు. మఱియు స్వకీయ ద్వారపాలకులు రావణకుంభకర్ణులై రాక్షసులై పుట్టువుం గాంచుట వారి రాక్షస దేహంబు కావుట పరమధర్మంబు. బ్రహ్మహత్యాపాతకంబున విశ్వేశ్వరుండు పాపకావృతుండై బ్రహ్మవిహీనుండయ్యెననియు సహస్రనామ జపంబునం బరిశుద్ధుండై ప్రసిద్ధి నొందెననియు జెప్పంబడి యున్నది.

శ్లో॥ తతః క్రోధ పరీతేన సంరక్తనయనేన వా
వామాంగుష్ఠ నఖాగ్రేణ సంఛిన్నంత శిరోమయా॥

అను న్యాయంబున నొక విధంబున రుద్రునిచే బ్రహ్మతల గొట్టంబడి

శ్లో॥ యస్మాదన పరాధస్య శిరశ్ఛిన్నం త్వయా మమ
తస్మాత్ శాప సమాయుక్తః కపాలిత్వం భవిష్యతి॥

అని శపియించిన బ్రహ్మతల చేతినంటి వదలకున్న బ్రహ్మశాపంబునకు విస్మృతింగాంచి శ్రీమన్నారాయణు సేవించి తనచేసిన యపచారంబు దెలిపి దానిం బాపవేయు నుపాయ విధంబుల బ్రార్థించి యతనివలన బదరికాశ్రమంబున యొకతెని నీకుం భిక్షం బొసంగిన నది వదలిపోవునని యెఱింగి కూలియు మార్గంబులు దిరిగి తిరిగి యేమీగాని వశంబుగానక దేవలోకంబున కరిగి యింద్రురాణి ప్రముఖులచే భిక్షమందియునది బాయకున్న, బారసి తరుణి మహాపతివ్రత యనుచు నామె కేరి భిక్షము బొందినయది విడకునికి తిరిగివచ్చుచున్న శివుంగని నారాయణుండు లక్ష్మీదేవితో శివునకు నీవు భిక్షమిడవలె రమ్మనుచు కాసి కేగి యోగంబున విలయంబొక్కటి గల్పించుకొని గృహస్థపోలిక నుండ హరుండు నమ్మార్గంబున వచ్చి యుంగట విహరించు లక్ష్మిం జూచి యామె భిక్షం బొసంగిన బ్రహ్మహత్య తొలంగునేమో చూతమని భిక్షము వేడిన నవ్విలాసినియు చిఱునవ్వు లొలుక చనుదెంచి భిక్షమిడి మరలె. తక్షణంబ బ్రహ్మకపాలంబు కరంబు విడిచిన బ్రహ్మహత్య తొలంగి కృతపుణ్యుండై సచ్చియు వందుచు నచ్చట గృహంబును మనుజాల లేకుండుట జూచి యిట్టి యాశ్చర్యంబు గాంచినవాడు శ్రీమన్నారాయణుండు కానిచ్చియుండి యు

నేక విధంబుల పరమాత్మ, శంఖచక్రాదిధారియగు మరుద్గణము సనకాదిమునులు నీయాజ్ఞ నిర్వహింతు మనుచు స్తుతించిన శ్రీవత్సాంకుండగు సాక్షాత్కరించి విష్ణుండు స్వకీయశ్రీ శ్రీరామషడాక్షరీ మంత్రంబుపదేశించి యామంత్రంబు సర్వకాలంబు జపించుచు నిజప త్నిసహాయుండై యిచ్చటనిత్యవాసుండవై యీపంచక్రోశక్షేత్రంబు మధ్యంబునం జెవ్వ రేని యెట్టిప్రాణియేని మృతియైన వానికి తారకమంత్రంబుపదేశింపు మాప్రాణులకు నా పదంబిచ్చెద ననిపలికి యంతర్ధానుండయ్యె. గావున

శ్లో॥ పాపోవా పుణ్యసంపన్నో అంత్యకాలానుప్రాప్యసే
కాశ్యాంతు మరణాన్ముక్తి కేశవే నవధీయతే.

అను స్కాందపురాణంబందలి ప్రయాగమహాత్మ్యంబు లోనిప్రమాణంబు చొప్పున మర ణకాలంబునకు కాశీక్షేత్రంబు నకుంబోయి యిప్పటికినిముక్తి నొందుదురు. కావునభగ వత్పర తంత్రులగు బ్రహ్మరుద్రాదులకంటె శ్రీమన్నారాయణుండె సర్వాధికుండు. వా వుడు భూసురవంశ కొన్నిపురాణంబుల "శివలింగప్రతిష్ఠాతా" యనివర్ణింప గార ణంబేమన కూరనాథుండు మరలనిట్లు చెప్పందొడంగె. నీకుమున్నెఱింగించినరీతి రామాయ ణంబుకంటె తామసపురాణంబులు శ్రేష్ఠంబులుగావు. కావున రాముండు లింగపూజనంబొ నరించెననుట నిర్హేతుకంబు. మఱియు

శ్లో॥ త్వంహిరుద్రమహాబాహో మోహనార్థ సురద్విషః
పాషండచరితం ధర్మకురుష్వ సురసత్తమ ॥

శ్లో॥ తామసాదిపురాణాని కథయస్వచ సాంప్రతం
మోహనానిచ శాస్త్రాణికురుష్వ సమహామతేః ॥

అను పద్మపురాణక్రమంబున భగవదాజ్ఞంజేసి వృషధ్వజుండు నిజయోగశక్తివైభవం బున దూర్వాసగౌతమ కాత్యాయనాది మహామునులహృదయావేశుండై శైవశాక్తేయ గాణాపత్యకాపాల పాశుపత పాషండానేకదుర్మత ప్రతిపాదక తామసపురాణం బులు శాస్త్రంబులు గల్పించి తానుమభస్మరుద్రాక్ష కపాలాస్థిమాలికా ధారణశ్మశానవా సదిగ్వసనాద్యమంగళాచారంబులు గైకొనుటకు జింతించి దేవా నీయాజ్ఞనిట్టి యమం గళచిహ్నంబులుధరింప నాకెవ్విధంబునబూజ్యత గలుగు ననిన

శ్లో॥ అహమప్యవతారేషు త్వాంచరుద్ర మహాబలః
తామసానాం మోహనార్థం పూజయామి యుగేయుగే ॥

శ్లో॥ మతిమేవత వ్యక్తభ్యం నతైవనసంశయః ॥

అను న్యాయప్రకారంబున రాక్షసమోహనార్థంబు రామకృష్ణాద్యవతారంబులెత్తి ని న్నుం బూజింపుచుండు నీహృదయంబున మదీయ షడాక్షర మంత్రంబు జపించుటంజేసి

యొక్క ద్రోహంబు జెందక సదాపవిత్రుడవై యుండుము. నిన్నే పూజించుటం జేసి

శ్లో॥ యద్యదాచరతి శ్రేష్ఠస్తత్తదేవేతరో జనః।

సయత్ప్రమాణం కురుతే లోకస్తదనువర్తతే॥

శ్లో॥ మోక్షప్రదాతా సర్వేషాం విష్ణురేవ న సంశయః॥

అను ప్రమాణంబును విశ్వసించి మదీయభక్తపరాధీనులు దక్షాదులవలె మదీయా జ్ఞాతిమార్గంబు అనువర్తించి నిన్ను నతిభక్తితో భజియించుచు: కేవలతామసులై భస్మధర్మాక్షధారులై నిన్నుద్దేశించి యుగ్రతపంబు లాచరించి నీవలన సకలాభీష్టంబు లంది యత్యంత విషయాసక్తులై కామక్రోధాది దూషితాంతఃకరణులై యంతిమకాలంబున నధోగతి పాలగుదురని శివకించుకతన శ్రీరామావతారుండగు నారాయణుండు శివలింగస్థాపనంబు చేసి యర్చించె. మరియు బ్రహ్మహత్యానివృత్తికై ప్రాయశ్చిత్తం బేల చేసెనా యంటివేని.

శ్లో॥ నమేపార్థాస్తి కర్తవ్యం త్రిషులోకేషు కించన

నానవాప్త మవాప్తవ్య వర్త ఏవచ కర్మణి॥

యదిహ్యహం నవర్తేయం జాతుకర్మణ్యతంద్రితః

మమవర్త్మానువర్తంతే మనుష్యాః పార్థ సర్వశః॥

ఉత్సీదేయురిమేలోకా నకుర్యాం కర్మ చేదహం

సంకరస్యచకర్తా స్యాముపహన్యామిమాః ప్రజాః॥

సక్తాః కర్మణ్యవిద్వాంసో యథా కుర్వంతి భారత

కుర్యాద్విద్వాంస్తథాసక్తశ్చికీర్షుర్లోకసంగ్రహం॥

అను గీతావాక్యంబున భగవంతుడనైనను స్వరూపజ్ఞాన సంపన్నులను భాగవతులైనను లోకసంగ్రహార్థంబు కర్మంబాచరింపక తీరదు గావున రాజశ్రేష్ఠుండగు శ్రీరామచంద్రుండు వసిష్ఠాది మహాత్ములచే ప్రేరితుండై హిరణ్యగోగర్భప్రదేశంబుల మహాదానంబులు సేసి గాయత్రీజపంబు లోకరక్షణార్థంబు సేసె. గావున

శ్లో॥ పవిత్రాణాం పవిత్రంచ మంగళానాంచ మంగళం

దైవతం దేవతానాంచ పితానామవ్యయః పితా॥

అను పంచమవేదప్రమాణంబున శ్రీరామునకు బ్రహ్మహత్య యెట్లు కలుగు. నని విప్రుం డిట్లనియె. హయుండధికుండు గాఁడంటివేని స్మృ॥ హరిగం హరింతథా॥

అను శ్రుతివచనంబు నిరర్థకంబే. యని "హరిం నృసింహం హరశస్త్రం సుదర్శనం విశ్వేశ్వర సద్రందేవా" నృసింహమూర్తియుగంబున శివరూపుడు శరభరూపంబున గాల్చి చంపుటచే తెలియుచున్నదని యోగ్యము వినక గూరవాధముం డిట్లనియె.

ఈ ప్రకృతికి నీవు చెప్పినయర్థంబు ప్రమాణవిరుద్ధంబు. శ్రీహరి నృసింహావతారంబు దాల్చి వచ్చిన సాయుగ్రంబు జూచి విబుధులు గుంపులు గూడి శివునొద్దికేగి సింహంబు తను శరభంబు విరోధంబు గాన నీవు శరభరూపుండవై హరి నెదుర్కొని శాంతంబు జెందింపవె. యీ యుగ్రంబు జూడ హిరణ్యకశిపుతోడం దీరదని తోఁచదు దేవానీకంబుల కేమిహాని దలంచునో యనఁ బ్రార్థించిన శివుండును శరభంబై వచ్చి నృసింహు నెదుర్కొనిన వాతని నృసింహుండు నఖంబుల జీరె నని చెప్పఁబడియున్నది.

పద్మపురాణము: శ్లో॥ పతితంభీష మత్యుగ్రం గాత్రాసుద్దష్ట మాగతః
విషయోదేవ గంధర్వ యత్ర శేతేహరో హరః॥

గరుడపురాణము. శ్లో॥ హంతు మభ్యాగతం రుద్రం శరభం నరకేసరీ
నఖైర్విదారయన్ మాసా హిరణ్యకశిపుర్యథా॥

అను విధంబున నృసింహుండు శరభరూపుండగు శివునియు హిరణ్యకశిపునియు నఖాగ్రంబుల జీరె. ఇంకయునిట్లు ఆగ్నేయ నృసింహ వామనోత్తర కూర్మపురాణంబులచే నిరూపింపబడు. 'హరన్ యాహరంత్య' యని రెండుమూఁడు శైవపురాణంబుల గనబడిన నట్టి తామసపురాణంబులు ముముక్షుల కనాదరణీయంబులు. వానిని భూసురుండట్లు హరి పారమ్యం బదయ్యనేని సకలజనంబు లేల విష్ణువాశ్రయింపరన వెండియు నిట్లనియె.

శ్లో॥ కలౌ జగత్పతింవిష్ణుం సర్వస్రష్టారమీశ్వరం
నార్చయిష్యంతి మైత్రేయ పాషండో పహతాజనాః॥
అంతశ్శాక్తం బహిశ్శైవం సభామధ్యేతు వైష్ణవం
కరాకష్ట ప్రవర్తంతే పాషండో పహతాజనాః॥

అను న్యాయంబున పాషండ స్వభావజనిత దోషులగు నరులు హరిసేవ విముఖులగుదురనిన మునికి పాపంబు లెట్టివానిలో యెలించిపకే యనుట విన్న శివుండు పార్వతి కెఱిఁగించిన తెరంగు పద్మపురాణమందలి ఉమారుద్ర సంవాదంబు దెలిపి జాతినిర్ముక్త మాయా మగ్నులగుట వారలకుఁ దరింప నశక్యంబని చెప్పి, భాగవతు లెట్టివారన.

శ్లో॥ సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణంగతః॥

అనుగీతవాక్యంబున సంకరంబగు మనోధృతి వైకల్యంబులు విసర్జించి శ్రీమన్నారాయణుండ సర్వాధికుం డనియు,

శ్లో॥ హరిమాయాద్ధు రత్యయా॥

అను శేషవచనంబులంగీకరించి యాత్మరక్షయందు స్వతంత్రుండుగాక నిర్భయుండై పరతంత్రుండై

శ్రుతి॥ నారాయణం పరంబ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణః పరః॥

అను ప్రమాణంబును నమ్మి భగవదాధీనుఁడవు ప్రపన్నుండని తెలిపి ప్రాణాపత్యన్యాయ

తియందును, విజ్ఞానేశ్వరీయమందును, పరాశరసంహితయందును, నారదీయ బ్రహ్మాండ గారుడ వరాహవామన లింగపురాణంబుల యందును సీతామహాలక్ష్మ్యుత్పత్తి క్రమంబు ప్రపంచితంబై యున్నదని మరియు నిట్లనియె. కావున శ్రుతియందు సర్వజ్ఞుండును, సర్వవేత్తయు నిత్యం పతనియొక్క స్వాభావిక యగు శక్తిజ్ఞాన బలక్రియయు సర్వోత్కృష్టయు వివిధయు నని వినంబడు పాపంబును ముదిమియు మరణంబును శోకంబును లేనియ దగు నదియు పిపాసయు లేక సత్యకాముండును సత్యసంకల్పుండును నగుటయు నజుండు నవ్యయుండు నయిన యీశ్వరు ప్రాజ్ఞుండు నజ్ఞుండునై యుండురందు నిత్యుండును చేతనుండు నగు నొక్కండును నిత్యులు చేతనులు నగు ననేకులకుఁ గామంబుల నొసంగుటయు, బ్రహ్మతత్త్వంబు నారాయణ పరంబు నారాయణుండు పరబ్రహ్మం బనియంతయు నారాయణుండు నిష్కళంకుండును నిరంజనుండును నిరాఖ్యాతుండును శుద్ధుడును దేవుండును నారాయణుం డొక్కండు తమ్మి. చతుర్ముఖుండు శివుండును జగత్కారణులు గారనుటయుఁ గనంబడెననియు శ్రీభాగవతంబునందు హరియు పరంబును బ్రాహ్మణంబును వాదియపరంబును బ్రాహ్మణంబును మాటిమాటికి స్పష్టంబుగ వారలు పరంబు బ్రాహ్మణంబు నగుటయు, మోక్షధర్మంబునందుఁ బుణ్యస్త్రీయం పత్నీయుక్తం బెల్లజగంబులకుఁ దల్లియుఁ దండ్రియు గురుండు ననుటయు, విష్ణుసహస్రనామంబునందు సమస్తజీవులలో విష్ణుదేవుండు సనాతనుండు గావున సర్వపరబ్రహ్మంబుల సర్వసాక్షియుండ దగువనుటయుఁ గనంబడు నదియు నివి మొదలుగాఁ గలుగు నేక ప్రమాణంబులు శ్రుతిస్మృతి పురాణ సమ్మతంబులును సకలశాస్త్ర యుక్త్యనుకూలంబులుగాఁ గలుగు భూసురుండు పూర్వపక్షంబు వలంబించి యనేకభంగుల ప్రసంగింప నయ్యుక్తి కనేకసమాధానంబులొసంగిన యా గురునాథుండు తనయుక్తంకేవల సంతసించి మహానుభావను గ్రహంబున నీయుక్తంబులు చేసిన సంశయంబు లన్నియు నివర్తించె నింక శ్రీపరాంకుశాదిదివ్యసూరుల యవతార రహస్యంబును వదియు దివ్యప్రబంధ మహాత్మ్యంబును నానతిమ్మని వేడినఁ గురునాథుండు మఱల నిట్లు పఠింప దొడఁగె. భూసురోత్తమా బ్రహ్మకైవర్త పురాణంబున శ్రీ మంగళాద్రి క్షేత్ర మహాత్మ్య ఖండంబునం దిరువది తొమ్మిదవ యధ్యాయంబునందలి పార్వతీ మహేశ్వర సంవాదంబు వినుము.

శ్రీశివాసః॥ అగస్త్యతే భద్రమస్తు తపోధామ తత్వగోచర
త్వద్వ్యవ విద్యామస్మాకం పావితాస్స్యాగ్ద్వనఃపురః
అనంతగరుడాదీనాం సూరీణాం నిత్యయోగినామ్
అంశోద్భూతా మహాభాగా జాయంతే హిమపర్వతా.
తాసారథూతయోగీశ మహాదాఖ్యః కృతేయుగే

విష్ణుచిత్తో భక్తిసారస్త్రేతాయాం కులశేఖరః.
భక్తాంఘ్రిరేణుర్ద్వాపారే మునివాహః పరాంతకః
పరాఙ్కుశః కవిర్మిశ్రః కలౌ రామానుజో మునిః.
ఏతే చాన్యే నిత్యసూరా మద్భక్తాస్సంగవర్జితాః
ప్రపన్నాస్సుశ్యశ్శంఖచక్ర చిహ్నితా మంత్రవిత్తమాః.
పద్మాక్ష తులసీమాలా శ్వేత మృత్పుండ్ర చిహ్నితాః
నిత్యయుక్తా నిత్యముక్తా జీవేశ పరిశీలకాః.

తేషాముక్తిస్స్యాత్ మానాం ద్రావిడ బ్రహ్మసంహితామ్
వృత్తిగత్యాత్మికాం రమ్యాం చతుర్వేద మయీంశుభామ్
మునేద్రావిడ దేశేషు పుణ్యక్షేత్ర యుతేషుచ
మత్సన్నిధౌ ప్రతిదినే పఠంతి ప్రతివత్సరే
ప్రబంధపఠనం యత్ర తత్రతత్రాలయే మమ
ఉజ్జీవయంతి తీర్థంచ ప్రసాదం వైష్ణవోత్తమాః
ఇత్యేతదుక్త్వా భగవాన్ శ్రీనివాస స్త్రియాసహ
తిరోదధే నిత్యముక్త నిత్యసూరి నిషేవితః
అగస్త్యోపి ప్రసన్నాత్మా విరరామ తపస్తతః
భక్తియుక్త శ్రీనివాస ముహూస్తేమలయాచలే,

శివుండు పార్వతికిం బ్రపన్నోత్సవ వైభవంబు దెలుపుచు శ్రీదేవిమున్న హరివలన విని సూత్రవతికిం జెప్పినతెరంగు, పార్వతీపరిణయ సమయంబున దక్షిణదిశ యూర్ధ్వగతిం బగుట నగస్త్య నరుణ్యాద కంపి తద్భారకంపంబు నివృత్తింపుటయు, విశ్వకర్మ యగస్త్యునకు శాపం బొసంగుటయు, శాపవినివృత్తికయి యాతండు తపంబొనరింప నారాయణుండు ప్రత్యక్షంబు జెంది యాతనిచింత బాపుటయు వివరించెను. మునీంద్రా నీకు శుభంబు. ద్రవిడ సంహితా రూపంబులగు వేదంబు లస్మద్భక్త పరిపాలితంబు లగును. మదీయాజ్ఞచే ననంత గరుడ విష్వక్సేనాది నిత్యసూర్యంశంబుల మహాత్ము లుదయింతురు. కృత యుగంబున కాసారభూత మహదాఖ్య యోగులును, త్రేతా యుగంబున విష్ణుచిత్త భక్తి సారకుల శేఖరులును, ద్వాపరంబున భక్తాంఘ్రి రేణు ముని వాహన పరకాలములును, కలియుగంబున శ్రీ పరాంకుశ మధుర కవి రామానుజు లన్నియుగంబుల మరి కొందరు నుద్భవించి మద్భక్తి పరాయణులయి సంగవర్జితులయి, యనన్యప్రపన్నులయి శంఖచక్రాంకిత భుజులయి, మంత్రవిత్తములయి, పద్మాక్షతులసీవన మాలాలంకృతులై

ఆయాదివ్యదేశంబుల నివసించిన నమ్మ వృత్తగద్యాత్మికయుఁ జతుర్వేద స్వరూపిణియు నగు సీద్రవిడ సంహిత పఠియింతురు. దానివసించు స్థలంబులయందు వైష్ణవులు తీర్థప్రసాదంబు లుజ్జీవింతురు. అవి యాగస్త్యం బ్రహ్మర్షింపం జేసెగావున నాలాయిరప్రబంధంబులు శ్రీవైష్ణవుల కవశ్యానుసంధేయంబులు. మఱియు మార్కండేయ పురాణంబునందు సప్తాధ్యాయోక్తక్రమంబున సనత్కుమార విష్వక్సేన సంవాదంబున,

శ్రీవిష్వక్సేనః. వైవస్వతమనౌ ప్రాప్తే త్వష్టావింశతికే కలౌ
వంశేవిశాం మునిః కశ్చి ద్భవిష్యతి హరిప్రియః.
అస్తి పాండ్యేషునగరీ కాచి చ్ఛ్రీనగరీ తిహి
తామ్రపర్ణీ నదీతీరే సాక్షాద్విష్ణోరతిప్రియా.
తత్ర వైశ్యకులే కశ్చిద్విష్ణోరంశాంశసంభవః
శఠకోప ఇతిఖ్యాతో మహాయోగీభవిష్యతి.

అనియు, బ్రహ్మాండపురాణంబునందు క్షేత్రమహాత్మ్యఖండంబున కురుకాపురీ మాహాత్మ్యంబునందలి ప్రథమాధ్యాయంబున.

శ్లో ॥ ద్వితీయేతు పరార్ధేతు దినేత్వాద్యేథ సప్తమే
మన్వంతరేవర్తమానే త్వష్టావింశచతుర్యుగే
కలౌ సదా జన్మయోగి శఠకోప ఇతిస్మృతః
మద్భక్తోహం భవిష్యామి నేతుం ద్రావిడశాంభ్రవీః.

అటు నారదపురాణమందలి చతుర్థాధ్యాయోక్తక్రమంబునను, నుత్తరభాగంబున మార్కండేయ యాజ్ఞవల్క్య తీర్థయాత్రా ప్రకరణంబునఁ దామ్రపర్ణీ మహాత్మ్యంబునందలి ప్రథమాధ్యాయోక్తక్రమంబునను, వృద్ధపాద్మంబున భవిష్యత్పురాణంబున భాగవతమహాత్మ్యంబునందలి పంచమాధ్యాయంబునను ద్వాత్రింశదధ్యాయంబునను విశేషోదాహరణంబులును ప్రమాణంబులు జూపట్టుచున్నవి.

మఱియు నారదీయపురాణంబునందు యాదవగిరిమహాత్మ్యంబున,

శ్లో ॥ అనంతః ప్రథమంరూపం త్రేతాయాంలక్ష్మణస్తథా
ద్వాపరే బలభద్రస్తు కలౌకశ్చి ద్భవిష్యతి

కృత యుగంబున ననంతుఁడయ్యు, త్రేతాయుగంబున లక్ష్మణుండయి ద్వాపరంబున బలభద్రుండయి కలియుగంబున నొకఁడయి యుదయించు "అనుక్త మన్యతో గ్రాహ్య" మనియెడు న్యాయంబునఁ బూర్వోక్త విశేషవచనప్రామాణ్యంబుచే నతం డా శ్రీరామానుజమునీంద్రుండని గ్రహింపవలయును.

ఇట్లు స్కాందపురాణంబున వైష్ణవసంహితయందు నందానదసంవాదంబున శ్రీమహాభూతపురమాహాత్మ్యంబున, ద్విత్రింశత్తమాధ్యాయంబున వాక్రుచ్చుచున్నది. అనియు నేక దివ్యతత్త్వజ్ఞానంబులు గానుపించిన సంతసించి యమ్మహాత్మునకు భక్తిపూర్వకంబుగ ప్రదక్షిణ ప్రణామంబు లాచరించి శిష్యునిగా గైకొమ్మని వేడినవారిం దోడ్కొని యతిశిఖామణిం జేరి యతిసుమతి నతనికి పంచసంస్కారాద్యఖిలహితంబులొసంగి తిరువరంగత్తముదనారను నామంబున శ్రీరంగంబున నివసించి యుండి రామానుజనూత్తందాదియనంబరగు ప్రపన్నగాయత్రీప్రబంధంబు రచియించె. అయ్యది నాలాయిరంబునం జేర్పంబడిన ప్రపన్నుల కవశ్యానుసంధేయంబయ్యె.

అట్లు శ్రీమద్రామానుజ వైభవంబు ధరాతలంబున విజృంభించుటయు.

సీ. కలియును గలుగంగి యుండఁ గెడఁ గానక కానలఁ బాఱు భూమిలోఁ
గల బహుజీవజాతి నరకంబుల వర్తిలుటాకఁ గూడి ని
శ్చలగతి ముక్తిఁ బొందుట కసహ్యగతిం బడి గుంపులై యమా
దులు పడిపాటికేగి వగతో వదియించెయు విన్నవించిరా॥

క. పరమేష్ఠియు శంకరముఖ। పరివారముతోడ ధరాభర్త్రికిఁ దకు స
త్వరవచ్చి తగు తెలియఁగునఁ। బయుఁడగు రంగేశ్వరునకుఁ బ్రణమిల్లిరయున్॥

వ. వారియాగమన కారణం బెఱింగి రంగనాయకుం డిట్లని తలంచు శ్రీవరేణ్యుం డతి నైపుణ్యంబున భారతవర్ష ధరాతలంబునం గల సమస్తప్రాణుల స్వర్గనరక నివాసులగు తమతమ పితృపితామహులతోఁ గూడ నత్యంతసులభమార్గం బెఱింగి ముక్తిస్థానంబునకుఁ జనుచుండిరి. ఇందిరా సుందరి మందిరింప విచారింపక శేషునకు విఖ్యాతి ద్వయార్థ కారణంబిచ్చిన కరణ నమ్మూర్తి పతి యొక్కనియైన వెక్కుడఁ జిక్కుకుండఁ గ్రక్కున నక్కడికిఁ జేర్పం బోనంగె. నప్పుని వలన మన మన యధికారంబులెల్ల చిక్కువడెననియు నతనికి యుక్తివిరోధి కలిగిన నిప్పగిది నిప్పుడ లీలావిభూతి యంతయు నొక్కపాదివాసంబుఁ బొందదనియు విధి శివవాసవ శమనాదు లోర్వలేక పల్కెదరు. వీరలిట్లు విద్యానైపుణ్య విశేషంబుల నిరంకుశ ప్రభావంబునం బ్రబలు యతిచక్రవర్తికి యొక్క పరిపంథిని సృజించెదఁ బ్రపూర్వ పక్షంబుఁ గాని సిద్ధాంతంబు శోభిల్లదని నిశ్చయించి వారలనందఱ ననుపయించి విహారకౌతుకప్రకారంబు చేయుచుఁ దానని వీరుకొల్పి చోళదేశంబున రాజసాంశంబున నొక్క దుష్టాత్ముం జనియింపఁజేసె నంత.

సీ. గతికెక్కు నిలిచిన దనపురిదగలయాంఁదా ॥ జగతియంతయు వైష్ణవ సాంప్రదాయగని
ఖ్యాతికెక్కుచు నుండఁ దప్పటు ప్రీతి నొందె ॥ భూమి కిష్మి కంత భూపాలు ప్రస్తుత వసు॥

సీ. అంతటఁ గ్రిమికంఠుఁడఖిల దక్షిణదేశ మేలి వైదికధర్మ మెల్లఁ జెఱచి
శైవుఁడై యాత్మదేశస్థ పండితులచే నటశివాత్పర తరం బాప్తి యనుచు
వ్రాయించఁ గోరఁగ నత్తఱి కలికిఁ దద్దేశ విద్వాంసు లెందేనిపోయి
రవటితీర్థాదుల యాస గొంపఱుఁ జట్టు వ్రాయుచున్నాడఁ జతుర్గ్రామముకుఁడను
వానియంత్రిత కూరిజుడు శిష్యుఁడధిపుతో | యతివరేణ్య కుఁరపతులు వీని
కొప్పిచేని సత్య మిచ్చిన బాపల | వ్రాలచేమి ఫలము వచ్చు ననిన॥
క. విని క్రిమికంఠుఁడు వారలఁ | గొని తెచ్చుట కుగ్రవృత్తిఁ గొందఱు బనుపం
జనివారు రంగపురిసొచ్చి | న యతి యంత్రయును దెలసి చింతిలఁ గంతన్॥
వ. కూరకుల శేఖరుండు ప్రాతఃకాల స్నానార్థం బరుగు రామానుజు దండ కమండలు
కాషాయవస్త్రంబులు దాను ధరించి మహాపూర్ణాచార్యుండు తనతో రాయమ్మరయుఁ గోష
రావారల కెదురు నడవఁ దవ్వృత్తాంతంబు లక్ష్మణాచార్యుండు దాశరథి వలన నెఱిఁగి
కు రేకుఫాల వస్త్రంబులు దానుగట్టి యికనిచ్చట నిలుచుట కర్జంబు గాదని రంగపతిఁ
న్నిధికింజని అర్ధురాత్మ్యంబు ప్రసంగుటకింపుక కాలం బెడగలదు దావక్షర్యంతఁబుఁ బ్రతి
చీధికి నపేక్షకార్యంబు ఆ కెఱుఁగేశు కానతిమ్మని విన్నపించి యద్దేవుపనుపునఁ బురంబు
వెడలి ప్రతీచీముఖుండుగాఁ గొందఱు శిష్యులుం దానును జనుచుండెను.
మ. వెనువెంటం గ్రిమికంఠ భూవరభటుల్ వెక్కి రంగముం దయాం
బుధ శిష్యుల్ విలపింప నోడెఁడి సుకం భూరిప్రభావుండు ల
క్ష్మణ మౌనీంద్రుఁడు ప్రోవఁజల్లుమని శిష్యశ్రేణి మాటాడ్చియి
చ్చిన వారిట్లొ నరించి రంభభటు లక్ష్మణాంఘ్ర వేగంబునన్.
ఇట్లు నట్టువాన్ఘో క్ష్రసంబంధపుంపఱి గొనుమఱయ్యాని యనుగును గంధిపతియింది చనిన.
క. చనియుసుక దాఁటఁజాలక | ఘనతైన్యుత మాత్ర శక్తి గాంచలుచుఁ దన
య్యాన మల్లి జనిర యతిపతి | తనశిష్యులు దాను బడయెంతగఁ బడ మటిరిన్.
గీ. * ఆఱుదినములు శ్రీవైష్ణవకనులట | చూరిగి యేడవనాఁటి ఘోరార్ధరాత్రి
నడవిలో నగ్గిమంట దుట్ట ముడుగెఱుఁగ | గుంపుఁ జనిచేర వారిఁ గన్గొని యతుఁ డెయ,
క. వీరెటువచ్చితి రచ్చట | రారని యటకమును రంగముపురవలనం
దూరముగ జనుచు మార్గం | బీరాత్రి దప్పితి మనఁగ విని వారలు కడున్
క. శ్రీరంగంబున వైష్ణవు | లారాయలకున్న వారె లక్ష్మణమునిహా
వారనగుదు విరువేగతి | వీరెరిగి తిరువులఁ సంభ్రమింపుచు నెఱుకన్.
ఉ. తానకఁబల్కి రిట్లనుచు మాకుపదేశ మొనర్చు చుంబవి
చ్చిగుటుంచు మన్న బుధసేవ్యుఁడ పారదయా కరుండురా

మా కజుఁ డెన్న నాకుగురుఁ డౌటఁ దదంఘ్రులు ధన్యుఁ డందు మా
త్రో వెలిఁగించె నట్టిపరితుల్యు లెలుంగవివార లుందురే.

చ. అని వారివలన వృత్తాంతమంతయు విని ముదమున
బూని రటఁ బ్రొద్దుపొడపున నొకవ్యాధు నొకశిష్యుఁ గూర్చి కూరకులనాధు
వార్తయుఁ గొంగి రాలయుఁ బంపి పెద్దవ్యాధులయిళ్ళ వద్దనిముస
ము వదు నిల్చుమనటఁ బదిరైదుగురుశిష్యు లనుదేర యతినాధుఁడయ్యెఁలు
నకుఁగొల్వ వేగవేగ నొక్కపురంబులందు స్వగురుభక్తి నసమగ్రమై ల
గుణనుణకవంబ చేలాంబయుంటికి నేగె శేషమూర్తి శేమికొఁతి.

వ. ఇట్లు సాయాహ్న సమయంబునకుఁ బనగృహంబునకు విచ్చేసినయాస్వైష్ణవులఁ జూచి
వ్యాప్తమై చేలాంబయేదురుచని తిగుతెఱంగునం బూజించి మహానుభావులారా కను
నాకటం డస్సితిరి, కరుణించి యియ్యింట నారగించవలయు ఇంగ్గునం దగు రా మా
మజాసంబంధంబు గలనేను పాకంబుసేయుటకు సంకోచింపవల దనుటయు, నద్గు
నాచ్చటు నిలింగితి వని వారకుఁగఁ కేలాఁబ వెంకియు నిట్లనియె.

ఆ. ఒకతె నిందుఁ గొల్కఁ నొప్పఁగ భర్తయు నేను రంగనా
యకుపురి జేరియుండఁగ నొకప్పుడు వీధుల వద్గుగుండు భి
క్షుకుఁ జనుదెంచువేళఁ గదచాను లనేకధరాతలేంద్రు లా
గక వెనువెంట వచ్చుటకుఁ గన్గొన విస్మితనై ముదంబునన్.

తే. యతిపతి కష్టమేగి యిటులంపటు నీవెనువెంట రాకకుం
గతి మోకగింపుమంచుఁ బలుకంగనుఁ జూచి హితోపదేశమం
గఁ తికని చెప్పవచ్చుని శాశ్వతవించుడి వీడకర్ధవేఁ
డితి నటనాను మంత్రముపదేశ మొనర్చె గురుండు న్వస్థతన్।

ఆ. మఱికొన్నాళ్ళకు భర్తితో నిటకుఁ బ్రేమంవచ్చు నవ్వేళ నే
మఱి యమ్మంత్రము విస్మృతం బయిననే మన్నాథుఁ వేఁడం గృతా
ర్ధమునై నాకది వెంకియుంచెలిపి యంతింబాదుకల్ ప్రీతిని
చ్చికమాయింటను నిప్పుడున్న వవి యాత్మేఁంప మీకర్ధమే.

ఉ. నావుకు సంతసిల్లి యతినాయకుఁడెల్ల విసంగెలంతరో
నీవుకృతార్ధవైతగుట నిక్కము వీరలు విశ్వసింపల
జ్ఞావతి మంత్ర మొక్కనికిఁ జాటుగఁ దెల్పుమటంచుఁ బల్కఁగాం
తావరమల్లొనర్చిన ముదంబునఁ బల్కె గురుండు వెంకియున్.

సీ. ఇవ్వైష్ణవుల పంక్తి నింటిలో నీగురు వదకుము నావుకు వెలఁదియొక్క

కడనుండి పదములు కడుఁ బరిశుభ్రము సేసిన యట్లు పతితపదములు గని
యుండి గురుచరణము లట్టు త్రిదండోక్త యండలు మెట్టెడు మఱియు ధవళ
వస్త్రధారణమున వడి నిర్మించిన శిష్యుఁ డాఁగి యున్నటు యతుఁడులోని
కరిగి సకలసేవ్యములౌ పాదుకలుగొని | వచ్చి గురుని చరణ వారిజములఁ
దొడిగి సిగ యున్నగతి నిర్వహించెను | శిష్యగుణము దెలిపెడి సత్యమనుచు.

వ. యిట్టి ధరణిని నిరూపించి యిప్పుడు విస్పష్టంబుగా వారలవలనఁ దెలియ మన కా
రణంబులెల్ల నెఱింగి కొంగు విరాట్టియుఁను ద్రవిడ భాష్యంబున నెనరు నచ్చెలాంబ
యగ్గురుచంద్రుడునకుఁ బ్రణమిల్లిన.

కం. పాకము సేయఁగఁ దగునది | యాకట గడుడస్పిన వార మాలన్యంచే
లోకనుఁడని శిష్యులయటి | లోకపతికిఁ దెలుప గురువరుండు ముదితుఁడై.

మ. వినఁ జొకంబొనరింప నప్పరమసాధ్వీం దా నియోగించి సం
తస మొప్పన్ యతిచంద్రుఁ డున్నతతి గీటన్ మగ్గి చేలాంబ పా
కనమారంభ మొనర్చి వేయును వేడ్కన్ శ్రీయతీంద్రా యటం
చు సమున్నార్తిఁ బిలింపుచున్ వివిధవస్తుప్రాతముల్ వంచుచున్.

కం. పాదుకలకు వేవేగ ని | వేదన మొనరించి యర్హవిధమునఁ దమ కా
మోదమునఁ గురునఁ బెట్టెద | మోదర మొప్పార నెల్ల లలవరిచి వెనకన్.

ఉ. వారలు పర్వలింప నెలవాయనివీడ్కొని భుక్తశేషముం
గూరిమిఁ దా భుజించి యొకకొంత ప్రియంబు భుజింపఁ జేసి యా
హారవిహీనవోలె విధునంశ్రుల నొప్పుమ నీ భక్తుడై
యూరక యుంటివేయని ప్రియుండనుగం బలికెన్ సవ్రమతన్.

సీ. శిష్యులెల్ల గొలువ శ్రీభాష్యకారుఁడా | నాగురుండు వచ్చి బాధ వార
లెంత వేడ వైష్ణవేశఁ దిట్టల నీ | రమణుఁ దనుమఁ గురుఁడవ రాకయున్న.

చ. విగమమమంటి నట్టిగురుడంట దగురే యవివిన్నవింప గ
ట్టిగవిను రేపు సేమను యతిప్రభు రామ్మది ప్రార్థయింతు నీ
విగ పీఠకానుమా యని ధృవంబుగ నాద్యుఁడాఁ దూలచించిరం
దగనిదురించి యయ్యాతివ శ్రద్ధయు వేగిన లేచి చేసుకన్.

వ. గురుచంద్రుఁడునకుఁ దగు తెలుంగునఁ దనపతిం గానుకొందినఁ దత్త్వార్థితుండై యతిలో
భుయం దటనికిఁ బంచసంస్కారంబు లొనరించిన శ్రీరంగదాసుం డనసద్యానాకుం
బునఁ బ్రసిద్ధుండై యవ్విభుండు కృతార్థుం డయ్యె నంత రామానుజుండు దిన చరు
త్యాం బవ్వటునుండి త్రిసంధ్యాకులు శాస్త్రాభ్యాసంబులు నడపించి యప్పటిం

దగుదేవరాజదేవుసన్నిధి నవిధరించి తచ్ఛేశంబులఁగలవారలందఱుఁ దన్నాశ్రయింప
నివసించి యనంతరంబ.

సీ. వారి వీడ్కొని యతివల్లభుఁడయ్యెను మిథిలాపురముత్రోవ నెల్లవఁ జని
చొక్కయూరఁ జేరి యందున్న యాయావారు లెవరును దన్ను గౌరవముర్వఁ
బూజింపకున్న నేర్పున దాశరథిఁ జేసి పలికెనిట్లని నీవు పరమకరుణ
నియమ్యారఁ దగువారలెల్ల నీరముఁ గొనుచెఱువులో నీకాళ్లు చేర్చి నిమున
మిపుడెచను రెమ్ము వారు దక్లేగి దాశ | రథి యొనర్చి గడుఁ వవిరా సమస్త
జనము తత్పదతీర్థసంస్పర్శమాత్ర | జ్ఞానులై వచ్చి యతిచంద్రు సరవిఁ జూచి.

గీ. బహువిధోపచారపద్ధతి నర్చించి | శిష్యులయి కడుఁ విశిష్టరీతి
నఘనతాత్మహితశుభార్థులై రహహా! సు | తింపఁదరమె పాదతీర్థమహిమ!

వ. అప్పుడు యతిచక్రవర్తి యయ్యూరికి సాలగ్రామం బను పేరిడి యచ్చటఁ దనకుము
ఖ్యశిష్యుండైన వడగనంబి యను ద్రవిడనామంబునం దనరెడియాంధ్రపూర్ణుం దోడు
కొని యనేకవైష్ణవసంఘంబులతో నరసింహక్షేత్రంబునకుం జని యందు బహువైష్ణ
వోపద్రవశాంతికరం బగు క్రిమికంఠమరణంబుకొఱకు శిష్యులభిచారహోమంబుఁ
గావింప నయ్యెడఁగడలి భక్తగ్రామంబునఁ దనశిష్యుం డగుభక్తపూర్ణుం గాంచి
యమ్మహానుభావుగృహంబునఁ గొన్ని దినంబులు సుఖంబుండె నయ్యవసరంబున.

సీ. అర్హతమంబుచాంఘ్రాగణి విఠ్ఠలదేవుం డనియెడిక్షత్రియకుమారి
శోకరక్కసుఁడు పట్ట నచ్చిలోఁగలమాంత్రికులు వచ్చి మంత్రించి గుణముఁగనక
యునుండ నంతవృత్తిని బ్రత్యహంబు నప్పురిఁదిరిగెడిభక్తపూర్ణుఁ డొక్క
నాఁడు రాజుతఁజూచి వరకలిభార్యతో మును యతీంద్రునిచేత ముక్తుఁడయిన
బ్రహ్మరాక్షసుకథయు నప్పరమగురుఁడు | తనగృహంబుననునికి యుఁదనరఁ దెలిపి
యేగెనట భక్తిచేనృపుఁడింట బొద్ధ | గురుల రప్పించి పూజింపఁగోరియున్న

క. తతివేచియున్న భూవరు | తరుణీమణిరమణులొప్ప ధాయర్థంబా
దరమునఁజేయింపకుఁడ | గ్గురు లిచ్చటికింకరారు కోరింపకుఁడీ

వ. రామానుజుఁ డనపతి యాశ్రయింపుటమున్న గురువులగు బౌద్ధులత్యాగంబునంగాని
సాంగరఁదని యభ్యర్థపరిత్యాగంబునకుఁ గాలంబు ప్రతీక్షించుచున్న యారాజ
మహిషి యివ్విధంబున భేనోపాయంబవలంబించితత్సమయమాను రూపంబు గాఁజెప్పెన.

చ. అనఘుఁడఁబత్ని పల్కువిడనాడి గురూత్తములం భుజింపర
మ్మని చనిచెప్పుమంచు నృపుఁడప్పుడు దూతను బంపెవేగవాఁ
డునుజని చెప్పినం విని రహస్యవిరి గుంరము రాజునేయుదిం

[illegible]డఁ జాటుచేకతనతో నిటుపల్కెఁ బౌద్ధు లుగ్రులై.
శా. భిల్లీకుండొక వాఁడు కిన్నెరపు-సొం బట్టు మంచేతి వే
ళ్ళెల్లం దున్మి తిరస్కరించి విడిచెం, హీనాంగు నింటం, గుశల్
కల్లల్ గాదు భుజింపఁ గూడదనుచుం గర్జింపఁ బోఁడేగి న్యా
దృల్లం బప్పలుకే ర్పరించుటయు భూపాలుండు సక్రోధుఁడై.
క. కటకటపడి యుగ్రులు | నిటువిడచిన పాపమెంతొ నే యనివగవం
బటుయుక్తి నపుడు తత్సరి | యిటులగా నిప్పనికి నగుదనేల నృపాలా.
చ. సకలజగత్ప్రసిద్ధుఁడు విశాలయశుండు యతీంద్రుఁడిందుఁ జే
రిక నొక యూరనుండు నరలోకుల నగ్గురు వ్యాప్తిఁ జెంపు మె
ల్లక కడు బౌద్ధవాదముల లాభము లేదని బల్కె భార్యయు
క్తికి ననుకూలుఁడై యతిపతింగొని తేఁదగు వారిఁ బంపినన్.
గీ. భక్తపూర్ణ ముఖ్య బహువైష్ణవుల చేతఁ | బ్రార్థనంబు సేయఁబడి గురుండు
శిష్యకోట్లు గొలువ శ్రీరమచను నెడ | కెదురువచ్చి విష్ణుదేశ్వరుండు.
వ. రామానుజుం దనయంతఃపురంబునకుఁ దోడ్కొని చని శిరోజ కృతవేదనచే నతి
కృశయగు కూతుం గానుపించి.
చ. యతిపతి పాదతీర్థ మభ్రదాత్మజపైఁ బగఁజల్లు నంతను
ద్ధతిఁ గదుఁ దక్కెఁ [illegible] దయ్యము గుయ్యిమఁ [illegible]
కృతముఁదలంగి కన్నెయుఁ సుఖింపఁ గనులగొని సంతసిల్లి భూ
పతియును శిష్యుఁ డయ్యె యతిభర్తకు బంధులుఁ దాను భార్యయున్.
వ. మఱియు నప్పట్టణజీవుండు విష్ణువర్ధనుండను దాస్యనామంబునం దనరి తనదేశియ్యు
లగు నందఱు నగ్గురునకు శిష్యులైన కొంతయు సంతోషించె నంత.
సీ. అదియంతయును విని యధిగతి క్రోధులై బౌద్ధసంఘికులు తాపమున వచ్చి
తిరిగి వేదిబాహ్యకులఁ గొంటి [illegible] మతిమె చెప్పుమ
యనిపలికేలు కొక్కాంత వాత్సల్యులై యడిగిన నగ్గురుఁడనునయించి
వాదకాంక్షఁ జని వల్పు [illegible] సకలజగంబులందుఁ
దనమతము కేటపడ నల్పవానిరోఁ | దాఁ ప్రవేశించి బౌద్ధులు ధరణిపతియు
మొదలు [illegible] | దగిన యుక్తి కూర్చుచుండ వాదము [illegible]
చ. [illegible] యుత్తరమిచ్చు [illegible]
[illegible] క్రమంబునం దగిన యుక్తులు చెప్ప సదుత్తరంబులు
[illegible] చెప్ప గెల్చు [illegible]

గతవృత్తాంతంబాస్త్రిఁ దైవగుణఁ గ్రక్కున బౌద్ధులు వాల గ్రుద్ధులై.

ఉ. శ్రోతలు దీర్చియుండి తలపంబడినే లోకపాలయుక్తులిం
తొలతొంసంగఁ జూచి తనయాకృతిఁ బాల్చి సహస్రవక్త్రమి
స్ఫారమునిర్గమున్నిగ మనుష్య్యతశాస్త్రల మాటమాటికిం
ధీరత నస్తుతిం జనువదించి జయించెను వారినందఱన్.

మ. అభోగాయుత కుండభోగుని, సహస్రాస్యుం, సముద్యన్మహో
శోభాభాసిత భూనభోంతరు, బహుశ్రుతి శ్వేత శాపాదివా
దాభూమిష్టవిశిష్టయుక్తి శతువాఙ్ముఖంకారు, సంతంతవా
చాభంగింగడు నన్నుబట్ట తెరలోకంజూచి యందంపలన్.

ఉ. భీతిలియిగ్గుణం బరిభవింపఁగ బౌద్ధులకుం దలంచె, శో
భాతిశయంబునన్ గనుల కగ్గల మయ్యెను శేషమూర్తి వే
షాతతిఁ జూచుటం దలఁప నిట్టి కృతార్థుల మైతిమంచు లోఁ
బ్రీతిలి దవ్వుదవ్వుగ జపించి నమస్కృతులు జేసి రయ్యెడన్.

క. తమతమ యుక్తులు యతిరా । ట్క్రమతతగదితయుక్తి ఖండితములుగాఁ
గుమతమగు బౌద్ధపంక్తి । సమువయమువఁ గొంచ అవల చనిరి భయమునన్.

సీ. ఎటుపోయెద రటన్న యిప్పుడ వచ్చెద మంచు గొందఱు మది నడలుగదురఁ
బాతాళకేశ రూపం బుపసంహ రించి వెఱుంగు గుహ జగత్ప్రవ్యానందు
మిగిలినబౌద్ధులు దగుగతి పాత్రయుంపుడు శిష్యులైరట బుష్పవర్ష
ములు గప్పరో నాట్యములు దేవ దుందుభిధ్వనులు భూవర జయధ్వనులుసకల
మనుజవి విధస్తుతి ధ్వనుల్ దనరిచుట్టు । పాండుమంతయు నిండె శేషాంశమున పొ
సంగు లక్ష్మణ యోగీంద్రు చరితమేది । తద్భుతకరంబుగాదె తథ్యముగఁజూడ.

వ. అంత్యానుసరంబున.

క. బహుబౌద్ధ వాదములువే । దహితోక్తుల గెలిచి వారిఁ దనశిష్యులుగా
నహహా యొనర్చె గురుండని । మహిఁ నఖిల జనం బనుత్తమ స్థితిఁ బొగడెన్

వ. అట్లు బౌద్ధ విజయంబునం బ్రాసిద్ధి గాంచి శ్రీరామానుజార్య ఘంద్రుండు
శ్రీరంగ పురంబునుండి తెచ్చిన శ్వేతమృత్తిక యంతయు నాఁటితోఁ బ్రయోగం
బయిన మఱునాఁడు ధరించుటకుఁ దనకు లేకని శిష్యులంబున విచారించు చుండ
చక్రవర్తి యుషఃకాలంబున గలలోనారాయణుండు దేవుండు ప్రత్యక్షమై చెలఁ
గెంది యియ్యూర్, నతి దూరంబున, యాదగిరి యను కొండ చోట్ల్ వ
ని వలయు తీసుకు వెడపురుషులకు దక్షిణంబుగాఁ దులసివృక్ష మూలంబునం దగు

వల్మీకంబులో నున్న నన్ను నీవందు మందిరంబు రచియింపంజేసి ప్రతిష్ఠసేయుము గరుడుండు శ్వేతద్వీపంబునుంచి శ్వేతమృత్తికం దెచ్చి హరిద్రానదిచే నప్పున్న-రిణి దరింగిరి మొదట నిలిచె నక్షయంబగు నమ్మృత్తిక తిరుమం గాఁ వచ్చు నాఁడు మని యానతిచ్చి తిరోహితుం డగుటయు.

గీ. మేలుకాంచి సంభ్రమింపుచు నపరివా । రుఁడగు విష్ణువర్ధనుఁడును దనదు
శిష్యకోట్లు గొలువ శ్రీయతిశ్రేష్ఠుఁడు । వనపదంబుఁబట్టి చని మఱదమున.

క. పావచెట్టు పుట్ట పుష్పలు । మొదలగునవి యెల్ల మున్న మునుపగువారిం
పావన నటకి యుగపరచిన । యమునిరిపయి కరగి లక్ష్మణార్యుం డొకచోన్.

వ. వేదపుష్కరిణిం గాంచి యందుఁ గ్రుంకిడి యొడ్డునం దగు పరిధాన శిలాతలంబునం దనకయి నారాయణ దేవుండొసంగిన కాషాయి పరిధానంబు ధరించి దానికి సమీ దేశం దగు తులసీ వృక్షంబు మొదటి ప్రుట్ట త్రవ్వించి యచ్చట శాలివాహ శకంబు న వెయ్యిన్ని పంద్రెం డేండ్ల కడపటి బహుధాన్య వత్సరంబునఁ బుష్యమాస శుక్లపక్ష చతుర్దశి గురువారంబునం బునర్వసూ నక్షత్రంబున నమ్మాగా వనమున కుం రంబగు నారాయణ విగ్రహంబు గానఁబడిన నానందించి యొకచోట సన్నిహంబు నిల్పి పుష్కరిణి కుత్తరదిశం గొండమొదటఁ దన్నిలిచిన దేశంబున సింపుఁ త్రవ్వి శ్వేత మృత్తికం గని యథావిధి శిష్యులుం దాను నూర్ధ్వపుండ్రంబులు ధరియించి నిత్యకృత్యంబులు దీర్చి.

సీ. అడవి యంతయుఁ గను బడి నరికించి యచ్చట గోపురంబు లెన్నఁగ రచించి
నారాయణ పురమన్ పేరిడి యందుఁ బ్రాకార గోపురము లాదికట్టించి
రమున సెమ్మదిఁ బాంచరాత్రాగమోక్త విధుల నారాయణ విగ్రహ ప్రతిష్ఠించి యతిభక్తి దివ్య రథోత్సవాదులకు నుత్సవ పేర మొలయునని
చింతవొందఁ గలను శ్రీమనోహరుఁడు రా । మప్రియుండను నమ్మగ విగ్రహంబు ఢిల్లీనాథుఁ డపహరించెనుమన్న । దానిఁ దెమ్మటంచు నానతిచ్చె.

వ. అంత.

మ. హరిపట్టాణ్ నృపపాలికిం దనదు శిష్యశ్రేణికిం దెల్పి తా
నర సాఢిల్లికి దండయాత్రకయి యేగెం దక్షిణం బద్భుతా
దర మంత్రం బతి చక్రవర్తి మొఘలేంద్ర ప్రోద్య దుద్యాన
తరయానంపిత పద్మ జాతమున కసాధ్యం బెద్దియుం గల్గునే.

చ. గురుఁడిటు లేగెనందు విని కంఠదిగ్గ నృపాల రెల్లన
శ్వసు సేనవెంట శేషు విరుద్ధ పథ తా యుద్ధ తుల్ ధరియించి

గిరి భటఘోటక భరధ కీర్తి తనద్భుట కాల్వ లోదున
శ్రుతి గ్రామికంబుఁ దొక్కుఁడును దక్కఁగ ద్రుక్కకయ్యుక్క దక్కెఁకె౯.

వ. అంత.

సీ. నడగొండలనఁగఁ జొప్పడి ఘీంకృతి ధ్వనుల్ దివిఁబండ జను మదద్విపచయములు
పురములపోల్కె విప్పుగఁ జక్రఘోంకృతుల్ అదరఁగ నేగు శతాంగతతులు
రాజిమినుఁ గప్పఁ జల్లనఁ జార్చుచును ఖాంకృతులమీరఁజను హయంబుల గణములు
విద్యుత్కత్తుల దీప్తి వే ర్రాత పవలయి పరఁగ హుంకృతిఁ జను భటతతులు
పోరఁ గృపాణవపు పండుములను దురక । దండుఁ జండానుపము రంధుఁ రంపటంబు
సొంపొంగుల సూకలిసి సనుచుండు బాప । పింఛు లొప్పఁగ నొప్పెనప్పుడయ్యాత్ర.

ఉ. ఏమఁగ తేజుగజ్జగూ లనేకవిధా యుధముల్ మహాభటుల్
మానసులొప్ప ప్రుంఛ శామల శ్రిభలం బెలుఁగం జెలంగురా
మానునాదంబు ఘోనరథయా ప్రపద్మై దనస్థితిభూచముల్
పూరికదక్కుచుంబొలిసి పోవరెయప్పెను దండుఁజూచిన౯.

గీ. ఒడలఁ బంగిరెంచు చోట్ల ధీర్ఘోర్ధ్వ ప్రుండ్రములు గోరంబులఁ దలలఁ జేతులనతులపె
తమ్మిపూసల పేసులు గారియములు । వెలుఁగ నడచెను సేన లుద్వేలవృత్తి.

వ. అప్పుడు

చ. కనదిరసంబు, దురంబున, భుజాగ్రశేఖములం, గళంబునన్
నదుటను, వీఁపునందు, మెడనుం, విమలాతి సితోర్ధ్వపుండ్ర ది
వ్యాదతులకాంతి నగ్గుచు వరాంగములల్ కటకాభ వ్రజసం
పదలపెలుంగు మేదుభువిధం దులకించెసురల్ నుతింపఁగ౯.

కం. సేనల వడుమను పత్వర । చేవడచటి భావ్యకారు చేతిత్రిదండా
మూసరెయుబానిలములన । మాత్రస్థితి చేత న్రశమఘ్నములయ్యె౯.

ఉ. యతిపతి దండు మాతమవి యచ్చట నచ్చట వచ్చి మామవా
రతుల తదీయ దివ్యమహి మాతిశయంబున వేడ్కనాని ధ
రతఁ వగుదండ సాధనములం గొని సేవలఁ గూడితో గ త
ద్యుతముగ సేవసేనమును పోరాలించెద వంధు నమ్రతైన్.

వ. ఇట్లతి భయంకరంబు గా ద్వారత్యాతిత సేనాసమేతుండై రామానుజుండు సేనా సేవ
నతమంబుతోఁ బలయూరని దిరంబున కొక్కొక్కగడియ తగుకడల విశ్రమింపుచు
నంపటుండ నలోలిక నన్నుంబు మానిపళ్లాహాతులయమ్మా నహార్ద ధ్వరవఱుమై యుగసంపు
వాద్ధంయున వేగిరింపఁ గతిప ద్యాప మాణద్భుము గిల్లితుర్ఖుఁ జేసి వ్యాపనమునిర్ధం

చినమురసన్నద్ధుండై యుండనప్పుడు.

ఉ. హయరథదంతి యోధచతురంగబలంబుల ఘోరశాత్రవు
ల్బ్రమద సితాఖిలాయుధ చలద్రుచు, లంబరమంటి భూరిసూ
రియుఁ బ్రబలింప, మ్లేచ్ఛులపురిం యవనేశపట్టప్రతాపము
తయునగాం నరపుంగఫణినాథునిపై నెదిరింప నోపునే

వ. అంతఁ దవ్వృత్తాంతం బంతయు.

ఉ. చామతేజుంగఁ జెప్పిన కపాదమునం యవనే శుఁడిట్టిదు
ర్వారబలో గ్రుఁడైనయతి రాజుగణింపక కెట్టుపోరఁగా
జ్వారికదుర్గానం వశమె బాహాబలంబు నిరర్థకంబుగా
పోరొనరింప గూడదని బుద్ధినలంచి భయంబు వక్షిలన్.

ఉ. సమరము సేయఁబూని బహుసైన్యములోఁ జనుదెంచి మత్పుర
ప్రమదవనాదు లంపడవి భగ్నముగా నొనరింప నేమిఁకా
ర్యము చని చూచి యస్తుతిని రాజయి తీర్థక భంగిప్రాణిరాఁ
దు మతివిచారమేలని గదంబ వశీనయ్యెవనే శుఁడయ్యెడన్.

సీ. రామానుజార్యులీ లామానుషాకృతిఁ దగు శేషుఁడనుచు మదిఁ బూనిగడ
తెమలేని రసగతిఁ గదిపి నెంకి... యేమిపనిరింపు వేంచేసి తనినాదు
కులదైవ విగ్రహా మెలమి సేయింపుచీవించెడి దానినిప్పింపు మనుచు
యతిరాజు పలికిన వచ్చిని చెంతసాలఁ దెచ్చి యారయుచుఁ గొం చుఁ జనుదిప్ప
దనితురమ్యా భర్త వినుతించెనప్పుడు । గోప్పెలాల కేగి యోగివేదకి
యుత్సాహోద్రిద చంద్రుఁ డబ్బామ్మఁ గానక । వనట నాఁటిరాత్రి నాకు స్వంగ్న

కం. కలలో వచ్చి జగన్నాథుఁడు కృపన్ గాన్పించి భూనాథనౌ
వలచిల్లీశ్వర కన్యకాగమున యేమా ప్రభుప్రపద్ధోగికం
గలయుంపుఁగుడు నాంటిపంచుఁ బలికిం గర్పించిను నాథుఁడుం
దలవారంయవనేశుఁ బిల్చి యదియుం దెల్లంబుగాఁ జెప్పెనన్.

గీ. పరమభక్తుఁడవీవు కృపాదిశేష । మనగ నర్చిష్ణు విగ్రహాము చటకిష్ప
దంపరిక్షింప రాం దెయనుచు యతిన । భక్తవిషము పరీక్షగాఁ బలుకుటయును.

వ. అప్పుడు

సీ. విషము పరీక్ష గావించుట తగదని డిల్లీశుఁ గను కీడించు వాఁడు
దనయుంటునన్న యుట్లనదు డిల్లీశ్వరాత్మజం మరిష్కరింపలేదుమఱచుఁ

జని మాటుగొని బొమ్మఁ గని తెత్తెముట్లెత్తునగు రండని పొక్కువారుఁ
చిరి దినమాత్ర మర్త్యులపాలెక్క బొమ్మ తెంచు నిక్కమని వాదించువారుఁ
దురకవాడిట్లు భంగపెట్టుటకొకొంబూనెఁ । దురకదండులఁ జెండి యుద్వారిప్రతిమఁ
దెచ్చి యొప్పింతమని లేవఁ దివురువారు । నయిరిగురుపయిఁబలు గూర్మి నఖిలజనులు.

వ. అయ్యవసరంబున డిల్లీశు ననుపయించి యతండును దానును తత్కుమారికా శయన గృహంబు చేర జరిగి రామ ప్రియాఖ్యుని పేరెలుంగున రామానుజుండు చీరుటయు

చ. ఉపవనసీమ నొక్కెడ నయోనిజయై కనిపించి తత్పురా
ధిపునతి చేర పెంపఁ బడి తీరగు కన్నియ యాటకేర్చి యి
క్కపురఁదమి నంటదానిఁగను గారవమొప్పఁగఁ జూచి లోన శ
య్యాపయిఁ బయున్న యా ప్రతిమ యాక్రతు పిల్వన లేచి వేగిరన్.

సీ. ఘల్లుఘల్లుమనెడి యందెల చప్పు డొప్ప పుత్తడి యుత్తరియ్య మెంతయును జాఱఁ
జక్కఁనసనంబు చే జగమెల్ల సోలనెమ్మొని దీప్తుల మిఱుమిట్లు గొనఁగ
మెడపైని పదకంబు తెగరఁ గంకణ మేఘు లాధ్వనుల్ చెవుల కుల్లాసమొసఁగ
జిలిబిలి చెమటచే గరఁగి కస్తురిరేక విరమార నగవువా తెరను మీఱ
సుదర్యలను సిగ్గునచికిసియ్యఁడయివేగ । వచ్చె యతిచంద్రులో డపయి బాలుపోల్గఁ
గూయుచున్న భయంబుచే కూఱుయతివ । రేణ్యువలగొని మ్రొక్కుడిల్లీశ్వరుండు.

వ. అప్పు డుభయపక్షంబుల నఖిలజనంబులు గుంపుగుంపులై తమలో నిట్లనిరి.

సీ. ఎంతపుణ్యుల మిప్పు డిటు చర్మచక్షువులను శ్రీశుఁజూచితి మనెడువారు
మానిసివలె ప్రతిమయు నిట్లు నడచుట చోద్యమంచును వెఱఁజూచువారు
యువతీశు కన్నియ భువనైక మోహిని, పరమపుణ్యయటంచుఁ బలుకువారు
యతిబిల్వ వెనవచ్చె సార రామప్రియుఁ డహహా భక్తాధీనుఁ డనెడువారు
హర్ష భాష్పము, లుబలలో వలువారు । నడవరాదు గదా మన కనెడు వారు
తలుఁచు తలుఁడని సందుల డాగువారు । నైరియబ్బురమే యటులగుట కపుడు.

ఉ. హారికుల్యుండవు నీవు నిస్సీముఁగ నేవ జ్ఞానినైనాఁడవా
మాఁతంబుల్ తమిరుంక్రు మాత్రికుల నెందుం జెద్ద లర్థించి ప్రో
తుచు నే మిమ్ము పరీక్ష చేయుట గురుద్రోహంబుతోఁ దుల్యమౌ
కరుణాబ్ధీ యని ఢిల్లి భర్తగత రాగక్ష్మాతుఁడై వేఁడినన్.

గీ. అతని మాటించి యపుడు యతిమకుటము । రాజమొంటయు యతిలలాముఁడాప్రి
తిమను చేకొనుచుఁ దమఁ దిర్చి కొనుటఁ । తేర్చినంత సంతసించె జగము.

క. అది యెందుటకా సోమ్యుడు దివ్యనివ వంశ తక్కుమారుండును నామంబు గుప్తనిద్ధం

బత్త్యు మర్కదవస ప్రాతః కాల్యావశ్య యనంబును నర్పును దీర్చి క్రియాంతు యతీశ్వరుం
శేషవస్త్రాదులు బహూకరించి తదుపరి గతులను వందరనష్ట ప్రకారంబుల ను
ప్పించి రామప్రియ విగ్రహ సమేతుండై యనుగు యతిపతింగొంత దూరంబు సా
గనుజ్ఞాతుండై తనగృహంబునకు వచ్చెనంత నక్కడ.

చ. తురగము లేఁచు భీతిఁ దొలుదొల్కని సన్నతిఁ బ్రొక్కి యేగ శ్రీ
హరిసుతు పోల్కె విష్ణువు యానతి వచ్చె గురుప్రభావమె
వ్వరు గొనియాడఁ జాలుదురు వచ్చిన కార్యము దీరెనంచు నం
దఱుఁ గడు సంతసిల్ల యతినాథుఁ డొగింమరలెం ససైన్యుఁడై.

వ. ఇట్లు మరలి కతిపయ ప్రయాణంబులఁ దిరునారాయణ పురంబును బ్రవిశ సా
మంబు నంనగు తిరునారాయణ పురంబు జేరి యతీంద్రుండు.

చ. మొఱయ మనుత్క ఢోరము లమంద గతిం బ్రసరింపఁ బుష్ప వృ
ష్టులు ప్రబలింప, యచ్చరలు వాక్ప్రవర్తింప, సురల్ చెలంగి శే
రులు మొఱయింప, సన్మునివరుల్ నుతియింప, రిపుల్ చలింపఁ బె
ద్దలు సుఖియింప శ్రీపతియుఁ దన్గనుఁగొంప, యతీంద్రుఁ డింపునన్.

సీ. హరివిగ్రహంబు యథార్హ క్రమంబునంగొని పోయి జయజయధ్వనులుమర్ద
ళాది మంగళ వాద్య నాదముల్, వారకాంతా నర్తనాదులు భూనభోంత
రము నిండ ధ్వజ విగ్రహమునకుఁ దను పురో దేశంబున యథావిధిం బ్రతిష్ఠ
చేసి యుజ్జ్వల విభాభాసి యా రామప్రియ ప్రతిమను బ్రియముమర నిలిపి
యతివర సమారాధనము పేర వ్రాప్రతిమయు । నొప్పెనప్పుడు జగమ్ము, లత్యుత్సవమునఁ
బొగడె యతిపతి వంతుసంపూర్ణహర్ష । గతిఁ జెలంగె, దిశల్ ప్రసన్నత వెలింగె.

వ. అంతనద్దేశంబులం గల బౌద్ధులు పెంజీయు నత్యుగ్రులై యరుదెంచి వాద ముఖం
బున జితులయ్యుఁ గినుకచే భగవదాలయాదుల కపాయంబు లాపాదింప నుద్యు
క్తు లగుటయు రామానుజా జ్ఞానవేశులగు పంచమ వర్ణ జనులు వారలం బట్టి
రాతిగాను గలంద వెట్టి నిరవశిష్టంబుగా నలి నలిగావించి యచ్చట గుంపు గుంపు
లయి తనకటాక్ష లేశ ప్రసరణంబున కపేక్షించుచున్న యప్పంచములం గని య
త్యంత కరుణాసాంద్రుండగు యతీంద్రుండు శ్రీ నారాయణ దేవు సన్నుతి వస
న్త ప్రతివత్సరంబు నందును, వర్తిల మహోత్సవంబున, నేడవదినంబు మొదలుగొ
ని తొమ్మిదవ దినంబు పర్యంతంబు, దినత్రయంబు వారలనందర దక్షాతీయులను
ప్రాకారంబులోని కరుదెంచి నారాయణ స్వామిని సంపత్కుమార దేవుని సేవించు
నట్లాజ్ఞాపించె నిప్పటికియుఁ దదాజ్ఞ యనుష్ఠానత్రంబై ప్రవర్తిల్లుచుండుటయు నం.

సీ. అయ్యాదివాద్రి వైకుంఠ భక్తిఁ గృతయుగంబున బ్రహ్మకడనుండి మును పసత్కు-
మారుండు దివ్యవిమానము గొక్కొ వచ్చియునట హరినిఁ బూజించు; త్రేత
నారాయణాద్రియన్ పేరొప్పఁ ద్రేతాయుగంబున శిష్యసంఘముల కపట
వేషంబుఁ జెప్పుచు దేవపుత్రుఁడి తిరుకూన దత్తాత్రేయుఁడమల నిష్ఠ
తపము సేయుమనికిఁ దనరె వేదాద్రినా । కలిని ద్వాపరమున బలుఁడు కృష్ణుఁ
డర్చ సేయు కతన యాదవగిరియనఁ । బరఁగెఁ గలియుగంబు గిరియనఁడగు.

వ. ఇట్లు యుగచతుష్టయంబున నామధేయ చతుష్టయంబుచే నవ్వారాయణ గిరి
యొప్పునంతుఁ దిరునారాయణపురం బఖిలలోక ప్రసిద్ధంబై సమగ్ర సంపదలం
బెంపొందుచుండుఁ దదనంతరంబ.

శా. శ్రీనాథమ్ము ప్రోషిత క్రియయుఁ బోలెం దూలి యజ్ఞ్యస్మృతో
ద్యానంబున నుంట కజ్జనకు వేయొప్పించి సంతుష్టుడై
[illegible] తోటివారు వనతోడంతా జవుల్ చూడ్కను
[illegible] నేగుదెంచి జనముల్ భూషింప నేర్పాటుకన్.

వ. [illegible] సహోదరుండగు కత్తిరదాసును యతిపతియుఁ దోడిరా నిట్లు వ
చ్చి తిరునారాయణ పురంబుఁ బ్రవేశించి సంపత్కుమారు సన్నిధిఁ గని యచ్చట
సంకీర్తింప నపూర్వత్వంబు నొందె నవ్విధంబు భూసురి క్షేత్రముల కతిశ్రద్ధను
కలిగించె నంత.

గీ. కలిమి సంపత్కుమార విగ్రహము నుండ । దల్పమునఁ దనమనసు నిరంతరంబుఁ
దవుల యతిచక్రవర్తి యాతిరంతరమ్ము । దమునవనియుంచె శిష్యసంఘములు గొలువ.

చ. సొగసగు ముద్దుబాలుఁగని సొక్కి జనంబుఁ దృణీకరించుచు
న్దిగఁ దెలిఁగి యాయ్యెసమం దఖిలావయ వాతి సుందరం
బగుహరి విగ్రహంబుఁ గనునప్పుడె రంగవియోగ దుఃఖమా
దంగఁ పరతుష్టుఁ దయ్యె మదిరంగ పురీశుఁ దలంప కచ్చటన్.

వ. ఇవ్విధంబున.

మ. తిరునారాయణ పట్టణంబున జగత్ప్రేయుండు మన్నాధుఁడా
దర మొప్పం వసియించ నంతఁ గ్రిమికంఠ క్రూరభూపాలుడు
ర్భర బాధం నిలువంగలేక వడి శ్రీరంగంబు నందున్న యం
దఱు గేహంబులు వీడి పెట్టు వగ డెందంబుల్ గలంగం గన్.

చ. తపవంగ నయ్యతీంద్రుడపవ తాము రసంబులు దక్కి దిక్కు లే
దపలయి దంచు వైష్ణవ ముఖాఖిల మానవులెల్ల భక్తిఁగో

వృషభశి యాదవాచలము వచ్చి యతీంద్రుని గాంచి శ్రీశఠను
న్నమ్ము విడనాడి దుస్తరముల పోరులు సద్గుణ భాష్యనిష్ఠ మాల్.

చ. మనుజులు లేని రంగపురి మానుగ శ్రీశను రుష్పలుం బోవల్
పెనుపగు తీఁగె శ్రోంపములుఁ బెద్దద్రుమంబులు వీధులందు నా
లిత కులఁజాల మొల్చిన నితాంతము నద్భుతవిం మహోగ్రవా
ర్తనమున సంచరించె భయదస్థితి దుష్టమృగాదు లెల్లడన్.

గీ. రంగపుట భేదనము జెఱిరాజాలేమిఁ | గారడవియయ్యె యాదవక్ష్మాధరంబు
నగరమయ్యె నహోయతి నాధుమహిమ | లౌరశౌనుచూడ మహిన సాధారణములు

వ. తదనంతరంబ

సీ. మునుభాష్య కారుని పనుపునఁ జనియంతయును జూచి మరల శిష్యుఁడుఁ కిరాతు
డనువొంది దేవపుష్కరిణీతటంబున నిత్యకృత్యము దీర్చి నియతశిష్యు
లకు విశిష్టార్థములను దెల్పుచున్న యతీంద్రుఁ గన్గొని ముదమెసఁగ బ్రణుతు
టయును నగ్గురుండును దగునట్లు వారల నాదరింపుచును మీరరిగి పెక్కు
నాళ్ళు చనె మారక నట విన్నాణ్యుదడయు | టకుఁ గతంబేమి నాపునః త్సాఁతశిష్య
దైవవైష్ణవుఁ డిట్లనియెపుడు విన్న | వించెఁ జేతులు మోడ్చి సవిస్తరముగ.

క. వీూయానతి నప్పుడు చని | పాయక కుంభేశ పూర్ణవార్త లెఱిఁగి మే
మీరాడకు వేగవేగమ | డాయఁగ వచ్చితిమి చెప్పెదను వినుడదియున్.

మ. అపుడప్పంగి భటుల్ గడంగి వడి గూరాధీశుఁ పూర్ణార్యు ను
గ్రపురీశం గొనిపోయి భూభుజు నకుం గాన్పింప నాతండు వి
శపరాధుల్ వశివాత్పరంబగుచు బ్రాయం బిచ్చుఁ బోవిద్యునాం
గుణమూర్తుల్ వినువుండటంచుఁ బలుకం గూరేశ్వరుం డిట్లనెన్.

చ. వినుము ప్రశస్త్య వైఖరిని బ్రాలిటు బట్టి లిఖింపఁ జేయని
ప్పనికి ఫలంబులేదు పటు వాద ముఖంబున బ్రహ్మమద్వయం
బని శ్రుతులం బురాణముల నంతటి సత్యము గా జయింతుఁ గ
న్గొనఁ బరమార్థముం దెలిసి గోరిన వాంఛితి నీకు పాడవే.

వ. అనిన గ్రిమికంఠుం డిట్లనియె.

ఉ. మాకిటు బుద్ధి చెప్పుటకు మారిన వారలె నీవుగాం వరం
శీగ్రసి పెద్దవెహీనము చెప్పెదిరీతిఁ జరింతు విప్పనుల్
నీకిఁక సాగఁబోవవని నీతుఖ వాయుదుటంచుఁ బల్కఁ బా
పాకృతి నాఁడు నావిశబుధుఁ గూరకు లెంచుఁ డిట్లనున్.

సీ. ఒకఁడుఁ పదము సాచె నొకఁడు కమండలూ । దకము చేతభక్తి దానిఁ గడగెఁ
దజ్జలంబు లొకఁడు తలధరించెను జూడఁ । దగ దిదీని తారతమ్య మకట

వ. ఇప్పని శ్రవిక్రమావతారంబునం బ్రసిద్ధంబయ్యెనని మఱియు నిట్లనిరి.

గీ. వైష్ణవోత్తముల్ కొంద్ఱ్ వచ్చిరి నొచ్చిరి । పరిభవింపఁబడిరి పాపిరకట
ముముక్షుభక్తిఁగన్న వారెల్ల వారి । తెలుపుఁ మీవు తారతమ్యమిందు,

ఆ. నారాయణుని వాఁకిట । నీరజనాభుఁడు బుట్టెనతని నెమ్మొగమునని
గోపతి జనియించె నవ్వ । ధారభనము మానితారతమ్యముగను మా.

సీ. అనియడుగఁ ద్రోకులు భయంపడ కఘుఁడు చర్చరింపవాఁ
డంత వి మాటలెల్ల నాడకు వ్రాయుము మేము కూర్చి చె
ప్పిన సపద వాక్యమందుఁ గమునేము యూఁకొని చెప్ప చేతకి
చ్చినఁ గొని కూరనాథుఁడు వాసించి లిఖించినఁ జూచి ప్రీతుఁడై.

వ. తనమాహాత్మ్యప్రకారంబు లిఖించెనను తలంపునఁ గ్రిమికంఠుండయ్యాను చేకొనియుప్పు
స్తరంబునఁ గలిగియుండుటయునందు "ద్రోణమస్తి తతఃపర" మ్మనెడియక్షరంబులను
స్పష్టంబుగా నభిలంపము విని విస్మయంబుఁ జెంది రదిదొలచి యతిశ్రోత్రంబున వ
గ్గురాత్మ్రంబు.

గీ. కానిమాట వ్రాసెఁగడు గ్రోవ్విబబ్బప । డిపుడు మీదికన్నులిచటఁ బెల్ల
గింపుఁడనుచు జముఁ దియింపు మూతలుపోని । భటులకాజ్ఞయిచ్చె కటములనర.

ఉ. పథవారెల్ల కడుంభయంపడ నృపాజ్ఞం మాతలత్యుగ్రులై
రథసంభ్రాప్పగడాసి కూరపతినేత్రంబుల్ మహాపూర్ణక
న్యృకయుంబొంపక పెల్లగింపుటయు పారం వేగనయ్యగ్రరం
బ్రభుశాగర్వమునం బురంబు వెడలం బల్మారు దోషించిరే.

ఉ. కూరకులేంద్ర పూర్ణులతిసచ్ఛితుల్ బాగుట కుత్సహించితా
మూరకవచ్చి వచ్చి యొకయూరి బహిర్వని విశ్రమింపఁ జం
పారఁగబూర్ణ డధ్యగమ చాతురతం బహువృద్ధతంపవ
ద్ధారణశక్తిహీనుఁడయి వ్రాలెను సోలిపవిత్ర భూస్థలిన్.

వ. ఇట్లు పుట్టువు మొదలుకొని నూటయేబది సంవత్సరంబులు జనుట నతివృద్ధుండగు మ
హాపూర్ణాచార్యుండు కూరేశు తొడలపయి శిరంబును దనపుత్రికయయిన యత్తుళాయి
యంకంబుపైఁ బదంబులునిచి వ్రాలిమీఁదఁ దొడలు నిలుచుట దుష్కరంబుగాఁ దోచు
చున్నది రయంబున శ్రీరంగపురంబున కరుగుదమని కూరేశుండత్తుళాయియుఁ ద
నతో విన్నవింప నిట్లనియె.

క. రంగస్థ్రీశరణుండు నేమ నిరతిం బ్రార్థించుటం బూర్ణుని
శ్యామల మేను కొమరుగ నేకమ దలంపం బట్టె నిరోధ్యతేం
దుర్గోపాయము తెలిపెను తెలిసె మనుష్యుల్ నిర్భరత్వం బు నా
కంగేశారము తుమ్మ నిక్కమని పూర్ణార్యుండు నిశ్చేయుండై.

తే. యామునదేశిక పదయుగ | తామరసము లాత్మ నిలిపి తొందంపులఁ బ్రేముఁడన్న
బ్రేమమున్ను వరుసమపరం | థామము ముందు విశి చేరె ధన్యులు వేగన్.

వ. అంతవర్ణ ప్రకారంబున నమ్మహాత్మునకు బ్రహ్మమేధ సంస్కారంబు గావించిరి
శేషత్వరయుండునప్పుడు గాయియు శ్రీరంగంబు బ్రవేశించిరని యాశ్రితు స్తవుండు విన్నవించిన.

సీ. మున్యుండై తన మహాపూర్ణుండు పరమ పదంబుఁ జేరుటను యథాశక్తి విని
గురుభక్తి శ్రీమార్గ పరిపాలనము చేసి సంపత్కుమారక స్వామినొద్ద
గమనాళ్వారు వేల ద్రావిడ గాథలును సాంగ వేద చతుష్టయ మాదరమున
రామాయణంబును బురాణ రత్నంబగు పరగు విష్ణుపురాణము నిరంత
రముగ శ్రీభాష్య మంత్రము పారాయణంబు | సంచి ప్రాజ్ఞుల చేతఁ జేయించి ప్రత్య
పన్నుల భజింపఁజేసి శ్రీభాష్య కారుఁ | డచట వాసిష్యులకాలాదియుట్టని వేగ.

వ. నీవు మరల నచటి కూరనాథు శుభవార్త తెలిసి రమ్మని బంచి భాష్యంబు శిష్యుల
చేఁ జదివించు మనుచుండె నంత.

సీ. గోష్ఠీపురంబున గురుఁడౌ పంచాశదు త్తర శతి శుభ సంవత్సర వయస్కుఁ
డైన గోష్ఠీపూర్ణుడంతిమ వేళ శిష్యులు చేరి విచారింపఁ దలఁచుచున్న
పనియుద్ధయుని యుచితిన చక్రవర్తి తిరుమాలని మదిని మున్న గడువొక్క-
యుండజంబు బ్రణంబు నర్థి సుత్పాదితాచె వినుఁడు ప్రపత్తి పద్ధమచు సిద్ధ-
యుండ నయియున్న నాకు నేయొందు చింత | కలుగు నేయని గురుపదములు దలచు
చును దనువు వీడి హరిపదమునకుఁ జనెను | నిర్భరత్వమె ప్రాణి గణింపవలయు.

వ. అంత నమ్మహాను భావు పుత్రుండగు నారాయ ణాఖ్యుండు తండ్రికి నర్థప్రకా
రంబున బ్రహ్మమేధ సంస్కారం బాచరించి మఱియును.

సీ. కూరిమి నొక వాఁడు కూరిమశిష్యుండు మహా ధాన్యసనము ప్రధాన శిష్య
తను కూరనాథుఁడు తగ నప్పటికి వెడలి రంగనుఁ జూడఁ జనంగ ద్వార
పాలకుల్ నీవు పోఁగూడదని యనిన నహ్న గుటుకఁ గారణంబుఁ జెప్పఁ
దని బల్కు నపుడొ సద్గురు లనిరిట్లు క్రిమికంఠుఁడ మది రక్షింపనవ్య
తింద్రుఁ డెంతయు శాంతుఁడున దనియు | చరణ సంబంధులిందు పొసురిపారంగఁ
దనకు నీవును గావునఁ దడయలేదు | తమ్ము రమ్మన విని యుద్యుతమ్ముఁ జెలు.

శ. కూరేశుం డిట్లనియె:

గీ. మున్న యతిపతిని దూషించి యున్న చోళు | చేసి కరి నేను యతిపతి శిష్యుఁడను ని
జంబు గావున యంత యాపత్తు నిను నేను | నీకుఁ జూపెదు లేదని మరలివచ్చె.

క. అంధుఁడ విట్టులు గోరం | ద్రోలించిన వేటరంగ నాగవృషభగిరీ
శాలయమునందు కరి భాండవ | శ్రీలలనని యుద్ధరించె ప్రియమున నచటన్.

వ. తరువాత తెలుంగున నగ్గిరియందుఁ గొంతకాలంబు వసించి శ్రీవత్సచిహ్నుండు శ్రీ
స్తవంబును, సుందరభుజస్తవంబును, నతిమానుష స్తవంబును, శ్రీ వైకుంఠస్తవం
బును, నను నామధేయంబులు గల నాలుగు స్తోత్రంబులు రచియించె, నందు సుం
దర భుజస్తవంబున నొక్క శ్లోకార్థం బిప్పుడంబున విలసిల్లె నెట్లనిన.

క. నాకిక్కాపడఁ గొమరా! శ్రీ వనగిరి నాధ యతివర రేఖ్యుఁడు నేనం
చేవేగ రంగనాథుం | సేవించుచు నుండునట్లు సేయుము కరుణన్.

వ. అనియిట్లు స్తవంబు చేసి మఱియు నచ్చటఁ గొంతకాలంబు నివసించి మరలి శ్రీ
రంగంబునకు బోవుచు తనయింటనున్న యొడ రామానుజ ప్రేషితుండగు శ్రీవైష్ణ
వుండు శ్రీరంగంబునకు కరిగియున్న కృపాంబునవర్తి బాధలకు తెలుంగున గనిన
నవాశీర్వాదింపించిన కుమారులు చెన్న ధికంచి వచ్చుటచే నమ్మహాను భావు లాచార్యం
గావించెను నమ్మహామహా ఫలన రామానుజుం డనేక శిష్యులం దానును నిరామ
యుండై తిరునారాయణపురంబున సుఖంబుండుటవిని యత్యంత సంతుష్టుండగుటయు

క. అంతట చోళధరాధిపుఁ డహంకృతి నాటిలపాప్ముని చేశసీ
నాండ వివిష్టుమందిరిము లారసి పాముగఁ జేసి యంతటవి
శాంతిని పిహింప కేశవశిరంగపురంబున బాసిసేయు దు
ర్దాంతిసమగ్ర దుష్టచతురంగబలంబులఁ గూడ పైన పై.

క. చనిచని పశ్చిమ సౌధాంబరం | బున నొకయూరను నిలిపి భోగనల్ప్రా
త్రినిప్రజలను వాటకంతం | బుకఁ బుట్టిన దానమున నేగొఁ బొదలుమచున్.

వ. ఇట్లు తిర్మరిన వారణంబులు ప్రవేశంబున నపరిమిత ప్రియానుసమయం బుదయించుటవ
ల్లాసాలం్మంబు శ్రీమికంఠుండను పేరవసగి పొలిసినను వార్తవిని యవైష్ణవుండు
కూరేశుండున్నిని చోళపురంబునకు కరిగినాని చాతుర్వర్ణ్యంబుగా నాలించి మరలి వని
గిఁ బ్రవైతము బులంది తిరునారాయణపురంబుఁ జేరి దేవపుష్కరిణీ తీరంబున శిష్యులకు
భాష్యార్థంబుఁ గృపసేయు భాష్యకారుని శ్రీపాదారవిందంబున సేవించి క్రమికంబుగ ను
రటంబు గని స్వర్ణంబుగా విన్నవించిన సంతోషించి యతీంద్రుండు శిష్యులంగాంచి
యుపన్యసించి తటంబునఁ గ్రమింపఁ జరిపి యా కళ్యాణ నార్థయోర తెలంగి

సంతోషిల్లుటకే నిది కళ్యాణ సరస్సను పేరఁ బ్రసిద్ధం బగునని యాజ్ఞాపించె నంత,

క. శ్రీరంగ నగరిఁ జొచ్చి పారంపటము యతివరేణ్య పదములఁ బడి తా
లేవఁగ మలయుచు మీరికఁ । శ్రీరంగమున కనిశేష గ్రియముల నునుచుకొనెన్.

క. విడవాడ తేక దాన । ప్పద సంపత్ప్రటుకడపఁ బోయి యాహ్లాదం
బడిగ్రైకొని చనె యుత్సవ । ముఁడు నెమ్మది రంగనగరమున కుత్సుకుఁడై.

ఉ. ఆసమయంబునం దచట నంపణ గట్టిరకాంబు సైఁపలే
కేమన బోలె నడ్డపడి యేమును వచ్చెదమంచు బల్కు లో
కానన్యక ప్రభావుఁడగు నగ్రజుఁ డప్పుడు శిష్యకోట్లను
జ్ఞానముఁ జెంద నర్థగతిఁ దాఁ బ్రముఖంబుగ రచింపఁజేయుచున్.

గీ. ఇట్లు దానోరవెలుఁగునమిష్టతమ్మ । మిగుల హామ్మ సిరింతి యుత్సవముగ
నావహింపఁగఁ జేసి మహోత్సవమున । నచట వసియుంచెర యట్టి యనఘుఁడు.

మ. మమతాహంకృతి మాని యాఁ పతిమ తామాజంబు సేవింపుచున్
శమ మొప్పన్ యతిశైలనాథుఁ డగు శ్రీసంపత్కుమారేశును
త్తమత తత్త్వహితోత్సవంబులఁ గడుం బాగొప్ప మెప్పం గతి
క్రమమై సేయుము నిచ్చయుండు డని యాజ్ఞాపించి పంపెన్ దయన్.

క. వారల పీడ్కొల్పి నను । ప్రారంభుఁడు యతివరేణ్యుఁ డావిర్భవ్య
దారపరివారసంవృతుఁ । డై రంగపురంబునకు రయంబునఁ జనియెన్.

శా. శ్రీరామానుజయోగిచంద్రుఁ డనువొందెన్ రంగమున్ జేరి నా
నారూపంబుల బాగు సేయుఁ డని ప్రాంతీయానువాసుల్ సదా
ధీరత్వంబున నంపుఁజొచ్చ తగురీతిం బాగు సేయం గడు
శ్రీరమ్యంబగు యుప్పరంబు విలసించెం గప్పగా నానగన్.

వ. ఆసమయంబున,

సీ. పదునాలుగేండ్లకు భక్త సంఘములోడఁ జనుదెంచు శ్రీరామచంద్రు నట్టి
ద్వాదశ వర్షాంతమున ననేక శిష్యులతోడఁ జనుదెంచు యతిసార్వభౌము
కాయని రంగనగర వాసులందఱు మహోత్సవంబున నెప్పుడుఁ జూచి
రక్తితో నుద్భవ మూర్తి నాశ్రయించి గుణానుభవంబులై సామురసము గెలుచు
కాలగోవింద గోవింద నామ మాడ్చి । మిగుల మీఁదట ద్విజకులములకు నెల్ల
శేషపతనంబు చేరి తుష్టిలకేళి । త్రాపములబాధ్యకుష్టనుల్ కలసిరి.

శా. సాధ్వీగోచరవైభవం బెసఁగ నప్పుడు ... సత్
లాభాదివ్యరమాలికా ... సన్మనస్కుఁడై ...

ప్రాచీన వచనంబుచే నరిగి శ్రీరంగేశు సేవింప లీ
లాభుం డందుఁ బరావిభుండు పలికెం [illegible] శ్రీసేనాన్యుఁడై.

ఉ. నీవిటలేక యున్కి మది నేఁడు ప్రమోదము గల్గ గుందుచుందు నా
నావిధ దేశముల్ దిరిగి నాఁడవు విష్ణుమత ప్రతిష్ఠకై
పోవకు మింక నెచ్చటికి మున్ను వసించిన యంతు దంతను
శ్రీ వెలయం రమావిభుఁడు చెప్పిన లక్ష్మణయోగి హృష్టుఁడై.

వ. అట్లు సముచిత ప్రకారంబున వీడ్కొని తన మఠంబునకు వచ్చి యప్పుడు కూరేశ గ్రామంబునకుం జని తనకు ప్రణమిల్లిన యమ్మహామహుని దగు చెలంగ్వన నుపగూహనాదికం బాచరించి, పిగను యతీంద్రుఁడు నదువ యుంపుచుఁ గార్త్తిశలేంద్రుఁడు డెల్ల వారలు విని గురునితో సిట్లనిరి.

క. వైష్ణవుల లలాటపట్టికయు [illegible] పుండ్రము మొప్పఁజూచి [illegible]
సింహకరిన నాకు [illegible] న ధర్మము । వచ్చె మీని [illegible] వగుదగ్గల.

క. అని చెప్పిన శిష్యుఁడుదా । విను మోదింపుచు యతీంద్రుఁ డఖిలపురజనుల్
తనతో నరుదేరఁగ న । వ్వేను మరలి మఠంబునకు సశిష్యుం డగుచున్.

వ. ఇట్లు మఠంబున కరుదెంచి యుక్తాల యశోధవళితలోకుండై యుండగ యతీం
ద్రుండు నిరుపమాన ప్రభావంబున శిష్యులకు విశిష్టార్థంబు లర్థప్రకారంబున నుప
దేశింపుచు నిష్కంటకం బగు ధరాతలంబున రామానుజ సిద్ధాంతంబు వృద్ధిఁ బొం
దం జేయుచుండె.

శ. శ్రీరసనా రాధిత, ల । క్ష్మీరమణ, జగన్నివాస, కృతికేలినవా
గ్భూతిస్తుతి, మాధుకవ్యా । ప్సారస భాస్కర, వరానికస్థల స్తుత్యా.

భుజంగప్రయాతము॥ జగత్కారణా, సర్వసాక్షీ జగన్నా
థ, గీర్వాణ లోకస్తుతా, దివ్యయోగీ
శ గేహా, శరారాతి సత్పాత్రపూజ్యా
ప్రసాదాంచితా లోకరా, కాంతమూర్తీ.

గద్యము ఇది శ్రీ వత్సధూమాన గోత్ర వేంకటాచార్య సదాచార్య
కృపాపాత్ర [illegible] సంగీపుర సీతారామ
విరచితంబైన యతిరాజ చరిత్ర సారంబున
రామానుజ [illegible] కృతిదము [illegible]
[illegible]

ఆచార్యరత్నహారము

రామానుజ పథ.—చతుర్థాంకము.

క. శ్రీయుత నిర్మలకీర్తి | శ్రీయుత త్రిపాద్విభవమహితమాయా వృతదు
ష్ప్రాప నిరంతర నారద | గేయ సితాంభోజనేత్ర కేశవదేవా.

వ. అవధరింపు మయ్యవసరంబున.

సీ. కొందఱు వైష్ణవుల్ గొబ్బున చనుదెంచి యతివరుతోడ నిట్లనిరి చిత్ర
కూటంబునకుఁ జాతకుఁడు క్రిమికంఠుఁడు వే వచ్చి శ్రీగోవిందరాజ
విగ్రహం బుత్సవ విగ్రహంబులతోడ వార్ధిలోఁ బారవైవఁగఁగఁడంగ
నటతిల్లయుర్ వేశ్య యాధికారి పురుషుని మోహింపజేసి యింపు నగవాస్య
మొప్ప నవ్విగ్రహముల మాకొసఁగఁ దెచ్చి | వేంకటాచలమునఁ బెట్టి వేగవచ్చి
నారమని చెప్ప యతిపతి గోరి యవటి | కమిత శిష్యావృతుండయి యరిగియుభుడు

వ. వేంకటాచలంబునకుఁ బర్యంత ప్రదేశంబునఁ దగు తెలుంగున గోవింద రాజుం బ్రతి
ష్ఠించి తిల్ల గోవింద రాజను పేరు సుప్రసిద్ధంబు గావించి వేంకటాచల భర్తచే
ననుజ్ఞాతుండై సత్యవ్రతక్షేత్రంబున వరదదేవు సేవించి శ్రీరంగపురంబునకు వచ్చి
శిష్యులకు విశిష్టార్థంబు లుపన్యసింపుచు సుఖంబుండి యొక్కనాఁడు.

గీ. కూరనాథుఁ జూచి గుణనిధి నీవు నే | త్రములు లేకయుండఁ దగదు గాన
వరదరాజు వేఁడ వలయుఁ జక్షుర్లాభ | మునకొఱకు ననియ్యతి వచించె.

క. ఇటు లాజ్ఞాపించి నపం | తటవరముని నుతిచి కూరనాథుఁడు స్తవమొ
క్కటి చేసి యదియుఁ గురుచెం | గటఁ బఠియించెను గురుండు కడుముద మొందన్.

వ. అంత యతినాథుండు కూరనాథుండును దాసును గంచికిం జని వరదరాజు సేవించి
యెదుర నిలచి నప్పుడు "స్వస్తి హస్తిగిరిమస్తకశేఖర" యను శ్లోకంబు మొదలు
గాఁగల తొమ్ముదియుం డిసవరదస్తవంబు కూరపతి విన్నవించిన సంతుష్టుండై వరదదేవుండు.

సీ. వేఁడుము వరమని విమలదంతద్యుతుల్ బరఁగ బల్కిన శిష్యవర్యుఁ డంత
కూరాధిపతి మున్ను క్రూరుడౌ క్రిమికంఠునిల నుపద్రవవాక్కులాది
యైన వాలూరాను [illegible] వరకంబని రంగనాథుఁడు శిష్యుఁడంగ నిర్మ
లుండు తెలిసియుం [illegible] తిర్మానము [illegible] వచ్చె
[illegible] హొందిన లోకము పొంది యొసఁగఁ | దగఁ జక్షుర్లాభము వాదించఁదగ మెలర్ప
[illegible] నడుచుఁ బ్రార్థింప [illegible] | [illegible] గురుఁడు.

చ. కనులకు వేడు కొందుఁ గను గోరిన మొప్పఁగ నేను జెప్పిన
ట్లొనరగ నందు వచ్చి యిటఁ జెందు విధంబున వేఁడ మీరలి
ప్పని కొడఁబాటు జెందితిరి పాడియె మీకనుచుం గహాయితే
తుఁగుఁడయి ధామ మున్న యతి సత్తముతో వరదేశుఁడిట్లనన్.

ఉ. నీమదినున్న చందమున నేనొనరింపని కింక్కయేల భ
క్తామృత దాయి నీవని దయానిధి శ్రీకరిశైల భర్తయున్
వేమఱు నిత్యసూరి జనశేఖరులం దులకించు నైకముల్
ప్రేమ ఘటించె నగ్గురుఁడు శ్రీశిల సత్తతిఁ గూరఁభగ్రహున్.

వ. ఇవ్విధంబున నయుని లాభంబు జెంది యమ్మహాను భావుండు.

శా. కాంచెం దివ్య విభోర్ధ్వ పుండ్రుఁ గర శృంగార త్రిదండం శిఖో
దంచద్భాగ శిఖం పవిత్ర విలసద్యజ్ఞోపవీతుం దుది
ప్రాంచద్బాల దివాకరుం హరిడవా రాన్మోక్ష సంధాయకా
చులమం బూజ్య కషాయ వస్త్రు యతిరాజుం బ్రోన్నతానందుఁడై.

వ. అంత నయ్యుద్ధరు కరిశైల కేశచే ననుజ్ఞాతుఁడై మరలి శ్రీరంగపురంబున కరుదెంచి యథోచిత కృత్యంబులు నిర్వర్తింపుచుఁ బలుమస్తానంబుల నివసించి యుండి యప్పుడు.

సీ. మున్ను గోదాదేవి మోదంబుచే నూటనలువది గాథలు వాఘుఁడైన
హరి నుతించి రచించె నందొక్క గాథయందు మహోవ నగరిపై నమరియున్న
సుందర భుజ కృపఁజూచి రంగేశుఁడు నను జెందినదైన సంతసిలి నూఱు
ఘటముల వెన్నయు ఘటసీతి పాయసాన్నము నీకొసగిని నివేదనం బొనర్తు
నను చు నున్న లక్ష్మణా చార్యుఁ డది గాంచి । కౌతుకంబు దొరఁగ గోత్రకృ
కారణము నదాని గావింతు నని వెను । గిరికి నరిగె శిష్యవరులు గొలువ.

తే. ఆని యట్లు వెన్న పాయస । మును సుందర భుజసమాఖ్య హాసగు హరికి నే
గ నివేదన మొనరించి పే । ద్గాని ధన్వి పురంబునకుఁ గడుం బడి నేగె.

క. అటపు నట బ్రతికాయి యా హరికి బ్రొక్కి । పేర్కొ గోదావనూతినేపం బనమ్మ
హానుభావయుఁ గరుణా కటాక్షు మెసఁగఁ । బలికెనవ్రుడిట్టులని యతిపతినిజూచి.

క. అన్నా నామదికోరిక । యిన్నాళ్ళకు నీవుతీర్చి తిట్లను చుఁగడుం
బన్నతో నగ్రజయని మన్నానుని నిలచె నచటి మానవులలరన్.

వ. యిన్విధంబున గోదాదేవి యగ్రజాయని పిలుచుటచే నది మొదలుగా గోదాగ్రజుం
డను నామధేయంబు యతిచక్రవర్తికిఁ బ్రథితంబయ్యె నంతనక్కడ ప్రకారంబున నజ్జగ
న్నాథుచే ననుజ్ఞాతుండై శ్రీరంగమునకుఁ గని కాపురంబు నిశ్చయమము మార్గంబున

చించాకుటియనియెడి యమ్మాయిఁగని కొందఱుపుత్ర జనుచు సందేహ్యప్రశ్నలడుగుచుండ విప్ర
బాలికం జూచి కురుకానగరం బిచ్చటి కెంతదూరంబని యడిగిన నబ్బాలికాశిరోమణి తదర్థప్ర
ణీతంబగు ద్రావిడవేదంబుఁ జదువరే యనియున్ముగ్ధస్మిత ముద్రారామానుజుం జూచి యిట్లనియె

క. ద్రావిడ వేదము జదివిన | చేమాయెది దెలియు జెప్పుటెంగింపుమునుక్
స్వామీ కురుకానగరము | ప్రేమంబిది కూతవెట్టు చించాకుటికిన్ .

వ. అనెడియర్థంబు దనర శఠారి యానతిచ్చిన తిరువాయిమొళియందలి తొమ్మిదవపత్తి
లో రెండవతిరువాయిమొళిలోని "కొడువినైప్పడైగళ్" అనుగాథ పాడుచున్న
విని మహోద్భుత మొందియాహ్లాదించి కురుకేశుకృప గంధలిపసిబిడ్డలకు వీనవాతులకుగూడ
వాయురంబులన్నియుఁ బాతములయ్యెఁగాన పిలినందఱు దివ్యసూరులగాటి నొందఁ
గునని సంతసించుచు నబ్బాలికఁ నెత్తుకొని ముద్దాడి లాలనంబు సేసి యామె గూడ
కురుకాపురంబునకేగి దానిజనకునింటఁ గృతాహారుండై [illegible] సకోపఘటంబు
సముచితప్రకారంబున సేవించి యనేక వైష్ణవ సంఘంబు దనకు నిలచి యుండఁ జూచి వి
నిట్లనియె.

క. పోనుఁగువడిన వైష్ణవ | ర్పనము మఱల వెలుఁగ జేసి భగదుపకారం
బొనరించి నశతనైరం | గొనియూడం దర మె బాలకుల మనుమకున్ .

శా. నే వివైష్ణవసర్వసోష్ఠగణనిర్విద్రావణోం జగ
త్రాణప్రాయు శఠారి దివ్య వచ మేర్చంబిడ్డఁ డప్పేను స
ప్పాత్రసం బొప్పఁగ నొప్పఁ బాయుటకు సన్యాసింగదా యుందుఁదాఁ
దీవత్వంబున నుండెఁ జూపుయులు చింతిల్లం యతీంద్రుండు డటన్ .

సీ. అంతిష్టదంపుటోన మహాత్ముఁ డొకఁడు | వైష్ణవుఁడు వచ్చి యతిరాజపదములంటి
తల్లిదండ్రులులేని యొంటరిని నన్నుఁ | దనయుగాఁ గొని పేరిడు కొనుము శరణ.

ఆ. అని చెప్పిన విని పమ్మద | మున సుతుగఁ బరిగ్రహించి మునుకురుకేశుం
డను పేరు శఠద్వేషుఁడను పేరును బెట్టె గురు జనాగణి వేడ్కన్ .

సీ. మోపమున శఠరిపుఁడాత్మ పాదుకాద్వ | యంబునకుఁ బ్రీతి రామానుజం బనియె నీ
నామధేయముఁ బెట్టె యంత నది యతిప | రేణ్యుతల నిల్పి వీడ్కొల్పె లీలవెలయ.

వ. కావున శ్రీమన్నారాయణునకు జరణస్థానంబు శఠకోపుఁడగుట భగవత్సన్ని
ధి శఠకోపం బొసంగుమనియు శఠకోపు పాదస్థానంబు రామానుజుండగుటఁ దత్స
న్నిధి రామానుజు నొసంగుమనియు రామానుజు పాదస్థానంబు దాశరథి యగుట
నయ్యాచార్యుల సన్నిధి దాశరథి నొసంగుమనియు వైష్ణవులు తత్తద్దివ్య స్థలంబులఁ
గాపింప వలయు.

క. భక్తి క్రమము దెలిసెఁగి నట్టి వైష్ణవులే | తత్సంప్రదాయ మెఱుఁగుదు రన్యులగుట
వినుక దీనిఁ దెలియ వలయు వైష్ణవమార్గం | బిద్ధరిత్రి సుప్రసిద్ధమిదియు.

వ. అంతేసర్వప్రకారంబులఁ దనయిష్టంబుఁ గొని వెంకటుం శ్రీరంగంబునకుఁ జనుదెంచి సుఖంబుండి యిట్లు బ్రహ్మాత్మైక్య వాదులగు ప్రచ్ఛన్న బౌద్ధులను దేహాత్మవాదులగు చార్వాకులను జీవనిత్యత్వవాదులగు బౌద్ధులను నిరీశ్వర వాదులగు మీమాంసకులను బ్రహ్మద్వైతవాదులగు కపిలులను మఱియు ననేకమతస్థుల ప్రసిద్ధ వ్యాఖ్యాచారంబుల నేదవాదంబులు నెఱిఁ జిరాదులనంగి శిష్యులంగావించుటయు.

సీ. పాషండచార్వాక బౌద్ధ మాయావాదకైవల్య వైదిక జనులు భాష్య
కారుపదంబులే శరణంబుగఁ జేరి కలయు గొల్వఁజెలగ
గంబులఁ జక్రాంకనంబుల నదుటోర్ధ్వపుండ్రమాల లలరఁ బుత్ర
తులకారు మెళ్ళు శిరకుంతలంబులఁ గాలము కూర్మి వనపరమ
పదముఁ జేసి మనుగడ పరమని | యుర్వి నెల్ల శీఘ్రగతిగాఁ దెలియ
నెఱిఁగ దరిఁగొ యుక్తి ప్రవరుఁడు | సాధు ప్రతిహతము యతిహితముగ.

మ. జగమెల్లం దురితాఢ్య శిష్యుడౌ శ్లాఘ్యుఁడై చెన్నగాలభ
వ్యగతిం డొల్లుదిరల్పరించఁ బ్రబల భాష్యంబుఁ దిద్దించెరం
బ్రగ శ్రీభాష్య మహాయుగ్మిదిగఁ ముఖ్యంగురి నాధాదుల
ట్టిపుంశ్రీ పవపాదుముడొ యుయురి సాటేంగోల రణ్యాపిలఁ గా.

వ. మఱియు నద్యతిన్ని మనస్సిద్ధి సిద్ధేశులు నూఱుత్తమ తురీయాశ్రమస్థులను డెబ్బదిన
ల్గురు కీర్తస్థులయిన యాచార్య పురుషులును మఱియు ననేక పిల్లాభక్తులును గొలువ శ్రీరంగంబున యతిసార్వభౌముండు తేజిల్లుచుండు భాష్యాదిగ్రంథరచనకార్యంబులఁ గూరేశదాశరథి నిడానూరాళ్వార్ ప్రభృతులును విష్ణ్వారాధన కృత్యంబున వరదరాజమహా కమునియు, బౌకశరణ్యంబున సామజుండగు ప్రణతార్తిహరాచార్యుండును దలయుంటెను పనియుం దాంధ్రపూర్ణుండును గముడులు పాదుకావహన కార్యంబున గోమతవంశంబున జనియించిన బాలాఖ్యుండును హస్తదానంబున ధనుర్దాసుండును భుక్తపాత్రగ్రహణంబున యాత్రాలాళ్వానును వ్యంజనంబు వీచుటకు నక్కలన్మాత్రుండును బకవాది జనంబును సకలకైంకర్యాచార్యుండును నియుక్తులై తత్తత్కృత్యంబులు వాగనూకత నొనర్చుచుండిరి మఱియును. (శుద్వామము.41)

గీ. శుభగభస్తిని చెందు తుంపఁ డౌడ | రా నేవారిలు దుండు పదము
సంకొలి కౌలుత లేమంశ నప్పుడెన్న | డెంచక ధనంబు భక్తిసర్ప్పించుచుండ,

వ. అశిష్య సముదాయంబునందు.

౮. పరమపదంబుఁ జేరుట కుపాయము పేయము సెంచిచూచిరం
గనాథసన్నిధి యాంధ్ర సత్కవుఁడయి తిన్నని సాంధ్రపూర్ణుఁడ
ట్టి రత్నమాలికాగ్ర్యదియుఁ దేరుల శ్రీగురుపాదుకల్ విని
ర్భరమతిఁ బూజచేసెను బరంబిది దేవులు కల్ల నిర్ధరా.

వ. అట్లు రామానుజ యోగి నామంబు మొదలుగ జగద్గురు కను నామంబంతంబుగాఁ
గల యష్టోత్తర శతనామంబుల నిర్మించును రామానుజ పాదుకలాంధ్ర పూర్ణుం
డు పూజించుచుండె (తిరునామ. ము. 11.)

౯. ఒకపరి కొలయాత్ర కొక నాఁడు జనగురు రంట యతీంద్రుఁడు ద్వేలక్షి
తిప్రాంచ పాదిధ్వనమనుల నా బూజ గాచించు గురుపాదుకలకున్నర్తి
యొకనందిరా చేట్ప యుగ్మున దై యాతిలమంది పడెవడి ధన్యుఁ డాంధ్ర
పూర్ణుఁడు మనమేరఁ బోల పాసనదేంగి యగ్గురుఁ డిట్టి కార్యంబు కిప్పు
పేయుఁ దగునె యన శ్రీగురు వంద్య మా । దిర్వ నేయుండి మధశ్రపక్కృత్త
తేను బూజనేయుఁ ని సన్నిదంబునే । యనిగని యాంధ్రపూర్ణుఁ దక్షినల్గుడు.

వ. అయ్యాతీను యతీంద్రుండు దర్శించ నరకి శిలగా వర్శింపు నొక్క నాఁడు.

౧౦. భావ్యకారుఁడు శ్రీరంగ పతి సేవ । సేయ నరిగె నాంధ్ర పూర్ణ మానితనురుండు
తృతి సౌందర్యమనుకు మీ స్వీకారం । నిల్చె మేను దనను కేవలరంబుఁ జూడ.

వ. అవి యాంధ్ర పూర్ణుంకు నిన్నగించిన యయ్యతి భావుం దధికారి విశేషంబునఁ
బ్రియముంసెవి రామానుజంను నిరవధిక కనగుంగ సటాక్షించె దయతోయుండొక్కనాఁడు

౧౧. భక్తశిష్యన్న సమ ముఖ్యశిష్యుంపగు నాంధ్ర పూర్ణునకు రామానుజుంకు
తోపఁగిన మొనఁగి యుంచెనఁగ వాప్తి శాఖరకను దేవ నరిపాదనరంబు దిది
బుద్ధిఁజేయుల కిరంబున మేలయుండినఁ గని కుమెంకెటు లొప్ప గనుచుకనరిఁ
గడు తెప్పాయని శరణాగతం బోసరించె నాంధ్ర పూర్ణుఁడు ప్రసించి నొక్క
నాఁడు దింగేశకడ యతి నాయకుండు । తిర్యక్పాదము కొంతసగ్గలరె నాంధ్ర
పూర్ణున కొనంగ నాత చేసిన భజించి । మనుబు మాడఁగఁ జేయుకు దగునొకయు.

౧౨. భగవత్పాదమీవం । బునఁ గోచి కరంబుఁగడంకదొంగిని కటునే
యుగఁగూడ దనుమయతిపతి । తిగునటు లపరింప వరఁదు తనయుక బలికె.

వ. గురుప్రపాదం బుద్ధిస్పృఁశా నా సందికదా నాఁడు కరంబును కదగుకొన్నని యా
జ్ఞాపించిరి రవియంత తక్కుడగునె యనిన యవ్వతిపారంపరమ్ము కొమ్మ గురునిర్వహ
విన్నయుంపోదిదంత నొక్కనాఁడిర్మాతియుఁడు.

౧౩. అనుపమపై భవంబున దయానిధిరంగవిభుండు నాఁటం

దేశికేశవచ్చి నాడని తద్యతిశాయకుఁ డాంధ్రభూర్జుతో
భువనయుఁ జెప్పఁ బాలిపురు కాడుమునంటి గుణయుతేంద్రయు
పృష్టి యెక్కడి తడయబడ్డటూరాదని చెప్పెఁ గొక్కడన్.

వ. అదివిని లక్ష్మణదేశికేంద్రుఁడనన్య జనకుఁ డగు నతని నిఁచవంశ దయావిశేషం బునందాపింపఁబడిన మఱియు నొక్కఁడాఁడు.

క. తనపూర్వబంధుజనము | ల్లగ యింటికివచ్చి యొక్కరాత్రి మెలఁగిరేమొ
గీ. తివ యుల్లపవిత్రంబు | లయ్యెనని వగచి యాంధ్రపూర్ణుఁడేమియు ననకన్.

గీ. ఇంటఁగలపాకభాండము లెల్లపడివ | రించిగృహశుద్ధి చేసి చింతించి దాశ
రథిగృహంబిర్చి నూత్న భాండములు తెచ్చి | పాకమునకొంట నంచెను భక్తి వెలయ.

వ. కావున యాచార్యసంబంధములేని వారలసంపర్కం బపవిత్రం బాచార్యసంబంధము గల యపవిత్రవస్తువులును పవిత్రమంబు లనునట్టివి తెల్పఁగఁదగునది మఱియు నాంధ్రపూర్ణుండు చరమకాలంబున నర్యంతాచార్యులకు శిష్యులంజేరి యతీంద్రచరణాంబుజంబులే శరణంబులని యుపదేశించె నహ్మరాన భావుండు మేమువిడుచునం తిటు నుత భక్తిపయి యిడుమువ చరిత్రంబులు గణుతింప నెవ్వరికి నశక్యంబు.

ఉ. గురుగురు నంతరంబులనే పువ్వుల మాలిక లెల్లదేఁటూ (తిరువాయిమొ. 23)
ద్రవిడగు వేంకటేశవ కల్పకపాదంబున నిత్యమును సమ
ర్పణ మొనరించుచున్ వినుతు భక్తుఁడనంతుఁడు తాను భార్యయుం
దనరఁగఁ దోఁటలో మఱిదోటి త్రవ్వుచు నుండెఁ గడుం జలార్ద్రమై.

ఉ. తోటకు మన్ను త్రవ్వి పతి దెచ్చెడు సమయాన సతి కీఁడ య
ట్లోపికయు మన్ను గట్టుపయిఁ బోయుచు నేగఁ నిట్లు పెంపుతో
దాటుచు బోలె బాలుఁడొకఁ డన్యటి కుద్దఁ మిగుల వచ్చియ
ప్పేట వారింపుడి కని నగించె ననంతుఁడు బాలుడీనికిన్.

గీ. అలసెనుగదట్లు మన్ను మోయుచు నట్టి కూర్పు | మమహరింపఁగఁదగునె కీవట్టి మన్ను
తట్టి గట్టుకుఁ బోయుచుఁ దలఁచితేని | నేటి కుటి నొరుల్చ కీడు చేసితివిన.

వ. అప్పలుకులు విని యాబాలుండు కూర్పంబు విడిచి యూరకుండయ్యెనంత.

ఉ. మృత్తికగట్టుపైని మును మెట్టుచుఁ బోయుచు వచ్చుచున్నవా
నర్తిశతత్రింపక మ్మునర్థము తిర్యరవచ్చు మన్న చె
య్యెత్తి మనంబునందు దొరవహించఁ గాని ఘనంబు తోడనే
మత్తుపుగట్టుమాత్రమటివా గతమేమిటు నేగరాకుటన్.

చ. అనుటయుఁబల్కి యింట్లున మనోశ్మెకి బాలుఁ డొకండు మట్టిలో [illegible]

పురందరగుహూర్వ్యభృత్కౌని పోవుమరెంకియు దానిదేవ్యాయి
చ్చిన వదినమ్మ్యమంటివని చెప్పిన వేంకట శైలభర్త యి
ష్టని పొందించె నందుఁ జని బాలునవంతుఁడు చూచి కెంటచేన్.

క. మీమ్మాచార్య మొనరంప మీకు వాని । వడ్డప్రేమచేసివరే యని యసలకించి
పట్టుటకుబలుగెత్తి బాలకుఁడు । బాలవెంటనేగె నవ్వైష్ణవుండు.

వ. యిప్పిధంబునం బగవెత్తి వేంకటేశ్వరుని యుంగరంబులయం బబ్బాల కునుప్రవేశించి
కనపడకయున్న నరన యారసి మరలి వచ్చి యుంతుండు నా మానుజంబును పేరంప
బరెడి యుత్తటాకంబు ద్రవ్వుచుండ మఱియు నొక్క నాఁడు.

క. తులసీవనమున కరభ్రాగ । కంఠుండైనయు ఘనశాలాంక సర్వం
బల్లనుగతి నొడిమ బెగడక । జుమారి సుమాపనమును సలుప్రమునందెన్.

క. అగగని నైష్ణవ కేటులో । ప్ర న భ రమ్మపను బా యుంపర మాపధ మి
చ్చినమాన నిర్మి కారత । సమయుఁ వనరుంము పగిక న పాపమొప్పన్.

ఉ. పామర్షైన శ్రీరమణు పాదములం మిగులేవసేయుమం
ప్రేమపరించు నందు నడవెప్పని పోరగనైన గిరామ
ఘామమునం దొలంగి విరజానది ప్రకంకిరి మేము సన్నిధన్
శమమునం జంయు నరిచె ప్రన విష్ణువు నొమ్మరింప అన్

వ. అప్పుడమ్మహాత్ముంము దుష్టారగ విషంబువలన నిర్యాణము నొందకుండెడి

సీ. అంతట నొకనాఁడు నందుఁడు గోసంరకంబుఁ గుంబోవు విరుచు ఫణము
దవ్వోపనంబుఁ గొంకగొని మార్గంబు నంక నొక్కచోనది భుజింపఁ
గణిగి యుంటుఁ బిల్చిలు నందయుం దర్గాని యుని వేంటకు ధరవాసు
లగుట వచ్చితి ప్రాణులున్నయు నిమ్మనూనిలని సన్నిక్కి నేర్పాసు వాని
నన్నటిని చెంపియును వేంకటాద్రిఁ కెక్కి । గలసనాకతిరిఁ బుష్పమంటపమునంబు
నంకుఁడును పూలచేసు లర్పింతి భక్తిఁ । నూగిహా తరిసిఁ గనదాడ గోడలిచె.

ఉ. కిలిచిన పిల్పు చేవరి వేగము రాగమునొప కొంపు
వ్వుల తఱుచట్లు చేసలుగఁ బోలుగఁ గూరిమి నాదమేటికం
దెలగుము నింది యుర్చనము చేసి ఘనంబుగఁ దుమ్ములేంటూ
చలపతి దొడ్డిగెగని స్వామియు బాలని గోడ నట్లునన్.

క. ఇంగకు మునసేఁ బిరనది । లంగుగని వెరు నేరంగ వయుని వనం
బంతసిని పలికెనప్పడ । నంగంగాపాగ్య భక్తిప్పుండగ డిన్.

క. ధనికెదత్మమునిరో గి పోలుఁడగు గుమనాగ్యుంబున్న నాచార్యునొని

తానటుకు విదటి విూ కని । యనంతుఁడు వచింపనిట్లు లనె శ్రీహరియున్.

క. మా యూనతి భయభక్తుల । సేయవిని విదటి మందఁ జెప్పెదు చినుము
భార్య యనిపలుక ననంతుఁడు । పాయనిగురుభక్తి నిట్లు పలికెం బరలన్.

మ. గురుమోదంబున దీనిపై విహ్వలితుఁడై కుందుచుండగా స్వామి పు
ష్కరిణీతీరమునన్ రమారమణితో సంవాసముల్ సేసితి
వరయన్ శ్రీగురునాజ్ఞ నే నిచట నత్యాసక్తి నుంటిం ధరా
వర మాయిద్దరి మాకు మీకును సమస్థాస్యంబు తర్కింపఁగన్.

క. కావున నీవిట నున్నం । శ్రీవర వెడలంగనగునె చెల్లదనినఁ ద
ద్భావము గురుపయి నియతిం । బ్రై వెలయుట కచ్యుతుండు మహాద్భుత మొందెన్.

వ. ఇట్లు గురుభక్తిపరాయణులగు శిష్యులు దిగంతవిశ్రాంతప్రభావులై వెలయ రామానుజాం డమేయమహిమ వర్తిల్లుచుండునంత.

శా. నూతనుండు డొక నాఁడు మోక్ష మిఁక నాకుం గల్గునే యంచుఁ దా
శ్రీరంగేశు నమ్రుఁడై యడిగినన్ స్మేరాననాంభోజుఁడై
వార్ప్రేమ రమావిభుం డనియె నీసంబంధసంబంధులం
దారన్ ముక్తి భజింపు రయ్యరయ నీకుం బ్రాంతె నీముక్తికిన్.

సీ. అనినఁ గూరపతి మహాప్రీతిఁ జెందుచు । నింటికి రిత్తి రోహ మిచ్చు పసుపఁ
దలఁచియున్న నివ్విధం బంతయు నాలించి । యాతవరేణ్యుఁ డతిప్రీయంబుగ దురి.

మ. అరయన్ మాకును గూరనాథునకు శిష్యాచార్యసంబంధమున్
స్థిరమై యుండుటచే గురుం డయిన గోష్ఠీపూర్ణవాల్లంభునా
దురితం బేమియు మమ్ముఁ జెందదని సంతోషించి పైపుట్ట మం
బరమంటం బవనై విగంతులిడెఁ బ్రేమం శిష్యులీక్షింపఁగన్.

గీ. ఇట్లు వర్తించి యంత యతీశుఁ డేగి । కూరపతిఁ జూచి పలికె నాకుఁ దెలిగింప
శాసను లేకపోయినఁ దిరిగి చెప్పలాయె । మాకు బలుకవు పరచింతె మరగియానా.

వ. అనిమరియు నిట్లనియె.

క. నీతలఁపు ద్రిప్ప సిప్పుడు । నాగరమే గానఁ గూరనాయక నీకుం
బ్రీతి గనుమం వారల । నాతోఁ జెప్పుడనుడు బలికె నతుఁడై యతఁడున్.

గీ. పొందటఁగానదింపె ముక్తసమూహము । పదప నిత్యసూరులదె దివ్యుగుణ
బరఁగి రెండవబరిమపదమున శ్రుతిపద్ధ । తులను తేరుట్లు తోఁచెనాకు.

వ. అనుటయు.

చ. త్రిపదవిభూతి కివ్వడు శ్రుతిస్మృతి పద్ధగు కావ్యశేఖరం

కపటపు మరిమనయ్యె నమస్కరణమునం గర్వుఁడు గురూత్తము
త్తముఁడట మంత్రరత్నముపదేశము చేసెనఁ జూచితే వైష్ణవుల్
కపటమో నిక్కమో మునుపు గాదని విస్మయుఁ డంత మున్నుఱత్

క. అని సందియమున నడిగెనఁ దని వోలిక గురుఁడు రాజతనయు రసనాగ్రా
తన కిష్టరమున బలికెని | విని నేయుఁగ విలసె నోంకుటని తానని యోన్.

గీ. అంత శ్రీవత్సచిహ్నుఁ డత్యంత భక్తిఁ | దవరి రాజ పాదతీర్థంబు నిచ్చెఁ
దగును రామానుజాచ్యుత యతి పదోదక | ము ప్రసాదించి గ్రహించి పర్యుదోషితము.

వ. ప్రదక్షిణప్రణామంబు లాచరించి నిజశిష్యులుం సహితుండగు గురుశ్రేష్ఠుని కెలకున నా
డం బరిచి పరమపదంబున కనుజ్ఞాతుండై.

చ. స్థిరమతి నంతరంగులగు శిష్యజనంబులఁ గూర్చి బిట్టులం
గమనము యోగ్యంబు గాదని జగద్గురుఁడౌ యతిచంద్రుఁడు శ్రీపదాం
బుజముల యందుంచె మేనుఁ గిరము శరణంబని చెప్ప యప్పడం
దెఱఁగనవట్టు పిట్టౌని యుపన్యసించెం గురు సంస్మరింపుచన్.

వ. ఇట్లు శరీరంబు విడచి యాకొన్నారికుల పవిత్రుండు శ్రీవత్సచిహ్నన్, శ్రీరంగ
కర్ అను తిరునామంబులం గాంచి, పరమపథానంబున కర్చిరాది మార్గంబున
జనుటయు.

సీ. భక్తిసారాద్వర భట్టార్యుఁ డాచార్య ననుమతి వపువు గాయత్రిసూక్త
మును విష్ణుపరమ సూక్తము మహానారాయణాను వాకములు పఠించు
చును దన్మద్రి మేనికి శుద్ధోదకంబుల స్నానంబు సేయించి సకలనార్త్వ
పుండ్రముల్ వెట్టి మెంపు దలిర్ప శ్రీమార్గ పరిపాలనముఁ జేసి పరమభక్తి
పరుఁడు తన్మనువు దాను బ్రహ్మమేధ | విధి సంస్కారముగఁ గావించి నతము
దివసమునఁ బద కొండవ దివసమున యు | ధోచితపు వైదిక క్రియలాచరించె.

ఉ. శ్రీపుఁడోగిం దలంచుటకు శ్రీపదుఁ డిచ్చిన సర్వదివ్య భ
వ్యావహమైన యుత్తమపు హారిక సుస్మృతి పద్ధతిం జనుల్.
ప్రోవగ బ్రహ్మమేధవిధిలోఁ దగునట్లు దహించు పొస్వసం
భావన చేసి రప్పుడిరు భాగవతోత్తము లాదరంబుగన్.

గీ. అంత దైన్యన పాదతీర్థంబు కంటె | నెందు లేదని రామానుజుండు భక్త
వైష్ణవుల పాదతీర్థముఁ బరఁగఁ జేర్చె | నగుచు గన్మహిమ లోకంబు వొగడ.

వ. మఱియు నుత్తమ వైష్ణవులు సహస్ర శాఖోపనిషత్సారమగు ద్రావిడ బ్ర
హ్మ సంహితయుఁ జదువులయు వినిపింది యుపచారంబులు దాగొని వివాక

నియను ద్రావిడ బ్రహ్మ సంహితఁ బఠించవలయు శుభారంభంబు నందును నప్పని పరమకర్తవ్యంబని బ్రహ్మాండ పురాణంబునం బ్రథితంబగుట యతిపతియుఁ దత్ప్ర కారంబునం గావించిన.

మ. అనువర్తించుట కంటె నెక్కుడగు మోదంబందు సద్వైష్ణవా
ళ్యున నే శ్రీరమణుండు గావున నిజాచార్యాజ్ఞ శ్రీవైష్ణవా
ళ్యవ మన్నాదుల నర్చవృత్తిఁ జను పారంభట్ట నాథుండన
ట్లైను బంధుల్ గొనియాడ నన్యులను భాషింపం గుఱండౌనరన్.

వ. మారేశుండు పుష్యమాస హస్తానక్షత్రంబున జనియించె నది వైష్ణవులంద ఱెఱింగి యుత్సవంబున విశేషోత్సవం బొనరింపవలయు.

క. ఎప్పని శుభోక్తు లెల్ల త్రయీ గళమునఁ । దగిలి మంగళ సూత్రపదంబు నొందె
నట్టి శ్రీపరాశర భట్టునంద । రక్షగాని మాడుటకుఁ గరిముబ్బురంబె.

సీ. మానవుఁ సూక్ష్మ నేర్మి గుణమూర్తిఁ బరాశర భట్టు వేడ్కఁదో
డ్కొని చని రంగనాయకుకుం గనిపించినఁ దండ్రి నేనయి
పెంపు నను నెంచి చింతయుట కిట్టిమె నీకని యూఱడించె నన
ట్టన మారిలంచి బాలనటు లాలన సేయుట యొంటిపంతయే.

క. తెలివిల్లు పరామర్శం । చిన వానిఁ బగవల్లు వంశధిలి వీడ్కొని ల
క్ష్మిగా గుణుల్గో మనకునుబసం । జని యట రంగేశ సుతుఁడు సన్నుతు లొసఁగెన్.

క. గుణ నాయతి సొంబా రతి । కరుణవెలయు సదుపదేశ గమ్యార్థములా
నరయుఁ దెలుపఁగఁ దెలియుము । బరతు నియతినమ్మవాను భావుఁడు ప్రబలెన్.

సీ. అంతట నొక్కనాఁ డగ్గురుచంద్రుఁడు వేంకటేశ్వరుని సేవింప శిష్య
సంఘంబుతో వెడఁజన నచ్చటప్ప డవైష్ణవులకు గొల్లవారి యొకతె
గద్ది యమ్మిగ నమ్మహో దారవైభవమునఁ దలపోసి శ్రీగ్రయధనమునఁ గొనక
భావ్య శాయని పాదపద్మంబులను మ్రొక్కి గురుచంద్ర నాకిక పరమపదము
నేగఁ గృపసేయు మనిన భావించి దాని । నిశ్చయజ్ఞాన మెఱిగి మన్నించియట్లు
వేంకటేశుని సేవించి వేగముక్తి । కఁగుగుమని లక్ష్మణాచార్యుఁ డానతిచ్చె.

చ. అనవధికప్ర రక్కరుణ నట్లు యతిప్రభుఁ డానతిచ్చినం
దినకరముల్ మొగిచ్చి తెలి విన్నప మిట్లని జేసె ముక్తిక
ర్తను నిను జేడినం బడలఁ దప్పఁగఁ జెప్పఁగఁ జేల యిట్లు నా
అని పరిఁ యూన జోకు యతిరాజ లలితపు మతం బ్రహృష్టుఁడై.

వ. అమ్మహాను భావుండు.

గీ. శాస్త్రములకు పైన దక్షయాక దీని | మోక్ష మొసంగు మని యెఱుక మునకు
వేంకటేశుఁ జేరవే క్రాని తన్నవాలు | చేసి గొల్లభామ చేతికిచ్చె

వ. అంత.

చ. సకల జనంబు విన్నయతి సత్వరుఁడై చెలువు మెంటనంటి యా
సకుటిల భక్తి సద్గుణ మహాత్ములకుం బ్రణమిల్లి యేగి గో
పకులల వాలకాము మిహోవాంఛ లణంచి గురుం భజింపుఁడో
టికి గణుతించ ముక్తి యిదియే చేయుఁడి గాదె యొప్పుమన్.

వ. శాంతి మెయి తుంబి కొండకెక్కి ప్రవిశభావ నామధేయుంబు వెలయు

గీ. అట్టు తుంబి కొండ యెక్కి శ్రీ వేంకట | రమణు దివ్యగోపురంబు సొచ్చి
గుడికి జాట్టు దిరిగి గురుభక్తి గాఢుఁడై | స్వామి సన్నిధిని ముదమున నిలచి.

క. అర్య్యులు రెండు చేతుల | నొయ్యన తీర్థము పట్టి నందిని ముదమున చే
సయ్యాబలజనక్రొ క్కుచు | సద్వైష్ణవజనము క్తి కషరసంఘము పొగడన్.

క. సర్వజ్ఞుఁడగు యతి | పూర్వాచార్యుల ప్రస్తుతుల్ చేసిరియు
గ్గ్రామాష్టవయ్యాడలుని | స్సర్వతః గొండను గమించి క్రమ్మతి రాగన్.

వ. అంతట నగు తిరుమల వేంకటాచల నివాసుండగు శ్రీనివాసు సేవించి మరల రామా
నుజాంఘ్రి తెంచియు శ్రీరంగంబునకుఁ జని సుఖంబుండ నొక్క నాఁడు.

సీ. ప్రేమమున వర భుజస్వామి రామానుజ సంబంధ సంపదను సాగియుండు
కతికేగరమ్మని కూరని తొలఁగ నంగొ కొండగట రాకయున్న వీరు
రాకున్నఁగత మేమి రహిఁ జెప్పుఁడని స్వామి యడిగిన వారల త్యర్థికుఁడగు మ
హా పూర్ణసద్గిమే యాత్మయుంచుటను రామానుజ సంబంధ మరసి రమ్మ
టంచు నీవానతిమ్మట నదియొకటి | రాకలేక్కఁగ మన చుగర్వమున బాలఁ
జెప్పినట్లని కూర్మ విశిష్టనార్య | లపుడు సుంసరిభుఁడు దేవుఁడావరమున.

క. విమలద్వారేశు సద్గోత్రుఁడు | ప్రణతార్తిహరణ్యుఁడనెడి భాగవతుఁడోగిం
మున్న వృషభాచలము నకు | జని వారికి నమస్కరించి జయలీలింపన్.

గీ. నిలిచి చేతులు మొగిచి నిర్మలమనంబు | న "సపంరధనమ్రవభాజన" మనియెడు
శ్లోకముల విన్నవింప నమ్మతులు కడు | పరిశీతిట్లని కినుక నవైష్ణవునకు.

చ. జగతి యతీశుఁడున్నత యశోభుజ వర్తిలఁ గాతి పోటితో
నగరులు లేను సభగతి ...
[illegible]

శా. మతియుం గుర్వంఘ్రిపద్మ [illegible] యుగ్మమునిశ్చలానుభవ [illegible]
స్థాయితో శాశ్వతమంధ్రిరసమ్ము దగుదాస్య [illegible] దస్యాద్ధ్యమున్
బహుమంతులేక వొందెదవిజమాడిన యత్నంబదే కాశ్చర్య
తహో రేవతిం మహాత్మ్యతపద్ధతి కింతుమ్మ [illegible].
శా. ద్రాక్షసంసారభిషక్తినిష్ప్రజనిబాధల్ వాపఁగా నున్న [illegible]
వృక్షసంఘు జగన్ని వాసునియనుజ్ఞం భూమిలోఁ గారి [illegible]
భుక్ష్వాసుం డయిపుట్టి దుష్టకలిసంపూర్ణ ప్రభావంబు న
ద్ద్వంసంపత్తి గనంగలేక కను లర్థిం మూసి యుండెంగదా.
వ. ఇట్లు షోడశవర్షంబుల పర్యంతంబు సమ్యక్సమ్మీలిత నేత్రుండై తత్కారిత్రిపుటీకో
టరంబునం ప్రవేశించియుండె కలియుగంబున నాలుగువేలయేండ్లుకడపట రామాను
జుం డవతరించి సమస్తప్రాణుల ముక్తుం జేయునని నిర్దేశించె.
చ. హరిమహిమాబ్ధి వేదసలిలార్ద్ర [illegible] పయోదనూక్తమా
క్షీరసము [illegible] నొగిం బడి యామునపూర్వ [illegible]
శ్వరసరసిం [illegible] యఃకరంబును [illegible] మానుల్
పరవశఁ బారెఁ ద్రావిడ [illegible] రామానుజ [illegible].
క. [illegible] రామానుజసంబంధులము [illegible]. [illegible] సంబంధంబు
కల దొంటు [illegible] జగదీశ్వరున [illegible] పరిభుజాలును ప్రసన్నుండై
పలికినపలుకులు [illegible] వారలతి సంతుష్టులై యుండిరంత.
సీ. [illegible] మూఁగ [illegible] వాఁడు [illegible] భాలుఁడగుచు
మానుషమై [illegible] రేఁచునావులు [illegible] దైవాఁవాలదై మొదమున.
చ. [illegible] నవ్వృత్త్యుఁడై పిదప [illegible] శ్రుతిశాస్త్రవాక్యసం
[illegible] గుణపూర్ణుడై
[illegible]
[illegible]
క. అత్రైవ్రస్థనబాలుం డిట్లనియె.
చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
క. [illegible]

[illegible] రామానుజా మనుజ్ఞన [illegible] చూడదంచె నిరండటంచు సంస్థగము—

మ. [illegible]ప్రాప్తి బహుళీకృతమొందంబడు శేగరవద శేహాంగనా
క్ళరహాస్యార్థసమగ్ర వేక్షవయు వే నన్నిశ్చి సూరి ప్రజం
బురమావల్లభు ప్రస్తుతింత్రము మహామానంబు చే తంద యుం
[illegible] రహిం లక్ష్మణ దేశికేంద్రుడు మహామహా వ్యంబు లూహింపఁగన్.

వ. ఇవ్విధంబున.

ఉ. కొన్ని దినంబు లన్నటను కోరిక మీరఁగ నుండి పెండియుం
మన్నన నస్థలం గమఁగొనం జనిదెంచితి నంచుఁ జెప్ప నా
కన్నఁ దనట్టిచిత్రము మహింగనలేమి ఛిరఁగూడు జా
డన్నతి మాటలు [illegible] నటంగి రమ్మహానియ్యఁ డెంతయుక్.

వ. విన్నకెసంగం [illegible] సమట భాగాతళయ ప్రకటన పగంబని సేనాపతి [illegible]
రమమహామ భావం డప్పుడంపిలు [illegible] నవినకించుటయు.

క. శ్రీమత్పాదంకంబున । రామానుజాఁడు దయమెచ్చి రాజిలుటకు [illegible]
[illegible] నని వింనఱుఁ । ప్రేమం ప్రముక్కుడిరి యతివరేణ్యు నకాత్రికా.

వ. అంత నొక్కనాఁడు.

సీ. శ్రీవైష్ణవుండు మరీచివాముఁడు వాదమునకు దాశరథితోఁ బూని రూట
మిసి [illegible]ఁడు గర్వ [illegible] దక్షభుజము పైకెత్తించి యుప్పరనిక్షి
దిరుగుచు మహిమ [illegible]యలు పణంబూనికా[illegible] వాడించుసమయమున
[illegible] దాశరథ పైకెత్తించుకుని వీథులెల్లతిరిగి
దింపి [illegible] హింకిముపకేశ మిఁకఁగు । మనుమఁ ప్రార్థింపఁగ [illegible] దాశ
రథి యతని [illegible] చని లక్ష్మణార్య । చరణములఁ జాపెసికు రక్షకులమచు.

వ. ఇవ్విధంబునం గాముకించి [illegible] దరహాస రేఖాంబున [illegible]
కొని [illegible] యిత్తెంత [illegible] యుట్లనియె.

శా. [illegible] [illegible] బుత్రపుత్రాద్యుఁడగు
[illegible] వైష్ణవుఁడొక్కఁడా [illegible] శ్రీవైష్ణవా
[illegible] [illegible]
ధీమంతై [illegible] సంధిల్లగా. ([illegible])

క. [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible].

వ. [illegible]

యూడింబెదం గాదనక యునంగుమని యుడంబరచి నీకరణత్రయంబు [illegible] నవేవ్వ
యునని వేఁడిన వారిం దనర్థయించిన వాండుబల్కెఁ జేరఁ క్షపణి కొన్నియుంటిరిజని.

ఉ. ద్రరుల యింటికేగిన యనేక విధంబులఁ జక్రపవ ర్త నం
గిరము లెరింగి యన్యుల సాగినఁ జేయింపఁ మారకుండరే
వరివేయ నప్పుడొక్కెడ నప్పగిదిం గరణత్రయంబు వానం
గిరి నిక మున్న వారే వారు గేనుట గూడదటంచు దీనతన్.

క. తలవాకిటి కెటుగక తో । పల నెవ్వదు గ్రమ్మరుదును వడినొక వాఁడి
మ్ములనేమియు దోఁచకరోవ । తలవాకిటి యనుగుపయిని దగఁ గూర్చుండెన్.

ఆ. అట్లు గూర్చుండి యెంతేని బోయిన । యొక్క వైష్ణవుని మహోత్సవము
జాడి యటవి యుందు మాన్యహోమములు వే । క్షణ్ణ వైజమేరి కెలకులఁగ.

సీ. మునుము వాక్కచే వారల మానిన వైష్ణవ హోమనంబటం
చును మును దానమిచ్చి మరియన్యత దోషమునందు దోసములో
నని గణి యుంచుటం గడు వకార్య ఇచ్ఛతి సింహ దీక్షిం
తినువు దొలంగు బొక్కెటియుఁ దక్కఁగ నేటోర వాగ్గమున్న దే.

క. అని కనుపశ్చాత్తాపం । బున వగచుచు లోనికేగి ముందుగఁ దనుమే
జని దర్శించు పమమతని । చ్ఛాశాని ప్రామోపదేశ పరిణి బరుండెన్.

ఉ. మానకులీనుఁ డన్నిధము లొంచె వెలిఁగి కడఁక నేగి యు
త్థితర జాడి నీవిటు లతిత్వర మేమఁ దొలంగఁ జాడకిం
పారఁగ వెంకియుం గొనుసయం గరణత్రయ విహ్వలవతిం
గోరకయున్న యిప్పుటఁ దగుం జన దాఁడన వైష్ణవోత్తమా.

క. దానమిచ్చినట్టి దాని వేరోకరిగ । నేయజాలకిట్లు శాయమిపుడు
మవలఁ వలచు నిన్ను వైష్ణవ శిఖను । గాఁదేంచిపుడి గౌరవమున.

ఉ. అనివగునట్లు చేప్పె నొకయాజిడి మానకులీను జూచిది (తిరునామము. [illegible])
గ్గనఁ దగలేవి శిష్యుండ వకార్యమునండ నదా వహోభిమా
నిని పరమానగుణంబుల వనేక విధంబుల సేయుచుట్టి దు
ష్టుని నను నక్కటాక్షమునఁ జాచి కృతార్థుని జేయుమియ్యెడన్:

మ. అని మూర్ఖ్యాక్షం బర్ధింపుచు నిర్భంధంబునఁ బదంబులం బడి శేవక యాత్రోకించు
వైష్ణవు నమానయించి యుయతులం ద్రుచ్చియు త్రి రహస్యంబు గాఁ గూరేశుండెట్లనియె.

క. పదముపశేరమేమి చరమార్థయుగ జాబు । తాపముయి చాల ధన్యుఁడవగు
టయో దెలుప వలవాడేఁ ప్రదక్షణమునకు తొలిని యొంనవలయుచిన నహూ.

వ. అది యెట్లనిన యంటివేని.

క. శ్రీపతి పదపద్మస్మృతి యె । సతతము రక్షించుచుండు సర్వావస్థా
గతులందు దీని మనుజ వ । ర్యా యిది ముక్తి నిచ్చు నెంచుదిక్తు లర్ధ్యులనుచున్.

చ. స్మృతి తెలిసియుం దలియక జాలకే చేసిన వైష్ణవాపచా
రములు యతీంద్రు పావకములంబులు గూర్చ్మి స్మరించు మాత్ర నే
త్వరముగ నశించు నట్టి దురితం బొనరించిన వాండు నగ్నరా
త్రము చరణాంబుజస్మరణ ధన్యపదస్థుడు గాకయుండునే.

క. అని యుపదేశంబుగ నె । న్నిన శాస్త్రవిధి నీవు లోకవిశ్రుతుండగు లి
మ్నత నీశు ముపదేశమును । లనూనమున శ్రీ దల్లుంపుమ గ్నిలిమున్.

వ. అని యిట్లు ధంబున భాగవత చేతను శాసితుండై యుద్ధరించి శ్రీవైష్ణవాపచారంబున నట
రించు చుండెనంత. (గురుభాషణము. ౪౨.)

సీ. లోకాపకారి దయాన్వితుండును దగు వైష్ణవుండు దోషరహితుండై యథాయధము చాలిం
చేగ తేమ భగవద్భక్త యోగనిష్ఠుల రెండుగ నిండిశాస్త్రములచే
జనకులకేవ్వ దసాధారణ స్థితి కేవ్వమంటి నతండు గొప్పగర్వ
మునం బల్కు చెవిని పాడిన్నిక్షైన యూథిందు పావాన్యము లెల్ల నడచి
దలంప కొండుపనులు గలుగునే ముక్తి యొకటికే నైన నముచు కరుణ నమ్మ
హాత్ముండు డెబ్బుగ జెప్ప వక్కువృత్తు డట్టులాగ్న పలంపుమనుచు పొద్దుదయ్య.

వ. మఱియును యొకప్పుడు శ్రీరంగేశర భట్టారకస్వామి దివంబునుండి తేరి ముఖ్యార్థం
బెరింగింపుమని యిట్లనియె.

శా. రంగస్వామిసుతుండ నే భవసము గర్వంబొప్ప నీవిప్పుడు
న్బాంగంగూడదు లోకరక్షకుని సత్పూర్ణప్రభావాఢ్యు శ్రీ
లం గాంపించెడి కేవమూర్తి గనరారత్నాకరుం శ్రీసుగం
ధంగేశాధికుగా గెలిచి యొప్పునం లక్ష్మింపు నిత్యాపముల్.

ఉ. జానుండు సూరనాథుండు దపిశంబును పెంపుమువఁ్ఱితి తల్లి యుం
బెనయుగ రంగనాయకుడు వింధిరయుం బహుసంపదల్ భువిం
గనదగు విస్మృతి తమరంగా ఫలమేమి యత్తింధపావ చిం
తనము ప్రభావమిచ్చితికి ధన్యుండవిపాఱలా నిరంపవే.

వ. అని యుపదేశించె మఱియుండును శాస్త్రంబున.

శా. శ్రీరామక్రతు సామవైష్ణవుండొకం శ్రీభాష్యమర్థించిను
న్బ్రాహ్మణ్యా టకుమారవిగనాము ప్రేమంబు వృత్తాంతము దీర్యాం

పారం ముక్తి భజింపుమార్గ మనుగం బ్రార్థించి యాన్వీగ్రహం
శోభాధామ్ము [illegible] సంపదుం గరంబాలింపఁ బ్రార్థించెన్.

క. సుకులీనుఁడ బహువేదా | ధికవిద్యావిదుఁడ సాధుశీలుఁడ గా
రికుమార [illegible] ప్రకటయశుఁడ ననుచు గిర్వాణ [illegible]

క. జనులకు రక్షక మగుల | త్కృణముని [illegible] యగు మీ గావున నిం
కను యతిచంద్రుని పదయుగ | మనూనగతిఁ దలఁచి ముక్తి కగు గుమి వత్సా.

సీ. అనుచు నాపరిమిత నధరపుటం బెల్ల | వాయుఁ జూడ విప్పి చాయసంగ
దీప్తి గాలయుఁ జెప్పఁ దొలఁగించి యతిఁడట్టి | లాచరింప దగు గృతార్థుఁడయ్యె.

వ. మఱియుం దినవారంబుల యప్పురంబున వ్యాసపరాశరాదిముని [illegible] దేశాంతరయాత్ర [illegible] ప్రసిద్ధ [illegible] శిష్యులకు శ్రీభాష్యంబు నాపరింబుగం జెప్పుచు దిది దురవగాహంబగుటఁ సులభంబుగ యం [illegible] ముని వేదఁ ప్రపత్తిమార్గం బెఱింగించు యుక్తికిఁయు వారికర్థులయి ప్రార్థించిన పరిండలింబును యతీంద్రుని కథలు వినుచు దదీయ [illegible] దత్తాంశ్రంబుగం జేయుచుండం డిని [illegible] స్వరూపా [illegible] నిర్గమ [illegible] యున్నవారల సద్గతుఁ [illegible] డగు శ్రీమన్నారాయణుండు ముక్తిస్థానంబునకుం జేర్చునని విస్పష్టంబుగా [illegible] రించి కృతార్థులై [illegible] యతీంద్రుని వైభవం [illegible] ప్రవర్తించె యున్న [illegible] ంబున,

శా. నిరుపమప్రభావార్జితదర్పుఁ | డగు యతీంద్రుని వాదమాన్యుఁడు లకున
శ్రేష్ఠగాఁ జెప్పఁ [illegible] నదియుఁ | [illegible] మాని [illegible] బు జెంద

సీ. అప్పురి [illegible]
ముముఁ గంగానూన [illegible] బుద్ధి ప్రస్థానము [illegible] పుఁ జంపి
తినయ [illegible] ము [illegible] భయ [illegible]
ముని [illegible] సంప్రాప్తి [illegible] భోజనము న
నముఖ [illegible] మునుఁ జనిమ | వాక్కు [illegible] భగ్నమున
శ్రీరగతిఁ దగు [illegible] | ధలఁ [illegible] మోక్షమన్నంబు గలిగె.

క. అర్చారూపములను ధర | చర్చింపఁగ [illegible] వాలియయి జనం
బేర్చి గన [illegible] | [illegible] డగు [illegible] యోగీంద్రుఁడు.

క. ముందాపుడుఁ దగు [illegible] | [illegible] గన [illegible]
దను [illegible] ప్రియగుట [illegible] రంగస్థలికిన్.

సీ. కురవపూర్ణుండనెడి వరతొండమాన్ నృప । వర్యుకోడకేను పర్వతేశుఁ
డను దినంబు ముచ్చటాడుట కతనను । ఖ్యాతి నుమ్పు వేంకటాద్రి కెల్లము.
గీ. స్ఫుటముగ వరమునుపట్లు । తటికాంచీపూర్ణుతోడ నమ్మూని మాట్లా
డుట చేఁ గాంచీస్థలికి । ప్పటఁ బ్రాముఖ్యంబు లోకసంప్రాప్తమయ్యెన్.
చ. సుచరిత ఘోగ్రఘాశైసన తొప్పడఁగూర్మ గదిత్మహాన్న మె
న్న చెలిమి వారిగించి యతిసం బహుకాలము రాజ్యమేలఁగే
యుమ యతివంప్రపమ్ముఖ్యనియుండగు యాదవశైలభర్తకుం
బ్రమరనివాసమూ దలఁపంచగా ముఖ్యతయాద వార్తకెక్కెన్.
వ. అదియ తిరునారాయణ పురంబను పుణ్యస్థలంబు.
ఉ. వ్యాసులు సత్కృపం గురుతి పదార్థము తెల్పుట బ్రహ్మసూత్రముల్
జేసుట సత్పురాణముల శ్రీపతి బ్రహ్మమటంచుఁ జెప్పటం
భాసిల శ్రీపరాశరుఁడు భక్తివిశిష్టపురాణరత్నవి
న్యాసముఁ జేయుటం బ్రబలులైరి జగత్త్రయి వారివిద్యలన్.
క. భాగవతంబున వాఁడే । లాగౌరవమేల పరచి లక్షిత విష్ణుం
డై గారవమునఁ దగుతుర । యోగిఁ బ్రేక్షింపఁ గాంచు మత్తమునందగదా
గీ. విష్ణుసహస్రనామంబున విశదముగ శ్రీ । యుతపతియె బ్రహ్మమని పరమార్థమేర్ప
రించి సుకోనక ముని బరిస్తు జెప్ప । నుత్తముడు గాఁడె మునులలో మానసేయ,
క. నిరతంబమ్మత కీర్తన । పరుఁడై శ్రీవైష్ణవులకు బ్రణమిల్లుచుని
ర్భర వృత్తిఁ దిరుగువారకుఁ । బరియగ నక్తముగ గాంచు టాశ్చర్యంబే
ఉ. ధీరత నాల్గువేదములఁ జేరిన యర్థము ద్రావిడోక్తులం
గూరిచి స్త్రీలకుం ఛండాలకుం జదువ నగు నట్లు సర్వసా
ధారణమొప్ప గాథల సుధారసరీతిం రచియించి శిష్యలిం
పారవెలుంగుచుట్టి శఠకోపధరణుండట ముఖ్యుఁ డెప్పుడున్.
వ. ఇవ్విధంబున వీరలందఱు బ్రాణుల ముక్తులం జేయునదని తత్త్వార్థంబు, లగతు
రుమటం బ్రాముఖ్యంబుఁ బొందుటయు కాని వైష్ణవసిద్ధాంతంబు సమస్తసమ్మతం
బుగా నేమపరచి యుండనందుఁ బ్రవర్తింపఁ జేయ నేరరైరి, నృసింహరామకృష్ణా
వతార ప్రధానకృత్య ప్రకటనంబునను, వ్యాసవిరచిత బ్రహ్మసూత్రంబులకు శ్రుతి
స్మృతి పురాణేతిహాసంబులకైక కంఠ్యంబుగా శ్రీభాష్యాదిరచనంబునను, శఠకోప
నాథముని మొదలగువారల యుక్తార్థాభిప్రాయ వర్ణనంబునను, జగంబుల విష్ణుపా
రమ్యం బెఱింగించి శాస్త్రవాద ముఖంబున ననేక స్థలంబులం బ్రసిద్ధులగు ననేక ము

కాంతయుల జయించి విష్ణుదివ్యాంకితంబులగు జయస్తంభంబు, లఖిలదిక్కుల నిరం
కుశప్రకారంబున వర్తిల్లంజేయుచు నిగ్గురు సంబంధంబులేనివారు ముక్తులుగారని శ్రో
త్రియ కురంగనగరీశాదుల కాచార్యత్వం బొసంగిన యతీంద్రునకుఁ బూర్వులాచా
ర్య సంబంధంబునను, తిరుమాలవారు శిష్యసంబంధంబునను, మరి తొంటఁ బూర్వా
చార్యగ్రంథంబుల కంటె నధిక భాష్యకారుండు నాయకమణి సంకాశుండై ప్రకాశించు.

శా. ఆచార్యత్వము నిజస్వభావమును నుపేయాంతంబు కైవల్యమున్
విచక్షణస్వరూపకృత్యములు [illegible] సత్యప్రసంగ దెల్పి స
త్ప్రాచారంబుగ ముక్తియోగ్యతగ శిష్యశ్రేణి మంజిత చే
వాచార్యత్వపతనం బిద్ధప్రముఖులా [illegible] లూహింపగన్

చ. అరయ గురుప్రబంధగము సాక్షిహితంబు, విశిష్టమైన సం
హారణపరంబు [illegible] తిరుగా సహమాగ [illegible]
పర ముపదేష్ట గుండు [illegible]
గురుపరవాచ్యుఁ [illegible]

వ. యిప్పథంబున గురుశబ్దంబున వ్యపదేశంబై యాతఁ డక్రవర్తియందు వర్తించు.

క. పరిగణిత [illegible] జ్ఞానవ భక్తియుతుఁడు | సత్తము [illegible] నాత్మోపాయములకు
ముఖ్యముగ సంద మోపాయము గురు [illegible] | [illegible] నెంచ బనుటగాదె

క. సంబంధోపాయసరణిని | [illegible] యుగ తేఁ [illegible] ధరా
సంబాధ [illegible] | [illegible] ని దియు దార్ఢ్యమునుం జీ.

క. [illegible] | [illegible] ముక్తి [illegible]
ముఖ్య [illegible] దీప్రోపాయ [illegible] | [illegible] మోక్షప్రదుఁడగుటె.

క. గురుచరణము శరణంబన | [illegible] మోపాయంబు గురునివలన కలిగి శ్రీ
హరిభక్తుల [illegible] | [illegible] కరముఁ [illegible].

సీ. ఒకనాఁడు శిష్యులకొయ్యన రఘురాముని కథ యతినాథుఁడు తొ
టాదరంబునఁ జెప్పనప్పుడు విభీషణ శరణాగతి ప్రశంసవిశదముగఁ
దెలుపఁగ దాసుఁడొకరి వేగమునేచి పోయిన సందర్భ్యతముఁ జెంది
చిటుకో పగించి పోవుట కేమిపనియని యనవయుంప్రుమ గురుఁడడుగనతఁడు
నిలువుఁడి మా[illegible] దారపుత్రులను విడచి | శరణమొందిలిసను విభీషణుని త్రోచి
వట్టి శ్రీరాము చరిత మిల్లాలిఁ గూడి | దనరునే వినరాదు కాదనుముఁ బలికె.

తే. అనుటయునప్పుడంపరుమ హాద్భుత పుల్లపి లోకవాఙ్మురై
కనయతి చంద్రుఁడవ్యు నఘుఁ గ్రక్కున నక్కడ గూర్చుమంచ మె

[illegible] కళా చతురత్వ [illegible]
ధనము [illegible] మాత్రే [illegible].

గీ. [illegible] బుద్ధి [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].

గీ. [illegible] పత్ని | [illegible] విడచి [illegible]
సుకరత [illegible] | [illegible] లక్షణంబు [illegible].

వ. ఇవ్విధంబు [illegible] మఱియును.

గీ. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].

వ. [illegible] విష్ణు [illegible]
[illegible] ఇవ్విధంబున.

మ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

క. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].

వ. [illegible].

గీ. రామానుజ [illegible] | [illegible] శ్రీ
[illegible] | [illegible].

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
శ్రీమహా [illegible].

వ. అంతట [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

గీ. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].

క. [illegible] యతిపతినా | చక్రధ్వజ విగ్రహము ముద్రాంకితుల జేసి
మండలిఁ గల్పించెను తర | మండలి నవనిసంపదమున నలరెఁ జయంబున్.

ఉ. యతిపతి దత్ప్రతిమ నచ్చోటఁ బ్రతిష్ఠించి సాధువా
రతిఁ గొని వైష్ణవుల్ ప్రజలు శంఖముద్రాంకితులై
ద్భుతశరవాఙ్మయప్రపూర్ణముగాఁ జనుదెంచి సేగి సం
తతమున మెప్ప దాశరథి నంపను దాశరథు లంద మెంచఁగన్.

ఉ. భూతపురంబులో నాయతపూర్ణశిలామయమందిరంబు సం
శ్రీని రచింపఁజేసి తిమిఁ బెంపున కేశవదేవునొద్ద వి
ఖ్యాతిఁ బ్రతిష్ఠ సేయుటకు నయ్యయి థాన్యాలాధవాసము
ఖ్యాతివిశిష్టయాత్రగదతార్థ్యవిభుల్ దగ నాచరింపుచున్.

క. తగునముయున మునం దె | కృష్ణఁగ నేత్రోన్మీలనంబుఁ గావించెను బా
డఁగ నప్పుడు రంగపురిం | నగుయతిపతికనుల రక్తధారలు గుంపెన్.

క. అంతకుమును యతిపతి క | త్యంతము సాగ్గమున దనము లాయమానంబున్
శ్రాంతియు నపుడును కన్నుల | వింతగ నెత్తురు గొలుసులుగాయు వీక్షించి వెలిన్.

ఉ. ఏమియుఁ దోఁచ కంత విదయేమును యాత్రనిలింపు నయ్యతి
స్వామి కలంగ కిట్టిదయ జంగనుఁ డిప్పుడు భూతనగ్రరిన్
మామక విగ్రహంబున కమంగళ మోనా శిలాకనేఁ గనల్
వేపుల బాగు సేసి విస్మయ మేటికి నాకు దీనికిన్.

క. అన్ని యనుతించి జలములఁ గనుఁగవ వసుధరంబుఁ దుడువఁగాఁ జేయుచు న
ఘునుఁ డు న్న నచటివా రె | ల్లను పరమాద్భుతహృష్టుం భోగరి రోగిన్.

సీ. అంతట నచట రామానుజసూరుఁడు రామానుజస్ఫుటాంఘ్రిప్రతిమను
నవ్విధి నేఁ బ్రతిష్ఠమొనర్చి వెంకము వచ్చి జాడ్యుగవ్యాప్తి దైక
యతిపతి కర్పిత మంతియు ఘనసముత్సుకమానుబొప్ప సంభ్రమరి విన్న
వింప నప్పటివారు విగ్రహ ధాన్యజలాధివాసజనంబు లయ్యుఁ బ్రతి
శ్రమదినంబు లగుటఁ బ్రతిమ నేత్రోన్మీల | నాచనరియు గురువ్యగ్రసపాత
శేశ మొనసటి యగుట విని మాచ ప్రబలె భూ | తపురి యతినుంచు తద్వ్యయమిరి.

వ. శ్రావణ రామానుజప్రభావం బనన్యసామాన్యంబు మఱియు.

సీ. మాటమొర్మి నిరంకృతను వేయంగు దివ్యదేశముల నెల్ల రమాగమనుఁడు శేష
శాపముఖ్యాదు లగున చరిత నస్మయునందు నసింగు తయ్యతిలాయ
నర్పాంబరంబ మన్నదిభూమిఁ దనర్చు భూతపట్టణమున ముఖ్యస్వత్రి

సకలు నిర్బంధమువస్తువుడగుట యొప్పడదు సామాన్యశాస్త్ర సిద్ధమాసవలయు
భగవత్ప్రమేయ శాస్త్రసిద్ధుడుగా వలయు శబ్దాదివిషయ [illegible] వలయు
సకల విషయాసక్తినుమ వినవలయు గా[illegible] | [illegible] కంఠ తాంబూల సుమముఖాదుల
వాసనా పరికార్యముల్ విడల వలయు | భాగవత సంకీర్తన పరత మేలు.

౬. భాగవతాభిమాన మతి భక్తియు ముక్తిని మము నొంది త
ద్భాగవతాజ్ఞ[illegible] దప్పగఁగూడదు [illegible]
శ్రీగురుదాస్య [illegible] శిష్యము దుర్గతి [illegible]
భాగ[illegible] పగడ[illegible].

౭. వేద్య[illegible] | విశ్వసింపఁగవలయు గర్వించి యేక
[illegible] వైష్ణవుల [illegible] వైష్ణవులను విడకని ప్రణామిల్లవల యు [illegible].

౮. భగవత్[illegible] వైష్ణవు | [illegible] సాదం
[illegible] | [illegible] నొదటు న్నవర్.

౯. అయిత[illegible] | [illegible] గురుపరంపర దల [illegible] శ్రీ
పాదయుగ[illegible] | [illegible] ప్రత్యక్షముగ [illegible].

౧౦. వైష్ణవులు భాగవత [illegible] | [illegible] వారిగుణకీర్తనాభిమానభక్తి
చేయు[illegible] | [illegible] దుగదు.

౧౧. వైష్ణవాభిమానము [illegible] | [illegible] మరలి వారిగుణములు
[illegible] | [illegible] దురితంబు వోలయు.

౧౨. [illegible] దేవ[illegible] వైష్ణ[illegible]
[illegible] సంఘవ్యత్యయ [illegible] వై[illegible] వే
[illegible]
[illegible].

౧౩. [illegible] | [illegible] వలయు [illegible]
[illegible] | [illegible] తగదు.

౧౪. [illegible] వైష్ణవు | [illegible] వైష్ణవులను [illegible]
[illegible] యుపేక్షించుట | [illegible] దలిచుట్.

౧౫. వైష్ణవులు [illegible] | [illegible] భాగవతుల [illegible]
[illegible] | [illegible] వైష్ణవులను ముస్న.

౧౬. శ్రీవైష్ణవ [illegible] లక్ష్మణ[illegible]
[illegible] శ్రీ వైష్ణవ [illegible]

[illegible]యున్న గరిష్ఠులైనవారలను వచ్చు వైష్ణవ జన్మవర్తనముల
దురితములనాది యుగంబులందు చెప్పఁగూడదు తత్పురుషుని లింపావహ[illegible]
వంబు సేయవలయు న[illegible] వారిపని । తీవ్రమైన నింద్రజేరి వైష్ణ
వాంఘ్రితీర్థమైన నర్థిఁ [illegible] । [illegible] ద్రావఁగైకొనంగవలదు.

మఱియుఁ దత్ప్రతిగ్రహ [illegible] ప్రయోజ్ఞాన రహితుండగు శ్రీవైష్ణవు పాదతీర్థంబుఁ
బరిగ్రహింప వలదు జ్ఞానానుష్ఠాన యుక్తుండును సదాచారపరుండు నగు శ్రీవైష్ణ
వు శ్రీపాదతీర్థంబు [illegible] ప్రయత్నపూర్వకంబుగాఁ బరిగ్రహింపవలయు.

క. సమభాగవతుల [illegible] । దనఁగూడదు ప్రాప్యాంగ [illegible]
దనక [illegible] । [illegible] వైష్ణవ [illegible] ద్రావఁదగున్.

గీ. జ్ఞానవైరాగ్య భక్త్యనూనగుణులు । [illegible] వైష్ణవులటంచు
విశ్వసింపఁగవలయు [illegible] । [illegible] చెప్పవలయు [illegible].

గీ. ప్రాకృతులయుక్త [illegible] స్వీకరింప । [illegible] ప్రాకృతగృహారి ప్రతిమలఁ
గూడ [illegible] గైకొనఁగవచ్చు । తీర్థముఁ బ్రసాదమును దివ్యదేశములను.

క. కృపవిష్ణు [illegible] । [illegible] గైకొనలే
[illegible] । [illegible] భక్తిన్.

మ. సకల [illegible] శ్రీ [illegible] ప్రసాదంబు నం
దక యు [illegible] వేడురా
[illegible] వైష్ణవు [illegible]
[illegible] కేయరాదే.

గీ. [illegible] సేవైన [illegible] । [illegible] వలయు [illegible]
బంధమైన [illegible] బంధమైన [illegible] । [illegible] వలయును.

ఉ. దేహాభిమానితోఁ [illegible] వైష్ణవ చిహ్నములను [illegible]
[illegible] కడుపి ముచ్చ
టాడరాదు ప్రసక్తమగు దేవతాంతర పరసంగ [illegible] పాపంబు [illegible]
[illegible] వైష్ణవులతోడ [illegible] వలయు వైష్ణవమానవులను మాన
[illegible] నిత్యమును [illegible] । [illegible] నపచారి [illegible]
[illegible] గానంగరాదు [illegible] । వైష్ణవుల సంగతి [illegible] వలయు.

ఉ. మఱియు [illegible] వారిగూడియుండవలువదు ప్రపత్తిధర్మనిరతుల
తో సహవాసంబు సేయుంచగు. రహస్యత్రయ సారజ్ఞులును దత్త్వత్రయ విశారదులు
నగు మహాభాగవతులతో సహవాసంబావశ్యకం బద్ధాలు[illegible]లతో [illegible]

నంగలవిరయుండవలువాడు భగవద్భక్తిపరులతో నెల్లప్పుడు సల్లాపంబు సేయుచుండ
దనుశ్రీవైష్ణవులు తిరస్కరించిన నడిరయించక సూరక యుండవలయు.

౩. శ్రీవైష్ణవ హితకార్యము । తేవేళల జేయవలయు నెంతఫలంబుం
గాకేని యధర్మపు పని । గావింపగ రాదు నిగమ గర్హిత వృత్తిన్.

౪. హరికి యనర్పితంబులగు నన్నముసుం దవాలంబు చందనా
భరణ దుకూల పుష్పఫల భవ్యపదార్థము లర్థి నిచ్చచే
నరయక నైరవేంద దగ జొకప్పుడునుం గొనరాదు సాధవాం
తరపరదుర్జనంబులు సదాహిత జాత్యవిదూషి తాన్నముల్.

౫. తనకింపగు భోగములె । ల్లను హరికర్పింప సాదరంబున శ్రుతివా
క్యని రూపిత భోగము లిం । పున నర్పింపంగ వలయుం బూని నియతిచేన్.

౬. భగవంతుకర్పించిన యన్నపానీయ భక్ష్యాదులను సుగంధద్రవ్యంబులను భోగబుద్ధి
నవతి ప్రసాద బుద్ధి నుపయోగింపవలయుం గైంకర్య బుద్ధిచే వేదవిహితకర్మంబుల
నాచరింపవలెను మంత్రక్రియార్థనిష్ఠండగు మహాభాగవతున కపచారంబు సేయుటకంటె
నాత్మనాశకారణంబును భాగవతపూజనంబుకంటె ముక్తికారణంబును లేదుగావు
న నిదరము లింగి మెలంగవలయునని యిట్లు చతుస్సూత్రములనొసంగిన రెంటియు
రామానుజుండిట్లనిరియె.

౭. హరిశిలార్చ విగ్రహమున శిలాబుద్ధి గురువాక్యమందు మర్త్యగర్వబుద్ధి
వైష్ణవులందు కేవలజాతిబుద్ధి దోషాపహమగు వైష్ణవాంఘ్రితీర్థ
మున విష్ణుపదతీర్థమున జలబుద్ధి శ్రీహరినామమంత్రములందు శబ్ద
సామాన్యబుద్ధియు సర్వేశ్వరేశ్వరుండగు రమాపతియందు నన్యసామ్య
బుద్ధిగలుగువాఁడపూర్వ చర్యుండగు । మాధవుని కెక్కుడగుటచాని
కొందు పేరవేర యిదియుంతయు నెఱింగి । సాధువర్తనంబు సలుపవలయు.

౮. భాగవతార్చనంబు దలంపన్ హరిపూజకుఁ బెద్ద వైష్ణవ
త్యాగము విష్ణుని వీడుచు నప్పని కెక్కుడు వైష్ణవాంఘ్రి పూ
తాగ తతీర్థ మచ్యుత పదాంబువు కంటె ఘనంబు గావునం
బాగుగఁ జేయుఁ డెమలార భాగవతార్చన మాదరంబునన్. (తిరునామము - 14)

౯. అని యిట్లు యతిచంద్రుం డాదరంబున మహోపదేశంబులు వైష్ణవోత్తములకుం
దగ ననుష్ఠేయములగు ధర్మములు నుపదేశంబు సేసెం దెలిసి వార
లతివిస్మితులయి గూఢార్థము లివియని యిట్లు నెమ్మనమునం దలంచు
[illegible] గడు సంశయ [illegible] వారలు [illegible] నడుగ

వినుఁడు సేఁతికి వాలన దివ్యమునంతయుఁ దనకుఁ దిగవాడి పరమపదమునకేను
జనుదు తం దేశ వాసా నను మ భాష్య । కారుడు వదింపై పదవ ఋ గలచినగుత.

●. కాపిన గోదా మీదయన జగద్గురు దేశా విరాగ కార్యసం
సూచకవాక్యముల్ చెప్పు ప్రోక్షిన మూర్తిని యంతలో కౌగిం
లించి భవద్వియోగ మిటు లేశమునోర్వఁగఁ జాలమందుఁ మ్రో
వాచగరాని ఖేదమున వహ్నున వైష్ణవులంప త్రాణ్రై.

౮. ప్రామోపదేశ మొనరించి । కాయంబులు విడచుటకుఁ దగంయత్నంబుల్
సేయుచు నున్నవారల । డాయఁ బిలిచి పలికెగురుఁడు దయ వొప్పారన్

౯. వినుఁడో వైష్ణవులార మీరటు లొడల్ పీడం భవాంభోధి ము
క్తిని ప్రాపింపక దుర్గతింబడుదు రింకేయుందు వాక్రుచ్చిత
ద్వినయప్రార్థనఁ దన్నుఁ బోలు ప్రతిమం వేవేగ కల్పింపుమ చే
తను జేయింపి ప్రతిష్ఠఁజేసె త్రుటి తత్పజ్ఞను రామానుజుల్.

౧౦. యతిపతియా వార్చయు విగ్రహమును గౌఁగిలించి నూర్పనిత్యు ప్రకాశించి మా
మహిమాన్విత విగ్రహంబందు నాయెడ విబరె । భక్తి కైంకర్యమనులయు బరఁగి వలయు.

౧౧. సపచారంబు లొక్కప్పుడే మతియు సేయంగూడ కెసిందున
తిప్పునప్పను ప్రస్ఫుటంబుగఁ గమంద్ తీర్పు మీకింక దుః
ఖపటం బోలదబంమ ఁ డృష్ఠతము రంగస్వామి ప్రెమాలంగర
ము పుష్ట్రశ్రీ సప్రజాపుటు నవాస్తానంము తై రంగజుఁడ్.

౧౨. ఇట్టు రామానుజ అవతార సమాప్తికి మున్నె యాదవాచలంబునను భూతపురంబు
నను శ్రీరంగనగరంబునను రామానుజార్య విగ్రహంబులు సుప్రతిష్ఠితంబులై జగ
త్ప్రసిద్ధంబులయ్యె నందు మూడవది మనవాసించిన పుణ్యస్థలంబగు భూతపట్టణంబునవి
లసిల్లు దివ్య విగ్రహంబున నర్చించుమన కత్యంత కృపకలుగుట వర్ణ్యనాను
పం జెల్లపట్టు వికసించి యావిగ్రహంబునం ప్రస్ఫుటంబై యుండుఁ గావున.

●. భూతపురి నివాసమతి పుణ్యాతిశయంబు సుటీర సైన సం
స్థితి నపింది యాదుగును సేవలంగాదు వైష్ణవుంకల న
ద్భాగి తపింపఁ గావలయు నద్విధిపంద్రి పద్మాబ్ధి క్షీ రు
చ్చార్య దె వైష్ణవుంచు స్వమీరాతి దనాన్య నిదుందు నెంచఁగన్.

౧౪. ఆర్యాగాపృపాద శిక్ష యతివర్య శ్రీపద్మాక్షుండై
దివ్యవైష్ణవ త్రిదివ్య దట్టి ఘనుసత్కీర్తిం ప్రకాశింపుచు
సత్పుంగ వత్సలభక్తపాదకమలం బద్ధంగుడదయాపాత్రుణ్

జిహ్వంబుల వరకేన తాన్యపరతం త్రింతు శెల్లప్పుడున్.

గీ. నాలగైనగావు అన్యోతిష్ఠార్థ్య ధామునఁ । గాంచి మాకింతను విశేష మూత్ర రేఖ
నాశ తిమ్మని యర్థింప జలిబలి కై । వమ్మ్రహాశ్యుఁడు కరుణ విప్పుయితపర్పు.

గీ. అరయ నెప్పు డీశ్వరాత్మినము నమ్మ । ఘటము ప్రపన్నునకు బోనంగునదియు
వేఱు గాఁగఁ దలఁప వ్యకుతా త్మనమర్ప । ణం బుమిధ్యయగు ధ్యానంబుదినుదూ.

గీ. కర్మమున దృష్టమొలయుట గాఁదలంచి విగువఁగాఁగూడ దెప్రుడు ప్రపన్నునకు
నిర్భరత్వాను సంధాన విపుణత యస । వోత్తము సుఖంబుమనకి దలియుటయుమయా.

సీ. తెలియ నుపాయ బుద్ధిని వేదసముదిత కర్మముల్ సేయక కమలనాథ
కైంకర్య బుద్ధిచేఁ గాయనుఁ దొలఁగు సందాక యథాశక్తిఁ దగినకర్మ
ములు సేయుఁ డాంతరమునను శ్రీభాష్యకాలక్షేప వరత మెలఁగుఁడట్టి
పరికోపకుఁ నన్నుక్తి పరాంకుశ ముఖదశ సేశక ముఖ్య సూక్తు
లభ్యసింపుము శిష్యులకర్థిఁ జెప్పఁ । దప్పనేకశకు కైందిప్య స్థలముల
నోపి కైంకర్యములు సేయుమంచు జెప్పఁ । దనియు ముక్త్యుపాయ మొనసేవ కవిముఁడు.

క. ముక్త్యుపాయస్ఫూర్తి యను । రక్తిత యౌదవన సాధరనానైన మహా
భక్తి గుటీరంబై నన్ను । శక్తి రచించుకుని యుండఁ జాలరె చెప్పఁడా.

క. మాకప్పని డెప్పరమని । కైకొనకై శేవి ద్వయమను కలకాలము ని
ర్భికతవను సంధింపుముఁ । జేకొనుఁడీ నిర్భరన్యాసకత్యంబుల్.

చ. అవియును జేయఁజాలక భయంపడి యొప్పికసంను సెక్రినై
ష్ణవులు తలంపులేని కరుణాంబరమంపు హితంబు జాన్యనే
సపహితమైనదియుంను సిరహాంక్షతి భక్తిముఖ్య నశక్తు నై
ష్ణవుకవదాస్య కృత్యనికలు వసింపఁ డమాయుపణ్యకగా.

గీ. వైనఁజెప్పినయట్టి యప్పులసక్తి । తేకశక్తిన గూరిగొనుకరిం వలయుఁ
జరమసమపోయు మిదివక్తి జనులకరమె । వేరగతిలేను తేను భావింపనిందు.

వ. ఇమ్మార్గంబున కొకపద్యంబు ప్రపన్నవేద్యంబు నెయ్యది నవదినంచు.

మ. తమి శ్రీభాష్యమునఁ జెప్పటల్ ద్రవిడ గాధల్ పాటల్ దివ్యదే
శములం జాన్య సేవన్యుటల్ యదుగిరిస్థానస్థితుల్ మంత్రర
త్నము సార్థంబుగ నుచ్చరింపుటలు శ్రీకేవటంగర్భన
త్తమసుజ్ఞానివదాభిమానితయు కర్తవ్యంబు శిష్యాళికిన్.

గీ. తెలియ విష్ణుమాయకులు విరోధులు నై । వైష్ణవులు సమానాకులు తెలియుఁజు
లఁ భక్తులుగాఁ ద్రివిధములైన శరీరం । శావమ్మని సొంపెంగి నడవవలయు

క. ప్రియమున వస్త్రముఁ బూనిన । శ్రీయుతపదుఁగని భక్తి శ్రీరంగనృపా
ర్యాయత భక్తలాప్తవర్తులు । టయ్యవైష్ణవ లక్షణము ధృఢంబిది వినుతీ.

ఉ. చిత్తమునందె దుష్పథ విశిష్టమహాహి బలెం గ్రోధులౌ
క్రోధిష్ఠపరిత్యజించి నిగూఢనిబద్ధులవై భవమ్ములఁ
జెద్పుక గర్వలంబులేఁదృఢీకరణం బొనరించవైష్ణవుల్
సచ్చరితంబు లొప్పఁగ సులంగఁదగుం గొనియాడ నందఱుఁ.

ఉ. భాగవతాభిమానమున భాయనిజ్ఞానము బుట్టుదానఁ బా
వాగతిఁ దక్కమోక్షముఁ గొనందగుఁ గావున నెల్లకాలముం
భాగవతాభిమానుఁడయి భాసిలియుండుట చెప్పనొప్పిన
త్యాగుణశాలి కొయ్యెడ యథార్థము మీకెఱిఁగించితిం గృపన్.

సీ. అనుకూలులగువారి నాదరించక ధనేచ్ఛలఁబతి కూలల చాలఁబూజ
చేసియాచించుట శ్రీపతి సన్నిధిఁ దక్కమాఱుని యనాదరము సేయు
నట్టునిశేష్ఠిత మరసి ప్రోచెడి ప్రభువుండఁగ హీనుల గొల్చి తిరిగి
మునకేసుభంగిఁ గావున యశేషాభీష్టదాయియౌ శ్రీరంగశాయి భక్తి
తత్పరచేఁదదీయసద్దాస్యవృత్తి । నలువుఁడతి బద్ధులయిన సంసారిజనుల
నర్థరామేధనెపుడెట్టులైనఁ బూజ । సేయుమనుపటి సద్భక్తి చెడినశించు.

గీ. లోకమునకు జాతరూపంబునకు వరా । హమునకుర వు మాఁకి మునకుఁదో
ఱరయన సుభయులకు దనుకూలులకుఁదార । తమ్మమట్లుదాలియుఁదగు నిజముగఁ

మ. కావున నెల్లవేళ మదగర్వవిహీనులు సర్వకాముకాం
తావిముఖుల్ సమస్తజనసౌహృదమాన్యులు ముక్తకోపతా
భావగుణుల్ సమగ్ర పరమార్థవిదుల్ గురుభక్తియుక్తతా
శ్రీపరవైష్ణవోత్తముల సేవయొనర్పుఁడు నిశ్చలస్థితిన్.

వ. అని యివ్విధంబునం బ్రపన్నచకోర చంద్రుండగు యతీంద్రుండు శిష్యులకు శాస్త్ర
సారతమంబులగు విశేషార్థంబు లెఱింగించి రంగనాయకు సన్నిధికంజని వైష్ణవద
ర్శనంబు విస్తరింపఁజేయుచుండె నట్టి పరాశరభట్టార్య నచ్చరిత శ్రీరంగనా
యకదాస్య సామ్రాజ్యంబున కభిషిక్తుం జేసెన్.

క. శ్రీపుత్త్రుఁడైన శ్రీపరాశరభట్టుఁ । డయ్యతీంద్రుడు ముఖ్యమైనార్యకుఁ
జాత్రమయ్యెనని యపారసంతోష మొం । దెయుం గొండరంగనాయకుండు.

క. వినయమున రంగపతి చే । సహజగొని శిక్కతిక్కఁడగు శిష్యుతుం
డయము శ్రీభట్టార్యుం । గని కొనియాడుచు మతిభూషణుఁడుగాన్.

గీ. ఇట్టు పదునార [illegible] ద్విజుండు | గలుగు వేదాంతి పేరివాడలఘువృత్తి
వాదమున వానిఁ గెల్చి శ్రీవైష్ణవునిఁగ | జేయుమతి వేగ [illegible]శేషమునను.

చ. అనియిటు భట్టదేశికున కానతియిచ్చి యతీంద్రుఁ డంత మఠం
బునకు సశిష్యుఁడై యరిగి పాక్కుఁడె దక్షటోర్వ్యశేష ద
ర్శన మభివృద్ధిఁ బొందఁగ బ్రశస్తమతిం బరిపాలింపుఁడం చుఁ దా
ననునయ మొప్పనందఱికి నర్వవిధంబునఁ జెప్పి హృష్టుఁడై.

వ. వైకుంఠయాత్రా దివసంబునఁ బ్రాతఃకాలంబున శిష్యులనందఱం గృతభోజనుల
గావించి యప్పుడు.

సీ. కరుణ చేరంగేళ పరిచారకులను రావించి మీయెడమున్ను వేలువేను
కృపఁదప్పి చేసిన యపరాధములు క్షమింపుఁడని బల్కుటయు వారలు గదుర
నశ్రులుఁదొరఁగ బద్ధాంజలిపుటులయి పలికిరి పుత్రులపగిది కాపుమ
సంవత్సరోత్తు వాస్తాపత్రికాలగింతుఁ దయలోకరక్షకుఁడవయి మెలఁగు
నీకుఁదప్పులుగలుగునే నిలచియింక | మేము వర్తింపు టెట్లని మిగుల వగవ
శ్రీరంగనాథుని వైష్ణవసేవ తవర | నుండుఁడని వారినందఱూరడించి.

వ. కృతకృత్యుండై రామానుజుండు.

గీ. కరుణ గోవిందు తొడపయి శిరమునిలిపి | ఆంధ్రపూర్ణుని తొడలపైన చరణాబ్జ
పద్మములుచేర్చి యతిపరిపర్యలించె | తనుపరిత్యాగమునకు యత్నపడి వేడ్క

వ. అయ్యవసరంబున మహానుభావులగు శిష్యులందఱు భృగువల్లి బ్రహ్మవల్లి పఠనంబు
ను శఠవైరి సముదీరిత ప్రబంధాద్యద్రావిడ దివ్యప్రబంధ పఠనంబును జేయుచుండ
సమస్త మంగళవాద్య శబ్దంబు లంబరంబు నిండఁదనముందఱ బంచసంస్కారప్రదా
తయగు మహాపూర్ణుని పాదుకలు నిలిపి యామునదేశికు పాదపద్మంబులు మానస
బునందలంపుచు శిరఃకపాల భేదనంబొనరించి బ్రహ్మరంధ్రమార్గంబున యోగిశ్రే
ష్ఠుండగు రామానుజుండు నిత్యవిభూతికిం జనియెనిట్లు మాఘమాసంబున శుక్లపక్షద
శమీ[illegible]ంబున మధ్యాహ్న వేళ సకలజగత్ప్రదీపకంబగు శేషాంశంబదివ్యధంబు
శేషునందుఁ జెందెనంత.

ఉ. నాకముఁ జెందె ధర్మమని నల్వకుఁ జల్ గలవార లెల్ల యా
శోకమునం బ్రబుద్ధ్వరముగా విలపించిరి యంతటం బిమ్మ
ట్లాశ్రము శిష్యులెల్లనిజపార్థము చేష్టలు దక్కియుండి [illegible]
[illegible] ప్రళయంబున గట్టుకొంచుఁ జిత్తమం.

సీ. అప్పుడు దాశరథియు నాంధ్రపూర్ణుండు గో | విందు మొదలిధులు వేగమున్న

లగుచు సముచితక్రియా కలాపము యథా । శాస్త్రమొప్పఁజేయుచుండి రందు.

క. సకలముగుప్తకర్మ । స్వకృత్యము యతీంద్రునకు యథార్థముగాను
త్సుకతఁ గురుకీర్తి బొందె । నకటా మనకుఁ దాభిమానికాత్మ జాఁడగుటన్.

వ. ఇవ్విధంబున యామునాచార్య శరీరంబున కట్టిట్టనక సకృత్యంబులు యథాశాస్త్రంబున సవిస్తారంబులుగా నిర్వర్తించి నిరంతరంబుఁ దదీయ గుణానుభవం బొనరించుండిరి తత్ప్రభావంబనన్య సామాన్యంబు.

మ. అథయార్థప్రపమం ప్రపన్న జనగేయంబైన రామానుజ
ప్రభనిత్యంబుఁ బఠింపుచుం దదనఘార్థం బాత్మ కీల్కొల్పి దు
ర్లభకైంకర్యరతాత్ములైతనరువారల్ శాంతులైయుండిరా
విభవాహార్యముఁ జెంది రాజిలుదురుద్యల్లప్రభావంబునన్.

చ. వలసితము క్తవైఖరిని వర్తిలఁ జాలక శక్తిలేనివా
రలవిపతించినం దినఁ గరస్థితమై తిరుము క్తి యప్పనిం
మొలఁగ నశక్తులైన గురుమూర్తికి నింకొక పథ్యమైనని
శ్చలగతి వాగ్విధేయముగఁ జక్కనొనర్చు భజింతు రమ్యతన్.

గీ. దీనియందు స్ఫుటములైన ప్రసాదాను । రూపకృత్యములని రూఢచిత్తు
లైనవైష్ణవుల పదాబ్జపరాగంబుఁ । దలధరింపఁ గోరెదను నిజముగ.

క. జనరక్షాస్వీకృత సా । ధ్వనేక దివ్యావతార హర్యాకారా
గణనాతీత బ్రహ్మాం । డ నిరంతర ధారిలో మహైవత వినుతా.

ఉపేంద్రవజ్రం. అనంత కల్యాణ గుణాశ్రయా భా
జనాతిగా వైష్ణవ వందనీయా
మునీంద్రహృత్కైరవ పూర్ణచంద్రా
వినాకృత ప్రాకృత విత్తదాస్యా.

గద్య. ఇది శ్రీ మద్వాధూలసగోత్ర వేంకటాచార్య సదాచార్య
కృపాపాత్ర కౌశికసగోత్ర వంగిపురి సీతారామ
విరచితంబైన యాచార్య రత్నహారంబున
రామానుజప్రభయందు సర్వంబును
చతుర్థతరంగము.

ఆచార్యరత్నహారము.

దివ్యసూరిప్రభ.—ప్రథమతరంగము.

క. శ్రీలక్ష్మీరమణ జగ । జ్జాలజననరక్షణాంతదక్ష ప్రపత్త్యా
శ్చేలమహిమ చిత్తాంబు జ । ఖేలన్మదరాజహంస కేశవదేవా.

వ. అవధరింపు మనంతరంబు.

సీ. యతియగుగోవిందుఁ డవనిలో వెలయఁ శ్రీరామానుజసిద్ధాంత మధికవృద్ధిఁ
బొందఁజేయుచు రంగపుత్రుఁడౌ శ్రీపరాశరభట్టుతోఁ దగువసనఁ గొంత
మసుకాలము గడపి యతిచక్రవర్తి విశ్లేష మంతట నోర్వలేక పరమ
పదమున కరిగిన భక్తిచే గుణవమ్ఁ జరమకైంకర్యము శాస్త్ర మొప్ప
శ్రీపరాశరభట్టుఁడు జేసి రంగ । పురిని విద్వాంసు లగువైష్ణవులనుఁ దాను
వేడ్క వైష్ణవవర్తన వృద్ధిపరత । నమరె నంతటఁ దనుఁ గొనియాడుచుండె.

వ. అయ్యవసరంబున మేలునాటినుండి.

ఉ. రంగపురంబునం దగుపరాశరభట్టుని యింటి కొక్కఁడే
కొంగడు ధన్యుఁ డద్భుతవిలాసుఁడు బ్రాహ్మణుఁ డేగుదెంచి త
త్సంగతి వారగించి గురుచంద్రులగోష్ఠి వసింపుచున్న శ్రీ
రంగపరాత్మజాఁడు మృదులస్థితి వాతివితోడ నిట్లనున్.

గీ. విబుధవర్యుఁడ నీవు దివ్యేశులందు । దేశములనెల్లఁ జనిచూచితివి గణింప
నచట నేమి మతాంతరం బెవ్వఁడైన । నిరుపమస్థితి మెలఁగుచుండెడు గలఁడె.

వ. అనిన నతం డిట్లనియె.

క. శ్రీరంగపట్టణమునకడ । యూర నకలవిద్య లెఱిఁగి యొప్పగు వైదికవా
దాదులను బ్రతివాదుల । నేరిచియోరిచి నసిం జయించు నృపసభల్.

వ. వేదాంతి యనుపేర నతండు ప్రసిద్ధుండై యుండు.

వ. అని యతం డెఱింగించె రంగగురువానతిఁ గైకొని యొక రంగప
ట్టణమున వేదశాస్త్రముల దాంభికవృత్తిఁ గనంగి శిష్యులో

జేసెఁ బదివిందు నవ్వుబ్బునదెప్పర మొప్పఁగఁజేసి పర్కి
ట్టినచుఁ దదీయచిత్తము భయంపడ శిష్యులుఁగూడ నిర్గ్రోజెన్.

ఉ. రాంనల మున్ను నావరుణఁ గాలఁగఁ బ్రోసెరి నంచు గర్వముల్
జెంవఁగ జేల సద్గుణ విశిష్టుఁడు వైష్ణవుఁ డన్యపండితా
హంకరమూళఖగాంశుఁ డనామాసుఁ డొకండు మెలంగు నఘ్నుము
వందనపూర్వకంబుగ జనంబున నీవిఁక నాశ్రయింపుమా.

వ. అమ్మహాను భావుండు శ్రీరంగపురంబున మెలఁగు.

క. అని యుద్విధమున వేదాం । తిని పుణ్యాక్ష్యటల ధిరుపించేసి వడిం
జని మరల రంగనాయక । తనయున కదియంతయును యథాస్థితిఁ జెప్పన్.

౧క. చని విన్నవించి యేమే । ఘనశాస్త్రములందు నీయు ఘనుఁగా తెలిసిర
మ్మని మగిడి యాతఁ డిటుతు । చె ననిన భట్టరిటులనియెఁ జెలువుగ వొప్పన్.

౧క. తనవిద్యల దీటగుసుఁ ది । యనవుంచాండగ తియక్కుయం బాండగముల్
యుమరెంట నధిక మొంద్రతి । వని యాతని కెలుఁగఁబలుకు పయగుకువేగన్.

౧సీ. వీఁక నావిర్భుఁ డావేదాంతికడకేగి యుప్పరాశరభట్టరాచిప్ప
శ్రీనూక్తి లన్నియుఁ జెప్పినవిని యాతం డక్కజపడి తనయాత్మయందు
వవశాస్త్ర శ్రోత వివిధ పురాణేతి హాసస్మృతులయందు నరసిమాడ
నీశబ్దములరెండు నెవ్వటఁగనఁబడ వీపదంబుల కర్థమింపుమైనఁ
దెలియులేనైతినని మదిఁ దేటఁదొలఁగి । మన్మతిస్థాపనాచార్య శబ్దమెట్లు
చెల్లునిఁక మాకు ననిచింతఁజేసి తలుచు । పుస్తకము లెల్ల నరయుచుఁబూనిచదువు.

వ. అంతఁ బరాశరభట్టార్యుండు.

క. వాదముఖంబున వేగమ । వేదాంతి జయింతు నచుచు వెన రంగపతిన్
మోదమునఁ జేరి పలికిన । నాదరమున వారియు నట్ల యొనుగుమని దమిన్.

వ. విజభ్రర చామరాందోళి కాతేకవాద్యంబు లక్కాడాయతోఁ గూడఁజన నాజ్ఞాపిం
చుటయు నపరిమిత విద్వచ్ఛిష్య సంఘంబులు తోడరా చాంతోళికా రూఢుండై
యనుచిత వైభవంబున శ్రీపరాశరభట్టార్యుండు గదలి యరిగి.

సీ. పథిక లడిగిన యావన పర్వతమున । శరిగెనమటందుఁ జెప్పఁగను దరిసించిరి
శ్రేయ శ్రీరంగపట్టణ గ్రామపరిస । రమున విడిసెను సపరివారముగఁ గడిమి.

సీ. అయ్యవసరమున నయ్యార్యబ్రాహ్మణుఁ డొకఁ డచ్చటికివచ్చి యారుచిరవిభవము
తోఁ దగుభట్టార్యుతో ముచ్చటించి మిగిలిన వైభవముతో రేగ మీరు
వేదాంతి కనఁబడఁ గావలెంబుగ విను ఁ దలిధ వేషమున మీరరుగఁ దగును

ఇట్లు భట్టాచార్యుఁ డరిగి వేదాంతిఁ గని వాదభిక్షఁ గోరిన నెఱిఁగి
ఖలికి వేదాంతి ధరణిఁగాపల మేలంగు ! ధీరులగు పండితులును వావేరు విని భ
యంపడుదు రీవు గడిమి వాదింపవచ్చు ! ఒరయ భట్టార్యుఁ డని తెలియంగవలదె

వ. అని వాదంబున కవలంబించి యన్యోన్య గ్రంథఖండన నిర్వహణపూర్వకంబుగ.

శా. హరిహరియును గిరిగిరియును ! గరికరియుం బోరుకరణి కర్మానుష్ఠా
నరవివహితకాలములం ! దొలఁగి యితరవాసరముల ఘోర్వహులగుచున్.

వ. ప్రబల వాదాహవం బొనరింపువారికిం దొమ్మిదివాసరంబులు గడచెనంత భట్టార్యుం
డు విజృంభించి బహుయుక్తి ప్రమాణంబు లుపన్యసింపం గనుంగొని ప్రత్యుత్తరంబు
వచింపంబో. నక శ్రీరంగనాథుండు భవద్రూపంబున వచ్చి నన్ను జయించెం గాన
మనమ్మానసంబు మిగుల సంతసించె.

క. అని యగ్గురుచే నంతయు ! విని దగుఁటొ పూజ కేసి వేదుక నీతో
డను వాదింపఁగ నేనెకి ! యనూన విద్యాధిపుఁడు వచించు వినతుఁడై.

ఉ. తత్త్వంబం జెఱిఁగింపు నిక్కముగ భట్టాయందు ప్రార్థింప న
ర్థిత్వం బొనరి భట్టనాథుఁడు కృపం శ్రీభాష్యసూక్తిం యథా
తత్త్వార్థంబు లుపన్యసించిన యథార్థం బందు వేదాంతి శి
ష్యత్వం బప్పుడు కెంచె ద్వన్ద్వి విశిష్టాద్వైత మద్దింపుచున్.

మ. విమలజ్ఞాన విశేషసాధుమతి యావేదాంతి కవ్యానితో
త్తమ విద్యార్థియుఁడై భట్టునకుఁ డంతరం బంచనాస్కారముల్
క్రమమొప్పారఁగ నాచరించి పరమార్థం బేర్పడం జెప్పి న
య్యమునం వీడ్కొని దాను రంగపురి కుద్యత్ప్రీతి నేం జేయుచున్.

వ. ఇవ్విధంబున నచ్చటఁ గదలి యాదవాచలంబున కరిగి నారాయణదేవు దర్శనం
బొనర్చి యనుజ్ఞాతుండై కతిపయప్రయాణంబుల శ్రీరంగపురంబు ప్రవేశించి మాయి
మహాగ్రణి యగు వేదాంతిం గురుకరుణావిశేషంబున జయించి మాధవదాసుం డను
దాస్యనామం బొసంగి వచ్చితి నని శ్రీరంగనాయకుని సన్నిధిని విన్నవించి తగు
తెలంగున ననుజ్ఞాతుండై యర్థపరివారంబుతోం దానును భట్టార్యుండు నిజగృహం
బు ప్రవేశించి సుఖంబుండె నంత.

క. అంట వేదాంతియింటికి నరిగి వైష్ణ ! పురిఁవృధ భార్యలెంబాలచి పాల నన్న
మర్థి వేఁడంగ వారన్న మకట లేదు ! వారున్న విని వేదాంతియుఁ బొగిలెఁ బలి.

క. ప్రస్ఫుట జ్ఞానవైరాగ్యుఁడై మాధవదాసుఁడు మాయిమఠస్థ బంధు
జనులఁ గూడి వసింపఁజన దని తనధనమెల్లఁ గూరిచి మూఁడుపాళ్ళు చేసి

[illegible] గర్వము ... దేహాభిమానముల [illegible] సత్త్వ మొప్ప
సంసారబంధ విచ్ఛేదం బొనరించి మూఁడవ ప్రాప్తమునఁ గొని తేఁక
[illegible] యుపన్యాసంగి గురువ । [illegible] దక్షిణగ సమర్పించి [illegible]
[illegible] సుకీర్తి మస్తుఁడై దక్షిణ [illegible] । ప్రముఖ [illegible] ప్రోత్సాహనిల [illegible]

సీ. భిన్నవించేయుము దయతోఁ గటాక్షించి । భట్టదేశికుఁడు కృపాభరమున
రంగనాథు ననుమతిం గొని యనన్య । వీ యటంచు నతని దాయఁ బిలచి
ద్రావిడ వేదమంత్రయు యాధ్యాత్మ మొప్ప రహస్య సంప్రదా
యామృతమూర్తి లిఖ్యపరిమార్గ ము చేపముఁ దెల్పినం తర
ద్యోత మహిత ప్రపన్న తతితోఁ బునీంపుచుఁ జాల నిర్మల
శ్రీ [illegible] గుహార్త్తమ [illegible] గొలంకయే.

వ. అంత భట్టార్యుండు సంసారాయాసంబు వలన విశ్రాంతుండై ముముక్షులగు వారిల కెఁ గాలక్షేపార్థంబుగా సహస్రనామ భాష్యంబును, భగవదారాధన క్రమంబు, నష్టశ్లోకియు, శ్రీ స్తవంబును, శ్రీగుణరత్నకోశంబును, శ్రీరంగరాజ స్తవంబును, క్రియాదీపంబును చరమశ్లోకియు, ద్విశ్లోకియు, తత్త్వశ్లోకియు నను గ్రంథ దశకంబు రచియించి కృతకృత్యుండై వైకుంఠంబున కరుగ తలంపున రహస్యంబుగా ననన్యవృత్తితో నిట్లనియె.

గీ. సకలశాస్త్రార్థ వేత్త నంచనగ భట్ట । దేశికుని నమ్మఁడ నటంచుఁ దెలిపినప్పి
గర్వపక్షము నికువతునంచుయుతిప । తాంత్రికయుగ మిది నమ్ము యథార్థముగను.

చ. కృతిఁ గుమతేశుఁడౌ మును యతిప్రభువా [illegible] సహస్ర గీతికల్
మతముగ [illegible] నమమ్మతి టీకఁ [illegible]
వ్యాకృతి [illegible] క్రియంబుగఁ [illegible]
[illegible] సహస్రగీతలను ద్రావిడ భాషను వ్యాఖ్య చేసుమా.

వ. అనియిట్లు నంజీయర్కు దను ప్రథమపాపుంబునం బ్రతిష్ఠించి యనన్యశరణి శ్రీమద్రామానుజ సిద్ధాంత నిర్వాహకంబున కధిష్ఠానం జేసి పరమపద గమనంబున కుత్సహించుటయు.

ఉ. విద్యలమేటి విష్ణుమత [illegible] మార్గ విదగ్ర గణ్యుఁ డ
నన్యగతి [illegible] గురుసన్నిధిఁ జేరి నమస్కరించి [illegible]
[illegible] శిష్యనాయకులు తదీయచరిత్రము [illegible]
[illegible] కృపం [illegible] ఘటించు [illegible].

చ. [illegible] ప్రార్థనము దక్షయుఁ దీర్చ్య [illegible] పకారక

బని స్థాపన విశ్వసించి మదమును పరాశరభట్టు పత్రిం
కమల [illegible] తెలుసు గదు మాధవదాసుం డాది యు
ట్లనె ప్రసిద్ధకీర్తి విశ్వసమ్మతమౌ కథాకథనోత్సుకస్థితిక్.

క. దివ్యకూర్తుల చరితము భవ్యమయి పా | వనము శ్రీమదగస్త్య భాషా ప్రశస్త
గానమతిధారాపూర్వము గా | నమ్మగ | రీతి వివరింతు వినుము సంప్రీతి విప్ర.

గీ. అని భట్టాచార్యుండు వే | ద విమలిత వాక్యసంయుత స్ఫుటవాచా
జనిత ప్రపన్న శైవ | జనసమ్మతుం డగుచుం జెప్పసాగె మృదూక్తిక్.

సీ. పూర్వకాలమునందుం బార్వతి పెళ్ళికై కైలాసమునకు శంకరుని వేల
సాహస్రాకు లగుచు బ్రహ్మాండలాదులు దిక్పాలకులు వెల్లరేవతులును
బ్రహ్మర్షి దేవర్షి రాజర్షి ఋషిమునితాపసుల్ లోకత్రితయ చరులగు
దేవయోనులను నదీనగనద నదీపర్వతాదులు భయభక్తులొప్పం
జనిపనించిరం దచ్చరమున ధరిత్రి | యుత్తరప్రాప్తు గ్రుంగెం జెంపొప్పనప్పు
డెగసె దక్షిణభాగ మెంపునగజంబు | పయిం దనుచ్చటనట్టుల చొప్పడకయున్న

వ. ఇవ్విధంబున కైలాసపర్వతంబుతోంగూడ ధరాతలంబునం దుత్తరభాగంబు గ్రుం
గుటకు బృందారకు లంపలు వెలుంగంది కర్తవ్యకృత్యం బెఱుంగక కనుభయంబ
టయు సముచితప్రకారంబున వారల నూఱడించి విశ్వకర్మ యిట్లనియె.

వ. అనుపముం డిప్పు డిప్పనికి దక్కని యొక్క యుపాయ మెంచి నే
నతి నెత్తిగింతు యోగివరుండగు అగస్త్యుం డకేవలపూజ్యుం డే
ర్పడ సభువనత్రయోత్తమభరంబువహుం సముచితమై యట్టి వి
రడలక దక్షిణంపుదిశి నగము మాఱడంగం జేయుండింపుడన్.

క. అనుచు విశ్వకర్మ యాపు తాపాంధుముం జెప్ప | నలని యంత ఆ చట నయ్యగస్త్య
నరవి దక్షిణపుదిశం భసియించు నీ | వనుచు వేడి రార్తి కనులం బోంప.

గీ. సురవర్యుల పలుకులు ని | ర్జర లక్ష్యవచనంబు లూంది సయ్యగం దనుపా
దరమున శేంకుటలుం దన | తుహితర మగుకిమకం భేనుఫ మున్గత్య మువన్.

వ. అగస్త్య మహాముని విశ్వకర్మం జూచి యొల్లవారలు వినం నిట్లనియె.

సీ. బహుదినంబులనుండి పార్వతి పెళ్ళిం జూచుటకుం బ్రతీక్షింపుచును దనదృ
ష్టాముసారధను విమ్నము నీ వొనర్చితి వని గాన నీయండ జగుచు నచ్చ
దీయుం బంచిన త్రిభువనంబుల నేయుదానును నీమతై భవన మెఱుంగ
దని లోకశాస్త్రముతుండై పాంతాగ్ని యుం బోలె మండుచుం [illegible] మానితులకు
మాటలకు నగ్గి విశ్వకర్మయు నగస్త్యు | నడచి శిక్షించకే ధృతిం [illegible] మైనగ్రహింప

[illegible]

౧. [illegible]

[illegible]

౨. [illegible]

[illegible]

౩. కలహము [illegible] లోక [illegible]
బలుసు [illegible] ప్రార్థన [illegible]
[illegible]
వెలసె ధరాతలంబు [illegible].

అగస్త్యుండు భగవంతుని వలన వరంబు బడయుట.

౧. అత్తఱి గౌరికెక్కు డగు హ్లాదిధంబున । దయ్యెఁ గాంత కాంతి నగస్త్యుఁ
డటుల నింది [illegible] తపము గా । వించె [illegible] వేలుపేర్చు.

౨. అంతఁ గంఠుఁడై మునిరాజునకును । [illegible] తుష్టుఁడై శ్రీవాణి గా
[illegible] ప్రత్యక్షంబై యి । ట్లని [illegible] లావడించవే.

౩. నీతపమున కేవిప్పుడు । ప్రీతుండనఁ బగం వరంబును వరముల్
నీతోఁ బలికిన పలుకులు । నే తెలుఁగున [illegible] మేలకరి గాదే.

౪. అని యిట్లాశ్రిత వత్సలుం డగున పద్మాక్షుండు లక్ష్మీయుతుం
డును దివ్యాయుధ [illegible] పంకజ [illegible]
[illegible] దీప్తి [illegible]
[illegible] మునివ [illegible] ప్రీతుండై [illegible].

౫. వను [illegible] ప్రకారంబున ప్రణమిల్లి నిటలతటంబున నంజలిపుటంబు ఘటించి యిట్లనియె.

౬. కారణకారణంబు [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] విలసత్స్ఫుట [illegible] నమస్కరించెదన్.

౭. [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible] నమస్కరించెదను [illegible].

౮. [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible].

గీ. అఖిలలోకసాక్షి నాదిమ సద్గురో । శయను ధాత్రీశారి శమనదక్ష
నిరుపమాన నిర్గుణియ శ్రుతిసంవేద్య । శాశ్వత నిను భజింతు వరదకృష్ణ.

క. సరసిజభవ భవముఖబహు । సురేశ కలితాబ్జ జాండసంఘాధార
స్థిరరోమకూపవితతా । భరమ్యవిగ్రహ రమానిలయ పృథువక్షా.

మ. మమతాహంకృతిదూర సేవ్య ఘనసంసర్గర్వదుష్టక్షయ నం
దమహాత్మాగ్రజ పంకజాతభవజన్మస్థాననాభీ పుటా
సమవార్త్రిక్షపణార్తివేగ త్రిజగన్నాథాధినాథా హరీ
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

మ. విమతామ్నాయహరాంతకాజరఘుమత్స్యావతారా హయా
స్య మహాపూరుష పుండరీకదళభాస్వన్నేత్ర సర్వోత్తమా
క్రమవేదోద్ధర నక్రయూకుశల నిష్కామాంసదాసశ్చలా
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

మ. భ్రమదంభోనిధి మథ్యమానపరశుంభన్మందరాంధా కూ
ర్మమహాశ్చర్య కరావతార సురకామత్వైకసంపూరకా
విమలక్షీరపయోనిధానరమణా నిర్విణ్ణతాపఘ్నా
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

మ. ప్రమదోత్సేక వసుంధరాపహరణస్ఫాయద్ధిరణ్యాక్షర
క్షమహాపంకిల శృంగకోటిధృతగోత్రా శ్రీవరాహాకృతీ
ప్రమదోదారవిలాస వాసవముఖాపన్నాశకా కేశవా
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

మ. సుమనస్సాధ్వసదావదక్షఖలరక్షోయక్షపక్షోద్భిదా
సమదీప్యన్నఖరాంకురాతినిశితప్రజ్ఞా నారసింహాకృతీ
క్రమవిస్ఫూర్జితవిస్ఫురద్వార్ధి జలదా ప్రహ్లాదరక్షాకరా
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

మ. సమదస్వర్గనివాస వైరబలిరక్షఃపాలసంబంధన
క్రమవత్స్ఫుటవిశ్వరూప పృథుపాదాక్రాంత విశ్వప్రతిష్ఠా
పమదింద్రావరజా త్రివిక్రమ వామనాకార శ్రీ
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

మ. జమదగ్నిక్షితిపాలదోర్వనలసచ్ఛాత్రాలతా సత్కృపా
సమరోద్దామపరశ్వధోగ్ర భృగువంశోద్భూత రామా హరీ.

దమితోర్వీ పరబాధసంహరణసద్వీర్యాంచిత శ్రీఘనా
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

మ. అమృతాశ్రితమ దానవాధిపద రాష్ట్ర కుంభకుంభచ్ఛిదా
క్షమదాదా స్ఫుటసేతు బంధన కళాసద్వీర్య శ్రీరాఘవా
సమనస్వామిక కోటిసుందర సుతేజోదివ్య సీతాపతీ
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

మ. యమునాభేదన విస్ఫురద్ధల మహోచ్చాంసోజ్జ్వలా రోహిణీ
రమణీనందన కామపాల బలభద్రా శేషశ్రీనాయకా
శమితారాతివరాతిగర్వ త్రిజగత్స్వామీ ఫణీశా హరీ
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

మ. సముదారోద్ధర నితంబినీరమణ కంసధ్వంసనిర్భీకరో
ద్యమసంతోషిత శక్ర దుష్కర పవిత్రాంచ చ్చరిత్రోజ్జ్వలా
సుమనస్సార్జున సూతకృత్యకరణా స్తోకానకంపానిధీ
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

మ. అమలాచార విశిష్టదుష్ట గుణదీవ్య ద్వైత్య భాగ్యావలో
ద్యమవిచ్ఛేదక లోపదేశ విధితో బౌద్ధ శాద్యాకృతీ
సుమతచ్ఛేదక సాధుబాధక బహుక్రూరా క్షజంఘాగిలా
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

మ. సుమతాపేక్ష్య మహోగుణప్రవర రక్షోభీకరా కల్కిధ
ర్మమహోల్లాస సమూహదాశకర ధీరస్ఫూర్త్య కల్యాణ్యకృతీ
శమనీ యాశ్వముఖాకృతాద యుగరేఖా ధర్మనిర్వాహకా
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

చ. అనియిటు సన్నుతించి వినయంబునఁ జక్కి మ్రొక్కి కుంభజుం
డనుపమ భక్తిం దగఁ బ్రాంజలియై నిలిచెం ఘనుమ్మయ్యెఁ డి
వ్యుని రచిత స్తవంబు దలపోయుచుఁ బల్కిదివ ప్రాయ విన్నఁ బె
న్పగ కడు బ్రహ్మలోకమునఁ బ్రేమ వసించు విభూతి ప్రాప్తుఁడై.

క. చెలువగ సౌఖ్యాకరగ ద । న్వరమున స్తోత్రమున భక్తపాలుఁడు జగ
దారి సంతుష్టుండయి యా । వర మర్థిఁ జక్క బోధపడ నిట్లనియెన్

క. తపమున సంస్తవమున నే । నుపమాతిత ప్రమోద మొందితి మద్యా
త్ర్యాపక ర్త్యాకర్మ గాదా । ధ్యాపగత దుఃఖము వారింతు సూచను వినుమా

వ. అని యామునాత్ముఁ డెండియు నిట్లనియె.

గీ. ద్రవిడదేశములం దవతారములను । జేసి నారాయణుఁ డిచ్చు నింక దానద్రవిడ
భాష యెల్లెడ శిష్టసంభావనార్హ । మయ్యెడిఁ దెలంగు నిస్సంశయమున బుధులు.

క. మునివర ద్రావిడదేశం । బున నిష్ప్రత్యేన కేశవాఖ్యులఁ బ్రకా
శ్యమునను దివ్యాయుధముల । జనియించెఁ జేయుదును బ్రశస్తతరోత్సవుల్.

గీ. తామ్రపర్ణీనదీతీర ధన్యధరణిఁ । దనరుకురుకాపురిని గాంతనయుఁడనయి
వేదపారగుండౌ వేద మధిరమ్యమైన । ద్రవిడభాషను రచియించెదను మునీంద్ర.

క. నా కాజ్ఞ నందు బుట్టిన । ధీకుశలులు వనేకు లయినధీరుల చే నా
మ్నాయముల ద్రవిడభాషను । జేయింతుఁ బ్రబంధముల విశిష్టఫణితులన్.

గీ. అట్టి దివ్యప్రబంధములందు భక్తిఁ । గలిగి పఠియించువారలు కలియుగంబు
దలఁగి శమలయి పరమపదంబు బొందు । దురు నిజంబిదు నిజము మరయఁగలదె.

సీ. వినుమట్టి నాలుగువేలగాథలయందుఁ గీర్తింప శతకోప కృతసహస్ర
గాథలు వినుకంతఁ గల్గును బ్రహ్మోపనిషత్తు యాదిగా నట్టి ఖిలనిగమ
ములఁ దాల్పఁబడిన సమ్యగ్ఘన మహోన్నత పదార్థసారమ్ము దనుకృతార్థుఁ
డగును నిత్యవిభూతిఁ దగు నాత్మవ్యాస శాస్త్రగానములు నేమంబుఁ గాంతు
నదియు ద్రావిడవేదసారము నిక్క । రంబు నిలుకడఁ బాయక దరంబు లోక
మేదరాచరరూపము తెలియ గనుటఁ । బలుకు ముక్తి యొసంగెడుఁ బ్రాణితతికి.

ఉ. భాషలనెల్ల సంస్కృతము భాషలలో నెల్ల మహోత్తమమ్ము శ్రుతి
త్ర్యైషము గంటె శ్రేష్ఠమగు దీనిఁ దొలంగ నమ్మంబు వేదవా
గ్వ్యాపకల నస్థపుటార్థనిరూపముల భోగవనిందు బరస్ఫుటంబులౌ
శోషిల్లు భాషాంతర పరిశుద్ధి వహించును బ్రాణులందఱున్.

ఉ. నాలుగువేదముల్ జదివినం బహుశాస్త్రము లభ్యసించినం
బూలమనుస్మృతార్థముఖముల్ పరిమార్గ మతీతగుణంగుల
శ్రీల మదంబు నెన్నలఁ బ్రబంధము ద్రావిడసత్ప్రబంధము
ద్వేలరసింబు నిందెటి మదీయుతో సరిగాలఁ దగ్గనన్.

గీ. సకల వేద శాస్త్రపాండిత్యుఁ డయ్యు ది । వ్యప్రబంధపఠన మాచరింప
కున్న నహిహి వైష్ణవోత్తముత్వము బొందఁ । జాలఁ డింతయును నిజంబు వత్స.

వ. మఱియును జాతికర్మాది సంస్కారంబులను వేదాధ్యయనంబునను విప్రునకు ద్విజ
త్వంబెట్లు సుప్రసిద్ధంబయ్యె నట్లు పంచసంస్కారంబులను నాచార్యసేవను ద్రా
విడామ్నాయపఠనంబునను వైష్ణవత్వంబు బొప్పసుఁ గావున మాటిమాటికి సత్యం

ముగాఁ జెప్పెతి ద్రావిడ వేదాంత సహితుని గోదాగోత్రస్థుడను మోక్షదాయకుడు.

క. స్మృతిస్థాపన మిటు సే | యమునైత నొవ్వ కావకాద్యోద్గత దు
ష్కృతుఁ బాపన మూఢియుం | దుముసి స్వార్థమాయుగాఁ గదియించు నసఘా.

గీ. మును యామాత్రి శిష్యమట ననుచు నిమిగు | యదుకులంబునఁ బట్టి సర్వాత్మకయతి
దాని పోసఁగిత గంగకులేంద్ర దివ్య | మహిమ కావేరి కోప గిరి మారుతిలు.

వ. కావున నవ్విధంబున ద్రావిడభాష సమస్త భాషాధికంబును ప్రపన్నోపాదేయంబును నయ్యెడ మఱియు బ్రహ్మాండపురాణ బ్రహ్మపురాణ కూర్మపుర మహాత్మ్య శ్రీభాగవత వృద్ధపాద్మ పురాణంబులందును మిగిలిన పురాణంబులందును భవిష్యద్దర్శన పురాణంబులందును కలియుగంబున భారతవర్షంబులో ద్రావిడదేశంబున జనియించిన మనుష్యులు మహాభక్తినిరతులును మహాత్మ పరాయణులును ప్రపత్తిధర్మనిరతులునై మోక్షం బొందగలరని స్పష్టంబగుట నట్టివిశ్వంబుఁ గాఁగల దూఅను మని యిట్లు సూచించిన లక్ష్మీశుం డంతర్ధానంబు నొందిన నమ్మహామునియు నవానసంతోషంబునం దెలి త్రయాత్రిమంబునం జేరి నారాయణభక్తపరాయణుండై సర్పిచారంబున నుండెను.

సీ. అతిక్రూరానల్పుఁ డవ్యాహత సంకల్పుఁ డగుశేషతల్పుఁ డత్యాదరమున
సత్త్వగుణాఢ్యుల సవనం బుట్టఁగాఁ బంప వారట్లు జన్మించి పాటిమతుల
వాఙ్మవేదములలోఁ గల్గు గూఢార్థముల్ ద్రావిడభాష నందరికిఁ దెలియ
కరుణ నాలుగు వేల గాథల రచియించి శిష్యుల కెల్ల విశదపరుప
దేశసరణులఁ బ్రోచి వర్తించి రంత | సుస్థిరుండు ప్రపన్నకూటస్థుఁ డగు శ
ఠారిచే విష్ణుమతము విశ్వవ్యాప్తి | రక్షితంబయ్యె తదనంతరంబ మఱియు.

చ. ధరణిని నాథయోగి ముఖధన్యులు లెన్మతిపాలకుం బొన
ర్చిరి విను పుండరీక యతివర్యులు తి మ్మత మెంతయుం మహో
తరముగ పూర్వకంబుగఁ గనం హిమభూధర సేతు మధ్య సు
స్థిరముఁ బ్రకాశితంబును ప్రసిద్ధముగా నొనరించె సత్కృపన్.

గీ. నివ్వు మొదలుగఁ బ్రబలు ననేక బుధులు | గాంచి రామానుజార్య సిద్ధాంత మెల్ల
డలఁ బ్రకాశింపఁజేయుచు మెలఁగుచుండు | ధాత్రి నిట్లగు రామానుజాజ్ఞకతన.

గీ. వైష్ణవుండను భక్తిపరత నాలుగువేల | ద్రమిడ గాథ లారయుచుఁ జదువ
వలయు నట్లు సేయుచలఁ గూడుకున్న న | హాప్ర గీతపఠన మార్గ్యమతము.

వ. కావున యావజ్జీవంబును వైష్ణవులు సహస్రగీతి పఠనపరులు కావలయు.

శ. ద్వాదశాహంసోఽ భవహా | దశాలు నితరులును ధరిత్రి ద్రావిడగాథా

భజనంబు చేసి ముక్తిం । బడయుందురు వేగ పుణ్యపాపత్యాగులై.

క. వైదిక క్రియలందు గీర్వాణభాష । ద్విజుల కావశ్యకము స్మృతి ప్రథితము
విష్ణుపూజల ద్రావిడ విమలవాక్య । భాషణము వైష్ణవులకు సంభావ్యమయ్యె.

ఉ. హరిపూజాదిని మధ్యమధ్యమున దివ్యామ్నాయ మంత్రాళితోఁ
బరమద్రావిడగాథ లయ్యయి సమంబందం ముఖ్య మెవ్వారి కా
దరతం విష్ణుమతి ప్రవేశమున కుద్యోగింపఁ గాంక్షింతు వా
రరయం ద్రావిడ భాష ముక్కొ మొదట నభ్యాసంబు సేయందగున్.

క. అంత గురుకరుణ నృసింహ పాదసం । సూరిముఖములు గాంచి సరవి ద్రావి
డ ప్రబంధ మేర్పడఁగ నభ్యసింపఁగా । వెలయు భక్తిగల్గు వైష్ణవులకు.

వ. అందు విష్ణుచిత్త విరచితంబులయిన నూటపది గాథలను మునివాహనవిరచితంబు లగు
పది గాథలను మధురకవి విరచితంబు లగు పది గాథలను గూడ నలువది గాథలను
ప్రాతఃకాలోచిత యనుష్ఠానక్రమంబు ... గాథలను గోదాకృతంబు లగు త్రిం
శద్గాథలను యతీంద్రోపాసకం బగు ప్రపన్న గాయత్రియు ననునిత్యాను సం
ధానంబులు ననంతరంబు ... గాథ లయిన ... తన్మాహాత్మ్య
ప్రభావ ప్రకటన ... గాథలయిన ... సత్సాం
తి నియములై యభ్యసింప వలయు నిత్యానుసంధానము వలన ... వైష్ణవంబగు
నట్టివారితోఁ గూడి భోజనంబుఁ గావించుట కర్హులు గాదనమని యుండిరి.

ఉ. పలుకును బల్కె ... వైష్ణవ ... త్రిమి
మ్మట ... ద్రావిడ ... గాథల ... పట్టివా
రలు విభునంతరలోన విమలం ... బుట్టు ... గవుం
గలుగక యందఱుం ద్రవిడగాథల ... మెయుండు ... గదగన్.

క. నను నడిగిన ప్రశ్నంబుల । ... సంత్తరంబు ... ద్రే
మను సిద్ధాంతం । వినవే ... సుఖిల విద్యాతిలకా.

క. నే నిపుడు నీకుఁ జెప్పిన । ... వాక్యార్థములను మనుజుండు తలపం
బూన విరజమువ నితర । ధ్యానంబు ... ముక్తి ... గదన్.

వ. అనియిట్లు శ్రీపరాశర భట్టార్యుండు నంజీయరుకు ... యుపదేశంబు గావించెను.

క. దేశపతి ... । ... పుణ్య జగ
త్ర్పాణ ... । ... ధన్య భట్టారకనాథా.

సీ. జగములఁ బరఁగు ... శ్రీ ...
విశ్వ ... భూమిని ... కాంచుచుండె ...

శాస్త్రయుంచరి శంకరాచార్యులగురించి దివ్యప్రబంధము రచియించి యున్న
యొద్యవసించరి యొలమి నారల దివ్యనామంబులెప్పి కనంగ కమ్మ
లెవను మఱియు [illegible] పూర్వాచార్య | లెప్ప వారినంతి మెల్లనాకు
తెలియఁ జెప్ప మనుము [illegible] శిష్యుంబు ప్రా | ర్థించఁ బలికె భట్టజకుండు.

ఉ. సరసత దివ్యసూరులకు సచ్చరితంబు వినంగఁ గోరు నీ
కరమునరసికి చెప్పెదను యథార్థముగా నదియున్న రూపు సా
దరముగ [illegible] దలంచి నమ్రత ముక్తిం
[illegible] దుర్లభమన్న మతి [illegible].

వ. అని యిప్పను [illegible] భక్తిసార [illegible] కులశేఖరవిష్ణుచిత్త
[illegible] గోదాయతీంద్రులఁ దలంచి వందనం
బుఁ [illegible] భట్టాచార్యుం డిట్లని చెప్పెను.

సీ. [illegible] | [illegible] మతిశయిల్లఁ
జేయుటకు [illegible] || [illegible] దనర్చి.

సీ. [illegible] శ్రీ [illegible]
పూర్ణ [illegible] మాలాధర శ్రీ [illegible]
[illegible] పూర్వాచార్య [illegible]
[illegible] భూతముని మహా [illegible] యుభక్త
సారముని [illegible] శ్రీ [illegible] కుల | శేఖరుండును శ్రీవిష్ణుచిత్త భక్త
పదరజో [illegible] | [illegible] జపయింప [illegible].

గీ. [illegible] | [illegible] శేషులయు పా
వంబు దివ్యసూరులితియ లాదర | [illegible] శ్రీ.

గీ. మఱియు గోదాయతీంద్రుల [illegible] | [illegible] సద్వృత్తి
మధుర [illegible] గోపమునాని [illegible] | [illegible] వసిష్ఠరమును

క. వారల [illegible] | [illegible]
[illegible] గోదానతి | [illegible] తెప గన్.

గీ. [illegible] | [illegible] గోదయు [illegible] యతిపతియన
[illegible] | [illegible] గోవ్రబంధయుదయ్య.

క. [illegible] దలంచి భక్తిం | [illegible] భట్టకుండు [illegible] భక్తిం
[illegible] | [illegible] యుక్తిన్.

క. [illegible] భూపతి [illegible] | [illegible] వసలి ధరిత్రిం

జనియించె నద్భుతం బ । ద్యోను తద్విధ మెల్లఁ జెప్పు మిప్పుడు కరుణన్.

గీ. ఇవలఁదగని పరమపదమునుండి యనేక । నిత్యసూరు లిట్లు నిత్యదేహ
ధారు లగుచు ద్రవిడధరణి జనించుట । చిత్రమయ్యెఁ దెలియఁ జెప్పవయ్య.

చ. అని విను వేడ్క చేవడుగు నద్భుతశీలుని శిష్యుఁ జూచి యి
ట్లనియె గురుండు వేదముల నయ్యయిసత్పురాణవీథులం
గనఁదగు పూర్వసద్గురువరేణ్యసదుక్తులఁ గన్న యర్థమె
ల్లను వివరింతు నిక్కమ కలంకమతిం విను సుస్థిరుండవై.

గీ. పరఁగ సృష్టిపద్మ భార్గవసత్పురా । ణములఁ బరమపదమునం దనర్చు
విభవ మింతయంతె వివరింపఁబడె నది । తెలిసినంత ముందు తేటపఱుతు.

సీ. పాదుప్రపంచవైభవ మెల్ల మూఁడుపాళ్ళమృతవైభవ మది యక్షరంబు
పరమపదంబు తిత్త్వావ్యక్తుఁడు పరమపూరుషుఁడు శ్రీపతి యచటనుండ్రు
డెందు లక్ష్మీసహాయుం డొప్ప నిత్యులు ముక్తులుఁ గొలువఁగ భూమినీల
లక్ష్మి సేవింపఁ దేంవారు దివ్యాసనలదీప్తుల మించుతేజమున వె
లుంగుచునుఁ బ్రాకృతులకుఁ గనంగఁదలఁప । నలవిగాక లసిందుఁ డ్యానఘమైన
స్థానమహిమాతిశయము వేదములకైన । నున్నరూపు గణింపరా దన్న నిజము.

క. పరిణామయుక్తమయి యుట । బరఁగును కాలంబు పరమపదమున నది తే
దరయఁగ నచ్చటికాలము । స్థిర మెల్లపు డెఱుఁగవలయు దీని బుధేంద్రా.

మ. అరయం బన్మథవాండకోశముల కత్యంతో పరిస్థాన మా
పరమవ్యోమమునందు భక్తజనతాపచ్ఛేదకాప్రాకృతా
పరిణామాపయవాంగసుందరుఁడు శ్రీవైకుంఠుఁ డొప్పారు న
ప్పరమస్థానముఁ జేయువారు మరలం బ్రాపించ రిద్ధాత్మునిన్.

గీ. విష్ణునిత్యవిభూతి భావింపఁ జూడ । నలువ మొదలగువారి కెంతయు నశక్య
మఖిలవేదాంతగమ్య మనాదిసత్య । మచ్యుతపదాబ్జభక్తభావ్యమ్ము భాగ్యమ్ము.

సీ. తనుమనఃకవల చిత్తమునకు దురధిగమంబు నిత్యాశ్చర్యదృశ్యంబు కాల
పరిణామశూన్య మిష్టదబ్రహ్మాండాంతరదేహి దుర్గమం బరసి తెలియ
సాయుజ్యమూర్తి యసన్మద్వ్యాసులకు దుర్గ్రహము విష్ణుపరమపదము నిజము
శ్రీతిమక్ బుధులు వర్ణింపుట నిట్లు వేదములందు శ్రీభారతమునఁ బాంచ
రాత్రకాగమవిష్ణుపురాణములను । దనర నితరపురాణంబులను స్మృతులను
ద్రావిడాగమ సద్గురుస్తవములందుఁ । బ్రీతిఁ బరమపదంబు వర్ణింపఁబడియె.

క. తవిశ్రీవిద్యూదగ్నుల నిరంతరమ్ముప్రభలందుఁ బ్రాలఁగా

అట్టి కడు ప్రదీప్తి సారంబు ప్రకటిత మాబహు ప్రథం
ప్రవిమల మైనదాని నిరంతరమంతయుఁ గూడి శోభిలం
భవిముఖుల్ గురూత్తము కృపం దరియింతురు వేడ్క నెప్పుడున్.

వ. ఆయుత్తమ స్థానంబు నందు.

క. శ్రీకర గోపుర సౌధ । ప్రాకారధ్వజ విమాన భవనారామా.
నేకవాహగముఖ్యముల । ప్రాకృతములు నిత్యములయి భాసిలుచుండున్.

శా. క్రీడాశైలము లర్థనిర్ఝర జలీ ఖేలన్మృగ ప్రస్థముల్
క్రీడారామము లర్థపుష్పఫల వల్లీవృక్ష కీరాఢ్యముల్
క్రీడాపద్మము లబ్జ భృంగజలపక్షిస్వచ్ఛతోయాఢ్యముల్
క్రీడాగారము లర్థచిత్రరచనా శ్రీకంబు లెల్లప్పుడున్.

గీ. ఆనల కోటికోటులను మించుదీప్తుల । నమున్నవ్యమంటపాంతరమున
దివ్యమంటపంబు దేదీప్యమానమై । వెలుఁగు వినుము దానివిధముఁ దెలియ.

సీ. మణిసహస్రస్తంభ మానితం బుజ్జ్వల ముల్లాభశోభిత ముల్లసితము
దృఢము విశాల మతిస్ఫుట మాణిక్యతోరణ మమితప్రభారుచిరము
నఖిలమనఃకాంత మత్యుగ్రగం బనురక్తసంతతనిత్య ముక్తయుక్త
మామోద ప్రావ్య సామగానస్వరం బానందసంపూర్ణ మనుపరత్న
మంటపము మధ్యమున రాజమానశేష । భోగపర్యంకసీమ సంపూర్ణ కాముఁ
డైన నారాయణుండు నిత్యముగఁ బవళు । లక్ష్మితోఁ గూడి యెప్పుడు నిలుగుచుండు.

గీ. పాంచరాత్రోక్తులకు జ్యోతిపరహిరణ్మ । యోచ్చలోకమునందుఁ బెంపొందుచుండు
విరజమును విష్ణులంబు భావింపబ్రహ్మ । మనుమనుభ్యాగ్మవిధు తెఱంగిన తెఱంగు.

గీ. గొప్పదేహియయ్యుఁ జెప్పఁగ నణుమాత్ర । తనువు తనువుఁ దీకుదనకమాత
తను భజించి లోకజనని యాసీతతోడఁ । దనరి చంద్రికామ్ముతికరు కీర్తి.

సీ. నారాయణునితోటి సారూప్యమొంది పంచోపనిషన్మయానుపమదేహు
లతిదివ్యవిరజోంబు రాసుతేపనులు దేదీప్యమానాకల్ప దివ్యదీప్తు
లచ్యుతపాలిత నస్పృష్ట సంసారగంధులు నిత్యకైంకర్య రతులు
శేషభోగాధీశ వేశత ముఖనిత్యు లరయు వారలు బోలె నమ్యకాంత
రంగుల యుతచంద్ర రవిదీప్తియుతులు సం । సారవర్జితులు ప్రశక్తిముక్త
లవలంబము నను సామ్నాయ సత్పారా । గములనట్లు ప్రస్ఫుటముగ నెలసె.

వ. ఆవైకుంఠ వైకుంఠమహిమ యొకింత గాంచిన మాధవదాసుండు పరమపదంబు
నం మాణిక్యమంటపంబున లక్ష్మీసహాయుండగు శ్రీమన్నారాయణుని నయనంబు గనుఁడ

విష్వక్సేనాదులను శేషాసనంబునం ధ్యానించి యనంతర వృత్తాంతంబు వినవేడుక నగ్గురుచంద్రుఁడు ముఖంబునఁ దనచూడ్కులు నిలిపి యుండుటయుఁ దమ్మహానుభావు చేసు భట్టార్యుండు వెండియు నిట్లనియె.

శా. వైకుంఠంబున నిట్లు దివ్యమహిమం వర్తించు లోకైకర
క్షాకల్యాణ గుణాకరుం డయిన శ్రీకంజాక్షు వక్షస్థలిం
బ్రాకంబు భాసిలు లక్ష్మి యొక్కఁ దితి నిశ్శోకక్రియా సత్కృత
శ్రీకైంకర్యుల నిత్యముక్తులను వీక్షించెం గరం బర్థిటన్.

గీ. కాంచి యటు సంతసిల్లి శ్రీకాంత యంత । ఘోరసంసారవారిధిఁ గూలి మునుఁగు
బద్ధజీవులఁ జూచి దుర్భరవిషాద । మెసఁగ నవిరయమున వారికిట్టు లనియె.

సీ. నిఖిలజగన్నాథ నిర్వ్యాజబాంధవ యసమసమస్త భూతసమ యనఘ
కల్యాణగుణ వార్ధి కమలలోచన సమదర్శి జగముల తల్లిదండ్రి
యని నిగమాంతము లెంతఁ జెప్పెఁ జూడు మిప్పటి గొంత యత్యంత సౌఖ్యులనుచు
జరియింతు రెన్నఁ గొందఱు బద్ధజనులు లీలావిభూతి భవాంబురాశిఁ గూలి
యుపశమింతురు వీరలిట్లు సేయుంగ నేమి । ఫలము గలిగెడి నిట్టి వలన మీకుఁ
దలఁప వైషమ్య నైర్ఘృణ్యములు పొసఁగవె । తండ్రి కాత్మజాలందు భేదంబు గలదె.

క. ప్రకృతికి నీవు వశుండవె । ప్రకృతియు త్వదధీన గాక ప్రబలుట గలదే
సకలస్వామివి నీ విటు । లోకానోక విమేషమైన నూహింపవుగా.

గీ. సకల బద్ధ జీవజాతి తావక కటా । క్ష ప్రసారమున నరసి ముక్త
మగుచు నిచట త్వద్గుణాను భవాయత్త । మైనదీన నేమిహాని వచ్చు.

వ. అని యివ్విధంబున శ్రీదేవి యడిగినఁ జిఱునవ్వు నవ్వుచు నిట్లనియె.

సీ. పూర్వమువందు జీవులు చేష్టఁ దక్కి యచేతనములు లేనితత్త్వముల కరణి నున్న
నజ్జీవులకు మిము మవ్వడు నిర్హేతుక కారుణ్యమునఁ దగ్గ కరణ దేహ
ముల నొసంగితి హస్తములు పాదములు గల చిత్రదేహాలు లేవు జీవులకును
దయ నిచ్చుటఖిల శాస్త్ర ప్రసిద్ధంబయ్యె నది యన్యవిషయములందుఁ గూర్చి
నన్ను భజించు టుడిగి యన్యక్రియలను । మెలఁగి జీవచయంబు సమిస్తరణము
కొంత కొనసాగిన కత్తిచే గోవుతోఁ కఁ । గోయు గతి నేమి దప్పు మఁగవలయుఁ దా.

క. దయ చేసిన దానికుఁటుబం । తీయుఁ దెప్ప యొసంగ వెఱపుఁదప్ప మహాంధుం
డయి సుడిఁబడుచరుగి నిష్ఠురచేతనులు భవము పాల్పడి రహహా.

గీ. [illegible] మఱఁగి వివేక మెడలి । భవపయోధి నమునవ దాపమెసఁగంగ
మునుఁ [illegible] దేలుచు మానపోవు । జీవులకు నేను కరుణావిశేషమునను.

మ. సర్వమువదంబు తేనుట కుపాయ మెఱుంగఁగ వేదశాస్త్రముల్
[illegible] సంగతిం బదభిక్తి రమ్యుల్యరిమార్గమూర్తి జే
ర్పఁజాలఁగలేక జీవులు నిరంతర మీన బలాధికుండ నీ
క్ప్యుఁడను బోగెద్దు దను సౌఖ్యసమేతుఁడ నందుమద్రిడై.

ఉ. యోగమెంతయు నిచ్చెద మహామున మెండెద సత్కులుండ వి
ద్యాగమపారగుండను ధనాఢ్యుఁడ నాయెడు మిప్పుఁడంచు న
ద్యోగముఁ దక్కి దుష్టమతితోడ నొకానొకవేళ నైన న
న్నేగతి నైనఁ జూడరికి నేమని చెప్పుదుఁ జూడుమిందిరా.

క. ఒక్కరీతి నంతుతా నే । లోకవిధమున మంటి నవము నుడుదోయ గదా
తీకఁ దన్ను దొంగిలించిన । సకలంబుఁడు సకలదురితపారుడుఁ గాడే.

శా. స్వాతంత్ర్యంబు సదా మహాదురితబీజం బందునిష్ఠాగ్రణీ
ప్రీతిం బర్తిరి జీవజాతి భవనార్తింగూలినం ప్రాజ్ఞ వి
ఖ్యాతిం జెల్లునొకొటి కేశవరతిశ్రాంతుండు బోలెం జగ
న్నాథా యిట్టి రామకృష్ణముఖనామంబుల్ దగం ధాత్రిపై.

గీ. అట్టివన్న మనుజుఁ డనిరొంచఁటటు మూఁడు । ద్రోవలను సమస్తజీవజాతి
దరినిఁ జేరలేక వడవెను నీవేమి । చెప్పఁదలఁచి తదియు జెప్పుమింది.

వ. అని యానతిచ్చిన.

చ. రమణునివాక్యముల్ విని కలంగి శరీరులసంధవారిదుః
ఖములకు నోర్వఁజాలక జగంబుల కెల్లను దల్లియైన శ్రీ
కమల నిమేషమాత్ర మొకకార్యములోఁ దలపోసి యిందిరా
రమణునిఁ జూచి పక్కి మధురత్వము జిక్కెడిమేలిపల్కులన్.

గీ. భూదేవి నటుఁ బుచ్చుము విశ్వసూ । తివరంబులో ధరిత్రిఁ బుట్టి
బద్ధజీవజాతి బడి నీకటాక్షము । చేత ముక్తినొందఁ జేయుకొమ్మ.

చ. అని గమ్మ్రేమ పూర్వముగ నయ్యమ వేడిన భూధవుం డగ
స్త్యనసమ ముమ్ము జానొనఁగియున్న ఖరంభుఁదలంచి లోకర
క్షణమున కట్టు లేగు మని సత్కృప భూమి కనుజ్ఞయిచ్చె నే
మనఁగల దవ్వధూవిలయాత్మ నహో గుకృపావిశేషముల్.

వ. అంత వనమాలాపంచాయుధ శ్రీవత్సకౌస్తుభ విష్వక్సేనగరుడాదులతో భగవదా
జ్ఞచే నమ్మహాదేవి భూతలంబుపై నవతరింపఁ దలంచి కలియుగంబున [illegible] నా
రాయణపరాయణులు కాఁగల రనిగాపున. కృతాదియుగంబుల నన్యల్పకలియుగం

[illegible] శిష్యులం [illegible] ప్రత్యక్షమై [illegible] యగు [illegible] మహామహులు [illegible] శ్రీ [illegible] ప్రసిద్ధి [illegible] ద్రావిడ [illegible] చెప్పటయు.

౪. అతి మోహంబున [illegible] యుట్టి [illegible] మహాత్మ్య [illegible]
[illegible] మొదటినుంచి వరుసగ దెలియఁ.

వ. అనిన శ్రీ [illegible] దివ్యసూరిచరిత్రకథనంబున కారంభించి యిట్లని చెప్పం దొడంగె.

పొయ్గై భూతత్త పేయాళ్వారులు.

౧. ధరణిలో నియతులై నను [illegible] యఖిలాఘములు వేగనణగు నట్టి
[illegible] ముఖ్యస్థలముల నుఱు నగుకాంచీపురంబునఁ గములగర్భుఁ
డశ్వమేధ మొనర్చి హరిఁ బూజచేయుటఁ గథఁ బ్రశస్తముగఁ [illegible]
మఁ వాదకంబు [illegible] పూజితం బొటఁ గాంచియ [illegible] విఖ్యాతమయ్యె
నచట పదునెన్మిది యగు దివ్యస్థలములు | వెలసె వత్సభుజస్థల మలఘు మహిమఁ
దనరె నుత్తరదిక్కునఁ దగె నధోక్త | కారి నత్యావ్రయమున శ్రీకాంతుడెప్డు.

౨. అయ్యధోక్త కారి కరయ నుత్తరదిశ | దివ్యహేమకమలదీప్రమగుచు
సతతవిమలసలిలవిలసమై కాసార | ముల్లసిల్లుఁ బ్రాణులెల్ల పొగడ.

వ. అక్కాసారంబులో నొక్కకనకపంకజంబునందు ద్వాపరయుగంబున నెనిమిదిలక్షల యిరువదివేలతొమ్మన్నూరు సంవత్సరంబు లరుగ సిద్ధార్థి సంవత్సరంబున తులాసంక్రమణం యుతాశ్వయుజమాస శుక్లపక్షాష్టమీ భౌమవారంబుల శ్రవణనక్షత్రంబునం దుభాంశంబున పాయ్కయాళ్వారను ద్రవిడనామంబునం దగు శ్రీ సరోయోగి యవతరించె [illegible] యు లగు చేతనులకు సంజీవనప్రాయుం డగుటను బహుసత్వయుక్తుండగుటను సంసార దారవిదారకుండగుటను [illegible] ప్రవాహుండగుటను నమ్మహానుభావునకు సరోయోగినామంబును కాసారయోగియనియు సుప్రసిద్ధంబయ్యె మఱియుం తదనంతరదినంబున.

౩. జలధితీరమునఁ బ్రశస్తమల్లాపురి | పురిని మాధవీప్రఫుల్లకుసుమ
మందు భూతయోగి యఖిలరక్షార్థమై | యుదయించె శ్రీగదాంశమునను.

౪. విను సిద్ధార్థితులా ప్రథ | మనవమిని ధనిష్ఠయందు మహి ద్రావిడభా
షను భూతత్తాళ్వారని | దనరెను శ్రీభూతయోగి ధగ [illegible]

వ. అమ్మహామహానుభావుని భూతాహ్వయ నామంబును మల్లాపురవల్లాధీశ్వర నామంబును సుప్రసిద్ధంబులయ్యె. మఱియు నత్యంత ప్రసిద్ధం బగు తిరుక్కడమల్లైయని ప్రవి

[illegible] కాలంబున [illegible] ప్రవేశ
[illegible] బని సుప్రసిద్ధంబగు [illegible]
[illegible] దివ్యంబు [illegible] నం
ద కాలంబుచే నవంతరదినం బగుటకమీ గుడు [illegible] క్షేత్రంబున కు
యాళ్వారను ద్రవిడనామంబునం దనరు మహాద్యోగి యవతరించె.

క. మైథిలాధిపతి తనూజాతతోఁ గంటి । నవె [illegible] దంబుజాక్షపాద
కమలయుగళ [illegible] ప్రాంతిఁ దగుటను । [illegible].

క. పులక లాదలించు మేన సంపూర్ణ హర్ష । బాష్పములు [illegible] దయ
గద్గదధ్వనిఁ గూర్చు సంగములనంచు । విశ్రుతామృత [illegible] విష్ణుధ [illegible].

ఉ. విను మిత్రు దట్టిదశఁ గని పెక్కియు [illegible] జనా
ర్దన ఘనపద్మ [illegible] గనుటం భువి [illegible]
దవరెను [illegible] లోన విష్ణుధ
[illegible] దగెం మహా [illegible] ప్రసిద్ధమై.

వ. తదనంతరంబ.

శా. శైలాంతంబున నుండి యిప్పుడిక విష్వక్సేనుఁ డేతెంచి యా
స్త్రీకప్రేమ దలిర్ప ముద్రలను [illegible] సంస్కారముల్
శ్రీకాంతాజ్ఞ [illegible] పదేశించెం విశిష్టార్థముల్
లోకానుగ్రహ [illegible] లోకసామాన్యతే.

వ. అంత విష్వక్సేనుండు నిజపదంబునకుఁ [illegible] యుటయు.

క. మొనపటివాడు [illegible] । అధిక సత్త్వనిష్ఠ [illegible]
దాస్యపరులు విషయ [illegible] సంసారి । మనుజ సంగరహితు [illegible].

ఉ. ఆశయము [illegible] తెలుంగక [illegible]
[illegible] గోరక [illegible] పాదపద్మ చిం
తన [illegible]
[illegible] ధీయుతై.

ఉ. [illegible] తెలుంగక [illegible] విషయాదిలోలు ప
త్యములఁ గలంగు మర్త్యుల [illegible] సం
ప్రథములఁ [illegible] మార్గము [illegible]
సరసిజ [illegible] ద్యుతిం దగెఁ. అంత.

సీ. [illegible]

గురియుంత శిష్యుడు సెలసంఘ డ కొక్క శాఖా గ్ర మధు మందిరమునకుఁ దల
జాలిట గడప కవ్వల కొక్కెడు బుజుండ్రఁ జాలినచోట్ల కాసారయోగి
సుమతీ పవ్వలించిన పిమ్మటను భూతయోగియు వచ్చితి గుదంచి
స్థలము లేదించె నిద్దఱుదగఁ బుజుండ్రఁ । బోటులాలము సూర్యునివెలి యంత
వడి మహాద్యోగి వెంచేసె వారు మువ్వు । రిడము జాలక నిలుచుండిరింక్షగడుక.

ఉ. చ్చట నమ్మువ్వు రివ్విధంబునఁ గ్రిక్కిఱిసి నిలుచున్న యవసరంబున.

గీ. తులసివన మున్నకడఁ బద్మముల వనంబు । దగుకడను వైష్ణవులదగుధరణిఁ జ్ఞా
నన్నిహితుఁ డగునకడి ప్రశస్తసూక్తి । సత్యముగ నందుఁ జక్రసాక్షాత్కరించె.

క. వారలననుమమ పత్కృప । నారాయణుఁ డప్పుడు వెలసినం నలువురకుం
జేరి నిలువ నెడలేమి ను । దారత మ్ముని రిట్లు దలఁచిరి మదిలోన్.

చ. కలకితొ డింతవా రవిరధస్థితిఁ దీసినజాడలేదు చిం
తిలఁ బలువాన చీఁకటిని ధీరత నేలోకఁ డిందువచ్చు నె
ట్లలమఁ జూడ విస్మయమహాం బిది సాలమ త్ర్యుఁ డెవ్వఁ డిం
వలయుక సాకలింత మని యమ్మునివర్యులు మువ్వు ర త్తరిన్.

గీ. పుడమి పాత్రముగ సముద్రము లాజ్యము । గా దినంబు దీపకళికఁ గాఁగ
సంఘటించి యట్టిజ్ఞానదీపము ప్రబ । లింపఁ గవిరి చక్రి నంత వెలయ.

సీ. మానిత దేహు నాజాను సుందర బాహు నిందిరావక్షు సద్వికచటాక్షు
కాంచనచేలుఁ గౌర్స్తుభకలిత ఫూనీలు లలితకిరీటుఁ గుంతలలలాటుఁ
బంకజనేత్రు వినంకుశద్యుతిచిత్రు దివ్యవిభూషు నంత్రవ్యావేషు
ఘనశౌర్యాంగుఁ బ్రసన్నరత కంధర ధాంగు శంఖరధ్వహాసు నాయతవిలాసు
సదిరసద్గంధగంధుఁ గాయత్సర్వింధు । భక్తజనచిత్తగమ్యు స్వభావరమ్యు
ధన్యసన్మార్గనిధిఁ భక్తభజనీయుఁ । జెరి చూచి విజేయుం లక్ష్మీసహాయు.

చ. నిఖిలము పుండరీక దళనేత్రుని విచిత్ర చరిత్రు వైష్ణవే
తరనగజాత్యవేద్యు విబుధ ప్రముఖోద్యత విద్యుత్ నిందిరా
యుతుచితవక్షుఁ జక్రకృతి భోదనతత్వు విరక్తచిత్త సు
స్థితుఁ గడుజాతయు నిఖిలజీవ దయాలుని భాసురం హరిన్.

మ. రుచిరా ప్రాకృత దివ్యమంగళ శరీరు నిర్వికారుం బ్రతి
ప్రవయా వేద్యు సుబోధనద్యుతిఁ బరబ్రహ్మం నతాజనవ్యూ హ
క్రి చక్రము గజులాశకుత్తము యగదంతర్యామి మస్త్యామిఁ గా
మదమ జ్ఞానోజ్వలసద్గుణాకారంబు నొక్కొకభావమున సమ్మున్.

౫. [illegible] బ్రహ్మ [illegible] పాదరంబులును [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] రచి [illegible].

౬. ఇల వెలింగెడి నూటయెనిమిది విష్ణుభక్త పావనులను రంగస్థలంబు
శేషాచలంబు కాంచీపురి దేహళీనగరము వనదగు [illegible]
[illegible] క్షేమవతిని వరాహ్యోగ్ని స్తోత్రము చేసి రంగస్థలమును వేంక
టగిరియు దేహళీనగరము స్వావతారస్థల మయిన మల్లాపురంబు
భూతయోగి పొగడెఁ బూని రంగము వేంక | టాద్రి దేహళీపురాగ్రగణిని మ
యూరపురి దవర్చు [illegible] రవణిని మహ | [illegible] వన్నుతించె నొప్పుల్గాలుక.

౭. మాయను మాయు నూల్గని జనుల్ గొనియాడఁగ మ్ముందు మూఁడుగా
నార లొనర్చినట్టి భగవత్స్వరసారత ప్రబంధముల్
కోరి పఠించిరం మనుజకోటి భవంబులఁ బాసి ముక్తిం
జేరెడి నిట్టు ధాత్రిఁ బ్రసిద్ధము లయ్యెను తత్పవిత్రముల్. [illegible]

౮. [illegible] ప్రమోదమొంది [illegible]
[illegible] రమణుండు [illegible] లంబరంబు [illegible]
[illegible] [illegible] చరియించిరి [illegible]
[illegible] వైష్ణవు లాదరంబునన్.

౯. [illegible] మహా[illegible]
[illegible] భక్తి [illegible]

౧౦. [illegible] మహా [illegible]
దాసునకుఁ దెలిపిలివి [illegible]

౧౧. [illegible] మహాత్మ్య [illegible]
గాను మెలర్ప [illegible]
[illegible] దయామయుండవై [illegible]
[illegible] భక్తి [illegible]

౧౨. అని [illegible] | [illegible]
[illegible] భక్తి [illegible] | [illegible] భక్తి [illegible]

[illegible]

శ్లో॥ శక్తిపంచమయ విగ్రహాత్మనే శుక్తికారజత చిత్తహారిణే
ముక్తిదాయక మురారిపాదయో ర్భక్తిసారమునయే నమోనమః.

మ. స్ఫుటపంచోపనిషన్మయాంగు విబుధస్తుత్యుం రమావల్లభో
త్కటకల్యాణగుణానుభావతృప్తస్వాంతు సత్యుగ్రభూ
గ్గతిధిక్కారధురీణు సన్మతివాచాశోధకుం యోగితా
పటుచక్రాంశజు భక్తిసారముని సంభావ్యు భక్తిం గీర్తించెదన్.

వ. అని వందనంబు గావించి మాధవదాసునకుఁ బరాశరభట్టార్యుం డిట్లనియె.

సీ. భువనముల్ ద్రోవ యాదవకులంబున దేవకికిఁ బుట్టి నందగోపకునింట
వృద్ధిఁబొందిన కృష్ణు విధమున భార్గవు సాంగత్యమునఁ గనకాంగియందుఁ
బుట్టుచు వేత్రసంపుటకారునింటఁ బెరిగి యోగసంగతిఁ దగెడు భక్తి
సార చరిత్ర మాశ్చర్యకరం బగు వినుము మున్నొకనాఁడు విమలచిత్తు
లగువసిష్టాత్రి భృగుభార్గవాంగిరఃపు | లస్త్యముఖ్యులు భారతీరమణుకడకుఁ
బోయి ప్రణమిల్లి చేతులు మొగిచి యిట్లు | విన్నవించిరి నిలుచుండి వినయమొప్ప.

గీ. భూమి నత్యుత్తమగు క్షేత్రమునఁ దపంబు | నాచరింపఁగఁ బూని విన్నడుగనిటకు
వచ్చినారము ధరణిలోపలను ముఖ్య | మైనక్షేత్రము కరుణచే నానతీవే.

వ. అని మునీంద్రు లడుగుటయు విరించి యప్పని కంగీకరించి విశ్వకర్మను రావించి పంచాశత్కోటి విస్తీర్ణం బగుధరాతలంబులో మహీసారక్షేత్రం బొకతక్కెడను సమ స్తదివ్యక్షేత్రసమంచితం బగుకడమ పుడమినంతయు నొకతక్కెడను బెట్టి గౌరవలాఘవంబు లెఱుంగుటకుఁ దూచుమని యానతిచ్చుటయుం దత్ప్రకారంబున.

శా. సారప్రజ్ఞుఁడు విశ్వకర్మ విధియాజ్ఞం జూచి తూచం
సారక్షేత్రము మొగ్గగాఁ గడమభూచక్రంబు నే మింటికిం
జేరం దాని నెఱింగి మౌనులు విరించిం మ్రొక్కి వీడ్కొంచు భూ
సారక్షేత్రముఁ జెందియుండిరి తపశ్చర్యావిధిం ధీయుతులై.

గీ. భూమికెల్ల సారభూతమైనగుట నా | క్షేత్రమునకు విధి చెప్పభక్తి
నెల్లవారు విన మహీసార మనిపేరు | నిట్టెఁ జేరెలుంగ వెలయు నపుడు.

సీ. విను దాని కర్ధయోజనదూరమున విదేవాధిష్ఠిత మగువనాంతరమున
కమలకు దీర్ఘసత్రమునందు భార్గవుఁ డారాధనము నిష్ఠ నాచరించె
నయ్యర్ధ మెల్ల బ్రహ్మాండపురాణోక్తి పుట్టిమహీసార మనుపురమున
భగవంతు గుఱించి యాభార్గవుఁ డత్యుగ్రతప మాచరింపఁగ దానఁగని
సురలు తపము చెఱుప సురపిరమూపలా | వణ్యనిధులలో నగణ్యలైన

[illegible] ప్పరసంగ దండనిప్పిటియోరి తా । కడచె కరంగి దండి [illegible]
క. చనుదెంచి భార్గవుని తన । మనసకచ్చిన వొంది భయమొందించి వంచ
క్కా వెలంది ప్రౌఢ జవ్వని । కన కాంగి గొవంటు చేయువేగా గనంగి యటే.
చ. మొరడును బోలెఁ గన్న గవ మూపి యలంకలదెవారె దెప
స్థితుఁ డగుమానియుంపఁ బొడెనుగ్ కరుణగం దగస్మృని
భార మగుఁగాన దయ్యెవతి యప్పడా శర్ప సమాధమానిగ
న్దైల చను భార్గవుం తనుతిక్రతి విధమున్ విచిత్రముల్.
చ. ముని దమఁగూచనతిన విమాహారం జగనాట్యమంబు జా
నన పరమాద్భుతంబుగ నొనర్చిన మానివ రేణ్యుచిత్త ము
వ్వనితయొడం దగుల్పడిచె వారిజనాభుని వైపు చెట్టిపా
రని భ్రమియించఁ జేయు ననరే గిరిశాదులు యున్నధీనకై. అప్పుడు.
చ. నరనటక ధ్వనిస్ఫుట జనంగి పతాంతరసీమలోఁ దద
ప్సరసయుఁ దాను భార్గవుఁడు బల్మను మన్మథకేళిఁ దేలుచుం
వరచిర కాల పంథ్యతి తపంబు నశింపఁ జరించెఁ గాంకలం
మతేఁగినవారు శిష్యులు సమానులుగారె తలంచిచూచినన్.
సీ. కొంతకాల మిట్లు కంతుమాయలఁ బడి । వెంటవెంటఁ దిరుగు వైష్ణవాని
పంపుచుసంగతిని వెసం గనకాంగికి । గర్భమయ్యె దీక్షఁ గడలుకొనఁగ.
వ. ఇవ్విధంబున గర్భిణి యగుకనకాంగికి విభవసంవత్సరంబునందలి మకర [illegible] సంక్రమణ
యుక్తపుష్యమాసకృష్ణపక్షదశమీగురువారంబున మఘానక్షత్రంబునందుఁ [illegible]
తంబుచే నొక్కపిండంబు జన్మించిన.
గీ. అవయవవిహీన మగుదు నిట్టిచ్ఛకొక్క । తని జనించినకొండయుఁ గని గళించి
వేగఁ గనకాంగి యుద్వనిపెపపాపను । [illegible] తనలోకయునకు [illegible] నేగె.
ఉ. అంతట నంతయుం దెలిసి యమ్ముని లజ్జనుబెంచి పాపపం
బంతయు వాసె [illegible] నని యప్పుడ పేలా [illegible] క్రమంబుగం
[illegible] నొనర్పుచు నశించలనిష్ఠ వసించె సమ్మని
ప్పూంశవిశారదుల్ సకలసద్గిరమోదుపు రెప్ప దెయ్యదుర్.
వ. తదనంతరంబు.
క. కమలాకలిత [illegible] । [illegible]
[illegible] నవ [illegible]
సీ. అందు [illegible] । [illegible]

వాఁకలిచేఁ గుందుచు నుయ్యాలతొట్టెలోఁ బాలుండు వ్యాకులుండై యేడ్చుచుండెను.

సీ. అట్లు రోదనశీలుఁ డగుచు శ్రీహరి శ్రీమహీ సారస్వత [illegible]
భాక్తికవత్సలుఁ డగు మంగళమూర్తి మహానాథుఁ డసితవర్ణుండు నట్టి
శ్రీజగన్నాథుఁ డీక్షించి యహైతుకకరుణ నచ్చటికి వేగముగ నేఁగి
యాఁకలిదప్పుల నణఁచెడి యత్యదుర్లభమైన యమృతము మ్రింగ నొసంగి
దన స్వరూపంబు గాన్పించి మనివి యూరడించి వేంచేసె నిట్లుండఁగ నంతబ్రాహ్మణ
భార్గవేశ్వరుండు శ్రీరఘుపతి వియోగ । మోర్వఁజాలక సేద్యము చుండెనట.

క. వినుము పుట్టిన దగు తద్దినం । బను పేరిట రాఁ డొకఁడు క్రియుంబున పరకా
ర్యను తిప్పలు చేతుల లో । బను కొడవలిఁ బూని వచ్చె రహి నచ్చటికిన్.

గీ. ఇట్లు వచ్చి యడవి నెల్ల చేములనునై । రోయు చరిగి శిశువురోదనంబు
వినుచు నచటికేఁగి గనియె బాలార్కుఁ బోలి । శిష్టకాంతిపాలు చిన్నిబాలు.

మ. పావలోఁ గొంటిగ నేడ్చుబాలుఁ గని సమ్మోదంబునుం విస్మయం
బొదవంగ నత్తఁ డొగిం బవిత్రమున నేరొప్పెప్పుం బోధం బ్రవచ్చి భ
వ్యవదనుం బాలునిఁ గొంపువచ్చి తనభార్యం బిల్చి సత్పుత్రుఁ డీ
తనువయింపంగ నిమ్ము నిచ్చె ననపత్యం బౌటఁ బ్రత్యేకమున్.

వ. అంత నతని భార్య యాగుపడకుడఁ బల్కియు.

ఉ. కొడుకును లేక యున్న కడుఁ గుందుచు నుండుట నప్పు డఘుండం
గొడు కని యెత్తి నెన్నగప గొబ్బున నెత్తికొని బాలునింగ న
బ్బురపడి యున్న వాండ్రు సమున్నతి బల్కిరి తానుఁ బ్రాణదాత తా
ప్పను కదలలేక భక్త్యమృత పూరము బ్రావుట కన్న మెచ్చుఁడే.

వ. తదనంతరంబు త్రివిక్రముంబున.

క. ఘనభూ[illegible]రహితుఁడై శ్రీ [illegible] భవ మెలమిన్ నుంచుటు మా
టలు చెప్పలేకఁ గనుఁ । డిరి బాలుఁడు బాలమూర్తి [illegible].

సీ. వినుఁ కొంతకాల మివ్విధమునఁ జరిగిన నప్పుడే యవపత్యుఁ డధికవృద్ధుఁ
డొకనాఁడు బాల్యలీలోత్తమాద్భుతవృత్తిని భార్యయునుఁ దానుఁ వేడ్కవచ్చి
[illegible] యమృతామృత తేజుని బంధురత్న్యాత్మ బాల్యుఁ జూచి
యాత్మీయ [illegible]
[illegible]
[illegible]

వ. [illegible]

ప్రత్యూహంబు ప్రాపుడు శౌక్కణాండు తదీయాశ్రీపాదంబు లేలిగ గొలుంచు
కటాక్షంబు వీక్షణంబుల నయ్యద్దంబు గటాక్షించి యుట్లనిరి.

ఉ. ఈ తనపుత్ర్యు తోట పాలమిత్త గొమకుం బడయంగ గోరి యా
శ్వా తటిగాన మీరొండ ననల్పదయం గని యుత్కృటేను నిం
డారగ బ్రాకగా మిగిలి నట్టిపటుత్వ బర్హిగ్రహింపగ దిం
పారగ మీకు వేగ నొక యాత్మజు డుత్తము డుద్భవించెడిన్.

గీ. అనుచు దీవించి మగుపాలొసంగిన । ద్రావి వారలపుడ యాతవంబు
తెంది విస్మయంబు నొంది యాత్మాలు మీ । డ్డ్కని కృపాంబుతోజనిరి వెన్క.

క. తడవెడ సేయక ప్రాజ్ఞాని । పడతియు గర్భంబు దాల్చి పది యగునెల శ్రీ
కృష్ణుడు తేజమున వెలింగెడి । కొడుకుం గనియె మగని కమితకుతుకయు నిగుడన్

గీ. వినుము తగుకతీదండ్రియుత్తనయునకును । వేడ్కకృష్ణుండనిపేరుపెట్టి బాల
సరసక ముదా కటాక్షవీక్షణము వలన । నమరె కనికృష్ణుండఖిలవిద్యలను నేర్చి.

వ. ఇట్లు నిఖిలవిద్యావిచక్షణుండై కనికృష్ణుం డభ్యాలునకు నిరంతరంబును దాస్యంబు
చేయుచుండు నంత తిరుమలిశైలపూర్ణు రను ద్రవిడ నామంబునం దనరెడి భక్త
పారతౌంగీంద్రుండు.

మ. భగవద్భక్తి సుధాతితృప్తుం డగుటం బాల్యంబునం దోమగా
దగు వాహారము తల్పియుం గొనక నిత్యం బండు వర్ధిల్లుచుం
జగతిం బుర్త్యుని పోలికం దొలంగి నిచ్చావర్తనం బొప్ప న
న్నగరిం దపౌన్నతి నాడుచుం బ్రమద మొందం దన్నియాం దండ్రియున్.

గీ. చేట బల్లి యమ్మ జీవించు ఖఢ్గుని । యింట భక్తిపాడి దివ్యధమున
కాలమి వృద్ధిబొందె దేదేశ్య పర్యంత । మన్నపానముఖము లాను టుడిగి.

సీ. అంతట నౌక్కణా డయ్యిల్లు విడచి యచ్చటచ్చటను వేడ్క సంచరింపు
చును తీర్థయాత్రలకును దిరుగుచు గొంతకాలము జరిపి యోగం బెంగ
నూహించి యష్టాంగయోగ మభ్యాసమొనర్చి జగత్కారణ మగువస్తు
వెద్ది లోకమున నవైరము లగునమతంబులు తెలిపి నేర్చి నయుయు
ములు బ్రకీరించి తత్సారములు గాంచి । వలయు ననిశ్చయించి సర్వమతములను
తీల్కొనకాంచె శ్రీపాదతీర్థ తెంచ । సకలమతాకరంబు లాశ్చర్యదములు.

వ. ఇట్లు కావ్యంబు లగు శాక్యోలూక్యాక్ష పాదకాపిలకం బులగు మతంబులును శు
ద్ధ్యపాసనాయయంబు లగు మాయావాద శైవవ్యాయ వైశేషిక భాట్టప్రాభాకరాదిమ
తంబులును మఱియు నితరంబు లగు సకల మతంబులను తత్త్వనిరూపణమై మాటిమా

దీని నాలోచించి తానిద్యున్నయు తుచ్ఛంబులని నాలుపక్సరంబులు పర్యంతంబును నాతపరికీలన మఱచి బైరాగియై యంత శైవమతంబును బ్రవేశించి శివుని పేర్లో నొకపేరు దాను బెట్టుకొని భక్తిసారుడను తన్మతంబున నతిభక్తిపరుండై శివుండే పరతత్త్వంబని శివపరంబుగా ద్రావిడ భాషచే ననేకగ్రంథంబులు రచియించి విగతస్పృహుండై యుండెను.

గీ. ఇతరమతముల కెల్ల నతిగర్హితము లని | తత్పరత బహుమతస్థ జనుల
గూడకుండ మాటలాడఁగఁబోక మా | న్యవ్రతమున శైవసాధుఁ డయ్యె.

చ. ఇతఁ డిది యంతయు న్విని విశిష్టకృపం మహదాహ్వయుండు శ్రీ
పతివలె శంఖచక్రపరిభాసిభుజంబుల దృశ్యరూపుఁ డం
చితకలితాక్షమాలికుఁ డచింత్యదివాకరతేజుఁ డయ్యు న
న్నతఁడు శివవాక్య శిక్షఁ గొనఁ దగ్గయు నప్పటి కేగుదెంచినన్.

క. అవిపక్వచిత్తుఁ డగువాఁ | డు శివవాక్యుఁడు నమ్మహాత్ముఁ జేరఁ గనుఁగొనం
గ విముఖుఁ డయ్యెను విను ని | త్యవిమోహాంగంబు లహహ యవ్యక్తలీలల్.

గీ. అంత మహదాహ్వయయోగి కృపాతిరేక | మమర శివవాక్యుతో ముచ్చటాడఁదలఁచి
యతఁడు నన్యమతస్థుఁ గాఁడనిశ్చ | యుండొకఁ డుపాయమూహించి యపుడు.

ఉ. శివవాక్యుండు వసించు గ్రామమునకుం జేరం జని యజ్ఞంబుగాఁ
బువ్వుకోటు రచించుచుండి తివుర్ పూదెగం భూమిపై
చివరల్ నాకుము గీటఁ జెంపుటకు నన్నిద్రాభాండంబు గే
లవఁ గీలించి [illegible]లంబు కోయుపని లీలం బ్రమ్మరెం బూనియై.

క. ఇప్పటి కెప్పుడు బ్రమ్మరు | నప్పరమై కాంచి యగుమహాద్యోగిని న
న్నెప్పుడగు సత్యముఁ గామ ల్లా | నప్పుడు శివవాక్యుఁ డచటి కరుదెంచి తగన్.

గీ. తేపపు ముచ్చటలు [illegible] విను నీవు | వెఱ్ఱివాఁడవై సత్యమిచ్ఛి ధర్మపనికి
తెత్తుఁ దలంచి యేలబోరాని పట్టుమనుచు | బలుక సంతుష్టుఁ డైనాయు బలికె మహదయుఁడు.

సీ. విను నేను వెఱ్ఱివాఁడను గాను నీవ యున్మత్తుఁడ వని మహాత్ముని బలుక
నిప్పుడు నీవిప్పు డిట్లు చేయుట వెఱ్ఱితనము నీయొడఁ గూడఁ దగియె కాదు
వెఱ్ఱితనం బెట్లు వచ్చెనో యని శివవాక్యుఁడు పలుక నన్యదుర్గతో
ముద్దు జగదా[illegible] మొదలిట నీవు వేరొకదైవ
వనుచు తత్త్వవిమోహ [illegible] భ్రాంతమతినో నీవె భ్రాంతమతివో
తెలిసికొ[illegible] మనస్సు [illegible] శివవాక్యుఁ డపుడు.

తే. శ్రీతపస్వి వచన ప్రబోధితమగు [illegible] ముఖోక్తిని

శిష్యులకుపదేశింప నందనీయయోగము జగన్నాథ భట్టుఁడు
దయా తోఁచినంత తనస్వ బుద్ధియును లేనందుఁ వ్యర్థజ్ఞానమై
ప్రకృతి నెంచుట మేలు నావును ముక్తి శ్రేష్ఠంబు సత్యంబుగాన్.

వ. ఇట్లనియ నద్యాత్మ భవమురీతిం బునైన వచనంబుల గాడంబుతీరి నందు సందియంబు
లేదైనను పరాత్పరవస్తు విచారంబు కొలుదను దెలియునట్లు సూక్ష్మబుద్ధి గాలో
చింతము వినా కొనని చేత రక్షింపంబడనిదియు ప్రత్యక్షవ్రతేయు రక్షకంబును జగ
త్కారణంబు నగునది పరబ్రహ్మం బని వేదాంతులు పలుకుదు రది నిర్గుణంబని వ
లయు శివుండు విష్ణువలు రిక్తత్వంబునం బట్టుకయు శ్రుతిస్మృతి భారత పురా
ణాదుల ననేక ప్రకారంబులం ప్రసిద్ధంబులయ్యె నని మఱియు నిట్లనియె.

ఉ. లోకమునం ప్రసిద్ధుల నరోత్తముల వాంఛుఁడు ధాత శంభుఁడి
ప్రాకృతి వీరు ముగ్గురు రివయందును సర్వర జన్మ దేహగణ
శ్రీకు లటించు వేదములఁ జెప్పిన సప్తతి యందు ముక్తిగా
నేకసమర్థ లెవ్వరో పరీక్ష యొనర్పుము మోక్షమిచ్చెడిన్.

క. ఒకఁడు కాలునాద నొకఁడట గడగెత | జ్ఞాల నెకఁడా భక్తిఁ దలఁచెంచె
నింత గొప్పదైన మునకో విచారింపు | మఁకు మనసుఁ బక్షవాతి మేల.

వ. అని వెండియు నిట్లను లక్ష్మీ దాకార వైలక్షణ్యంబులు లక్షించి యతఁడు పరబ్రహ్మ
యగుంగాక గాడని నిరూపింపవచ్చు నెట్లన శివాకారంబు భస్మాలిప్తాంగంబును చ
ర్మాంబరంబును బ్రహ్మకపాల మాలికంబును ధృతాక్ష మాలికంబును శ్మశాన వాసి
యు జటాధరంబును దిగ్వసనంబునై గనంబడెఁ జతుర్ముఖాకారంబు కరిభృత
స్రుక్స్రువంబును తీర్థపూర్ణ కమండలువును ధృతాక్ష మాలికంబును వేదపాఠంబును
నాదానమారాధి తరంగ ధామంబునై గనంబడె నేతల్లక్షణంబుల నిరీక్షలు స్వాపా
ప్తకాములును పరబ్రహ్మ సమారాధన తత్పరులై యున్నట్లు గానబడుచుండె
నగు విష్ణ్వాకారంబు చందన లిప్తాంగంబును భూనీలా విలాస మానోభవ సౌన్దర్యం
బును లక్ష్మీనివాస వక్షస్థలంబును కిరీట మణిశీల సుఖద్యుతి దివ్యభూషణ విలసితంబును
మందారమాలికా సుందర కేశబంధంబును పీతాంబర విరాజితంబు నగుట నేనెవ్వ
రని నారాధింపుమని తెలియునట్లు గాడంబడెఁ గావున్నహాసుభావుం డవాప్తసమస్త
కాముం డనిచెప్ప శౌర్యసుక్షేమ యని వెండియు నిట్లనియె.

క. ఎవ్వరెవ్వం డసుగు శ్రీబ్రహ్మరుద్రులు | బాధకంబుపఁ జక్కి భక్తపరదుఁ
డగు మాధవ్వ నాశనూపపల దలఁగించ | నిది జగత్ప్రసిద్ధ మోక్షాగఁ దనరు.

క. సకలోపనిషత్తుల నా | టికి మాటికి నరసి తెలియఁ జెలిన యర్థం

బోళటీయు శారాధ్యుఁడు గా | ల్వశక్రమోతుఁడు శేదశటిది లక్షింపు మిద్దక్.

క. శ్రీకు జగన్నాథుఁడు హరి | వైకుంఠ వాగ వేమ్య వల్లభుని జను
ర్వ్యాకరహితు నమ్యత్ను న | ప్రాకశ స్వగుణుం భజింపు రిహి శివవాక్యా.

ఆ. అని మహాబాహ్యయోగి నిపుణాతిశయము బున తత్త్వరీతి దె
ల్పిన విని భక్తిసారుఁ డతి(?)కేమఁ డనుక్తుల కొప్పి భ
క్తిని విడనాడి గొబ్బున నడం జలమాడి ధృతోద్వృత్తుండై
నవరి జగన్నివాసు చరితంబులు చిత్రము లెంచి చూచినన్.

వ. వినుము బహిరంతస్థుండును సకలాంతర్యామియు నగు శ్రియఃపతిని హృదయపుం
డరీకంబునం దష్టాంగయోగంబున ధ్యానంబు సేయుచు నవంతరంబ కైరవణీ తటం
బున నేమునూఱువత్సరంబులు వసించె నట్టిభక్తిసారునకు మహాయోగి యప్పుడు మ
తియును హేయ మ్మున క్తి శతంబుల విష్ణుపారమ్యంబు నిరూపించి విశ్వాసం బంత
యుం గావించి యట్టి భక్తిసారునకు బంచసంస్కారంబులం గృపచేసి యష్టాంగయో
గంబును దివ్యార్థపంచకంబును జగత్కారణంబు నగు విష్ణువైభవం బుపదేశించి మతి
యుపదేశాంతరంబు బోధించి యమ్మహాను భావుచేఁ బూజితుండై తీర్థయాత్ర
లకైయు [illegible] నెంత.

క. శివవ్యాపకహోమ తగ భక్తిసారుఁడు | సందియంబు వి[illegible] సకలలోక
రక్షకుడు రచించె శ్రీకరపదము | ద్రవిడభాష పెక్కు గ్రంథములను.

ఆ. అనిటుచు రక్తిచిత్త మహిమాతిశయంబు నకీ ర్తించి యుగా
నిరఁ దలఁచుం గృపం జెయవే గురుచంద్ర యాఁడము హాదర
వ్యాసనిరృష్టభక్తియుం బ్రబల ప్రమోక్తి గృహాంజలి దండ్పి నే
డ్కాను దండమా పు లప్పుడు మొగంబునఁ జేరచి వేడ నన్నుడున్.

వ. అనయిట్టు ప్రార్థింపఁ శ్రీరంగపురోహితుం డగు శ్రీ పంచశర భట్టారకుండు
తత్కథాకథన కుతూహలుండై.

సీ. స్వమత స్థాపన వ్యగ్రకంబుగ సమస్తత్యూధ శిష్టాంచనుల్
క్రమ మొప్ప నిగమ మొక్కలం బలముగం ఖండించి ఖండించి బ్ర
హ్మము నారాయణుం డనుచు సేర్పడి దివ్యప్రబంధము లనుం
థములం జేసిభక్తిసారుం డనుపేర్కొని రీ దేవుండుగన్

వ. అని పంచనంబు గారిం (?)గ్రంథంబు మాధవదాసుని తట్టిడు.

క. అనుపమజ్ఞాన వైభరి నటు | భక్తిసారున కొకనాఁడు భక్తుఁడు కృత
కిధి ఋషభమును నక్కి శ్రీ(?)క్తి | తుంబుస్తుతు సద్గతిసిద్ధి నాన్నించుటయ్యను.

క. భస్మధరుఁ గనియు లేవక | భార్గవసుతుఁ డూరకున్నఁ బరమానందా
బ్ధిగ్నుఁడై పట్టినయెడ | భార్గవసుతుతోడ మధురభాషణ మొప్పన్.

గీ. ఎదుట నున్న నన్ను వీక్షించియును లేచి | పూజసేయ కిట్లపూర్వవృత్తి
నను నిరాకరించ నాయమే దీనికిఁ | గారణంబు భక్తిసార చెప్పుమ.

సీ. అనుపల్కు విని యోగియును బల్కె రుద్ర నీవలన నాకిప్పు డెప్పుడును లేవు
గాదె కోర్కు లన్న నల్లైన నీవిపుడు కోరిన కోర్కె లొసఁగ సంప్రీతి బుట్టె
నిందు నీకుఁ దత్త్వాదరంబునఁ జెప్ప సకలకాంక్షితము లొసంగ జాలు
భక్తిసాధనము నప్పలు కుపేక్షించి నీవరము మాకిచ్చు వద్దు సామ్ము
శాశ్వతకక్ష్యావర్తనంబు వలదు | కొంత వృథ గాదు దఘింగొను మోక్షపదంబు
లనుచు నాటికి నాటికి హెచ్చుచు బలిమి | నేయు నట్లగు హరిభక్తి శేఖరుండు.

ఉ. ఇడ శిష్యుడను వీడ్కొనుటలో శివ సేయు మటన్నఁ గర్మ మొ
ప్పదుఁ దిలకింప నప్పుడికి మూలము నేనిటు సేయఁ జాల శ్లో
ధనుగు మటంచుఁ బల్కె శివుఁ డట్లయినం దగు ముక్తి నిమ్మ నా
వ్రు డది యెయుంగ లేదని శివుం డన వెండియు నారఁ డిట్లనన్.

మ. అకటా యిమ్మర మీ వొసంగుట కశక్యం బౌట నిక్కంబు బో
లను శ్రేష్ఠుచ్చికి మూతితో మరల కీవారంబు లేతెంచ మా
నక వాకిప్పర మిమ్ము రుద్ర యని యంతంగేరి గాఁ బల్కఁగో
పకషాయాగ్ర నేత్రుఁ డౌచుఁ దితిచెం ఫాలేక్షణం బీశుఁడున్.

ఉ. అతనుఁడు బోలె భస్మ మగునంచు లలాట మహోగ్రనేత్రు
ద్ధతుఁ డయి విస్ఫురద్దహనమిళజ్జ్వలనా శిఖయు స్ఫురచ్ఛిఖా
ప్రతతులు రోదసిం గలయఁ బర్వుటయుం భువనత్రయాంతర
స్థిత చరజంతుజాతము లతివ్యధ నుయ్యెడి నేమి చెప్పుదున్.

గీ. దాని వెలిఁగి నిజపదస్ఫుట దక్షిణాం | గుష్ఠదేశమునను గుప్తమగుచు
నున్న కన్నుఁ దెఱచె యోగముఁ దటు వెచి | వెలుఁ లేతెంచు నిరసించు.

చ. ఖరకర వహ్నికోటి నిజగర్వ నిరాకర ఘోరగత న్మహో
గ్ర్యర ధరణాది నాంగుళి భవ ప్రబలాగ్ని శిలల్ శిఖా వగం
పరలు శివాళికేక్షణ జపాదిక సత్వర నావరించి శం
కరుపయి ముగ్రతం గనియఁ గాండి శివుం డతివిస్మయంబునన్.

వ. శివగ్ని శమనంబున కుపాయం బూహించి.

క. ప్రళయాగ్నినైన శివి గాం | తలనేయుకఁ జాలునట్టి దివ్యము లగుచు

స్మృతి మాత్రకే మునిరాడ్వి । భలు మేఘమాలగా శ్రీరంగము ప్రార్థించుటయును.

శా. అత్యంతమహోర్మిల వచ్చి దట్టముగ వే యాశ్రమమున్ నం గప్పి యా
కయ్యల్ ఘీంకృతి ఘనంబు నిరంతర తటిద్గర్జా ధ్వనుల్ ఘోరవృ
ష్టి మ్ముల్లోకము లావరింపఁగ నసావృత్యన్యమున్ గా వర్ష ధా
రమ్మంచెం దిను మద్ధ్యాలను సర్వం జగ్గిరిజ్ఞ నేల్.

వ. అట్టి మహావర్ష ధారల ననలంబు శాంతించుటయు భక్తిసారుం డచ్యుతధ్యాన నిష్ఠా
గరిష్ఠుం డగుట నీరసం బెఱుంగక తద్వర్షంబు కమలంబు వోలె నచలుండై యు
న్నఁ జూచి శివుం డత్యాశ్చర్యంబునం జెంది యావ్యాహారం మహానందు భక్తిసారసా
మంబు సాధ్యంబగు నానాప్రకారంబులం బొగడి తొల్లి యంబరీషుచే దుర్వాసుం
డునుం బోలె యిక్ష్వాకునుత్తమునిచే నిర్జితుండ నైతినని భార్యకుఁ జెప్పుచు
నిజస్థానంబునకుం జనియె నంత.

గీ. నిరుపమాష్టాంగ యోగార్ద్ర నిత్యలాస్య । నెపుడు నారాయణధ్యాన మేమఱక ని
లిచ్చి శ్రీభక్తిసారయోగీంద్రుఁ డనట । వెలసి భువిఁ దనమహిమంబు విస్తరిల్ల.

క. భూవరుడు భక్తిరించం । గావఁ గనఁగఁ వాఁడు శివునికై పడి నాప
ద్వ్యవముఁ గూరుని దినక । లాగమునమ్మ తమువైష్ణవ వృత్తము షష్ఠియును.

సీ. వైమానికుఁడు యోగ పంకుఁడు శక్తిసారుం డనుసిద్ధపురుండు నిండఁటఁ
బుకనికి తిరుగుచు నున్నకనాఁడ భువన సేగుచోఁ బలి చనక నిలువ
నివ్వింత యేమని యేమి యుంగొంచని కిద్దుఁ దిగ్గాడఁ బరీక్షించి క్రిందఁ
బరికింప యోగనుపతుల్యుం శ్రీభక్తిసారుఁ జూచి విస్మయము జెంది
వాహనంబు డిగ్గి వచ్చి దరదంతిసము వ । నిలిచి యిట్టులనియె నీకు నిట్ట
ఘోతపక్త్రనిర్మితనవన మిచ్చెద । వేగ పాంతబొంద విమువు మిప్పుడు.

గీ. నిప్రభావమునకు నేఁ బ్రీతి నొందితిఁ । బరమ మలిన మిట్టి పాఁగబొంత
పారవైవు మనుముఁ బొందుమా తబనుము । కవన మొంటి జూచెఁ గరుణనిగుడ.

వ. భక్తిసారయోగీంద్రుం డావచనంబు గొనుట కొడంబడక మూర్ఖప్రవర్తనుండై వ్యా
ఘ్రముయుంబు నగువారికి దివ్యకవచంబు న్యూనంకల్పంబునఁ దక్కినంబ సిద్ధించి తుక్కి
పోయిన కొఱఁ బెరచిన నతండు లజ్జితుండై.

గీ. అత్యంతబరాభవంబు వోకూడితిని । శేంఁగట్టి యిని శిస్తు మక్కు
మూలఁ గాఁగ నేయుదూ చూరత మనసాస్య । మొప్పఁ బసుకే నవతిరూపమును.

వ. తన మిడ నొప్పు క్రొత్తలని తామర పూసల తావళంబు లె
ల్లను దనచేతఁ బూని యిమ్ముల క్రమంబునకు రత్న హారంబులై

[illegible] ప్రకృతి [illegible]
[illegible] మహిమ [illegible]

క. మరియును [illegible]

ఉ. అనుపమ భక్తి సారమహిమాతిశయంబున [illegible]
దివి ఘటించు [illegible] ప్రవీణుడు [illegible]
[illegible] విప్ర [illegible] మాపు [illegible]
[illegible] దుష్కృతము [illegible] భార్గవ [illegible]

శా. అది గాని ధీరవైభవముల [illegible] దెల్ప [illegible]
[illegible] మునుగం [illegible] విస్మరించె [illegible]
[illegible] [illegible]
వది [illegible] క్రమంబున [illegible]

ఉ. అంతటయు మంచిపాటు [illegible] భక్తి [illegible]
[illegible] పరిజ్ఞాన [illegible]
[illegible] నారద [illegible] పెట్టి [illegible]
[illegible] హోమము [illegible]

ఉ. [illegible] మంచి [illegible]
[illegible] సంస్కృత [illegible]
[illegible] హోమమై [illegible] సమిద్ధ [illegible]
[illegible] క్రమ [illegible]

ద్వి. పరమార్థతత్త్వంబు లక్షింప । [illegible] భక్తి [illegible]
[illegible] ప్రణమిల్లి [illegible] । [illegible]

వ. [illegible] భక్తి [illegible] ధ్యానము [illegible]
[illegible]

ద్వి. [illegible] మహత్త్వ [illegible] । [illegible]
భక్తి [illegible] । [illegible]

ద్వి. [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible] భక్తి [illegible]

ఉ. [illegible] భక్తి [illegible]
[illegible]
[illegible]

కారిసి సేయు శ్రీపరాంకుశనామధనం తెలిసిక చెప్పెను.

౧. అనుచు మాఱ్ఱు రిపుగ మునులకు విశ్వసు | గొంటు తెలి చెప్పుడు పరాంకుశాభి
ధనము [illegible] తెంపావరి [illegible] | [illegible] ధరించిరి.

౨. విను మచటం గొంత కాలము | తాపడి శ్రీపరాంకుశాను భవైశ్వర్యం
బౌనుపుడు వాసు కులుపుచు | దానికి యష్టాంగయోగ తత్పరములై.

౩. అంత [illegible] వాడు.

౪. ఆనందాశ్రులు కన్నులం దొరుగ రోమాంచాంకురై యమ్మహా
మౌనీంద్రుం గని యూరి తేది కమ్ర్రేమం గాగిటం జేర్చి పెం
పూనం [illegible] యం నెరిచ్చి యని రయ్యాగిశ్చరులే మన్ననం
శ్రీనాథాద్భుత భక్తి [illegible] చిత్రంబు లూహింపగన్.

౫. ఇవ్విధంబున పరోక్షణాతి మహాశ్చర్యగుల్లు భక్తిసారయోగీంద్రు [illegible] యతిశ్రీ
మాంత్రికయాముతై ధరాతలంబునం జరింపుచు కైవల్యపురంబున విష్ణుసాలోక్యం
బు [illegible] వార లట్లు తరిర ధారుణై ధారుణీకలంబున మేలుగుటి మాయమేల
మున్నాట యుజనడమైను వచ్చిరబులని గణింపం బనైను వని తెల్పి దడవంతరి
వృత్తాంతం బెట్టు లెల్లైన మాధ్వవాచుం డనుగటయు.

౬. శ్రీపరమపదాధికి భ | క్తపరాధపదారుణ చరణగన్నత లోకా
థిప దీనరక్షణ కళా | కృపార పరితేష యోగికీర్తిత చరితా.

శార్దూలవిక్రీడితం. శ్రీపాద్య ధూరిస్ఫుట దివ్యదేహా
జపాధి [illegible] స్వప్రభావా
కృపాంబుధీ వైష్ణవకీర్తనీయా
అపార కల్యాణ గుణాలవాలా.

గద్యము. ఇది శ్రీ మన్నమాలనగోత్ర వేంకటాచార్య వరాచార్య
కృపాపాత్ర శ్రీయశగోత్ర వంగిపురి సీతారామ
విరచితంబైన యాచార్య రత్నహారంబున
దివ్యసూరిప్రభయందు ప్రథమ
తరంగము.

ఆచార్యరత్నహారము

విష్ణుచిత్తకథ.—ద్వితీయతరంగము.

క. శ్రీకృష్ణునకొ[illegible] | [illegible] సుఖవి
[illegible] రమావల్లభ | [illegible] దేవా.

ఈ. అవధరింపుము [illegible] ట్లనియె.

గీ. అంత భక్తిపాదుఁ డలరి మహి[illegible] | [illegible] ప్రాప్త
[illegible] | [illegible] యున్న తత్తరించి.

సీ. ఎవ్వరి[illegible] హరి యని [illegible] భక్తిపాలుపైఁ
ప్రేమ దలిర్ప వేంకటగిరి ప్రభుఁ [illegible] లం
[illegible]
[illegible] దొలుయుంట.

తే. అంత వరయోగీంద్రుండు

మ. పరమైశ్వర్యము సంభ్రమంబునఁ దనర్పం [illegible]
[illegible] ము [illegible] పాం
[illegible] గాని [illegible] పరిపాదించి [illegible]
[illegible]

వ. సేవించి [illegible] దష్టాంగయోగంబునం [illegible]

గీ. ఇట్లు కొంత కాల మేగిన పిదప | [illegible] ధరాతలమున
[illegible] | [illegible] ముఁ వసుండు.

వ. అప్పురంబున [illegible] విశాలాక్షియు [illegible] తులస్యు [illegible] దేవియు [illegible] వే
వింత [illegible] పర్యంకంబు [illegible] రించి [illegible]
[illegible] బగు [illegible] యుష్టాంగయోగంబున [illegible]
[illegible]

గీ. భక్తిపాలుని [illegible] దనరక్తి దగిన | [illegible] దమరించి

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

క. అడిగినఁ గడుఁ బ్రియమున న । య్యడఁ గవి [illegible] ధనమున్ [illegible]

[illegible]

మ. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

సీ. [illegible]

[illegible]

క. [illegible]

[illegible] చెప్పవలెనె [illegible]

ఉ. అని [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ఉ. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

క. [illegible]

[illegible]

సీ. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

మ. [illegible] శ్రీ

[illegible]

[illegible]

వెలుఁగ్గనై వేయిఫణామణి యోగియై సేయఁ [illegible]

తే. అనినఁ గోపించి నృపతి యట్లైన మమ్ము | బొగడఁ దగదేని మా దేశమున్నవసింపఁ
బోలదిద్దేశము వదలి పొమ్ము పొమ్ము | నీకనని కణికృష్ణుని వెడలనడచె.

వ. ఇట్లు పల్లవుచే నవమానితుండై కణికృష్ణుండు భక్తిసారయోగీంద్రు సన్నిధికిం జని త
ద్వృత్తాంతం బంతయు విన్నవించి యుద్దేశంబున నొక్కనిముసంబైన నిలువఁగూడదు
వేఱొక్కదేశంబునకుం బనివిరియొస వనిన ధరణ్యపరాధంబు సహింపఁజాల నిడె
నీవెంట వచ్చెద నని యమ్మహాముని భావుంను తనయెదుట నొకయోగాలయంబున ఫణి
భోగపర్యంకంబుపైఁ బవ్వళించి యున్న శేషశాయి సమీపంబున కరిగి యుచిత
ప్రకారంబున నిట్లనియె.

క. కణికృష్ణుని యుద్దేశం | బున నధిపతి యైనపల్లవుఁడు వే వెడలం
బనిచెను శిష్యుం డగు నా | తని వెంటను నేను జనియెదం జగదీశా.

ఆ. భవ్యఫణిశయన భక్తపరాధీన | భక్తవరద యనుచు భక్తిసారుఁ
డాదరమున మ్రొక్కి యాజ్ఞ యిమ్మనవుడు | శేషశాయి కనికరముఁ బలికె.

క. నిక్కంబు నిమునంబైనం | [illegible] గోపకుండఁగా నేను నీ
వున్నయెడ నుండు వెంటను | [illegible] వచ్చెదను నీ వనిరా యనియెఁ దెగన్.

మ. జనులెల్లం బెలుఁగంద చూచి విన్నయంబు లేక భోగీంద్రుఁడుఁ
య్యన [illegible] భక్తిసా
రుని వెంటం జనె నవ్విధం బెఱిఁగి [illegible]
[illegible] చేరంగాఁ.

వ. ఇవ్విధంబునఁ గాంచిపురంబునం గలవారిచేతను వరదరాజస్వామియును [illegible]
నిమిడి దివ్యస్థలంబులందున్న [illegible] మఱియు సర్వతీర్థ ప్రముఖాది సమ
స్త దేవతలును [illegible] జనం
బునుం [illegible] పురంబున నొక్క ప్రాణియైన లేకుండ ఎల్లవారు నిట్లు వలస చను
విధంబున సపరివారులును సమస్తసామగ్రీసమేతులునై శేషశాయి వెంట నరిగిరి. య
ద్దేవుండును భక్తిసారు [illegible] యోగీంద్రుండు కుటుంబసహితంబుగా
[illegible] భాగంబునం జనుచు కృష్ణుని వెనుక నరిగె నగరంబునం గలరత్న [illegible]
[illegible] పల్లవంబులతో వాడి నదీతటాదికంబులు [illegible] శూన్య
[illegible] పశ్చిమభాగంబుగా నొక్క క్రోశము దూరము [illegible]
[illegible] ప్రకారంబున నిలిచియుండిరి [illegible]
[illegible] కాంచీపురంబున.

[illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]

[illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]

[illegible] | [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] | [illegible]
[illegible]

సీ. భక్తిసారుం డంత ఫణిశయానున నమస్కరించి నేగి వెంట వత్తువని యుక్తి
గావించి తీవటుగాన యథోక్తకారి యను నామమున వర్తింపు మిఘటన
మని వేడ నమ్మాట కంగీకరించి నాఁటాదిగా శేషశయానవాను
మొప్పఁగఁ దలఁగి యథోక్తకారి యనెడి పేర నందమారె దైత్యారి మఱియు
భూమి దివ్యదేశముల కుడిపక్కఁగాఁ । బవ్వళించు శేషఫణిశయనుఁడు
భక్తిసారు వెంబడి పరమకృపం జూడ । నటట యెడమపక్క వత్తమిగ్గె.

క. మునువచ్చుట నుత్తరశిరుఁ । డును ప్రత్యఙ్ముఖుఁడు నటం గడుం దగు హరియు
మ్మని చెప్పుడు గనుటకు ని । చ్చను పడమర మొగము జేసి శయనించె దమిన్.

వ. ఇట్లు దక్షిణంబునకు శిరంబు దనర యెడమపక్క బడమర మొగంబుగా యథోక్త
కారి యను పేరిట భక్తవాత్సల్యంబు జగంబులకుఁ గనుపింపం జేయుచు నద్దివ్యదే
శంబున జగదీశుం డెల్లప్పుడు ప్రసిద్ధుండై వెలసిల్లె వినుము భక్తిసారుం డష్టాంగ
యోగంబున నెప్పటియట్ల వచ్చటఁ గొంతకాలంబు నివసించె కణికృష్ణుండును తచ్ఛ
క్రూపాపదుండై పూర్వప్రకారంబున వర్తిల్లుచుండె నంత.

గీ. అవని కుంభకోణ మనుదివ్యదేశంబు । నందు నెట్టి ప్రాణి యర్థి నుష
నైన నుండెనంత వా స్వస్థ మగు మోక్ష । మని పురాణగదిత మయ్యె ననఘ.

క. విను మట్టికుంభకోణం । బున నిరతంబును వసింపఁబూని గడుముదం
బున భక్తిసార యోగియు । చన దక్షిణపథముఁ బట్టి సమ్యక్ఛ్రద్ధన్.

వ. ఇవ్విధంబునం జనుచు మార్గంబునం దగువ్యాఘ్రపురంబు సొచ్చి బ్రాహ్మణ గృహ
వీథిఁ జనుచున్న యవసరంబున.

సీ. కొందఱు విప్రులు మందిరోపాంత వితర్దికపయి నుండి తగవు మీఱ
వేదంబు జదువుచు నా దివ్యయోగీంద్రుఁ డతిదూరముగ నేగునంత దడవు
మానుదై యుండి పిమ్మట ననంతరవాక్య ముచ్చరింపఁగఁ జూడ నొక్కవాక్య
మైనఁ దోఁపకయున్న నద్భుతతనీ వేదవిదులు గావున దానివిధ మెఱింగి
సరవి నయోగ్యుఁడు గూడ నరిగెయేము । పాఠ్యమిది యేమి చెప్పుమనియడుగ భక్తి
సారుఁ డొకవడ్లవరిగింజ జక్కఁ గోరఁ । జీరి యది సంజ్ఞ దెలియఁగాఁ జేసెఁ గరుణ.

తే. దాని నెఱింగి విప్రులు మోదంబునఁ బొంగుచు భక్తిసారు న
న్నానన మెలర్ప వీక్షించి యథాక్రమ మొప్పఁగ వేదపాఠము
న్నానక నేయుచుండి రనఘాసులు వైష్ణవు లన్యబుద్ధిచే
మానవు లెట్టివారికి నమస్కృతి నేయక యున్నఁ గీడగున్.

క. అంతయోగి [illegible] । [illegible]

దప్పురిం దుఃఖ్యాయమ్య పాహ్యావ్యగ । తాండు దిరుగఁ గని తరత్సకుండు.

ఉ. అరసి యనేక భంగుల మహాద్భుత మొందుచుఁ బెద్దలైన నా
గరికుల కవ్విధం బెఱుఁగ గన్గొనఁ జెప్పినఁ జూచి వారు స
త్వరఁ జని యజ్ఞకర్మదుమ వప్రిలు శ్రీహరిపాదుతోడ న
బ్బుర మొనరంగఁ జెప్పుటయు భూపుఁడు లేచి యతండు న్రమంతన్.

వ. యజ్ఞశాల నిర్గమించి హరిపాదుండును బయట భక్తిసారుం డెప్పుడుఁ గలుసం జేసి దేవాలయంబున భగవదార్చావిగ్రహం బమ్మొగం బగుచుండుట యున్న విన్న పెంలంగున గన్నులారఁ గనుంగొని పరమవిస్మయంబునం జెంది.

క. భక్తిసారుకడకు వేఁగున వచ్చిన । సత్కరించి సంభ్రమమునఁ జేతు
లర్థి మొగిచి తేకృతార్థుఁడ నైతి మీ । రాకవలన యోగిరాజ యనుచు.

సీ. కనులు గలుగు ఫలమునిముఁబామటయు జివ్వ । గలుగుఫలమునిను బొగడుటపాటి
గలఫలంబు పూజ గను సేయుట కరంబు । గలఫలంబు మ్రొక్కుటయునిజముగ.

క. తనవను సఫలం బయ్యెం । జవిజాలు తుష్టులయి రేగు జన్మపు డీపీ
సవసర్థిఁ గని యూతఁడు । నవినయమున వేఁడి భక్తిసారుఁడుఁ దానున్.

వ. యజ్ఞశాలకు వచ్చి ప్రార్థనాపూర్వకంబుగా బ్రహ్మవాది సభామధ్యంబున సభక్తి భక్తిసారు నగ్రాసనంబున నాసీనుం గావించి తగు తెఱంగున నగ్రపూజ యమ్మహానుభావునకు హరిపాదుం డొసరించె నప్పటిభంగి నున్న రాజసూయయాగంబున ధర్మరాజు శ్రీకృష్ణమూర్తి కగ్రపూజ యొనర్చిన తెఱంగు దలంపించెనంత.

మ. అపు డధ్వర్యులు లోనుగాఁ గలుగువా రయ్యగ్రపూజాదులం
గుపితాకారత జెచ్చి తిట్టుచుఁ దలంగుం డంచు నయ్యాహితా
గ్ని పయం శ్రీహరిపాదుఁ జూచియని రిన్నీచుం సదాచార వ
ర్గ పరిభ్రష్టుని పూజసేయఁ దగునే ప్రార్థించి మామంవళన్.

శా. కేవ్రబ్రాహ్మణవాస నన్నను పవిత్రీ భూతకాలాస్థలిం
జేవాభులన్ నిగమాంత పారగులు ఋత్విక్శ్రేష్ఠు లేమున్న స
ద్భావ మొప్ప బహూకరించక యిటు మార్గంబు దప్ప నిన్నీచు న
శ్యాంనిశ్రాజతఁ జేసుటం పనన మెంచం నిష్ఫలంబై చెడెన్.

క. అగ్రాసనమున శూద్రుని । నగ్రతఁ గూర్చుండఁ బెట్టి దపయుక్ బ్రా
హ్మాగ్రేసరులు గనుంగొన । నగ్రస్థితిఁ బూజసేయ యుచితమె చెపుమా.

సీ. అని యనేకభంగులను భక్తిసారునా । పోర్విక్ మెఱుఁగ తామి [illegible]
నిందసేయ కలఁకఁ [illegible] హరిపాదుఁ । [illegible]

మ. నినుఁ బూజించుట కోర్వలేక సఖులన్ నిందింపఁగా సొచ్చిరే
వినఁ జాలం హరిభక్తధూమకలితిం బీక్షింప రాదంచు స్వ
జ్ఞానమూర్తిన్ వినవచ్చు నింక బహుళాప ల్మానున ట్లిప్పుడీ
తనురూపం బను నీ ప్రభావము గదుం బ్రార్థించెదం జూపవే.

క. అని పునరావృతుఁడై వేఁ | డిన హరిపాదుపయిఁ గరుణ డెందంబున తేఁగా
గనిరూఢి బ్రస్ఫుటంబుగఁ | దనరు రమారమణు మునియుఁ దడయక వేఁడెన్.

క. అష్టాంగయోగమున ను | త్కృష్టుం డగుభక్తిసారదివ్యమునియు సం
తుష్టుఁ డగు వేఁడుటయు తద | భీష్టమెఱిఁగి యపుడు వేగ శ్రీశుఁడు కరుణన్.

మ. రవికోటిస్ఫుటతేజుఁ డుజ్జ్వలన వ్యాభశ్యాము లాంగుండు ది
వ్య విభూషావయవుండు శేషఫణిశయ్యాంత శ్శయామం డశే
షవిధీశాది నుతిస్వరోన్ముఖరితాకారోద్ధుఁ డంచద్రమా
భవినోదః ఫలకుండు నై మునిశితో భాగంబునం దోచినన్.

గీ. భక్తిసారుని నమువెత్తి పయిని యట్లు | విష్ణు శ్రీదివ్య మంగళ విగ్రహంబు
తేజరిల్లుట జూచి భీతిల్లి విన్న | యమున బుద్బిజాలాదిగా నదలుపును.

చ. వినుపమభక్తిఁ గొప్పడ మునిప్రభుఁ డైనగు భక్తిసారు శ్రీ
హరిగ గణించి చెంపలు కరంబుఁ జేతుల మోదుకొంచుఁ ద
చ్చరణములందు సాగిలి యథావిధి మ్రొక్కుచు నమ్మునీంద్రు బ్ర
హ్మారథమునందు నిల్పినఁ గరాంతరవీధులఁ ద్రిప్పి రాదృతిన్.

వ. ఇట్లు పౌరాభక్షమాపణపూర్వకంబుగా ననేకప్రకారంబులఁ బూజించిన బుద్భిజా
లం గారుణ్యదృష్టిం గటాక్షించి భక్తిసారయోగీంద్రుండు వారలకు జ్ఞానోపదేశం
బు చేసి హరిపాదు వీడ్కొని కుంభకోణంబునకుం జని.

గీ. శార్ఙ్గపాణిదేవు సద్భక్తి మ్రొక్కి త | చ్ఛయ్యఁ జూచి సంతసమున నొక్క
ద్రవిడగాథ వేగ రచియించి పాడిన | దాని వినుచు శార్ఙ్గపాణి ప్రీతి.

గీ. అదరంబున శేషశయ్యాతలంబు | వదలి దిగ్గున లేవఁబో వది యెఱింగి
లేవవద్దని యోగి వేఁడెను గణింప | విష్ణుభక్తుల మహిమలు వింత లహహ.

చ. అలయక యోర్చి భక్తవచనాదరభావము తేటతెల్లిగా
మెలఁగి ధరిత్రి సూచనము సేయుచు లేవక మున్నవారె నిం
పాలయు సర్గుండ కప్పగిది నుండెఁ గడుం దమి శార్ఙ్గపాణి యం
దల మెదు కొక్క నిప్పటికి వట్టు గసంబడు నద్భుతంబుగన్.

గీ. దక్షిణాశకు మ్రొక్కుఁ డగుచు నుత్తరముకకు బ | దద్భయమున సాచి ఫణిరాజతల్పసీమ

దూష్యమొంగ మము విలువిల్లుకో యజాతు | డెంచి శాకస్సులకు గనుపించు గాక.

క. కమలాపూర్ణ పల్లవము | దరభక్తాభయవకర పదద్వయుఁ డా ద్రా
ధరు తారాపతిముఖు శశి | తరణిప్రభు శార్ఙ్గపాణిఁ దలఁతుఁ దలఁపులోన్.

సీ. దానవయవన చకోర చంద్రముఁడు కుంభ | కోణపురవాసుఁ డగు శార్ఙ్గపాణి కరుణా
వాద్యు చర్మేక్షణముల ముందఱ నిరంత | రంబు కనుపట్టుఁ గాక యఘంబు వాపి.

వ. అని ప్రార్థించి మాధవదాసునకు భట్టార్యుం డిట్లనియె ననంతరంబ.

సీ. భక్తిసారుఁడు శార్ఙ్గపాణి సౌందర్యాను భవభవ ప్రేమాతి పరవశతఁ జె
తిరువందాదియు తొంబది యాఱు పద్యములఁ జగత్ప్రసిద్ధము నముజ్జ్వ
లంబుగా నొక ప్రబంధంబు శ్రీఛందాఖ్యవృత్తముల్ శతమును వింశతియునుఁ
దనరఁగ నొక ప్రబంధంబు ద్రావిడభాష చే రచియించె మదాచటితుఁ
డమ్మహానుభావుఁ డానతియిచ్చిన | ద్రావిడగాథ లాదరమునఁ జదువు
నంతలోన వారి కబ్బేత నగు ముక్తి | యిది నిజంబు గాఁగ నెఱుఁగుమనఘ.

వ. మఱియు శ్రీరంగంబున రంగనాయకుండును వేంకటాచలంబున వేంకటేశ్వరుండు
ను కాంచీపురంబున యథోక్తకారియుఁ గానగేహంబున పార్థసారథుండును కుంభ
కోణంబున శార్ఙ్గపాణియుఁ గపిస్థలంబున గజార్తిఘ్నుండును శేషగేహంబునఁ
ద్రివిక్రమదేవుండు వీక్షారణ్యంబున వీరరాఘవుండును కైరవణీతటంబున నృసింహాది
నాయకుండగు పార్థసారథుండును శ్రీమధురంబున సుందరాంగుండును మహాపు
రంబున నవ్యాపేశుండును నగుడియేకాదశ దివ్యదేశనివాసు లమ్మహానుభావుచే ద్రా
విడగాథలం బ్రస్తుతింపంబడిరి యవ్విధంబున భక్తిసారయోగీంద్రుండు జననంబు
మొదలుకొని క్షీరమాత్రాహారుండును భగవధ్యానపరుండునై కైరవణీతీరాదిస్థలం
బుల మూఁడువేలయేడునూర్లు కుంభకోణంబున నుత్థానశాయి యగు శేషశా
యిని హృత్పుండరీకంబున ధ్యానంబు సేయుచు రెండువేలమున్నూఱబ్దంబులును గూ
డ యాఱువేలయేడ్లు భూతలంబున వసియించి మహీసారపురాధీశర్, భార్గవా
త్మజర్, తిరుమళిశైయయ్యర్, మళిశైప్పిరా నను తిరునామంబుల సుప్రసిద్ధుండై వి
ష్ణులోకంబున కేగె నని భక్తిసారు చరిత్రంబు పరాశరభట్టార్యుండు మాధవదా
సున కెఱింగించి పెండియు నిట్లనియె.

గీ. భక్తిసారచరిత్ర మాసక్తి నెవ్వ | రైన వినినఁ జదివిన నర్థవివర
ణంబు సేసిన వ్రాసిన మాత్ర | ముద్ధరించిన మోక్షంబు నొందుటనఘ.

క. అనుటయు భట్టార్యునకుఁ | బ్రణమిల్లి కరద్వయంబు భక్తి మొగిచి యి
ట్లని మాధవదాసుం డను | గురు శరణమహిమ యెఱుఁగఁగ నెంచుమనే.

సీ. అన్వయవ్యతిరేకద్వయం బట్లు వేఁడిన భట్టనాథుండు బలికె నెన్నఁగ శకారి
యంఘ్రి కాసారాదు లటగము లటుగాన సంగనిరూపణమైన వెనక
సంగినిరూపణ మాచరించుట శాస్త్రపద్ధతి గావున వైష్ణవులకు
ముఖ్య లోకాసార భూతి మనాద్యక్త సాధుల చరిత మింపారఁ జెప్పఁ
బడియె సమ్మహానుభావుల యవతార | ములు క్రమంబు పొసఁగఁ దెలుపఁబూని
చెప్పెదమంటను కులశేఖర పెరుమాళ్ చ | రిత్ర మిప్పుడు వినఁదగు వినుము.

వ. అని తత్కథాకథ నోన్ముఖుండై.

కులశేఖరాళ్వార్—ప్రభావము.

గీ. అనుదినంబు రంగయాత్ర యొనర్చనిష్ఠ | బాటబడియె నట్టికోరికయుఁ గుల
శేఖరుని మహాత్మ శ్రీవైష్ణవార్చనా | మహిమఁ గూర్చి మదినమస్కరింతు.

వ. అని నమస్కరించి పరాశరభట్టార్యుండు మాధవదాసున కిట్లనియె.

సీ. తామ్రకమలభ ముఖ్య తిరుకోళ్ళతంబుల ఫలసంపదల ప్రశస్తి గను లను
సత్కీర్తి యాఖ్య దేశంబు కేరళము వైభవ జితామరావతి వైభవంబు
పరిపూర్ణవార్ధమై బరఁగు చోళనగరియందు చేరకులంబు దీపింపఁ దనరఁ
దగుదృఢవ్రతుఁ డనుధరణీశుఁ డనపత్యుఁ డయి భక్తిఁ బుండరీకాక్షు వేఁడ
భక్తవత్సలుఁ డగుపంకజనాభుఁడు | దయ నొసంగఁ జక్కఁదనము మిగులఁ
గలిగె నొక్కశిశువు కౌస్తుభాంశంబునఁ | బ్రేమ దశరథునకు రాముఁబోలి.

వ. పరాభవసంవత్సరంబునఁ గుంభసంక్రమణ మాఘమాస శుక్లపక్ష ద్వాదశీ గురువారం
బునం బునర్వసూ నక్షత్రంబున నిట్లు శుభలక్షణలక్షితుండై కుమారుం డుదయించిన.

గీ. కుమారునిఁ గనినంత దృఢవ్రతుఁడు బ్రాహ్మ | ణులకుఁ దగువిధమానదానములనొసఁగి
శిశువు తిరుకులమున కుల శేఖరుఁ డని | ప్రేమఁ గులశేఖరుఁ డను పేరుపెట్టె. అంత.

ఉ. చేరకులోద్భవుండు కులశేఖరుఁ డెంతయుఁ జౌలముఖ్యసం
స్కారము లొంది వేదములు శాస్త్రములుం దెలివిన్ బఠించియు
న్నేరిచి తండ్రియాజ్ఞ ధరణిం యువరాజ్య పదస్థుఁడై రిపు
వ్యూహముల్ దలంక వడి క్షాత్రవభూముల నాక్రమించెన్.

చ. తనయుని విక్రమంబు బహుధార్మిక వృత్తియు నెంచి మోదనం
బునపడి భూమి సింహాసనఁ బట్టము గట్టి దృఢవ్రతుండు కా
ననమునకై విరక్తిఁ జనెన్ గులశేఖరుఁ డుల్లసిల్లి రా
మునికరణిం బ్రతాపబలభూపరిపాలన నావదక్షుఁడై.

గీ. పరమపురుషుని భక్తి పసుప విష్ణుశ్లోకముఁ | దగతి శేషుపొంది యాత్మ గాఁగ

గాంచి యతని కపుడు పంచసంస్కారము । లాచరించి ప్రోచి యనుపుటయును.

మ. జనచూడామణి యమ్మహామహుఁడు విష్వక్సేన కారుణ్యసం
జనితజ్ఞాన విశేషుఁడై బహుళసంసారస్ఫుర త్తాపమో
చనచాతుర్యగుణ మాధవాంఘ్రిజల జాగ్రాంతిస్థ వ్యాప్త్యంభసం
దును దద్దాస్య పరార్చనా ముఖపరుండుం బుణ్యుఁడై యుండుచున్.

సీ. కానిపను శ్రేయుఁ గణఁగుచు నర్థకామాభి భూతాత్మ దేహాభిమాన
పరులు దుష్టవిషయాతురులునై నాసికియొరులు లేరనుబుద్ధి యొనరఁదిగుగ
సంసారు లగు నజ్ఞజనుల మధ్యమున సుఖంబులు బరిదగి గనగ దుఃఖ
రూపంబు లగు రాజ్య రుచిరభోగముల నలరుట ఘనదవానలము నడుమ
నుండుటయు గాదె గావున నొప్పిద మగు । నరణి దెలసితి వింక సంసారిజనుల
నడుమ వర్తిలఁ గూడదు నాకనుచును । చిత్తనైర్మల్యమునఁ గులశేఖరుండు.

గీ. దేహసంబంధి జనసంగతిం దలంగి । సకలధనములు రాజ్యము స్వక్రీపరము
చేసి శ్రీరామదేవు విశిష్టభక్తి । శరణ మొందె విభీషణు సరణి నతఁడు.

వ. మఱియు సర్వావతారంబుల శ్రీవెంకటేశ్వరుని యందును విభవావతారంబుల శ్రీ
రామదేవునియందును భక్తివిశేష యుక్తుండై కులశేఖరుండు మనంబున నిట్లని తలం
చు వేంకటాచలపతి తావకాలయంబులో నొక్క సోపానంబైననై యేను ప్రవాళ
సప్పళాఫరసుందరం బగు భవన్ముఖార వింపంబు సెప్పుడు జూతునని యిట్లనుదినం
బును ప్రార్థింపుచు నొక్కనాఁడు.

క. శ్రీరంగమహిమ విని సం । సారులచట నిమునమైనఁ జక్కన్ వసింపం
జేయుదురు ముక్తి కని విధి । నారదునకుఁ జెప్ప టింపువం దెలసి గడున్.
డెందమునం దదర్థము దృఢీకరణంబుగ నిల్పి తేగఁ దా
నందు వసింపఁగోరి పరమార్థ మెఱుంగఁగ రంగయాత్రకై
యుంచటు మెల్ల బోదమని యుర్వరగతిం దన వీటఁ జాటఁ బం
చెం దగువారిచేతఁ గులశేఖరుఁ డద్భుతభక్తి గొప్పడన్.

సీ. నరపతి నిశ్చయం బెఱిఁగి తన్మంత్రులు రూపించి రీతఁ ద్వారపాలి కరిగి
రంగేశుఁ గని మళ్ళిరాఁ డోక బాహువు తలగడ చేసి రెండవకరంబు
సాచి దివ్యావంత శయ్యాతలంబునఁ బవ్వళించి కనత్సువర్ణమకుట
కటకంబై శ్రీ వేయుక స్థూలముక్తిక హారకుండలములు లమలపీత
కనకచేలములు కడలు వెలింగింపఁ । గౌస్తుభప్రభాది భాసివక్ష
మొప్పఁ జక్కఁదనము కుప్పగు రంగేశుఁ । జూచి మరలఁ బెట్టి వీరుఁడైన.

మ. కమనీయాఙ్గవిలాసు రంగనవలంకారుం జగద్వంద్యు శ్రీ
రమణుం బెల్లులు రంగనాయకు యథార్థప్రీతి సేవించి ని
క్కముగా నిక్కులశేఖరుం డట భక్తశ్రేష్ఠుఁడై యుండు రా
జ్యము పాలించుట కిందు దిక్కెవరు నాశంబయ్యె దేశం బయో.

క. కావున దీనికి విఘ్నము । గావించుట దురితకరముగా దని వారల్
శ్రీవైష్ణవులను గొందఱ । రావించి బహూకరించి ప్రణమిల్లి వడిన్.

సీ. అతిరహస్యముగ నిట్లనిరి వైష్ణవులార యీమను మాన్పిన మాన డిపుడు వేడ్క
కులశేఖరుఁడు భక్తి వెలయ తంగేడు సేవించఁ బ్రయాణమై వెడలఁగఁ గాఁగె
నట్లైన నిర్దేశమంత బాడగు వైష్ణవాజ్ఞ నుల్లంఘించఁ డమ్మహాత్ముఁ
డటుగాన నేయుపాయము చేతనైన మాకియ్యుపద్రవము మీరిపుడు దలఁగ
సేయవలయునని విధేయులై పదములఁ । బడుచు వేఁడ వారిపయిని కరుణ
దనరయట్లు విఘ్న మొనరింప వైష్ణవు । లొప్పి రాత్రిహరణ ముచిత మరయ.

వ. అంతరంగయాత్ర రంగయాత్ర యని భేరులం జాటింపుచు పురంబు వెడలి సమస్త
పరిజన సమేతుండై శ్రీరంగపురంబున కభిముఖంబుగా నయగుకులశేఖరున కవ్వై
ష్ణవు లెదురుగా వేంచేయుటయు.

మ. తులసీపంకరుహాక్షమాలికుల ఖద్యోతారుణజ్యోతిరు
జ్జ్వలులం బద్ధవళోర్ధ్వపుండ్రుల విరాజద్వస్త్రులం దివ్యమూ
ర్తుల సాష్టాంగుల జాతతుల్యులఁ దనుప్రోద్యత్ప్రభాదీపితా
ఘుల నానావిధమహాత్ములం బ్రవిమలాస్తోక ప్రభావాఢ్యులన్.

గీ. అనుగృహీత పరస్పర హస్తపద్మ । తలుల నుచ్చైశ్వగ పవిత్రద్రావిడప్ర
బంధరస పూర్ణదిశుల నవ్వైష్ణవుల న । ఖండవృత్తిఁ గులశేఖరుండు గాంచి.

క. లోకవశాత్కృతసుగుణ । ప్రాచుర్య శ్రీశపత్తిబల భాగ్యకళా
సూచకవైష్ణవసంఘము । యాచితముగ నెదురువచ్చె నని ప్రీతుండై.

క. పేరలఁ దోడ్కొని మరలి మ । హారయమున నగరి కేగి యర్ఘ్యాదుల వి
ధ్యుల నలరించక యిటు । శ్రీరంగంబునకుఁ జనుట చెల్ల దని తమిన్.

చ. అలువదివేలయేళ్ళు పరమాద్భుతభక్తి రమాపతిం నిరం
తరముగఁ బూజసేయుటకుఁ దద్దయు నెక్కుడగుం జగంబులం
దరయఁగ విష్ణుభక్త సకృదర్చన మత్తెఱఁగా తఁడాత్మలో
తెలుఁగుట నట్లు నిర్భర నిప్పని దెహికిఁ బ్రాప్య మెంతగన్.

గీ. అట్లు విల్చి వారి నంపఁబనిచి కొని । మరలి తనదునగరి కరిగి నూప

తంజావూర్య శాఖపధిముఖ్యములు చాలు । చాలు తనరఁగఁ గడునొసంగి మఱియు.

సీ. వారలు తన్వస్తుప జనము భగవదర్చాదులు సేయుంపర్యంత మధిక
కైంకర్యనిష్ఠ నెక్కుడ శిరోధార్యుఁడై దనరి వారారగించిన పిదపను
తత్పాదతీర్థము ద్రావి కోరిక మీఱ పరమపావనము స్వత్పార్థనీయ
మైనతద్భుక్తశేషాన్నము గుడిచి వస్త్రవిశేషభూషణ సంపత్ప్రి
యానతాంబూలముల ననయంభక్తి । నొసఁగి తిరుచీరతాచ్యు తానుపమకథలఁ
బ్రొద్దుపుచ్చుచు వారలయొద్దనుండెఁ । జాల గిల శేఖరార్యు డానాయు మితటి.

వ. ఇవ్విధంబునం బ్రతిదినంబును రంగనాథశ్రేయి పురవెడలుచు వంశోపలతంత్రంబున నప్పురోపకంఠంబునఁ దన కమ్మైవచ్చు వైష్ణవులం బూజించుచుట్టి మరలి పురంబునకు వచ్చుచు శ్రీవైష్ణవకైంకర్యనిష్ఠాంగరిష్ఠుండై యాళ్లప్పటి తదీయసాంగత్యం బెమరకయుండె కులశేఖరుం డొక్కనాఁడు. సభక్తికంబుగా వేంకటాచలమాహాత్మ్యంబు వినునెడ గంగాదుల కెక్కుడు మహిమ స్వామిపుష్కరిణి యందుఁ గల గుటరయాఱింగి యిట్లనియె.

ఉ. స్థావరతిర్యగాదులను జన్మము లైనను కొండ [illegible]
స్స్థావరసేమఁ బుట్టక [illegible] బుట్టెదనంచు నింక ధా
త్రీవల యుపేక్షము [illegible] లైదన జిహ్వ [illegible]
సేవఁజేయఁ జూచి కేశవ [illegible] మమున్ [illegible]. అని చెప్పెను.

గీ. సకల వేదశాస్త్రసముదత [illegible] । మరయఁగా ముకుందుఁ డని గణించి
రచన జేసెఁ దత్పరముగ నొక్కముకుంద । మాల యనుస్తోత్రము మహిని ధరణి.

వ. ఇట్లు సన్యాసభావనచే ముకుందమాలాస్తవంబు ప్రసన్నమనోహరంబుగా రచియించి యనంతరంబ.

గీ. దశరథునకు మేదినీతనయాధిపుడైన [illegible] । [illegible]
వలన వేదమెల్ల వాల్మీకివలన [illegible] । [illegible]

క. అనునాశ్చర్య [illegible] । [illegible]
యన వలయుఁ గాన నేన । [illegible]

వ. కులశేఖరుండొక వైష్ణవులవలన నాటకంబును శ్రీరామాయణకథ వినుచుండె నొకనాఁడు.

చ. అనుపమితుల్ చతుర్దశసహస్రమహాసురు లొక్కవారలై
ననికి ఖరుండు వచ్చెఁ దరమా [illegible] మిక్కుడ రాముఁ డొక్కరుం
డెన దగదంచు వేల్పులు మునీశ్వరులుం [illegible]
చుచు గను వైష్ణవుం డపుడు శోకశార్ఙ్గ [illegible]

క. అట్టి యపుడుఁ గులశేఖరుఁ । డట్టి రాఘవ రాముపైకి దానవులు పెక్కం
డ్రుద్ధులై వచ్చిన కతనే । దెప విన్నదట వినుచు రోషావేశపరవశుండై.

ఉ. గొబ్బున లేచి చాపశరఘోరతరాయుధముల్ ధరించి పె
ల్లబ్బురపొందఁ దా చతురంగబలంబులు వెంటనంటి రా
నుబ్బున దండకాటవికి యేగెద నంచు గులశేఖరుం డటుం
డబ్బర లేని భక్తిఁ గలధర్మ్యులవ్రేత్తలు చిత్రచిత్రముల్.

క. పురము వెడలి చనుతులకే । ఖరు చండ మొత్తంగి వెలపు గదుర నవార్యన్
నరపతి బలు వెక్కసిఁ బడె । పరికింపుడు వానిను వెఱ్ఱ పాపెత్తి మిడిక్.

సీ. అని చాలఁ గుసగుసలాడ వైష్ణవులను బిలిచి మెచ్చి కడు రాజానేకములు
కొనసాగుచుండ నీపని పరిహరించుటయు వారల్ బ్రంగి రాజవద్ద మరిగి
వచ్చి నిలువుగా దైత్యసమితి ఖరాసుర దూషణాదికమహారక్ష మంతలోనఁ
గూల్చి యప్పుడు వానరులఁ గాననంబున బోలి నమయించు శ్రీరామచంద్రుఁ డదవు
దయనిఁ జూచి వేఱ్ఱ వైదేహి గాంగలిం । చుకొను నంచుఁ దనదుశ్లోక ముక్త
ముప్పు దెలుపఁగఁ జెప్ప నహహా మేత్తులని । వైష్ణవోక్తి నిక్కమనుచుఁ దలఁచి.

క. అలరి శివపాద్యలంక్షయుఁ । గలఁగక వారల కొసంగి కడు గౌరవ మిం
పాలయఁగ వారలఁ దోడ్కొని । కులశేఖరుఁ డడుగుడెందె గొబ్బునఁ బురికిన్.

క. అని వెండియు సన్మతులకుఁ । గనుగొని భట్టార్యుఁ డమిత కౌతుకమున ని
ట్లనియెను విస్మయ మునవరిం । చెను తచ్చరితంబు మఱియుఁ జెప్పెద వినుమా.

చ. అనన్యశభక్తియుక్తుఁడు మహాత్ముఁడు శ్రీకులశేఖరుండు లో
కనమస్కృతైన వైష్ణవులు గాని మనుష్యుల మోముఁ జూడఁ డిం
పెనఁగ ననంతవైష్ణవులు గొప్పను గూడి మెలంగుచుండు నటి
యనకలభూమి వైష్ణవమయంబుగఁ జేసెను నేమి చెప్పెదన్.

క. పౌరాణికుచే నిత్యము । శ్రీరామాయణము వినుచుఁ జెలఁగుచుఁ గనలం
బాఱఁ బ్రజాహారాధిపుఁడు । ధీరం బంతయును బులకరింపఁగఁ దనరున్.

గీ. ఎప్పుడెప్పుడు రాముని కీర్తి వినియె । నప్పుడప్పుడ వారి మిత్రులని యపుడు తలంచు
నెప్పుడెప్పుడు ప్రాబల్య మెంచి వినియె । నప్పుడప్పుడ గడు మోదమందు నతఁడు.

వ. ఇవ్విధంబున శ్రీరామాయణ కథాశ్రవణంబునం దనరు కులశేఖరు చిత్తవృత్తి యె
ఱింగి పౌరాణికుండు రామపరాక్రమకథ వినిపింపక రామునికష్ట కథ విస్తరించి విను
పింపుచుఁ గాలక్షేపంబు సేయుచుండ నొక్కనాఁడు.

శా. పౌరాణికుం డొకనాఁడు పుణ్యదినంబు నందు రామాయణశ్లోకపఠన

వినువరింపుటకుఁ గుమారుని బలిసెనతఁ డెరుకొంచి తచ్చిత్తవృత్తి దెలియఁగను
వినుమీధి బుధులు శ్రీహరిలీలో రావణాసురుఁడు సీతను హరించుట యారణ్య
కాండసంస్థిత కథాకథ నావసరమునఁ జెప్పిన విని కులశేఖరుండు
రాముఁ డొక్కరుఁడు వాలిద్ద యాతుధానుఁ | లావ నీసాయమై దేవి నిర్వ్యథమునఁ
గొంపుఁ బురవెత్తె నిప్పాటనుం డటంచుఁ | జరగునాతి సిలదిజనకు కొరవిలచి.

ఉ. ఘ్రదేటు వేగ గూడనని యేను మహోద్ధతి దాఁటె దానవా
ధరుత్తరీఁ జాంబువ్ద్వాయ తపోయుల సంఘము రూపుమాపి ని
స్త్రుత్తుఁ డను రావణాసుని శిరంబులు గోసి విదేహనందనం
దపము లెంచ్చఁ దెత్తునని దారుణరోష పరీత మూర్తియై.

గీ. విల్లు నమ్ములుఁ ఖడ్గము వేగఁ గొనుచు | నడచి నడిచేగ భూమీశసైన్యములు వెంట
నడుగ జేరఁగఁ గులశేఖరార్యుఁ డప్డు | దక్షిణాంబుధికయి పటుధాటి నెగడ.

ఉ. ఏమని చెప్పుదుం బిలుగు రెల్లు భళీభళి యంచు నర్పుచుం
దేమలు గన్గొనం బ్రళయవేళను బొంగిన యబ్ధి నోలెనె వి
ఘ్రాయకు రెట్టివానును మరల్పఁగ శక్యము గానియుగ్ర తా
త్రీ. మొలయంగ నేగెఁ గులశేఖరుఁ డీగతి నత్యుదగ్రుఁడై.

గీ. అంబరంబున బ్రహ్మాదు లద్భుతాత్ము | లగుచు వీక్షింపఁ గులశేఖరాఖ్యుఁ డట్టు
లని సముద్రము సొచ్చిన సైన్య మెల్ల | రాజు చక్రముగోవ నడచె నీరంబులోన.

గీ. భూమి నంతరిక్షమున నద్భుతావ్యక్త | మప్పుడు చూచినట్టి యఖిలమనుజ
విబుధ విస్మితాస్య విదిత హాహాకృతుల | మఖిలదిశల నిండె నార్తిదోప.

క. పురుషోత్తమభక్తి యెరా | పరవశ వైష్ణవ వరేణ్య ధన్య చరిత్రల్
పరమాశ్చర్యకరంబులు | దురితహరము లనుచుఁ దెలియుదురు బుధులవసూ.

సీ. కరుణాంబురాశి భక్తజనపరాధీనుఁ డగు రామచంద్రుఁ డత్యద్భుతముగఁ
దనతో డపయుని సీతాదేవి దనర లక్ష్మణుఁడుం దాఁ గులశేఖరునకు నెదురఁ
గోదండుఁ డేమంచుఁ గొనుచు నీక్షితిపు మేల రావణవైద్య నిర్భరముగ
సపరివారంబుగ సరుదెంచి సీతనుఁ గొనివచ్చితిని వాడు మనుచు జనక
తనయ నాపరమునఁ గనుపింప రాముల | క్ష్మణ విదేహసుతలఁ గని యతండు
బ్రొక్కి యులవి నావు మందుగా మరలి యంత | భక్తిగట్టు నెక్కె భూమముంతు.

ఉ. శ్రీస్తుతి బంటికీటు పతిశోసమువం బట్టి వెట్టు ధీరుడుం.
జీర్తియు బొంగ తీరమునఁ జేర్చి క్షమిస్తజనంబు జూడఁ దా
... రాముఁ జక్రధరుఁ యుత్సవము లొప్ప నద్భుతుఁడై ...

పత్త్రముఁ బొంది మూర్ఖుఁడనై వ్రతం బకటా యిఁక నేమి సేయుదున్.

వ. అని యానందబాష్పసిక్తకపోలుండై యాచార్యునకుం బెండియు నిట్లనియె.

గీ. నిమ్మనమ్మ శ్రమమునను నేతి వేదవేత్త రా | మాయణమున దవశ్యాపాదరణము
నొసఁగుకొని సమస్తము నెఱింగి స్వస్థచిత్తుం | డయి మరలి పురికిఁ బ్రవేశ వచ్చె.

వ. ఇవ్విధంబున మరలి నమస్కృతుండై కురువీంది కుక్కుటపురాధీశుం డగు కులశేఖరుం
డు కుక్కుటపురంబు బ్రవేశించి సుఖంబుండె మఱియు.

క. శ్రీరామభక్తుఁ డగుచు | భూర్భారము చరిత్ర మెల్ల మునుకొని చెప్పం
వారిజభవముఖులైనం | జేరు నే నేర్పుఁ గొందు నీకతెఁగింగన్.

సీ. ప్రత్యహంబు నమేయ పాయసాన్నాదుల నుభయవేదాంత విదుత్తములగు
నాలుగుకోట్ల వైష్ణవుల సంతృప్తులఁ జేయుచుఁ గడు తద్విశిష్టభక్తి
శేశిసు లను శ్రీవైష్ణవులను బరికొట్టి గొండింపుచు శిష్టచరితుఁ
డక్కులశేఖరుఁ డచ్యుతకైంకర్యము తదీయకైంకర్యమును సమగ్ర
నిష్ఠ నేమఱక నాశేకతంత్రరాజ | కార్యములను తగిన గతుల వైష్ణ
వులు మెలంగఁ దనదుపురి తదధీనరా | జ్యుఁ డయి నిర్భరత్వ మొప్ప వెలసె.

వ. ఇవ్విధంబునఁ గులశేఖర పెరుమాళ్ళు శ్రీవైష్ణవ కైంకర్య నిష్ఠాగరిష్ఠుండై యుం
డుటకు మంత్రులందఱు పరమచింతాక్రాంతులై మంతనంబున మంత్రాలోచన
జేసి తమలో నిట్లనిరి.

క. ఉచితరాజకార్య మొకసారియైన వా | లింప కెప్పుడు వైష్ణవ విష
దాసజనుల కధికదాస్యం బొనర్చుచు | వారి కకట చాల వశ్యుఁ డయ్యె.

ఉ. భ్రాంతులఁ గూడి యూరఁదును భ్రాంతుల కగ్రణి యయ్యె నెప్పుడు స
త్యాంతము నీతిమంతుఁడు మహామతిమంతుఁడు చూడఁ డక్కటా
చింతలు పుట్టె నీని కిటు వైష్ణవంబు దలంగు వైరుల
క్రాంతము నవ్వసాగిరి దురంతము పుట్టెను రాజధానికిన్.

క. వినుఁడీ నడుమని యుతఁ డ | ద్ధని నిష్కారణము చచ్చు పెన్నగ ప వశం
బున నరి దప్పి చనియె నే | మనుకొంగల డింక నక్కటా వ్యర్థమాయెన్.

క. సమయమా సమయము లేమియు | తమ కక్కట లేక విష్ణుదాసులు శుద్ధాం
తముఖ మాస్థానంబున | భ్రమియించుచుఁ దిరుగుదురు నషద్ధులు పురుషుల్.

వ. మఱియును విప్రుల శేఖరుండు.

క. ఎప్పుడు దెవ్వడుంటివి యింటికి వైష్ణవులు | శేగుదెంచు రమచు శెఱగు [illegible]

[illegible] రాకఁ గన్గొని విధిగన్న । వాఁడు బోలె మోదవార్ధిఁ దేలు.
సీ. [illegible] శ్రీభక్తులై యున్న రతి వైష్ణవులు వచ్చుటఁ గనిరేచి
[illegible] యాశ్చర్యమందు [illegible] మాధవ [illegible]
[illegible] శ్రీ [illegible] వైష్ణవులు [illegible]
[illegible] వైష్ణవుల [illegible] వికట
[illegible] వైష్ణవు । [illegible]
[illegible] । [illegible] చేయుచుండు.
వ. ఇవ్విధంబున [illegible] కులశేఖరుండు వైష్ణవులయెడ [illegible]
[illegible] చేయుచుండ శ్రీరామనవమియం
దుఁ [illegible] మహోత్సవంబు ప్రవర్తిల్లెను.
సీ. రత్నతోరణ [illegible] రాజమార్గ [illegible]
[illegible] బహురాజవీథికలను
సకలమంగళ [illegible] శ్రీసదనములును
[illegible] సంగీతములును సకలాంగనలు
[illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible] పురము [illegible].
వ. అద్దినంబున.
క. కులశేఖరుఁ డంతిపురిం । [illegible] రామచంద్రుమందిరమున [illegible]
[illegible] మహోత్సవముగ । [illegible]
క. అర్చకు లెల్లను శ్రీ [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible]
సీ. [illegible] భాగమున వైష్ణవోత్తము [illegible] ప్రబంధానుసంధాన ఫణితి వినుచు
[illegible] మధ్యభాగమున [illegible]
[illegible] గనుచు
[illegible] జనుచు
[illegible] । [illegible]
[illegible] । చేయుచుండె రఘు [illegible].
వ. ఇవ్విధంబున [illegible] మహోత్సవంబున [illegible]
[illegible] కులశేఖరాళ్వారుండును కృతాంజలియై శ్రీరామచం
[illegible]

జాలక యంతరించక యెదుట నిలుచుండె నర్చకులును భక్తిదిశేషంబువర్యులును శ్రీరా
మకృష్ణ విగ్రహంబు మజ్జనంబు చేయించుచో నాతఁడు నోరవరింపఁదుండెఁ దప్పదు.

క. అపవిత్రముగా నంత నస్త్రు తత్త్రక్రియా | కలనచిత్తవృత్తిఁ గరము రాము
చంద్రుని విగ్రహమున నద్భక్తి విల్వరి | నర్చకాదిరుల ముఖ్యాకృత్య మరయు.

చ. ఇదెవరుయము బటించు మది నెంచి యమాత్యులు రామునామ్ములం
బొనరెడి విశ్వసైనరుల మంత్రి ప్రకారము దీని రామ శ్రీ
నదనమునంద నేటోకదనం గనుచాపుడు దాఁచి యార్త్మ భీ
తి దొలఁగి నద్భి రొప్పదిగదిం గుణాక్షరకొద్ద మంచినఁ.

గీ. వైష్ణవులపైకి పాదురాదలయునినుచు | వారలటు సేయు టెటుఁగ రెవ్వరుదుర్మార్గ
లావ్యులకు నిదం రోయుట యరుదుగాదు | పాదుకొన దార్యజనులపైబడినవాడు.

గీ. మజ్జనానంతరమునఁ గ్రమం బెలర్ప | నర్చకులు చేగఁ దద్విగ్రహమున కర్హ
గతి నలంకార మొనరింప గణగి సామ్ము | లెందుచేర్పార మొకటి గనిపించకున్న.

ఉ. కదు భయ మొంది వారలిగి గ్రక్కున హారము బోరు నందు చే
ర్పఁడ వాటేఁగింపఁ గోప ముదరం గులశేఖరుఁ డేది దాని నా
వ్వఁడు గొన్న కారని ం దడవి పట్టుఁ డమాత్యవరేణ్యులార నా
ప్రభు విను మంత్రులు లప్పనిఁ బూని చరించిరి కొంత సేపటన్.

సీ. చరియించి మరలి భూపాలసన్నిధికి గుత్తుకోపాలైన తదమాత్యు లరుదెంచి
పలికిరి నృపతి పలుమారు వెదకితి మిచటికి నెవ్వఁ డెట్లు వచ్చు
నీ రత్నహీయుగ్ర మొకండు వైష్ణవులె యుప్పని చేసిరి భగవద్భక్తు వారు
గా కన్యులు హరించఁ గలరె సద్ధాంత గోరక్షాను ముఖులు నరులవైభ
వముల నెద్దురేక వైష్ణవశ్రీగురుడు | లెవ్వ రోవగించుచేమొ యనుచు
వాగ దెంచి ప్రోక్కుఁ దూగుఁ జింతను భీతి | దలఁకి రిందు వైష్ణవులపయిన.

వ. అనియిట్లు మంత్రులు పలికిన వైష్ణవ నిందాపరంబగు వచనంబులను సహింపం
జాలకయుఁ దేశపాండులుగ గడురరద నకారంబువలనించుచుఁ తద్వ్యక్తముగు నెవ్వారలకిట్లనియె.

మ. భగవద్భాగవ తాన్యనింద నొనరింపం జాలకం గోయుఁగాఁ
దగుఁ గా దేని దలంగి పోవలయుఁ దద్రక్తాళి ముఖ్యార్పితం
బగు శ్రీనాథుని కొక్క తప్పరదు భక్త్యార్యుల్ తదీయాదరా
దగుతిస్థానవ దర్పరంబు తరిచార్యం బెప్డు హర్యాలికిన్.

క. అనుచు విన్నవించి మాను నుంతైన | మానసించి భగవద్భక్తుల కాంగ
వించి యాతురతఁ గూడ [illegible] నిర్ణయము చెప్పు | నెయ్యము గూర్చి నత్యము చెప్పెను.

సీ. [illegible] లకీలవైష్ణవుల్లు [illegible] యందు నిసుమంత యైనఁ జొర్వాదిదొప
మ్ములు ప్రాసంగ బట్టరిమ్ము [illegible] నిక్క మిది ప్రమాణము జేతుమీయెడుటనిపుడు.

వ. అని మంత్రిశేఖరుఁడు.

ఉ. శ్రోత్రులు గ్రాము బాలపుష్టిపుద్ధులు వైష్ణవు లందు నొక్కఁడ్పు
స్వారగవక్త్రకీమ శర్మ ప్రాదక శ్రేష్ఠన భీతుఁడై వెలం
గూరుమ మంత్రి జొక్కఁ బ్రోగి గొబ్బునఁ జేతులు మోడ్చి హోరముం
జోరతఁ దాము గొంటి మతుచుం విధయంబున విన్నవించుచుక్.

గీ. [illegible] వెచ్చి పెదవి దడవుమ ఫణఁకుచు । నిచ్చి దురవర్థ మిద్ది క్షమింపు
మనుచు రాజపదములందును వైష్ణవో । త్తముల కాళ్ళఁ బట్టిరి దడయకదరి

క. [illegible] మంత్రియుఁ గని యు । ధ్యానిభుఁ గొనియాడి మంత్రి ధూర్తపటల
[illegible] దసహా । ాగారమునందు జనపరంపరఁ దెరె.

వ. అంత తదుత్సవంబు సముచిత ప్రకారంబునఁ గావించి కులశేఖరుం డాత్మగతంబున.

గీ. ఇట్టిమంత్రులఁ గూడి యే నిచట నుండు । కంటెఁ గార్చిచ్చులోఁ బడియుంట మేలు
దుష్టజనసహవాస మెందును సహింప । శక్య మగునెట్లు గూడ నిచ్చటవసింప.

ఉ. అనియిటు భూవరుండు హృదయంబున లెస్సగ నిశ్చయించి తం
దమ్మునిఁ పృథ్వ్రీతుం గరుముదంబునఁ బట్టముగట్టి వైష్ణవుల్
లెపుఁ దగఁ బొట్టిరా నలఘుతం గులశేఖరుఁ డేగు దెంచి రం
గనగరి కల్గుయు గంగవిభు గ్రక్కునఁ జాచి నమస్కరింపుచుక్.

క. మును భూస్థాదేవ్యంతం । బున తిరుకునయింది రంగధామనాయకునం
దనుని త్రిగలుగుకన్నిచ్చుఁ । గొని తగుగతి రంగనాయకున కర్పించెన్.

వ. [illegible] బగు ప్రదవిదభావ చే మాయనయిదుగాధల జెవితం బని తెలుఁగున
[illegible] పెరుమాళ్ తిరుమొళి యను ప్రబంధం బఖిలలోక రక్షకార్థంబు గా రచియించె
[illegible] భగవద్భాగవత వైభవంబు విస్తరించి ప్రతిపాదించంబడిరొ మఱియు రం
గ నిలయుం డగురంగనాయకుని వృషాచలస్థుం డగు శ్రీనివాసుని యయోధ్యాప్ర
భుం డగురఘునాథుని చిత్రకూటప్రభువ్యుం డగుగోవిందుని కృష్ణపురనివాసుం
డగు శౌరిం జాను [illegible] సుందరుం డగు సుందరాంగుని వరాహపురస్థుం డగు
వరాహస్వామిని యద్భాధులం బ్రశంసించుట [illegible] దివ్యదేశవర్ణనంబు
[illegible] [illegible]
[illegible]

సీ. రంగనాయకు సన్నిధానమునఁ బ్రస్ఫుటమ్ముగా [illegible]
తత్త్వార్థగర్భ ద్రావిడ [illegible] శ్రీరాముకథ [illegible]
వినిపించి [illegible] పృథ్వీభరా[illegible] సన్నుతించి
కొంతకాలం బటఁ గులశేఖరుఁడు [illegible] ముక్తిఁ [illegible]
భావు రంగేశుఁ జూచుచుఁ బరవశుండై । మఱి యంతట దివ్యదేశములఁ జూడ
వైష్ణవులతోడ దమి సేగి పాండ్యదేశ । దివ్యదేశము లన్నియుఁ దెలిసి చూచి.

గీ. అచట నచట వైష్ణవార్చన సేయుచు । కరము భక్తిని కురుకాపురిదరి
బ్రహ్మదేశ మనెడి పట్టణముచ్ఛ స్థానమ్ము । చక్రధునకును బ్రమోక్షి [illegible] సన్నుతించి

వ. అప్పురంబున వసించె నిట్లు కులశేఖరుండు ధరాతలంబున నవతరించి కొల్లిక్కావలన్, కేరలర్ కోన్, కుక్కుటపురాధీశర్, కులశేఖరప్పెరుమాళ్ అను తిరునామంబులం దనరి యఱువది యేడవ వత్సరంబున శ్రీ రాజగోపాలదేవు సన్నిధానంబున వైకుంఠంబునకుం జనియె.

మ. భగవద్భాగవతార్చనాపరము పాపఘ్నంబు పాపాపహం
బగు శ్రీమత్కులశేఖరార్యచరితం బాసక్తిఁ జెప్పం బఠిం
పఁగ వ్రాయం [illegible] సంబంధయుక్తుండై [illegible]
ష్టగతిం మోక్షము గెందు [illegible] ప్రసాదంబునన్.

క. అని కులశేఖర చరితము । వినిపించిన గురుని జూచి వినయావనతా
ననుఁడై యస్మద్వ్యక్తి యి । ట్లనియెను భట్టార్యుచిత్త మానందింపన్.

వ. మహాత్మా శ్రీ విష్ణుచిత్త చరిత్రం బత్యద్భుతంబని వింటి నది యెఱింగింపవలయు నని ప్రార్థించిన శిష్యవత్సలుం డగు భట్టార్యుండు శ్రీవిష్ణుచిత్తుని చరిత్రం బిట్లని చెప్పం దొడంగె.

పెరియాళ్వారి ప్రభావము.

సీ. వినుము కేరళదేశమునకుఁ దూర్పున దక్షిణాబ్ధితీరస్థ చోళాఖ్యదేశ
[illegible] పాండ్య విషయమున ధన్వినవ్యపురంబు గానఁ దగు నందుఁ
[illegible] సాగర [illegible] తీర్థమున [illegible] దలంగి
[illegible] వసియించె [illegible] బ్రహ్మాదిసురలు వారి
[illegible] నీంద్రులు వారి । సేవ సేయుచు వసింతు రచట
భూమి దివ్యదేశములఁ బ్రసిద్ధం బది । దెలియుము [illegible]

వ. అప్పురంబున [illegible]

[illegible] ప్రసిద్ధమై
[illegible] [illegible] క్రొత్త [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] శ్రీవిష్ణుచిత్తుండు [illegible].

౧. [illegible] । విష్ణుచిత్తుం [illegible]
[illegible] । [illegible]

౨. [illegible] విష్ణుచిత్త [illegible] । [illegible] వెలుగా [illegible]
[illegible] । [illegible].

౩. [illegible] [illegible]
[illegible] విష్ణుచిత్త [illegible]
[illegible] ప్రసిద్ధుండై.

౪. [illegible] గా । [illegible]
[illegible] । [illegible].

౫. అతని దశావతారములయందుఁ [illegible] శ్రీ
[illegible] మధురాపురి దేవకీసతి
[illegible] ద్వారక [illegible]
[illegible] విష్ణుచిత్తుఁడు.

౬. [illegible]
[illegible] మధురాపుర [illegible]
[illegible]
[illegible].

౭. [illegible] । [illegible]
[illegible] విష్ణు [illegible] । [illegible].

౮. [illegible]
సుగంధంబులు [illegible]
[illegible].

౯. [illegible]
[illegible]

కర మొప్పమధుర్యానగరమున వల్లభదేవుం డనుపాండ్యదేశపాలుఁ
డుర్విశా స్త్రమధర్మ మొప్పభూపరిపాలనంబు సేయుచు నొకనాటిరాత్రి
శాస్త్రవేళ దనపురంబువీధుల నొంటి । లోకవాక్యరీతు లాకలించు
పనికిఁ దిరిగి వీధుల నటు విశద్థి ని । దుర్గ యొకనిఁ జూచి యొద్ది కరిగి.

వ. ఇట్లు వీథిలో నొకయింటిచెంత యరుగుమీఁద శయనించియున్నవానిం జేరంబోయి నీవె
వ్వండవు విప్రుని నేమిపనికై యిట వచ్చితివని వల్లభదేవుం డడిగినఁ దీర్థయాత్రాపరుండ
బ్రాహ్మణుండ గంగాస్నానంబు జేసితి సేతుస్నానార్థం బిత్రోవను నరుగుచు ని
ద్రవం బిచ్చట యుంటి నని యతండు చెప్పుటయు నప్పలుకులకుప్పొంగి సమస్త
రించి మహానుభావుండవును తీర్థయాత్రాపరుండవు నగువిప్రుం డొడగని కృతార్థుండ
నైతి యాత్మహితంబును ముఖ్యంబు నగునొకపద్యంబు నాకెఱింగింపు మని పార్థి
వుండు ప్రార్థించిన నత్పాండరంబున నవ్విప్రుం డిట్లనియె.

గీ. వానకాలమునకు పూని శీతగ్రీష్మ । కాలముల నిశకుఁ బగటఁ ముదిమికి
జవ్వనమున ముక్తిసంగతి కిటట య । త్నపడవలయు దేహధారు లెల్ల.

వ. అని యిట్లివిధంబున.

మ. వినుమప్పద్యము బ్రాహ్మణుండు నొసఁగం వేగం దపర్థావలో
ధవనంజాతివిపాదుఁ డౌచుఁ బరయత్నంబు నేమియుం జేయనై
త నవేకు ల్పారిలఁదు మోక్షదుని శోధించం దగుం నిక్క మం
చును విప్రోక్తము ప్రేముకొన్నని వశేషుం డెంతయుం జింతచేన్.

గీ. మఱలి యంతఃపురమునకరిగి యున్న నేగు । నంత నిత్యకృత్య మాచరించి
గడఁగి తనపురోహితుఁ డగుసంపత్కుమారుఁ । డనువిప్రు నట్టు లడిగె భక్తి.

ఉ. వేదములందు శాస్త్రముల వేమఱు చాల పరిష్కరించి సం
వాద మొనర్చి యందరొక నైపయి సృష్టికిఁ గారణంబు బ్ర
హ్మాదిసురుండు నెవ్వరని తప్పకు తీర్పడఁ జెప్ప వావుడుం
వాదముకొక్క యిట్లనియె వల్లభదేవుని కాతఁ డర్థిచేన్.

గీ. వేదముల శాస్త్రముల నిది నెవకవలయు । వేగ వేదార్థసిద్ధాంతవేత్తలైన
వారి రావించి పరతత్త్వ మేరిచి గను । మనుచు నృపతి పురోహితునిమతమున.

సీ. అప్పుడు విద్వాంసుల నందఱ రావించి విను లోకనాథుఁ డెవ్వఁడను చెపర
ధనపుంజ మిదియె విద్యాధులార యని వ్రేడంబునఁ గట్టి తత్త్వార్థము వివరించి
నిశ్చయించినవాఁడ నిదిగొనఁదగు నని రాజు చాటించుట నది వినుచు
నొకరి నొక్కరు విస్మయించి ధనముఁ గొనఁ జేసి సభలకుఁ [illegible]

భూసురులు మధురాపురి కానచ్చి । రత్తెలం గెల్ల ధర్మవర్త్యశ్రీరవాసి
నైన వటపత్ర శాయికో వాకలించి । తత్త్వ మందఱి కెఱిఁగింపఁ దలఁచియుండు.

క. పరతత్త్వ మెఱుంగక వే । సరక దిరుగుఁ దెలివితేని జనులకుఁ గడు శే
సిరి భట్టనాథుచే నది । యెఱిఁగించెద నింకఁ నడయు నేలా యనుచున్.

సీ. నాటిరాతిరి భట్టనాథునకును కల నొగిఁ గానుపించి పాండ్యుందు తత్త్వ
నిర్ణయం బెఱుంగ బంధించె విద్యాశుల్క మేగి నీవది గొను మిపుడె యనుడు
బాల్యమాదిగ శొక్కపద్యమైన నెఱుంగి పటుయుక్తి మద్వాక్య వరరయాని
వారితు అగు వేదవాదుః నభ కేగి చనవేస్తు వేలోకఘనునిఁ బంపు
మనుమ విష్ణుచిత్తుఁ డలివినయంబుః । వేఁడ యూరకేవు వెడలి యచటి
కేగు మందు కార్య మే చక్కఁ జేయుందు । నిర్భరత్వ మాత్మ నెఱపరాకు.

తే. అని బలిమి జేసి వారిపా । ప్మన మేల్కాని శేమశాయి యానతి వినుం
జన డని ప్రాతఃకాలం । బున వేగమ నిత్యకృత్యము లానర్చి గడున్.

వ. శ్రీవిష్ణుచిత్తుండు మధురాపురంబున కరిగిన నప్పుణ్యమూర్తి మూర్తి వైభవంబున
కచ్చెరు వొంది యభ్యాగతుండు సాక్షాద్విష్ణు దేవుం డని పురోహితుం డగునంత
స్సుప్రసిద్ధుండు వల్లభదేవుండును ప్రత్యుద్గామి పాదనంబు లాచరించి విద్వత్సభా
మధ్యంబున సింహాసనంబున నాసీనుం గావించి పూజించుటయు నది సహింపక యా
చ్చోటి వేదవిదు లంద ఱొక్కటియై భట్టనాథుం దృణీకరించి రాజునుం బురో
హితునిం జూచి మొగంబులు శేవ్రులింప నిట్లనిరి.

క. వేదాక్షరము లెఱుఁగ చెవి । లోదూర వొకప్పుడైన నూహింపుడు పం
చోద్దిరిత గాయత్రీ మం । త్రాదు లొకటి గ్రాహ్య పఠనియందు నిజముగన్.

గీ. కను నిరక్షరకుక్షి యొప్పదను పువుల । తోఁట పెంచుచు దాస్యవృత్తులనుదినము
వేదశాస్త్రార్థ గంధము తెలియఁ డితని । యందు శ్రీరామ రామ యేమనఁగఁగలము.

క. మఱియు నొకవిశేషము గల । దెఱుఁగుఁడు బ్రాహ్మణులలోన హీనతమున్నై
తాఁగు పురకాపేదకులం । బరయ నితనితలము జోడ నగునే యుంటిరిన్.

క. పండితవిద్యల నెల్లెడ । నిండిన సభవిదుమ నీతని నెమ్మదిఁ గా
న్పించఁ బిలిచి పూజించితి । రొండన నిఁక నేమిగల దయో భూవరులా.

ఉ. అనుచు నిరాకరించి విబుధోగ్రగణు లంపులు లన్ని కారలఁ
గ నెరని యూరసమునఁ దెలియఁగలదు తత్త్వ మటంచు విష్ణుచి
త్తునకు నమస్కరించి దమఁ బొల్చుఁ బురోహితుఁ డోమహాత్మ నే
లనగని తాత్త్వికత్త్వ పరతత్త్వము నెఱిఁగించి కాచుమా.

మున్ను పదుగురున్న వెన్నవిరవుల నా క్ష్వేడు సముద్ర వేదములను శాస్త్ర
ములు సదాగమయుక్తి పూర్వముగాఁ దోఁచె । దట్టచిత్తులు సభాసభలెల్ల.
ధీనయుల తగ్గి నామయుఁ డనగయుఁ । దునియంత మనుల జనించెదుర్భరపద్మ
...టము వారిలోక్షము । తానెరి నతం డట్టులనుట పోలదు చెప్పుమా.
...వసరంబున శ్రీభట్టపాదుండు.

వాదుండు లాడు కావరపు పల్కుల కుల్కుచు శిష్యపాలికం
...ను భేత్రి భోగ్గి దన వేదుపురోహితు నాదరించి యు
న్నాదరు లాత్రి జెండ వటపత్ర శయానుఁ దలంచి దుష్టవా
నానుగిపాదు లద్భుతమునం గవ వాద మొనర్చె ధీయుఁడై.

ఒకపక్షమునువదింపుమఁ । బదిగా విరోధంబు లేరుపలుచుచు లక్ష్మ
...పరతత్త్వ స్థాపన । మేరు తోనన నిల్వకింపు ముండెను సభలోన్.
సంగ్రామవాదాపా నాపో । భంగురితయు సిద్ధముక్తి పటు యుక్తుల భా
షాం గుణసుజ దక్షుల న్వపస । భం గలపండితులు తెలుగుపడి రణఁగి యుండన్.
పిమ్మ యుపనిషత్స్మృతితి హేస పురాణ । మూక్తి ప్రమాణయుక్తి పూర్వ
ముగాఁ బరిష్కరించె ముఖ్యతత్త్వం బందు । కొంచ తేజుఁగఁజేతు క్షోభిమము.
నియమాగ్రసిద్ధముల్ సిక్షాలార్థములు నిగమంబు లష్టాక్షరీమంత్రసిద్ధి
రముల తిమ్మనత్రము ప్రణవస్థిరిమ ప్రణవం బకారమున ద్విపంబకార
శాస్త్రసిద్ధిలక్షణత్వంబు లక్ష్మీతత్త్వ లింగలక్షణంబు తల్లింగధారి
యుఖిలాక్షరంబుల కాద్య మైన అకారమున వాచ్యుఁ డఖిలకారణుఁడు రక్ష
కుండు శ్రీకుఁడు నారాయణుం డని శిర । మరయ నారాయణానువాకాదులందు
నానవర్ణను దానన పరమపదము । గలుగుటయు వేదవాక్యములఁ దెలియఁ జెప్పె.
జగము విష్ణువలన జన్మించె నందు న । సించె జగమునకును స్థితిని శాశ
...విష్ణుఁ డతఁడ కర మంతరాత్మయై । సృష్టి వి...రంపఁ జేయుచుండు.
"నాస్తి నారాయణాత్పరం నాస్తి శేష । నాత్పరం" బని విలసిల్లు వ్యాసమూర్తి
...వటివి సూర్ప సయ్యన...ంగఁ । జెప్పెఁ బరతిదిగానవశోభ్యశల్లు
...పరతత్త్వ మన్నపలు శాగమనమ్మక మాటఁ బంచితి
త్త్వం బది పూర్వపక్షపదవిం గనఁజాలక యూరకుండి ర
...తి మున లోకులెల్లరును దద్దయుఁ గట్టినపాన్కు మాఱె మం
తంబు గనుచుండఁ దాన తెగి ధారుణిపైఁ బడె నద్భుతంబుగన్.
భక్తులు దివ్యాత్ములనుచు । ధీరమతి గాని తెల్ప విష్ణుచిత్తున కొప్పం

చిరి యతిపతి కెద్ద లందఱు । పారిభక్తులయిహిమ పెనిమి నలిపిరి వర్ణా.

సీ. అప్పుడు వల్లభదేవుఁ డఖగరసంభరయుఁ డయి విష్ణుచిత్తు నెయ్యమున బ్రహ్మ
రథమున నునిచి విప్రశ్రేణు లామ్నాయపఠనం బొనర్ప వైభవ మెలర్ప
భద్రవాద్యంబులు బహువిధంబుల మ్రోయఁ దగువారసతులు నృత్యములు సేయ
పురవీధు లేగించుతఱి బ్రహ్మరుద్రాదు లర్థి ప్రార్థింప విహంగరాజ

తే. నెక్కి పంచాయుధద్యుతు లెసఁగ మెఱఁగ । దివ్యమంగళవిగ్రహదీప్తు లుల్ల
సిల్ల దివిఁ జక్రి యవ్విష్ణుచిత్తునకు ను । దారకారుణ్య మొనరఁ బ్రత్యక్ష మొందె.

గీ. భట్టనాథుకృపను పార్థివుండు పురోహి । తుండు పౌరులును చతుర్విధాంగ
మానమేతు భూమణా సమానమ్మతి । దీపకాంగవీంధీప్తుఁ గాంచి.

వ. ఇట్లు చర్మచక్షువుల కలభ్యుండును లక్ష్మీపతియు నవ్విష్ణుచిత్తుకృపాకటాక్షం బున
నందఱు నిరీక్షించి ధరాతలంబునం జాగి నమస్కరించి చేతులు మోడిచి విస్మయా
త్ఫుల్లనయనులై తద్దివ్యమంగళవిగ్రహంబు గనుచొప్ప నెట్టక గాంచుచుండె నప్పుడు
భట్టనాథుండు శ్రీనాథుని విశ్వైతుకకృపా విదితభగ వ్యాగ్య్ర గ్యాదిగుణాండయ్య
నిత్యసిద్ధంబులు నద్వితీయంబులు నగు భగవత్సౌందర్య సౌకుమార్యలావణ్యాదులకు
లికి క్షేమపరవశుం డగుట తదపాయంబు శంకించి స్వాభిప్రాయ గజకంఠ ఘంటార
వంబులు తాళరవంబుల ననుకరింప నమస్కరింపక లక్ష్మీబిన్నోయుధ సమేతంబు
గా నద్దేవునకు మంగళాశాసనంబు పండొంచు నవిన గాథల చేఁ గానించె నది గను
ప్పల్లాం డనుప్రబంధంబై ద్రావిడవేదంబునకుఁ బ్రణవస్థానం బయ్యె నప్పుడు శ్రీ
యఃపతి యత్యాదరంబున భట్టనాథుం గటాక్షించి యదృశ్యుం డగుటయు తదనం
తరంబ.

సీ. పురవీథు లేగించి మున్ను నిరాకరించిన దూషకులు దానశేషపరిజ
నులు బురోహితుండు శిష్యులయి భక్తిగనంబు దొలఁక నప్పుడు రత్నలతిక కిరీట
నుంది గీవాక్యం బిచ్చొందిన వైభవ మెప్ప పీఠ్యంబిన న్యాసిప్ప భట్ట
నాథుండు దన ధన్యనవ్యపురికి వచ్చి పటుప శ్రీలాయి యుత్కటసరూపు
యాత్మ చిన్మా మూ గెడుసుగానంపసనం । గాంచి బ్రహ్మయిన్ని పురిప్రవేశించి చక్రి
సన్నిధిని జేరి మెక్కి గానవరనగ । సకల భక్తులు భక్తి నప్పటన యునిచె.

క. తను పుంసకట నారిగ । కృష్ణుడు కృపను బహువ్యక్తుం డగుమ వింటికి రయు
కృష్ణుడ యో నస్ఫటివారి న । తండు సుముఖంకర్ష్య కార్య పక్షత వెలసెఁ.

వ. మఱియు న వ్విష్ణుచిత్తుండు.

సీ. వటుదేవున క సెనికాండు మధురాపురంబునఁ బట్టి కార్యంబు పొంది

[illegible] వందుని వెంటఁ దూర్తను పేద్యుఁ జేసుకొను పెన్నయుఁ [illegible]
పలసినవానికి [illegible] మాటిమాటికిఁ గప్పెను గోలము [illegible]
[illegible] వృద్ధుమేలుగాను మొనర్చిన శ్రీకృష్ణమూర్తి [illegible]
నిరత చింతలు దలఁగి తదేకచిత్తుఁ | డై [illegible] లగు గొల్ల [illegible]
కృష్ణలీలలు దలఁచి తర్కించి [illegible] | యుత్తర [illegible] తదేకపరత.

చ. వినుమను కృష్ణలీలలు గణింపుమనంటు [illegible]
దనుమగఁ గూర్చి గొప్పగను ద్రావిడభాష చతుశ్శతంబు [illegible]
[illegible] ప్రియమ [illegible] రచియించి [illegible]
[illegible] దక్షుఁడను [illegible] భట్టర్.

వ. ధన్వినవ్యపురంబును రంగపురంబును పాండ్యదేశ [illegible] గోష్ఠీపు
రంబును కురంగ పురంబును [illegible] శ్రీ [illegible] దియు వృ
[illegible] బును, నంద్రవ్రజంబును మధురాపురంబుం గూడ [illegible]
శంబు [illegible] భట్టినాథ [illegible] చతుశ్శత గాథాత్మకంబు నగు
మహత్ప్రకృతి [illegible] ప్రస్తుతింపంబడెను. [illegible] సంధానంబునఁ
[illegible] ప్రాణాలు [illegible] పరాశర భట్టార్యుండు
భట్టినాథు చరిత్రం [illegible].

క. గురువని [illegible] | [illegible]
[illegible] | మఱియు [illegible].

ఆ. [illegible] | [illegible]
గలుగుట [illegible] | [illegible].

వ. [illegible] గోదాదేవి [illegible]
[illegible] సంవత్సరంబులు [illegible]
[illegible] భట్టార్యుం [illegible].

ఉ. అరయఁగ సృష్టికారణుఁ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

క. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].

వ. [illegible] శ్రీ [illegible] ద్రవిడభాషను [illegible]

సంస్కృతభాషను మహోత్కృష్టమైనదియు నామధేయంబు జగత్ప్రసిద్ధంబయ్యె మరియు మొదట రచియింపంబడిన ద్రావిడగాథాత్మకం బగు ప్రబంధంబు ద్రావిడ వేదంబు నాఁ బ్రఖ్యాతం బగుటఁ బుట్టు వైష్ణవశ్రీవృద్ధికై ముందు వ్రాయింపఁబడు రచిం శ్రీ గోదావతార కృత్యంతంబు లిపియు నున్నుకొండె.

క. వేదవ్యాస సమగ్రా । పాదిత మాన్యార్థ వైభవ స్ఫుట భక్తా
మోదకర రమానాథ వి । నోద పర్యుపస్నా జన జనుర్యానవరా.

తోటకవృత్తము. ఇందిరాధిప రాజిత పద్మకరా
జనితా నవరాంగ య ప్రముఖా
ఖిలవోద్ధతి వాశక ఖిష్టమనో
వనజస్థిర ధృంగ కృపాజలధీ.

గద్యము. ఇది శ్రీ మన్నధూలవగోత్ర వేంకటాచార్య సదాచార్య
కృపాపాత్రాత్రేయసగోత్ర కంగిపుటి సీతారామ
విరచితంబైన యాచార్యరత్నహారంబున
దివ్యసూరిప్రభవ యనెడు ద్వితీయ
తరంగము.

ఆచార్యరత్నహారము.

దివ్యసూరిప్రభ.—తృతీయతరంగము.

౧. శ్రీలాలితవక్ష కృపా । శీల జగద్ధేయ భక్తచింతితముని చి
త్తాలయ వృష్టికరఘన । తీర్థీకరదివ్యవంద్య శేషాశేషా.

౨. అవధరింపుమట్లు శ్రీపరాశరభట్టారకుఁడు గోదావిహారకథనంబున కుద్యుక్తుండై.

౩. తీరం గోష్ఠినం బాటలపూలబేర్చి । తేమం గై నాడు శ్రీరంగధాముం దట్టి
దేవదేవుని మహిమ గోదావనాంతి । నుంచు ధ్యానంబు చేతు నానంద మెసవ.

౪. లోలత్పీఠికఁ బట్టినట్టి [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] శ్రీ[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ము
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

౫. అని మంగళంబు గావించి.

[illegible] [illegible] [illegible].

౬. గోదావిహారకథనం । [illegible] [illegible] [illegible] యు
[illegible] [illegible] । [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] చెప్పెన్.

౭. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
దరము [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] దగ్గఱయుఁ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

౮. ఇట్లు [illegible]

... తదనంతరదినంబున పెద్ద లద్దినంబున విశిష్టోత్సవంబు లాచరింతు రని వ్యాఖ్యానించుచున్నారు.

౧. రంగపతి గళంబందుఁ గనుపట్టిరి గన్గొని గొంచపోయి యా
ర్యాంగుడు నింట వైష్ణవుల బూన్చి విచారణ చేసి గోదయ
న్నంగళ నామధేయ మిడి మానుగ భార్యయుఁ దానుఁ బెంచుచుం
డెం గడు భాగ్యశాలి యితఁడే యని దన్గొని యాడ చూపరుల్.

౨. గోదాజననము మొదలుగ | నా దేశము సకలసంపదాస్పద మయ్యెం
శ్రీ దేవియుఁ గలిగిన దని | సాదరమునఁ బొగడుచుండ జనులు భక్తిన్.

౩. చిన్ననాటినుండి కన్నియ యును సదా | వారు చెప్పఁ జాల జ్ఞానభక్తి
గలిగి వెలసె తల్లిదండ్రులఁ దాఁ బంచ సం | స్కారములను గాంచి కళల వెలుగు.

౪. అనవద్యసద్గుణములఁ బెం | పెసగు సుతను గాంచి తల్లిదండ్రులు సం
తసమునఁ బొదలె సుతం గను | టనదే సుకృతంగనుట కెవ్వఁడగు నూహింపన్.

౫. ఇట్లు సత్ప్రీతి మెలఁగ గోదాదేవి పెరుఁగుచు నప్పట
కయి తన తండ్రి ప్రతిదినంబున సేకరించు పూలదండ లెల్ల నెలుఁగ
దానుండఁ గొప్పన దిద్దుకొని కొంచెపు పనులు చేసి నిలిచి గూడ
మంచముఁ బరుండన కొంచి నద్దంబున నెమ్మోము గాంచి యా దండలఁ దీసివేసి
భట్టనాథుఁ డేమియు నెఱుఁగఁడయ్యె | వారి వి ట్లు నేయుఁ జాడు పట్టి
యుంకనైన మాను మిప్పని యని బుద్ధి | గఱపి చెప్పి భక్తి గాంచి యాపురము

౬. తత్పూర్వగాథలిట్టి యట్టి పత్రికాయుక్త సమస్తాంశములు నాటి రాత్రి పుండరీకనేత్రుం
డు విష్ణుచిత్తునకు స్వప్నంబునం గానుపించి యా దినంబును బుష్పమాలికలు ప్రయో
గ్న పూర్వకంబుగాఁ దెచ్చి సమర్పించుచు నీ పని యుద్దేశంబునం దొడిగికొనఁగ రంతే
మి యని యడిగిన సమాధానంబు.

౭. నీకుఁ గట్టిన పూలదండ లీసుమారి | దేహముకుఁ దలఁగి ధర్మించె నేఁడె వ్రేఁగి వాని
పరిహరించితి నావట పత్రికాయు | బలికె వెంటనే యు భక్తవత్సలుండు గోప.

౮. గోదాపరిభుక్తములగు | పూదండలె నాకు భోగ్యములు నీవిఁక నే
కాదిగ నట్టివె నిత్యము | సాదరమున నాకొసంగు మనఘ చరిత్రా.

౯. అనియిట్లు స్వప్నంబైన నద్భుతపడి లేచి | లక్ష్మీసమానమగు కూఁతు రిలయందుఁ
దనదుదానిగా నెంచఁ దలపోసి యా | కూఁతు భక్తి కెన్నఁ గొనుచు నుండె.

౧౦. తద్దినము మొదలు భుక్తంబులగుమాలికల వటపత్రశాయి ధరించుటవలన నంతనుండి యా
... ఆముక్తమాల్యదయనియు ద్రవిడభాషను చూడికొడుత్తనాచ్చియారనియు ...

కావున సుప్రసిద్ధ మార్గోదాదేవికి సూరిపత్నీకంబుగాంచు జననంబు మొదలుకొని జ్ఞా
నభక్తివైరాగ్యాదిగుణంబులు ప్రబలె వినుము లోకంబునఁ బురుషునకుఁ బురుష
సద్దను మగవాని మగవయందునఁ బ్రీతి బుట్టుటకు నిదర్శనకంబు మెండికకుఁ
జేర్చుచుకుంటె సత్ప్రయత్నంబు సేయక సమకూడదు. పురుషునకు మగువయందు
ను మగువకుఁ బురుషునందుఁ బ్రీతిపుట్టుటకు సమున్నత స్థలంబునఁ దగులంబు
పల్లాభ్రుకుఁ జేర్చుటకుంటెఁ బ్రయత్నంబు సేయఁ బనిలేదు గాన సమ్మగుణమందు
భగవంతునకును భగవంతునియందు సర్వగుణవంతంబగు స్వరూపానురాగంబు నిర్ణయించు.

సీ. ఇంతికిఁ బురుషుని కెక్కుడై విరహము గావున మును గోపికలను కృష్ణ
విరహంబు పైపై పరిమార్చి హేమంతకాలంబు తొలుత మొదటి నెల సలిపినయటుల
కాత్యాయనినిఁ గూర్చి ఘన వ్రతనిష్ఠమై వాంఛఁ దీర్చుకొనుట భాగవతము నఁగని
యోగి ప్రబంధాళి యుక్తర శతి గాథల నట లక్ష్మీగీతి యనుప్రబంధ
మొదటి గోదాస్తవం బనఁ జెప్పె మూఁడు | పదుల గాథల దమిళ న్నబంధప్రబంధ
మొనటి రచియించె ద్రావిడ యుక్తి సూక్తి | ధాటి సద్గుణశాలి గోదాసమూటి.

తే. ఇట్లు గోదామహాత్మ్యంబు లఘుచెందు ప్రబంధంబుల శ్రీరంగ, వేంకటాచల, వనాచ
ల, ధన్విమంగళ, శ్రీనాద్రి, కృష్ణనగరి, మధురా, గోకులంబు.
లనెడి యుపమిత దివ్యదేశంబులుఁ గీర్తితంబు లయ్యెనని వెంచియు భట్టార్యుం
డిట్లనియె.

గీ. మగనితోఁ గూడుటకుఁ గనుపడిన లేత | జన్మనంబునఁ దగుకొంతుచంద మెఱిఁగి
తెగువబుఁ జెప్పడనుచుఁ జింతాపయోధి | మునిఁగె శ్రీవిష్ణుచిత్తుఁ డపూర్వవృత్తి
తే. విను మహాలక్ష్మీ పుత్త్రిక | జనని జనకుల సమస్త సౌభాగ్యములం
గనఁ దగువంకఁ దనపుత్త్రి | యిట్లు రూపంబైనజనని మది సఫలమగుట.

వ. ఇవ్విధంబున భట్టనాథుండు చింతామగ్నుండై యున్నప్పుడు.

చ. జనకుని యెంద మెంచుము నిజంబు జనార్దనుఁ డక్కె నన్న నె
వ్వని ఎరియించ నందు మది బల్కినఁ జెంగలి విష్ణుచిత్తుఁ డి
ట్లని సఖులో విశ్వర నగరం బునయందగు దివ్యదేశముల్
విను వివరించెదన్ దగిన వెన్నుని నందు వరింప్ర మింపువన్.

వ. పురాణాగడికంబులను శతంబోపాని దివ్యయోగి విరచిత ప్రబంధపాఠితంబులు నై
యిప్పుడమి నూటయెనిమిది దివ్యదేశంబులు ప్రసిద్ధంబు లయి వెలుఁగు నందు చో
ళదేశంబున నలుబదియును పాండ్యదేశంబునఁ బదునెనిమిదియు కేరళదేశంబున బదు
మూఁడును తూర్పదేశంబున రెండును తుండీరదేశంబున నిరువది రెండును మఱియు

[illegible]
[illegible]

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

క. [illegible] ।
[illegible]

వ. [illegible]

గీ. [illegible] ।
[illegible] ।

సీ. [illegible]

క. [illegible] ।
[illegible] ।

వ. [illegible]

క. [illegible] ।
[illegible] ।

క. గోపికలు కృష్ణుని వెదకు । తాపంబునఁ బొరలి రంగధాము వెదకంగ
తాపము తొలఁగుటకుఁ గృప । [illegible] తెలియ యమునాఁ దత్పరతుఁ గలిగా.

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

తే. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible] తునుదె.

తే. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] నుత్తము లానతింపరే.

వ. ఇట్లు సకల ప్రకారంబుల.

క. రేయి పగలు నిదురింపక యతఁడు । రంగపతి [illegible] యగుట.
యాచరించి సంకటాకుల వ్యాకుల । చిత్తుఁ డగుచు విష్ణుచిత్తుఁ డపుడు.

వ. ఇట్లని తలంచు.

క. గోదాదేవికిఁ దగుపతి । శ్రీరంగపతి [illegible] సిద్ధించెడి బ్ర
[illegible] । [illegible] టకటా.

సీ. అపరిమిత [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

కీర్తనీ విహారా సుత్తోజుఁ గూడు ని । ష్ఠుని కువాంఘ్రి సుద్ధిజునుముఁ గుడుగ్రు
... పవ్వళించి మాంద్యు కనమాన । రంగధామ భవ పాణిగ దేదె.

వ. అయ్యవసరంబున రంగేశ్వరుం డమ్మహాత్మునకు సాక్షాత్కారంబునం జెంది మహా
త్మా పరితాపంబునం బొందకుము నీవు మాకు శ్వశురుండ వగుటకు సందియంబు వల
దను వగు వైభవంబుతో నీకూఁతు శ్రీరంగంబునకు తోడ్కొని రమ్మని యా ప్పట నంద
ఱుఁ గనుంగొనఁ బాణిగ్రహణంబు సేయుదు నని ప్రస్ఫుటంబుగా బ ... దివ్య తి
రోహితుం డగుటయు మేల్కాంచి సంతుష్టహృదయుం డగుచు భట్టనాథుండు తన
పట్టికి తన్స్వప్న వృత్తాంతం బెఱింగించి సర్వసంసిద్ధ యుండుమనియెను.

క. అంత గోదావనాటి రంగాధిపునకుఁ । బ్రేమఁ బట్టుట కొఱ దృఢబ్రీతి నిగుడ
బ్రకర మొందన్నిము తగ దను యొసము సెం । తర్పకారము నిక్క యాథార్థితముగ.

సీ. మందు ధనుర్మాసమున నోరివాసు బ్రాహ్మ ముహూర్తము వాసు మేలుకొంచి
రంగరంగ యనుచు రహిలేచి తగుధంగి జలమాడి శుద్ధవస్త్రము ధరించి
తన్మార్గ్ర పుండ్రధారణ మాచరింపుచుఁ దయింటఁ దగ రంగధాము ప్రతిమ
కర్పితాంబర మణిభూషణములు దీపధూపము లతిదివ్యగంధ
పుష్పములును దగినముభోజ్యపదార్థముల్ । లిం కర్పూరపునివాళి యును న
మస్కారంబు జేసి యూర్జ్యగుడాన్నము । న్నాన్నయోగ్యఫలనా లర్ధిగూర్చి.

గీ. క్షమమై నివేదన మొనర్చి కర్పూర । వాసితీర్థము నివాళి యొసఁగి
ప్రవిశభావ మొగ్గ దగుగాధ రచియించి । ప్రస్ఫుట మగ కన్నవంబు జేసి

క. పూర్వాంతమునఁ బూర్ణి । రాజామర్పించి చుట్టుదండిగి వెమ
రాతము ప్రణమిల్లి పయా । భావనగ్రై నిలిచి యిట్లు ప్రార్థించె వారిజా.

క. కరుణాసాగర రంగా । శ్వర శేషాంకశోర్య గోర సత్యము తస్యం
బరిణయము గమ్మిద సతి । సంరంగు సెవనేయఁ దగను కర్యాణ మిఁకన్.

వ. అని ప్రార్థింపు తదీయాంతఃకరణార్ద్రంబుగా సేవారం బన్ని దెవరాత్రం బారగిం
చి భూగాంబునియు నిరాతంకతయుఁనై గూఢ్వంబున మూన్ని దినంబుల నతిక ...
ప్పరి గావల గౌకప్రసంగంబు గూర్చి మిత్రితసమష్టి దవసఁబున గోదాదేవిరక్ష
గేశ్వరుం బొప్పంబుఁగం బ్రసన్నుండై ఆలింపు నిన్నటిల్ల నట్లగును.

క. ఈవన్నమునకు ధను । ర్మాస మిక ప్రారంభ మున దహి బాగిగరో
త్తి సంతోషించఁడ నయిత ద । యానంగతి నెవివాహము మొయ్యన నింకన్.

క. ... పరికి నిఃంభోగము । ల శానఁగు గోదావిమానికి రంగేశు దా
... భోగంబు నను । ద్వీకరుత విహారింపఁ గోర్కెదీర నిచారణ్మై.

౭. విష్ణు చిత్తులగారును వేదవిదులను భోగియగు శ్రీ రంగంబునకు ప్రవేశించి రంగ
నాథునకు గోదాదేవి ధన్యాత్మురాలియగు నట్టి వివాహంబునట్లు నదే గోదా
వివాహ దినంబులయందు దేవాలయంబులందు రంగనాథుని గోదాదేవి కళ్యాణంబు
జరుగుచున్నది. [illegible] లవశ్యంబును నేయుండగు [illegible]
బులను విశ్వభోగంబులై సమస్త సంపదలం [illegible]
[illegible] మహోత్సవంబు సేవించినవారలు నట్టివారె లయ్యెదరని
చెప్పుటయు.

౮. విష్ణుచిత్తుని [illegible] | [illegible] గోద
రంగపురమునం [illegible] | [illegible] రంగనాథుని [illegible].

౯. ఆ [illegible] వివాహం | [illegible]
[illegible] | [illegible].

౧౦. అంటయు [illegible]
[illegible]
[illegible] గోద [illegible]
[illegible] రంగ [illegible].

౧౧. శ్రీరంగ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].

౧౨. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

౧౩. [illegible]
[illegible]
[illegible] శ్రీకట్ట [illegible].

ధీరవృత్తి లోన దూరీకృతాతురై । మించి జనులు సమ్మదమించి రమ్యము.

వ. ఇట్లు నంబున జనులంపఱు నిరీక్షింపఁ బదియుకనీనికానీలమణి మాలికాకవది కౌళ
త్రోళి కాంతరసమంచిత యగుగోదాదేవి సప్తావరణంబులయుఁ బ్రదక్షిణం బాచరించి
చని రంగమంటపంబునఁ బ్రవేశించిన సుందరవిమానము కేర శ్రీరంగనాయకో
త్సవాంఘ్రివిగ్రహస్వరూపంబున దగు శ్రీయఃపతిమంగళవ్యాసంబాచరించి నిమిచి
త ప్రకారంబున నలంకృతుండై పుణ్యాహవాచనాంతరంబున నమ్మంగళోపణంబా
చరించి పరిణయవిధజ్ఞానులును వేదవేదాంతపారగులు నగువైష్ణవులును ముప్పదిమూఁ
డుకోట్లదేవతలును బ్రహ్మరుద్రాదులును వ్యాసాదిమహామునులునుఁ గొలువ గోదా
దేవి వచ్చుటకుఁ గాంక్షింపుచు మున్న శంతిమంటపంబున నుండునప్పుడప్పు
గిది వచ్చెంచిన గోదాదేవిని జూచి సంతసించి మహాహార్యంబున ద్విజదేవాగ్ని స
న్నిధి శ్రీ యఃపతి సుందరవరాంఘ్రిధామ్నాన్యస్వరూపంబున గోదాదేవిం బాణిగ్రహ
ణంబు గావించె.

గీ. పరిణయోచితవిధుల నెఱిఁగినవైష్ణవ । శేఖరులు శ్రుతిప్రశస్తమౌక్తి
పమప కేవహోమపర్యంతముగు నగు । విధుల నాచరించె వేడ్క విభుఁడు.

చ. లోకుల మెచ్చు సుందరవసంతమున నక్కవాహపాటల
పోతముడంబు లిందకము లొప్పుగ లోకగి లేగి లేపల
య్యాకమకీయవిగ్రహల కమాయి రంగవిభుం గనంగ గో
దాకమలాక్షి లోఁదలంచి దాఁచె నంతఃపురంబులోనికిన్.

వ. ఇవ్విధంబున.

మ. తనవెంటన్ వడి విష్ణుచిత్తనృపముద్ర బ్రహ్మముఖ్యక్ష్మాతలం
గున వచ్చిమ్మలభక్తియుక్తజన యుగ్మబాహుసారవిధ
న్యవరల్ నిక్షేపింప నరుల్ బహువరాలింప శ్రీపమోత్సవప
క్షణముం జేయుమఁ గోవుల నిండువ లక్ష్మీకటాక్షసర్వస్వ.

వ. అంతఃపురంబు బ్రవేశించి

మత్తకోకిల. కేమవల్లరితోను దిక్కువికేమధూమణిహాసవి
శ్రుతకోశదక్షకోటుల పత్రిసుందరి సేవ స
త్రోష్ణవీరవృతిలు సత్యవిధాంత సత్యాగరీలదు
ర్భావసేవితముక్తదాయకు రంగనాయకు నామదన్.

గీ. సౌకుమార్యాభివ్యసౌందర్య లావణ్య । ములకు రెప్పవెట్ట కలిమిఁ దనివి
బడక చూచి చూచి యద్భుతవిపులుడు శేష । తల్ప మెక్కె జనులు దవ్వగాను.

క. శుభగతయానుని పాదాం | బుజముల సన్నిధికి జేరి భోరున గోదా
గజరాజగమన యప్పుడు | నజాదులు గనంగ మాయమయ్యె బుధేంద్రా.

ఉ. ఏమని చెప్పుదు బ్రహ్మశివుల్ డిండ్రుడు లోనగువారు నివ్వెఱం
బోవుచు జూడ నిట్లు గరువేదుక గోద పరిగ్రహించి దం
తావళ శుభ్రకాంతులు బయల్పడ నప్పుడు రంగభర్త శ్రీ
లామతి విష్ణుచిత్తు యిటు రమ్మని పేరిలఁ గొప్పఁ బిల్చెనన్.

గీ. చేరవచ్చిన శ్రీ విష్ణుచిత్తుఁ జూచి | యబ్ధిరాధుఁడు వోరి నీవనఘ నాకు
మామవని యంపయును విను బ్రేమ మిగుల | నానతిచ్చెను విను పరమాద్భుతముగ.

వ. ఇవ్విధంబున నానతిచ్చి తీర్థంబును ప్రసాదంబును బుష్పమాలికయు శఠగోపం
బును సాదరంబున నర్చకులచేఁ నమ్మామ కొసంగంజేసి కాంచన మయంబు లగు
వస్త్రంబుల తివకరతలంబునం బట్టి శ్రీవుధన్వి నవ్యపురంబున కరిగి యప్పటియట్ల వట
పత్రశాయికి శ్రీతులసీ పుష్పమాలికా కైంకర్యం బొనరింపుచు సుఖంబుండు మని
యమ్మహాను భావు వీడ్కొల్పుటయు.

క. వగయు ముదము దనమదిఁ దో | ప్పఁగ నాతఁడు ధన్వి నవ్య పట్టణమునకుం
దగఁజని లోకంబులు పొగ | డఁగ యప్పటివృత్తి జొప్పడ న్వర్తిల్లెన్.

క. వల్లభదేవ ధరిత్రీ | వల్లభుఁడును ధన్వినవ్య పర్యంతము శ్రీ
తిల్లుమఁ జని గురు వీడ్కొని | యుల్లమలరఁ దనదు వీటి కొయ్యన జనియెన్.

గీ. కనుమనోహరములుగా తులసీపుష్ప | మాలికలు హరికి సమర్పణంబు
సేయుచిట్లు విష్ణుచిత్తుఁడు జీవించె | వసుధఁ దొనుబదైదు వత్సరములు.

సీ. అంత, రంగేశ్వరుఁ డప్ప మావరగమునందు వేయుగ దివ్యమందిరంబు
రచియింపఁజేసి సుప్రాకార గోపుర మంటపాదుల రాజమానమైన
యాయాస్థలముల యందున నమర గోదాధృవార్చా విగ్రహము, లర్హాసగణి, సుప్ర
తిష్ఠితంబులఁ గళాప్రతిష్ఠితంబులును గావించి యారాధన విహిత వివిధ
సకల నిత్యోత్సవాదులు సంతతంబు | వృద్ధి బొందించుచుండె నటినఘటిత
నది మొదలుగాఁగ నూటయొన్మిది స్థలముల | నమరి గోద శిలాదిరూపముల వెలసె.

గీ. స్వావతారస్థలంబుదివ్యంబు నైన | తత్పురంబునఁ బ్రేమ గోదారమణికిఁ
గావయుచ్చట గుడి జనమానమైధ | వంబు లక్ష్మీవిభుఁ డనవ్వైష్ణవేంద్ర.

క. విను సకల దివ్యదేశము | లను గను గోదాశఠారి రామానుజాలం
బునుపడి యవశ్యము ప్రతి | ష్ఠ నొనర్పఁగ వలయు విష్ణుసద్భక్తి పరుల్.

వ. వినుము గోదాశఠారి శరకాల ప్రముఖ ప్రథమ సూరులతోడను నాథముని యా

మున్నయతిరాజ్యకూర్మవాదుల తోడను గూడ జగంబంతయు స్వాధీనంబు గావిం
చుకొని రక్షింపుచు శ్రీరంగపురంబున కార్యనిర్వాహకుండగు రంగేశ్వరుండు ప్రకాశింపుచుండె.

క. గోదావివాహకథ యిది । సాదరమున వ్రాయుఁ జదువ నర్థము చెప్పన్
మోదమున వినఁగ విజ్ఞ । నోదయులై భోగ్యభాగ్య యోగ్యులు గారే.

గీ. అనిన గురునకు శిష్యుఁ డత్యంతభక్తి । విరియఁ బ్రణమిల్లి పలికె కాసారయోగి
ముఖ్యుల చరిత్ర మంతయు భూరికరుణఁ । దెలియ వినుపించి తివ్వగుద్ధిదనేణ్య.

క. కరుణ వికనాథ భక్తాం । ఘ్రిరేణు చరితంబు విస్తరించి తెలియఁగా
సాకల్యగింపు మిప్పుడు వినువాక । బరికింపఁగ గురుడు శిష్యవత్సలుఁడుగదా.

ఉ. అనివేదాంతి సభక్తి నేఁడుటయు భట్టార్యుండు భక్తాంఘ్రిరే
ణువిహారి కథ మెఱుంగ జేయుటకు సంతోషించి యుల్లాసతి
శ్చయు శిష్య వనమాలి కాంక్ష భవుఁ డౌ శ్రీ విష్ణుచారాయణా
ర్యారి పాపాకారంభం వినుము తేను ల్మెత్తు రియ్యుత్తముల్.

వ. అని భట్టార్యుండు భక్తాంఘ్రిరేణుం గూర్చి వందనంబు గావించి యిట్లనియె.

శ్రీ తొండరడిప్పొడియాళ్వార్ ప్రభావము.

సీ. ధర విను పశ్చిమై దక్షిణోత్తర పార్శ్వములను కావేరీ యుర్వ్యల నుతింపఁ
బ్రవహింప సర్వసంపదల నొప్పెడి చోళదేశములో దివ్యశోభితమగు
వెక్కుకు మిగిలి వెలింగెడి సందు నల్పిదయుక్తి దివ్యస్థలములు పరులే
దరము తోక్త ప్రబంధములను బ్రతిపాదితము లయ్యె వానిలోఁ డడవ భక్తి
సారకృవైరి పరకాల సన్నుతమగు । కుంభకోణాఖ్య పురమునకుం జెడమునేఁ
గ్రోశయుగ దూరమున వెలుంగునుబుధాక । రత్నమండంగుడి యను ప్రసిద్ధంబు.

శా. శ్రీమంతు గ్రామనివాసడె సత్యశక్తి శీలంబులం బ్రాగ్య
స్నానాధర్మ వేదపారగులు తేజస్పూర్యకంబు ల్మహా
ధీమంతు ల్ద్విజు లేడనూరుగురు ధాత్రిం దేవత లోనా నీ
హ్వా పత్వంబున నల్లస్సిల్లుదురు సచ్ఛాస్త్రంబులం దక్షులై.

గీ. వినుము వారిలోన వేదవిశారదుఁ । డను పురశ్శి ఖాన్వ యాగ్ర గణ్యుఁ
డొకఁడు ద్వేజుఁడు భార్యయుఁ దాను సంతానకాంక్ష మున్న గరుడగమను వేఁడ.

వ. ఇట్లు నారాయణా చలంబునకరిగి కల్యాణ సర స్తీర్థంబున భార్యతోఁ గూడ స్నానం
బాచరించి నారాయణధ్యానంబు సేయుచుఁ నంపత్కుమారుం డను పేరం దనరు
రామప్రియదేవునకు నమస్కరించి మరలి శ్రీనపురంబునకు వచ్చి సుఖంబుండు నంత.

కొంతకాలంబునకు నారాయణప్రసాదంబునం దత్పత్నియందుఁ గలియుగంబున నూటయెనిమిదివత్సరంబులుచనం బ్రభవాబ్దంబున ధనుస్సంక్రమణయుతమార్గశిరమాసంబున జ్యేష్ఠనక్షత్రంబునందు భగవద్వనమాలాంశంబున నొక్కబాలుండు జనించిన.

క. గణుతించి తండ్రినారా । యణుఁడు పుణ్యాంశమునం దదాత్మజుఁ డుదయిం
చినకతన విప్రనారా । యణనామము కొడుకునకుఁ బ్రియంబునఁ బెట్టెన్.

వ. అంతనబ్బాలుఁ డన్నప్రాశనాది సంస్కారంబుల సంస్కృతుండై పెరుగుచు.

చ. జనకునిచెంత వేదములు శాస్త్రము లన్నియు నభ్యసించి వి
ష్ణునకుపమ ప్రియప్రహితసూత్రపవిత్రకృతోపదేశసం
జనిత విరాగతాది గుణసంపదల న్గణికెక్కె తల్పకీ
టీనమున మెప్ప నగ్గుణనిధిష్ఠుడు వర్ధిలె జంద్రతుల్యుఁడై.

గీ. భక్తులకుఁ దొండరంఘ్రిరేణువనఁ గడియు । రేణువనఁ బొడి యనియు నీకీర్తి ద్రవిడ
భాషఁ బరఁగుటఁ జేసి తద్భాషజనము । లతని దొండరడిప్పొడి యండ్రు భువిని.

క. జ్ఞానము వైరాగ్యము మొద । లైనగుణములం బ్రధానుఁడగుట సిరినిఁ బెం
పూనియు జెండిలిఁగూడకఁ । దావసగను వేగరంగధామునిఁ జూడన్.

మ. వినుమత్యున్నతభక్తి నిట్లు చని కావేరీనదీ మధ్యసీ
మను దివ్యంబగు చంద్రపుష్కరిణి పొంతన్ సప్తసాలంబులు
న్ననుపట్టై నట్టి విశాల మగు రంగక్షేత్ర మీక్షించి ప్రే
మ నమస్కారము లిచ్చి లోకవిలంబొప్పంగా నేగుచున్.

పృథ్వీవృత్తము. విమానము గనుంగొనెన్ వెడలి విప్రనారాయణుం
డమాయికకృతిస్తవాద్య పహితాను సంధానముం
రమాసఖతనుప్రభాంచిత రమ్యవైతానముం
శ్రమాగతగతోత్తమ ప్రమదభావసంతానమున్.

గీ. కాంచియెంచి సాష్టాంగదండములను బ్రమోక్కుచు । నవ్విమానమునకు నార్యజనులు
నందు నందున నిడిసరవి సాష్టాంగప్రదక్షి । ణములు చేసి యాదరమున నపుడు.

వ. గర్భగృహంబులోఁ బలికింపఁ జని యుండు.

స్రగ్ధరావృత్తము. కాంచెన్ విప్రుండు దేవాకలిత శుభవిభాక్రాంతనానాది క్రాంతుం
బ్రాంచత్ప్రాగ్వ్యగ్రసూర్య ప్రతిమము డియుత ప్రస్ఫుటజ్ఞాన కాంతుం
జంచన్మాణిక్య భూషాచలరుచికలనా చాలితానేక లోకుం
గించిజ్జ్యోత్స్నాప్రతీకం గృతవత పర్యస్తమున్ శ్రీరంగధామున్.

చ. జలరుహ పత్రలోచను ప్రసన్నముఖుం గరుణామయుం దయా

[illegible]రూపమై దినకరశశికోటిచ్ఛవులఁ గను దుం,
[illegible] రాజితాంగనిరుపమసుందర తల్పశయను నిరతిశయు
[illegible] రంగశాయి నఖిల త్రిజగదమృతఫలము జూచుదుర్.

గీ. రంగశాయిసుందరత్వము లావణ్య । మరయ దనివిదీర కన్గొ[illegible]
పరమభక్తిఁ దర్శనపాపహరుఁ డయ్యె న । నన్యచిత్తుఁ డైనయాళ్వారు సూరి.

వ. ఇట్లు గాంచి నమస్కారంబు గావించి విప్రనారాయణుండు దాస్యకతంబున.

శా. మాలాకారుఁడు మున్ను కృష్ణునకుఁ గాం మాల్యంబు లర్పించి యే
లీలం మోక్షము నొందె దాస్యముల నోలిం బుష్పమాలార్పణం
బే లోకస్థులకైన ముఖ్యతమ మీనింకం బ్రాప్తి పేరిటి ను
ద్యానారామము వెంచి రంగపతికిం దానిత్తుఁ బూదండలన్.

క. అని నిశ్చయించి నందన । వనమోహన సౌకుమార్యపుష్పవనము ప్రయత్నం
బునఁ బెంచి రంగనాథున । కనుదిన మర్పించుచుండె నప్పూదండల్.

సీ. భూతయోగ్యనికేతపాటలీ గన్నేరు గల్వాది పుష్పవిశిష్టవనము లొనంగ
నజాతు లెన్నాని నిజాత్మజాండైనట్టిమహావు ప్రార్థింప నమ్మతి నొసంగె
మనువు నిత్యసుకవిత వేనినొసఁగెను వర్ణించె వారఁ డెవ్వని నయోధ్య
నిత్యసుపిమ్మట నిండఁడా బూకింది జానకీపతి విభీషణునకిచ్చె
నతఁడు గొనిపోవఁ జంద్రచోళాధిపతికి । నిచ్చెనవిరమ్ము దలఁచి నాఁడే చో
దేశమందున నిల్చె నేదివ్యధాముఁ । డట్టి శ్రీరంగధామునకాతఁ డొసఁగు.

గీ. పగలు రాత్రి పుష్పతోట సాగుసేయుఁ బని దృఢానయుఁడై వైష్ణవప్రవరుల
యిళ్ల భిక్షాశనమున నింపెనఁగ దేహ । ధారణ మొనర్చుచు జెలువారి నతఁడు.

వ. [illegible]బంధ్యతర్యంబున నవ్విప్రనారాయణుం డిట్లు శ్రీరంగనాథునకు దులసీపుష్ప
మాలికాకైంకర్యం బనుదినం బొనరింపుచుండ నకాలంబున.

సీ. కావేరి యుదక్తటాన నొప్పుకదంబ పురంబున దైవశాంగ
నాంతజరూప నయోజితయాన శభావనాతరళోక దేవదేవి
యను వారసుందరి యను దరీనహితయై నిమశాపుని జోతిన్నపుని జూడఁ
జని నృత్యగీతాదులను చోళభూపాలు మోహింపజేసి యమూల్యరత్న
భూషణాంబరములు గొని భూవిభుని । గర్వమున మించి యనుచు మార్గమున వేడ్క
విప్రనారాయణారామవీధి నిలచె । నవ్యగమనశ్రమాతురయై మరసి.

వ. ఇట్లు విశ్రమించి తదారామ రామణీయ్యంబున నతివిస్మితయై యభిముఖంబున ని
[illegible]వదన తరగ్రజనముయున యాలి తనతో నిట్లనియె.

మ. కలకంఠీ గనుగొంటె లోచనమునకు కాంతంబై పుష్పద్రుమో
జ్జ్వలవల్లీ తులసీ నికుంజపరత స్వాయ సుగంధంబు ని
ర్మల పానీయ్య పయోరుహ భ్రమర ఝంకార స్ఫార కాసార మం
చల గోధావరణంబు ధన్యజనవీక్ష్యంబై తదారామమున్.

సీ. కంటివే పల్లవకలిత కాసముంబుల సేవింపఁ దగుగున్న మావిచాలు
వింటివే నవసపుంభిక కూజితంబు చిల్కలముద్దుపల్కు భృంగముల మ్రోత
నానితే శైత్య మాంద్యాతిసౌరభ్యము లూని వీచెడి మలయానిలంబు
మూర్కొంటె సంతతామోదరమ్యము లగు పలుఁదెఱంగులఁ బూల బరగుతావి
పొగడఁ దగుఁ దీని జిహ్వ చెప్పఁదును పూని। చైత్రరథనందనాదులనరణిసెన్న
గన్నులకుఁ దృప్తికరమయ్యె నెన్నదేవ। గురుతలమునదిట్టితోఁటఁ జూచితెలతాంగి.

చ. ఎలమిఁ జిగుళ్ళు సోక్కి పొగరెక్కి పికంబులు గూసెఁ బుష్పజా
తుల రస మానిమావకిటు తుమ్మెదగుంపులు మ్రోసెఁ దక్షిఫలం
బులు దిని చిల్కలింపు గదురున్ స్వనరం రొదజేసెఁ జల్లఁగా
నలయిక లార సారమలయానిల మల్లనఁ దాసె ముద్దియా.

సీ. పున్నాగములజాతి పున్నాగములకీర్తి లీల వెన్నెలఁ గొంగలింపఁబడియె
పల్లవావళి మేలి పల్లవావళిఁ జోలి రాగ మొప్పఁగ దృష్టిరమ్య మయ్యె
సుమనస్తతులు డాయ సుమనస్తతులు బాయ భ్రమరంబులకును విభ్రమముగూర్చె
పువ్వుఁగొమ్మలు చాల పువ్వుఁగొమ్మలు తేల నధికవాలంక్రియాశ్యంబు లయ్యె
కమల కైరవ జలపక్షి విమలమధుర। నీరములనొప్పు చాయ కాసారరాజ
వినుము బోడ్డన బావులెల్లను సుభావ। తారణావ్యగ్రము లాత్త నిస్తారకములు.

గీ. ఎపుడు ప్రవహించు కావేరి యిరుగడలను। దేశములలేని పలుపువ్వు
దీఁగెలిందుఁవనరెందిరంగనాయకోద్యానమగుట। గాక యగునెట్లు రమ్యత గలుగు టెట్లు.

వ. అని యివ్విధంబున నవ్వువ్వుఁదోఁటం బొగడుచు నఖీసమేతయై యాశ్వేయయిం
దానును సముచితప్రకారంబున నచ్చటచ్చటం దిరుగుచు.

శా. చూచెన్ ద్వారపథాటి యొక్కెడఁ గడుం శుభ్రాంబరుం బాంసుర
శ్రీ చంచద్భుజయజ్ఞ సూత్రు ధవళచ్ఛత్రోర్ధ్వపుండ్రుం బ్రకృ
ష్టాచారుం రవితేజ దివ్యతులసీ ప్రాంచత్సరోజాక్షమా
లాచిత్రద్యుతి పద్మజాంతుకుని లీలం విప్రనారాయణున్.

గీ. నిరుదలును నల్లిబియును నానెడులు కృత్తు। వులు దనర్పఁగ ఘటము చేజలమువ్రువుల
చెట్ల కడలేఁ బోయుచు నిష్టచరితుఁ। జూచి కను జెప్పపెట్టక చోద్యపడుచు.

మ. కలలోనైన విషయసుఖం బెఱుఁగక తుగ్రబ్రహ్మచర్యంబున
న్గలభక్తిం స్ఫుటరంగ నాథసుమనశ్శ్రేణిం ద్యుష్టిడె సర్వదే
వలసద్వ్యాగ్రత తద్గుణాను భవతృప్త స్వాంతుఁ డౌటం దద
న్యులఁ జూడం బనిలేని విప్రనుల వర్యుంజూచి సాశ్చర్యమై.

ఉ. పాదులు బాగుసేయుచు నపారరయంబున నీరు నించి స
న్మోదము నొందుచుం దిరుగు పుణ్యునియొద్దికిఁ దోటిచేడియుం
దా దయ నేగి మ్రొక్కిన వనాదర మొప్పఁగ వైష్ణవుం డట
న్నోఁ దెబ్బు బాగుసేయుటకుఁ బోయె విషూమణి సిగ్గునొందఁగన్.

క. ఇటు నిరపేక్షత జొప్పడ | నటు నిను పనిసేగు వైష్ణవాగ్రణిఁ గని యు
త్కటలజ్జ మునిఁగి తన చెం | గటఁ దగు చెలివేణిఁ జూచి కరిమిట్లనియెన్.

ఉ. అసదృశరూప యౌవన కళాదుల నెందును మాఱులేని న
న్ను సరసదృష్టి నూనుచుఁ గనంగొని కిట్లు తొలంగి పోయె వె
ట్టి సొబగుసం నపుంసకుఁడు బలెం గను మీఁదఁ దటంచుఁ బల్కుడు
న్వెస నిటు మాఱుబల్కె సలివేణి తదింగిత మాకళించుటన్.

గీ. పంచుఁ దుష్మృతుఁడు తగా డితండు గడు వి | రక్తుఁ డచ్యుతదాస్యానురక్తుఁ డిప్రము
లక్షధన మిచ్చినను నిరుపాగ మొప్పఁ | జూడఁ డతి చంచలుల పంపినాఁ డెయితఁడు.

క. నీవిభ్రమము లమోహార | సావేశము నొంద మన్ననా చోళధరి
త్రీవిభుఁడు గాడు ధీరులు | శ్రీవైష్ణవు లిట్లు జాతురే పరికింపన్.

క. అని యలివేణి యథార్థము | గను జెప్పినఁ గోపరసము కన్నులఁ దోప
న్వని బూని దేవదేవి | వనితామణి యప్పతోడ వసి నిట్లనియెన్.

ఉ. శాలినమాను గాముప్రజలం బళనంబుగఁ గొన్న యూర్ధ్వరే
తోలఘు లైన వారెంగ మెకప్పుడు జూచియు దాసభూతులై
ప్రోలను వారనుగ్రహము ముందుగఁ గోరుదు రీ పెఱుంగవే
మేలను గాదు నేడనము మిక్కిలి గూర్చుట యప్రసిద్ధమే.

గీ. వాదుసామర్థ్య మెఱిఁగియు వాలి యిట్లు | విసపించెద వింటిగా నిట్టితోఁట
పుండు నభినవ తారుణ్య యుతుఁడితండు | లోబడుట నక్క మిదియంతలోఁ దెచ్చుము.

క. విజవస్థలి నిట్టు మహా | సుజనుల మోహింపఁజేత సులభంబు పిర
క్తజనులె యత్నసాధ్యులు | గజగామిని యబ్బురంబుగాఁ దలఁపకవే.

సీ. అనుటయు నలివేణి యతికోప మొప్ప నద్దేని యిబ్బె వైష్ణవునీవు వశ్య
తపించి సకలవశీకరణం బొనర్చినదాన వనిన పెట్టించి చేస్తి

దేవి యాఱునెలల కీద్విజు నాదుదాసుగా సేయలేకున్న నీచెప్పినపని
సేయుచు నేను దాసినయి యాఱ్నెల లుందు నని పంతమూని గట్టల్క సకుల
నప్ప నింటికిఁ బనిచి రత్నాభరణము | లన్నియు డీసి నది జలమాడి చాల
దమి నతిస్థూల తంతువస్త్రము ధరించి | రమ్యముగ మేన నూర్ధ్వపుండ్రములు బెట్టి.

క. కడు సాత్త్వికవేషం జే | ర్పడ వైష్ణవు నొద్ద మ్రొక్కి పార్శ్వంబున నె
క్కుడు నిర్మ్రవాత నిలుచం | బడెఁ దుష్టుల వృత్తు లేలుపలుపం బళవే.

గీ. వానిఁ జూచి యిపటి కేనిమిత్తమున వ | చ్చితి వటంచు భక్తశేఖరుండు
బలుక నింక నిలేఁడు వశ్యుఁడౌ నని దేవ | దేవి మఱల మ్రొక్కి తెలియఁ బలికె.

క. ఓ కామునిశ్రేష్ఠను వి | ప్రాకారము బూనినట్టిహరి వని నిన్నుం
జేకొని శరణము జెందితి | సాకల్యము గాఁగ నాదుసంగతి వినుమా.

సీ. పాపమూలము వైనపణ్యాంగనాకులమునఁ బుట్టి యొకానొక పుణ్యలేశ
మున నిన్నుఁ బొడగంటి వసు వన్న నాశిల్లి వైరాగ్యసరణి బొందంగ నీక
నాగె నామది వైష్ణవారాధనమునందు వేడుక వడెను భావింప మార్త
వత్సలుండవు నీవు కాన్పునఁ గరుణ రక్షింపు రంగపతి కీవు
దండలర్పింప తోఁటని నిత్యంబు భిక్ష | కేగుతఱిఁ దోఁటఁ గాచుచు నీవ యందు
తావకోచ్ఛిష్ట మగుప్రసాదము భుజింతు | నట్లు గాకున్న జీవింతు నాకలమ్ముల.

క. అని దైన్యంబున విన్నప | మొనరించిన దేవదేవి నొగిఁ గని వేశ్యాం
గనలంతో సహవాసమునకుఁ | జన శ్రీవైష్ణవుల కెందుఁ జందం బగునే.

*గీ. కాకి రావిపండ్లు దినఁ గాకులిలలఁ | బాపులు జనింప సజ్జన రమ్యచిత్త
మాశ్రయించిన శిల వేశ్య కాకిబోలు | చేటు వాటిల్లఁ జేరనిచ్చినను జనము.

వ. అని యిట్లు పొమ్మనినఁ జింతాక్రాంతవదనయై యిట్లనియె.

*క. ఎందఱికో కొంగు పఱచెద | నెంవఱి వసురోఁతనేఁత లిచ్చింతురుగా
వందవను లంజకూఁడున | కింపక వచ్చితి రోసి యూరెడ కార్యా.

*క. భోగేచ్ఛ నాకుఁ గలిగిన | నీగతిఁ జరియింపనేటి కింటనె యున్నా
న్నాగజ విటకాండ్రతో సం | భోగము గంతలకుఁ దగిచబొంతలు లేవే.

*క. మనసు పదిలమేని కులాం | గనయుంటను నుంటు మనిరిగా యనఁ దధ్యం
బని దలఁచి వైష్ణవోత్తముఁ డనుపమమాయలు వమాటు లసవే తలఁపక్.

వ. ఇవ్విధంబున దేవదేవి గావించిన విజ్ఞాపనంబు సైకొని విప్రనారాయణుం డప్పువ్వుల
తోఁట బ్రోచుటకు దాని నియమించుటయు.

సీ. నియతయై యద్భుతి నిత్యము తులసీసుమవృక్షలతలకు మాటిమాటి

కతని తిరునంగుడు శ్రీవైష్ణవుం డిచ్చినట్టి యుచ్ఛిష్టాన్న మారగించు
చుండి కోర్కె దానికి నక్కుడగు నింకనిందుకు పాధ్యుండు గాడని చాల వగచి
శరతలపానము తరుతలశయనమే కాని లోకమేలు గానమైతి
వనుచు రంగేశు శరణావరణము జెంది ! కోర్కె దానికి వేగ చేఁ గూర్ప రంగ
రాజు వేఁడి తదేకపరాయణుండై ! తి యతని జయించ రంధ్ర మారయుచు నుండె.

సీ. ఒకవేళఁ జంపకోద్యానగతి ద్ద నొకప్డు వెలివాకిటోఁప నీవి సడలించు
నొకవేళఁ గంచుకంబూడ్చి తాల్పు నొకప్డు మూఁపుపైఁ గుఱులు క్రొమ్ముడి సేయు
నొకవేళఁ బయ్యెద నోరసేయు నొకప్డు వలిపంబుఁ గట్టు పావడయు లేక
నొకవేళ కొంగంట నొయ్యఁబోవు నొకప్డు చిడిముడిపడి యక్కఁ జేర్చి నిలుచు
నొయ్యనొయ్యన సంగీత మొక్కవేళ ! మందహాసత భావోక్తి మతిరొకప్డు
నతియు యిష్టతిరబ్రహ్మచారి యైన ! వైష్ణవోత్తము బ్రోల లావణ్యలీల

వ. ఇవ్విధంబున నమ్మాయావధూటి యవ్వేదవేదికన్ను మోల గావించి వశీకృతుండు గా
కుండుటకు పలుభంగులచింతించి శ్రీరంగనాథుమగిడి యనేకప్రకారంబుల వేఁడు
టయు. నంత వర్షాకాలం బాసన్నంబయ్యె. నటన్నొక్కనాడు.

క. వరతులతీవనమున నా ! తరుణీవైష్ణవు లిరువురు దడిపెట్టుతతిన్
తరుణిచారుభిత్తము ద్వారఁ జే ! కుఱ జేయఁగనో యన రవి గ్రుంకెడు వేళన్.

సీ. హరినీలసంశోభితా ఘోరజీమూతపటలసంచన్నాభ్రభాగ మగుచు
జటులఝంఝానిలోత్కట సముద్ధూత నిధ్యాన సారంగసంతాన మగుచు
ఖండదిగ్వేదండ తుండనిభాకాండ వారిధారాపూర్ణవసుధ మగుచు
విద్యోతమానోగ్రఖద్యోత కిరణ జిద్విద్యుద్ద్యుతి చ్ఛటావిభవ మగుచు
చాతకమునకు జీమూతసంఘ మనఁగ ! దేవదేవుఁ శ్రీరంగదేవుఁ డనఁగఁ
దోఁప వర్షింపఁ దోఁటను దొలఁగి తేరె ! విప్రనారాయణుఁడు గృహవేదికపుడు.

వ. అంత నద్దేవదేవియుఁ దడసి యతిశీతల వర్షవాతాహతి కతిభీతయై తోంటి పగిది
తనమూలంబున నుంచఁజాలక నిర్గళధారా వర్షంబు గురియుచుండ విప్రనారా
యణు పర్ణశాలా ద్వారంబున వడవడ వడంకుచు నిలువంబడియుండ.

తే. తోఁటపనిపాటు గొదిగి నాలోఁ గ్రయాన ! పడుచునున్నది యతిమహోత్కంఠరాలు
వర్షవాతాహతిఁ జాల వడఁకుచుండెఁ ! జేరకున్న నుపేక్షాపచార మొదవు.

క. అని తా నయ్యువతిం గని ! వనితా గడనుండ నేల వాకిట కిటు ర
మ్మనక నేఁగ బంధుఁ జూపి ! క్కి తెమురఁ నిలుచున్న దానిఁ గని యిట్లనియెన్.

క. తలిరుటివాసం దడిసితె ! తల విరి తగఁ జాల్పు తడిసె వలువని తనపై

వలిపెంపువలువ వానఁగిన | వలిపిరి గొట్టఁబడియుఁ దాల్చి పడి పట్టినదొక్.

•ఉ. దేవ భవత్పదాంబుజము దివ్యయుగంబె మదీయజీవనో
జ్జీవన మాట వాటివగు దేవి యొకర్తుఁ గుతూహలంబు న
న్నావహిలె న్నటాక్షమున నడ్డము సెప్ప ననుగ్రహింపవే
వావున విప్రుఁ డియ్యకొన నాతియు నట్ల యొకర్తుఁ జొప్పడెన్.

•వ. ఇట్లు తనపాణిపల్లవంబుల నవ్విప్రనారాయణు సంస్పృష్ట పాదపద్మం గావించుచు నడ్డెవడెవి.

•మ. తలఁగ న్నయ్యవకాం గొకింత హితసవ్యాక్యంబు చెప్పినియు
నైలిమం జెప్పవె యుంచు నవ్వెలఁది యుక్షం దేమ చమ్మోమున
నైజవంపుం జెలు నవ్వు తప్పక బొనంగన్ గ్రేఁగంటు నాటంపు చూ
పులు తండన్నాం చేఁతి వింటి బలితంపుం దూపులై తాకినన్.

•వ. ఆవిప్రనారాయణుండు.

•ఉ. తోరపుఁ గబ్బివన్నెఁ గనఁ దొంగలి ఱెప్పలు దాఁటి చూపు లా
హారము లో క్రొమ్మెఱుంగులై నిలువ న్మఱిమొంత నీరుగా
పాలు పతీకరంబు నిజపల్లవ పాణిని యొత్తనట్టి తో
లాఁకు మెఱుంగుఁ బోలి తమకంబున నాతిఁ గౌఁగిలించె నూ.

•క. ఇవ్విధంబుగ ధన్యురాలనైతి నని విప్రనారాయణు గాఢాలింగనంబు గావించె.

•సీ. చెలఁగి యిట్లు మాయోపాయములను జేసి | విప్రు మోహితుఁ జేసి వేవేగఁ గూడె
నెలఁత యప్పని చాలవర్ణింప నేల | దైవసంకల్ప మవ్యాహతంబు గాదె.

ఆ. నిత్యకర్మములను నెఱిమాని రంగేశు | మనకుఁ బూలసండలు నొసఁగుటయు
విడిచి విప్రుఁ డెల్లవేళల దాని తో | డఁ యుండె విష్ణుమాయకతన.

వ. ఇవ్విధంబున విప్రనారాయణుండు దనను వసుం దగుటవలనఁ బ్రతిం దీరెకని దేవ
దేవి యొక్కనాఁడు నిజవిరోధంబు సహింపఁజాలక వెంటనరుదెంచెడి యావైష్ణ
వుండును దానును దనగృహంబున కేఁగి మంగళస్నానం బొనర్చి యథోచితంబుగా
నభిలషిత సుఖంబు లనుభవించుచుండె నని చెప్పుటయు.

క. విని చేతులు మొగిడుచు ని | ట్లని నన్నృపతియు విస్మయమానసు మయ్యో
న్నవ మాలాంకణుఁ డిటు ప | న్యసితఁబడి యంట నంటు గార్తరత్నా.

క. దీనికిఁ గారణము గల | దేని యొఱింగింపు మీర తెలుఁగ నిపను దెం
దైవఁ గలదె యిటు లగుటకు | మానసమున ఁగపు నన్ని భయము దలకొనెన్.

వ. అని తన్నృపుఁడు ప్రార్థించిన నాచార్యుఁడు తత్పూర్వవృత్తాంతంబిట్లని చెప్పఁదొడంగె.

౬. వ్యాకరణాదుల [illegible] దక్షుఁ డగుచు మధురలో, మోహింప మనికి గాంచె
కాలముఁ జను తర్కాదిమతంబు విడచి యెరుఁగుచు మదంపుఁ గరిముఖన్
డానతిచ్చినఁ గాను మగ్గలం బగుటఁ దక్షత మొనసఁ జటంచు మదిఁ జేడ
జరిక్రతఁ గృష్ణుఁ డిట్లనియె నిశ్చయంబున దధి చేకూర దబల వినుము
రంగనగరి వద్దం బ్రోచుటకుఁ దగు | రంగవిభుని యెదుట లాస్యగాన
కలనఁ బరఁగి పుణ్యకులభామలను కాయి | బుట్టు దీవు సొబగు పొంగఁగ నంత.
౭. విప్రకన్యారత్నంబు డెందమున నేను | కోరికలు దీర్చి ముక్తి చేకూర్చెదను
కనుచు మాయమైంది దనిం స్వకీయ | గేహమున కాన్వయ [illegible] శ్రీకృష్ణమూర్తి.
౮. కావున రాధామాధవులకుం బోలె విప్రకన్యాయుగ దేవదేవులకు సమాగ మంబు
సంభవించెఁ గొన్నియుఁ గావ నవతారంబులను గొన్ని తాత్కాలికంబు లైనయవతార
తారంబులు తమ ధరాతలంబున భగవల్లీలావతారంబు లనేకవిధంబులం గనంబ
డుట నవతారాంశంబునం బుట్టి పవిత్రకన్యారత్నము నందు శ్రీకృష్ణుం డావేశించి
దేవ దేవి మనోరథంబుఁ బరిపూర్ణంబు జేసె నిప్పటికి విస్మయం బెల యనిన సభా
భాగంబునం గొంది మాధవదాసుం డిట్లనియె.
౯. మును రాధామాధవులకు | ననుకూలం బైనపగిది నని చెప్పితివే
యిన వర్ణమేమి యొకొ నాథ | వినిపింపుము మొగిది దానివిధము దెలియంగా
౧౦. అనిన భట్టాచార్యుఁ డిట్లనియె రామావతారమున కూర్పణ శ్రీరాము నవని
మోహించి తజ్జన్మమునఁ గోర్కెఁ గనలేక ననవతరింపఁ దద్వ్యాపకలన
నంద వ్రజంబున నుంపరియై రాధ యను పేరఁ బుట్టి కృష్ణుం డనుగ్ర
హించి పాత్రం బయ్యె నారాముపలనఁ గోరి, దీర నట్టివారి కెటు కృష్ణు
పలనఁ గోరిక దీరె నైన లని శంక | వలదు శిశుపాల ముఖ్యులు వైరబుద్ధి
బొందియున్న ముక్తిఁ గాంచిరి గోవిందుని నిట్లు | వలచుటయు మోక్షహేతువనిధ్యపరయ.
౧౧. అనుటయు భట్టకేశుని యంఘ్రులకుం బ్రణమిల్లి శిష్యుఁ డి
ట్లనె గురుచంద్ర యీకటా భవాంబపడితి వ్యాను కిప్ప దీవు చె
ప్పిన శుభపూర్వ వృత్తముల విస్మయము న్భయము న్దొలంగె న
య్యసముఁ గోవర్ధనస్థితి తవసంతర కృష్ణ మొఱంగఁ జెప్పవే.
౧౨. అనిన మాధవదాసునకు భట్టాచార్యుం డిట్లనియె.
౧౩. వినుమిటు దేవదేవియును విప్రుఁడు రేయిబగళ్ళు కామథో
గ నిరతి నున్నచో భవముఁ గాంచియు నిప్పని దీనభావమున
క్షణ గొనితెచ్చి యంటుగల గాంచన మంతయుఁ బాఱఁబుచ్చె నే

మునుఁగల దండు దజ్జని యాత్మజుఁ డిట్లను [illegible]
వ. పెనుభూతంబునుం బోలె వేషంబుఁ దాల్చి యద్విజపత్ని సతిఘోరంబుగా.
గీ. ఇల్లు వెళ్ళనీకుండ నేమియును ననక దై | న్యంబు దోఁప బయిటఁ గలిగి యుండ
నరసుపడుఁ బరుండె సద్విప్రవరాయ | ఉండు దైవమోహితుఁడు గాన.
వ. అయ్యవసరంబున.
శా. రంగేశుండును రంగనాయకియు లీలనత్తిఁ ద్వారాటవీ
[illegible]గాఁ బొంచఁగఁ జూచి సర్వజ్ఞాని శ్రీరవి ధీ
తిం గాల్చ్యక్సి పటంబుపైఁ దగఁ బరుండెం గాదు మిథ్యాకల
న్యం[illegible] ద్వార [illegible] భక్తిపయి నశ్వాశ్చర్య మొప్పండో.
చ. అనుటయు రంగభర్త యిటు లానతియిచ్చెను బ్రహ్మచారి స
జ్జనుఁ డితఁడిందు మున్ను పుష్పవంశ నిత్యము నాగసంగతి
న్గానుచుఁగ [illegible] వలపించిన నవ్వలఁ జిక్కి దీనవాఁ
డనయిలువెళ్ళఁ గొట్టఁబడి యాదిలఁబోక పరుండె నిచ్చటన్.
వ. అని రంగపతి యానతిచ్చిన.
గీ. అతనివిధముఁ దలఁచి యాగౌరి కన్నులఁ దోఁప | నాకరాశివగపుతోన మదర
నది సహింపలేక యఖిలలోకములను | దల్లిగాన నార్ద్రితనయు బలికె.
క. తానొక తైంకర్యం బిటు | గానించెటి సజ్జనాగ్రగణ్యునిఁ గరుణం
బ్రోవఁదగుఁ గాక యిటు నా | నావిధముల దుఃఖపడఁగ నాయమె యకటా.
క. అని యిలుగఁ బల్కఁగఁ గని | యాగ్యుఁడు రక్షింపు మనుచు సంభోగసా
సిని జేఁడ భక్తవత్సలుఁ | డనూనకరుణా మృతాబ్ధి యగు శ్రీహరియున్.
గీ. ఎంచి తనసువర్ణపంచపాత్రలలోన | నొకటి గొంచు సేవకోచితంబు
దీనవేష మొప్ప దేవదేవుఁ డపుడు | విప్రుని దారిశైత్యతలుపుఁ జేరి. అప్పుడు
మ. ధనదాశైతసమస్త్రుఁ డెవ్వఁడో బహిర్ద్వారంబునఁ గ్రాల్చె నొ
వ్వ యపోయ్యె శుభాలున [illegible] దయ్య ద్విప్రవరాత్మజుం
డనుమానింపక దీని [illegible] తమ్ముండు న్నతుం డిచ్చె గొ
మ్మని యగ్నిగ్నె నొసంగె రంగపతి తత్పాత్రిం [illegible]
గీ. రత్నభూషణంబుఁ గొని యమరాగ [illegible] | ద్విజవరాత్మజుండు [illegible]
బంపుమని దేవదేవ [illegible] | ద్విపకద [illegible] శ్రీరంగనాయకుండు [illegible]
క. [illegible] దేవదేవ [illegible] | [illegible] నిత్యమునుఁ దెప్పించఁగ [illegible]
[illegible] | [illegible]

క. శ్రీరంగనాయకుఁడు ల । క్ష్మీరమణుఁడు విభుఁడు గొలువ శెవ్వయుం బాళ్ళా
నారయణ శేషశయ్యుఁ । డిటుగ రచించె మనశఁ దలతెలవాలిన్.

వ. అత్యద్భుతతరంబైన శ్రీరంగనాయక పరిచారకులు ప్రాకారోద్ధరణంబు సేయునెడ నాగ
రిక్కి నేమస్క భయావడి కరథకారిముఖంబున చోళభూపతి కర్ణంబు గోటించిన
దనరి పని మృత్యువడియేఁ దప్పు దప్పరివారకుల వర్చసులను రజ్జులం గట్టించి తా
డనం బొనరించుట కుద్యుక్తుఁ డగుటయు దేవదేవి కత్యంతాంతరంగ[illegible]గుణనా
కాంత యత్నెవరుద్ధ జనుఁడు దనియంతయు న్గని భాగవతావమానంబు సహింపంజా
లక నగ్నిన్ దేవదేవి యుంట నుండుట దండధారుల కల్లర విన్నవించిన వారును దా
నివెంట వచ్చి వేశ్యాగృహంబు వంటియు చరసి యరసి యక్కాలంబున సుకోంబుగ
ని పుచ్చుకొని సంతుష్టహృదయుఁడై దేవదేవిని విప్రనారాయణుంగూడఁ దో
డ్కొని చోళభూపాలుసాలికింబోయి యేకవృత్తాంతం బంతయు విన్నవించుట
యు భూపాలుఁ డెంతయు భ్రాంతుఁడై దేవదేవి నిట్లనియె.

శా. ఈవిప్రాగ్రణి నిత్య సేవకునిచే నిగ్గిన్న నాయింటికి
త్స్య వేగ న్గొను మంచుఁ బంచుటయు ధాత్రీనాథ నేఁ గొంటి నే
గ్గోనిస్త్రీకులవృత్తి నవ్వెరెటిమాకు న్దప్పదే దిప్పని
వ్యాధినంపం గొనితోవ నేయులు దుము న్నార్తిన రారెయ్యడన్.

ఉ. దానిపట్టుగొఱ్ఱె లెవ్వి విని తల్లడమందుచు గద్గదధ్వనిన్
దీనతఁ దోఁప నైన్యమున దశ్యాధ గిట్లను నాకు దాఁకుఁడే
డీ నరనాథ యయోగుఁ గడింది ఘృషోమ్ములు బల్కి వేశ్య నా
కీంపర్రత్న పాత్ర మెయి నిచ్చుట నబ్బుఁ దలంపుఁ దాగ్రణిన్.

ఉ. నారలసుఖ్యి నెంచి దలఁప న్మనవానుఁ డీతఁ డిప్పుడం
గ్రూరతఁ జేత నిక్కమని గోమలికింటి కనజ్ఞయిన్ని బం
గారము దొంగిలించుటకుఁ గట్టిని గట్టిగఁ గొట్టఁబూని య
ప్పాటను నాఁడు గొన్కొడ న్నపాలుఁడు తావకి నుంచి యేగినన్.

క. రంగనాథుని కరుణ పాసంగ రంగ । పటికి బలికను భవవనుపమిగలిం
కరము క్షితిన బాఁడె యాన్నవమై దయంగ । బాలు నీతిని రక్షింపు మేలమేలం.

క. అని యూరకపై కపురుమ వ । చ్చినవాడుమఁ దద్భవంబు నీటైరుఁగఁగా
లనము మఁ దగవేఁడిన నగ । పున మొగమెంత్వరిని మాధవుఁడు రయమునన్.

వ. చోళరాజావనిర గటగోఁ జోపమూని పునియమ్ముంబు మద్దిర్యంబుఁ గొనియు న
స్పృటికి కేళింప నిరిప్పంన నకని విప్వాద పిడి విభుమ్మ మున యాగ్రహంబును నవ

గృహంబునుం బోవ నాజ్ఞాపించి యవశ్యం బగుటయు నతండు చేసి మంత్రుల
సైత్యం గలిగించి దైవవశంబున నిమ్మహానుభావుండు వేశ్యాగృహంబున నుండె
మున్న వైష్ణవాగ్రేసరుండును దులసీపుష్ప మాలికా కైంకర్య పరుండును బ్రహ్మ
చారియునై వర్తిల్లు విప్రవరుపుణ్యాని యెడ మన మపచార పడితి మని కృతనిశ్చ
యుండై నమస్కార పూర్వకంబుగా విప్రనారాయణుం గారా గృహంబువలన
విడిచి వీడ్కొల్పెను.

ఉ. తా నొనరించినట్టి యతిదారుణ కృత్యము లెగ్గడించి క
ర్మానుభవంబు దప్ప దెటు లందుఁ గఠం బను తాప మొందుచు
న్దానికి విష్ణుభక్తపదతీర్థముఁ ద్రావుట శుద్ధిగాఁగ న
ద్దీంతి నిశ్చయించెఁ గణుతింపఁగ లేదు తదన్య పెద్దియున్.

వ. మఱియు విష్ణుభక్త పాదపరాగంబుఁ దలం ధరించుట ముఖ్యకార్యంబు గావున
నేఁటనుంచి భక్తాంఘ్రిరేణుం డను నామంబుతం దనరుట యుత్తమోత్తమం బని
యమ్మహానుభావుండు కృతనిశ్చయుండై.

సీ. ఇట్లు నిశ్చయించి యేగి గక్కున స్నాన । మాచరించి వైష్ణవాంఘ్రి జలముఁ
ద్రావి గడుపవిత్రతముఁ డని బుధు లెన్న । చుండ రంగనాథునొద్ది కరిగి.

వ. నమస్కరించి కృతాంజలియై నిలువంబడుటయు నతనిం గరుణామయ వీక్షణంబుల
నవలోకించి వనమాలాంశంబున జనియించిన యీ విప్రునివలనఁ గొంత లేదు లోకశి
క్షార్థంబుగా ననురూపం బగు ప్రాయశ్చిత్తంబునుం గావించి మేలు చేసితి వెప్పటి
విధంబున శ్రీతులసీ పుష్పమాలికా కైంకర్యంబుఁ గావింపుచుండుము నీవు కోరిన
తెఱంగున భక్తాంఘ్రిరేణుం డను నామధేయంబు జగత్ప్రసిద్ధంబుగా నీ కుండుఁ
దనరు నని యంపఁబడిన రంగనాయకుం డానతిచ్చుటయు మహాప్రసాదం బని
భక్తాంఘ్రిరేణుండు తత్ప్రకారంబున నావింపుచుండెఁ దొండరడిప్పొడి యాళ్వా
రని ద్రవిడభాష నదీయనామధేయంబు సుప్రసిద్ధం బగుచుండె నంత.

ఉ. దాసునికంటె మిక్కిలియు తక్కువగాఁ దనయుంట నెందువాఁ
డీసునఁబోలె దుర్వ్యసన మేమియు లేక సభక్తి వైష్ణవా
గ్రేసరుఁ డయ్యె నయ్యెడ ధరించ విరక్తత హేతు వంచు బ
ల్కెస నట దేవదేవి దనవేశ్మమున న్గలద్రవ్య మంతయున్.

సీ. తెచ్చి చక్రిసన్నిధి నొసఁగ యర్పించి । బాంధవులను సకలపరిజనమును
విడచి కామవాంఛఁ గడచి దేహాభిమా । నంబు వదలి రంగనాథు భక్తి.

గీ. శ్రీరంగనాయక గోపురాలయమందు.

౪. హరిపాదకధైయుక్తుండై । గర మందుకటి మొదలుగాఁగఁ గలకుమరెల్లం
బ్బర వేయుచు బాకదాఁచుట । శరీరముఁ దొలఁగి మోక్షసంగతి గాంచెన్.

౫. భక్తాంఘ్రిరేణు మునీంద్రుండును శ్రీతులసీ పుష్పమాలికా కైంకర్యం బొనరించు
చును సంపూర్ణ శ్లోకార్థంబును పాలసంబంధార్థంబునుంగాఁ బదిగాథలం బ్రాబా
ధకి (తిరుప్పళ్ళియెళుచ్చి)యను ప్రబంధంబును నలుబదియైదుగాథల శ్రీమాల
(తిరుమాలై) యను ప్రబంధంబును రచియించెఁ దత్ప్రబంధ ద్వితయంబును గేశ్వ
రుని శ్లోకస్తుతిగ సన్నుతింపఁబడియె శ్రీరంగస్థలంబు పదుగురు చేరను బ్రస్తుతిం
పంబడుట నన్ని దివ్యదేశంబులకంటె నది యధికంబై వెలసె నని చెప్పి యున్నవ్యక్తి
యుతివము బ్రవాహంబున వెలుచుండ రెంటియు నతనికి భట్టార్యుం డిట్లనియె.

౬. అటఁ దివ్యకుఁడు రామచంద్రుఁ డీశరవిశ్వేశ్వరులుం దగ్గన
కృతజగద్వంద్యులు నారులందఱ లోనఁ బ్రేమ నెన్నిండఁ గార్యములా
చిత్తశయు త్యజించుట భక్త పాదరజఁ డుద్యద్భక్తి నెందుండి ధా
త్రి జనుల్ సర్వదాధ్వశోత్తమముగా శ్రీరంగమర్థించరే.

౭. ప్రేమ వినుము నాథయామున పూర్ణార్య । యతివరాది సమధిగార్చితంబు
నాన్య మహ్యతిపము స్వాయంభ్యత్త మందున యి । దివ్యదేశమఖిలసేవ్యమయ్యె.

౮. అట్టి శ్రీరంగంబున భక్తాంఘ్రిరేణు మునీంద్రుండు శ్రీతులసీపుష్ప మాలికా కైం
కర్యంబు సేయుచుఁ గొంతకాలంబునకు వైకుంఠంబున కరిగె నప్పురాను భావు
నకు అప్పర్తాస్వామి యని మరియొకతిరునామంబు గల విప్రోత్తముని జీవితకాలంబు పం
చాశ్రిత శతసంవత్సరంబు లని గణుతింపం బడెను నప్పుని రచియించిన ప్రాబో
ధకియు శ్రీమాలయు నను ప్రబంధంబులు రెండును సెలుంగనివారు వైష్ణవ
ప్రపంగనివా రందు సందియంబులేదు.

౯. ఈను భక్తాంఘ్రిరేణు మునీంద్రు చరిత చ్చేమాయుఁ గీర్తించువా
రును తాత్పర్యముఁ జెప్పువారు వినువారుం బ్రాయువారు న్యాసం
బను నావ స్వీకరించు వారలును బ్రాపించేయువా రిద్యయం
బుకుఁ బాగ్యంబుఁ దలంచి రెండవ రొగం మోక్షంబు నిశ్చితగాన్.

౧౦. అనియిట్లు భక్తాంఘ్రిరేణు । ముని చరితము నుచితరీతి పూర్ణకృపం జె
ప్పిన భట్టార్యుని కిట్లని । యనఘ మాధవదాసుఁ డప్పు డింపుగఁ బలికెన్.

౧౧. మహాత్మా మునివాహన యోగీంద్రు చరితం బత్యద్భుత కరం బని
యెల్లరు చెప్పుదు రది దయాళుం డగుని ప్రార్థించి నా శ్రోత్రయుగళం
బునకు నమృతోపమాన మగు చందముగా శ్రీపరాశర భట్టార్యుండు.

తిరుప్పాణాళ్వార్ ప్రభావము.

క. సారంగమునికథను | ధీరస్థితి నెక్కు రంగదేవుని వరవి
ఖ్యాతిన గాయకవర్యుఁ డగు | పారకు శ్రీపాణనాథునిఁ బ్రార్థింతు మదిన్.

వ. అని వందనంబుఁ గావించి మూఢకథాసుధ నిట్లనియె.

గీ. లీలఁ గావేరిజలముపైగాలి దెమ్మెర | మేర [illegible] వంశభూమినిఁ జరాచ
రములు ముక్తి భజించుఁ దద్యమలతీర | వాసులకు మోక్షకోటంతపదము నెచ్చెప్పఁగ.

వ. అట్టి కావేరిమహానదికి దక్షిణతటంబునందు శ్రీరంగపురంబునకుఁ గ్రోశదూరంబు
గా నిచుళాపురంబు విలసిల్లుఁ దత్పురంబున సూర్యవంశంబునం బుట్టి ధర్మవర్మయ
ను రాజు మున్ను రాజ్యపరిపాలనంబుఁ జేసె వరనిరూఢు శ్రీరంగనాయకుండు వెల్లి
మురెయ్యనని చెప్పటయుఁ దక్కథ యెట్టిది వినుపింప నర్హంబేమి యానతిమ్మని శి
ష్యుండడిగిన నాచార్యుం డిట్లనియె.

సీ. వినుము సూర్యాన్వయంబునఁ బుట్టె నిచుళాపురంబున భూమిపాలనము సేయు
చును రఘుధర్మవర్మనకుఁ బ్రథమయునఁ గావేరిసైకతాగ్రమున రంగ
ధాముఁడు కరుణఁ బ్రత్యంబు చేందినఁ బతిఁడు తత్పౌరకర్యత నిరతము
ధ్యానాస్మృతిఁ దరియఁ దద్వంశమునఁ దాను ధర్మవర్మాఖ్యుఁ, డుత్తమచరిత్రుఁ
డున్నాడు మగుచు జనకజోపమ నొకకూఁతు | గాంచ నదియు బాలికాళలాప
యానఁగ బెరిగి గిరి మహార్ణంబున రంగ | భర్తృపాదపద్మ భక్తి మెలఁగె.

వ. మఱియును.

ఉ. బాలక్రీడల రంగనాథపదసంబంధప్రవృత్తిఁ గన్గోయి వే
రాల న్సమ్మదభాష్పబిందువులు శ్రీరంగేశ న
న్నేలం రమ్మని బల్కుచుం బురచెలు ల్వీక్షింపఁగా వర్ధిశే
న్నాలాంశంబునఁ బుట్టెనచ్చెలి హరిం జింతించుట ల్చిత్రమే.

క. ఒకనాఁడు పుష్పవనముల | నకు లేమతియున్న వేళ నవ్వని యక్క
న్యక దివ్యరంగనాయకుఁ | డకుటిలతృష్ణఁ గానుపించె నప్పురవృత్తిన్.

వ. ఇవ్విధంబున స్థానకించిన నిచుళాపురాధీశుఁడు [illegible] రంగనాయకుఁగా నిరూపిం
చి తదీయసౌందర్యసౌకుమార్యలావణ్యవిభ్రమవిలాసములకు విస్మయంబుఁ జెందు
[illegible] సమ్మోహభావం దత్పుత్త్ర్యం [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

వ. [illegible] నాపట్టి నిద్ర్యవనరుగఁ । గోపమున్నది కరుణ చేయుఁడునట్లు
[illegible]బింతు నత్య్వరభక్తి । నేఁడ రంగేశుఁ డిట్లని తెల్ప నిగుడ.

ఉ. నీమదిఁగోర్కి దీర ధరణీవర తన్నుభవత్కుమారి నీ
ధామమునందు నందఱు యథావిధిఁ జూడ వరింతు నావుకు
బ్రేమ సమన్వితంబి చని పెద్దయు నాత్మపురంబలంకృతిన్
శ్రీ మెఱయంగఁ జేసి సవిశేషమహోత్సవభంగి తేర్పడన్.

వ. ధర్మవర్మయంత మఱునాఁడు దనకూఁతున కలంకారంబుఁ గావించి దగువారిం దా
నును వివాహమంటపంబున కరుదెంచి వేదికోపరిన్యస్తపీఠంబున నిచుళానాయకిం
గూర్చుండంజేసి శ్రీరంగదేవురాకకు వీక్షింపుచున్న సమయంబున

మ. ప్రచురానందము మీఱ మానిసురరుద్ర బ్రహ్మముఖ్యాఖిల
ద్యుచరుల్ తోడనుదేర సన్నుతవిధస్తోత్రంబు లాప్పారఁగా
న చమత్కార మెలర్ప నచ్చెర లాగిం గీర్తింప రంగేశుఁడు
న్నిచుళానప్పురి కేగి భద్రరవము ల్నిండ న్గమం రోవసిన్.

సీ. ఇవ్విధంబున వచ్చి చేరి రంగేశుఁడు కనగి పౌరోహిత్యకార్య మ్మజ
భవుఁడు చేయంగ వివాహ వేదికస్థితకనకపీఠమున నిచుళాసహితుఁ
డగుచుఁ గూర్చుండ బ్రహ్మమునిసన్నిధి నువకపూర్వకముగ నిమ్మదిని చోళ
నరపతి బ్రొఖ్కి కన్యాదాన మొనరించె నంతనాగ్నిదినంబు లరుగ రంగ
పురికిఁ జనియెను యన్యధూవరుల తేర్చి । భక్తి తున్నాటయుఁజనిరి భూరమూల సు
వర్ణతంత్రములు నూక్ష్మవసనరథగ । జాదులను గూర్చి పాత బహ్మం బొసంగి.

వ. ఇత్తెఱంగున నిచుళానాయకీసహితుఁడు రంగనాయకుఁ డాఘూర్ణితం గావించి మహా
వైభవంబు మీఱ రంగపురంబునకుం జనున సద్దేవుండును నిజధామంబునకు వెంచే
సె మఱియు.

గీ. ధర్మవర్మపయిని దయ నిచుళాపురి । భార్యఁ దామ రంగభర్త వైభ
వమున నిష్పటిటికియు పరఁగు నిక్కల్యాణ । కథ వినంగ ముక్తి గలుగు వనఘ.

క. అని శ్రీపాంగచరిత్రము । వినుపింపఁగఁ బూని యప్పుడు వేదాంతికి ని
ట్లనియెఁ బరాశరభట్టుఁడు । ఘనుల దయాసవము జిలుకఁగా మధురోక్తిన్.

వ. మహాత్మా వినుము కలియుగంబున బింకద్యు తరళశసంవత్సరంబు అయిగ దుర్మతి
సంవత్సరంబున వృశ్చికసంక్రమణయుత కార్తికపూర్ణిమా వారంబున రోహిణీనక్ష
త్రంబున నిచుళాపురంబున [illegible] బ్రాహ్మణ క్షేత్రంబున వసి వెన్నారంట శ్రీ

వత్సాంశంబున తిరుప్పాణాళ్వారను ద్రవిడనామంబునం బ్రసిద్ధుం డగు శ్రీపాణా ర్యుండు జనియించె.

గీ. పరమపుణ్యుండైన పంచమునకుఁ గనఁ | బడి శదాలయమున భక్తిఁ బెంచఁ
బడుచు దివ్యబాల భావంబున వెలింగెఁ | గొన్నియేడు లంత నెన్ని పొగడ.

సీ. చక్రి సంప్రహిత విష్వక్సేన కరుణాప్త పంచసంస్కారుఁడు పరమతత్త్వ
వేత్తయై నెగుట సద్వ్యల వైరాగ్యాది విభవుఁ డగుచుఁ గావేరిప్రాంత
దేవప్రాకారము లెతెఁగి లోపలికేను జనఁగూడ దని బహిస్థలిని రంగ
పతి కెదురుగ నిల్చి పిత సైకతస్థలి జ్ఞానదృష్టి వెలింగి బూని యావ
రణము లేని సుందరవను శేషశయానుఁ | దమి రచించి యెదురఁ దానునిలచి
వీణ చేతఁబూని వివిధరాగములఁ గా | నం బొనర్చి సురగణంబు మెచ్చ.

శా. ఆనందాశ్రులు కన్నులం దొరుఁగ రోమాంచాంగుఁడై చిత్తము
న్నానాథంగులఁ బోవనియ్యక విమానప్రస్ఫురచ్ఛేషశ
య్యానీలాంబుదరంగ దంగరుచి రంగాధీశ పాదాంబుజ
ధ్యానాసక్తి నొనర్చి గాన మిటు గంధర్వాద్భుతా పాడియై.

వ. ఇట్లనుదినంబును గానంబుఁ గావించుచుండ శ్రీరంగనాయకి శౌరిం జూచి దేవ కుం బరమాంతరంగభక్తుం డగు శ్రీపాణయోగీంద్రుం డస్మన్మందిర బాహ్యంబు నం దుండ నుచితంబు గాదు మనసన్నిధానంబునకుం దప్పింపు మని వేఁడుటయు శ్రీరంగనాథుం డమ్మహానుభావుఁ దమసన్నిధికి రమ్మని పలుమాఱు నానతీయ నా సాత్త్వికపుంగవుండు స్వయాపాను రూపనైచ్యంబుచేతను స్వవర్ణానుగుణనైచ్యం బునను భగవదాలయంబుఁ జొరవెఱచి విశ్లేషించి యుండి మున్ను తిరంగనగరం బున భగవద్భక్తుం డగు నొక మాతంగుఁడునుం బోలె శ్రీపాణార్యుం డవ్విధం బున నొకపాణి వీణమీటుచుఁ బెక్కేల తాళంబు వాయించుచు ప్రత్యహంబును గావేరీనదియందు శ్రీముఖతీరంబున గానం బొనర్చుచుం డెనని భట్టార్యుడు చెప్పిన మాతంగువృత్తాంతం బెట్టిది వినవలయు నెఱింగింపవే యని మాధవదాసుం డడుగుటయు నమ్మహాత్ముం డిట్లనియె.

మ. ఒకమాతంగుఁడు మున్ను రంగపురిలో నొక్కప్పు డుప్పొంగి కై
శిక గానంబు హరిం గుఱించి యొనరించె న్దాని వాలించి వే
ఱొక దుష్టాంగుఁడు బ్రహ్మరాక్షసుఁడు పుణ్యోత్తంస రక్షింపు మిం
చుక యుద్గానఫలంబు నా కొసఁగి యంచు న్దప్పనుం వేఁడినన్.

గీ. దాని కియ్యకొని యతం డిట్టు లన్నఁగానకీ మంకచేర్చి భక్తి నొనర్చ

వనజ గ్రీవ ... శ్రీకాంతి దీని | ఫలముఁ గాంచి యఘముఁ బాయు వీని.

క. అని వారికి నప్పల మొనఁ | గిన రక్కసి మేనుఁ బాసి కేవలసుజ్ఞా
న వపుస్స్ఫురితుఁ డెసఁగ నరిఁడు | జన మత్తము లోకమునకు సజ్జనవరుఁడై.

క. అని చెప్పిన మాటలను విని | యనుపమ మహిమమున శిష్యుఁ డచ్చెరువడుచున్
వినతుఁ డగుచుఁ బాచార్యుని | యనంతర చరిత్ర మెట్టిదని వేఁడుటయున్.

వ. పరాశరభట్టార్యుం డిట్లనియె నట్లు శ్రీపాణార్యుం డుచితప్రకారంబున గానంబు
సేయుచుండ నొక్క-నాఁడు.

మ. సారంగార్య సమాహ్వయుండు శ్రుతిశాస్త్ర ప్రస్తుతార్థజ్ఞుఁడున్
శ్రీరంగాధిపదాబ్జసారి సుజనశ్రేష్ఠుండు కావేరికి
న్నీరాడన్ జనుదెంచి పాణుఁ గని యోగీంద్రమహావైష్ణవుల్
నీరంబాడ్చి రేవు గాన నిచట న్నీవుండఁగా నర్హమే.

గీ. అనుచుఁ గాఁగ నేగుమనవుడు రంగపా | దాబ్జ సక్తచిత్తుఁ డైనపాణ
యోగివర్యుఁ డేమియును వినకుండుట | కతన నించుక యును గదలకున్న.

ఉ. అచ్చట నప్పుడర్థి జలమాడఁగ వచ్చినవారు ప్రత్యహం
బిచ్చట వీఁడు ప్రమానుబలె నిప్పరి కేఁగక నిల్చపాప వా
క్రుచ్చఁడు చూడఁ డెగఁ డిటు గూడదు బాలఁగఁ దోలఁ డంచు రాల్
క్రచ్చఱ నప్పుడాకరిగర్వ రెలు రంగరు సాహసవృత్తిమున్.

గీ. గుంపు లగుచు రాలు గొని యప్పు పాణుశ శిర మెల్ల జర్జరీకృత మయి
రుధిర మొలుక నది రుమియంగఁ డయ్యోగీంద్రుఁ | డచ్యుతాంఘ్రిచిత్తుఁ డగుటకతన.

వ. ఇట్లు వారలు పలుదెఱంగుల రాళ్ళు వైచి నెచ్చి యనేకప్రకారంబుల వినవి వి
సవి వైచి యమ్మహాత్ముండు కదలకుండుటకు విస్మితులై యలసి యుండఁ గొంత
సేపటికి నప్పాణార్యుండు ధ్యానంబుఁ జాలించి శిలా ప్రహారగాత్రమం బొక్కింతి
యేని నివ్వి కారుండై నిజాశ్రమంబున కరిగిన

ఉ. పాణమునీంద్రుపై జనులు పల్లఱ మై చిరరాళ్ళ భక్తిపం
క్త్రాణన తత్పరుం డగుచు రంగని కేలను ఫాలసీమ న
క్త్రాణులు కల్లసెల్ల రుధిరం బొయికంబొగఁగం దదర్పిత
ల్పాశ్రితలంబులం దుశిచి పైఁబడిమారి నిరత్తశైత్య మై.

గీ. వగవు దోఁపఁ బట్టువస్త్రములను బలు | మాఱు తుడిచి తుడిచి మఱియు మఱియు
నుప్పతిల్లరక్త మొలుకఁగని ధరణి | క్రాంత యగుచుఁ జోకపతికి, దెలప.

మ. ఇల గారించితిపోర చెందురం తీరి బాటిల్లెన

తెలియందా? యిటు రంగనాథుముందట క్షీరంబుగా రక్తధా-
రలు నాపాగె నటంచుఁ జూచుచును శోకవ్యాకులుండాత్తుఁడై
విలపించెం జను లట్టిదారుణగతి వీక్షించి దుఃఖింపరే.

క. విను మారాతిరి శ్రీరం । గనాయకియుఁ గరుణఁజిల్కఁగాఁ దనుఁ బ్రార్థిం
చిన రంగనాయకుఁడు తే । గ వెంచె నప్పాణమునినిఁ గరుణించుటకున్.

వ. ఇట్లు దలఁచి సారంగయోగికి స్వప్నంబునఁ గానుపించి మదీయం బగుపాణార్యు నికృష్టుంగాఁ దలంచితి వది యొప్పదమ్మహానుభావుని భుజంబులపై నెక్కించుకొని మత్సమీపంబునకుఁ దోడి తెమ్మని యానతిచ్చి తిరోహితుం డగుటయు మేల్కాని సారంగమునీంద్రుఁడు తనజననంబు సఫలం బయ్యె నని సంతోషింపుచు నిత్యకృత్యంబులు దీర్చి శ్రీపాణార్యుం డున్నయెడకుం జని.

ఉ. హరిపదపద్మసక్తహృదయంబున బాహ్యగతేంద్రియక్రియ
న్మరచి తదీయమంగళగుణప్రకరానుభవోద్భవప్రమో
దరసవిశేషబాష్పములు దద్దయుఁ గన్నుల రాల దేవగా
నగతిఁ దనర్చుపాణముని నాధునిఁ జూచి ముదంబు జొప్పడన్.

ఉ. సాగిలి తత్పదాబ్జములసన్నిధి మ్రొక్కి మహానుభావ స
ర్వాగమపారగుం డిను మదంసయుగంబున రంగనాయకా
జ్ఞాగతిఁ గొంచబోవలసె నయ్యన నెక్కు మటంచుఁ బల్కిన
న్వేగము లేలు మెచ్చి శుభవృత్తుఁడు పాణమునీంద్రుఁ డిట్లనున్.

క. మాతంగుఁడ నయి రంగ । క్ష్మాతల మెటు సొరఁగఁ జాలు నేర్చెన్నవహో
హో తలఁచ రానిపని యిది । నా తెఱఁగెఱిఁగి యిట్లనం దగ దనఘా.

గీ. అనిన సారంగమౌని యిట్లనియె నీదు । తలఁపు శ్రీరంగనాయకుఁదలఁపు నొక్క
రూపు గావున వేగ నామూఁపుపైని । యెక్కి రమ్మింక సందియ మేలనీకు.

క. మన కిద్దఱకును రంగే । శునియానతి మిగులరాదు చూడు మనుడు మా
ఱన వెఱచి పారతంత్ర్యం । బానరఁగఁ బాణుండు నిలిచి యుండె నియతుఁడై.

సీ. సారంగయోగియు సంతుష్టుఁడై తవభుజముల నప్పాణమునిని మోచి
యనుపమంబగు రంగనాయకాసనమునఁ గొనఁగ వెనుక నానంద మొప్ప
నుపనిషద్గీతంబు లొనరింపుచు గొంద ఱర్థి దివ్యప్రబంధాధ్యయనము
సేయుటఁ గావింపుచు మద మొప్పఁ జనిరి వాద్యశబ్దములు రోదసి నిండె.
నాదిబ్రాహ్మణుఁడు మహాముక్తపురుషుఁడై । పంచమజాతిజునకుఁ గొంచక మోవ
వరణిఁ గొంచఁబోయి సారంగయోగికిం । దనుదివ్యమంటపమునఁ దనర నపుడు.

వ. రంగేశు నాజ్ఞాప్రకారంబున మునివాహనుండు విమానంబునకుఁ బ్రదక్షిణంబు చేసి భ
గవత్సన్నిధికిం జని హాటకకిరీటకుండలప్రభలంబరూన ముక్తామణిహారాదిభూషణుం
డును విశాలవక్షస్థలవిరాజమాన లక్ష్మీకౌస్తుభుండును బ్రతప్తచామీకరకౌశేయుం
డును మేఖలాదామసుందరోదరుండును గంగాప్రవాహాధౌతయజ్ఞసూత్రుండును శి
రోధకృతదేశోపధానీకృతబాహుండును ప్రసారితేతరబాహుండును నికుంచితోత్తా
నిత పాదయుగళుండును సుదీర్ఘుండును సమగ్రతేజుండును శేషశయానుండు నగు
శేషశాయి న్గన్నులార న్గని యుచితప్రకారంబున సేవించి తదీయదివ్యమంగళ వి
గ్రహావయవంబు లన్నియు నత్యాదరంబునం జూచుచు స్తుతియించు నవసరంబు
నందుం బోలె శ్రీపాణాచార్యుండు శ్రీరంగనాయకు పాదపద్మంబుల బద్ధావధానుండై
యప్పుడు తదర్థోపపాదకంబెగా ద్రావిడభాషచేఁ బదిగాథల యమలనాథపిరా
ననుపేరిట ప్రబంధంబు రచియించిన.

క. లోకోపకారకార్యముఁ | జేకొని పాణాచార్యుఁ డటు రచించినముఖ్యా
ర్థోకార్థగాథ లెఱిఁగి య | నేకు లొగిఁ గృతార్థులై రనిందితఫణితిన్.

క. విను మప్పదిగాథలయం | దును రంగేశుండు చాల నుతియించఁబడె
న్ననఁ జేతురుఁ డించుక | వినుతింపఁగఁబడిరు ధ త్రివిధం బెనఁగన్.

వ. అప్పుడు లోకులందఱు సంభ్రమంబునై నాసికాగ్రదేశంబులఁ దర్జన్యంగుళంబులా
ర్పరఁ జూచుచుఁ దత్ప్రభావాసక్తిన్ లనుటఁ గొందఱు నిందింప వారల నివా
రించి కొంద ఱిట్లనిరి.

క. సారంగాఖ్యుఁడు తన్మని | చారంబున మేటి నిగమశాస్త్రపురాణా
చారవిదుఁడు దుష్కార్యస | మారంభము సేయఁబూనఁ డరయఁడు బుద్ధిన్.

సీ. అర్చకపరిచారకాదు లజ్ఞులైన దోషిపిమైన నెప్పుడు కలుష మొదవు
నపచారములుసేయ నయ్యాయి మొదల యేమాత్రపుదుష్టసంపర్క మొదవ
నప్పుడ రంగేశుఁ డంతఁ దీక్షించు నిది యంత గెలిఁగినయది యు వినుఁడు
మాలఁ డైతే నేమి లీలావశస్వీకృతాంగుఁ డిప్పణ్యుఁ డట్లగుట దీని
నాదరం బెలర్ప నంగీకరించె శ్రీ | రంగభర్త రంగరాజునాజ్ఞఁ
గోరి మోపిలి తెచ్చె సారంగముని వెక్క | ముందు దెలియ కిట్లు నింద దగునె.

వ. మఱియు నొక్కవిశేషంబు వినుండు

ఉ. తప్పుఁ దలంచి పాప్మసుడు ద్రెళ్ళిడి వైష్ణవు లెల్ల తాలుపైఁ
హైతఁగ నొప్పిలేక దృఢమైఖని నిల్చి యథావిధిం బాలిం
కానము స్థలంబునుఁ దనం బోనరించు మహాసుఖావ్రుఁ డె

ల్పాతకమూర్తిఁ జూచె మునివాహనము న్నియమంబు బాయఁ దయ్యెడన్

క. తిట్టినంతన వినఁ దిట్టినవాఁ డాతఁ | డొట్టుఁ దిట్టుచు తనకట్టెలఁదిగెదు
వెత్తు రొలుకఁగ నెంత్తు గణించ డాత్మ | విట్టిలోకోత్తరుఁడు భువి నెందుగలఁడు.

చ. అనుటయు వారలప్పుడు లాతని నిక్కమెఱింగి పుణ్యుఁడు
న్ననఘుఁ డెవ్వరీతని మహామహిమ తుల్యముగా గణింపఁ గా
తనగుణశాలి రంగవిభు పాదసమీపముఁ బొందఁజాలఁడే
గనికని దుర్భరాభిజన గర్వము మమ్ములయించె నచ్చటన్.

క. అపచారపడితి మని వి | శ్వపుథుక్తిఁ గృతాంజలు లయి గదుఁ బొగడుచు ని
ర్వ్యాక్షితిఁ జూచుచు లో | కపు లయి యుండిరి మహాత్ములు భజియెపరోక్షా.

వ. అయ్యవసరంబున.

సీ. పాణాఖ్య మైన యుప్పగిది పారంగాఖ్య జనియించు టాశ్చర్య మనెడువారు
పారమునివరస్కంధస్థుఁడై జని పాణుఁ డేమగు నని పలుకువారు
రంగేశు పాదనీరజములసన్నిధి నతిభక్తి నితఁ డుంచు ననెడువారు
కాదు మీరెఱుఁగ రీఘను రంగభర్త రక్షించు నిక్కమని వాదించువారు
చూతమని నిక్కినిక్కిపైఁ జూచువారు | వారికి దీనఁ బ్రసిద్ధి వచ్చు ననెడువారు.
మనము బహుభాగ్యవంతుల మనెడువారు | నైరి దృఢభక్తి జొప్పడ నందఱందుఁ

వ. అనంతరంబ.

సీ. ఇట్లోకకృతి రచియించి యాశ్చర్యమగు పద్యములకు నెదురుగాఁ దనరుపాణ
ముని నెడఁబడఁ గనుంగొన నశరీరంబుగా రంగనాథుఁడు నైకొనుటయు
రంగనాయక పాదరాజీవ సౌందర్య నిరతుఁ డౌ పాణముని ప్రథుండు
పట్టు లంగీకృతుఁ డయి యుప్పటిని నందుఁ జూడఁగఁబడు నంత మునులునిదూర
దేశవము పాగనుని జూచి దేవి యుల్ల | ములరఁ దగు తన్నివాసములవలెనరంగ
నాయకుఁ యురంగ నాథుఁడానంద మొందె | రదుభుతంబయ్యె నావారి కిదలంప నంత.

క. రంగనాథు నానుట రక్త మొల్కఁగఁ బూర్వ | భంగి నొవ్వ నవిమొనింగి చోళ
నృపతి యుతలుఁ గణించి సహింపుచు | వెంత్రు మునము మిగుల నెలసెర పుడు.

వ. పంచాశద్వత్సరంబులు జీవించి పాణ పెరుమాళ్, పాణర్, గాయకసార్వభౌ
ముర్, యోగివాహన రసుతిసనాంబుల సుప్రసిద్ధుండై యివ్విధమున రంగనాయకు
కృపకుఁ ముఖ్యపాత్రుండయ్యె తప్పాణాఖ్యుఁడు.

ఉ. పరమాశ్చర్యకరంబు పుణ్యతమము న్పాపాపహాంబుద్ సుధా
కరము న్ముక్తిద మార్యకీర్తితము ముఖ్యంబైన శ్రీపాణ న

[illegible]

౮. రామానుజ మునిపుంగవుని [illegible] వైష్ణవాగ్రేసర [illegible]
తామరసనాభ [illegible] ధరణి [illegible].

మాలిని. నిరుపమగుణశాలీ నిర్మలజ్ఞానశాలీ
స్ఫురదమలవిభూతీ [illegible]
చరణకమలసేవా [illegible]
[illegible] చక్రపాణి ముకుందా.

గద్య. ఇది శ్రీ మిన్నధూలసగోత్ర వేంకటాచార్య పుత్ర
[illegible] వంగిపురి సీతారామ
[illegible] యాచార్యరత్నహారంబను
దివ్యచారిత్ర ప్రబంధంబునందు తృతీయ
తరంగము.

ఆచార్య వైభవ ప్రకాశము.

దివ్యసూరిచరిత — భట్టనాథరచితము.

౧. శ్రీకాంతసుతపదమున్ద్ర | రామానుజ మహాత్మ్య వైష్ణవామృతకరణం

వైరాగ్య రామానుజ యతీం | శ్రీ కీర్తి స్థాలదేవ సేవకదేవా

౨. అవధరింపు శ్రీమంతమానస వాసుదేవుముఖ్య ప్రపన్నభాగమిన్ని కృతాంజలియై యుద్ధారము.

౩. ఘనువర నీవని కరుణా | సరసిజ నయన పాదసేవాగ్ని భవ్యచరిత్రం

చెవిలింపని వత్యద్భుత | కర యిది యుక్తధన వర్గ గౌరవ మహిగారా.

౪. దివ్యసూరులంఁ దెలియఁగ నతిమ పూ | నుంబు గాన కృష్ణ నవదు కరుణఁ

గలిగిన గోవిందెలఁ దెలియుంగ వినుమింపు | మనుడు గురుఁడు బలికె నతనితోడ.

౫. భగవత్ప్రవర్తనంబు లోకోపకారకంబు గావున నవశ్యంబునుఁ జెప్పవలసె శ్రీమన్నా రాయణుఁ కార్యాంశంబునఁ గృతయుగంబులో బ్రహ్మవంశంబు నందు కర్దముండు జనియించి సమస్తధర్మంబు లేర్పరించి యఖిలజగంబులం బాలించె. త్రేతాయు గంబున క్షత్రియకులంబున వసువు జన్మించి సకలధర్మవిశేషంబులు ధరానంరక్షణార్థ మునుజేసె ద్వాపరంబున వైశ్యకులంబునందు శంఖపాలుండు బుట్టె. బ్రహ్మజ్ఞానో ప దేశంబున శిష్యుల ననుగ్రహించె. కలియుగంబున శూద్రవర్ణంబునందు పరకా లుండనువాఁడు యఖిలలోక సంరక్షణం బాచరించెఁ గావున నట్టి పరకాలు చరి త్రంబు సవిస్తరంబుగా నెఱింగింప నెట్టివారికిం గాలదిగాదు సంక్షేపంబుగాఁ జె ప్పెద నిత్యమనశ్చిత్తుండవై వినుమని శ్రీపరాశర భట్టార్యుండు.

తిరుమంగై యాళ్వార్ చరిత్రము.

౬. పాపవపంకజ ద్వయగురుశిష్యయు నూర్యవ శేషవాది దు

ర్వర నవిదార గానసమ విక్రమ వాక్ఛురి సూరవిద్రవ

ద్యుతిక నిరాశ కావ్యముఖ దుర్మత వాది మృగప్రతాను సా

దరకృతి వైష్ణవార్చన సదానుపరాంకకు నంపులెంత వదకో.

౭. అని వినతంబుగ గానించి శత్రుధాటీఘనోష్ణ ఖండ్గ యట్టిమను

ఉ. శ్రీకరమైన ధామమున [illegible] సంద్రమునకుఁ బడమట దరిని యొంటి
కా దనుదెస [illegible] వ్యక్త [illegible] కాక
[illegible] నడుమ [illegible] దనమ్ము
[illegible] పరసింహ [illegible]
కాముల భువి ప్రసిద్ధ [illegible] | [illegible] పరిరంభపురము
సిరిమి కలిమి వెలయు సాకేత కటకమున | ధారుణిని [illegible] ఘనంగ.

క. పరిరంభపురికిఁ గదు ద | క్షిణ కమలాపూర్ణపురి దగం దదుభయమ
ధ్య దదిరభూమి దనరు నొక | పుర [illegible] [illegible] బై.

ఉ. ఆపురంబునఁ దగునారి కవవరతము | [illegible] యమ్యాకనాడు
మహిలలోక ప్రసిద్ధమై యమరె నందు | [illegible]

చ. దండవాస్త్రిక [illegible] [illegible]
యు [illegible] [illegible] వత్సరంబులు
నివ [illegible] వత్సరంబున [illegible] పూర్ణిమాగును వారంబు
నందు కృత్తి [illegible] శ్రీరఘునాథరాయలు [illegible] సుమూహు
ర్తమందుంచిన.

క. అవయుఁ గవి [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible] అంత.

ఉ. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible] దగుచును.

క. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] పరమావధంబుగ్.

క. [illegible]
[illegible] | [illegible].

మ. [illegible]
[illegible]
[illegible]

ఖలవృత్తిం దగె వైరివీరులు దలంక నీబిడ్డ పేరిటన్.

గీ. ఒప్పు నన్నగపురికి వాయువుదిశఁ గ్రోశ | దూరమున నిర్మలోదకోత్ఫుల్లకుముద
మెరుమ శ్వేతప్రాసాదంబు చెన్నారుదాని | తీరమున శక్తికాంతమూర్తి యుండు పేరు.

చ. వెడలపులోఁతులం దగి పవిత్రతమం బగునక్కొలంకునం
దెడనెడ వచ్చి యప్పురవరేణ్యుఁడు శేమ జలంబులాడుచు
న్గడు విహరింపుచుండుదు రొకానొకనాఁ డటనీరమాడి యే
గెడుతతి వారిలో నొకతె కేలికిఁ గల్వలు గోయుచున్నడన్.

గీ. దాని విడిచి వారు తడయక ముందుగ | వెళ్ళు ప్రోలి కరుగ వెఱ్ఱ నదియుఁ
దత్తటాకతీరధరణి నొక్కతెయును | తిరిగె మర్త్యకన్యతీరుఁ దాల్చి

ఉ. అప్పురి నుండు వైద్యుడు మహాత్ముఁడు వేదవిదుండు వైష్ణవుం
డప్పుడు దైవయోగమున నచ్చటికిం జని దానిఁ జూచి నీ
వెప్పరికొంటి యిందుఁ జరియించెదు కన్నరొ నావు డిట్లనె
న్నిప్పగు కూర్మినవ్వులబల వేడుక వైష్ణవుఁ డాలకింపఁగన్.

గీ. తోటికన్నె లేవటఁ బోలఁగి యేగిరి తల్లి | దండ్రి లేని యొంటిదాని నన్ను
నీగృహంబునకుఁ గొనిచనుము వంశము | మేలు నీకుఁ గూఁతుఁ బోలియుందు.

క. అనుటయు ననపత్యుం డగు | టను వైద్యుఁడు కూర్మిఁ జొప్పడం దాని న్గో
డ్కొని యింటికేగి భార్యకుఁ | గనుపింపుచు నిట్టులనియెఁ గౌగవమొప్పన్.

గీ. కొలని చెంత నిదియుఁ గుముదంబుఁ దాల్చి తా | బ్బడియెఁ గాన గుముదవల్లియనెడి
పేరఁ దినము దీనిఁ బెంచుమీ నావు డ | య్యువిద యట్లు పెంచుచుండెనంత.

క. కులగోత్రము లెఱుఁగంబడ | వెల జవ్వన మొప్పె దీని కెవరం ఖయ యిం
డిలి యెవరికి సేయుదు ని | క్కలికి తనుచు వైష్ణవుండు గడుఁ జింతించెన్.

వ. అంత నీలుండు కుముదవల్లిరూపలావణ్య గుణంబులు చారులవలన నెఱిఁగి రాజనే
నాపయం దగుట నద్దినంబునం దగుపనులు వేగిరంబనముకూర్చి యనుజ్ఞాతుండై గృ
హంబున కరుదెంచి మిత పరిజనంబు న్దానును రయంబున నవ్వైష్ణవుగృహంబునకుఁ జ
ని సత్కృతుండై శ్రీదార్ఢ్యంబు ధరాతలంబునఁ దిరుగునద్దేవకన్నియ యగ్నిజ్వాలర గ్గని
తదీయసౌందర్యాతిశయంబునకు విస్మితుండై యయ్యాయీరవపత్యుల తిక్కన్నియనె
వ్విధంబున గ్గంటి రని యవ్వైష్ణవుడడిగి తదాగమనకారణం బంతయు నతనితలనె
ఱింగి వెండియు నిట్లనియె.

గీ. దీని నాకుఁ బత్నిగా నిమ్ము నావు డతఁ డట్లియ్యకొనఁ దండ్రి కౌలు మిఁ జూచి
కుముదవల్లి బలికె దమిఁ కెవి తొరఁగా నిమించి నీలుఁ డాలకించి వినఁగ.

క. [illegible] తంత్రమునురయాగమునెదిరియునవెన్నుని
వైష్ణవాళి వలయుంటక నమ్మకై చెప్పఁగాఁబడెఁ దద్విశిష్టత
[illegible] జేసెఁ దెసవైష్ణవాశ్రితుఁ డక్కొ సన్నుతి వరింత కటందుఁ దెలియఁబడక
నంగీకరించి నయ్యాన శ్రీనివాసవలయువారుఁ జని పూర్ణిఁ బ్రమద మొప్పఁ
గాంచి సేవించి తత్కృపాకలనప్త | శంఖచక్రాంచితభుజా[illegible]పదూర్ధ్వ
పుండ్రముఖుఁడయి మరలియప్పుడరయుమున| లింఁజనుదెంచెఁగుముదవల్లీకడకతఁడు.

వ. ఇట్లు దివ్యచిహ్నంబుల దీపించుచుఁ దనప్రాణసఖుండై యున్నయన్నీలుఁడనిను
ముదవల్లియట్లైన సోమపాత్మ యష్టోత్తరసహస్రవైష్ణవుల కనుదినంబును షడ్రసో
పేతంబుగ నన్నం బారగింపుచు నట్లు గావించి విదపతత్పాదతీర్థంబును తద్భుక్తశే
షప్రసాద భక్షణంబును జేయుచు నాకరయుటిట్టిదంబున నివ్వ్రతంబు సలుప నీక
నకూలకోసఁగదు నట్లు సేయకున్న సమకూలంగావని తెలియఁబలుక నప్పలికతండ
ట్లంగీకరించి యర్థప్రకాశంబునఁ బ్రతిజ్ఞ సేయుటయు.

సీ. వైష్ణవుండు తగిన వైఖరి నిలువ | నక్తుడు కుముదవల్లి నా ప్రజ్ఞాష్యు
అలరఁ జెప్పినచొప్పున నిలుచుఁ దన | ప్రతిన నెఱపఁబూని భక్తివెలయ.

సీ. సకలసాధనములలోఁ దెపుడెపుఁ | డైన శ్రీవిష్ణుపూజన ముత్తమము
దాని కెక్కుడు శ్రీవిష్ణుదాసపూజ | నం చిది పురాణములఁ బ్రథితంబు గాన.

వ. అవ్విధంబునఁ బ్రతిదినంబును వెయ్యిన్నెనిమండుగురు శ్రీవైష్ణవులకు నభక్తికం
బున షడ్రసోపేతంబునుంగా శాల్యోదనంబు నిబ్బం దారగింపు గావింపుచు.

క. దీన లగువైష్ణవులు న | పూర్వదంబున వేఁడ వస్త్రములు భూషణర
త్నాదులరసిత గౌరవసను | సాదరముగ నీలుఁ డిండ జొనందింపఁగ్.

క. ఈవిధమున నమరదానా | నావిధముల నేర్చి కూర్చు నధనంబు లోఁగెఁ
శ్రీవైష్ణవార్చనార్థము | గా వెలుపర బ్రయతము సేసి గడు ఖ్యాతుండై.

క. తనదుండ్ర మున్న భూధనమును నిర్భీతి విష్ణుదాసార్చనకై
యనుదినము బ్రయతము సేసు | మునుము నిందచేయు తంత మాని తుదముట్టెఁ.

ఉ. తనతన మిట్లు నీలుఁ డొకఁ ద్రవ్య ప్రయత్నం బొనరించు టంతయు
వ్యనికరమ్ము దాతధరణీపతి మాధనమంతయుం దయా
లావరుఁగాఁ బంచు మంతు దతపోత్తముఁ బ్రతిక ప్రాపి దూతల
నృపించిన నీలుఁ డింపాసరఁ బల్కు నా వారల నూండింపుదుర్.

క. [illegible] తరిత్స్వరఁ | గూడి దనద మెల్లి ధనముఁ గానక్పుర[illegible]
[illegible] | [illegible] ధన [illegible] నద్వ్యము బాలించెఁ.

ఎన్ని శాస్త్ర కర్థమిచ్చుట లేక మా । టలను గడిపి యిచ్చుటను గణింప
నీకు శక్యమాయెదు నృపముఖ్య లేకట్టి । యరయఁడు కవి కలుగ నాకలేక.

క చోళనృపుఁడు కటకము । న్నలు తెలుఁగు కెప్ప నతఁడు నిప్పుల కమలం
బాలఁగ నతిరోధులు నా । ర్యులఁ బనిచి పానిఁబట్టి తెనఁ దెండనుచున్.

ఉ వినుము శాపభయంకరించిన దేశమునకుఁ గ్రోశము దూరమునఁ గన.బడి అసింపు
కమలాపురంబునఁ గదుఁ దదీయారాధనం బనుదిన మట్లొనర్చుచుండి
తత్పీఠ తత్పరావరణ భావమునఁ దనుభృష్ట భోజనమున దినదినమున
కభివృద్ధి నొందు దివ్యజ్ఞాన వైరాగ్యభక్తి సంపదల సంభావ్యుఁ డగుచు
శుక్లపక్ష చంద్రుఁ డౌబగున వెలసె శ్రీ । రామచంద్రు కింకరత్వమున మ
హాబలాఢ్యుఁ డగుచు హాబలనుఁడు బోలు । నీలునకు నసాధ్యమేల కలదు.

శా. అంతం జోళనృపాలక ప్రహిత సైన్యం బేగి యక్రాంతమై
క్రొంతం బ్రమథనాపహర చణు గర్వ[illegible]స్తు విస్నులు ని
శ్చింతం బట్టుఁడు కట్టికొట్టుఁ డని యాక్షేపించి గ్రమ్మ న్ననూ
మంతుండో యన నీలుఁ డొక్కరుఁడు తుంభత్ఖడ్గ దుర్వృత్తుఁడై.

క. కరులను హయులఁ బదాతుల । నరదంబుల దండనాయకావళి నెన్నం
దరవారి నురుము జేసెను । వారిభత్తుల కెదురువార లవని న్గలరే. అంత.

క. బలమెల్ల నీలుచే నడి । కలనఁ బడుట చోళపతికిఁ గ్రక్కున చారలే
మ్ము తెలియించినఁ గోపం । బొలయ నతఁడు పెంచి బంపె నుగ్రబలముల్.

వ. ఇవ్విధంబున పెంచియు వారు వేల మహాశూరులఁ దగిన రథగజ హయసహితంబు
గాఁ బంచిన వారును పూర్వప్రకారంబున నీలుచే నిహతులై రట్లు సప్తవారంబు
లాత్మ గ్రహణార్థం బరువంచిన సైన్యంబుల నీలుండు దుమురు జేసిన నంతయును విని
చోళనృపాలుండు చిత్తావికూడ విస్మయంబు లొలయ నేమియుం దోఁచక తాన
కదనంబునకు వెడల నిశ్చయించిన శ్రీధర నామధేయుం డగు సేనాపతి యతని
వారించి చతురంగబలోపేతుండై నీలుఁబట్టి తెత్తునని యుత్సాహంబున వెడలి యరిగి.

చ. వినుమిటు లర్ధరాత్రి బహుధీర భటోత్కర భేథయుతుండై
[illegible] శ్రీధరుఁ డొగిం జమువెంచు వెడలి నీలుఁ డు
[illegible] సురవారిఁ బోలికొని [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] కదనంబు సేయుటకు [illegible] [illegible] [illegible].

ఆ. ఎందు నడ్డులేక [illegible] క్రమముఁ [illegible] । బలము [illegible] లేక [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] । [illegible] [illegible] [illegible]

క. రాముని కెక్కుడు వేగము | తోడ నడచు దీధితులు దుర్గమున నెట్టెం,
బ్రాక్పలని గా కంపన్మ్మ | వాఁడిఁ దఱిఁగి పక్షి రక్కసుపాణ విహతులై.

క. ఘోరతరవారిధార | ల్వీరుల రథములను పాముల ద్విరదంబులను,
ద్వీపములు దెగటార్చెను | శ్రీరాముం బనుపున్నె దుగనములు మింటన్. అంత.

ఉ. వెలిచి పలాయమానులగు వీరుల వెంటఁ బోయి శ్రీ
ధను సొక్క పెట్టి నిలుపనుదాయురధుల్నుఁ గ్రమ్మఁ జూచి యం
బరమున వేల్పు లిటని కపాయము పాటిలకుండఁ గాత శ్రీ
హరి కరుణించుఁగాత యని యాశిషముల్ గృపజేసి రొప్పుగై.

వ. మఱియు నప్పలు మద్దేశించి వేల్పు లిట్లనిరి.

గీ. రామునకు ఖరోగ్రగణమున వైదేహి | యొట్టెమంగళంబు లిచ్చి వచ్చె
మంగళములు నీకు మాత్రము దలఁపఁ బో | సంపఁ గాత జగము సంతసిలఁగ.

క. లంకాదహనా వెంనప్పుని | రంకుశపిప్పఁ దగు కపికి సజ్జనకజని
శ్శంక విడిన మంగళములు | శంకక నీకిట్టిమె దనగుంగాక గన్.

వ. అయ్యవసరంబునఁ గుమదవల్లియు కుచిరొప్పు వార్చికన్యపతిం గుఱించి యిట్లనియె నీ
కుఁ బురోభాగంబు శ్రీపూర్ణుండును పశ్చాద్భాగంబు భక్తివత్సలుండును దక్షిణపా
ర్శ్వంబు వరంగపతియు నుత్తరపైపు శౌరిరాజు ముఖంబు ముకుందుండును నేత్రం
బులు పుండరీకనేత్రుండును కడుపు దామోదరుండును వక్షస్థలంబు శ్రీవత్సవక్షుండు
ను బాహువులు సుందరబాహుండును బుద్ధి హయగ్రీవుండును పాదంబులు త్రివి
క్రముండును సర్వాంగంబు పార్థసారథియు గాచును మఱియు శత్రువులు నీపయిఁ
బ్రయోగించెడి చక్రంబులవలనఁ జక్రంబును శరంబులవలనఁ శార్ఙ్గంబును ఖడ్గంబుల
వలన నందకంబును గదాయుధంబులవలన గదయును శంఖభైరవరవంబులవలనఁ
బాంచజన్యంబును నిన్ను నిరంతరము రక్షించుఁ గాత యని యనేకప్రకారంబు
ల రక్షాకరణంబుఁ గావించిన విష్వక్సేనుఁ బరాక్రమించి యుక్తులుం దప్పును

సీ. తలమొసల్లాని శాఖదాక కొందఱు రెండు చెక్కలుగా నిల్వు జీరిచీరి
గుత్తుల కాకి కెక్కుడుపడిఁ గొందఱిచరణముల్ చేతులు నఱికి నఱికి
నడుముల కాలికి యడరి కొందఱి రెండుతునకలుగా నేసి ద్రుంచి త్రుంచి
యుంకి కొందఱి దీప్యదుత్తమాంగంబులు కట్టలు విడ తెగఁ గొట్టి కొట్టి
నడుము కన్నుక్కు చెక్కులు పెరిపెరివులు | తలలు జమురంబు కరువుపాక్కులికి యుదులు
తొడలు మోకాళ్ళు పిక్కలు కడిమి మెఱయ | జదురుపలుగాగ వ్రక్కలుగఁ జేసిచేసి.

గీ. ఎదురువచ్చువారి పతిను లాయుధములు | వైచువారి చేతు లేరి నరక.

మానుషాశినులను నవలీలఁ దునిమె న | న్నిలుఁ దుగ్రసమర కేళిఁ దగుచు.

సీ. రథికుల మటికి సారథిరథ్య తతుల శిరము లొక్కెంతేన నఱికి నఱికి
కరులపై కొనసి దగ్గతి నట్టనడిమికి యట్ల రెండుగఁ దునుమాడి యాడి
హయముల డాసి ఘూర్ణిల్లి వారను వేసి చివరంట వ్రక్కలు చేసి చేసి
భటులపై నడరి పెక్కుబంతులవలెఁ దల ల్వినువీధి కెగరఁగాఁ దునిమి తునిమి
సకలజగదంతర ప్రాణి సంచయైక | కాలయ కరణోద్భూత కాలకాల
లీల విహరించె నీలుఁ డాఖిలహేతి | హతహత సైన్యుఁ డగుచు నిర్భీతినిట్లు.

క. గురుజంఝూమరు దావ త | శరదంబువ మాత్మశకల సామ్యము వోఁవ
న్వీరమాలి నలుగడలఁ జా | తిరి నిహత స్వల్ప శేషరిపుభటు లెల్లన్. అంత.

గీ. నిలువుమనువాఁడొకఁడు లేకతలుఁడు తలఁడ | టంచు సైనికులంద ఱయ్యెడ నెవులఁ
దిరిగిచూడకఁ బాఱ శ్రీధరుఁ డొకండు | నిలిచి యనిసేయ నెంచె నీలుతోడ.

వ. ఇవ్విధంబునఁ దనపయికి యప్రతిహతవేగుం డగు కాలాంతకుండునుం బోలె ఖడ్గధరుండై యరుదెంచు నీలుఁ గని వెఱది సేనాపతి యగు శ్రీధరుండు గజంబు డిగ్గి వాయువేగం బెక్కి యతి నైపుణ్యంబున నెవ్వరికి నదృశ్యగమనుండగుచు పలాయమానుండగుటయు.

క. పరులకుఁ గాలుఁడ నగుటను | బరకాలుఁడ నచ్చు నతనిపయి నేల్పులు జ
ల్లిరి విరు లచ్చర లాడిరి | మొరసెను గడు దేవదుందుభులు వినువీధిన్.

సీ. పరకాలుఁ డిట్లు మాత్సర గెల్చి గృహమున కరుదెంచి మున్ను ఖరాదిదైత్యు
లనుఁ ద్రుంచి వచ్చు శ్రీరాముని వైదేహి పోలికఁ గుముదవల్లీ లతాంగి
తనుఁ గౌగలించు వంతవను పీఁకఁ దలంగి మాభాగ్యమున నీవు మాయులేక
జితవైరి వగుచు వచ్చితి వని వైష్ణవుల్ సంతసిల్లఁగఁ బూర్వసరణి వైష్ణ
వార్చనము నిర్భయంబున నాచరింపు | చుండె నిటఁ జోళధారుణీశుండు సేన
వచ్చుటయు శ్రీధరుండును వొచ్చితలఁగి | పాఱిపోవుట విని మూర్ఛపడె రయమున.

వ. సముచితప్రకారంబున మంత్రిజన బోధితుండై లేచి.

మ. కనుల న్నిప్పులు రాల సేన చని వేగ న్నీలునిం బట్టి తె
త్తును చూడుం డని చాతురంగబల యుక్తుండై నృపాలుండు స
జ్జన శాశీర్వచనంబు లొప్పఁ జనఁ దద్వార్త న్వడి న్వించు వ
చ్చెను నీలుం డసిధారిరై యెదుర సచ్ఛేదస్త్ర ప్రతాపోగ్రతన్.

చ. ఎదు రరుదెంచు నీలుఁ గని యాతఁడు ఖడ్గముఁ బూని ప్రాణులం
జదుపఁగ వచ్చుచున్నాఁ డని సైన్యము తల్లడఁ బాఱు నొక్కెడున్
గదన మొనర్పఁ జోళపతి ఖడ్గధరుం డయి వచ్చుచుంటఁ

ది దయనవిర్వ నిట్లు దలంచె న్పరశాఖుఁడు సాధుశీలుఁడై.

క. నాకు రాజితంబు న్వయిత సొందకఁ | కణఁగి చంప స్వామిఘాతకోవ
మొనవుఁ గానిదానికిఁ గదియఁగఁ దగదని | నిలుఁ జలవిఁ గ్రింల నెలయు.

మ. నకల ప్రాణి వనాలి ఘోరదరవాసం బుర్విపై నైచి యూ
రక నైల్య నని చోళభర్త ధనమెల్లం దాచె రక్షింప నె
రి కసాధ్యం డని నిశ్చయించి యని నేసే నిల నానామ్నా నా
శిక నైన న్పన నిమ్ము నావుకు నయం కేపార నీలుం డనుక్.

ఉ. నాకన నీవు నాదినధనంబు నమస్తము నిస్తు నూఱకం
ఛీకర నైన్యమేని నను బెట్టుకఁ బుట్టిన నాత్మరక్షకై
యూకరణి న్నులంగిరి నరేశ యున నవ మీా వొసఁగుదం
దాకనుమీవు భోజన మొనర్పకు మందు నృపాలుఁ డుద్ధతిక్.

వ. ఇట్లాజ్ఞాపించి యితని నెచ్చటికిం బోనీక ధనంబుఁ గొని రండని జాగరూకు లగు
గొందఱు భటుల నియమించి చోళభూవరుండు తనపురంబున కరిగినఁ బరమాఱం
డును ధనార్పణంబునం దశక్తుం డగుట మాఁనుటవంబుల భగవచ్చరణ కమల
ధ్యానపరుండై యుపవాసంబు లాచరించిన.

సీ. భక్తవత్సలత నోఁపఁగ చక్రి మాఁడవనాటి రాతిరి పరాంగనకుఁ గల
లోనఁ బాపట్టి నెఱుపుము కంచిలో వేగవతినది వెలయుఁ దాల
ధనమని చెప్పి యంతర్ధాన మొంద మేల్కాంచి యాతఁడు భటులార కంచి
కరిగెంతు ధన మిత్తు నకును వారది దలంపన కడఁగించి తపనమతమున
నిలువుఁ బట్టుకొనుచు నర్చించునప్పుడు | గంచి కరిగిన నశ్శ వేగవతిపాంత
వరవరాహాని కరుణ ద్రవ్యంబు గలద | మంధరావ్లి నీవుంచు దాచి యలరి.

ఉ. ధరణి క్షాత్రవక్ర మునఁ ద్రవ్యి ధనౌఘముఁ గాంది తాను భూ
వమున నెసంగఁ బూనివయుపారధనం బొగి లెక్కపెట్టి పా
దరమున వారి చేతికి యథావిధి నిచ్చి తదీయభూజనా
క్షి రమతితచ్చ నీలుఁ డవశిష్టధనాఘముఁ గొంచు నింటికిక్. అంతనిద్యాస్ఫంబున.

మ. ధనమెల్ల న్గొని వచ్చి యిచ్చి భటు లాద్రవ్యంబు నీలుండు గాం
చిన వయం జెతిఁగొంద రాజటు దజందెం ద్రీశకారుణ్యలా
క్షుని నీలు న్పరతుల్యుగాఁ దలఁచి యాత్తుం జేసిం దైన్యనా
ర్పున ముఖ్యం బుర్వి దియుభవ్యుఁ డవాని సాయుజ్యుఁడై యాడుకక్.

క. గ్రావవిమానభంగ కార్యమున రాత్రి | శాష్ట్రమున నిం...

భాగవతులకు నవలాభపనము సనుట్కం గలుగు వారికా తెందునిజ్ఞఁడను గాఁగ.

వ. అని నిశ్చయించి.

చ. కడువడి నెంతయు వేగఁ బరకాలుని బిల్వఁగఁ బంచి భక్తి స
ప్పుడు వివిధాంబరాదులను బూజ యొనర్చి మహానుభావ నీ
యొక నవగ్రాహి వైతి క్షమియింపుము రమ్మని గౌఁగలించి యం
పడరఁగ నీడుకొల్పి మనుజాధిపుఁ డప్పని చేఁ గృతార్థుఁ డై.

గీ. నాకితంబున నితఁడు మూర్ఖాత్ముఁ డనఁగ | నింతదెసఁ దమ ఘనత వేగ రాయఁ డునటించు
నీలధరనంబున నఖిలదేవ | విప్రపూజన పెంపుమిఁ గావించి యుండె.

సీ. అంతటఁ బరకాలుఁ డాశ్రమగృహంబున కేఁగి నిశ్చలభక్తి ననవరతము
వైష్ణవారాధనపరుఁ డై నంకితమ యింటఁ గలసొమ్ము నంతయుఁ దగ వ్యయమంద
పోయినఁ జాలయప్పులు జేసియును దదీయారాధనంబు జేయఁగ [illegible]
దాతలు లాభింప వసయిన్న వెనుక చౌర్యము సేయుటకు బూని యమ్మహాత్ముఁ
డెంత యమోఘప్రయత్నుఁ డై మొసగు శిష్యు | లైదుగురు దనభార్యయు నోవనుడగు
సోదరుఁ డు చోరకృత్య పనుసుతోత్సాహ పెద్ద | యుండఁ గైంకర్యపరులయి యుల్లసిల్లె.

వ. జలోపరి నిలయును భావిసంపన్నుండును వ్యాఘ్రాగ్ర నాకుండును నజితవ్యవహారకుం
డును పూర్వాచారపక్షపక్షుండును నానిటేవ్యపంచకంబును భార్యానోదరుం డగువా
క్ప్రపరకాలాభ్యుంనుంం గూడవాఁడు గురుముద్రాధిపవారుంబులనీర్మల్ వడప్పాళ్
తాళ్ తుబాళ్, నిన్నైగుణ్ణావాళ్, నిళల్ మెతిప్పాళ్, ఒళ్ళత్తోనావాళ్, పర
కాలశిష్యు లని సుప్రసిద్ధు లై తనకు సహాయులుగాఁ బత్తిగమండి మహారణ్యమా
ర్గంబు లరికట్టి యాత్రాపరులు ప్రాభతులఁ బాటుఁ ను శంఖచక్రాంచితభుజులు నగువా
రలు దక్కం దక్కిన పథికులధనంబులు బలాత్కారంబున గొని యావ్యాపారంబు
గాఁ దదీయారాధనం బొనరింపుచు మఱియును,

క. తతశిష్యులు బహుదేశము | ల నరసి శ్రీవైష్ణవేశ్వరజనధనము
ల్గొని బంధుమంప నతనికి | యనుపమమై వైష్ణవారాధన మెప్పున్.

మ. గ్రామములందుఁ బల్లెలఁ బురంబులఁ ద్రోవలు నాఁటి కాచి దా
పేదులు వైష్ణవేతరుల విత్తము లెల్ల హరించి యంతటికిం
బ్రేమను నీలుఁ డంపఁ జతికై క్షితిఁ దదీయభాగ్య వి
ష్ణువుఁ దదీయపూజనము [illegible] యయ్యెడు నప్డు నేరముల్.

వ. ఇట్లు నీలుం డనుమానపశ్చాతాపంబుల ధనార్జనం బొనరింపుచు [illegible]
నుండి దినం బొకరం గుంతకారబంధురం [illegible]

మిందు శోకాకులయ్యార లోకోపకారబహుధార్మికప్రాంతవిశిష్టకపలు గూడుకుండి
భగవార్జనచింతాపరుండై యుండునంత.

సీ. అయింటియతడు భోజనానంతరమున నుచ్ఛిష్టపాత్రంబు బోకచేతఁ బూని
తలు పొకచేఁ దీసికడయక గడిగడితతిఁ దట్టువర్ణపాత్రంబు నీలుఁ
దట నేగఁ గొనుటయు నన్మద్గురుభ్యోనమో యని యయ్యంతి ముఖ్యవాక్య
ముచ్చరించిన నదియును విని పరకాలుఁ డిది వైష్ణవాలయుం బెఱుక దలఁగి
తచ్ఛ్రీతి నటించు నది బడవైచి యేగ । దాసి గొనిపోయి వాంగ చేతఁ బడి మరల
దొరికె నిక్కంబు సముదున తెలుగు భర్త । కయ్యది తెలుప పెంచి యిట్లనియెనతడు.

క. సారంబగు భక్తి దదీ । యారాధనమునకు శ్రీపరాంతకుఁడు ధనం
బీతి క్రముచ్ఛలించెడి । యారయ నప్పనికి నష్టమాడుట లగ్గే.

గీ. అనుచు నేర్పడచ్చి యప్పరాంతకు నైట । నరసి యరసి గాన కతివిషాద
మమర లోనికేగి యవ్వైష్ణవుకు బవ । లించె నవ్విచిత్ర మెంచ దరమె.

మ. అచలశ్రద్ధ వహించి నిత్యముఁ దదీయారాధనం బిట్లు సే
యుచు నీలుండొకనాడు బిల్వవనియుం దుర్గస్థితిం ద్రోవలో
నదలుండై గడు మూఁడు యామములపర్యంతంబు వీక్షించె మా
ర్గచరద్రవ్యము లెవ్వియైనఁ గొనవేగం జూచుచున్నగ్గడల్.

గీ. అట్లు గాచియుండి యధ్వగు లెవరు రా । కుండుటకు విషాద మొందె దైన్య
వృత్తి దోప నపుడు పుత్రకగరోగాను । దనెడిభక్తి జూచి యనియె నిట్లు.

సీ. మాయమయామము లయ్యె నేను వైష్ణవు లాకటను జాల దస్సిరింట నోకమాక
గింకైన లేడవేగిర బోడ వైనవృక్షముకొన కిక్కునట్టడలు రోయు
మనుటయు వారఁడు నపుడోక చెట్టెక్కి పరికించి తగునెడ భక్తవత్స
లు డగురంగేశుఁడీతడు తదీయారాధనంబు విశ్వాసపూర్వంబుగాఁగ
జరమపురుషార్థ మని సమస్తజను లెఱిఁగి । సుగతి జెందగ నాచరించుచు మెలంగు
కతవదవ్యర్థయుడై దీనుడు నటించు । గరుణచిగురొత్తి వైవమై కదలియపుడు.

ఉ. భాగవతార్థము ల్గొనగ బొల్పడ డంచు త్రిపుండ్రధారియై
వేగము విప్రవేషమున బెండిలియై నవవప్రవేశ గా
ర్యాగతసద్వధూవరుల యాకృతి దాల్చకగుఱ్ఱమెక్కి క
ళ్యాగతి చన్నదైయుదివి నాదట బల్లె నుంచి పెంపుతోన్.

వ. తన్మార్గంబున.

మ. పరివారంబులు పరున్నందను భయదర్పసమ్మానదాం

పరవిహారుఁడు లవంబున్ను నొవ్వఁ గరుణాసాగరాత్మ రంగేశ్వరుం
డదయబేర ప్రభ తెక్కి మున్ను గవిశాస్త్రగేహుం దప్పుడం
దల దూఱంబుగఁ జూచి మాకలిదు చెంత న్నిలుతో నిట్టనున్.
ఉ. గుమ్మఁడ గుమ్మఁడ చూడు మిమ్ముగో పటుకారము చుట్టిరా వధూ
వసు లరుదెంతు లీవు భటవర్గ మహర్గళ ఖడ్గ హస్తులై
తెను పరికట్టియుండుఁ గొని కేవనఁ జాలినవిత్త మిత్తతి
న్డొరకొనవచ్చు నంచు వనుమ స్వరకాలుఁడు సంప్రహృష్టుడై.
క. సాయుధు లగుభటులుత దా | నాయిరమైయుండ నవ్వు దాత్రోవ నొగిం
దాయుఁగ రంగేశుఁడు వేం | చేయుటఁ గనులారఁ జూచి చెలఁగుచు వేగన్.
గీ. అడ్డగించి నిల్వఁ డని వారి వందలఁ | జుట్టుకొని కడంగి సొమ్ము లంబ
రంబు తెల్లఁ గడుబలత్కారమునఁ గొని | రొప్పఁ దక్కరంద యూఁజకుండ.
వ. మఱియును సమస్తధనంబులు నిరవశిష్టంబుగాఁ గొని యువ్వారిగాఁ బద్దె యొవ్వస్తువుచి
క్కెనో యని వెండియు వరయుచెడ రంగేశుపాదాంగుళీయ్యం బొక్కటి చిక్క
యుండ నదిగని యుద్యాంగుళంబు రెండుచేతులం బట్టి యుంగరంబు బలిమిగాలా
గియు నదిరాకున్న దంతంబులఁ జెకలింప సమకట్టిన నమ్మహానుభావునకుఁ బ్రియం
బ్రు ధారిశేషధయుండగు రంగేశ్వరుం డిట్లనెను.
గీ. అకట సకలధనము లారసి యూరసి | బలిమిచేతఁ గొంటి వలయ దీన
నేమి గలుగు బిడువు మిదియుని నేఁడిన | నీఁడు దనియె సాధుశీల మెచ్చు.
గీ. తాడుమెుక్కవూఁట తలితూకులకు నైనఁ | జాలకున్న యనుచు నరవి పళ్ళ
బట్టి లాగిలాగి యొట్టికలకు నది | రాకయున్నఁ గరము వీఁక నొంది. అంత.
క. పలుతెరఁగుల రాసులగా | నలవరచినధనము లప్పరాంతకదాసుల్
బలిమి చెలువార నిరుచేఁ | దలఁ బట్టి తెరల్పలేకఁ దూలుచు నున్నన్.
చ. కనుఁగొని కింకఁబోఁక బరకాలుఁడు మృత్యుభుజంగ్వాఁ బోలిక
త్తిని జడిపించుచుం ద్విజపతి న్గని యిట్లనిర్ధనంబు లో
పినగతి నావకుండఁగ నటించెద మంత్రము దాని నిప్డు మా
కు నెఱుఁగ జెప్పకున్నఁ దలకోయుదు సౌఖ్యమునీకు బ్రాహ్మణా
గీ. అనిన రంగభర్త యటుపైకు నని దన | యొడదఁ గేలు మోడ్చి యునఁగఁజనుమ్మ
హాత్మునకు దద్దు త్రిఁ నష్టాక్షరి యను | దేవ మాచరించె దివ్యమహిమ.
వ. మఱియు నవ్వేదు శ్రీరంగనాయకుండు సుదర్శనంగంబుపయిం బోలె సువర్ణ ప్ర
భ్రంబుపైఁ గౌమత్కరూప యగుయక్ష్మీదేవితో దివ్యవైభవంబున నొప్పెద్దుచునాథు

త్కారంబు నొందుటయుఁ బరకాలుండు గన్నులారం గని యమందానందరస పా
థోధిం దేలుచు మున్ను శ్రీశఠకోపసూరి నాలుగు వేదంబుల యర్థంబు
దెల్పెడు నాలుగు ప్రబంధంబులు రచియించిన తెఱంగున ద్రావిడభాష చే
నప్పుడె పెరియతిరుమొழி వెయ్యిన్ని యెనుబది నాలుగు గాథలును తిరుక్కుఱుం
దాణ్డక మిరువది గాథలు మఱియు నెడుందాణ్డకము ముప్పది గాథలును శిఱియ తిరుమడల్
డెబ్బదియేడున్నర గాథలును పెరియతిరుమడల్ నూటనలుబది యొనిమిది గాథలన్న
రయుఁ దిరువెழுకూత్తిరుక్కై యను గాథయును గూడ వెయ్యిన్ని మున్నూట
యిరువదియొక్క గాథలు షడంగంబుల యాఱింటి యర్థంబు దెల్పెడు నాఱు ప్ర
బంధంబులు ప్రకటితంబుగా రచియించె నాటి నిత్యమధుర విస్తారంబు లను నా
లుగు ప్రకరంబు లక్ష్యనిర్వ్యాజనం గలుగుటఁ బరకాలునకుఁ జతుష్కవియను నామం
బును సుప్రసిద్ధం బయ్యె నన్యాపదేశంబున.

క. పరకాల ప్రశస్త వచన । హారి ప్రీతిని శిరంబు లనుచూపుల నా
దరమునఁ జూచుచుఁ బెదివెలఁ । జాలగ వాఙ్మాలఁ గరుణచే నిట్లనియెన్.

వ. మహాత్మా నీవు తదీయారాధన ప్రియుండవగుట నుపాకృత్యంబులు సాగమిం గొ
మొందియుంటి విదియు నది నాథుఁ గలిసైరి యను పేరు నీకు సుప్రసిద్ధం బయ్యె నే
నని యానతిచ్చి నదిమొదలుగాఁ బరకాలునకుఁ గలిసైరి యను నామంబు సుప్రసి
ద్ధం బయ్యె ద్రవిడభాషం దిరుమంగై యాళ్వా రనుతిరునామంబప్పుణ్యమూర్తియం
దు సుప్రతిష్ఠితం బయ్యె నంత వెండియు రంగేశ్వరుం డిట్లనియె.

సీ. అనుదినంబును దదీయారాధనము నీవు సేయుచుండుటను బ్రీతిఁ జెంది నీదు
క్రోర్యలోపంగ మక్కువ నిచ్చితిని కలిసైరి యనుచు మన ప్రియమునందు
మఱియు సుపురంధపురమునవాసనిర్మలత సంప్రకీర్తమాయి జగముఁ
గాపించుచుండుము గర పెంపొందుము నేఁడ రంగేశ్వరుం డవ్వరం బొసంగి
వెలసి నచ్చోట నాఁడు మొదలుగ దివ్య । దేశములఁ జేరి కేటట దివ్యదర్శ
నానుభవదినమున నంతె సకల । ధనము కలిసైరి గొనిచియుర్వీశను ధరణి.

వ. తదనంతరంబ రంగేశ్వరుండు శ్రీరంగపురంబున సన్నిధియుప్రాకార గోపురమహా
మనప్రాసాద ప్రాకారంబులు నాదకమనోజ్ఞంబుగా రచియింపం జేయువలయు
నని యానతిచ్చి తిరోహితుండయ్యెను.

క. పరకాలుఁ డంతఁ గడుఁ జా । లఁ బ్రీతిం బఱి వైష్ణవులకుఁ బూర్ణశ్రీ న
త్పర దారాధన మొనరిఁచి । హరియానతిఁ గమలవల్లి కన్నుల మొప్పన్.

గీ. ఎఱుఁగఁజేసి యన్నపరివారుఁడై యొగి । రంగనగరి సుందరవస్త రంగ

నాప్పుఁ బ్రాఁచి తగఁ బ్రణామము మొనర్చి [illegible] । కర్మములకనువగు కడలు [illegible].

౩. ఇవ్విధంబునఁ బరుష్కృతుండు [illegible] తత్క్షాంతాక్షాదిరత్నహా [illegible] కైంకర్యంబునకుఁ గృతో ద్యముండై యపరిమితద్రవ్యంబు [illegible] [illegible] దనియును నాగపురిపిష్టగుహి రణ్యము బౌద్ధప్రతిమ [illegible] యైన సర్వాంగసుందరంబున విశ్వకర్మం బగుటయు సఫలం బగు ననియును [illegible] చేఁ బోధితుండై తనశిష్యులు [illegible] నాగపురంబున కరిగి [illegible] నగు [illegible] బ్రణమిల్లి యనుజ్ఞాతుండై బౌద్ధాలయంబునకుం జని.

౪. ఏకశిలయుఁ బోలె [illegible] నలక్షిత । ద్వార మగుచు [illegible] పొడవు బరఁగ [illegible] బౌద్ధాలయము సార । నసువుఁ గాన [illegible].

౫. అప్పటి వారి [illegible] రచయింపనశిల్పకు [illegible] మలయు [illegible] కోడ [illegible] శిల్పశేఖరుఁ [illegible] యుపరఁ జేయుము నంటరంగుని [illegible] కాలముఁ [illegible] దిన ముగ [illegible] గడపి యమ్మహి నాగనగరి బౌద్ధాలయ మొకటి [illegible] కానీక [illegible] । దాని గనియును [illegible] బౌద్ధప్రతిమను బ్రముప్పలించెను [illegible] । యతను శిల్పమఁ దబ్బురపుంపిపలికె.

౬. [illegible] రచియింపెతి [illegible] [illegible] గని రప్పురంబున [illegible] [illegible] [illegible] దపసవ్యసవ్య [illegible] [illegible] తిరుగఁ [illegible].

౭. [illegible] నపసవ్యసవ్య చక్రంబులవలన [illegible] దాలయోపరి [illegible] రంబు [illegible] నంబున పైకత్తిన రత్నము [illegible] నభూతపూర్వ గా [illegible] రచియించి [illegible] [illegible] [illegible] బౌద్ధాలయంబు [illegible] [illegible] నాగపురంబున [illegible].

౮. [illegible] నాగపురికేగు [illegible] [illegible] యప్పటివారలెల్ల విస్మయము [illegible] [illegible] నేయుట [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

పలికె వణిజుఁ డాదిఁ గల్గు జాలి శేషమాటఁ । బరఁగ నమూల్య మైన నీ యొసఁగ యుంగ్ర.
మ. ఈమ యర్ధపత్రికంబు వ్రాసి విధిని శ్వశురు నియోగ్యత
న్నిన శ్రీవం ఈ [illegible] నన్న వార్థపత్రికంబు
[illegible] సంగ న్వడె వ్రాసి యుత్కంఠుఁడు నీకుం బత్రికలో నభుం
డను నన్న మన్న రె యిట్లు యిత్తు వని చేఁడెఁ శిమ్మఁ దన్వంతుఁడున్.
క. దానిని దాటుకొని ఇవ్వని ప్రాక్ । గవఁగ వ్యవహారగతిఁ బరిష్కారము తను
గాన లిఖియించి యిమ్మని పూని పలుక । వణిజుఁ డమ్మాట దెలియక వ్రాసియిచ్చె.
వ. ఇట్లు వాని దఱిఁ జేరినప్పుడె నా యర్ధపత్రికంబు నీ కిచ్చెద నని వణిజుండు వ్రాసి
యిచ్చిన పత్రిక గ్గొని పతిఘటంబు నా వారి వంత నముకూలం బగుగాలిచే దయం
బున నయోధ్యాపురంబు చేరుటయుఁ బరికాలుండు వణిజు గ్గనుఁగొని.
ఉ. నా యర్ధపత్రికంబు నా కొసఁగు మన్నం బోఁక చక్క నగరం
బా వైశ్యుం డిది గొమ్మ వాని దహావా నస్యంబె చేరెమ్మ నీ
ప్రాప లగ్నాగఁ దెచ్చె నీవముల నెందుం జూడ వానామ్మ నా
రా పిల్చింది ధరింపఁ బూనితె యథార్థం బేరి క ర్గంబగున్.
క. అనుకు వాఁడు బెదరి యర్ధపత్రిక నిందు । మున్న వైచి తదియుఁ బుచ్చుకొనక
యుండుటచేఁ బలుకుమంచూట గూడునే । మంచివాఁడ విట్లు మానుమనుచు.
ఉ. చేత జవర్పఁ గంపముల మిన్నక యున్న వణిగ్వరేణ్యులో
లోనిటు మాటలేటికి తలంచ దని శేఁ గొనిపోయి భూవరా
స్థానముఁ జేరి వీఁడు వను దబ్బర చేతఁగఁ బూని నంచుఁ డెం
తో నెడియం జిహ్మఁ గలిప్రాయం దదియుఁ దయుఁ జెప్ప రాజులోన్. అంత.
చ. కలహముఁ దక్కఁ జేసిన దగ న్వ్యవహారంబు మటంచు వారల
న్వలుమరు నూహింపుడు వివాదపుమూల మెఱింగి నాఁటికిఁ
కల నగ మిగ్గు నరదిరఁ డొకానొక పత్రిక వ్రాసియున్న యా
ర్పణకుఁగ శేముటంచుఁ దగఁ బల్కఁ బరాంతకుతో న్నృపాలుఁడున్.
క. వారువుఁ పరాంతకుఁడు కటాంతమునఁ గట్టఁ । బద్ధపత్రిక విప్పి భూపాలుచేఁతి
కిచ్చె నదివగువారు భావమిచ్చి చిట్టు । వ్రాసితి నటంచు వణిజుఁడు భ్రమసి పలుక.
క. [illegible] వణిజోత్తము పత్రిక వ్రా । [illegible] లేమటంచు నందు వాడి చెప్పమనియ [illegible]
[illegible] పురుటంయుఁ దగ । [illegible] వణిజునిఁ దగడికవటి పృత్యాంచక్షార్.
[illegible] [illegible] వైశ్యుఁ [illegible] వ్రాసియుఁ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] యథార్థముఁ [illegible]

ధ్యాపదయితుండు నావఁ దగు పోఁకలలో నగ మిచ్చణిగ్వరుం
డావర మెప్ప నిచ్చుటకు నప్పుడు తీర్పొనరించెఁ జక్కఁగాన్.

వాదమున జితుడగుచు నవ్వణిజు డొందు । బలుకజాలకజనియోడ గల క్రముకము
లందు నగమిచ్చుటయునవియున్ని సొమ్ము । గొనిపరాంతకుఁడత్యంతకుతుకమొప్ప.

వ. బౌద్ధదేవతాప్రతిమాహరణోద్యుక్తుండై.

సీ. సాధనసామగ్రిసహితుఁడై నడురాత్రి నంతరంగులతోడ నగరి బౌద్ధ
గృహముపై నెక్కి వేగిర సుకరోపాయమున శిఖరముఁ దీసి గన నఖండ
దీపాంతరమున నుద్దీపించు బౌద్ధహిరణ్మయప్రతిమ నభ్రాంతిఁ జూచి
దానిమూర్తి దలంగిపోనప్పు డొకగాధ రచియించెఁ గలివైరి రాతకాంస్య
తామ్రదారుత్రపుసుధలఁ దడివి దీని । సేయఁ దగుఁగాక స్వర్ణముచేత బౌద్ధు
లల్పమతిఁజేసిరహహా దివ్య మిది కాంచ । నంబనుచునాడుకయుచు, చాననముమణిచి

చ. అది విని బౌద్ధదేవత భయంపడుటం దనభార్యతమ్మునె
మ్మదిఁ గనియుండు నొచ్చి ప్రతిమ న్గొని తెమ్మనుచుం బరాంతకుం
డొదుగఁగఁ జెప్పవాతఁడటు లోడక లోఁకి సొచ్చిదానిఁ వేఁ
గదియఁజనంగఁ జప్పుడెసగం బసుపెత్తెను బొమ్మ యచ్చటన్.

వ. నమ్రగశిలాయుక్తం బగుట నబ్బౌద్ధప్రతిమ యిట్లు పట్టువడక లోపల నలుఁగడలం బసుపెత్తుటయు నలసి యతండు కలివైరిచేఁ దదుపాయం బెఱింగి యబ్బొమ్మ మొగంబున మూత్రోత్సర్జనంబుఁ జేసి శిలాహీనం బగుదానిం బట్టుకుని కలివైరికందియిచ్చి యుద్దిలంబు పైకిఁ దలయెత్తి ప్రతిమాలాభాపరిమితానంద వివర్ధమానం బగువేహంబుఁ గూడ నెక్కైన నిర్గమింపం జేయుటకు బహుప్రయత్నంబుఁ జేసి యశక్తుండై కలివైరి కిట్లనియె.

గీ. శిరము మాత్రము పైకి వచ్చెను శరీర । మిన్ని భంగులఁ జూడ రాకున్న దింక
నరయఁ గార్యము చెడు దల నఱికి కొంచు । జనుమనీవని నిర్భయంబున వచించె.

క. అనవుం డప్పటి కప్పని । యనువున దలపోయుచును పరాంతకుడు రయం
బున నతని శిరము ప్రతిమయుఁ గొని యుద్యానాలయము డిగ్గి కుతుకము మీఱన్.

వ. అప్పుటఁ గదలి సహాయులుం దానును వేగువంతకుఁ గృష్ణసటీపురంబుఁ జేరియుండు జానుదఘ్నపంకజలగంభీరం బగునొక కేదారంబున నబ్బొమ్మం దాఁచి దాని పొంతఁ దగుతింత్రిణీవృక్షంబులో నిర్నిద్రంబుగాఁ బ్రతిమారక్షణంబు సేయుచుండుడు మని యాజ్ఞాపించి తదధస్థలంబున సంచితక్రమంబున విశ్రమించెన్ ప్రభాతంబె యనంతరంబ.

౪. మఱి యమాన్పుట కోశనృమితుఁడు । వడివడిఁ జనుదేరఁ జాఁచి పరకాలుఁడు దా
మడిదరిఁ దాను బొమ్మన । వడి జగడం బయ్యె నపుడు వారిద్దతికిన్.

౫. తనదుయాత్ర మొకండు గైకొన గలంగి । యుడలువణఁకగ గలవా మూఁడెమయమున్యు
తీరు బురణింప నట్లు గలితైరి వాని । వేగఁ దోడ్కొని పురివడు వీథి కేగి.

౪. గ్రామాధికారుల జ్ఞని । నామడి యితఁ డపహరింప నాయమె మీకే
ట్లీమడువాని శిక్షింపుఁడు । సామాన్యుఁడఁ గాను దీసి సత్యాన వడల్.

౬. అనినఁ బల్కిరి వాని వ్యవహారమునకు లేఖ్యము భుక్తిసాక్ష్యము నమరియుండ
వలయుఁ గావున నీకుఁ దలఁప నెన్నఁడు భుక్తి గనవిరాదు సాక్ష్యమును లేదు
లిఖితము గలదొ పరీక్షింత మనిబల్క దామోదరుఁ డనుమానిం డిచేత
నిత్యము భుక్తమగుచు నెనఁగుట నది నాది యగుట కిమ్మ్యెడ సందియంబు గలదె
యని ప్రమాణ మొసఁగ్చి వారనుమతింప । దానుకేదారమునకు గర్త యనుపురము
నాదు దిమ్మఁగెలి సేయుటవలనఁ గనలి । యప్పుడీటు శపియించె బరాంతకుండు.

౫. ఎప్పుడిప్పురమున నెవరికి వ్యవహార । యుక్తి బయము లేక యుండుఁ గాక
యని శపించె నట్లు నచట నిప్పటికి వా । దమున జయము లేదు తథ్య మనఘ

౮. అంతఁ గలివైరి యప్పురంబునం దగు దామోదరదేవుఁ గడకుం జని శ్రవణతీర్థంబున
స్నానంబు సేసియచట విలసిల్లు వకుళవృక్షంబునఁ బుష్పంబులు గోసి యుల్లాసంబు
న నాయలు లేక పుష్పించి యుండవలయు నని యభ్యాజంబునకు వరం బొసంగ
నెన్నాళ్లుం బమ్మహాను భావు సాక్షాత్కారంబుగా వకుళవృక్షంబు పుష్పితంబై
యుండు నంతఁ బరాంతకుండు.

౪. అని దామోదర దేవు । న్గని మొక్కిడి మతుల నగరిఁ గలశ్రీవుల ద
క్కి వలంగిరి నీరము మరి । పనిపడి చని యతి గని నిఖిల వైష్ణవ కులుల్.

౬. నీరము లేదు లేదని యనేక విధంబుల వారు బల్కని
యవ్వారను నిర్జలంబు లగు యుండెడి నాఁడు లటంచుఁ గిన్క నెం
తా రశపించె నిప్పటికి నందు రసాతల మంటు నూతుల
న్నీరము లేక ప్రాణులు గణింతురు తత్కృతకూప మాత్రమై

౭. ఇట్లు శపించి పరకాలుండు నాఁటి యర్ధరాత్రి నమ్మహు న్గుతెలుంగున న్గానిన హో
యంబు దాఁటి శ్రీరంగంబునకు వచ్చుచుండ వారిపేటఁ గృష్ణకుటీపురంబునం
దగు దామోదర దేవుండు మనుష్యవేషంబునఁ జనుదేరఁ బర్వభాగంబునఁ బడకే
[illegible] కౌరించి యట్టిపేళ [illegible] నాంగ [illegible] శంకించి [illegible]
[illegible] పరాంతకుం డిట్లనియె.

సీ. ఎవ్వఁడే చెప్పని కిల్బింగి వచ్చిన యని యల్కఁ ద్రోవఁ జూచి నిటువచ్చు
చుంటి నటంచు దామోదరుఁ డనుటయు మాయందు ధనుజాలు మళ్ళి చనుము
తనుమని యాతఁడు పల్కిన నదృశ్యుం డయి కొంతసేపటికి శ్రీకాంతుఁ డెలమి
చెప్పటిపలె నెక్క నేగుదేరఁగఁ బవళ్ల మాలించి రాఁజనదు పొమ్ము
పొమ్మనుచుఁ గలివైరి చెప్పుటయుఁ ద్రోవఁ | జూప వచ్చితివని రమేశుండు బలికి
మాయమై పోడి మూఁడవనాఁడు వెనక | వనుగుదేరఁ బరాంతకుఁ డాగ్రహమున.
చోరులలోన నెక్కుడగు చోరుఁడ నేను ననుం బెఱింగి యే
గోరి గడుం బ్రయాసపడి కొన్న సువర్ణపు బొమ్మ ద్రుచ్చిలం
గోరితి లేచి యిమ్ము బలుచోరుఁడు పోడిపు దేచి చిన్నెపెం
పార వహించు టర్థ మని యాతఁ డెవవ్వడి నిశ్చయించుచున్.
వ. ఓబ నేపలించు కత్తినపు కుష్ఠుఁడై జడిలించుచు గ్గడుం
ద్వర చెడు రేగుదేరఁ గృపఁ దప్పక శ్రీహరి శంఖచక్ర సుం
దరభుజాఁడై దనర్చుటయుఁ దద్విధ మంతయుఁ జూచి యాతఁడు
స్తవములు మోడ్చి మ్రొక్కి పదగాఢల నన్నతి జేసి యిట్లనెన్.
క. తావక గోపుర ముఖనా | నావిధ కైంకర్యములు ఘనంబుగఁ జేతు
న్నీకిట నుండి నాపును | శ్రీవల్లభుఁ డిట్టు లనియెఁ దెలువగ నొప్పన్.
క. రంగనాయక కైంకర్యరతిఁ జనియెడి | నీకుఁ జెంచింత వలదు గణింపనొకటి
గాఁడమే మందిరదరివసిలిపోయనదుఁ | దెలియఁబలికిముకుందుఁ డదృశ్యుఁడయ్యె.
ఉ. అపు డతినమ్రవంబునఁ బరాంతకుఁ డేగి యుపూపబాధు ని
ర్జపురమిఁ జేరి నేగినదియెడం దగుభంగి వసించి యోగి రం
గపురము సొచ్చి యుప్పటిలు గాంచిన నొప్పవి యిచ్చు నంచుఁ దా
నపు డని రూపుమాయఁ దునుమాడుచుఁ దున్కలు జేసె నుద్ధతిన్.
వ. ఇట్లు తత్కాంచన ప్రతిమ చిటికిన వ్రేలొక్కటి దక్కం దక్కిననకలావయవములు
రూపు చెడ శకలంబులు గావించి రంగనాయక ప్రాకారాది నిర్మాణ కా
ర్యవ్యక్తుండై యుండె నంత నాగపురంబున.
సీ. ఎప్పటియంత వేగవప్పు దర్శన కేగి బౌద్ధదేవాలయా పటలంబు
తెఱచియుండుటకు నబ్బురమొంది లోనికిఁ జని యందుఁ బ్రతిమ లేకునికిఁ గడలు
గదర మానిసి మెండై మదరుచుఁ గనిపచ్చి యవ్విధ మెల్ల బౌద్ధాధిపతికి
దెలిగింప నతఁడు పరీక్షించి దుఃఖించి వడి బొమ్మఁ గొని చన్న వానిపేదకి
పట్టితేఁ దగువారలఁ బంపుటయును | వాడల గొలిగి కొందఱు వెదకి పట్టి

మమ్ముఁగనుఁగొనుమని దండించి కొందఱఁగట్టి కలిఁబోఁజూచి మా బొమ్మఁ దెమ్మని చుట్టుకొనిరి.

ఉ. అట్టి దటుల దమ్ము బాధచేయ బాగినఁ బల్మిఁ బరాంతకుండు శే
గపవేశఁ ధైర్యముఁ జేకొనలాగఁ బెడఁద్రోయుచు నిద్ధ తేఁగఁ జా
ది పురిఁ దమకు పెద్దలు చిత్తమతిం బరకాలశార్ధవా
ధర్మ తెరు వంతయుం దగువిధంబున వారికి నిశ్చితాత్ములై.

గీ. వారలకు బొమ్మ నిమ్మని చేయ పొప్పఁ | గలిపాలుతోఁ జెప్ప జాల పెద్ద లగుమీరు
చెప్పుటను త్రేలు తక్కుఁ జేయ కొక్క | యేటి కత్రింతు నని నీలుఁజేచి పలికె.

చ. ఒడఁబడి యాతఁ డట్లనుట కుత్సుకులై పురిపెద్ద లెల్ల యీ
తఁడు బహుధార్మికుండు దగుదాలిమి సొమ్ము గొనుం డటన్నఁ న
ట్లొడఁబడు బౌద్ధ భృత్యుల కనుద్ధతుఁడై కలివైరి పత్రిక
వ్రడయక వ్రాసె త్రేలొకటి తక్కువ సేయక యిత్తు నంచు దాన్.

వ. ఇవ్విధంబున సంవత్సరంబున కొసంగుదు నని పత్రిక వ్రాసియిచ్చి వారలఁ బోనం
బనిచి యయ్యంగారుం బంతయు గోపుర ప్రాకారాది నిర్మాణకార్యంబునకు నిర్వ
హ్యుండై వ్రయంబు చేయుచుండ నంత సంవత్సరం బగుటయు బౌద్ధభృత్యులను
దెంచి ప్రతిమానిమిత్తంబుగా గలివైరిని నిరోధించుటయు,

మ. ప్రతిమాపేదు కనిష్ఠికాంగుళము పైపై వస్త్రఖండంబులం
బ్రతిమాకారము దోఁప జుట్టి పెలవారం దావ మీసొమ్ము మీ
కతిశేగంబునఁ గొంచుఁ బొమ్మనుచు దాయం బెట్టి మోటఁ దికా
గతభృత్యుల్ ప్రతిమాకృతి న్గనుచు తంకాదంచలప్యాంతులై.

గీ. మద్ద లోఁటి యొకటి గోయల విడఁదీసి | గుట్ట చేసి చివరకు నొకగుడ్డ
చిప్పి బొమ్మ పసిడి త్రేలొక్కటియె గను | పించ నాసుక మమ్మకొంచు తెచి.

క. త్రేలొకటియు యిచ్చిరి విటు | బోయిరి మిగిలినసువర్ణమును వెన విక నీఁ
జాలరె వారును నవ్వుచు | నీబుఁ దనిరెము నపుడు వారుని వ్యాలు విదఁగాన్.

ఉ. మాటలు మున్నె దీనిఁ బలుమాతిఁక వాదము లేకయుండ నే
చీటి లిఖించినాఁడ నది తేగొని చూడుఁడు మీకు మాకుఁ బో
రాటము లేల వారును తయుంబునఁ బత్రిక దాచి వించు నీ
ధ్యీటుల నేమి ముప్రతిమ నృనుత యిమ్మని వారలు త్రులై.

మ. కలివైరి న్గని బోయి యా కలిశ్రుల్ గర్వించి పిఁడేలు తా
లు బల్కం దొనఁగె న్గనుం గనుటయుం రాజ్యాఁ డద్యాద మా
ర్యులు వారాలని పత్రిక న్గని ధరి యత్రిం బ్రాకుండ ని

ఖ్యాల నీతో నరి నీవ యుంచుచుఁ గలిభూ ప్రియుండు చి లోనిట్లనెన్.

ఉ. బొమ్మ హరించినాఁడ విటు బొంకుచుఁ జేటులఁ గెల్వఁ జూడ క
ల్మొమ్మ నొసంగు మంచుఁ గడుఁ బొందుగఁ జెప్పిన వేదబాహ్యధూ
ర్తమ్ము భజించు వీరి ధనరాశి హరించ నఘంబు రాదు ని
క్కమ్ముగ రంగనాథునకుఁ గా ప్రియమై చను బొమ్మ నమ్ముమా.

చ. అని కలివైరి జెప్పిన నృపాగ్రణి యూఱడి బౌద్ధభృత్యుల
న్గని భువిఁ బ్రతికార హితకార్యములం దగు సాక్షి యుక్తిఁ దెం
డనవలెఁ గావఁ బ్రతిక సమగ్రము గాదది యుంట నొందు చె
ప్ప నలవి గా దటంచుఁ దగుభక్తి సయుక్తిగ హానతిచ్చినన్.

క. భూలంబగు మాట మీఱం | జాలక వారదియుఁ గొని వెసం బోయిరి భూ
పాలుఁడు దొంగకుఁ దోడై | పాలింపఁదయ్యె న్యాయపద్ధతి ననుచున్. అంత.

గీ. నృపతియాజ్ఞఁ గొని యనేకశిల్పకులు చ | న్ననుసరించి రాఁ బరాంతకుండు
రంగనగరిఁ జేరి రంగేశప్రాకార | రచన జేసె భక్తిరసము నిగుడ.

వ. అందు భక్తాంఘ్రిరేణు మునీంద్రు గృహంబు మధ్యదేశంబునఁ దగి ప్రాకారంబున
కడ్డం బగుటయు.

గీ. ధాతచేత సకలతారకల్ లెక్కింప | వచ్చు భువిపరాగ మిచ్చ లెక్క
సేయవచ్చు వైష్ణవాయతన ప్రదా | న ఫల మెన్న వశమె నమ్మ మిదియు.

సీ. అని యెవియర్థ మొప్పారఁగఁ దగుపురాణశ్లోక మెఱుఁగుట నమ్మునిఁడయి ప
రాంతకుఁ డయ్యింటి కవిరోధముగను ప్రాకారము రచియింపఁగా నొనరిచె
భక్తాంఘ్రిరేణుఁ డప్పరకాలుకృపఁ దనయిల్లు నిల్చుటఁ గర మెచ్చెఁగి భక్తిఁ
బరకాల మనుపేరు భవనంబునకుఁ బెట్టె నిట్లు పరాంతకుఁ డెంచి రంగ
నేతయావరణాదు లన్నియు రచించి | శిల్పకులు వేతనార్థమై చేరి యడుగ
ధనము లేమి నొకండుచిత్తమున నొకయు | పాయమూహించి సాహసఫణితి నపుడు.

వ. కావేరియందు దగునావికుల నేకతంబు పిలిచి రంగేశ కైంకర్యార్థంబుగా నెట్టిపా
పంబు జేసిన దోసంబుగాదు గావున నపరిమిత వేతన ధనంబునకై పీడించు శిల్పకుల
గుంపుల శ్వేతాద్రినుంచి వచ్చునపుడు నావపయి నెక్కించి లోఁతుగల జలంబులఁ
ద్రోయుండు మీరలిప్పని జేసిన బహుధనం బిచ్చెద నని యొట్టకేలకు వారల నొ
డం బరచి శిల్పకులం జేరి యిట్లనుడు.

క. శ్వేతాద్రిని హాసో మా | కేతెంచిన పిదప విత్తు విత్తన మని యా
ప్తాతురులై తనతో నా | కేతేరఁగ నావ యెక్కి కలిమాయందున్.

శా. కావేరీనది దాఁటి శ్వేతగిరి శీఘ్రం జేరి శిష్యాళితో
మాహాత్మ్యాఢ్యు జగన్నివాసుఁ గని యువ్వర్ణ్య భక్తిచే మ్రొక్కి న
ద్వ్యాఖ్యం బొప్పఁగ స్వీకరించి శుభతీర్థంబుం బ్రసాదంబుఁ ద
త్ప్రావణ్యంబున శిష్యకావళి గ్రహింపంజేసి తీర్థాదులన్.

సీ. ఇట్లు కారుణ్యమున వారికెల్ల తీర్థ । ము ప్రసాదము నొసఁగి సంపూర్ణభక్తి
వెలయు వారలు దాను కావేరి దాఁట । నావ యెక్కఁ నుపాధ్యాయ నావయుఁ గొంతె.

క. దరి చేరఁగ పోలిక స । త్వర నావిక లవ్వరుద్వ్యథా మధ్యమున
స్వాంతన కష్టాన మునిఁగిరి । సరివారల కెవ్వ రధిక సాహసు లహహా.

వ. అప్పుడు శిష్యకు లంతయు కావేరీజలంబుల మృతిం జెందిరి పరకాలుండను నావి
కుండు వైవశంబునఁ గావేరికి దక్షిణపు దరిం జేరి బ్రతికిరి శిష్యకుల బంధుజనంబు ల
ది యాంతయు విని యేతెంచి దుఃఖించి పరకాలుచే నాశ్యానికులై తమతమ బంధు
వుల కొసంగవలసిన వేతన ధనంబు లిమ్మని కలిసెదిం బ్రార్థించిన.

సీ. ధన మంతయును శ్వేతధాత్రీధరంబున శిష్యకులకు నే ఓక్షు కరుణ
నిచ్చితి వదివాకు నిక్కడ వెలయింతు వీక్షింపుఁ డనుచుఁ గావేరి, జలము
లాడి ధృతోర్ధ్వ పుండ్రాముఁడై చేతులు పైకెత్తి రంగేశు భక్తిఁదలఁచి
యెల్లశిష్యకులఁ బేరెలుఁగునఁ బిల్చిన రవికోటి తేజస్స్ఫుర ద్విమాన
ముల వసిష్ఠించి వారు నిపెన్నాస మొప్ప । వేతన ద్రవ్యమునకు వేవేల కక్కు
డిచ్చి మాకేమి ముక్తి నేగుదు మని । తెలియఁబలుకుచు వారలదృశ్యులైరి.

ఉ. సకల జనంబు లప్పు డతిసంభ్రమ మొప్పఁగ నొందె చూచి శి
ల్పకు లిటు గానుపించి దగుపల్కుల బంధుల నూఱడించి ము
క్తికిఁ జన నెల్లవారలు నుతించి రనేక విధంబులం బరాం
కుశ హరి కింకరత్వ కలనాగుణశాలి కసాధ్య మున్నదే

వ. అంత నలలు మొదలగు నావిచే మృతశిల్పక కళేబరంబులు దీయించి శ్రీరంగనాయ
కునకుఁ బొందప్రమాణ ధామమిగ నొసగుచున్న నిప్పుడు చెప్పుచుఁ దగునిడ పరకా
లుండు ప్రథమి గొని శిల్పకబంధువులచేతఁ దత్సంస్కారంబు లర్హ ప్రకారంబున
నేయించె నిట్లు రంగనాయక దేవళంబు నయున్నత కవాటంబులును సకలోప కరణ
యుక్తంబులును సర్వాలంకార శోభితంబు లగుచుం గాఁ బ్రాకారంబులును మనో
హరంబులును దృఢంబులు ననేక విచిత్ర శిల్పరచనా విశేషంబులును సర్వోన్న
తంబులు నగు గోపురమంటపవరుస ల్యాలాదికంబులును రచియింపంజేసి చంద్ర

పుష్కరిణీతీరంబునఁ బరకాలుం డను పేరిట మఠం బొకటి నిర్మాణము చేయించి మఱియు విశాలంబగు ధాన్యాగారంబును గురూపసంచరణంబును వృత్తార్థంబుగా లోఁతును వెడల్పు గల రెండుమాడులను గట్టించుటఁ గృతకృత్యుం డయ్యె నయ్యవసరంబున.

సీ. కాముసుందరా సంప్రాకారార్థమై రంగధవునొద్దఁ గలికైరి ధన మొసంగి
కొన్న భూమికి వ్రాసియున్న భూక్రయ పత్రికపయి శ్రీరంగనాథ పరిజనులు
సాక్ష్యభట్టుఁడు దక్క నందఱు వ్రాలు జేసిరి యంత వాయుదిశం బరాంత
కుండు సర్వజ్ఞ నివాసుండయి యొకనాఁడు రంగేశు సన్నిధి రమ్యశోభ
మునను మణులను బ్రాకార ముఖ్యములను । రచనసేయక శిలలచే రచనసేయ
వలసె ద్రవ్యములేమి నారలఘు, లట్టు । లనుచు వినుపింప రంగేశుఁ డనియె మఱల.

తే. విను నీ కైంకర్యమున । కనకమా సమ పుర్వి గలదె యావరణాదుల్
కనక మయంబులై గను మనఁ । గని స్వర్ణ మయంబు గాఁగఁ గలిపించుఁడు వానిన్.

వ. ఇట్లు ప్రాకారాదికంబు కాంచనమయం బగుటకుఁ బరకాలుం డత్యంత సంతోషంబునం జెంది రంగేశ కైంకర్య నిష్ఠాగరిష్ఠుండై యుండె నని భట్టార్యుండు చెప్పిన మాధవదాసుండు సంతుష్ట హృదయుండై యిట్లనియె.

తే. గురువరేణ్య మున్న పరకాలుఁడు శమంద । రాఖ్య శైవు గెలిచె నందురెట్లు
గెలిచె దివ్యదేశముల దేని నెన్నగా । దల మతించె నెఱుఁగఁ దలఁతుఁ జెపుమ.

సీ. అనిన భట్టార్యుఁ డిట్లనియె మున్ను ధరిత్రిఁ దిరుగుచు సకలపండితుల గెలిచి
కలికైరి చోళమండలమునఁ దగు త్రివిక్రమపురిఁ జేరి తత్ప్రాగ్దిశను స
కల శైవులకును ముఖ్యస్థాన మగు బ్రహ్మపురివరి వీథివశంబునఁ జనునెడ
కవిరాజ మకుట శృంగన్యస్త నామాంఘ్రి యఖిల దివ్య వ్యదే శాలి భయద
సింహమనెడి బిరుదు చెలఁగఁ బరాంతకు । యశముఁ దెలుపు కాహళారవంబు
విని సహింపలేక విద్వాంసు లగు శైవు । లనిరి కలియుఁ జూచి యలుకనిగుడ.

తే. పూని శమంధరుం గెలిచి హా, మ్మటు పేయకయున్నఁ దిహ్నముల్
బూనకు మంచుఁ బల్కఁ గవిముఖ్యుఁడు నత్పటి కేగి వాదియై
వానిఁ ద్రివిక్రమేశుని కృపాగరిమ వ్యలసత్కవిత్వవా
చానుపమానవైఖరి రయంబున గెల్చి భవన్ఙ రావనర్.

వ. ఇట్లు గెలిచి యాశు కవిత్వ చిత్ర కవిత్వ మధుర కవిత్వ విస్తారకవిత్వంబు లనెడి చతుర్విధ కవిత్వంబులను నీకశై రచియించుటకు శేమునకును [illegible] మూర్తులు నీసన్నిధి స్తూపింపఁ దగుదురే నీచేత చెప్పగా [illegible]

తమంధయందు లేచి నమస్కారంబు చేసి ప్రియవచన పూర్వకంబుగా ననుప నను
పమాన ప్రభావ భావితుండై కలివైరి మునీశ త్రివిక్రమ పురంబున కరిగి యందుఁ
ద్రివిక్రమ దేవునకు మంగళాశాసనంబు గావించె నమ్మహానుభావుండు మహేంద్ర
హిమశైల మధ్యదేశంబునందుఁ జరియించి యష్టోత్తర శతదివ్య దేశంబులలో నెను
బది మూడు దివ్యదేశంబులు నన్నుతించె నవ్విధం బెట్టిదనిన వినుమని భట్టాచార్యుం
డిట్లనిరి.

సీ. దశగాథల నుదార ధాత్రీధరస్థు డౌ పతిధినాథు నుతించి బదరికాట
వినదగు నారాయణుని యిరువది గాథలనుతించి పదిగాథలను ముదంబు
దేవప్రయాగను దివ్యస్థలంబున తనధీశు బొగడి గాథల బడింట
నైమిశాట విజగన్నాథు వేడియయోధ్య పతిరాము మధురను బాలకృష్ణ
నవమ్ము బృందావనమున నంచకుతు బొగడి। పద్యదశకముం జేనహోబల నిలయుడు
గారుడాద్రి నివాసు దేవారసింహు। నవాణ విధమున సంస్తవమాచరించి.

గీ. అరిగి శేషాకృతిం జెలువారు వేంక। టాద్రి నెక్కి శిలాతీ ధారణంబు నతును
శాహావము చేసి నలుబది గాథల నొగి। వెంకటేశుని వినుతి గావించి యరిగి.

వ. వీక్షారణ్యంబునందునుకిం గృహాఖ్యనగరి వీరరాఘవదేవు బదిగాథలం బొగడి కొంత
కాలం బచ్చోట నుండి యంత.

క. కాంచీపురికని యచటను। దంచితు డౌయష్టభుజుని దశగాథలచే
నెంచి పొగడి వరమేశ ప్రు। రాంచితు వైకుంఠు పదిట నటనుతించెన్.

వ. మరియు హస్తిగిరికి పడమటి మొదట నృసింహుని కాంచిం గమలలోచను కామాక్షి
కి యందు నృసింహుని యథోక్త కారిదేవుని త్రివిక్రమదేవుని పాండవదూతను తదే
కా క్రమేకాలయంబున చంద్రఖండేశ్వరుం డగు హరిని కామాక్షి నిలయంబున చో
రావ్యాయుండగు కృష్ణమూర్తిని యురగ గృహంబునను రగాలయ నాయకుండగు
కృష్ణదేవుని మేఘగృహంబున మేఘాలయాధిపతియగు విష్ణుదేవుని విష్ణులోయగృ
హంబున లోకగృహాధీశ్వరుండగు శ్రీహరిని గ్రామగృహంబున గ్రామగృహే
శ్వరుండగు శ్రీహరి దగు తెరంగున పంచమించి మరియు నివ్విధంబున నిరంతరంబు
లగు భగవచ్ఛా విగ్రహంబుల నుతియించి యంత.

క. కలివైరి గృధ్రసరసికి। నలఘుస్వర వరిగి తత్తటాంతరమున భా
సిల్లు విజయరాఘవుంగని। యలయకుమ గొనియాడి వెడలియరిగిర యమునన్.

తే. దనుజారికాలంబున నృసింహుని బొగడి బృందావనంబున దనర్చు
నైకవనతిరకటకుని పార్థసారధిదేవుని యరియు శ్రీరంగనాధున్

నరసింహాంగ గజేంద్ర వరదు శ్రీవీరనాథువు పదిగాథలనువినుతించి
శ్వేతాద్రిరంగనాథుని భక్తి బదిగాథలను గొనియాడి కల్యాణపురిన
నప్పుకల్యాణసరసి స్నానంబు చేసి । నిత్యకళ్యాణనాథు దనెడి వరాహ
రూపుహరి పదిగాథల రూఢిబొగడి । యరిగియరిగి మహాబలిపురము చేరి

వ. అందు పుండరీకసరస్సున జలంబులాడి భూమిశాయి యనువిష్ణుదేవుని వింశతి గాథలం గీర్తించి యహీంద్ర గిరికిం జనిదేవ నాయకుండగు విష్ణుదేవుం బదిగాథలఁబ్రస్తుతించి యంత.

క. గోపపురంబునకుం జని । గోపతిని త్రివిక్రమునినకుంఠిత భక్తి
ప్రాపక దశగాథల ముపమేపారగ బ్రస్తుతించి యేగిరయమున్నక్.

వ. చిత్రకూటంబున గోవిందరాజుని వింశతి గాథలఁ గైవారంబు చేసి చోళదేశంబు ప్రవేశించి త్రివిక్రమపురంబున త్రివిక్రమదేవుఁ బదిగాథలను పరీరంభపురంబున శ్రీసుందరావ్వాయుండగు శ్రీకుసిత్రింశద్గాథలను స్తోత్రంబులొనరించి నాగపురంబు సొచ్చి యందు వందార్ఘకుండును కుంభవర్తకుండును మహాకారుణ్యుండును రక్తాంబకుండును నారాయణుండును పురుషోత్తముండును రత్నమాలాధిపతియు వైకుంఠేశ్వరుండును కమలానాథుండును గోపీపతియు ననెడి పదునొకండు పేరులపదనొకండుచోట్ల విలసిల్లు భగవద్విగ్రహంబుల నొక్కొక్క దేవు పదిపదిగాథలం గొనియాడి యనంతరంబ.

క. పదిగాథల శుక్రపుర । స్తునయాళు రామచంద్రుస్తుతియించి ముదం
బొదవగ భూతస్థానా । ఖ్యనగు నగరి శాస్త్రి పదిట గడునుతియించెన్.

గీ. నంద్రగమ గ్రామమున రమేశ్వరు బదింట । వినుతిచేయుచు శ్వేతాద్రి దవళపద్మ
లోచనుని పదిగాథలఁజూచి పొగడి । రంగపురిజేరె ముదితాంతరంగుఁడగుచు.

వ. శ్రీరంగపురంబుఁబ్రవేశించి పంచాశద్గాథల శ్రీరంగశాయిం గీర్తించి శ్రీనామన గరంబున నప్పూపరంగనాథుం గాథాదశకంబున స్తవంబు చేసి నందిపురంబునబది గాథలఁజగన్నాథ దేవుఁగైవారంబుఁజేసి యాకాశనగరంబున లవణాభావతారయను పేరుగలవానిని ముప్పది గాథలంబ్రణుతించిరథపాతస్థలంబునదేవరాజాఖ్యుబదిగాథలను వ్యాఘ్రపురంబున జగత్పతిం బదిగాథలను శ్రీకృష్ణమంగళ క్షేత్రంబునశ్రీభక్తవత్సలదేవుం బదిగాథలను మహీసారపురంబున కుత్తరంబుగా వర్ధమానజనమూరంబున దగుశ్రీనివాసపురంబున సన్మన్మథపతియగు హరిం గొన్ని గాథలశ్రీకృష్ణపురంబున శౌరిరాజుం బదిగాథలను స్తోత్రంబు చేసిమత్తియు.

౫. చని శ్రీకృష్ణకుటీపురి । గనిదామోదమున ద్రేకు గాథాదశకం
బున బొగడి శ్రీనగపురినగు । ఘనసుందరరాజు పద్దిట గదుగ్రింశక్.

౬. ఇవ్విధంబునఁ గీర్తించి శిరశ్శంకనగరియు నిందునగరంబును వాదిత్యనగరంబును కృష్ణాకవిష్ఠలంబును వృశింపాలింజాశ నగరంబును ఖంపవ గ్రామంబును నిచుళావనగరంబును కదంబనగరంబును ననియెడి మిగిలినతొమ్మిది దివ్యదేశంబుల నొకటియు రెండును మూఁడును సంఖ్యల గాథల ప్రస్తుతించి పాండ్యదేశంబు ప్రవేశించి.

౭. వినుము పుల్లగ్రామమున దర్భశయ్యపైనును పవ్వళించిన ముఖ్యనృత్తు
రాముని ర్వది గాథలనుతింపుచు కురంగపురి పూర్ణునియందింట రయమొప్ప
బొగడి కేరళదేశమున దక్షిణపురస్థు వారిదశ గాథల నభినుతించి
మరలి వేడుక పాండ్యమండలంబునకేగి యటవవాసల పతియగు నెటిశ్వర
దనవు సుందర బాహుని దాద్విదశక । మున నుతింపుచు గోష్ఠీపురినివసత్స్వ
సౌమ్య నారాయణుని బదింట స్తవముఁ జేసి । సంతసిలి మఱియు నరిగి పరాంతకుండు.

౮. కీర్త్యోర్థ్వాసంబును మోహూరంబును సత్యమహీపురంబు ననియెడి మూఁడుదివ్యదేశంబులు శార్ఙ్గపాణివినుతంబులుగా నేను గాథలం గొనియాడె. నివ్విధంబున పాండ్యదేశంబున నాలుగు కేరళదేశంబున మూఁడును చోళదేశమున ముప్పదియొమ్మిదియును మధ్యదేశంబున రెండును తుండీర దేశంబున నిరువదిమూఁడు నుత్తరదిక్కున పదియును నంగూడ నెనుబదిమూఁడు దివ్యదేశంబులు శఠవైరిచే గొనియాడంబడియెనని చెప్పి మఱియు నిట్లనియె.

౯. వినుమిట్లు శఠవైరి వెయ్యిన్ని మున్నూట యఱువది నాల్గు దివ్యంబులైన ద్రవిడ గాథలఁ బ్రబంధము లాఱురచియించి వైష్ణవమతము శవ్యాహతముగ నాచంద్ర తారకం బవని వెలుఁగఁజేసి ప్రాణికిఁ గైంకర్యపరత ముఖ్య మని తెలియుటకు నిత్యంబు కైంకర్యంబు గావింపుచును కురంగపురిఁ జేరి తనువుఁ బంచోత్తర శతాబ్దమునఁ దొఱంగి । తగఁ బరధామమున కేగెఁ దద్వ్రభావ మెవరు వర్ణింపఁ జాలరో సొకవాఁడ । నొుగిచి చెప్పితి నంతయు పుణ్యచరిత.

౧౦. మఱియు వొక్కఱుంగతి యమ్మహాను భావుండు శఠరుక్, శఠచ్ఛంసక్, శఠిలో పకాశక, వ్యర్థబద్ధకలి, వాలుకవిత్సుయమాళ్, తిరునావీఱుడైయ పెరుమాళ్, మాంగయిక్కొణ్, అలినాదన్, అరుళ్ మారి, అరట్టముక్కి, అడైయూర్ శీయమ్, కొంగమంక్కుమలి యార్ వేల్, కొత్తవేద్ధర్, కుంగవేద్ధ నరుతియ నామంబులను ప్రసిద్ధుండయ్యె నని చెప్పి మఱియు నిట్లనియె.

౧౧. నష్టమతి దివ్యదేశముల వైష్ణవ గేహములు యదాంతకో

ల్లసవనమాన విగ్రహాపరంపర లిప్పుడు గ్రాలఁ జర్మకు
ప్తసహితమై దనర్చు బెరకాలుని విగ్రహ మున్న చోట్లఁ గ
ల్గి సకలోత్సవంబు లతఁ గురు భవమాశ్రమ లెట్టివారికిన్.

వ. మఱియు నిప్పటికిం బరిరంభ పురంబునఁ బరాంతకునర్చా విగ్రహంబు మహావిభవంబున నుల్లసిల్లుచుండె శ్రీరంగపురంబునను తత్ప్రాకారంబున సకలోత్సవంబులం బొలుపారుచుండెడి కార్తికమాసంబున కృత్తికానక్షత్రయుత దినంబునందు గలియనైన దగు తెలుంగున మహాభిషేకంబు గావించి వస్త్రసమర్పణంబు చేసి ద్రావిడామ్నాయపారగు లగు వైష్ణవుల భుజింపఁజేయుట వైష్ణవుని కర్తవ్యకంబు తదనుసరంబు మొదలుకొని దివ్యదేశంబులలో నధ్యయనోత్సవంబులను క్రమంబక్కడనిగంబుల దివ్యప్రబంధం బనుసంధింపం దగదని భట్టార్యుండు చెప్పిన మాధవదాసుం డిట్లనియె.

గీ. సకలసాధారణమును పొసంగు ద్రవిడ । వేద మర్థినముల జదివింతు జదువ
దురితమొలయుట కేమి హేతువొ సమగ్ర । కరుణ వానతియిమ్ము సద్గురువరేణ్యా.

సీ. అనిన భట్టార్య డిట్లనియె నివ్విధమంతయును వినఁగోరుట యొప్పిద మగు
పని గానఁ జెప్పెద వినుము శ్రావణపౌర్ణమాసియందు నుపక్రమంబు పుష్య
మాసమునం బౌర్ణమాసి నుత్సర్జన మరయ వేదమున కట్లమరె నట్లు
మకరసంక్రమణ సమంచితమా ప్రస్తగత్న మునం దుపక్రమవిధియును
కార్తికకృత్తికా నక్షత్రమున ని । త్యాంత్య ముత్సర్జనంబును ద్రవిడవేద
మునకు విధింపబడియెను మున్న రంగ । ధాముచే నిది సత్సమ్మతంబు దలఁప.

మ. మును రంగేశ్వరుఁ డొక్కనాడు శఠజిన్ముఖ్యార్యసూక్తులం జూచి యు
ట్లనియెం గార్తికకృత్తికాప్రభృతిగా వర్జించి యెవ్వారలే
పునికిం ద్రావిడవేదపాఠ మొనరింపం రాదు మీకంతనీ
మను తైలంబులు బోచి యూరక వసింపంబోలు మీ రిందటున్.

వ. ఇది పర్యంతంబును గాథానుసంధానంబులఁ గంతంబులు శ్రుతంబులై యుండుటవద్ద వసనంబులఁ గంతంబులను తైలంబులిడి సౌష్ఠవంబునొందించుటకుంగా నిట్లానతిచ్చి రెంచియు నిట్లనిరి. ధనుర్మాసంబున శుక్లపక్షంబునఁ బ్రథమదివసంబునం దుపక్రమించి కృష్ణపక్షపంచమిపర్యంతం బిరువదిదివసంబులు ద్రావిడవేదాధ్యయనోత్సవం బఖిలదివ్యదేశంబులఁ బ్రతివత్సరం బవశ్యకర్తవ్యంబు.

క. అనియిట్లు రంగభర్త కృప నానతియిచ్చిన వారలట్ల ...
స్వనితరసప్రమై మకరసంక్రమణంబున హస్తతార్కము ...

కను ద్రవిడాగమంబులు దగ వ్యాఖ్యానించక యుండి రవ్విధం
బున భువి పూర్వదేశికులు పూని దయావర్యుర వైష్ణవోత్తమా.

వ. మఱియుఁ బ్రబంధనిగమవచనంబులలో నమాగతం బగు ధర్మానుష్ఠానంబున బ్రతిదివసంబు నందును ముఖ్యంబుగా శౌరికృష్ణగాథ చూపిన గోదాచరితంబు తిరుప్పావైగాథ లను నష్టోత్తర దివ్యదేశంబులను అభిమతస్థలంబులను గృహంబులందును భగవత్స న్నిధిని విన్నపంబు సేయుట వైష్ణవులకు ముఖ్యకర్తవ్యంబు.

గీ. ఇట్టిమర్యాద విడిచి యుండెవ్వరైన । వేరు రాకరీతిఁ జదివి రాజించు రఘువు
పూర్వమర్యాద పాలించు పుణ్యులు దగు । దేశమునమండనవరుడు మూర్తిభజింప.

క. అని చెప్పి భట్టదేశికుఁ । డమానకరుడా తరంగితాయత నేత్రా
భినవాబ్జనళంబుల న । య్యానఘుఁ గటాక్షించుచుండె నాదరమొప్పన్.

వ. అయ్యవసరంబున నమ్మద్యతి భట్టదేశికున కిట్లనియె.

గీ. దివ్యసూరి వరుల భవ్యచరిత్ర గో । దాచరిత్రఁ దగువిధముగఁ దెలిపి.
తీర నమ్మగకరుణ వకుళభూషణు చరి । త్రమ్ము సకలమానవిమ్ము దెలియ.

చ. అనుటయు భట్టదేశికుఁ డనల్పము దమ్మునకెంత కోరినా
మునిచరితంబు చెప్పుటకు మూల్గుచు నగ్రము లొంగిడ్చి పెం
పావరఁగ ద్రావిడోక్తి నిగమోత్తరభాగము దేటతెల్లిగా
నావరిదిద్దె కారితవయుం గొనియాడి వచించె శిష్యతోన్.

క. వకుళాభరణుని చరితము । సకలం బున్నంత చెప్పజాలుదునే యుం
చుక వివరించెదఁ దత్కథ । మకుఁ గారము గలదె యతిమతి వినుటనఘా.

నమ్మాళ్వార్, మధురకవియాళ్వారుల ప్రభావము.

సీ. భువిఁ జోళమండలమునకు దక్షిణమున దివ్యప్రబంధ ప్రథితమహాగ్ర
సకల వైభవ యుతాష్టాదశ దివ్యస్థలాంచిత మమితవిఖ్యాతయుంబు
తామ్రపర్ణీ సరిత్ప్రవరానమావృత మఖిలమహత్కృతులాధివాస
మగు పాండ్యదేశమునందుఁ బూర్వాబ్ధిఁ బడమటిదరుద్దున బరమవైభ
వమునఁ గురుకాపురంబు చెల్వముగ నున్న । దంతఁ పఁ గౌరవులకు రాజధాని యగుట
చాని కెన్నదు మూలసిద్ధముగఁ దనరె । భూతలంబున నట్టిసత్పురము గలదె.

గీ. ఆపురంబునఁ దగు ప్రపన్నార్తి వైద్య । ధనుట శ్రీవైద్యనాథసమాఖ్యయమున
మాధవుఁడు చెప్పనరి కొం డమ్మహిమ అహహ । మానసుఖుల కోలిధాన మితము.

ఉ. అప్పురి వెల్లభాగవతు లాదర మొప్ప మతింప నేటినా

కొప్పడు భూతినాథుఁ డనుశూద్రుఁడు ధర్మధనుండు తత్సుతుం
డప్పర మాద్భుత ప్రదదయాఢ్యుఁడు మారుఁడు చక్రపాణి లో
కైప్పుచు చక్రపాణి మతియించుట నట్లని రెండ తాళనిన్.

గీ. సకలసుగుణశాలి చక్రపాణికుమారుఁ | డార్యసాత్కృతార్థుఁ డమ్యతాఖ్య
డొప్పు రత్నధాము దుద్ధాము డనెడి ప్ర | సిద్ధనామయుంగ విశిష్టుఁ డగుచు.

చ. అతనితనూభవుండు సుగుణాఢ్యుఁడు పాటలలోచనుండు శ్యాం
భితనుయశోవిశేష సురభీకృత దిఙ్ముఖుడై దనర్చె ద
త్సుతుఁడు సమస్తభాగవతలోపకు డాశ్రితవత్సలుండు శో
భితవివిధాగము డద్భుతవిశిష్ట కృపాగుణపాత్రుఁ డెంతయున్.

క. విను పోతాంకిసమాఖ్యం | దనయుతని సుతుఁడు శౌరినామంబున న
జ్జనతా నుతిపాత్రుం డయి | యనూనవిభవం బెలర్ప నమరె బుధేంద్రా.

క. శౌరి నిరాకృతవిషయుఁడు | శౌరి ప్రకల్పితహితోపకారి కలుషశో
శౌరి సకలమనుజావన | శౌరి సదాపాండ్యసదధికారి దలంపన్.

ఉ. అమ్మహనీయమూర్తి నవయావన మొప్పఁగ గౌరశాఖ్యదే
శమ్మున నుల్లసిల్లు పటశారిపురమ్మున విష్ణుభక్తర
త్నమ్మగు నొక్కశూద్రుసుత నాథసమాహ్వయఁ బెండ్లియాడి లో
కమ్ములు సన్నుతింప సుఖశాపురి నుండె నతిఖ్యసౌఖ్యుఁడై. అకాలంబున.

శా. వైకుంఠానుమతంబున స్వేనము విష్వక్సేను నంశంబు న
ల్లోకోత్కృష్టత జేర్చు శౌరిసతియందుం బ్రస్ఫుటం బౌట ది
వ్యాకారంబున గ్రాలె నయ్యమయు గర్భాంచద్రద్విప్రాచినా
లోకాప్రాకృతదివ్యమంగళశరీరుల్ నిత్యనూతుల్లనన్.

వ. ఇవ్విధంబున నాథానాయకి గర్భంబు దాల్చినంత కలియుగాది యగు ప్రమాదివ
త్సరంబున నలుబదిమూడుదినంబు లరుగ వైశాఖశుక్లచతుర్దశీ విశాఖానక్షత్ర యుతచతు
ర్థి భృగువారంబున కర్కటకలగ్నంబునందు శ్రీపరాంకుశయోగీంద్రుండు ప్రవి
డభావచే నమ్మయాళ్వారను నామంబునం బ్రసిద్ధుండై నాథానాయకికి యుదయించె

సీ. గర్భస్థుఁ డయ్యు శ్రీకాంతకళ్యాణ గుణానుభవసేవ ననవరతము
సలుపుట నప్పు డక్కలియుగసంగతి దలపోసి తనదు నేత్రములు మూసి
కాంతిపదాంభోరు హాధ్యానర సాస్వాదతృప్తుడై యుంట తుత్తృష్ణ లేక
మలమూత్రములు దక్క మహితపూర్ణానముపుం డయ్యు జేష్టలేకుండ యూర
కున్న సుతుఁ జూచి యబ్బురపొందిన జనని | జనకుఁడటు జాతసంగతి శోచనమున

లయగ మునుబోధు సుతుఁగొనియాళ్వారయు | దనదు శ్రీశైల్యనాథు జాడంగఁ జేసి.

గీ. శంఖతీర్థసమీపశోభితమున బ్రాహ్మ | పత్ని దక్షిణతటి తిరువనము నంబు
వాసితాంగని వరనాథయాచకు నింది | రాధరాంచిత శ్రీశు శరంగ నటి.

వ. అప్పుడు నమ్మాళ్వారు సితారపనివారణంబు సేయుచుండుటకు శ్రీశఠకోపయతీంద్ర న
నలుండు చింతాశతరూపంబున మున్న బ్రబటియుండుట నచ్చిధంబున వరించు భ
గవత్సన్నిధిం బడి.

చ. వినయ మెలర్ప మ్రొక్కిలిడి వెన్నునిసన్నిధి నొప్పతింత్రిణీ
ఘనతరుమూలసీమ గనకప్పుడు డోలిక గట్టియుందుఁ బ
ట్టినొగి బయండఁబెట్టి సుమతిం దగిమారసమాఖ్య యుంచినా
తనయుడటన్న పేమ దిగదాచి పరాత్పరు డంచు భక్తి చేర్.

క. వినుతింది యుంటి కరిగిన | యనిశమి యటపోడశాబ్దపర్యంతము మా
కునిపోశల్కా జెమిటివలె నం | ధునివిధమున నతనుడగా జనుల్వేఁగంటక్

వ. అనిమెచ్చింగించి భట్టాఖ్యుండు మధురకవి వరికిం బందు బ్రసంగవశంబు బడుటయుఁ
దపవశాధ్ర్రమంబు చెప్పట సుధ్యుక్తుండై.

క. కరముల దాశద్విశయుడు | బరగ శఠారాతిసూక్తిపద్ధతిరేఖా
పరిశీలనపడు మధుర | స్ఫురసాన్వదకవిడు దల చెపన్మధురకవిన్.

వ. అని దలంచి వందనంబు జేసి మాధవదాసున కిట్లనియె.

సీ. కుసుమాంత్యనగరిని గ్రోడిమేర తూర్పుగ పాంశ్యమండలభూషణ మయి
వెలయుకోలూరునోపల సామసాఖపురశిఖు డొకండు నారాయణు డన
దగునాతనికి మును ద్వాపరమున తొనిమిదిలక్షలయినట్టివి సహస్ర
ములు నైనుమాలు వేలేలుచన విక్రమసంవత్సరంబునందు చైత్రశుక్ల
పక్షచిత్తర్క్షమన వారిపంచమిలన | గుముదునంశంబున జనించె విమలగర్వ
తిమిరనాశక శరద్వైరి దివ్యసూర్య | మహితసముదయకారి శ్రీమధురకవియు.

గీ. తనయు గాంచి సముచితస్థితి జాతక | ర్మాదు లెల్ల దండ్రియాచరించె
మధురకవియు సాధుమతిసమధికుడై | తగ నధ్యసించె విద్య లెల్ల.

వ. ఇట్లు మధురకవియాళ్వారను పేర సుప్రసిద్ధుండగునట్టి యాలుడు సదాచార్యకృపా దం
బున వేదవేదాంగంబుల సమగ్రంబుగా నభ్యసించి గృహంబు వెడలి తీర్థయాత్రా
పరుండై చనిచనిబదరికాశ్రమంబు చేరియందుండి యాగవిద్వాంసుడగుచు నుండెనంత.

క. ఒకనాఁ డప్పుణ్యు డయో | ధ్యకు జని శ్రీరామలక్ష్మణాదుల గని యు
త్సుకుడై సేవించుచు నట | నొకరాత్రి దక్షిణాశ వెలసిన నపుడే గాంచెన్.

సీ. ఒకనాటినడురేయి నొగి నిద్రరాని మూర్ధోదయమున కొంకియుండు నా
ధానమటం చమ్మహానుభావుడు బహిర్గతు డగునంత సూర్యప్రకాశ
మీనఃకరింపుచు దక్షిణమున నొక్క తేజంబు గన్పించినఁ జాలయబ్బు
రము నొంది పట్టణ గ్రామ దావాక వహ్ని తేజం బనుచుఁ గొన్ని దినములట్లు
ద్రోచి పుచ్చి ప్రొద్దుగుంకుట మొదలుగ । పొడుచునంతదాక కడువెలుంగు
చుంట కేమిహేతువో యని చనిగన నుత్సహించి యేగె నొక్కరాత్రి.

క. చనివేగుఁజంకమును న । ఘ్నవ తేజంబునకు నూటిగా నడచుచు లే
గిన కొక్కయూర నిలుచుచుఁ । బనిపడి యిట్లరిగె నిడుదపయినము లొప్పన్.

వ. ఇట్లరిగియరిగి యనేకదినంబులకుఁ గురికాపురిం బ్రవేశించి యద్దినమున సూర్యా
స్తమయానంతరం బెప్పటివలె దక్షిణంబుగా నరుగనమకట్టి తత్తేజంబుఁ గానక
నఖిలదిక్కులను పునఃపునరవలోకనంబు చేసి యప్రాప్తమనోరథుండై పయనంబు
మాని యిప్పురంబున మహానుభావు లెవ్వరో యుందురని పరీక్షింపుచు వెదకి వెదకి
చింతామణిభవనంబున స్థాణువిధంబునఁ దగుశరీరిం గాంచి యవ్వెలుంగు గచ్చట వె
మలియుటఁ గన్నులారం గని యయ్యప్రాకృత దివ్యతేజం బిమ్మహానుభావునిది
యగుటకు సందియంబు లేదని యద్భుతానందంబులొప్ప నమ్మధురకవీంద్రుండు
తత్సమీపంబునం జేరి.

గీ. కన్ను దెఱవఁ డంధుండైనవి మాట్లాడఁ । డిచట మూఁగఁబోలె నీతఁ డనుచు
నొక్కటొయి యతని యొద్ద గుబాలునఁ । జప్పు డొప్పవైచె తన్మాత్రలమున.

క. అప్పుడ్పు గాలకించుచు । లోచనములఁ దెఱచి కనదు రూపము కిరణం
జొచ్చిన తత్వైరేకి వా । చా చతురత మధురకవి భృశం బిట్లనియెన్.

గీ. ప్రాప్తికర్మము లోనఁ బరఁగె నేనియుఁ జీవ । ముద్దిమెసఁగకొనుచు నెటఁ దగనది
తెలుపుమనవు డతఁడు దెలిపెఁ దవ్యక్తుపు । డనుచున దటయుండుననుచుగరుణ. ఆంత.

ఉ. చూచుట మువ్వటాముటయుఁ జోద్యముగాఁ దలపోయ శాస్త్రతో
నా దరుదుం డితండు వరుశాభరణుం డని పాగి మ్రొక్కి స
త్పూచిత సూక్తులం ధృతముదుం డయి యగ్గురు నాశ్రయించి శి
ష్యోచిత దాస్యవృత్తి నెపుడుండె నతండు తదారిసన్నిధిన్. అక్కాలంబున.

మ. చరణద్వంద్వము శాస్త్రమూఁపున లసించం లక్ష్మి వక్షస్థలిం
మెయియం భూమియు నీల వార్వ్యతుల విన్మరాన్యలై యొప్ప దే
హాయమల్ శ్యామల మేఘవిభ్రమము శేయం బాహుశాఖాస్థలీ
కరపంకజాయుధము లొప్పుంగ వానిసాక్షాత్కారము౦ గాంచెనన్.

సీ. కరమిట్లు వ్యోమమార్గమున్నత పనురూపరూప సంపదల నుద్దీపితాకృ
తై బ్రహ్మస్మృదాదు లతిమారముగ నిల్చి శ్రుతివాక్యగతుల నన్నుగులు సేయు
నిఖిలజగంబులచేత యాశ్రీపతి గన్పింప శఠవైరి కడలు మీఱు
నానందమునఁ గన్నులార వీక్షింపుచు తుష్టుఁడై వేదచతుష్టయార్థ
మొనర ద్రవిడభాష నొనరించె నాల్గుప్ర । బంధములను వానిపదవి దెలిసి
యుండువాఁడె వైష్ణవుండు స్వరూపాను । రూపకృత్యమందు రూఢ మగుట.

వ. తత్ప్రబంధ చతుష్టయంబునందు ఋగ్వేదార్థంబు నూఱు గాథల నమరు శ్రీవిరుత్తాఖ్యప్రబంధంబునందును యజుర్వేదార్థంబు సప్తగాథలనమరు శ్రీప్రబంధంబునందును సామవేదార్థంబు సహస్రదివ్య గాథా సమంచితంబును సంస్కృతభాష సహస్రగీతి యనియు ద్రావిడభాషం దిరువాయిమొళి యనియును దగు చరమ ప్రబంధంబునందును సమాహితంబు లగుట మున్న చతుర్ముఖునివలనఁ జతుర్వేదంబులుం బోలె శఠవైరిముఖంబువలన నిట్లు చతుఃప్రబంధంబులును వెడలె మఱియును.

ఉ. ప్రాపనఁడై గడుం దనదు బ్రహ్మను రూపను నాత్మరూపముం
జే పన్నదోవ చేఁబడినచందు ఫలంబును బ్రాప్తి శత్రువుం
దోఁపఁగ నర్థపంచకవిధుల్ ద్వయమంత్ర సమాహితార్థము
దీక్షితమై గనంబడు నతిస్ఫుట మొప్పఁగ నందుఁ జెంపుగాన్.

శా. శ్రీరంగేశ్వరుపాట యైనసకలక్షేత్రస్థసాక్షిత్వ శ్రీ
ద్ధిం దెవ్వని వేఁడు నాతఁడె ప్రపత్తి [illegible] సేవ్యుండు న
ర్వారాధ్యుం డనవచ్చినైపయిని దాను మిమ్మను జూపింప ని
చ్చారీతిం బొలిఁయించె శఠమునఁడు తద్వాక్శ్రీ మహోద్రిమల్.

మ. అసమానప్రభుతాయుతాఖిల విభావ్య శ్రీశఠంకోపతా
ర్థసమగ్రేశ్వరుల నిత్యసూరులును శ్వేతద్వీప సంవాసులున్
వెస నచ్చోటికి వచ్చి యుష్మనుడు మున్నే ముంగలౌ నాసనం
బొసగం బ్రీతిలి యొగి తెమ్మనుచు తత్ప్రోక్తుల వాగ్వైఖరుల్.

వ. ఇట్లు పరాంకుశుచే సముదీరితంబు లగు ప్రబంధంబుల నష్టోత్తరశత దివ్యదేశంబులలో శ్రీరంగనాయకాదు లగు నర్చావతారదివ్యమూర్తులు వొక్కరొక్కరమ్మ వారు భావునకుఁ బ్రత్యక్షంబునం జెందియనుగ్రహాదితోదప్రాప్తిం గోరుచు నచ్చట నుండిరందు.

సీ. పాండ్యదేశవనాద్రిపై నొప్పుకుంభగర్భుజాఁడు గన్పించుచు ముందుమాను
పదుల గాథలు నతిబడగా నంతపరమస్వామి సంస్థాండు వృషశైలేంద్ర
[illegible] నుతింగాను తుండీరదేశలలిత

ఘటికాచలోపరికాంతా మృతఫలాఖ్య గలనృసింహుఁడు కరికాపురిదగు
హరి కురంగనగరి నమరుపూర్ణుండు నా । నగరిఁ జెలఁగుదేవనాయకుండు
పదిట పదిట గొంచి ప్రస్తుతింపఁగఁబడి । రలవి యగునె పొగడ నతనిమహిమ.

వ. కుంభకోణంబునందు పర్యాప్తామృతాభిధానుండగు శార్ఙ్గపాణి పదిగాథలను కేరళదేశస్థిత దక్షిణపురిం దగుహరి దశగాథలను గొనియాడంబడిరి మఱియును.

క. భ్రమరపురిఁ బరగు హరియుం । దమి లవణాభావతాత నామంబున న్యో
మమనుపురి నమరు హరియును । క్రమమునఁ బదిపదిట వినుతిగాంచిరి వత్సా.

వ. చోళదేశంబున ధన్వినవ్యక్షేత్రాధిపతి యగు పద్మాక్షుండును శ్రీమంగళపురాధీశుం డగుదేవనాయకుండును పదిపదిగాథలం గీర్తింపం బడిరి పాండ్యమండలంబునందు కురుకానగరంబునకుఁ గ్రోసెడు దూరంబుగా నున్న నల్లసిల్ల తేజరిపురంబున నొప్పెడి ఫణిశాయి పదిగాథల నభిష్టుతుండయ్యె మఱియును.

క. శ్రీరంగపట్టణంబున । శ్రీరంగేశ్వరుఁడు భక్తజలుశగ దశగా
థారచనాస్తుతి పాత్రుం । డై రాజిలె శ్రీపరాంకుశాశ్రయుఁడగుచున్.

వ. రంగపురంబునకుఁ దూర్పున దగు శ్రీవామపురంబున విలసిల్లెడి యపూపరంగనాథుండు పదిగాథలను, కేరళదేశంబునఁ దిరువారన్ వళ యనుదివ్యదేశంబునం దగు విష్ణుదేవుండు పదిగాథలను, పాండ్యమండలంబున బృహత్తటాకంబునందు చోరనాట్యాభిధుం డగు కృష్ణదేవుండు పదిగాథలను నుతియింపంబడిరి మఱియును.

క. కేరళదేశంబునఁ జను । వారపురాధీశుఁ డఖిలజనసన్నుతశ్రీం
గారుడు మాయావి యనెడి । చోరుఁడు కృష్ణుండు పదిట స్తుతియింపఁబడెన్.

వ. క్షుద్రనదీతీరంబునఁ జెలువారెడి యచ్యుతుండును, శారంభపురంబునం దగురాజగోపాలుండును, వ్యాఘ్రపురాధిపతి యగు విష్ణుదేవుండును పదిపదిగాథలఁ గీర్తితులయిరి మఱియును.

సీ. పాండ్యమండలమునఁ బరగు-చిఱ్ఱాకుటి । యనెడి నగరి వెలయునట్టి శేష
శాయి పద్యనవకసంస్తుతుఁ డయ్యెఁ ద । ద్వైభవంబు పొగడ వశమె ధరణి

తే. వైకుంఠమును వైష్ణవస్థలంబున నొప్పువైకుంఠనాథుఁ డన్వరపురమున
శ్రీమన్వరగుణాఖ్యుఁ డెన్నంగ విజయాసనుం డిద్దరొకగాథ నుతిపడసిరి
కేరళభూమి శాఱెలుకార్కరం బను స్థలము మూళిక్కళస్థలము మఱియు
భావితము తిరునావాయి యనునది గూడ మూడిట ననుకుచిత విభవ
శాలితుఁ డగు కృష్ణ పదిపదిగాథలను ను । తింపఁబడె చోళమండలోత్కృష్టకృష్ణ
పురిని దనుకారిరాజా రెండుగఁ బదింట । నప్పు డప్పుట్టఁ గడు గొనియాడఁబడియె

వ. మఱియుఁ బాండ్యమండలంబునం దగుమాతాపురంబునఁ గాలమేఘాఖ్యం బగువి
ష్ణుదేవుండును, కేరళదేశంబునం దగుననంతశయనంబునఁ బద్మనాభదేవుండును, మఱి
యు నద్దేశంబున వాత్సల్యనంతపురంబునం దగిపురాణుండును శయనుండు నగుకేశవ
దేవుండును, కురుకానగరసమీపంబున నద్భుతంబు శ్రీవామనగరంబున విలసిల్లెడివి
ష్ణుదేవుండును బదిపది గాథలం బ్రస్తుతింపంబడి రివ్విధంబున.

గీ. కృష్ణగమ్య చార్యకృత్యమునను రాము । సుందరత్వమున నుతోక్తి సార్థ
కత్వరంబు దనరు శఠకోపమునిచే । మూడుమూర్తు లీడుపొగడఁబడిరి.

వ. ఇట్లు ప్రస్తుతింపంబడి సంతుష్టులై యందఱుఁ దమతమ స్థానంబులం బ్రకాశించి ప్ర
సిద్ధిం గాంచి రని భట్టార్యుండు వెండియు నిట్లనియె.

ఉ. ద్వాదశ దివ్యదేశములు వర్తిలె పాండ్యధరాతలంబునన్
గైకొనెఁ గేరళాఖ్య మగుచోళ నవత్రయోదశస్థలుల్
శ్రీనగరోత్తరస్థలి విలసించెను తొండదేశమందునే
చేరి వేడుకొని మునిచేపొగడంబడు దివ్యదేశముల్.

వ. అందు వనాద్రియు, వానశైలంబును, మోహనపురంబును, వైకుంఠపురంబును, తే
జోపురంబును, శ్రీరామపురంబును, దక్షిణద్వారపురంబును, మంగళపురంబును,
భూమిసరోవరంబును, వరగుణంబును, చించాకుటియును, కురుకాపురంబు ననియెడి
పండ్రెండుదివ్యదేశంబులు పాండ్యదేశంబునందును కృష్ణపురంబును, శ్రీరంగపురం
బును, కుంభకోణంబును, విష్ణుపురంబును, మహేంద్రపురంబు ననియెడి యైదు
దివ్యదేశంబులు చోళదేశంబునందును, దక్షిణపురంబును, తిరువారణ్యపుదక్షిణా
ర పురంబును, క్షుద్రనదీపురంబును, సారంగపురంబును, వ్యాఘ్రపురంబును, కా
ర్యకరపురంబును, మాళిక్యపురంబును, తిరువాటాఱుయు, ననంతశయనవాత్సల్యనంతపు
రంబును, కురంగపురంబును భ్రమరపురంబును ననియెడి పదమూడుదివ్యదేశంబులు
కేరళదేశంబునందును, ఘటికాచలంబనియెడి దివ్యదేశంబు తొండీరదేశంబునను, నృసిం
హాచలంబను దివ్యదేశం బుత్తరదిశను, శఠారాతియోగిచేత బ్రస్తుతింపఁబడి ప్రసిద్ధం
బులయ్యె నివ్విధంబున.

గీ. నిగమశిఖరతత్త్వముఁ దగుపాశురముల । దొనరఁగ శతత్రయబంధములను మధుర
కవిరూపక శ్రీశఠారి । యలరఁ జదువఁ జేకొనె నుతించి.

సీ. అరయఁగఁ బరతత్త్వ మర్ధపంచకము విశదజ్ఞాన మనసంగమంబు వెలయు
సత్త్వసంగంబు మాన్యమై నిరువది కోటులు క్రియను
కొనియాడఁదగు శరణాగతు లావనరసముల విశ్రుతము దివ్య

లేకవిష్ణుధ్యాన మేకరీతి నాచరించుచును తల్లిదండ్రుల కనుకనూన
కృతమాదండ మెలుఁగు వర్ధిలఁగఁ జేసి। చనదువంశంబు నాచంద్రతారకముగ
భువిఁ బ్రతిష్ఠించి తనరారి భూరిభక్త। వృత్తి వేంచేసె నిత్యవిభూతి కెలమి.

వ. అమ్మహానుభావుండు జననంబు మొదలుకొని ముప్పదియైదుసంవత్సరంబులు చింతా మూలఁబునఁ బద్మాసనుండై యుల్లసిల్లి కారిమాఱన్, మాఱన్ శఠకోపన్, పరాంకుశర్, వేదమ్తమిళ్ శెయ్ద పెరుమాళ్, తిరువాయ్మొళిప్పెరుమాళ్ ఉదయభాస్కరర్, తిరునావీఱుడైయపిరాన్, కురుకేశర్, కురుగైప్పిరాన్, తిరుక్కురుకూర్ నంబి, తెన్నరంగన్ పొన్నడి, వకుళాభరణర్, అరుళ్ మాఱ ననుతిరునామంబులను బ్రసిద్ధుండై యిట్లు వైకుంఠంబునకు వేంచేసిన గురుభక్తిపరుం డగుమధురకవియోగీంద్రుండు పంచమోపాయనిష్ఠు లగు వైష్ణవశ్రేష్ఠుల కవశ్యంబు ననుసంధేయంబుగాఁ దనదుభావమేఁ బది గాథల కణ్ణినుణ్ శిఱుత్తాంబు అను ద్రవిడ నామంబునం బ్రసిద్ధం బగు నొక ప్రబంధంబు రచియించి శ్రీపరాంకుశవిశ్లేషాసహిష్ణుం డగుటఁ దదాకృతి నొక్కయర్చావిగ్రహంబు రచియింపంజేసి.

మ. జనముల్ దన్ననుయాడ నత్కృపతిదర్చావిగ్రహం బొక్కనా
వాని రాజంబున నుంచి భవ్యబహువాద్యప్రావ్యనాదముల్
బ్రేఁకులిస్సావనము లొప్ప నభ్యుదయమహాపస్థాయి దేశంబులం
దని తంబుం జరియించె విష్ణుమతసిద్ధాంతంబు వర్ధిల్లఁగన్.

చ. వినుము దృఢంబుగా ధరణి విష్ణుమతంబు ప్రకాశితంబు జే
సిన శఠవైరి మున్ను వరిఁ జెల్వమునుం గనుపట్టెఁ దింత్రిణీ
ఘనతరుమూలసీమ సుపకారకరుం డయి నాఁటనుండి భ
క్తనతులు విస్తరిల్లఁ గురుకానగరిం బహువైభవంబునన్.

వ. పూర్వప్రకారంబున నిప్పటికి బద్మాసనంబున వకుళభూషణుండు విరాజమానుండై యుండు.

చ. జగతి శఠారిపాదజలజ స్ఫుటభక్తిఁ దనర్చువారు భూ
గగనములం దసాధ్యము లొకాదికదైవము లేక తత్త్వబం
ధ గరితమూర్తినిష్ఠ లయి తప్పక యాత్రకొటి ముక్తిఁ జే
ర్పఁగను సమస్తలీవిధ చిరంబుగ నీమది నిర్వహింతురూ.

వ. అని భట్టార్యుండు శఠకోపచరిత్రం బెఱింగించె నమ్మహానుభావు ప్రభావం బది భావనీయంబు.

ఉ. విశదము గాఁ బ్రబంధముల వేదపురార్థము లానతిచ్చి న
ర్వజనుల ఖిలం బరముపై కళ ధర్మము తెల్పుచుండె శ్రీ

కె కరణయు గృపయున్న యనంతరసంపద నైన శ్రీపరాం
కుశు వడక్త భక్తి దలరాం బెను గావుర చూడ చెప్పఁడున్.

వ. తదనంతరంబ భట్టాచార్యుం డిట్లిందు నట్లఖిల దేశంబుల మధురకవీంద్రుం డను మహో
త్సవం బెసఁగ శఠారియర్చావిగ్రహంబు గొని సంచరించుచున్నయంబున.

సీ. పాండ్యదేశమునఁ గొప్పదు మధురాపురి ద్రవిడభాషా సముదారసుకవి
హస్తగృహీత పాదాంబుజాలుడు మకుటాభ్యలంకృతకీర్తు లైనమాఁడు
మార్గకవిగ్రామణులు గొల్వ శంఖపీఠంబున వెలిగెడికఁబుఁ డవెడి
కవిరాజాచారు లొక్కఁకడ నవ్యాద్యధ్యాను ల్వాని డగ్గతి మార్గగోలఁడి
నఖిలవందిత పాద మన్నాగ్రసీమ | దేవ కవిసింహ హరిపాదధీరగుణవ
రాంకుశకశారి జయజయ యనెడిజనుల | వాక్యములవైఖరిఁ జాలవార లలిగి.

ఉ. అడ్డమువోయి కంబకవి హాగడ మిట్లొవరించి మీర లీ
వొడ్డకవీంద్రు నింతవినుతు ల్గనసేయుచుఁ డంచుఁ బల్కినన్.
గడ్డముఁ బట్టిపామ్మనుట గావని శ్రీశఠవైరిమ్ముఁ డ
య్యడ్డము నిచ్చువారి నవుడావర మొప్పఁగఁ జూచియిట్లనున్

గీ. ఎవరియతిశయంబు లిచ్చటఁ దెలియు న | శక్య మట్టుగాన జగడ మేల
శంఖపీఠ మవని సారతరం బని | రవియు మీరలొప్పి నదియె వినుఁడు.

వ. శ్రీపరాంకుశరచితం బగుపద్యం బొక్కటి యాకుపై వ్రాసియిచ్చెద నయ్యాకుఁ
గొంచబోయి మీకంబకవి గనుబరిచి శంఖపీఠంబున కనుచుండుసామాన్య కవిత్వం బ
ద్భుతంబు ధరించదనుట లోకప్రసిద్ధంబు గావున నివ్వివాదం బచ్చటదీరిపోయెడి న
ని వారల నొడంబరచి యట్లు కిణ్ణకొకళలైర యనెడి పద్యంబు పత్రికపై వ్రాసి
వారలకిచ్చుటయు.

కం. వారది గొని కంబకవిం | జేర నరిగి యవ్విధంబు చెప్పిన నతఁడుం
బారక్షాఁ జగుటఁ బత్రిక | దూరముగా నునిచి కవులతో నధదీర్చెన్.

వ. ఇట్లు శంఖపీఠంబున కభిముఖంబుగా నధదీర్చి కూర్చున్నయెడ నప్పీఠంబు వార
లకంనఁ దొలఁగఁ ద్రోయుచు నప్పత్రిక నదశిరంబున నునుచుకొనినం జూచి
యంత నత్యంతాద్భుతంబునం జెంది రయ్యవసరంబున.

ఉ. కంబకవీంద్రుఁ డింతి దొలంగ సురిచాపురి చేసి మృదుమా
ఇంబున నల్లవిల్లిగుడురాజ శఠారిఁ గాంచి భక్తిభా
వంబున మ్రొక్కుడుం ద్రవిడ[illegible] ప్రబో
దంబున [illegible] ప్రబంధం [illegible].

గీ. మఱియు శతనిశిష్యవరులఁ గొందఱు దమ | బుద్ధికొలఁది పద్యములను శ్రీప
రాంకుశుని నుతించి రప్పటియుత్సవ | మఖిలజనుల కొనఁగు నబ్బురంబు.

వ. ఇవ్విధంబునఁ బరాంకుశశిష్యుం డగుమధురకవి యయ్యైదేశంబులలో పట్టణంబుల గ్రామంబుల నూళ్ళపల్లెలను శ్రీపరాంకుశాచార్య విగ్రహసమంచితాందోళికాపురస్సరంబుగాఁ దగు వైభవంబుతోఁ దిరిగితిరిగి సహస్రగీతిపఠనాపరుఁడై యందఱు వైష్ణవసిద్ధాంతంబునం బ్రవర్తిల్లుచుండం జేసి మఱలి కురుకాపురంబు బ్రవేశించి యనేకశిష్యజనంబులకు సహస్రగీతి ప్రముఖంబుల నుపదేశింపుచుఁ బరాంకుశ చరణంబు దక్క నన్యం బెఱుంగక కొంతకాలంబునకు వైకుంఠసాలోక్యంబు గాంచె నని చెప్పి వెండియు నిట్లనియె.

సీ. పరమాణుకారణవాది, తర్కవ్యాఖ్యానకారికి నెందు మోక్షంబు లేదు
స్ఫోటశబ్ద బ్రహ్మసూచకంబగు శబ్దశాస్త్రంబుఁ జదువ మోక్షంబు లేదు
కర్మకారణ వాదకరపూర్వమీమాంస చదివిన దాన మోక్షంబు లేదు
ప్రకృతికారణవాద పరయోగసాంఖ్య శాస్త్రంబు బఠింప మోక్షంబు లేదు
మఱిని దేహాభిమానము వదలి విమల | మతి లనన్యవైష్ణవాభిమానితుఁ దగుచును
శఠరిపుకృత ప్రబంధ సత్సంప్రదాయ | మెఱిఁగి కలకాల మొకరీతి జరుపవన్న.

ఉ. వారలఁ బుత్రులం మనుపద్రవ్యము లేమి తదర్థమై గృహా
గార బహిర్విశుద్ధి కలకాచిగసుం గరణత్రయంబు తృ
ష్ణారతి నొందనిచ్చుట నిజంబు నిరర్థక మీవెఱుంగు దె
వ్వారికి రక్షకుండు శ్రుతివంద్యుఁడు శ్రీపతి గాఁడె యెచ్చటన్.

మ. పరివారంబు కళత్రపుత్రులును దాభావించి పోషించ కు
న్న రహిం ద్రుంగెద రంచు నాత్మహితకృన్మాన్యాంఘ్రి కైంకర్య మా
దర భారంబున నేయఁ దీఱక సమస్తక్షుద్రకృత్యంబులం
దిరుగం జాలుదు మూఢు లావపడి ధాత్రిం నిత్యతాభ్రాంతిచేన్.

శా. ఆచార్యుండె పరాత్పరుం డని రహస్యార్థపారీణుఁడై
నీచుం డజ్ఞుఁడు వెఱ్ఱివాఁ డని జనుల్ నిందింప శాస్త్రోక్తియు
ప్రాచుర్యంబు గణించి సద్గురుపదాబ్జధ్యాననిష్ఠ న్మనుల్
కాంచంబుల్పమమంచుఁ జూచుమహిత క్షేత్రేశ్వుఁ గీర్తించెదన్. ... ...

క. గరుడరథభుజగశయ్యా | విరతశయన సత్సరోముని ప్రముఖవచః
పరిశీల తనుమహోన్నత | చరిత్ర లక్ష్మీకళత్ర సారసనేత్రా.

వసంతతిలకము... ఆచార్యతత్పర హృదాయతనాయతీంద్ర
వాచాస్ఫుటోగ్రకు మతాపహృయతాత్మతత్వా
ఆచార్యభక్తహితదాయక దుష్టశూద్రు
జ్ఞ్నచా త్రివారక నిరాకృత క్షుద్రముఖ్యా ... ...

గద్య. ఇది శ్రీ మద్వాధూలసగోత్ర వేంకటాచార్య సదాచార్య
కృపాపాత్రాత్రేయసగోత్రి వంగిపురి సీతారామ
విరచితంబైన యాచార్య రత్నహారంబున
దివ్యసూరిప్రభవయందు సర్వంబును
చతుర్థతరంగము.

ఆచార్యరత్నహారము.

పూర్వాచార్యప్రభ.—ప్రథమతరంగము.

క. శ్రీశవిధీశప్రముఖా । ధీశ జగద్రక్షణార్థ దివ్యజనిజను
ర్నాశరహిత పురుషోత్తమ । కేశవనగరీ నివాస కేశవదేవా.

వ. అవధరింపు మట్లు శ్రీపరాంకుశయోగీంద్రుం గొనియాడి మాధవదాసునకు శ్రీపరాశరభట్టార్యుం డిట్లనియె.

సీ. కొంతకాలమునకుఁ గుతలంబున సహస్రగీతి ప్రబంధంబు భీతిపఠన
పాఠనంబులు లేక పరువడి నుత్సన్నమైన నాథమునీంద్రుఁ డవతరించి
శ్రీపరాంకుశు భక్తి సేవించి తచ్ఛిష్యుఁడై తత్ప్రబంధ మత్యంతకరుణ
వడసి నానాదేశవాసిజనంబుల కతికృప నదియెల్ల నరసి చెప్పి
వైష్ణవమతంబు చాల నిర్వాహకంబు । చేసె నదియాదిగా నవిచ్ఛిన్న మగుచు
వైష్ణవమతంబు వర్ధిల్లె వసుధ నింక । దనరు నదివిను మాచంద్రతారకముగ.

ఉ. భూరిగతిం బురాణములఁ బూర్వగురూత్తమసూక్తులం స్ఫుటో
దీరితమైన లక్ష్మణమునీంద్ర దశావధి దివ్యసూరిగో
దారమణీ శఠారి చరితం బతి సంగ్రహ మొప్పనీకు నే
నేరిచినట్లు చెప్పితి ననింద్యుల కీర్తి వెలిగింపు మిక్కథల్.

గీ. అనిన యాచార్యునకు నిట్టులనియె శిష్యుఁ । డాదరంబున రామానుజాదిదివ్య
సూరిచరితము ప్రస్ఫుటస్ఫూర్తిఁ దెలిపి । తింక నేదినిఁ దగువారి కొసకసేతు.

వ. అని ప్రశ్నపరుండై వెండియు నిట్లనియె.

మ. సకల క్షోణిసహస్రగీతిఁ గతముత్సన్నంబుగా శ్రీశఠా
రికి శిష్యుండయి నాథయోగి యదిధాత్రిం వర్ధిలంజేసె యె
ట్లు కలిం ముందు శఠారి పుట్టె నటయేమేఁడుల్ మూడు వేవేగఁ బు
ట్టుక గాంచెం భువి నాథుఁ డెట్లుమరి యుండుం వీరికేకస్థితుల్.

క. విన వేడుకగల దతికృప । మును కొని వినుపింపు మఖిలపూర్వాచార్యా
న్వినవచరిత్రము శిష్యుం । డను విసువక తెలియఁజెప్పుటయు తగవనఘా.

నాథమునుల ప్రభావము.

సీ. అనిన భట్టార్యుఁ డిట్లనియె నీసందియ మెల్ల బాయఁగ విశదముగఁ జేతు
వినుమధి తుండీరవిషయంబునకుఁ జోళదేశంబునకు మధ్యదేశమగుట
మధ్యదేశమను నామంబునం దగుదేశమున భూరిసంపద బొలుచు వీర
నారాయణపురంబునం ద్విజుండైన యీశ్వరభట్టునకుం గలి నరయ మూఁడు
వేలయిన్నూట యిరువదినాలుగేళ్ళ | జనిన శోభకృద్వత్సరమున జ్యేష్ఠ
పూర్ణిమామిత్ర నక్షత్రమున కుమారు | డనయమయ్యె నెఱింగి విద్యలు చెలఁగ.

వ. అప్పుత్త్రునకుఁ దాతనామ్యం బగు ద్విరదవక్త్రవంశంబున విఖ్యాతయిందిచి యథోచి
తంబుగా దండ్రివలన జాతకర్మాదిసంస్కారంబులం గావించి సర్వశాస్త్రవిశారదుం
డును దివ్యతేజోవంతుండును జ్ఞానసంపన్నుండును విష్ణుభక్తిపరాయణుండును స్వకీ
య పాండిత్యనిర్జితాఖిల విద్వన్మండలుండును నగు నాథముని దనపత్నియుం దీశ్వర
ముని యను పుత్త్రుం బడసి యనేకకాలంబు వీరనారాయణపురంబున శ్రీరాజగో
పాలదేవునకుఁ గైంకర్యంబు సేయుచు నొక్కనాఁడు.

క. సకుటుంబముగాఁ జని దా | సకలక్షేత్రాన్మకేసనతతిఁ గనఁ
ద్పుకుఁ దగుచు రాజగోపా | లకుఁ బావనతఁ గాంచి సంపగింపఁ జనియెన్.

చ. స్థిరమతి భూమిలో సకలదేశములం దగు దివ్యదేశముల్
వెఱన కుటుంబయుక్తుఁడయి వారక జూచి భజించి వెండియుం
బురికి మరలెం దెల్లులు నమోయని మ్రొక్కఁగఁ గొన్నియేండ్లు శ
ర్వరగుణశాలి యర్తన మహాత్మ్యనసాధికమెంబు వైష్ణవా.

వ ఇట్లువచ్చి శ్రీరాజగోపాలదేవునకుఁ బ్రణమిల్లి తత్సన్నిధానంబునఁ గుటుంబము
కు జీవనంబు జరుపుచుఁ దనగృహంబున సుఖంబుండుసంత నొక్కసమయంబున.

సీ. పశ్చిమదిక్కునుండి వైష్ణవుల్ గొందఱు పనివచ్చి రాజగోపాలసన్ని
ధిని శ్రీసహస్రగీతిం బడిగాథల విన్నవించిరి విస్మయుపడి
యవశిష్టగాథల నడిగి వారెందు లేవని చెప్ప నాథార్యుఁ డవియు వ్రాసి
తెచ్చినవాఁడై దగుగార్దపాణి దేవుని సమీపమునకుఁ జని మునమున
జేసి యష్టాంగయోగము జేతఁ బ్రీతుఁ | జేయు నాతఁడు గాన్పించి దాయఁజనిన
హాస్రగీతి శఠారి వద్దుంగనియెదు | రేగఁ గురుకాపురంబున కేగుమనిన.

వ. నాథయోగీంద్రుండును మహాప్రసాదం బని యాజ్ఞగొని కురుకాపురంబునకుం జని
రిపూసఖుం డయిన యాదినారాయణదేవునకుఁ బ్రణమిల్లి యింటాతనుమూలంబునను
బ్రసిల్లు శ్రీపరాంకుశయోగీంద్రుం గాంచి.

గీ. వందనంబు సేసి పరభక్తి నచట వ | సించి మధురకవికి శిష్యుఁ డగుచు
గండుఁ దనరు శ్రీపరాంకుశదాసాఖ్యు | నొకనిఁ గాంచి యోగి పలికె నిట్లు.

క. భాగవతోత్తమ శఠజి | ద్యోగీశ్వరమూర్తి జదివియున్న మహాత్మం
బేగము గనవచ్చితిఁ గృప | చేఁ గాదన కతని నెఱుఁగఁ జెప్పుమి సాధూ.

గీ. లేకయున్న దయ దలిర్పఁగఁ బత్న్యాత్మి | కలితశోకమైన గరుణ నొసఁగు
మనిన నాథయోగి కనియెఁ బరాంకుశ | దాసుఁ డాదర ప్రధానమూర్తి.

సీ. శఠవైరి సూక్తులు చదివినవారలిఖ్యవిలేరు తత్ప్రతికములును లేవు
దీనికిఁ గారణ మేనెఱిఁగించెద నిగమార్థమంత యొప్పఁగ సహస్ర
గీతి శఠారియోగి రచించె నది పఠించినవార లపుడ ముక్తిని భజింప
వగచును నది చదువఁగఁ జదివించఁగ నందఱు భీతిల నపుడు గొంద
ఱట్టి పుస్తకమయ్యేరో యింటనున్న | నెఱుఁగ కెవ్వరైన జదువుదు రిట్లు చన్న
రనుచు సూత్రము దీసియయ్యాకులెల్లఁ | బాఱవైచిరి వడిఁ దామ్రపర్ణినీట.

చ. అపుడొకయాకుమాత్రము రయంబున నొడ్డుకు మళ్ళి చేర భీ
తిపడిరి కొందఱచ్చ నది దెచ్చి పఠించిరి కొంద ఱేమనీ
కిపు డుపదేశమిత్తు నవియొంటి కరుం బది రెండు వేల మా
ర్గ మగతిసంశయుండవయి యాదరమొప్ప జపింపు మిచ్చటన్.

వ. ఇట్లు పరాంకుశ యోగీంద్రుఁడు నభిముఖంబుగా జపించిన నమ్మహానుభావుండు సా
క్షాత్కారంబు నొంది సమస్త ప్రబంధంబులును సమగ్రంబుగా నీకుపదేశించు నని
యానతిచ్చి తదనుకరంబున శార్ఙ్గపాణి విషయంబు లగుతద్దశ గాథల నశైన్నవుం
డు నాథముని కుపదేశం బాచరించిన.

ఉ. ధీరుఁడు నాథయోగి తదుదీరితరీతి శఠారి ముందఱం
గౌరవ మొప్ప దివ్యదశగాథలు భక్తి జపించు నంత నిం
పారఁగ నాథయోగికి శఠారి కృపామతి దివ్యదృష్టి పెం
పారఁ బొసంగి ప్రేమ దలియం వివరించె విశిష్ట సూక్తులన్.

గీ. అటు సహస్రగీతి యాదిగా దివ్యప్ర | బంధములు రహస్యవాక్యములును
వేదవేద్యమైన విష్ణుసిద్ధాంత ము | ఖ్యాంగయోగ మెఱుఁగ నానతిచ్చె.

వ. మఱియు భవిష్యదాచార్యవిగ్రహం బొకటియు నత్యాదరంబున నొసంగి యున్నా
సహస్రగీత పఠించిన యుత్తరక్షణంబున మోక్షంబు బొందుటఁ దత్ప్రబంధంబున ని
ర్బంధింపంబడె నట్టి నట్టివారలు పఠింపమి నుత్సన్నంబయ్యె నని యప్పుడది దొలఁ
గించి యూహించి పతుశ్లో భరణుం డదిపఠించిన వారికి దేహావసానంబున మోక్షంబు

గలుగుట వేఱొండు సూత్రిచే నందు రచియించి తత్ప్రకారంబున నుపదేశించినఁ గృతార్థుండై నాథయోగి యచ్చటఁ గొంతకాలంబు తత్పర నతత్పరుండైయుండెనని చెప్పిన భట్టార్యునకు మాధవధాముం డిట్లనియె.

సీ. ఆర్య భవిష్యదాచార్య విగ్రహము పరాంకుశయోగి నాథార్యునకు నొ
సంగెనంటిరి భవిష్యద్గురు విగ్రహమ్మెగతి నొసఁగె నాకెఱుఁగఁ జెప్పు
మనుడు భట్టార్యుఁడిట్లనె రహస్యం బిది చెప్పఁగఁ దగదైనఁ జెప్పెద విను
నాథయోగి సహస్రగాథలు పఠియించి శఠవైరి యాచార్యకలగి యిందు
జూడఁగ భవిష్యదవతార సూచక మొక । గాథ దాని యర్థము కరుణఁ జెప్పు
మనిన శఠరిపుఁ డొకశిల్పకునకుఁ గలను । గానుపించుచు నొక్కవిగ్రహము చూపి.

క. బహుకౌశలమున నావి । గ్రహము పగిది యొకటి రచనగావించి దయా
విహితమతి నాథయోగికి । రహస్యముగ నిమ్ము శిల్పరచనాచతురా.

గీ. అని యదృశ్యుఁడైన నాతఁడు మేల్కాంచి । విస్మయంబు జెంది వేగ కలను
గన్న విగ్రహంబు కైవడి నొకవిగ్ర । హంబు రచన చేసి యతిరయమున.

వ. నాథమునికిఁ గానుపించి శఠారిపనుపున నంగావించితినని యర్పించి చనియె నదియమ్మహానుభావునివలన బుండరీకాక్షుండు వడసె నప్పుణ్యాత్మునివలన రామమిశ్రుండు వడసె నియె నాశిష్యవత్సలుఁడు యామునునకొసంగె నమ్మోగివరు వలన బడసి గోష్ఠిపూర్ణుండు శ్రీనామధేయంబున దగు రీనకూతునకు వత్సలుండై యొసంగె నగ్గోష్ఠిపూర్ణుసన్నిధిని శ్రీమద్రామానుజాంఘ్రి మంత్రగ్రహణంబు చేసినయుత్తరక్షణంబున నవ్విగ్రహం బదృశ్యంబయ్యె నని మఱియు నిట్లనియె.

క. హారితమునీంద్రుసితో శ్రీ । హారి యొకలితిఁ బలికెఁ గరియుగాది మహాత్మం
ధర శేషఫణీంద్రుం డవ । తరించు నీగోత్రమునఁ బ్రభాముం డగుచున్.

గీ. పొనుగుపడిన యర్థముల ప్రస్ఫుటంబుగా । దెలియఁ బ్రహ్మసూత్రములకు భాష్య
రచన చేసి శిష్యరాజి యగ్గింపనై । వ్రనమతంబు పెంపెసంగఁ జేయు.

క. అని తెలియఁ జెప్పె మఱియును । వినుమొక్కరహస్య మింక వివరింతు యతీం
ద్రుని సాక్షాచ్ఛేషుఁడనుట । కనుమానము వలదు నిక్కమని నమ్మి మెలఁగ్.

వ. కావున శఠారిప్రముఖులందఱు తత్సంబంధంబు గలిగియుండిరి. నీకిదియంతయు మున్నె విస్తరించి వివరింపంబడియె ననిన నస్మత్వ్యతి సంతోషించి యనంతరవృత్తాంతం బెఱింగింపుమనుటయు భట్టార్యుండిట్లనియె నట్లు శఠారిప్రముఖులవలన సమధిగతాఖిలరహస్యుండై నాథయోగీంద్రుండు.

సీ. కొంతకాలమునకు గురుఁడగు శఠవైరిచే ననుజ్ఞాతుఁడై శీఘ్రగమన
మున వచ్చి శార్ఙ్గపాణిని గాంచి సేవించి యపుడు పర్యాప్తామృతాఖ్యనిత్య
సూరాఖ్యయును భక్తి జొప్పడ నద్దేవుఁ బ్రార్థించి వీరనారాయణపురి
కేగి ముందుగ బ్రియ మెసఁగ శ్రీరాజగోపాలదేవుని సమీపంబు జేరి
మ్రొక్కి తదనుజ్ఞ తనగృహమున ననేక । శిష్యసంఘంబులకు శఠజిద్విశిష్ట
సూక్త్యుపదేశ మొనరింపుచుండె విమల । యశము హరిదంతరమ్ముల నావరింప.

చ. ఇటు శఠవైరిసూక్తి వెలయింపుచు నాథమునీంద్రుఁ డందరా
డటఁ బను జేర శిష్యులయి ధన్యపదస్థితి నొందుచుండ నం
తటఁ బనభాగినేయుల మనంబున నిద్దర దేవగాన ము
త్కటగతిఁ బాడువారిఁ గని గాథలనన్నిటిఁ జెప్పి వారికిన్.

వ. ఇట్లు వారిచేతఁ దత్ప్రబంధంబులన్నియుఁ బాఠంబు సేయించి మున్ను వేదవ్యా
సుండును వేదంబులను బోలె నగ్గాథలకు దాత్తానుదాత్త స్వరకల్పనంబు గా
వించి తత్ప్రకారంబున రాజగోపాలదేవుసన్నిధిని దదుత్సవంబులందు నిరువురు మేన
ల్లురచే దేవగానసమంచితంబుగా నవి పాడించుచుండె నంత.

సీ. ఆమ్మహాత్మునకు మేనల్లుఁడు వెస్క ముందర నిర్ఘుఁ దగువాఁడు పరమదేవ
గానుఁడై దగఁ గురుకానాథ పుండరీకాక్షాఖ్యులిరువురు వరయఁ గృష్ణ
లక్ష్మీముఖులు నిరంతర దాస్యులు తొమ్మండుగురు గూడ దుర్జయు లురు
వానప్రస్థులను శౌనక ముఖ్యశిష్యులకు విశేషార్థములఁ గృపనుప
దేశ మొనరించి యష్టాంగ దివ్యయోగ । ధారణము మాని తాన్యాయ తత్త్వశాస్త్ర
ము దగ యోగరహస్యము పురుషనిర్ణ । యంబనెడిగ్రంథములమూటి నటరచించె.

వ. ఇవ్విధంబున రచియించి శిష్యులకు వానిం దెల్లంబుగా నెఱిఁగించి.

క. కురుకానాథునకును యో । గరహస్యము లెల్లఁ దెలిపి కమలాక్షుని న
త్వర నీకునది యొసంగెం । తు రమ్మని నతండు గడు నతుండయి పల్కెన్.

గీ. అంగము చాలంగునప్పు డష్టాంగయోగ । సదుపదేశము గాంతు నట్లు దయసేయు
మనినఁ గను లెన్న యనుచు సహస్రగీతిఁ । దగువిశేషార్థమంత యాతనికిఁ జెప్పె.

క. తనయుండగు నీశ్వరమునిఁ । గని నీకుఁ గుమారుఁ డొకఁడు గలిగెడివాని నా
తని కీవు యామునాఖ్యం । దను పేరిడు మనుచుఁ దెలియ నాతని యిచ్చెన్.

వ. ఇట్లానతిచ్చి కురుకానాథ పుండరీకాక్షు లనియెడి శిష్యుల నిద్దరిం జేరి యీశ్వర
మునికి నాయునకాశేషం దుదయించెడి మీకు నే నుపదేశించిన యష్టాంగయోగ రహ
స్యంబులను ప్రసన్నని దర్శన నిర్వాహకంబు లయిన సమస్త రహస్యార్థంబులును మ

త్పాత్రుండగు నతనికి నతిశయాదరంబున నెఱింగించి మద్భావంబువలన సద్భావు
దర్శన స్థాపకత్వంబునందు సమర్థుం జేయుం డని నియోగించి.

సీ. తా యోగధారణ తత్పరుండై కొంతవడి కడిమాని యున్నాడను దనదు
సుత యిద్దరిప్పుడిచ్చో ఖడ్గ తూణీర ధనురాది సకలసాధన సమేతు
లుదితపూర్ణేందు సముజ్జ్వల ముఖులు రాజకుమారు లొక్క బాలికయుఁ దాము
వచ్చి నాథమునీంద్రుఁ డెచ్చట నున్నాఁ డటంచు నన్నడిగి యనంతరంబ
ముఖ్య రీతిఁ దోవ నెచటికో పోయిరనుచు । జెప్ప శ్రీరామలక్ష్మణ సీతలనుచు
వారిఁగనువేడ్క నాత్రోవ వడివడిఁ జనె । నాథయోగి ప్రభావ మెన్నంగఁ దరమె.

చ. చనిచని త్రోవ వచ్చు జనసంతతులం గని మువ్వురిందు న
య్యనఁ జనిరిప్డు చూచితిరె యంచుఁ గడుం బెలు వారు చూడలే
దనవిని యుస్సురంచును దదర్పిత చేతనుఁడై మునీంద్రుఁ డిం
పున నొకచో నొడల్ విడిచి పోయెఁ జెలంగి త్రిపాద్విభూతికిన్.

వ. ఇవ్విధంబున మున్నూట ముప్పది సంవత్సరంబులు జీవించి ధాతసంవత్సర మాఘమాస బహుళ పక్షంబున నేకాదశి నివ్విధంబున నాథయోగీంద్రుండు పరమ పదంబునకుఁ జేరుటయు.

చ. వడివడి నాథయోగి చను వర్త్మము తప్పక యేగియేగి యొ
క్కెడ జల జేక్షణ ప్రముఖు లెల్లను దచ్చరమాంగ మార్గతో
నడలుచుఁ జూచి రర్హగతి నయ్యెడ నీశ్వరమౌని పొక్కుచ
య్యెడ లోగి బ్రహ్మమేధ విధి యొప్ప దహించె సశిష్యుఁడై దగన్.

వ. ఇట్లు నాథయోగీంద్రు చరమ విగ్రహంబునకు బ్రహ్మమేధ సంస్కారంబు సేసి! శ్రీరనారాయణ పురంబు బ్రవేశించి నాథమునికిఁ బ్రధానశిష్యులగు పుండరీకాక్షప్రభృతులచే నాదరింపంబడి యీశ్వరముని గృహంబున నుండెనని వెండియునిట్లనియె.

గీ. జ్యేష్ఠమాస శ్రవణతార నెలమిఁ గృష్ణ । మంగళ క్షేత్రమున ద్విజమణికిఁ దనుజ
వించి నాథార్యకటనాశ్రయించినట్టి । ఘనుఁడు శ్రీకృష్ణలక్ష్మణుఁడనెడి యతిఁడు.

సీ. దివ్యసూరులు మున్ను దేహులకుఁ బ్రపత్తి ధర్మమె ముఖ్యకృత్యమని ద్రవిడ
సూక్తుల నానతిచ్చుట నప్పనికిఁ బూని శ్రీకృష్ణమంగళ క్షేత్ర నిలయుఁ
డగు విష్ణునకు నిత్యమొగిఁ బుష్పకైంకర్య మొనరింపుచుండంగ నొక్కనాడు.
నృప భటులిద్దఱు నెరి రెండు కుసుమ్కారంబులు వెంటరాఁగఁ గోవెలయెదుటికిఁ
ద్రోవవచ్చి శ్రీధరుం జూడఁ గోరి య । న్నటను జెప్ప లూన్చి చనుమ లోని
కష్టవిధమునం గృతాచ్యుత దర్శను । లగుచు మఱలివచ్చునంతలోన.

క. తనుతన పెంచిన భటు లా | డ్చిన చెప్పుల గాచుకొని విశిష్టప్రీతిం
శునకము లుండఁగ నందొక | శునక మితరచెప్పుఁ గొనఁగఁ జూచెం గడిమిన్.

గీ. అప్పు డయ్యుపానహముల సంరక్షకా | యుత్తమయిన శునక మతిరయమున
నినద మెసఁగఁ గదియ నిరుపమగతి రెంటి | కయ్యె యుద్ధ మద్భుతావహముగ.

వ. అయ్యవసరంబున రాజభటు లిరువురు గన కుక్కురద్వయంబు సమరంబు సేయుచుం
డ నందొకటి యొకదానిచే నిహతం బగుటయు వదిసహింపం జాలక మృతశునక
స్వామి యగుభటుండు.

చ. తనశునకంబు నిప్పు డిది దర్పమునం వధియించె నంచు దా
ని నముల ఖడ్గధారఁ గణింపక త్రుంపఁ దదీశుఁ డగ్గ క
త్తినిగుడఁ జేయ నిద్ద రతిధీరత నుద్గత రోషు లౌచు నా
రని పగఁ బోరి చచ్చిరి పరస్పర ఖడ్గనికృత్త దేహులై.

వ. తత్ప్రకారం బంతయుం జూచి శ్రీకృష్ణలక్ష్మీనాథార్యుండు.

ఉ. కోరి యుపానదర్థముగ కుక్కురముల్ మృతిఁ జెంద వానికై
వీరిటు ద్రుంగి రాశ్రితుల వేదన ప్రాకృతులైన నోర్వ రి
త్తీరున యుంట శ్రీహరి కతిప్రియహేతువు గాన నేను ని
త్తీరున నుందునంచు నతిధీరత నిశ్చయమొప్ప నాతఁడున్.

క. ఆఁచేతుల జానువులం | ధరఁ దిరుగుచు విష్ణుదేవ దత్తాన్నము నీ
రసముగ గోముఖముగ ప | త్వరఁ గొని జీవించెఁ గొన్నివాసరము లటన్.

గీ. అంతఁ ద్రినగరి వంపతి కలలలో | నొక్కనాటిరాత్రి యొప్పఁ బొలుక
రంము బూడఁ గృష్ణలక్ష్మీశునకు రేపు | ముక్తి నిత్తుననుచుఁ బ్రూని పలికె.

వ. అట్లానతిచ్చిన నప్పురంబునం గలవారందఱు విస్మయంబంది యుఱువాడు శేముసై
యద్దేవు సన్నిధికిం జని యుండుటయు శ్రీకృష్ణలక్ష్మీనాథార్యుండును.

ఉ. జాను చరత్వ మొప్ప హరిదక్కటికిం జనుదెంచి యుంపటుం
లై వ్రాగి వేచి మాడ హరిపాద యుగంబునఁ జేరి భక్తి కెం
పూన నదృశ్యుఁ డయ్యె సకలోత్తము శ్రీపురుషోత్తముం ఘనం
బైన ప్రపత్తిఁ జెంతిలు మహాత్ముల కెందు నసాధ్య మున్నదే.

గీ. భక్తిచే నాథయోగీంద్రు భాగినేయు | లిరువురుందురు రంగపురీశునొద్ద
దేవగాన మొనర్పుచు దివ్యమహిమ | జగతిలో నెల్ల సర్వాతిశయత మీఱ.

వ. శ్రీరంగపురంబునకు వాయుదిక్కున మూఁడుక్రోశముల దూరఁ దనరు శ్వేతగిరి యం
దు విష్ణుచిత్త వినుతుం డగుపద్మాక్షు పనుపున దివ్యస్థానంబున విభవసంప

త్సర చైత్రమాస పూర్ణిమా హస్తానక్షత్రంబునఁ బుండరీకాక్షుండు జన్మించి నాథ మునీంద్రు నాశ్రయించి యతఁడు పాండ్యదేశంబునం గురుకాపురంబునందుఁ బ ద్మనాభానంబునందున విశాఖా నక్షత్రంబునఁ గురుకానాథుఁ డుదయించి పుండరీ కాక్షు కృపచే నాథముని నాశ్రయించి పంచసంస్కారంబులు వడసి నిట్లిద్దరు నా థముని యొద్దఁ బ్రధాన శిష్యులై యుండి యాచార్యుం డట్లు పరమపదంబున కరి గిన. యనంతరంబ.

క. పుడమి నిటు పుండరీకా | క్షుఁడు వైష్ణవదర్శనంబు శోభిలఁ జేసెం
గను గురుకానాథుఁడు దగు | నెప యోగారూఢుఁడై తదేకత వెలఁగెన్.

వ. వారిలోఁ గురుకానాథుండు దేహపతన పర్యంతంబు ప్రాంగ యోగపరుండై యాచార్య పదంబు నుచింతించుచు యూట డెబ్బదియేను వత్సరంబులు జీవించెననియుఁ జెప్పుదు రిట్లనిరి.

సీ. చోళదేశమునఁ బ్రస్ఫురిత మాకావేరిదరి రంగనగరి యొద్ద బహువిబుధ
కలితమై తగు మణల్ కాళని యెడి ప్రవిదఫుఁ జేరు దనరఁ బాడఁగ మనోహ
రము విప్రదిజ్వీసుర మగు సౌగంధి కుల్యపురంబునం దొక్క యగ్రజన్మ
నకుఁ గుమువాఁశమునం బీరోద్ధృబ్ద మాఘాది పక్ష ముఖ్యర్తి సౌమ్య
వారయుక్త చతుర్దశీ వాసరమున | రామమిశ్రుఁడు జనియించి ప్రేమఁ బుండ
రీక నేత్రుని గురుగా వరించి శిష్య | పంక్తమునందు ముఖ్యుఁడై పరగె నిల్లా.

శా. ధీరుండై గురువింట నాతఁ డెపుడుం దేహాభిమానంబు వీ
డౌరంబ్బీడి సమస్త దాస్యములు నేయుంజొచ్చి బానొక్కెడ
స్నిరాడం జని వెండి పంకమున రాసేక్వని లోలాంత్మ తా
నాంఎం దమ్మని బాలపుత్రికలఁ జేవం ద్రోవి తెచ్చెం దడిన్.

వ. ఇట్లెట్టుపు రాడబిడ్డల నింటికిఁ ద్రోచి తెమ్మట చూచి పుండరీకాక్షుండు తద్వృత్తాం తంబు తన పుత్రికలవలన నెఱింగి యితండు దేహాభిమానంబు సవాసనగా వదలి యాచార్య కైంకర్య నిష్టాగరిష్ఠుండై యున్నవాఁ డని యమ్మహానుభావునకు నశే ష విశేషార్థంబులు కృపచేసి వైష్ణవదర్శనంబు నకు నీవు నిర్వాహకుండవై యుండు మని యానతియు నిట్లనియె.

క. విను విశ్వేర మూనికి నొక | తనయుం డుదయించు నీవు తదుయక దయానా
తని వైష్ణవ దర్శనమున | కనుకూలునిఁ జేయువలయు నఖిలార్థములన్.

క. యామునముని యను పేర | ధీయుతుఁడవ కొనఁగ సదుపదేశంబున ని
స్సీమిత వైష్ణవదర్శన | మీ మహి వర్ధిల్లఁజేయు మీవు నిపుణతన్.

వ. అమ్మహాచార్యుఁ డగు నాథయోగీంద్రుం డిట్లానతిచ్చి నాచార్య వాక్యంబు నెంచి

ర్చుటకు వారిఁ గాలంబు చాల దది నియమితంబయ్యె నని చెప్పి యంత.

క. గురుఁ డగు నాథ మునీశ్వరు । చరణాంబుజ చింతనంబు సలుపుచును నొసల్
దోఁగి మహాత్ముం డగు పుం । డరీక నేత్రుండు పరమధామము జెందెన్.

గీ. గురు వియోగదుఃఖ మరసి సహించి శ్రీ । రామమిశ్రముఖులు ప్రేమ గురుని
మేని కపుడు బ్రహ్మమేధ సంస్కారాదు । లాచరించి రందఱు నొనరంగ.

క. విను మంతఁ దనదు శిష్యుల । కనఘుఁడు శ్రీరామమిశ్రుఁ డఖిలార్థము లిం
పునఁ జెప్పుచు వైష్ణవ ద । ర్శన వృద్ధిం జేయుచుండె సద్గురునాజ్ఞన్.

గీ. వంగిపురి లక్ష్మణార్యాఖ్య వైష్ణవుండు । ముందు శ్రీరామ మిశ్రుల ముఖ్యభక్తి
నాశ్రయించెను పెక్కుశిష్యు లమితమందు । శిష్యపంచక మర్థిఁ బ్రసిద్ధమయ్యె.

చ. పరమతజేత సర్వహిత వైష్ణవదర్శనసేత యామునీ
శ్వరముని కాత్మజుండు వడి సంభవమొందఁగఁ గోరుచుం యతీ
శ్వరకృత భాష్య సూక్తులను సద్గుణసూక్తులు శిష్యకోటి కా
దరమున రామమిశ్రుఁడు యథావిధిఁ జెప్పుచునుండె నిత్యమున్.

ఉ. నాయక రామమిశ్రుఁ డిట్లు భాసిలె రంగపురంబునందు భా
ర్యాయుతుఁడై మహాత్ములు ప్రశంసప డీశ్వరమౌని వీరనా
రాయణ పట్టణంబునఁ గరంబమరెం విను నాథయోగి చం
ద్రాయత సూక్తి సత్కరల వాగ్ర విభూష్టచ కోరతుల్యతన్.

వ. ఇట్లు కొంతకాలంబు చనుటయు.

క. ఈశ్వరమౌనీశ్వరు ప్రాణ । యేశ్వరి గర్భంబుఁ దాల్చె శ్రీశ్వరకృపచే
శశ్వద్దురిత వ్యోదోషము । నశ్వర మొందెనని యెనగ నమదబ్ఞోత్సుకన్.

మ. ప్రతిశాఖాశిఖరాభిశోభి విబుధస్తుత్యార్థ సచ్ఛాంద్రికా
వితతాచ్ఛాదన విస్ఫురత్కలి సముద్వేలాభ్ర జంఝామరు
ద్గతి నాకాశ సమస్త భాగపర రంగస్వామి వర్ధిల్లె న
ద్భుతమే యబ్ధమువం మరుజ్జనన మొందుం సుప్రసిద్ధంబుగన్.

గీ. అణుతి నను మొంద నణువయి యధికమయిన । నధికమై యొప్పెద త్తెజ్జమంతరాత్మ
యానవఁగ నంచరార శిరస్యనహ శ్రుతి । యర్థమటఁ ప్రస్ఫుటంబుగనందరరయ.

చ. సునిశితబుద్ధి నేర్పరుప సూక్ష్మత స్థూలత దాల్చి కార్య కా
రణ సముదాయంబులం దనరు బ్రహ్మము బోలు లతాంగి మధ్యమ
ట్లనవికారి యానసుమ శాంతర దూషణ మొప్పనే విశే
షణమున కొప్పె కారణ మశాస్త్ర పరిస్ఫుట యుక్తి యుండఁగన్.

గీ. పడఁతిమోము తెల్లబడి పూర్ణిమేందు వి | భ్రమము సేయు విభుద శారనయన
వికసనంబు లొప్పె విమత మాననలిరో | జములు చాల ముణుఁగ సాగెనపుడు.

గీ. సృష్టి భూతత్త్వ మెఱ్ఱుఁడ శేష దేవ | ముల కటంమ్మన్న శ్రుతులనొప్పనటుగావఁ
గడుపులో దివ్యతేజము కాయు మొలయు | నాడ కాడకు మన్నుమింగనడరె మగువ.

వ. ఇవ్విధంబున మఱియు ననేకప్రకారంబుల నవస్థా విశేషంబు లొప్ప నప్పపలి
యుచిత క్రమంబున.

శా. క్షీరంబుల్ గొనుమంచు బ్రేమ ముగుపల్ చేవాత పాలింప సాం
పార న్నిల్వుము వ్రాలఁగూడదని వృద్ధాంగనల్ లక్షింప నె
వ్వారల్ నీవలె భీతిఁ జెందరని చెం ప్రోఫ గ్రక్షింప న
వ్వానేరత్నము నూతన ప్రసవజన్య వ్రాగ్య ...

వ. ధాత్రిస్థకర్కాటక సంక్రమణ పూర్ణిమా శుక్రవారంబున మిత్ర గ్రంబునందు శ్రీప
ద్మారాయణు సింహాసనాంశంబునఁ గుమారుం గాంచుటయు.

శా. గర్గస్పృష్ట శశాంక ధవళ మాణిక్యస్ఫురి ...
గర్భాగార చరప్ప గూ కదన ...
స్వర్గస్త్రీపము కాంబుగల్ గడలు మించ ...
ద్వర్గో ద్యత్కుమతా ప్రసంధ తమ ... ముంబు ... గ్రఁ.

వ. అప్పుడు పగువా రుచితక్రియ్యం బొనరించి బాలుఁ బోషింపుచుండ.

గీ. రామ మిత్రుఁ డీశ్వరముకిఁ బుత్రుఁ | ... ముగట విని సముత్సుకుఁడయి
వచ్చి యుచితరీతి బాలు ... | హార్త వాక్తి ... లాముమంటె.

వ. జనకాలంబునఁ జన్మాంకనంబు ... నామ ... ప్రాశ ... లోప న
యనంబు లనియీ కాలుగుకర్మంబు ... కర్మంబులనైన బ్రాహ్మ
ణునకుఁ జన్మాంకనం బవశ్యకర్తవ్యంబు గావున శ్రీరామ మిత్రుం డీశ్వరముని చె
ప్పినట్లు సముచిత ప్రకారంబున జాతకర్మంబు సేయించెనంత.

సీ. ద్వాదశదినమునఁ దనయుని శాయ ... ... ములపు తీల
సమ్మార్జన మొనర్చి సమ్మతిఁ ... మూలమంత్రము జపంబున జపించి
తలఁ గరతల ముంచి ద్వాదశాక్షరి జపించి ... పావ ...
నోకవాక్యావాద్యము మొలయించుటకుఁ బ్రక్తమగుట ... మధురబూర్వ
విధుల వరిడి ... | ... ము ... మూయ
నాఖ్య రామమిత్రునకుమ నీశ్వర | ముని పాదంగఁ బెట్టెఁ బుత్రకునకు.

వ. ఇట్లు నామకరణం బొనరించి పెంచుచు ద్వితీయాచంద్రుండునుం బోలె దినదినప్ర

వర్ధమానుం డయిన యామునాచార్యవర్యుని యథోచితకాలంబుల నన్నప్రాశనా
దికర్మంబు లాచరించి యుపనయనానంతరంబున నొక్క వేదవిదునొద్ద వేదంబుఁజ
దువ నియోగించిన.

ఉ. మొదటిదినంబునం గురుఁడు ముందుగఁ జెప్పిన వేదవాక్యముల్
చదివెను యామునుండు పలుకన్ మఱునాఁడు గురుండు వానిసాం
గోపనఁగఁ జెప్పఁ బూన నిదియేమొ యిటులొప్పునె చెప్పవేమనం
బిది పయివాక్యముం దెలుపు మింకనటన్ బడిరామునం డటన్.

క. వెలుఁగుపడి వేదవిదుఁ డ । ద్దిర చిన్నటిచదువు నేను తిరుగఁ జదుఁ
క్కలితేదా బుమబెనవపు । దెరువు విమవు మిచట నాడఁదీరదునీకున్.

మ. అని శంకించియు మున్న కోరె నిది తథ్యంబందు వాక్రుమ్మనా
తని తీ రారసి వక్త యట్లయిన వత్సా నిన్న నీకేను జె
ప్పిన వాక్యంబులు చెప్పు నావుడటు చెప్పెన్ సుస్వరం బొప్ప యా
మునుఁ డవ్వాక్యము లొప్పె యుక్ సుజను లామోదంబు నందెందఁగన్.

క. ఒకసారి చదివి మఱునా । టికిఁ దప్పక చెప్పె నది గడించిపని గదా
సకల ధరాస్థలి నిటు చే । సిన శక్యము గాదనిరి పురిం ద్విజు లెల్లన్.

ఆ. సాటిబాలు రెల్లు చదువుబాలకుఁ జూచి । నూఱుమాట్లు చెప్ప నోటరాదు
వాక్య మొకటియైన వచియిల్లు చదువు ట । బ్బుర మటంచుఁ జన్నుబోయి రంత.

మ. అట సానంద మెలర్ప యామును నుపాధ్యాయుండు గీర్తించి కౌఁ
గిట దింకారఁగఁ జేర్చిచేర్చి క్రమయుక్తిన్ నాల్గువేదంబు లొ
ప్పటఁ జెప్పం గలచిప్పలంబులనె వేదంబంతయు న్నేర్చి యు
త్కటబుద్ధిం జదివెం దదంగముల జేకొన్ యామునుం డప్పుడున్.

వ. ఇట్లు వేదవేదాంగపారగుం డగునుమానుం జూచి సంతుష్టచిత్తుండై యీశ్వరముని శా
స్త్రాభ్యాసంబునకు మహాభాష్యభట్టనియెడి యొక్కవిద్వాంసుని కప్పగింప నతని
యొద్ద యామునాచార్యుండు సమస్తశాస్త్రంబులు చదువుచుండె నంత.

శా. చోళక్ష్మాపపురోహితుండు విబుధస్తుత్యా నవద్యావిద
ద్యాలక్ష్మీజిత భూతల ప్రథిత విద్వచ్ఛ్రేష్ఠుఁ డుత్కృష్టశా
స్త్రాలంకారవిశిష్ట వైభవుఁడు నిత్యం బక్కడాచార్యుఁడన్
భూలోకంబున సుప్రసిద్ధుఁడయి యొప్పుం బ్రాజ్ఞుఁడుం డున్నతిన్.

ఆ. అతనికిఁ బుట్టిన యధికవిద్యాబంధు । లెట్టివారలయినఁ బట్టుపడక
పోవు యుక్తి నిట్ల భూతపూర్వస్థితి । నఖిలసభలఁ బూన్పఁ దగును జెలగ.

చ. అతనికి నోడి చోళభువి నందఱు పండితు లేటయేట సం
మతిపడి యప్పనంబులు క్రమంబున నిచ్చుచు నుండు రెట్టిపం
డితులును దన్ముఖంబుఁ గని డెందములన్ గలఁబొందియుండు రా
నతులయి రాజ సత్కృతజనంబుల విద్యయ జయ్య మేరికిన్

సీ. వడినట్టి యక్క యాళ్వానుచే నయ్యేటి యప్పనంబులకయి యర్థభటులు
పంపఁగాఁబడి బహుపండితులను బీడపెట్టియును గ్లాని పేదయైన
భట్టు నయ్యారి కరికట్టిన ధనమేమియును లేమిలేమి నయ్యనఘుఁ డొంటు
బల్కనేరక భయంపడి వడంకుచునున్న యామునాచార్యుఁడు పరమాదరమున
బుణము వీరమున్న గణుతించి యిచ్చిరే। యిట్టిబెట్టులాడ నేమిహేతు
వనుచు భట్టువలన నవ్విధంబంతయు। విని విషాదకోప వివశుఁడగుచు.

ఉ. కవులము మేము కేవలము గాము టకేవల తంత్రశాస్త్రవై
భవులము మేముగాము తలపన్నది పాలవతంస సత్సభా
టవిఁ జటులాపదానయుగ టన్నాలివాది మదేభగర్వగా
రవశమనక్షమోక్తి నఖరస్ఫుట సింహుల మంచు ధీరతన్.

గీ. సంస్కృతోక్తి నొక్కచక్కని యార్యపై। వ్రాసి వీఁకొసంగ వలయు ధనము
నుట్టె నాడదీనిఁ బూనిపురోహితు। నకు నొసంగ నతఁడు నమ్ముఁ డనుచు.

క. ఆపత్రిక నటు వారల। చేపట్టియుఁ గొంచుఁబోయి భటు లదిఁజూపన్
భూపతి పురోహితుం డవ। లేపంబున దానిఁ జదివి లీల వెలయఁగన్.

ఉ. చదివినదాని యర్థము పొసంగ నెఱింగి కలంగి తత్సభా
సదు లదురేమి లేకయిటు సంస్కృతవాణి లిఖించినట్టి యు
న్మదుఁ డెవఁడొకో కల్గెనఁగి మాదగు కాలము బుద్ధి మాకు నీ
సోదవున దీనఁ జూతుఁడని శోంసిపుతోడ రహస్యభాషలన్.

చ. అపుడది యంతయుం దెలిసి యద్భుతమం బటురోష మొప్ప భూ
మిపతిపురోహితుండు సభ మిన్నకయున్న బుధవ్రజంబు ను
గ్రపుగతిఁ దేఁజూచి యులుకం బొమముడిచి చెట్టునవ్వి ని
ష్కపటత దోఁప నబ్భటులఁ గన్గొని యిట్లని సాంత్వనోక్తిచేన్.

వ. ఇప్పత్రంబు.

గీ. వ్రాసినట్టివానిఁ జూచితి రానవా। తెలుఁగుదురె యటంచు నరవిఁ బలుక
పారిపోఁడు వానిఁ బట్టితెచ్చెదము రా। జాజ్ఞవేగ నొసఁగు మనిరి భటులు.

వ. అనుటయు నప్పురోహితుండు.

శా॥ ఆమ్మాటల్విని లేచి చోళనృపునభ్యాశమ్మునం జేరి ప
త్రమ్మం జూపి తలంపఁ బండితులతంత్రం బింతయుఁ౯ హానిరూ
ధమ్మై చొప్పటికిఁ బట్టితెచ్చి తగుదండం బీవు సేయింపకు
న్నమ్మా పెద్దతనంబు దక్కదని దైన్యంబొప్పఁ జెప్పెన్నడి౯.

వ. అయ్యవసరంబున.

ఉ. రాజపురోహితోక్తి మనిరాకరణ క్రమసూచకోక్తుల
వ్యాజగతిం బఠింపుచు జవంబున దాని సహింపలేక వి
రీతయుపత్రలేఖకుని నీడిచి తెండని రాజు చెప్పినన్
లోజాడు నబ్బటుల్ చని రనూనగరుత్మగవేగ మొప్పఁగ౯.

గీ. అని మహాభాష్యభట్టుని సన్నిధాన | వర్తియగు యామునునిఁ జూచి పడిగ లెమ్మి
నిమ్నఁ జోళ నృపాలుసన్నిధికి గొని చ | నంగ నిటవచ్చితిమి రమ్మనావుడప్పుడు

చ. వినుఁడనంబు దోఁప నిటువిల్వఁ బురోహితుఁడేప కింకచే
నరపతి పిల్వఁబంపె ననునమ్మతి నిప్పుడె పోవనేల ను
క్కునయుని లోఁదలంచి వడిగూముడు డిట్లని వారిఁ జూచి యీ
త్తరమిదెఁ జేమి చెప్పనొగిదా యనియంపరు నిక్కజంబుగ౯.

క. మీరేలికయాజ్ఞకఁ గ్రమ్మి | ధాయకమే మాకు వేంచేనమున మముఁ గొం
పోయెడిపని వచ్చితిరటు | పోరేగుడు మీరు నృపతి యొద్దకు మరల౯.

ఉ. అనుటయు వారు మాటలాడక కావుట నేనిఫలంబు లెమ్మ ర
మ్మని చిఱుబట్టు నింక గలయంపకుఁ డైఁబడకుందు రేరయం
బున పునమేగి రాజుకడ భోజనవిప్పుఁడు తెల్పిరంచి వెం
టనె పను వెంక మద్దటభటప్రతతిం గొని యంచనుగ్రత౯.

క. అంతటితోఁ బలుకుచుఁ జను | చుండఁగ నమ్మాటలేమియును వినపట్టు
డ్డంపతి యామునుఁడుం గుఱు | దండమెలఁగె నెలయెల్లఁ దల్లడమందె౯

క. ద్రుతగతి భటులరిగి పురో | హితయుక్తుఁడై తనయి భూతలేశ్వరునకు ను
ద్ధతగోష్ఠ లగుచు నిట్లని | రతి విస్మయయుక్తి నందరాలించి విన౯.

క. ఒడయఁడుగాఁ డితఁడు మా | కొడఁబడ మియాజ్ఞ కేమరెయోచను మనుచుం
గడునీసడించె నిన్నుఁ | బ్బుడు తఁడు చావునకు జంకబోఁ డనితో చెల౯.

వ. శ్రీమహాభాష్య భట్టోపాధ్యాయుం డనేకశిష్యులతో నతనింగాచి యున్నవాఁడు మే
మిమ్మపురము యెగుట నతనిం బలాత్కారంబునఁ బట్టి తేఁజాలక దేవరకత్తెఱంగు
తెంగింప వచ్చితిమి తావకాజ్ఞోల్లంఘనం బెచ్చోట నవశ్యం బశుకంబునుం గాదె

చిఱుతఁడని యుపేక్షించితిరేని శావక గానవంబిగ నెల్లచోటులం జెల్లనేరదని యొ
త్తిపలికిన నప్పలుకు లాకలించి యబ్బటులతోఁ జోళనృపాలుం డిట్లనియె.

క. ఎవఁడు పత్రమిట్టు లెవ్వో లిఖించె వాఁ । డెన్నియేళ్లవాఁడు కొన్ని విద్య
లైన నభ్యసించెనా నిరక్షరుఁడ త । ద్వృత్తి యెద్ది వానివిధము చెపుడ.

చ. అనుటయు వారలిట్లనిరి యామునజాముఁడు వైష్ణవుం డతే
షనుకుఁడు భట్టపండితుని సన్నిధి శాస్త్రములిప్పు డభ్యసిం
చు నిగమముల్ షడంగములు ముష్ఠగవచ్చు నటంచుఁ జెప్పి రా
తను పదియేళ్ళ బాలుఁడది దప్పిన ద్వాదశ వత్సరుం డగుఙ్.

ఉ. చేరలమీఱు కన్నుఁగవ చెక్కులు నిద్దపుటద్దముల్ బొమల్
మారునివిండ్లు వక్త్రము నెలం దులకించెడి సూక్తి యుక్తులె
వ్వారి కజయ్యముల్ చిఱుతవాఁడని లక్ష్యము సేయ కిప్పుడీ
పూరక యుండఁగూడదు నృపోత్తమ యత్నమొనర్పు మిత్తఱిఙ్.

క. అని భటులు విన్నవించిన । ఘనతేజోవంతుఁ డసదుగా దీతడు వి
న్నని చులుక సేయరా దీ । తని వని కృతనిశ్చయుఁడయి ధరణీశుండుఙ్.

గీ. పల్లకిని దగువారిని బనిచె నమ్మ । హాసుభావుని దోడితెమ్మనుచు నవ్వ
డది రొమలింగి సభాసదు లద్భుతపడి । రచ్యుతాంశులుగారె ధరాధిపతులు.

వ. ఇట్లు పనిచి యబ్బాభకాంతుం డంతిపురంబునకుం జని తన యగ్రమహిషియుం దా
ను నిష్టగోష్ఠి నున్నయెడ యామునా చార్య ప్రశంస ప్రసంగసంగతం బగుటయు
రా జిట్లనియె.

సీ. ధరఁ గలపండితోత్తము లక్కి యాళ్వానుతోఁ దర్క శాస్త్రయుక్తులఁ బ్రసంగ
మొనరించి విజితులై రోడిపారిరి పిన్నపాపఁ డీతఁడు యుక్తిపాటవమున
సామాన్యపండిత జనులతోనైన వాదము సేయలేఁడు విద్వజ్జనేశ
కంఠీరవుండు లోకప్రసిద్ధుఁడగు పురోహితుఁడతు ననురూపయుక్తు
లొపఁగఁ జాలు టెట్టులొప్పు నటన్న । ఆంగి బలికె బాలుఁడని నిరాక
రింప తగఁడు యుక్తి రెంపున మీర । యుంచు నీవునంతయుంత వలదు.

క. అని మన్యక్తంబుగ నె । న్నిన నద్భుతపడుచు నిట్టిచెలితనమ్ముఁ బ
ల్కిన ఫలమేమి పురోహితుఁ । గని యెరిఁగి గెలువనతము గావలె నపుడుఙ్.

క. పతిమాట నైగొనక యం । ద్యతిత పురోహితుని గెలుచు టాశ్చర్యంబే
తొతి నవ్వులాగ జనతే । రతికాయ విద్యాని కేటుఁడని తప్పుటయుఙ్.

క. రా గౌడఁబడ నమ్మటం । బిజాలకంతుఁ బల్కు కటికని న

వ్యాజక్రియ నొప్పఁగఁ ద । ద్రాజానన మరల బలికె రహిరోషమునన్.
గీ. వాదమున బాలుఁ డోడిన వసుమతిఁ దన । దూర్చెలలు నేను సేతు నీయంగణమున
ననుచుఁ బూని ప్రతిజ్ఞ సేయఁగ నృపాలు । డావరాద్భుతములు దగననియె మరల.
క. బాలుఁడు గెలిచిన పలుకుల । కేలా నీకర్ధరాజ్య మిత్తు నిజముగా
మేలకటు గాదు నావుడు । లోలనయనయప్పుడప్పలుకుల కొడఁబడెన్.
సీ. జనపతి ననుపుడుఁ జని పగువార లాందోళిక యెక్కి రండు వడినను చు
పినయము మెలర్ప యామునుని ప్రార్థింప నప్పనికొప్పి యెక్కఁడు చతురపలదు
వలపని తోటివారలు కూకలిడ మహాభాష్యభట్టుఁడు పిన్నపాపడిట్లు
పోఁగూడదని తలంపుచునుండఁ బల్లకి నెక్కి గ్రక్కునఁ బ్రోవ నిక్కి నిక్కి
పార్శ్వములఁ జూపకులు పైపయిని జూడ । నరిగి సభయొద్దఁ బల్లకి నరసి డిగ్గి
నకిచె సభలోని కుచితయానమున బాల । సూర్యతేజుఁడు శ్రీయామునార్యుఁ డపుడు.
మ. ఉదితాదిత్య సమానతేజు శుభచర్యున్ యామునార్యున్ సభా
సము లెల్లం దవుదవ్వుగాఁ గని మహాశ్చర్యంబునం లేచి నిం
పారం జోళనృపాంతి కాసనమునం దూహించి కూర్చుండె వి
ద్యాదిక్షేం బ్రాప్తిదనివాపోత మతఁడు వ్యగ్రేపు పొంగల్ గనన్.
వ. అయ్యవసరంబున.
ఉ. యామునుఁ డప్పుడట్లు దనయానతి ప్రోయక వచ్చుట న్మదిన్
బ్రేమ పలిర్పఁ జోళధరణీ విభుఁ డాసభ కేగుదెంచి తే
జోమహితుం గుమారుఁగని చోద్యము నొంది నృపాసనంబునం
భామలు చామరంబు లిడపాడిగనుండె వివాదకాంక్షియై.
క. బాలుఁడు జయించుటకుల । తూర్మలలనుని వేడుచున్ పరమప్రీతిన్
జాలస్ఫుట రంధ్రముల న్ప । పాలునతియు దాచుచుండె వారలనటన్.
గీ. విద్యలనుమాటలేక నుద్వేలమతుల । శిష్యులగు పండితులు దనుఁ జేరి గొలువ
యక్కియాళ్వాను వచ్చె సభాంతరమున । కొదిగి సభికులు లేచి బహూకరింప.
వ. ఇట్లు వచ్చి తగునెడఁ గూర్చుండుటయు రాజపురోహితు నతనిం గాంచి నెఱింగి యా
మునాచార్యుండు చోళనృపు నుపలక్షించి యిట్లనియె.
చ. ఇతనికి మాకు వాదమిటు లిప్పుడు చెల్లెడి పక్షపాతసం
గతులు దలంగి యుక్తమధికత్వము దేర్పడఁ జెప్పునట్టి పం
డితులను నిక్కమేరిచి గణింపుము వాదము చెల్లు చోట్లని
గతి నావరింతు రెవ్వరును వాదన కీవటు సేయు మిర్మ్యాదన్.

గీ. అనిన శాస్త్రవాదమునఁ బురోహితుచేత । గెలువఁబడని పండితులు ధరిత్రి
లేరటంచు నున్నవారిలోఁ గొందఱు । చేర్పరించె నటనరేశు డేర్చి.

క. పలుమాఱు పురోహితుచేఁ । జలమున జితమగుచుఁ గడు విషాదంబున ధీ
లిబుపండితబృందము గ్రమ్మిఁ । దృఢమర బాలునకు జయముగోరుచు నుండెన్.

ఉ. రాజసభాంతరస్థలిని రాజిలు యామునమానిచంద్రుఁ డీ
రాజపురోహితుండునను గరంబెటు వాదము సేతురో కొ… తే
యోజను ముందువాక్య మెవరొప్పఁగఁ బల్కెదురో యెందు త
ద్రాజసభాస్థు లందఱుచితస్థితి మానముఁ బొంది చూడఁగన్.

వ. నిశ్శబ్దముగా నున్నయెడ రాజాజ్ఞ నవుజ్ఞాతుండై రాజపురోహితుండు యామునా
చార్యున కభిముఖంబుగా దిరిగి యిట్లనియె.

ఉ. బాలుఁడ నీవు శాస్త్రములపాటవ మేమియు లేనినిన్ను నే
గీలు జయింపఁ బూన నగరే నగరింగలపండితాగ్రణుల్
మేలమె నీవు ఘనబుధు మెచ్చితి నన్నుఁ జయింతునంచు భూ
పాలసభం బ్రమాణపడి పల్కితి నిప్పుడు చూచి యుర్వరా.

సీ. అని యాట్టహాసనిస్వనము మొప్పఁ బండితమ్మున్యవనియె లోకాయతకమైన శాస్త్ర
యుక్తిను మాటిమాటికి నీవు చెప్పిన వానికే ఖండింపవలయునట్లు
నీవు ప్రారంభింపఁగ నేరవైతేని నేనవ్వంగి యుక్తిత్రయంబు చెప్ప
దోషింపుము కిరస్తాడనంబు పణంబు వావుతు యామునుఁ డిట్లంబు
సభికులంటలు వింటిరే సరవిలోకి । కమున యుక్తుల మూఁడు పొంకమున సేమ
చెప్పెదను వాని నిపుడు మాపింపశాస్త్ర । వాదమునరింతు నభ్యులాలింపవలయు.

క. అనుచు యమ్మాట కప్పుడు । జనపతియుఁ బురోహితుండు సభికులు నల్లా
నని యనుమతుఁ దలలూచిరి । యనుమతి లేవో యామునుఁ డంతన్.

వ. పురోహితు నవలోకించి యిట్లనియె.

క. నీతల్లి వంధ్యగాదు । బ్భాతలపతి సార్వభౌముఁడు నృపభా
ర్యాతిలకంబు పతివ్రత । యీతెఱఁగున మూఁడుయుక్తు లివి తెలియు దగన్.

సీ. అనిన నిరుత్తరుఁడై నవ్వియూరకయున్న పురోహితు నుదిత మొప్ప
గనియిట్టులనియె యామునుఁడు మూఁడైదేడు శాస్త్రయుక్తుల సత్యసమ్మతమున
వాదమొనర్తుము వసనంబు సమస్తశాస్త్రములందు ప్రశస్తరీతి
బూర్వపక్షమె ముఖ్యముగ గొంతసేపు సిద్ధాంతనిర్వాహకముపై కొంత
సేపు నిర్వాణ వాచాలతేమయుక్తి । పాటవంబున యుక్తి చెప్పెట నతఁడు

తెలిసి గావున మామకసింధయంబు । దవరి గనుఁగొన శాస్త్రవాదంబు సేసె.

ఉ. యామునసమ్యగీరిత సమస్తను శాఖిల శాస్త్రయుక్తులం
దేమియునించుఁ దాబరిభవింపఁగ నించుకయైనఁ జాలక
య్యామును నమ్మతాంశభవుఁ డంచుఁ దలంచెఁ బురోహితుండు నా
నామత జేతి యామని నవల్పని గాఁ బఠికింపఁ జిత్రమే.

సీ. యుక్తి జయ మొకింగి యోగిపండితులు పురో । హితుడు మిన్నకుండు టెఱిఁగి యతఁడు
లప్పుడు చాలవిస్మయముఁ జెంది సంతోష । జలధి వీచిక రత్నసరణిఁ గరము.

ఉ. అప్పుడు పురోహితుం గనినృపాగ్రణి శాకశవైది కోక్తులం
దిప్పుడు కైన విరసుని జేసియు లేమగదా యిటన్న ధా
త్రీపయి జనించి వర్ధిలెడి శ్రీపతి యిమ్మహాసయ్య దేను ని
క్కెప్పుడమి గ్రామ్యమౌ టొప్పు నపుగాదనఁ జాలదు సే తదుక్తులన్.

సీ. అని పురోహితుండు వినతుఁడై పలుకని । ప్పుడు పొగుడయిన్నృపాలుఁ డప్పుడు
యామునార్య వారలందఱు బ్రహ్మరథస్థుఁ జేసి తెమ్మటకు విధించె.

వ. ఆసమయంబున యామునాచార్యుఁడు చోళనృపాలున కిట్లనియె.

ఉ. రోచిసిద వాకికెందుఁ బదమూనితి మిద్దర విూసధం కిరి
స్థాపన మీ వెలుంగుముగదా ముదివాడు పురోహితుండు నా
తోడఁ గుయుక్తి బోరి జితుండనటంచు వచించెఁ గాన యి
ట్లొప్పిన బ్రాహ్మణుండు పరమాఁజడ నప్పని మానితిం నృపా.

సీ. అనిన నచటివార లందఱు యామునా । చార్య పల్పులకు సంపద గని
కోరి బహువిధములఁ గొనియాడి రాధ్యనుల్ । సురలనుతి నవంబు వెరసి ప్రవలె.

వ. తదనంతరంబ రాజశాసనంబు సముత్సాహపూర్వకంబుగా నంగీకరించి పండితులంద
ఱు సముచితప్రకారంబున యామునాచార్య బ్రహ్మరథస్థుంజేసి పురవీధుల నమే
యా వైభవంబునఁ ద్రిప్పి వెంకియు సభకుం జని తగు తెలుంగున సమాసీనులై సమస్త
పండితేంద్ర పూజితుండై యామునాచార్యుండు బాలసూర్యుండునుంబోలె వెలుఁగు
ట కన్నులారం గనుంగొని రాజమహిషి భాష్పంబులు నేత్రంబులం దొలఁగనుల్వో
లావరదంబునం బొంది

సీ. యామునార్యుని వేగ నంతఃపురమునకు దప్పించి నని ప్లుతరక్షణంబు
సేయుంగఁ గనుగొని వెంచేసిన గురుచంద్ర యుని పేరెలుంగు సొంపారఁ బిలిచి
చేతులఁ బట్టి సంప్రీతిఁ గౌగిటఁ జేర్చి నగ్యుంతి భాగ్య మేమని వచింతు
నప్పటియుం దిరత్నాగతగురుఁ డనుచేసి యామునునకు వెరసి పరత

మున్న దారవాక్యమున భార్యతోఁ జేసి । నట్టి ప్రతిన దీర్ప నధికభక్తి
నృపతి యుక్తిహీనదిన పరితాపుడయి యా । మునికి నిచ్చె రాజ్యమున సగంబు.

వ. ఇట్లు ప్రతిజ్ఞాపూరణం బాచరించి బాలున కర్ధరాజ్యం బిచ్చుటకు రాజమహిషి సంతోషించె నంత యామునాచార్యుం డర్ధరాజ్యంబున కధికృతుండై తనపురంబునకుం జని సకలప్రజారంజకంబుగా రాజ్యపరిపాలనంబు సేయుచుండె.

సీ. విద్యావిరక్తుఁ డైవిభవ నిర్జితచోళనృపపురోహితుమాని మనోనా
రాభిరామానఘు యామునరాజపదస్థు సానందు నందనునిఁ గాంచి
యీశ్వరముని చంద్రుఁ డింపారఁ దగు తెఱంగునఁ జెల్వి యొనరించి యనుదినంబు
తత్కృపసత్కృతి దద్దయు నానంద జలధిఁ దేలుచుఁ దనుజనులు వొగడ
గొంతకాలము బుచ్చి వైకుంఠమునకు । ప్రాజ్ఞతనుకర్మ జనసూన చనఁగ సుతుఁడు
జనకునకు బ్రహ్మమేధసంస్కారపూర్వ । కముగ నధ్యయనాంత్యకర్మములు చేసె.

క. శాస్త్రత్యాగము నందన । ధాత్రిపకులజులు సమ్మతంబు నఁ జేలం
ధాత్రిం బాలింప్రమనుచ । క్షత్రుఁడు యామునుఁడు తత్పురిన్ విలసిల్లెన్.

వ. అంతఁ గొంతకాలం బరుగఁ దనపత్నియందుఁ గ్రమంబున వరరంగనాథును శొట్టపూర్ణుండు ననునిద్దఱుపుత్రులం గని యామునాచార్యుండు కేవలరాజభోగపరాయణుండై సుహేంద్ర విభవంబునం బ్రవర్తిల్లుచుండుటయు.

ఉ. యామునుఁ డర్ధరాజ్యవిభవాతిశయంబునఁ గ్రాలుచున్కి విని
ప్రాజ్ఞుఁడు రామమిశ్రుఁడు తగం విని గ్రామ్యసుఖైకసక్తుఁడై
సేమము దక్కఁ బోవ నడచెం గలయూపెగించి యింక నే
నామహనీయు వైష్ణవమతాంబుధిచంద్రుని జేతునంచుఁ దాన్.

ఉ. పామనికార్మిఁ బ్రస్ఫుటకృపార సవార్ధి యతండు పీఠవా
రాయణపట్టణంబునకుఁ గ్రక్కున బోయి విరాజితోన్నదీ
పాయిత చిత్రరత్నమయ బంధుర యామునిమందిరంబు కృశా
ధ్యాయుతయుక్తిచారిమను జెందితపోధికుఁ జూచె దవ్వుగన్.

మహాస్రగ్ధర. ఒకచక్కం రాజకార్యాను పరమతరపాస్త్యక్తశాకారలం జే
లోకశ్రేవం గ్రామకుత్సాప్యకు కయ కరశోద్యుక్తు లౌవారి జేఱం
డోకచోటం మాశ్చపూర్వాప్యుచిత కరజకృత్యోద్ధురౌవారి నొంటో
క్యాకచాయుం గర్తకర్త్రాగుదిత వచన ముద్యోగులౌవారిఁ జూచెన్.

మాలిని. వమునవర కుసంగం వచ్చి లోచూప్ప చంచి
న్నకుల హాయరతే ధోదంవిశాంతోల్ కాయుల్

పౌరజనులు గణింపఁగ వీధులం బిండియుండఁగన్,
మరలి తనకు తత్సముద్ధతమూర్తికిన్ నమించెన్.

లయగ్రాహి. ప్వాతబహిరంగణ విసారితటి దాభతర వారిరుచి మాలితశరీర చయచక్షు
స్సారసవిలోకన కృపారస వికాసిత శరీర సకలాభరణ హారసముదాయ
స్ఫారకరకుండల విదారకలనాభ్రచరమారకర గానిమిష వారకమనియ్యా
దారనుతి వాక్యరవపూరితనభోంతరచరోరులగుకూతల సుథిరగతిగాంచెన్.

తురంగఖురపుటవృత్తము. పదములధారుణిద్రవ్వుచుమోరలుపైకెడిలాలలుగ్రక్కుచు దా
మొదగక సాదులు కళ్లెములం జనవోప్పఁగఁబట్టుటకైకొనిన
త్పదవిఁజరింపుచుదివ్యులు మెచ్చనుదార విభూషణరోచులు నీ
రదచలచంచలలం దులకింపఁగ రాజిలువాజులఁజూచెనొగిన్.

మత్తేభము. శుండారంధ్ర నిరంతరోర్ధ్వ నరవాతుక్షిప్త బిందూచ్ఛటా
పాండుస్థూల మణీంద్ర వక్షతటి దాభస్వానఘాకల్ప రు
ఖండాంచద్ఘన విగ్రహ స్తనిత ఘీంకార స్వనోద్దండ వే
దండశ్రీప్రచల ద్విలాసముల మోదం బేది వీక్షించెఁ దాన్.

రథపదవృత్తము. పడిగల నలుపగు వాయువములఁ దో
ప్పడి సురపతి వరవాహనములు సా
టడగలు గొడుగులు భాసిల నర్యో
యొడలను దవతు రథేంద్రములఁ గనెన్.

పంచచామరము. ఘనుండురామ మిత్రుఁడట్లు గాంచి యించుకైన నే
గ నోకిం గదుంవశంబు గాని మర్త్య సాంద్రవ
ర్తసివ్యథం సహించి యేగి దర్ప వాగ్ఘటచ్ఛటా
వనాన్య దుష్ప్రవేశమైన ద్వారదేశముం గనెన్.

మత్తకోకిల. చూచివైభవ మెంతగొప్పని చోద్యమొందక సొచ్చి దా
పేచి మెల్లన సేగినాలుగు విప్రకక్ష్యలు దాటి లో
గా చగాఁబడె యిందు పత్తిలి యామునార్యుని యాజ్ఞకై
కాచియున్న యనేక ధర్మ్యాధికారులం గని మెల్లనన్.

ఇంద్రవజ్రము. దారాధికార ద్వారము దాటి పోని
రేవంత వర్ణాభ్యాని సేవ జూతుం
బోవల్లగా దిగతిఁ గోలదంచుం
భావించె నాండారుఁ డుపాంశు మార్మ్ఁగన్.

మంగళమహాశ్రీవృత్తము. పాకశాసనముఖామరవంద్యుఁడు కోయని కాకకరుణాశ్రితవృత్తిం
శ్రీకామమహాత్మ్యుఁడు వేఁడుచు పాదయుగీనిష్ఠుఁడు శ్రీవరుఁడు శ్రీరా
రామప్రతిపాదమునందున మనసిడ్డి పొందుచు పలుపలుమందుగ వేడెం
శ్రీకరుఁడప్పుడు ప్రార్థనముగ్రోలి విశ్వరుంబలికెనిట్లనియెన్ దా ౹౹.

ఉపేంద్రవజ్రము. అలర్కుఁ డాకంబు ప్రియంబుగా నే
మురారి నాహింతయు ముఖ్యవృత్తిం
బొలంగి పొమ్మిచ్చుట దూరరా ద
న్యా లింగనం బాతఁడు నాదిచెప్పెన్.

తరల. అనుటయున్ కులధర్మ కార్యమటంచు ప్రీతిలి యాతనిన్
వినయమొప్పఁగ నాఁడి కిడ్డఁడు వేగఁబోఁగ గురూత్తమం
బెవరుఁ గొంత యలర్కుఁ డాకము చేర్చి కీర్ణపటంబునం
దునిడి కట్టి పరాజశేఖరుని ముఖ్యశిష్యుఁడు నర్కుఁడున్.

కవిరాజవిరాజితము. పనివడి ప్రొద్దుటివేళ కొనంబని పాకకరుంగని గుప్పెడుకూ
ర నిపుడు దెచ్చితి శ్రీకర మాఱ్చి కరంబు దిరస్థితి వండుకొటం
చును ముదితం విశ దీసినవం బని యాపుచు దానినొసంగిన నాం
డన మొంగ వాఁడి యతండది గైకొని కార్యుల చెయ్యలు సద్ధితముల్.

ఉత్సాహ. అనుదినంబు నిట్లు దెత్తు యామునుండు దీనిని
భావర వారగింపుమనట్లు లోటి సేయుమంచు న
ద్వినయమొప్ప నమ్మహాత్మ వేడి రామమిశ్రుఁడే
గిఁడుఁ దడుతు గొప్ప పాకగృత్యకారి కూరిమిన్.

నర్కుటము. అనుదిన మాతఁడిట్లు వినయంబునఁ దెచ్చుటకూ
రమగఁడుఁ గూర్మిదోషఁ బదిలంబుగ జేర్చి వెనం
బనిపడి వానినుండి దగ పాకకరుండును యా
మునుఁ డొగి వారగించుచును పూని దొమ్మర్చఁ దమిన్.

వసంతతిలకము. శ్రీరామమిశ్రుఁ డొగి సద్విరమాత నిత్యం
బీరీతి వాఱుంగాం బద్యాడ నిచ్చుచుండం
బీదివ్య దేముకుడై దెద మత్తు రంధుం
బౌంతనై లోకమునై ధనుమత్త వృత్తిన్.

ద్రుతవిలంబితవృత్తము. ఇటుసితం బొనిచ్చుచు నొక్కనా
డటుఁ బోక మహామతి వాఁడు

త్కటు మునఃపఠితాత మెలర్పఁ బ్రి
స్ఫుటమతిం దలపోసె యథార్థతన్.

మత్తకోకిల. అయమానము లిట్లు వేసర కాదరంబున నిత్య మి
ట్టూర నిచ్చుచు నుంటి చెప్పని గోరవచ్చితి వంచు నె
వ్వార లెవ్వడు బల్కి రిప్పలు వైభవంబులఁ గూరు సం
సారికుల్ హితమేమియుం గనఁజాల రుద్ధతవృత్తులై.

ఉపేంద్రవజ్రము. అలర్కశాకంబు ప్రియంబటంచుం
దలంచి యేఁ దెచ్చితి దానఁ గొప్పం
దలంప డియ్యామునుఁ డివ్విధంబౌ
కలించఁ జేసూఁజ దేశార్య మెట్లుఁ గాన్.

సీ. అమిత వైభవముల నాత్మహితంబగు పనిసేయమఱచి యామునుఁడిదు మెలఁగె
నితని సన్మార్గసంగతుఁ జేయ మానసుట్కి మునుండి నేనిటు కాచియుంటి
నెన్ని నాళ్ళకుట్కర సేవొనంగుచున్న నిబ్బంగి నెవ్వరు నేమి యనరు
గావున నింకశాకం బిట్లు దెచ్చుట నాగ్గె దునాళ్ళు మానంగ వన్న
కారణ ద్విజైన యామునాచార్యుఁ డర్థిఁ । బిలువనంపెడి యంచు లోఁదలఁచి నిశ్చ
యించి యట్కరదేశట తాఁ జెయుండె । నరవిగొరవేర్పడలచి యాచార్యమూర్తి.

వ. అట్లు శ్రీరామమిశ్రుండు చతుఃపంచదివసంబులు ఇచ్చి తన్నెవ్వరు బిలుచుట లేక న్నే దాన చనిచెదనని వెండియు నలర్కశాకంబు గొని యప్పటి యట్ల పాకశాల కరిగిన నమ్మహానుభావుం జూచి పాకకరుం డిట్లనియె.

గీ. యామునునకు నిష్టమని నీవితెంగి యి । న్నాళ్ళనుంచి తెచ్చి నాలుగైదు
వాసరములనుంచి కడఁ గూరదేకున్కి । కేమి కారణము బుధేంద్ర చెపుమ.

చ. అనుటయు రామమిశ్రుఁడిటు లానతియిచ్చెను యామునార్యభ
వ్యునిగ దలంచితే ననుసమున్నతి నిప్పని సేయ మాన నా
మనసిటు లేశకాంక్ష తలువాలును దర్పము యంబు గాదియుం
టి గనుము నట్లు చెప్పి మగుడెన్ వెలపాకకరుండు చూడఁగన్.

వ. అంత నద్దినంబున భోజనావసరంబునఁ దచ్ఛాకంబారగించుచు యామునాచార్యుఁడు పాకకరుంబిలిచి సాదరంబుగా నిట్లనియె.

గీ. అరగెలలనుంచి యనుదినం బిచ్చితి । కూరచెట్టు దీవుకోరకున్న
నదుయనాల్గుదినము లెడజేసి తెచ్చితా । తిరిగియట్లు సేయు హేతువేమి.

గీ. ఇంతపర్యంత మిది తెచ్చి యిచ్చినట్టి । యుండి రీకాని నదిదేక యుండ నిప్ప

మేమివచ్చుట వినఁ దగనేని చెప్పు మనుచు యామునుఁ డిట్టులనియె నతఁడు.

ఉ. కారణమెద్ది చెప్పక యొకానొక వైష్ణవుఁ డెచ్చి నిత్యమి
క్కూర ప్రియంబు మీకనుచుఁ గోరి యొసంగుచు నొప్పుమెచ్చుటం
జేరక యాతఁ డీనదుసు జేరెను చెంచియ నేఁడు సేనుఁ దత్
కారణ మేమటంచు నడుగం గనరెం దను వీర్చుచుంటినన్.

వ. అలక్కూరాకం బిచ్చు మరలి చనుచు నమ్మహాత్ముండు నాతో నిట్లనియె.

క. యామునభట్టుఁగాఁ దలఁపకుఁ । మా మేమిటు సేయ మాన మామును గురు
స్వామియనుజ్ఞను సమయం । బేమునిరీక్షింతు మనియె నెద్దియుఁ బలుకన్.

క. తమువృద్ధుఁ డయ్యె వడినీ । యొడఁగూరిమి వచ్చి కాక మిచ్చుచునుండం
బనుగుఁ దనంబున నెక్కుడఁ । బడియుండెనొ కూరదెచ్చు పతి కన్యుడనిన్.

ఉ. అనవుడు యామునార్యుఁడు మహాద్భుతమొంది యలక్కూరాక భ
క్షణమునఁ గొంత జ్ఞానము ప్రాణంగుట నిట్లు దలంచె నాపయిం
గనికర మొప్ప వైష్ణవుఁ డొకానొకఁ డిప్పటిదాఁక నాతెనిం
గనియలరించ కిట్లు వృథగా దివసంబులు బుచ్చు టొప్పునే.

వ. అని యూహించి యప్పాకకరు నవలోకించి యిట్లనియె.

గీ. బనుగు వైష్ణవుండు పనిచెప్పకట్లు ని । త్యము తు కాక మొసఁగనయారియె మాన
మనక గొనుట యుచిత మగునె యఘ్నుని చేఁ । గూరనిట్లు పుచ్చుకొనుట వగునె.

క. కడచన్న కార్యమున కే । విడవగ చిన లాభమేమి వేగిన యెడ న
బ్బడుగగు వైష్ణవు నారసి । వడిఁ దోడ్కొని రమ్ము వైష్ణవ ప్రౌఢమిగా.

వ. అనియాజ్ఞాపించి యామునాచార్యుండు తద్దర్శనలాలసుండై యాఱాత్రి గడుపుటయు.

క. కరుణాసాగర లక్ష్మీ । వర పురుషోత్తము సముద్ర వైష్ణవ హృదయాం
తర దేశ సౌఖ్యకరమం । చిర యోగిధ్యేయ నిగమ నిత్యప్రణుతా

మాలి. సుమతవినుత కృత్స్నగుణ్యా రామానుజాది
క్రమ విరచిత సిద్ధ ద్రావిడోక్త్యాద్య వేద్యా
స్ఫురిత పరిచర్యా స్వర్గ వైష్ణవ వ్యాగేవరాంత
ప్రమశమ్మకళా విస్ఫార కారుణ్య మూర్తీ.

గద్య. ఇది శ్రీ మద్వాధూలసగోత్ర వేంకటాచార్య సదాచార్య
కృపాపాత్ర ఆత్రేయసగోత్ర పంగిపురి సీతారామ
విరచితంబైన యాచార్య రత్నహారంబున
పూర్వాచార్యప్రశంసయందు ప్రథమ
తరంగము.

ఆచార్యరత్నహారము.

పూర్వాచార్యప్రభ.—ద్వితీయతరంగము.

క. శ్రీరంగరముఖ స్థలవి। స్ఫారవిభవలక్ష్య యోగిజనవంద్య జగ
త్కారణ నారాయణ ల। క్ష్మీరమణ జగన్నివాస కేశవదేవా.

వ. అవధరింపుము భట్టార్యుండు మాధవదాసున కిట్లనియె. నట్లు యామునాచార్యుండా
రాత్రి బుచ్చిమఱునాడు సూర్యోదయంబున నిత్యకృత్యంబులు దీర్చి స్నానాహారంబు
చుటకుఁ గోరుచుండె నప్పుడు నిర్వర్తితాహ్నికోచిత క్రియా కలాపుండై యె
ప్పటి యట్ల తచ్ఛాకంబు దెచ్చిన శ్రీరామమిశ్రుం జూచి పాకకరుండు తదాగమ
నంబు తగు తెఱంగున యామునాచార్యున కెఱింగించిన.

గీ. అంతిపురమున తాతని నాదరమున। దోడి తెమ్మని చెప్పినంతలోన మొప్ప
యామునుండప్పుడొక్క దివ్యంబు వికన। మైన స్థలమున నుండెఁ దానతనిఁజూడ.

చ. అనుపమభక్తి యామునుని యానతినాతఁడు వోయి రామ మి
శ్రున్నిగని పేదవైష్ణవుడ చూడుము నీవెత నేను దీర యా
మునుడిపుడేగి నన్నునినుఁ బొందుగఁ దోడ్కొని రమ్మటంచుఁ బం
చెను జనుదెమ్ము వేగ ఫలసిద్ధికి నీకిచటం గొఱంతయే.

సీ. అనిపాకకరుడు తొయ్యి మిగుర్పఁ జెప్పిన వినిరామమిశ్రుఁడు శ్వేలహర్ష
ముననఁగ నిట్లనియె తెమేమి మహాత్మ యామునుడు నన్నడిగెనే పుణ్యాదివన
మిది పదపదమని యేగి కత్యంత రసతిణుల నప్పాకకరుడుఁ దాను
దనరాక కోరి యింపున విజనస్థలంబున గొంటెనున్న యామునునికడకు
దగువిధంబునఁ జనుదు వతండు లేచి। సాగి ప్రణమిల్లి యుచితోపచార పూజ
చేసి తద్దివ్య తేజోవిశేషమునకు। విస్మయముఁ జెంది యిట్లను వేడ్కనిగుడ.

వ. మహాత్మా మీరెప్పుడిట్లై యిచ్చటి కుచ్చికమూర దెచ్చుచుంటిరి భవచ్ఛ్రాద్ధితంబుధ
నంబయిన క్షేత్రంబయిన గ్రామంబయిన మఱియు నెద్దియయినఁ బ్రియపూర్వకంబు
గా గొసంగి కృతార్థుండ నయ్యెదననిన యామునార్యుని మృదుమధుర వచనరచ
నా విశేషంబునకు సంతోషించి రామమిశ్రుండిట్లనియె.

గీ. వేలకోట్లకు లేదు యీమునీపెద్దల | ర్జించినట్టి ధనము చెలిమి నాయ
ధీన మయ్యెఁ గానఁ దెలియఁ గావింపఁగా | వింపవలసె సమయోచితంబు

మ. వినుమె యెవ్వారలు దేశికాజ్ఞమిగులన్ శిక్షింపఁ బాపంబు గెం
దుదు నిక్కం బటుగాన నీసమయ మెంతో కాలలం బొప్ప ని
ట్లనయంబుం గడుఁగాచియుంటి మిము నిట్లర్థించుటల్ మీధనం
బనుమానింపక మీకుఁ జూపుటకుఁ దక్కం బింతయున్ యామునా.

క. పనివడి నీపైతామహ | ధనమేమ్యాగి నీకుఁ జూపుదాఁక యిమ్మివనం
బును నచ్చుచుండు నీకడ | కనిశము వచ్చెదకుండ నానతియావే.

వ. అని యివ్విధంబునఁ దనకు ద్వారనిరోధంబు లేకుండ ద్వారపాలకుల కాజ్ఞాపించుమని ప్రార్థించు రామమిశ్రువదన సుధానదన బింబంబుగ నిజవిలోకన చకోరంబు లత్యాదరంబున నోలయ యామునాచార్యుం డప్పని కంగీకరించి ద్వారపాలురం బిలిపించి యమ్మహానుభావుండు మాకాచార్యుం డీయన యిచ్చటికి వేంచేయునెడల సమయాసమయభేదంబులు లేకుండ లోనికి రానీయవలయు నని దృఢంబుగా నాజ్ఞాపించుటయు నంత.

క. శ్రీరామమిశ్రుసంగతి | యారంభంబయిన యామునార్య మనము జ్ఞా
నాహ్లాదంబయి వీరిసెను | వారిజహితు జూడఁ బిరియు వారిజముగతిన్.

వ. అయ్యవసరంబున.

సీ. యామునాచార్య వత్యాగరంబున రామమిశ్రుండు శిష్యుని విశ్రమార్థ
మెచ్చటికేగియు నేగి యుత్తరదినోదయ వేళ నిత్యకృత్యములు దీర్చి
సిరిమించు ద్వాదశోర్ధ్వపుండ్రములతేజో విశేషప్రదీప్తమయిన
శుభవిగ్రహంబున శోభిలఁ దులసీపద్మాక్షమాలల నురము మెఱయ
విమలమగునీవు కావివస్త్రముల రుచులు | వింత చెలువుల నీన భావించి తనదు
కుశికరంబున గీతార్థకోశమొకటి | బట్టి వేంచేసి యామునుభవనమునకు.

వ. ఇవ్విధంబున శ్రీరామమిశ్రుండు యామునాచార్య గృహంబునకు నరుగునవసరంబున.

చ. సముదిత బాలసూర్య బిలసద్రుచివిశ్రుతుడు రామమిశ్రుని
ల్లమనుజా లింపునం గనిదొలంగుచునుండిరి ద్వారపాలురుం
గ్రమమున రెండు రెండు సుకరంబుగ లోనికిఁ బొందటంచు హ
స్తములు మొగిడ్చి సద్వినయసంపద చెప్పుచునుండి రొప్పుగన్.

క. హారలవినయోక్తుల కరు | దారనము కరద్విలోచన ప్రస్ఫుట పం
కేరుహముల నాద్వేలం | బై రాగిల రామమిశ్రుఁ డరిగి వసివడిన్.

ఉ. యామును డున్నచోటికిఁ బ్రియంబొలరం జనునంత నమ్మహో
ద్ధాముని దవ్వుగాఁ గని యథావిధి లేచి కృత ప్రణాముఁడై
యామునుఁ డర్ఘ్యపాద్యముల నాదరమొప్ప బహూకరించి వా
చామృదువృత్తిఁ జొప్పడఁగ సయ్యనఁ జేతులు మోడ్చి యిట్లనెన్.

క. నాపయి నిర్హేతుకకరు । ణాపరులయి మీరు మీర నాయింటికి నే
డీపగిది వచ్చుటన్నా । త్మాపత్రయ హరము గాదె ధన్యోత్తంసా.

గీ. పట్టుపుచుల భాసిల్లి నీపాణి । పంకజమున నొక్క గ్రంథకోశ
మ్ముల్లసిల్లె వైష్ణవోత్తమ దీనినా । మంబు నాకు జెప్పుమా కరుణను.

సీ. అనవు నదివిని పలుమరు సింకరసదయుండగు రామమిశ్రుఁడు కృపారసము చిలుక
పలికె నిట్లని వేదములయందుఁ బురుషసూక్తము పురాణముల నుదారమైన
విష్ణుపురాణము వేదతుల్యంబుగ భావితంబైన పరబ్రహ్మసదుప
పాదితంబులు కృష్ణభాషిత గీతలు ధర్మశాస్త్రముల నెల్లయును మాన
వంబు నంచలు సత్యోత్తమంబు లందు । నెంచి దగ్గితలివిభక్తి నెసగ సదుప
దేశపూర్వకముగా నొసఁగదగు చదివి । యుద్ధమరయుము రాద్యులు యామునార్య.

గీ. అనిన యామునాచార్యుఁ డదియుఁ దా శ్రీరామ । మిశ్రుతోడఁ జదువ మెలపు నిగుడ
నిట్టులని సె కీర్తిఁ జేయుచునోయని । రామమిశ్రుఁ డాదరముగ వినగ.

వ. మహాత్మా యష్టాదశాధ్యాయాత్మకంబును పరతత్త్వార్థమంజరియు నయిన యిప్పుఁగ
వద్గీత నాకుపదేశించి తదర్థం బానతీయవలయు దయాపరులగు మీవంటి మహానుభావు
లకు సంసారిక సుఖంబుల నిరంతరంబు డగలు వడియాత్మహితం బెఱుంగని మావంటి
ట్లయెడ నిర్హేతుకకృపావిశేషంబున నరసి యరసి రక్షించుపని స్వభావసిద్ధంబుగా
వున శిష్యుండగు నన్నుం గృతార్థుం జేయుము మనిప్రార్థించు నాథమునిపౌత్రునిపలుకు లెట్ట
కేలకు నాదంబునకు గౌరవించి యంగీకరించి రహస్యంబుగా దినంబున కొక్కయధ్యా
యంబు చొప్పున నష్టాదశాధ్యాయంబు లష్టాదశదినంబులకు గ్రమంబున శ్రీరామ
మిశ్రుం డుపదేశించుటయు.

గీ. పరులు వెలవ శుక్లపక్ష ద్వితీయమ్ము । తానుకళలు బోలె యామునునకు
ననసజ్ఞానభక్తి వైరాగ్యములు వృద్ధి । బొందెనంతకంటెకుం దలంప.

క. పదునెనిమిది యధ్యాయము । లెవనమ్మత మొదవ విని గృహేశత్వదలి నీ
రస్మృదుఁడై యామును డగ్గురు । పదముల బ్రణతుఁడయి యిట్లు పలికె దృఢోక్తిన్.

క. ధనగేహములపై మమ । తనుకర్తవ్యంబు బ్రహ్మతత్త్వధ్యానం
బని తెలియక మోహావిలు । డనదగు నే నిన్ను గని కృతార్థుడనైతిన్.

వ. ఇంకను విశేషార్థంబు తెలియింపవే యని యభ్యర్థించిన యామునాచార్యుం బ్రసాద
మధుర మందస్మిత సుందర వదనారవిందుండై కటాక్షించి శ్రీరామ మిశ్రుండు
చరమార్థంబును విశేషంబుగా నెఱింగించిన సంతుష్టాంతరంగుండై యామునాచార్యుం డిట్లనియె.

ఉ. తుచ్ఛములైన గ్రామ్య సుఖదుఃఖములన్ నరకంబు పోలికన్
దుచ్ఛమనంబు గానక దగుల్పడి ప్రుల్కితి నింతదాక నీ
స్వచ్ఛవచో విశేషసుధ పారెడుఁ ద్రావుట దుష్టకాంక్ష తా
పచ్ఛము మయ్యె తావకకృపా మహిమంబిది యార్యశేఖరా.

క. దారాత్మజ పరివారా । గారాదుల నన్నిటిని సుఖంబుగ దమినిం
డార విడచి నీతో నను । జేరన ముద్యుక్తుఁ డనయితిం గురుచంద్రా.

గీ. ఆత్మహితములుగా ననిత్యము లవిత్తు । లం బపాయసహస్ర యుతంబులైన
గేహదేహములందు సంగితుఁగు నెల్ల । పాడునూతి గుబాలునఁ బడుటగాదె.

వ. అని మఱియు ననేకప్రకారంబుల నిర్వేదించు నాథపౌత్రు నాలోకించి శ్రీ
రామమిశ్రుండు

ఉ. ఈకడచన్న కార్యమున కీవడలం బని లేదు. యామునా
నాకడ నీకిదా మహాధనం బమరెన్ విను దానినీవు వేఁ
జేకొనుమంక నీవలన శ్రీమము వైష్ణవ దర్శనంబు ని
ర్వ్యాకుల వృత్తి భూమి వెలయింగల దప్పని సేయు సత్వరన్.

సీ. అనుటయు నయ్యాముయాచార్యుడు కడు బ్రియంపడి శ్రీపతిగుణానుభవమునకల
ప్రతికూలములగు దారకుమార పరివార మందిర ముఖ్యసంపదల నెల్ల
ఒహాతుతుచ్ఛములుగ నేర్పడ నెంచి వర్జించి యనుకూల మగుతతి వరసిగ్రహము
నిగ్రహించిన కార్య నిర్వాహకం బయ్యె నని రామ మిశ్రుడవాప్తహర్షు
డగుచు నాతని దోడ్కొని యర్థిగమన । మమర రంగపురంబున కరిగి యుదయ
కాలమున నేడ్క కావేరి గడిసి నీర । మాడి సమ్యగ్వ్రతోర్ధ్వ పుండ్రాఢ్యుఁ డగుచు.

క. పురిలోని కలిత రంగే । శ్వరు నిలయము సొచ్చి రూపవరలావణ్యా
కరుఁ డయిన రంగనాయకు । సరుదుగఁ బూజించె యామునాచార్యవరుక్.

శా. దివ్యత్వుంవరమూర్తి విస్ఫురిత సత్తేజో విశేషంబు శ్రా
ద్భావ్యం గానని నాథపౌత్రుఁడు కృపాపాథోధి శ్రీ శం సదా
ధర్మ్యం రంగపతిం గనున్నఖ శిఖాపర్యంత మీక్షించి యా
న్య వ్యాపార పరాఙ్ముఖుం డగుచు సాష్టాంగంబుగా మ్రొక్కుచున్.

వ. సముచిత ప్రకారంబున శ్రీరంగనాథు ప్రసాదంబునకుఁ బాత్రుండై యుద్దేశనెడ

నిరవధిక ప్రేమ పాత్ర వశ్యంబునఁ జెంది యున్న యామునాచార్యునకు శ్రీ రామమిశ్రులును శ్రీరంగనాథుని పాదపద్మయుగళంబు చూపించుచున్నారు.

క. మీపూర్వులచే యీనిధి । ప్రాపని యనుభవముర్వి భావింపుము నీ
వాపగిది తదేకమని । యాపదవిం బరఁగు మఖిల జనహిత మొప్పన్.

గీ. అనిన నూఁజిలి మహాప్రసాదంబని । యపుడు రామమిశ్రు నమ్మతముగ
సన్యసించె సకల సంపదల్ మృషలుగ । దలచి యామునుండు కలక దేరి.

వ. ఇవ్విధంబున.

సీ. సానబట్టిన వజ్రసామ్యము దోపఁదుకీ యాశ్రమస్థుడై ప్రీతి నెల్ల
వేళల రంగేశ విశ్రుత సద్గుణానుభవ సంజాత సంతోష మొలయఁ
దీపించు యామున దేశిక చంద్రుఁడు మహాపూర్ణ ముఖ్యశిష్య వ్రజంబు
చేరి భావించి విశిష్టభక్తి యెలర్ప నాశ్రయించిరి తదీయ ప్రభావ
మఖిల దిశలఁ బ్రస్ఫుటంబయ్యె వైష్ణవ । దర్శనంబు వృద్ధిఁ బడయుచుండె
నదియు వనిగ బుట్టినట్టి మహాత్ముల । చిత్రచరిత వింత జెంద నేల.

మ. అని భట్టార్యుఁడు బల్కె నమ్ముఁడయి యత్యాసక్తి వేదాంతి యి
ట్లనియెం సద్గుణసాంద్ర యామునుని పూర్ణార్యుడు లక్షించి చే
రిన చందం బిసుమంత జెప్పితివి ధాత్రిం వార లేనిక్క మా
రుసి యంశంబున నెవ్వ రెం దుదయమైరో యేర్పడం జెప్పవే.

గీ. యామునుడు సన్యసించఁ దదర్ధరాజ్య । మెవరిపాలయ్యె పుత్రాదు లెట్టులైరి
యారయుజ్జోళాధిపతియుఁ దదగ్రమహిషి । యెట్టిగతి జెందిరదియు నాకెఱుఁగ జెపుము.

క. అని ప్రశ్నము చేసిన శి । ష్యుని ముఖపద్మమున దనదు చూపులోలయఁగ
న్గని కూరేశ కుమారుం । డనూన కరుణాతరంగితాత్ముండగుచున్.

వ. నీ వడిగిన చందంబున మహాపూర్ణ ప్రభృతుల యవతారంబులు మొదలగునన్నియు సంక్షేప ప్రకారంబున జెప్పెద వినుమని యిట్లనిరి.

చ. పమగుణ దివ్యసూరులు కృపామతి గోదయు బ్రస్తుతించి రిం
పౌనద రమాసఖుండు సకలోర్వి వెలుంగు పారిషదులఁ బులం
బొవలుట కక్కడై యుండుట భూరి విభూతి వెలింగ నట్టి న
గ్రప్పన మగు రంగపట్టణము భాసిలు భూవలయ ప్రసిద్ధమై.

సీ. అప్పురశ్రేష్ఠమునందు భారద్వాజ గోత్ర బృహత్పద కులమునందు
కుముదాంశమున సంభవము నొందె శ్రీమహాపూర్ణార్యుఁ డతివేగమున సమస్త
నిగమాగమాదులన్నియు నభ్యసించి దా బుండరీకాక్షు నామునిఁ గుమారు
వత్సాఖ్యు సమాఖ్య నాత్మజగనె యంత యామునముని వైభవాతిశయము

గాంచి యతిగురువర న్నాశ్రయించి చాల । ధన్యుడయి శ్రీశఠారాతిదాసు(డ)నెడి
నామ్యనామంబు గను ప్రసిద్ధముగనటులె । యంగ శ్రీరంగనాథాంతరంగుడగుచు.

శా. సాత్త్వికుం డిలమీఁద భక్తవరేణ్యుం డొక్క(డు)ర్వీ వేడమిం
గానిం జట్టి కొలంత నేమి నవసంఖ్యాస్తుత్య యోగీంద్ర గో
దానాదీనుతమై యుదగ్గిరిమ భక్త శ్రేణిపారీణుల
త్యుత్సాధాలయ వేంకటాచలము భాసిల్లున్ బుధుల్ మెచ్చఁగన్.

గీ. అట్టి వేంకటగిరిఁ జెలువారు స్వర్ణ । ముఖరి తటమున సుముఖాంశమున జనించె
శైలపూర్ణాఖ్యుఁ డనెడి ద్విజప్రవరుఁడు । చైత్రమునఁ గల స్వాతినక్షత్రమునను.

ఆ. వినుతిఁ బట్టి వేదము । లను శాస్త్రములను సమగ్రరతిఁ జదివియు యా
మునగురునకు శిష్యుండై । యనూనకథ దార్ఢ్య మెచ్చఁగి యలరుచు నుండెన్.

సీ. పాండ్యమండలమునఁ బరగుగోష్ఠీపురీ శుద్ధనరసీ రశోభిత మగు
నష్టాంగ నద్విమానాంతరస్థుఁడై సౌమ్యనారాయణస్వామి విష్ణు
చిత్త పరాంకుశ శ్రీ...కవులుఁడయి వెలయునప్పురి నుద్భవించి నద్వి
జుఁ డగుగోష్ఠీపూర్ణుఁ డెడలేక వేదవేదాంగముల్ చదివి శ్రీయామునముని
చంద్రు వైభవ మరసి యుపటికి నేగి । యమ్మహాయోగి నతిభక్తి నాశ్రయించి
శిష్యప్రాప్యుఁ డగుచు దత్త్వరహస్య । ములను వడిసిసదాదాస్యములను మెలఁగె.

తే. మరియుఁ బాండ్యదేశంబునం దగుమధురాపురంబునకు సమీపంబుగా వృషభాచ
లంబున శఠారి కులశేఖర విష్ణుచిత్త పరాంకుశ గోదానుతుండగుసుందరబాహుస్వా
మి చెలువారు, నందు వామనాంశంబున నొక్కబ్రాహ్మణునకుఁ గుంభమాసమఖా
నక్షత్రంబున మాలాకారుం డుద్భవించి వేదవేదాంగ పారంగుఁడై యామునదేశికు
నాశ్రయించి సమస్తరహస్యార్థంబు లెఱింగి యచ్చట నుండు నంత

సీ. పాండ్యదేశమునఁ జొప్పడు మాఱనేరి యాళ్వారి కుద్రవద్వంశమున శుభమగు
కర్కటనామసంక్రమణా నశ్లేష మాఱనేర్చిందను నామమున నొక్క
డుదయించి గడువైష్ణవోత్తముఁడై రంగనగరి భాసిలు యామున ప్రభావ
మరసి యేతెంచి యాగ్గురున్నాశ్రయించి యున్నత విద్వాంసుడై వివిధ దాస్య
ఎరసి ప్రీతిని యాచార్యసన్నిధాన । మున వసించి యదీయవస్త్రమును దాచి
యుపయు మయ్యో యామునయోగి వరున । కతనిపై నన్యదుర్లభ మైనకరుణ.

గీ. ఘనచేరమండలంబున । నుండెడి ప్రాగ్వాక్షిదక్షిణరోహణమున భూ
మండలము ధాత్రిసాలయ । ఖండపురిని సుందరముఖుండు మణవాళ్ ధనవర్.

ఆ. అప్పురంబు ఋషిహసారపురంబున బెండుపాంము.

సీ. దానికిఁ బడమరగా నొక క్రోసు మేర నిప్పటి జనుల్ మిగుల పూన
పల్లి యందు వసించు నెల్లవేళలఁ బలు తెలుఁగుల ప్రవృత్తి గలుగుకతన
పుష్పవల్లి యనెడి పుర మొప్పు మాఘమాస మృగశీర్షమున శ్రీశబరియంశ
ముఖ్య చతుర్థాన్వయమున వప్పురమునఁ గాంచీపూర్ణుఁ డుదయించి సేమ మరసి
యొక్క పూదోఁటఁ బెంచి యందుల్లసిల్లు | పూలదండలు గట్టి సొంపుగను వాని
ననుదినంబును వరదరాజాంతికమున | కరిగి యర్పించుచుండెఁ శ్రద్ధాన్వితముగ.

వ. మధ్యాహ్నసమయంబునను బుష్పమాలికలు హస్తిగిరీశుం డగు వరదరాజున కర్పించి మరలి చని మార్గంబునం దగు భూతపురంబున మిత్రుం డగు నానూరికేశవాచార్య గృహంబున నారాత్రి శయనించి మఱునాఁ డింటికిం జనుచు బ్రతిదినం బివ్విధంబునఁ గాంచీపూర్ణుండు పుష్పమాలికాకైంకర్యంబు సేయుచుండ నిట్లనేకసంవత్సరంబు లరుగ నొక్కనాఁడు పుష్పమాలికార్పణానంతరంబున నెఱుకవ్వ నివ్వటిల్ల వరదరాజు కాంచీపూర్ణు నవలోకించి యిట్లనియె.

గీ. నీదు కైంకర్యమున కిందు నేను దుష్టి | జెందితిని యింక యెందు నింపొందు మున్ను
ధాత యుత్తరవేది సుస్థలము నొంది | దనదు నన్నర్చింపుమా దాస్యరతిని.

సీ. అనినఁ గాంచీపూర్ణుఁ డమ్మాట కంగీకరించి కాంచీనగరి నివసించి
యామునమునీంద్రు ననుపమవైభవ మరసి శ్రీదేవరాజాజ్ఞ రంగ
నాథుకడ జని యామునగురుచంద్రుని నాశ్రయించి [illegible] యెల్ల దగిన
భంగి సేవించి తత్పరత నాచార్యానుమతమున [illegible]కి మరలి వచ్చి
వరదరాజాంతరంగుఁడై పరమభక్తి | సుచిరకైంకర్య మొనరింపుచుండె నతఁడె
దనరెఁ గమలాపతి కుమారుఁ డనెడి పేర | నఖిలజనములు దనుఁ గొనియాడుచుండ.

వ. ఇవ్విధంబున యామునదేశికేంద్రుండు శ్రీరంగపురంబున నిరవధిక ప్రభావుండై యుల్లసిల్లుట యంతయు విని చోళభూపాలుండు

గీ. తనపురోహితుండు తాను భార్యయు రంగ | పట్టణమున కేగి భక్తి మెఱసి
యామునార్యుఁ జూచి యర్థించెఁ బంచసం | స్కారములను మాకొసంగు మనుచు.

క. పలుమా తిప్పతి పనిగా | దలుగక చనఁ దనదు యామునార్యుం డష్టం
బులు చెప్పి వారు చనకు | జ్వలభక్తిని వేడఁ గరుణ వర్ధిల నంతన్.

గీ. మువ్వురకుఁ బంచసంస్కారములనొసర్చి | యపుడు శ్రీనాథమునిదాసుఁ డని పురోహి
తునకు శ్రీరంగ చోళుఁ డని నృపునకు | దాస్యనామము లుంచెను దారకయును.

వ. మఱియు శ్రీరంగనాయకి యను దాస్యనామంబు రాజపత్నికి సుప్రసిద్ధంబుగా విధించి మున్ను చోళనృపాలు వలనఁ దాను బడసిన యగ్రహారంబు శ్రీరంగనాథు

ను కైంకర్యంబునకు సమర్పించెఁ గ్రిమికంఠాది కారపర్యంతం రాజ్యం ద్వివిధం
బుత్పన్నం జెప్తె నని వినంబడె నంత.

క. తమతల్లిఁడి సన్యసించుట | క్రమ మెప్పుఁగ విని కుమారకొప్పయ మట్టు
త్రమభక్తి వెలయు రంగపు | రమున కరిగి యచట నాదరంబున నుండెన్.

చ. ఉరుతర బుద్ధి యామునునిచేయు సమాశ్రితు లైనవారిలో
నిరువదియొక్కశిష్యు లపుడెన్నిక గాంచిరి తద్యుగంబునం
దటఁ జట లెక్కకుం మిగిలి దాన్యసమృద్ధి వెలింగె లేమితాం
తము లెడురై పరాజయముఖం భజియింతురు భక్తి కిప్పటన్.

సీ. ఇట్లు యామునదేశికేంద్రుఁడు వైష్ణవసర్వం మభివృద్ధి వనరఁజేయు
చుండుట రామమిశ్రుండు వీక్షించి ప్రేమమున యామునునిసమీపమున కరిగి
యతిరహస్యార్థము లర్థి వెలింగించి నీకయి వాంఛ యుని ప్రభుండు
కురుకేశుఁ డనుపుణ్యగుణుని కష్టాంగయోగ ముపదేశించె నమ్మునికడ నది
యభ్యసింపు మనిన యామునుఁ డదిమీర | లభ్యసింపమికి మహానుభావ
కారణంబు దెలుపఁగాఁదగు ననుడు న | మేయగుణ రామమిశ్రుఁ డనియె.

చ. తనువుఁ బొలంగు వేళ నది దానుపదేశము గాంచు నంచు నా
మునివరు నాగురుండు గురుపుంగవుఁడై తగునాథయోగితో
ననియెను నాథుఁ డొక్కఁ డొకయాత్రమసీమఁ బొలంగె మేను గా
వునఁ దగుయోగరీతిఁ దెరువుల్ జలజేక్షణుఁ డెల్లెఱింగెడున్.

క. నాగురుఁ డగుపద్మాక్షుఁడు | యోగం బెఱుఁగనికతమున నొప్పఁగ నాకున్
యోగంబు రేకతక్కను | వేగమ నీవభ్యసింపవే గురునికడన్.

వ. అనిమఱియు నీయట్టిమహానుభావులొకరు నిద్దర్శననిర్వాహకత్వంబునకై ప్రతిష్ఠిం
చుమని నిర్దేశించి శ్రీరామమిశ్రుండు (మణక్కాల్ నంబి) కొంతకాలంబు సుఖం
బుండి యొక్కనాఁడు తనయాచార్యుండగు శ్రీపుండరీకాక్షు (ఉయ్యకొండారు)
చరణకమలంబులు దలంపుచు శరీరంబు వదలి వైకుంఠంబునకుం జనియె నమ్మహాను
భావుండు మర్త్యదేహంబు ధరించియుండుట నూటయేబది సంవత్సరంబు లనిగణిం
పం బడియె నంత.

గీ. యామునమునీశ్వరాది శిష్యప్రశిష్యు | లగ్గురునియోగ మార్తి సేయంగ బ్రహ్మ
మేధసంస్కార మొప్పవమ్మ నుదగద | హించి తద్దుఃఖమాత్మ సహించినారు.

వ. అధ్యాయసాంతంబుగాఁ గర్మకలాపం బంతయుఁ గావించి రంత. యామునయో
గీంద్రుండు వైష్ణవసర్వసంబుధరాతలంబున నెల్లెడలం బ్రవర్తితంబుసేయుచుండె నంత.

క. యోగాభ్యాసము సేయఁగ । వేగమహాపూర్ణ ముఖ్యశిష్యుఁడగుచు మహా
భాగ్యుఁడు యామునదేశికుఁ । డేగెను కురుకేశుకడకు హితశ్రద్ధన్.
గీ. ఇట్లు చని వారివారలంబు నెల్ల నవల । మనిచి యొంటరిగ నరిగి సద్యోగనిష్ఠ
నలరితుం డగుకురుకేశు నరసి చూచి । యాదరాద్భుతములు చెలువార నంత.
ఉ. ఈమహనీయు యోగమున నేనిటనుండుట విఘ్నకారి కా
కేమి యటంచు నెంచి కురుకేశుని (కురుకైకావలప్పన్) సన్నిధిఁ గోడచాటునం
యామును డుండఁ సాధకులు డాయుట కప్పని వచ్చితంచు యో
గామలచిత్తుఁ డైనయతిఁ డయ్యెడఁ బిల్చెను పేరెలుంగునన్.
మ. కురుకానాథుని పిల్పుచే నదరి సంకోచింప కాతండు భా
సురలీలం జని యేను యామునుఁడు నంచుం మ్రొక్కి యోగీంద్ర నే
నరయం గుడ్యము చాటున న్నిలువ నెట్లాలించి కన్గొంటి ర
బ్బురమయ్యెన్ వివరమ్మ మేమి వినుపింపుం డత్తెఱం గేర్పడన్.
చ. అనవు డతండు తాను సిరి యయ్యయి తీలల నోలలాడుచుం
డనదు జగన్నివాసుఁడు తటాలున వాలుజ ముక్కి గోడచా
టునఁ గనుసన్న చూపె ననుడున్ వెఱఁజెందుచు నట్టియోగ మె
ల్లను దయఁ దెల్పుమంచు సుకరంబున యామున మౌని వేఁడినన్.
శా. కాయం బేను దొలంగఁ జాచుతటి యోగం బీవు గైకొమ్ము ధీ
రా యంచుం గృప స్వాపసానవినకాలం బాకుపై వ్రాసి ర
మ్యా యవ్వేళకు లోని నాటికని ప్రేమం బొప్ప నయ్యాతు స
ద్గేయుం డాతఁ డొసంగ యామునుఁడు వేగం బా ననుజ్ఞాతుఁడై.
సీ. ఇట్లు యామున దేశికేంద్రుఁడు శ్రీరంగమున కేగి రంగనాథుని సమంచ
దధ్యయనోత్సవోద్యత్స్వరరంగ శృతాయత దేవగాన ధ్వగీత
శతవైరి గదిత ప్రశస్తపద్య స్ఫుటానంత శయన మహిమాతిశయము
విని తాను శిష్యులు వేగమచ్చటి కేగి యద్దేవుఁగని ప్రియమమరఁ గొంత
కాల మచట నుండఁ గడుదంగ నగరదే । వారి సాధుఁడగెడి యామునార్య
శిష్యుఁ డమ్మహాత్ము నేవ లేకున్కిఁగా । ర్యమునఁ జెంది గురుని జాడ నరిగె.
గీ. చని యనంత శయన సన్నిధి కనతి దూ । రమున కరుగ నపుడు రంగపురికి
మరలి యామునార్యుఁ డరుదెంచుమను ప్రోవ । నితనిఁ జూచి యిట్టులనియె నలిగి.
క. వనమున కరిగిన శ్రీరా । ముని స్వాతంత్ర్యంబు కార్యమును పొనఁగఁగఁ దా
నను కాపాడఁగ జను ధర । ముని చందము నోఁచె ఘోరలు దు మెన్నిమాటల్.

గీ. అని యతండు భక్తి సాచార్యనిష్ఠ | మార్పలేక వచ్చు టొగి గాంచి
నరవి నీవనంతశయను సేవించి ర | మ్మనిన నమ్మహాత్ముఁ డనియె మరల.

వ. తావక చరణ నిరీక్షణంబు దక్క తక్కినపనులకై పృథాశ్రమంబేల యనిన నమ్మాట
కచ్చటి వారందఱు విస్మయంబునం బొంది రప్పుడు, యామునార్యుం డద్దేవాది నా
యకుఁ దగు తెలుంగున నూఱడించి తత్తద్దేశంబుల దగు దివ్యదేశంబులు సేవించుచు
మధురాపురంబున వైశాఖసరని శిష్యులుం దానును స్నానంబు చేసి నత్క్రైత నిత్య
కృత్యుండై యుండె.

ఉ. దానిసమీప దేశమునఁ దద్దయు రాజిలు వృక్షముల్ పొదల్
మానుగఁ జూచి నిర్జనము మాన్యము నై దగు నిర్యోడంబుచే
మానిత యోగధారణ సమంచితుఁడై దగియుంట లెస్సయౌ
నేనటు నేను యోగపథ మేమియుఁ గానకటంచు ఖిన్నుఁడై.

క. కురుదేశ దత్తపక్షక | నరసి గని మద్దివంబె యాతండు కాకే
బరము విమము చేసినమాటను | పరమాతురుఁ డగుచు నాథపాత్రుండంతన్.

ఉ. ఏనివు పట్టు లచ్చటికి చేగుట దుర్ఘటకార్య మింకనా
చేనిల యోగమీ గతి నశించెను దైవవశం బటంచుఁ దా
దీనత వెచ్చనూర్పున గతించినదాని గణింపనేల సం
మానిన ప్రేమ శిష్యులన నూఱడి యామునుఁ డంత నస్సరన్.

శా. శ్రీరంగంబున కేగి భక్తజనతాచిత్త వ్యథానాశనం
ధారీతీక్ష్ణ విపత్తు తాన్పదు జగన్నాథుం రమాస్తుత్య స్వం
గారాగార శరీర విస్ఫురితు రంగస్వామి సేవించి త
త్కైంకర్యోత్తమ పాత్రుఁడై స్వమత ముంతెంతొందియుండెం దగన్.

సీ. ఇట్లు సుఖంబుండి యెల్లశిష్యులకు యామునదేశికుఁడు గారికనయురధిర
దివ్యసహస్రగీతియు సతాత్పర్యముగా నుపదేశించు కాలమునను
పాలిషు యొకఁడి పద్యమున కర్థమెంతయుం దత్తఁగన్న వాని గొంటకడి మాని
తైసు దీనియందుఁ గాలాంతరంబున నొక్కరుండు దుదయించు నంచును దనకొ
గత్తునుపట్టునొక్కయిపుడుమజన్మంబియు | నాడో తెలియదనుచునుముఁ డంత
నున్నఁ దద్విచార మూహించి శిష్యా ళి | ట్టిది గురుని పయిఁ బ్రీతియంబునిగుడ.

గీ. విష్ణువర్ధనంబు వృద్ధిపొందఁగ జేయు | దున్న విూరె శరణ భూక్తపద్య
వేద్యులనుకం గాదు నేనొక్కఁడుమే నత | ముని యాని యామునాచార్యుఁ డరసి.

సీ. రాజబంధ్రముఁడు ధనాఢ్యులఁ బుట్టిన శ్రీరామునకుఁ దోడుమేయు మఱి

జనియించె సృష్టి శేషప్రముఖులు బ్రహ్మ మొదలుగాఁ గలవారు పోరి కలియు
గంబునకు మతి ముఖంబులఁ గలిత మగుచున్న శ్రుతిశిఖరార్థ మేర్ప
రించి ప్రాణులను రక్షించుటకై శ్రీమదాసూరికుల శేఖరార్య పుత్రుఁ
డగుచుఁ బుట్టిన శ్రీలక్ష్మణార్యునకు స | హాయులై నాముదలి కూరాధిపతియు
దాశరథియును మున్నుగాఁ దగునతోడ | లుద్భవించిరి బుధనయనోత్సవముగ.

వ. ఇట్లు రామానుజుం డుదయించి యాదవప్రకాశుకడ సమస్త శాస్త్రాధ్యయనంబు సేయుచుండె నంత.

ఆ. యామునార్యుడు రాజశశాంకుతి బాధ | నోర్చి యొకనాడు లక్ష్మణార్యునిఁ గనంగఁ
గంచి కరుదెంచి యప్పుని గాక మరల | రంగపురికేగి శిష్యు లుప్పొంగ నరవి.

వ. స్తోత్రరత్నంబును జతుశ్శ్లోకిని వేదప్రామాణ్యంబును శిక్షాత్రయంబును గీతార్థసంగ్రహంబు ననియెడి గ్రంథపంచకంబు రచియించె నివ్విధంబున నాటయిరువదియైదు వత్సరంబులు సత్త్వశరీరధారి యామునయతీంద్రుని యొక్కనాడు మాఱనేఱినంబి పిలిచి యిట్లనియె.

క. అతఁడిన మ్రాణ రోగం | బెఁ దనకుఁ బ్రార్థించుచు నీవనల్పవ్యథ శే
యు నిది సహింపుము కొమ్మని | యను ప్రాణ మతని వీపునందుఁ దనర్చెన్.

గీ. ఇట్లు మాఱనేఱినంబి సహించి గురుని | భుక్తశేషముగా ననురక్తిఁ గొన్న
నదియుఁ డచ్చర మాంగమునందుఁ బ్రబలె | నేమిఁ జెప్పుదు సద్గురుస్వామిమహిమ.

వ. రాజకార్య విచారణస్థితి యెట్టివారి కిట్లు బాధాకరంబని తెలియుటకు దద్ద్రవ్యణం బన్విధంబున యామునాచార్యుం డంగీకరించెం బోలునంత భట్టార్యుండు వెండియు నిట్లను. ఒహో కాలానుభవనిత్యం బయినను సూక్ష్మకాలంబున నతిదీర్ఘనని మాఱనేఱినంబి కాజేశించి తదీయ సంరక్షణంబునకు మహాపూర్ణు నియమించె నాచార్యభుక్తశేషం బెట్టిదైన భోగ్యంబుగాఁ గొనుటకు నిది యందఱకుం బోధించునంత.

సీ. వైష్ణవదర్శనావ్యాహత నిర్వాహకుఁడు లక్ష్మణార్యుఁ డిప్పుడు తనప్పు
కంచియందు దతిసికే లేచి మోకుపదేశ మొసరించినట్లు మహోత్తమంబు
లైన యర్థములు నెయ్యమున నాతెలిగింపు మని యానతిచ్చి రంగాధినాథు
నాజ్ఞ శ్రీరామమిశ్రాచార్య పదపద్మములు దలంపుచు శిష్యముఖ్యులెల్ల
దగ తలంగునట్టి దత్తరు తత్తరవరత | తన మొనర్పంగ ముక్తిఁ జనియె సమధి
కోత్సవంబుందు మిక్కిలి యొప్ప వైష్ణ | వాఖిలార్చితుఁ డయ్యామునార్యుఁడనఘ.

వ. ఇమ్మహాను [illegible] నామంబులు [illegible] తుఱైవర్, [illegible] సింహం
ద్రన్; [illegible] దరితూన్; [illegible] అహంకరణ రామానుజార్యః

క. తెలుపమున మహాపూర్ణా | ర్యాదుల నయిదుగురుగురుల నరసి గనిగ్రహుం
బావరమున మంత్రాదుల | నాదితెలిసె నర్త్వభావ మొప్పఁగ మఱియున్,

గీ. ప్రబలబుద్ధి భాష్యరచనం బొనర్చి వై | ష్ణవమయంబు సేసి జగతినెల్ల
సకల దర్శనార్థ సంప్రదాయము లాప్తి | మాని కాశ్మజానకు నర్థిఁ జెప్పెన్.

వ. ఇట్లు భూరి శ్రీశైలపూర్ణార్యకుమారుం డగు కురుకేశనామకుఁ బుత్రస్వీకారంబు సేసి యుభయవేదాంతార్థంబు లుపదేశించి సహస్రగీతి వ్యాఖ్యానంబు సేయుట కాజ్ఞాపించె నమ్మహానుభావువలన విష్ణుచిత్తుం డను వైష్ణవుం డుభయవేదాంతంబులుం బడ సె మఱియు యతీంద్రప్రసాదంబున నిఖిలలోకభయువేదాంతుం డగుగోవిందుం డ య్యర్థంబులఁ గరుణావిశేషంబున నాకెఱిఁగించె నివియన్నియుం బ్రయత్నంబున నీకు నేనుపదేశించితి. నిప్పర్శనార్థంబు ప్రబలం జేయుము శ్రీరంగపురంబున సుఖంబుండుమని భట్టార్యుండు వెండియు నిన్మవ్యతి కిట్లనియె.

సీ. యతివరునాజ్ఞ సహస్రషట్క గ్రంథసంఖ్య శ్రీకురుకేశసత్తముండు
తెలియ సహస్రగీతికి వ్యాఖ్య చేసెఁ దద్వ్యాఖ్య వైరి యూక్తికిఁ దగువిధమునఁ
గరము తొమ్మిదివేల గ్రంథసంఖ్యను సకలోపకారకముగ నొక్క వ్యాఖ్య
జేయు మీవిష్ణుచిత్త రామానుజ గురుశేషులును నేను బరమపుష్టిఁ
జేలుదుము యతినాయకదివ్యసూరి | పూర్వగురు సచ్చరిత్రము ముఖ్యవృత్తి
నీవు కోరిన తెఱఁగున నీకుఁ జెప్ప | బడియె నిక్కల గురుభక్తి పరుఁడ వగుట.

ఉ. నీకిపు డావరం బొసర నే నెఱిఁగించిన యర్థమంత యుం
జేకొని లెస్సగాఁ బరవసేయు గురూత్తమ పంక్త్యభిఖ్యఁ ద
ల్లోకమునం బ్రసిద్ధిపనరుం గురుపంక్తి నెఱుంగకున్న మో
క్షైకసుఖానుభూతిగన రెవ్వరు నిక్కము నమ్ము మింతయున్.

చ. ఇది పఠియింప దీన నుదయించు విరాగత నిర్భరత్వమున్
మద ను గర్వంబహంకృతియు మాను నిరంతర మెల్లవేళ లో
నొదవు గురూత్తమాంఘ్రియుగ లోన్నత భక్తియు విష్ణుభక్తియం
మదకర దాస్యవృత్తులు క్రమంబున వర్ధిలు నిట్టివారికిన్.

గీ. శ్రీధరుండు మొదలు చేసి నాథుడు యాము | నుండు వరుసఁ దగి గనుంగొనంగ
నాత్మ గురుని దాక సమ రెడి గురుపరం | పర నెఱుంగఁ బరమపదము గలుగు.

క. దీని నెఱుంగని వారల | కే నిపుణతనైన ముక్తి యొట్లొదగూడున్
దీని ధిఁ దెలిసిన నెవ్వరి | కైనఁ గరస్థము గు ముక్తి యతిసులభముగాన్.

వ. అని యుత్కృష్టంబైన సంశయము మాధవదాసున కెఱింగించిన నతండు వెండియు స్వా

వీరా యీ పంచ్రపన్నస్థితిచెంత నవతరిపర్యంక తలమున్న కారణమ్మువఠించియుండిన నేమి
స్థాలువన నిట్లనిరి.

*క. కరి మకరికఁ జిక్కి మున్న న | త్కరుణాంబుజాయతాక్ష నాశ్రయింపఁగ
మొఱలిడఁ బఱతెంచి ప్రోచెం | బొరిఁ బాలించినటుల జలధిప్రపన్నస్థితికర్.

*ఉ. పేరువు జూచివచ్చితిఁ జిమ్మనఁ గానను బ్రొద్దు గుంకుచో
నారమునంబునం దెరువులాడక ఖాఁపున నున్న పల్లెకుం
బోర మటంచు నేగనట బోయ యొకం డతిథ్యైకి వస్తుసం
భారము లన్ని యొండెడకు సయ్యనఁ జేర్చి బహూకరింపుచున్.

*వ. స్వగృహంబు బాగుసేసి యొసంగినం భట్టార్యం డందు బసించి తనమనంబున.

*చ. మను నిలఁ దావరించుటలు మానిభవంబును జూచి కాదు; ని
క్కము ధనవాంఛితంబునను గాదు; యశంబును గూర్చి కాదు;
దమమున మందిరంబు శరణం బనువారి నుపేక్షసేయఁ గూ
డమి మది నెంచి గాని; ప్రకటంబిది యంచును లోఁదలంపుచున్.

*ఐ. మర్త్యమాత్రున కిట్లభిమాన ముండిన సంశ్రిత విషయమ్మై స్వామి కస్మదీ యాభి మా
నము తేయము సేల గలుగదని చింతించి యావ్యాధునిం దాఁజఁ బిలిచి యచ్చటి
వింత తేమన నతండిట్లనిరి.

క. వేఁటకుఁ జని వనమున నొక | చోటం దమిఁ గోతిపిల్లఁ జూచి బలిమిచే
నాట్టఁకొని చనుచున్నం | జేటుంగని దానితల్లి చెచ్చెర త్రోవన్.

*గీ. కలసి కనులనీరు గారంగ నేడ్చుచు | నెదుటవచ్చి మ్రొక్క నేను దాని
పిల్ల నొసఁగివచ్చి తల్లిన నింటికిం | జతఁడు పలుక భట్టనాథు డోడ.

*వ. అతని కనికరంబునకు సంతసించి యస్మత్స్వామి నుద్దేశించి నాథా "మా మేకంశరణం
వ్రజ" యని యాశాలి కేల యుపదేశించిరి? పగతుండైన శరణాగతుం డొచ్చెనేని
తనప్రాణంబు గోలుపోయియు వానిం గాపాడ వలెనని యేల యుపదేశించిరి?
కావున దేశకాలాదినియ మంబులేక సవ్యవధానంబుగాఁ బ్రపదనం బెట్టివారికైన
ఫలించు నని యూహించె.

*సీ. చోళభూపతి వీరసుందర బ్రహ్మరాయఁడు రంగనాధుర మాధిపతికిఁ
బ్రాకారమొకటి రచియించుచున్న నెల్లకిల్లసూరి యాలయము నడుమ
నడ్డముగాఁ దోచ నదిపడఁ గొట్టించి కట్టింపఁ దలఁప నాకలునవార్త
భట్టుకు దివచ్చి పరకాలముని తొల్లి తీర్థాంఘ్రిరేణుల తెరమధ్య
మైనఁ గూడఁ గొట్టికట్టించె నట్లుగీత్రు | నటువు మాఠ్ముల మంగళాశాసనమ్ము

హారికిఁ గావఁగ నేఁడాగ్రా దమిన పెనక | మించి యతిసింహస్థ నతిక్రమించి యరసు.

క. పనిఁ బిళ్ళపిళ్ళ యాచార్యు | సమ భాగవతోత్తముని గృహంబు వెతికి గ
ర్వని శిష్యరూపమున జను | సుమహిత భట్టార్యుఁ గడ నభంబులు సలుపన్.

చ. తరుణి శాస్త్రపరీక్షయందు వాసిగనెం దియకోట్టియూరు నా
పురమునకు నంత నిశ్చటను భూపతి చెప్పిన భట్టుశిష్యు లం
పఁగాఁ గడు సంతసించి గురుతల్లికిఁ దెల్పిన దుఃఖితాత్మయై
కర మలుఁగెత్తి యేడ్చె వసిగా నతివిస్మయ మందనందఱున్.

సీ. పార్ష్ణపదు వేళ నయురెయిజాడూ త్రియేల | నమనుయాశ్చాను సంబంధి యయ్యెపేఁడు
భట్టుగురుకడ నపచారపడియును నను | తాపమైనఁ జెందక యమగూపమెందె.

ఆ. కావున శరణాగతుం డయిన గాశపోయెంగదా యని దురపిల్లితి ననిరెు.

గీ. శ్రీపరాశరగురు శిష్యుఁ డొంకఁ తిరువా | రాధన క్రమంబు రహిని తెలుపు
మనుచు వేఁడ నుడయవరులు నిత్యమొసంగ | నట్లు సలుపు యామ మసుదినంబు.

వ. అంతం గొన్ని దినంబుల కాతండు మరల జనుదెంచి.

సీ. స్నానంబు చేసి వస్త్రయుగంబు ధరియించి ద్వాదశ పుండ్రముల్ దాల్చి పూర్వ
దేశపంక్తి చింతించుచుఁ దిరుమణిశ్రావణములు చేసి తదనుకూల
కాల్యకృత్యమొనర్చికడు పెరుమాళ్ళకు నారగింపొనరించి యా ప్రసాద
మాద్యులలో నమ్మహాత్ముఁడు సాపడి భగవద్గుణానుభవంబు సలుప
గాంచి యుడియేని కోకణాము గాఁగ నాన | తిచ్చి యతిలఘుగతిఁ జేసితిటవిరా
దేల నన వేదశాస్త్రముల్ లీల వెదకి | యింతకుం దక్కు విధి నీకు నెందుఁ గాన.

గీ. కాన సీటటు చెప్పితిఁ గపట మిడిగి | యరసి చూచిన మాకిది యైన సలుప
నర్త గనఁబడ దనుచు నానత్తయుండు | బలుక నాలివ్యవసుఁ డంత మనమునందు.

సీ. జ్ఞానానుగుణముగా ఛాత్రుల కుపదేశ మాచార్యులొనరింతు రందుకతనఁ
గొంచెగిత్రుడు గుడిగొయ్య కట్టినవాడిక్క ప్రస్గంథ రొాపాదినక్షుఁడైన
యాతనికి సర్వేంద్రియము లచ్యుతార్చకు నగునట్టి లాక్రమమూర్యుఁ డొసఁగె
భగవదేకాంతి యాభట్టార్యుఁ డన్మద్విశోజ్జివ నార్థమై యుండకర్మ
మాచరించెను గాకున్న నతని కేల | కర్మములతోలి యాతుభాకారశకతు
నమ్మహాత్మునిఁ దలచెద నాత్మతనుచు | నంతనంబంరి యేగె నానాన్విశంము.

ఉ. పల్లకిపోన్న సెక్కి దమి భట్టగురుం డరుగంగ తేగ న
ల్లల్లన వెన్కవైపునను నాగుచు మాధవదాసుఁ డంత నా
పల్లకిదండ మంసమునఁ బట్టిన నద్విగ్రహింపడి భట్ట రం

పల్లకినుండి నేలకు సభాలున దూకియుఁ గౌఁగలింపుచున్.

*మ. యతివేషంబున కిట్టిసాహసము లేలా బల్ విరుద్ధం బనెన్
యతివేషం బసుభూల మంచు నిటు లే నర్థించితిం గాని యేం
పతి నుప్పత్పద దాస్యసిద్ధికిఁ గృపాహ్లత్వంబె యంటో డిరిన్
యతివేషం బిక నేటికంమను త్రిదండం బుద్ధతిన్ విర్వభోన్.

*వ. వారించి యతినిం దనవెంటం గొనిచనిరి.

*సీ. పరమ పావనమైన భట్టార్య శ్రీపాదతీర్థ మాతని కేమి తెలియకుండఁ
దిల్లి యూండాళమ్మ తచ్ఛిష్య వనిచేఁ జేర్పించి నిత్యము స్వీకరించు
నాకృత్య మొక వైష్ణవాగ్రణి గాంచి యోయమ్మ నీకేమిది యర్హమనిన
నవ్వులకడ నున్నవారి లిన వెనట్లు గా నుంటఁ గలుగు శ్రీధరుఁడు తనకుఁ
దిగ్గయోగ్యుఁడు గాకున్న విద్యబోధ । ఘనులు సుతశిష్యులను దీర్ఘకరుల గారె
యనుచు నొడివె వాండాళమ్మ యాతనికపుడ । విన్న యనిపనతీర్థంబు వినుచుఁ గూను.

*వ. శ్రీరంగనాథుండును దివ్యనిరూపంబు రక్షకుండు గావనియు నమ్మహాత్ముడు లోకోల
భోజనం బిడకుండు ననియు నొక్క పుడు పాదుకేవళంబున నిందుముసుంగు పెట్టప
రుండి మూడుదినంబు లుపవాసంబున నుండ రంగనాయకుండు నొరుండు తెలియకుండ
నే యారగించిన పాయసం బనికింపెచ్చి యిచ్చుచుండ భట్టార్యుం డామ్రేఖితంబు
గం జెలసి సంతసించె నంతం గొన్ని దినంబుల కాబత్తుండు పరమపదించె నను చు
శిష్యులు పలుక చిఱునవ్వు నవ్వుటల "రంగాసత్తి మోత నేటికి దీనికో" యనశిష్య
లప్పడు మెంగంచిన వారలకంతయు నెఱింగించె.

*సీ. రంగనాథుండు నొకవాసరంబునందు । మండపంబునఁ బరివార పరివృతుండయి
నిండుకొలువుండ నగ్గోష్ఠి యందె భట్ట । గురుఁడు దగియుండ శిష్యులు త్వరితపడుచు.

*వ. సంధ్యావందనకాలం బతిక్రమించుచుండె నని విన్నవింప, నమ్మహాత్ముండు.

శ్లో॥ మత్కర్మకర్తౄణాం పుంసాం యదికర్మవిలుప్యతి
తత్కర్మ తే ప్రకుర్వంతి త్రింశత్కోట్యో మహర్షయః

అని యెడు భగవన్ముఖోదిత వచనంబుచేఁ దదీయ కైంకర్య నిరతులగువారికి సం
ధ్యావందనాది కర్మ వైకల్యదోషంబు సంభవింపదని యుపదంబబెరె.

ఉ. నెమ్మది భట్టదేశికుఁ డనేకులు ప్రస్తుతి సేయ విష్ణులో
కమ్మున కేగదర్శన ముఖండముగా వెలయింపు మని దమిం
దామ్మది వేల్పునా గణన దోఁప శతారిన్నప ప్రతిష్ఠికిం
గ్రమ్మఱ నాల్గశాస్త్ర నేనియుధ గణ్యుఁడు మాధవభట్టుఁ దెల్పయున్.

వ. ఇట్లు వ్యాఖ్యానరచనంబు సేసి తద్గ్రంథంబునకు లేఖకు నరయుచోడ నిచుళాపురంబున కంబూరివరదుఁ డరుదెంచి యేను లేఖకుండ నని విన్నవించుటయుఁ నచ్చ్రాంజనప డిని వ్రాయుఁగూడదనియు మాధ్వ పుత్రుఁడంబుజ వైష్ణవత్వ సంపూర్తి కావనియు నత నిం బంచసంస్కార పరునిఁగావించి యర్థపంచకాకారత్రయాంతి మోపాయాతిహి తంబు లుపదేశించి గ్రంథం బంతయు నతని కుపదేశించి యప్పత్రంబులకట్టి యతని చేతికిచ్చి విరళాక్షరంబుగా రయమ్మున వేఱొంక సంపుటంబుపై వ్రాసి తెమ్మని యానతిచ్చిన

సీ. ఆచార్యునకు మ్రొక్కి యానందమున వరదార్యుఁ డప్పత్రము లావరమున
గొని నిచుళాపురంబున కేగుచును మార్గ మధ్యదేశమున నపార్యరీతి
కావేరియుప్పొంగి కదుప్రవహింప నోడలు లేమియూరి దాటంగడంగి
కట్టిశిరంబుపై గట్టిగా నునిచి చేతులనీదు తతి జలంబుల ప్రవాహ
గతిని దాముద్గ నీటనక్కట్ట జాతిపోవు టెఱు । గక చావునప్పుడు నొంచుచు
గట్టెక్కి దరిజేరి కట్టలేమి । నెఱిగి దానికుపాయ మూహించు నప్పుడు.

వ. వాల్మీకిమహామునికి శ్రీరామాయణంబు బోలె దద్వ్యాఖ్యానంబు కరతలామలకంబు గా వరదార్యునకు శఠారిప్రసాదంబున బ్రస్ఫురితం బగుటయు.

క. వనమునఁ బూర్వోత్తరవా । క్యవిరోధము లేకయుండ నత్తెరగునవ్యా
ఖ్య విరళ లలితాక్షరముగ । ననిలంబం బొప్ప వ్రాసియవ్వర దుండున్.

గీ. దానిఁదెచ్చి యతడు దత్కరంగా గురున క । ర్పింపఁ గోశమేర్పరించి చూచి
యుంతఁ గొంత యుక్తి లెక్కడి వరుచు వే । దాంతి యమునగవరదుఁడని యెనిట్లు.

క. మీరిచ్చిన యాకులు కా । వేరినదుతఁ బడెరా మున్ను విన్నగురుతు చే
సిరీతి వ్రాసితిని నన్ను । నేరక యాతప్పుసైచి కృప మునుపఁదగున్.

చ. అనివరదుండు చెప్పిన శఠారియితండయి పుట్టియుప్పుడిం
పెనయగ దాను మున్ను రచియించిన దివ్యసహస్రగీతి కా
ర్యునఁ దగు వ్యాఖ్య సేసెనని యాతని దాసుత యందుఁ దెల్పి శ్రీ
తిని ద్రవిడాగమంబు లుపదేశమొనర్చి గురుండు నెయ్యుఁడై.

గీ. మఱియుఁ గలిమైరిదాసనామంబు పెట్టి । యతడవంబిళ్ళయనుపేర నవనిలో బ్ర
సిద్ధిఁగనిసకలార్థ విశేషవేది । యగుచు వైష్ణవదర్శన మరసి బ్రోచె.

క. రంగపురి మున్న యతిపతి । భంగినదాచార్య పాదభక్తిఁ బరఁగియు
ప్పొంగెఁ గలిమైరిదాసుఁ డ । ల్పాంగర విద్యాలయ శిష్యవరులు గొలువఁగన్.

సీ. శ్రీభాష్యముఖ్య విశిష్టగ్రంథములు ద్రావిడాగమంబులు మహాత్మ

అగు శిష్యులకు వివరముఁబునఁ జెప్పుచునున్న యానంబిళ్ళయొద్ద పెద్ద
లగుచుఁ గృష్ణాఖ్యుండు నటనుత్తరవుణీధి కృష్ణపాదుఁడు వెలింగిరి యాశేక
శిష్యులు గుంపయి చేరి వెన్వెంట రాఁజనుకలి వైరి దాసుని విభవము
గాంచి యోర్వలేక కనలు కూరేశపౌ | త్రుండగు మధ్యవీధి దనరు భట్టు
డొక్కనాఁడు నృపతి యొద్దకుఁ దాను నం | బిళ్ళ శిష్యుఁగూడి వేడ్కనరిగె.

వ. ఇట్లరిగి యభ్యాగతికి శ్రీరామాయణార్థంబు చెప్పుచుఁ బక్షియగు జటాయువునకు నెఱుంగున శ్రీరామదేవుండు మోక్షంబొసంగె ననిభూవరుచేఁ గృతమశల ప్రశ్నంబై నదుత్తరం బీజాలక మున్నాదనతో వచ్చిన కలివైరిదాస శిష్యుండైన జియ్యరాఖ్యుంగని నంబిళ్ళగోష్ఠియందు దీనికుత్తరం బెప్పుడయిన వినంబడెనేయని రహస్యంబుగానడుగ నమ్మహానుభావుండిట్లనియె.

గీ. సత్యమున లోకమునదాన నరణిదీవ | జనుల శుశ్రూషగురువుల ధనువుచేత
శత్రువుల గెల్చెనని చెప్ప నంతసిల్లి | భట్టుఁ డానృపుఁ గని యిట్లు బలికెఁ దెలియ.

క. సత్యము జటాయువును దన | సత్యంబున మోక్షమొసఁగెను రాముం
డత్యంత కరుణ నావుకు | సత్యము సత్యమనినృపుడు సంతుష్టుండై.

గీ. లెక్కలేని ధనము గ్రక్కనఁ నొసఁగిన | దానిఁగొంచు శీర్ఘ్ర దలఁగి భట్టు
నాముఁ దరుగుటెంచి నంబిళ్ళకును నమ | స్కరించి మ్రొక్కఁ దత్తరించి యతఁడు.

ఉ. వేరము దక్క భట్టును సవిస్తర మత్తెఱఁగేర్పరించి నే
పారుచునుంటి నీవిభవమంం గనిరోర్వక యింతదాఁక నా
నేరములెల్ల సహించి గరుణింపుము నాపుడుఁ గూరనాథ పౌ
త్రారమిం నిట్లునన్నుఁ గనరా కన్పశాభ్యుదమైతి నేఁటికిన్.

క. నీకిపుడు కొఱత లేదు ద | యాకర యనివేమఱుఁగొని యాదుచుఁ బ్రభునన్
ధ్యాకృతి నంబిళ్ళ యతని | జేకొని కరుణించి బ్రోచె శిష్యుని గాఁగన్.

వ శ్రీపరాశరభట్టు కుమారుండగు మధ్యవీధిభట్టు నట్లు శిష్యుంగా నంగీకరించి యతనికి ద్రావిడవేదరహస్యార్థంబులు సవిశేషంబుగా నుపదేశించిన.

సీ. అమ్మహాత్ముఁడు వానిసారసి భారతాగ్రంథ సంఖ్యను శఠారాతిగదిత
దివ్యప్రగీతికి వ్యాఖ్యరచియించి గురుడగు నంబిళ్ళ గోష్ఠి కరిగి
గాన్పింప వీక్షించి గడునిదివిస్తార మగుట వ్రాయఁగఁ జాల రవనిజనులు
పఠియింప నెట్లు జొప్పడు గురునానతి గొనక యిట్లొనరింపఁ జనదటంచు
బుడమి నంబిళ్ళ దానివైవుడది విడిచి | గాంచి యష్టాక్షరీ దీక్షయుం మఱియును
దత్త్వవివరణ మగ్గురూత్తము నసుజ్ఞ | రచన చేసి యతండు మెల్లంగ నపట.

క. మనుభూతనగరి యతిరా | ట్ఛుని యార్చావిగ్రహము గడుం బ్రీతిం బ్రతి
ష్ఠాపించిన దాశరథిస్వ | తనకు సుతుండు దనరు పెంపుతో రంగపురిన్.

వ. ఇట్టి రామానుజదాసు (కందాడైయాండాన్) కుమారుండును వారణాద్రీశాఖ్యుం
డు (కందాడైతోళప్పర్) నగునమ్మహానుభావుండు.

గీ. ప్రబలు కలివైరి దాసు వైభవము జూడ | నోపలేక నాండు కలహము నోపించి
జనులు గనుంగొన పరిభవించిన నతండు | నిర్వికారత నొందన నేరకుండె.

వ. మఱియప్యపచారంబు శమించి రక్షింపుమని ప్రార్థించుటయును వారణాద్రీశుండం
తకు మున్ను దనభార్యచేఁ గలివైరిదాసావమానం శాస్త్రనాశకం బని దెలుపఁబడి ప
శ్చాత్తాపంబు నొందియుండుట నప్పుడు తత్ప్రాశ్నికత్వమునకు సంతుష్టుండై యక్క
లివైరి దాసునకు (నంబిళ్ళ) లోకాచార్యుం డనునామంబు జగత్ప్రసిద్ధంబుగా నల
వరించి యాందోళికారూఢుంగావించి సమస్తవైభవంబులఁ బురవీథు లేగించెను.

సీ. కలివైరిదాసుఁ దత్యలఘుగుణాఢ్య లాండాళ్వారయ్యాయను రంగనాయకియును
నిస్తుల భార్యులనేకశాస్త్ర విశారదుండును శ్రీరామానుజుం డనియెడి
కొమరుండును వాధూలగోత్ర దాశరథిపౌత్రుండగు వారణగిరీశుండును గూర
పతిపౌత్రుండగు భట్టవర్యుఁడుఁ గృష్ణపాదుండు గృష్ణాఖ్యుఁడు (పెరియవాచ్చాంబిళ్ళ)
శిష్యవర్యులు గొలువవిశిష్టగోష్ఠి | నమరె శ్రీరంగపురిదర్శనము ప్రవృద్ధి
నొందఁగఁ జేయుచు నంబిళ్ళగోష్ఠి రంగ | నాథుగోష్ఠి సమంబని జనులు పొగడ.

వ. మఱియు నక్కలివైరిదాసుండు సహస్రగీతికి నిరువదినాలుగువేల గ్రంథసంఖ్యను వ్యా
ఖ్యానంబు సేసె. పశ్చాత్సౌమ్యజామాతృయోగీంద్రుం (ఆళకియమణవాళ్పెరుమా
ళ్) దాచార్యశాసనంబున ద్వాదశసహస్ర గ్రంథసంఖ్యచే సహస్రగీతికి నొకటీక
చేసె. నుత్తరపురీభూషణంబగు కృష్ణపాదుండును (వడక్కుత్తిరువీధి పిళ్ళ) దేశికాజ్ఞాపూర్వ
కంబుగా ముప్పదియాఱువేల గ్రంథసంఖ్య గొప్పడ సహస్రగీతికి వ్యాఖ్యానంబు సే
సె. నివ్విధంబున గురుకేశుండును, వేదాంతియు, పశ్చాత్సౌమ్యజామాతృయోగీంద్రుం
డును, కలివైరిదాసుండును, కృష్ణపాదుండు ననియేడ్వురైదుగురు సహస్రగీతికి వ్యా
ఖ్యానప్రవర్తకు లగుటయు.

ఉ. శ్రీతిరి కృష్ణపాదుఁ డొసరించిన టీకజగంబులందు వి
ఖ్యాతము జేయుదుం డుఁ బరమాదముఁడై కలివైరి దాసిచేఁ
జేతనుమాధవుం డనెడి శిష్యున కిచ్చిన దాన నయ్యెడై
యాతఁడు పద్మనాభు లనదాహ్వయపుత్రుని కిచ్చె నక్కృపన్.

వ. అతండు నక్కఱగ్రామాధికారియు రామానుజదాసాఖ్యుండు (నాలూర్ పిళ్ళ) న

గు శిష్యున కభ్యాస్యం బొసంగె నవ్వ్యాఖ్యాతృండు చతుర్థాశ్రమ నివాసియై దేవ రాజాఖ్యుండు (వాలూరాచార్యాంబిళ్ళై) నగుతన కొడుకునకుఁ బ్రేమపూర్వకంబుగా నొసఁగె నమ్మహామహుపలన శ్రీశైలనాథుండు (తిరువాయిమొళిప్పిళ్ళై) వడసె నమ్మహాను వలన శేషాంశసంభవుండగు సౌమ్యజామాతృ మునీంద్రుండు గైకొనియెనంత.

మ. జగతిం నిర్మల కీర్తి చంద్రికలసించన్ సౌమ్యజామాతృయో
గివరుం డుత్తము డష్టదిగ్గజములం గీర్తించి యాభాష్యమిం
పుగ దాఁజెప్పి గురూత్తముం డనుచుఁ దన్ భూషింపఁ బ్రాజ్ఞుల్ సుఖం
బుగ శ్రీరంగపురంబునం దనరె నెప్డుం శిష్యకోటుల్ దగన్.

ఇది భగవద్విషయ ప్రవర్తకాచార్య సంప్రదాయంబు మఱియును.

సీ. ఈవిధంబున వర్ధిల్లు రామానుజ సిద్ధాంతుఁ డధిక విశిష్ట చరితుఁ
డైన శ్రీకృష్ణపాదాఖ్యున కిద్ధమతినయి యందు తులాశ్రవణ భవుఁడగు
సుతుండు కలిజిద్దాసుఁ డొగిఁ బంచసంస్కారము లొనర్చి సత్కృపాప్తి
లోకాచార్య (పిళ్ళైలోకాచార్యులు) డనెడి పేరును పెట్టి నిత్యానుసంధానగాధలనరపిఁ జెప్ప
నతని కృష్ణపాదుఁ డాచార్యసాక్షి వే | దాంతయుగము ఘనము లగు ప్రబంధ
వరము లక్షనూఱు వరువకు నుపదేశ | మాచరించెఁ బ్రస్ఫుటార్థ మొప్ప.

క. శ్రీకృష్ణపాదనకు ధనుర్మాస ధనిష్ఠా నక్షత్రంబునం బుట్టిన యభిరామ వరాధీశ నామధేయుండును (అళగియ మణవాళ ప్పెరుమాళ్ నైనారాచార్యర్) శ్రీవత్సాన్వయ శేఖరుండును నగు రెండవ కుమారుండు కలిజిద్దాసప్రసాదంబునఁ బంచసంస్కారంబులును నిత్యానుసంధాన ప్రబంధంబులునుం బడసి తద్వ్యాఖ్యానంబును సమస్త ప్రబంధంబులను తండ్రివలనఁ గైకొని శ్రుతప్రకాశికయు భాష్యంబునుతన యగ్రజుం డగు లోకాచార్యువలన నెఱింగి యిట్లాచార్యువలనను తండ్రివలననుతనయన్న వలనను నమధిగతాఖిల విద్యావిశేషుండై పూర్ణచంద్రుండునుం బోలెఁ దేజరిల్లుచు నాచార్య హృదయం బను గ్రంథంబు చేసి ద్రావిడామ్నాయ పారగుండగు లోకాచార్యుండును సమస్తలోకోప కారకంబుగా సర్వవేదాంత సారంబు లయిన తత్త్వత్రయ రహస్యత్రయార్థపంచకంబులును, శ్రీవచనభూషణము, ముముక్షుప్పడి, పరంపపడి, నిగమనపడి త్యాదులును, ప్రమేయశేఖరము, తత్త్వశేఖరము, అర్చిరాదియాదిగాగల యనేక రహస్యంబులు ద్రావిడభాష చేనావతిచ్చె మఱియును.

సీ. వసుధ తొంబదియైదు వత్సరంబులను వేదాంతి ముక్తిని జెందె నరయఁ దొంబ
దియు నాలుగే ళ్లతిదివ్య ప్రభావుఁడై కలివైరి దాసుఁడు మెలఁగి పరమ
పదమున కేగెఁ దొంబదితొమ్మి హాయనములు ధరజీవించి పుణ్యుఁడైన

కృష్ణపాదుండు ముక్తినొందె దదనంతరంబ తత్పుత్రుఁడు ప్రథితయశుఁడు
ఘనుఁడు లోకార్య డఖిలలోకముల యతివ । రేణ్యసిద్ధాంత మర్థివర్ధిల్ల జేయు
చుండె శ్రీరంగనగరి దన్యొరులు వంప । నలవిగాక పలాయితులై చనంగ.

వ. మఱియు యతీంద్రునకు మహానసికుండును ఘటాంబుకులజాగ్రణియు శాత్రేయస గోత్రుండు నగు ప్రణతార్తిహరాచార్యునకు రామానుజుండను పుత్రుండు పుట్టె నతనివలన బద్ధనాథుఁ డవతరించె నతనికి రామానుజుండు జన్మించె మున్ను యతీంద్రుండు పుత్రస్వీకారంబు చేసిన కురుకేశువలన విష్ణుచిత్తుండు శ్రీభాష్యంబు వడసె నప్పుణ్యాత్ము వలన వరదవిష్ణ్వార్యుం డుగ్రహించి ఘటాంబుపద్మనాభపుత్రుం డగు రామానుజాచార్యున కుపదేశించె నప్పుణ్యునివలన నా వేదాంతార్యుం డఖిలశాస్త్రంబులును శ్రీకసుహాభాష్యంబునుం బడసె నిది శ్రీభాష్యప్రవర్తకాచార్యసంప్రదాయంబు.

సీ. పరగ వేదవ్యాసభట్టు పుత్రుఁడు వాగ్విజయుండు క్షమాషోడశస్తవంబు
రచియించె దత్కుమారకుఁడు శ్రీవరదవిష్ణ్వార్యుచే శ్రీభాష్య మధికరించు
నవసరంబున గురుండరసి యుపన్యాస మొనరించి నట్టి శ్రీసూక్తు లన్ని
వినివాని నెల్లను వేఱె గ్వ్యాఖ్యగా నమరిచె ముప్పదియాఱువేల
గ్రంథసంఖ్య నట్లుగని శ్రుతిహైన య । ర్థము ప్రకాశ మొనరుప నుహి నమరె
నట శ్రుతప్రకాశికాభిఖ్య దానికి । బండితాళి పొగడుచుండ నెపుడు.

వ. మఱియు వాగ్విజయభట్టుపుత్రుం డనుతత్సుదర్శన భట్టార్యుండు దారచించిన శ్రుతప్రకాశిక ప్రకాశింపం జేయుటకు వేదాంతిదేశికున కాజ్ఞాపించె నది మొదలుగాన వ్యాఖ్యాతృనకు శ్రుతప్రకాశిభట్ట రను నామంబు పొసంగె నక్కాలంబున శ్రుతప్రకాశికభట్టుండును, వేదాంతార్యుండును, లోకార్యుండును, శేషాంశసంభవుండును, మనవాళమహాముని సమాఖ్యుండునగు సౌమ్యజామాతృ యోగీంద్రుండును దర్శననిర్వాహకులై యుండిరి మఱియును.

క. శ్రీకృష్ణపాదసుతుఁ డగు । లోకార్యుడు గురుడుగా యలోలుపవృత్తిం
జేకొని తగుశోకసద్విజా । స్త్రీకి బురుశ డౌకడు గలడకేవసుతుఁడై.

తే. గురుఁడు వికుంఠధామమునకుం జనటూరని యప్పధూటి ము
క్తికిఁ బనమాత్రుసద్భగిని గేహముఁ గొడు వృద్ధిబొంది బా
లుడు పోగి కూరకుంకశీలలాము డనఁదగు దాశు హేతుశూ
న్యకరుణ ద్రావిడాగమము లన్నిటి నెఱిఁగి సుప్రసిద్ధుడై.

వ. శ్రీశైలనాథుం డను పేరం దనరు నమ్మహామహుండు సహస్రగీతి వ్యాఖ్యానంబు చదువుటకు లోకాచార్యశిష్యుం డగు తదూఱ్కారకులోత్తముదాసు నాదేశంబున కృష్ణ

కుటీరపు రక్షకుండగు కృష్ణయోగీంద్రు సన్నిధికిం జని యప్పణ్యువలన ద్రావిడాత్మ ర్యంబు విని వాక్యార్థం బెఱింగింపు మని యాచించిన కృష్ణయోగీంద్రుం డిట్లనియె.

క. వినుము గృధ్రసరస్తీరమున దనర్చు | నొక్కయతి యమ్మహాత్మునియొద్ద శబ్ద ములకు నర్థము వినుమని బుజ్జగించి | యనుప శ్రీశైలనాథుండు నచటి కరిగె.

వ. అంతకు మున్న నట నయ్యతి మృగుండగుట విని దుఃఖించు నతనికి సత్పుత్రుం డను నామంబు పెట్టి చతుర్గ్రామాధిపతి యగు దేవరాజు యాదవాచల వాసులగు దేవరా జాదిమహానుభావులచేఁ బ్రార్థితుండై యాదవాచలంబునకు వేంచేసి యతిరాజా ర్చావిగ్రహ సన్నిధియందుఁ గృష్ణపాదవిరచితం బగు సహస్రగీతివ్యాఖ్యానంబు శ్రీ శైలేశునకును దేవరాజాదులకును కృపావిశేషంబున వాక్యార్థంబు జొప్పడ నుపదే శించిన వారలచే ననుజ్ఞాతుండై యచ్చట గదలి శ్రీశైలేశుండు.

క. కురుకాపురికిం జని యొక | నరసింహసుకాంతతనయు సద్విగ్రహమూ దరమునఁ గని ప్రతికిం దీ | సిరిహెచ్చఁ బ్రతిష్ఠించె సుప్రసిద్ధి వెలయఁగన్.

వ. పూర్వప్రకారంబుగా నమ్మూర్తివిగ్రహంబు ప్రతిష్ఠించి యనంతశయనంబునకుం జని య చ్చట నారామయోగివలన నఖిలరహస్యార్థంబు లధిగమించి తత్సంబంధబలంబున ముదగ్రయ విముక్తుండై పరుసంబు వలన లోహంబునుంబోలె శోభిల్లి వైష్ణవవర్యకంబ వ్యాహతంబుగా వృద్ధిఁబొందింపుమని శ్రీశైలేశుం డచ్చట గాలవశంబున బరమపదంబు నకరిగిన తద్రామయోగీంద్రుకు శేఖరంబునకు నున్న మహాపూర్ణుండు మాఱునేరినం బికన్నై బాలంబునకుం బోలె ఫలకృత్యంబులు నిర్వర్తించుకురుకానగరంబునకు వచ్చెనంత.

సీ. కురుకేశకృతభాష్య మరసి వేదాంతదేశికుఁ డెల్లెడల వృద్ధి జెందఁ జేయు బాత్మజుఁడగు వరదార్యున కుభయవేదాంతము లుపదేశమాచరించి యస్తనవతిశతమహోత్సవములు దగిన కీర్తికెగిన పుణ్యమూర్తి వరదుఁ డుభయవేదాంతము లున్నతి వారిధికెర ముఖ్యశిష్యుల కరసి చెప్పి నాటియుననిమేళ్ళ సంతుష్టినుండి | పరమపదమున కేగి నాది భీక రాదు లవిద్యెల్ల కడల మతాంతర జయ | పూర్వముగ వెలయించిరి ముఖ్యులగుచు.

వ. మఱియుఁ బాండ్యదేశంబునం దనరు కుంతీనగరంబున గోమఠాన్వయుండును లో కాచార్యశిష్యుండును శ్రీప్రతియానాఖ్యుండును నగ నొక్క వైష్ణవుకు మున్న శేష వాహనమ్మునకు యతీంద్రుండునుం బోలె శేషాంశంబువలన తులాసంక్రమణమూలా నక్షత్రంబున యతీంద్రప్రణుండును రమ్యజామాతృయోగీంద్రుండును కాంతోపయం తృగుణక్షమ్య వరవరముని, వరయోగి, రామానుజపొన్నడి, అళకియమణవాళజీ య్యరు నను సంస్కృతనామంబులఁ బ్రసిద్ధుండగు మణవాళమహామునియుదయించి.

క. అభిరామవరుం డనఘుడు । నభిరామము నొప్ప నేకమంగయుతముగా
శుభమతిఁ జదివి నిరంతర । శుభదమున గృహస్థుఁ డగుచు వెలసె నతఁడిలన్.

ఆ. అంత నభిరామవరుఁడు ప్రియంబు నిగుడ । వేగఁ గురుకాపురంబున కేగి యటఁ
గ్రాలుకొలాచార్య శిష్య శ్రీశైలనాథు । సన్నిధి సహస్రగీతిభాష్యంబు జదివి.

వ. ఇట్లు కృష్ణపాదకృతం బగు సహస్రగీతి వ్యాఖ్యానంబును ద్రావిడవేదంబును సకలర
హస్యంబులు నధికరించిన వైష్ణవదర్శన నిర్వాహకులును కయ్యతీంద్రప్రవణుం బ్రతి
ష్ఠాపించి తిరువాయిమొళిపిళ్ళై యనుద్రవిడనామధేయంబునం దగు శ్రీశైలేశుండు పరమ
పదంబునకుం జనియె నంత

క. అభిరామవరుఁడు కీర్తిసు । లభీకృత దిక్కుఁ డయి రహి వైష్ణవు లె
ల్లభళి భళి యనవిద్యా । విభవంబున మాఱులేక వెలసె ధరిత్రిన్.

గీ. ఇట్లు వెలయుచు గణనకు నెక్కుడయిన । శిష్యసంఘము గొలువ వెంచేసె రంగ
పురికి సన్నిధి వీక్షించి పురమువార । లబ్బురం బొంది పొగడ నత్యాదరమున.

ఉ. యతిపతి బోలె శిష్యవిభవాతిశయంబున వచ్చి రంగభూ
పతికడ కేగి తత్కృపకుఁ బాత్రత గాంచు మనాకశిష్యులం
గతిచెడవాఁడు లచ్చట సుఖంబున నుండి యతీంద్రు సేవకై
యతిరయ మొప్ప భూతపురి కయ్యభిరామవరుండు బోవుచున్.

మ. యతిచంద్రుం గని మత్కృతంబయిన భాష్యంబుం గటాక్షింపుమం
చతి సౌహార్దము చే నతండ నెడి వాక్యం బర్థి నంగీకరిం
చితదాజ్ఞం గొని హస్తిశైల శిఖర శ్రీభూషణుం రత్నభూ
షితు నాద్యుం వరదేశుఁ జూడఁ జనుదెంచెం గంచికిం బ్రీతుఁడై.

వ. ఇట్లు వచ్చి మున్ను యతీంద్రుఁడు మహాపసిద్ధుండును ఘటాంబుకుల జాండును నాత్రేయ
సగోత్రుండును నగు ప్రణతార్తిహరాచార్య వంశంబునం దత్కాలంబున విలసిల్లు
కృష్ణాచార్యువలన శారీరక భాష్యంబు గ్రహించి యుభయవేదాంతంబులయం దసా
ధారణ ప్రభావంబున భాసిల్లుచు యాదవాచల నివాసుండగు దేవరాజ గురుసన్నిధి
ని నాచార్యహృదయం బెఱింగి వెంకీయుం శ్రీరంగనగరంబు ప్రవేశించి.

గీ. యతివరుండు బోలె నయ్యతీంద్ర ప్రవ । ణుండు ధాత్రిసజ్జనులు పొగడఁగఁ
బ్రీతి వెలయఁ దాతురీయాశ్రమస్థుఁడై । పూర్ణచంద్రుఁడు బోలి గ్రాలె.

క. రామానుజ సిద్ధాంతము । భూమండలిఁ జాల వృద్ధిఁ బొందింపుచు లో
కామృత కరుఁడన సుందర । జామాతృమునీంద్రుఁ డింపెసఁగ విలసిల్లెన్.

గీ. మహిఁ దనర్చెటి వైష్ణవమాత్రులెల్ల । నాశ్రయించిరి యరసి యయ్యనఘమూర్తి

నఖిలజన ద్రవ్యవిద్యా మదాదులెల్లఁ । దొలఁగి యత్యంత శుద్ధులై యెల్లమిగుల.

వ. అందు వాధూలస గోత్రుండగు వరదనారాయణాచార్యుండును (కోయిల్ కందాడై అణ్ణన్) వానమాచల యోగీంద్రుండును (వానమామల జియ్యరు) భట్టనాథ మునీంద్రుండును (పరవస్తు పట్టర్ పిరాన్) శ్రీనివాస యతీంద్రుండును (తిరువేంగడ జియ్యరు) దేవరాజ గురుండును (ఎఱుమ్బియప్పా) నితండు వరవర మునిచరితమ్, పూర్వదిన చరితము నుత్తరదిన చరియ రచియించెను. వేదాంత దేశికునకుఁ బుత్రుండైన వరదాచార్యునకు శిష్యుండగు ప్రతివాది భయంకరుండును ఘటాంబువంశజులగు రామానుజార్యుండును సుతౌవ్యాయ్యుండు నని యెనిమిది యష్టదిగ్గజంబులు యతీంద్రప్రణవ సన్నిధిం బ్రధానశిష్యులై శిష్య ప్రశిష్య ముఖంబున వైష్ణవ దర్శనం బవ్యాహతంబుగా వృద్ధిం బొందింపుచుండుటయు.

సీ. కృష్ణపాదాచార్య కృత మగు వ్యాఖ్యాన మఖిల శిష్యులకు సత్యాదరమున
విమలవాక్యార్థ పూర్వముగ నెమ్మని నుపదేశం బొనర్చుచు దేశికేంద్రుఁ
డయి వైష్ణవమత మవ్యాహతంబుగ జేసి జగము పాలించు శ్రీశైలనాథ
శిష్యుని లోకనాథు శ్రీరంగపతిఁ జూచి దివ్యసహస్ర గీతికి నిజమగు
నర్థ మెఱిఁగింపు మనుచు నెయ్యమున వేఁడ । మంచిపని యనిసౌమ్యజామాతృయోగి
తగు విధంబునఁ దద్వ్యాఖ్యానమును న । మస్త వైష్ణవు లీక్షింపమహితవృత్తి.

వ. శ్రీరంగ రాజదేవునకు సహస్రగీతి వ్యాఖ్యానం బత్యంతభక్తిపూర్వకంబుగా విజ్ఞాపనంబు సేసి యద్దేవువలనఁ బెరియ జియ్యరను ద్రవిడ నామంబునం దగు మహాయత్యార్యాయుంబు గైకొని సంతుష్టుండును సకలలోక సన్నుతుండును నై యఖిలలోక రక్షణార్థంబుగా ననేక గ్రంథవిశేషంబులు రచియించి ద్రావిడగ్రంథ సంప్రదాయార్థ విశేషంబుల నశేష శిష్యుల కుపదేశింపుచు సుఖంబుండె నంత.

గీ. సౌమ్యజామాతృయోగి యాజ్ఞను వధూల । వరద నారాయణార్యాదిగురువరేణ్యు
లఖిలధరణీ తలంబు ద్రిమ్మరి నిగుడ । వైష్ణవ ముఖ్యంబు సేసి రవ్యాహతముగ.

ఉ. స్వప్రియ మొప్పు నిర్మలయశస్పుర ధిక్కృతలోకుఁ డయ్యతీం
ద్ర ప్రవణుండు వైష్ణవ నిరంతర సేవిత పాదపద్ముఁడై
భూప్రజలెల్ల వేడుక నమోఘవి మొక్కుచుఁ దద్గుణ ప్రభా
వ ప్రకటితుల్ గరం బొనరుపన్ విలసిల్లె జగద్ధిత స్థితిన్.

గీ. అయ్యతీంద్ర ప్రవణముని కగ్రశిష్యుఁ । డష్టదిగ్గజములలోన నగ్రగణ్యుఁ
డును వధూలస గోత్రుఁడు ఘనయశుండు । వరదనారాయణాఖ్యుఁ డు గరిమ ప్రబలె.

ఉ. అమ్మహనీయ మూర్తి గుణశాలి [illegible] శిష్యులో

కమ్ము ప్రమోదమొందె ధరఁ గల్గిన బ్రాహ్మణముఖ్యమర్త్యులా
లమ్ముల తత్పదాంబుజములం శరణంబుగ జెంది నిత్యసౌ
ఖ్యమ్ము భజించె నార్యులు జగద్గురుఁ డంచు నుతించి రఘ్మునన్.

క. దేవరాజ నామధేయ గురూత్తము । నందనుండు సద్గుణ ప్రముఖిత
వైష్ణవుండు శ్రీనివాసార్యుఁడొప్పె న । త్యంత శిష్యయుక్తి దాయ నగుచు.

క. శ్రీనివాసార్యపుత్రుం । డైనాఁడీ వనూలవల సుధాంబుధి శశి
వ్యాపితిశయుండు శిష్యా । ధీనుఁడు ప్రణతార్తి హరుఁడు దీపించె ధరన్.

క. ఘనుఁ డగు ప్రణతార్తి హరా । ఖ్యుని తనయుఁ డఖిలవిద్యా కుశలవిభవాం
బునిధి వరదార్యుఁ డొప్పెను । జననాథులు తెలఁగ శిష్యసంఘము గొలువన్.

మ. వరదాచార్యగురూత్తమాత్మజుఁడు శ్రీవాధూల గోత్రోదపా
గరపూర్ణేందుఁ డధీతవిద్యుఁడు జగద్గణ్యుండు విద్యాకళా
పరిభూతాఖిల దుర్మతాంతకుఁడు సంపన్నార్జితేంద్రుండు స
ద్గుణుఁడై యొప్పును సతార్తి హరుఁడర్థ్య ప్రభావంబునన్.

క. ప్రణతార్తిహరాచార్యుని । కనఘుఁడు సుతుఁడు వేంకటార్యుఁ డనుపమవిద్యా
జనితయశోనిధి జనియిం । చెను శిష్యులు సకలదిశల చెలఁగి నుతింపన్.

శా. ఆచార్యుండు విశేషవేది యతఁడే యంచుం బుధుల్ సమ్మద
ప్రాముఖ్యంబున నెంచుచుం నిజపదాబ్జద్వంద్వము వ్యాహృతా
ర్యాచారంబున నాశ్రయించ నను దానుం జేయుచుం శిష్యసం
జాతిన్ మామక భాగ్యమెన్నదగు మే సుజ్ఞాను తానానఁగన్.

క. ఆ వేంకటార్య పుత్రకు । లై వరదార్యుండు వేంకటార్యుండు దయా
శ్రీ వెలసిరి వారలలో । శ్రీవరదార్యుఁడు కృపావిశేషము పేర్మిన్.

వ. చతుశ్శతం వపురుషాంతరంబులనుండి మదీయవంశీయులకు నివాసస్థలంబును గోదావరీ క్రోశమాత్రస్థితంబు నగు కేశవపురంబు మున్న దివ్యదేశంబయ్యుండి యిందుకు శాలంబునుండి యుత్సన్నం బగుటఁ గటాక్షించి వారి చేత నుత్సవాదికంబై నిరంతర కృపాతిశయంబున నప్పురంబునం దగు కేశవదేవు నశేష వైష్ణవ సంఘంబులతోఁ బ్రపన్న జనసేవార్హం గావించె నదిమొదలుగా నిండియు నద్దివ్యదేశం బవ్యాహత వైభవంబున విలసిల్లుచుండు మఱియును.

సీ. శ్రీపుండరీకాక్ష శిష్యుఁడౌ రామమిశ్రుని పదాబ్జాశ్రయమున దనరిన
యాత్రేయగోత్రుఁ డాత్మాన్వయకూటస్థుఁ డగు లక్ష్మణార్యుని యన్వయమున
దగ జనియించి సీతారాముఁ డనుపేర దగు జేను కులగురు వగు వనూల

గోత్రవశంపు సద్గురు దయానిధి వేంకటార్యపాదద్వయ మాశ్రయించి
దేశికాత్మజాజ్ఞ దీనిరచించితి । శ్రీవఝూల కులవరిష్ఠుఁడాప్త
వివిధవిద్యుఁడైన వేంకటకృష్ణాఖ్యుఁ । డిది పరిష్కరించె నిద్ధకరుణ.

వ. శ్రీమన్నారాయణుండు మొదలుకొని వకుళభూషణ యతీంద్ర వరవరమునీంద్రాది సమంచితమధ్యమంబై స్వాచార్యపర్యంతంబు సద్గురురత్నంబుల వృత్తాంతంబులు ప్రస్ఫుటంబుగా నిందు విలసిల్లు.

గీ. ప్రబలు గురుపరంపరా ప్రభావ ప్రప । న్నామృతములనూత్న లరిసి సంగ్ర
హించి యిట్లు లిఖిరచించుట దీని కా । చార్యరత్నహార సంజ్ఞదనరె.

గీ. పంచమోపాయ మాచార్యభక్తి గాన । లంచ బడెగాన నాయకరత్నమయిన
యతివరేణ్యుని పరమయి యమరు శ్రీప్ర । పన్నగాయత్రిముఖ్యము వైష్ణవులకు.

క. అనుదిన మొక్కొక పాశుర । ముగైన నియతుడయి సార్థముగ జదువదగుం
గన నటు దొరకొన కున్నను । జనులూక్కసైన దానిఁ జదువగవలయున్.

గీ. వైష్ణవుండు తెలియవలసిన నెఱిఁగింతు । నరసి పూర్వగురువు లానతిచ్చు
క్రమము శ్రీపపన గాయత్రియం దొక । గాథయైన జదువగా వలయును.

సీ. వైష్ణవోత్తముల కవశ్యకృత్యమయి యొప్పదు పంచమోపాయ పరమధర్మ
సముపపాదకమయి యమరుని య్యాచార్యరత్నహారము నిర్భరత్వపరుల
సకలరహస్యార్థ సంప్రదాయజ్ఞానమునకు గాలక్షేప మనుదినంబు
నొనరింపవలయు నట్లొనరింప ధనకులవిద్యాది మదములు విడిచి వైష్ణ
వుండు లోకాధికప్రభావుండగుచును । సులభముగ ముక్తి బ్రాపించు నలఘుమతులు
దీని శ్లోకపద్యమైన నర్థించి చదువ । వ్రాయ వినగురుభక్తి స్థిరత్వమొందు.

క. శ్రీవకుళాభరణోక్తవ । చోవిమల సహస్రగీతి సూక్తి స్ఫుటదే
వా విదిత పరమతత్త్వ మ । హావైభవ వైష్ణవార్చి తాంఘ్రిజలరుహా.

ఉపేంద్రవజ్రము.
చరాచరాంచ జ్జలజాత జాండో
త్కరోద్భవాంతాది కరాకర స్థా
స్ఫురన్మహా చక్రవిశుద్ధ సత్త్వా
కరానిశ ధ్యేయ జగన్నివాసా. ... ...

గద్య. ఇది శ్రీ మద్వఝూలసగోత్ర వేంకటాచార్య సదాచార్య కృపా
పాత్రాత్రేయసగోత్రి వంగిపురి సీతారామ విరచితంబైన
యాచార్య రత్నహారంబున పూర్వాచార్యప్రభ
యందు సర్వంబును ద్వితీయ తరంగము
సంపూర్ణము.

10398